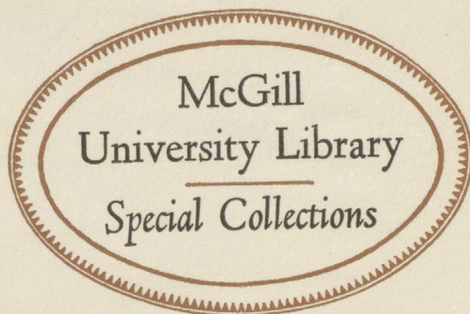

McGill
University Library
Special Collections

L.APVLEII OPERA.

IOANNIS ANDREAE EPISCOPI ALARIENSIS EPISTOLA.

BEssarion. S. R. E. Episcopus Cardinalis Sabinensis. & Cōstantinopolita-
nus patriarcha. Niceni uenerāda nūcupatione terrarum ubiq; celeberrim⁹ q̄q̄
sūmis reipublicę christianæ negociis impeditus merita tū indignatiōe com
motus: ac ueritatis studio incredibiliter inflāmatus: quod tua sanctitas ma
xime oīum nouit pater beatissime. Paule secunde Venetę: defensionis platonicæ ī-
mo diuinæ phiæ: qū nil aliud est plato: q̄ uere phiæ exēplar. libros nuper scribere ad-
gressus. tanta id magestate ac fœlicitate egit. ut cōuitiatorē calūniosū credi plato ipse
diuinitatis secretarius possit: uel suggessisse: uel optasse: uel emisse: qui enī inter mor-
tales quōdā nō sola hoīum beniuolentia ut multi: sed ingenii uiuētis amplitudine: &
superne mentis diuinitate pro diuo sp fuerat habitus quiq; hodie: tanq̄ ingeniis ipsis
quoq; & scriptis: calamitas: ac ueluti frequens a morte interitus certis tēpestatibꝰ oria
tur a latinorum paucissimis in exiguis qbusdā opusculis legebatur a plurimis omnino
ignorabatur uix unica platōis umbra ueri⁹ q̄ noīe fuisse aliqū inter phōs creditus. is
inq̄ ita Bessariōis tui pater beatissime defensione perlecta sapientiæ ipsius antistes: &
uirtutis minime fucate magister oceano qdē uberior facillime ī oī scientiarum genere ex
celluisse pspicietur. Platoq; ipse id quasi uolēs dū a maximo Bessarione laudetur. re-
prehēdi se a cæteris facile patietur. Quis enī tali ac tanto testimonio aliorū siqua sint:
aurita iudicia nō se putabit debere cōtēnere. ut qd de hoc diuino platone nostro dixis-
se antimachū clarum poetā ferūt q cū conuocatis auditoribus legeret eis magnū quod-
dā uolumē suū. & eū legentē oēs præter platonem reliquissent. legā inquit nihilomi-
nus. Plato enim mihi unus instar est oium. Id uerissime ac sanctissime de Bessarione
sapientissimo dici queat. Cuius cum ea sit: ut ipse semper prædicas pater sanctissi-
me in rerum omnium maximarum usu peritia ea in consiliis uel grauitas uel perspi-
cientia ut nihil de sūmis unq̄ rebus fiat si Niceni unius desit autoritas. In studiis autē
maioribus & hūanis omnibus & diuinis ea facultas & copia ut plura legisse credi ne-
minē possit acrius lecta. & rectius intellexisse: uberius paucissimos cultissimis qui-
busq; temporibus clariusq; scripsisse ipse iuste pro populo. seu malis. pro terrarum orbe
Platonis defensor unus satis esse censeatur etsi in muscam aquila in culicē elephas pu
tari posse reposuisse uideatur. Tametsi pater clementissime: nemo est q sese doctrina
rū audeat pfiteri studiosū aut uirtutū harum etiā mediocriū cultorē q diuini platōis nō
miretur magestatē hoīsq; minime imitabilis nō summopere īmortalitate rapiatur:
quē cū in libris suis oibus: tū in oratore. M. Cicero maximis phis cōparat & oibus
plane his uerbis anteponit. Quanq̄ enī & phi qdā ornate loquuti sunt. Siquidem &
Theophrastus diuinitate loquēdi nomē inuenit. & aristoteles Socratē ipsū lacessiuit
& Xenophōtis uoce multas q̄si loquutas ferunt: & lōge oīm qcunq; scripserūt aut lo
quuti sūt. extitit & grauitate prīceps plato. quē ēt ī libri tertii de oratore præfatiōe ita
laudat. & extollit ut magis fieri nequeat oīno libros platonis mirabiliter scriptos legi
q̄ scripti sūt diuinitus. Plato linguæ aī & uitutis magister. Iternq; in oratore nec uero
aristotelē in phia deteruit a scribendo amplitudo platonis. In bruto uero ita qs enim
uberior in dicēdo platonē. Iouē sic ut aiunt phī. si græce loquatur: loqui quin & De-
mosthenē sciens. de sese in quadā epistola se studiose legisse platonem. Quorsū hæc
inquies beatissime pater: de platone tam multa. Equidē scripta a clarissimo bessariōe

tum cętera

ꝗum cætera tum pro platone maximæ superioribus mensibus perlegens putaui opti
mo consilio factũ iri si platonicos nõnullos: eosq; grauitate & doctrinã in primis ex-
cellentes latinorũ multis pp librorꝝ raritatẽ multis: item pp linguę uetustatẽ: imo ue
ro incredibilẽ elegãtiã ignotos ueluti ex tineis potius q̃ scriniis: erutos ea qua cõsueui
opera. ne dicã sollertia nostris hoibꝫ traderẽ plegendos. quãtulacũq; ualerẽ in tollen
dis mẽdis laborãs diligentia. L. igitur Apuleiũ platonicũ in quo uno: sũme eruditio
ni precipua linguę copia: & gratia cõiuncta est: mediocri uigilãtia. ut in exẽplariorũ
penuria licuit. redegi in unũ corpus. uariis in locis mẽbratim pquisitũ eũq; impresso
ribus nostris tradidi exarãdũ. De quo pater beatissime q̃dam fortassis lecturis nõ in-
grata. huic inserere ad te epistolæ statui. nõ tam ut faciliore opera. Apuleius intellige
retur (id enim longioris lucubrationis indiget) q̃ ut in nouã materiã. ueluti iaccessã
prius uiam recens ingressos indiciis quibusdã & quasi certioribus signis: quo magis:
& cõfiderent: & pcederent. admonerẽ: ne rei ignoratione plus iusto trepidarẽt: ut de
opusculis quoq; ipsis: quæ in corpus unũ redegi. quã ipse opinionẽ habeã: explicarẽ:
potius: q̃ sententiam ferrẽ. Eoq; item pacto posset uideri. q̃lis plato ipse fuerit. a quo
tam magnæ dictionis orta est occasio. qui quidẽ a grauissimis atq; eruditissimis phis
habitus est uerius pro oraculo ne dicã deo. q̃ pro magistro. De alcinoo quoq; cãm ad
derẽ. quare illũ Apuleii nostri opusculis annexuissẽ. Paucis ergo audiãt mecũq; intel
ligere studeãt. Apuleii platonici studiosi. Lucianus ille Syrus argutulꝰ i primis. atq;
elegans. uel sophista. uel phũs ut oẽs græci suffragãtur. Satyrus tũ quidã in phõs. lu
su uerius. q̃ calũnia. multa scribens cũ gratia nemini phõrꝝ pepercit oĩo. Hic Lucia-
nus asinũ inter cætera aureũ lusit. Seq; in eũ finxit esse cõmutatũ. cuius rei uarie tradi
tur argumentũ. qđ nõ est huius dictionis & tpis explicare hũc asinum noster Lucius
emula curus ingenii alioquin exuberãtis. & ut Afer acerrimi. phũs oĩm illius eui sub-
tilissimus sese dicit sciẽdi. atq; expiẽdi. incẽsũ cupiditate. tũ terrarꝝ alio: tũ in thessaliã
esse pfectũ. Isticq; apud magarꝝ maximã. qũ quidẽ ea tẽpestate mulieres thessale ma
gice potissimũ sciebãt diuersitatẽ. haud optabili occasiones. dum in auem affectaret
uerti. sese in asinũ esse figuratũ: qua de cõuersione diuus Augustinus noster in precla
rissimo de ciuitate dei opere. quid opinetur expressit. In corpore tũ asinino mentem
hois sui ait se retenuisse. Atq; ita sub asino latitantẽ multa cõmoditate. difficilia alio-
quin cognitu, didicisse. Verꝝ priusq̃ asino uestiatur fabellas mirificas. ad rẽ ptinentes
inducit. Asino ex inde cõtectus. in erũnosas. ac multifarias incidit calamitates. quas
festiua dictione cõmeminit. Quo in toto sermone. si quis recte intendat. mores hũa
nos effictos. liquido perspiciet explicari. & impremeditatas fallaciarꝝ argutias discet
qbꝫ ẽt cauti sepissime capiantur: cũ nõ homo hoi. sed lupus sit potius homo. ut scite
plautus inquit. dum qualis sit homo. nõ noscitur. Inspergit tũ ubiq; res eiusmodi no
ster Lucius. ex quibus oĩm eruditissimus ut predixi illius tpis mortaliũ. facile fuisse
uideatur. quod ex ea potissimũ cernere est fabula quã obiter annũ quãdã cõsolatricẽ.
puellę captiue referẽtem inducit. quã quidem rem. qui certius cupiunt nosse fulgen-
tii de ea ipsa fictione interpretamenta perquirant. Is enim uir doctus in primis cõmẽ-
tatus est illam. Tandem exanclatis multis erũnosisq; laboribus. ut ipse ait. id est cũ
sũma aĩ anxietate. & corporis molestia superatis. ac uictis. transcursisq; multiplicibꝫ
uitę huius fallacium hominum machinamentis. atq; exercitiis. lunę. auxiliatricis ope

rosis de manū egyptii sacerdotis acceptis: ac deuoratis: homini est priori suo restitutus: & religionibus magnis initiatus. hic est asinus ille aureus: tāto dicendi lepore ac sale & linguæ gratia compositus: ut qsqs illū studiosius lectitarit: in dictiōe latina fieri tersior queat atq; cumulatior. Nam q̄ res sūt diuersissime oēs secretiores linguæ thesauros: in eo lutius effūdit. ac quātū in dicendo ualuerit referat. uerbis adeo propriis & accōmodatis ut nō scribere. sed pingere planæ historiā uideatur. ppauca sane uti ego arbitror in media uita hoī possunt accidere. quæ latine proferre. aut scribere cupiēti. hinc depromi sufficienter nō ualeant: ubiq; eni est lepidus castigatus uenustus aptus uarius copiosus cōcinnus presto: ut nasci ibidem nō extra adsci[s]ci uideatur oratio dixerit fortassis aliquis. minus tritā esse: atq; usurpatā Apuleii nostri dictionem. Id ipsum est: quod ego demiror: qd laudo: quod extollo. quia nō detrita quadam: nō succida: nō rustica: nō squalenti & laciniosa: oratiōe: nō pculcata: nō uulgatissima denique res cotidianas ex media uita sumptas edisserit. quippe qui nō popinis: aut meritoriis tabernis. aut nugalibus triuiis: aut misticorū cōpitis scribit. sed elegantię ac cultioris doctrinæ urbanis hoīb; atq; studiosis. de multis cū beatissime pater. si per uitam licebit & tuam clementissimam sanctitatem. ubi a recognitionum munere pauxillum qui uero respirare. animus est mihi rudibus. in expertisq; & litterarū tyrocinia ingredi incipientibus. aliquid scribere. nunc hæc ipsa emēdandi. ut ego puto necessitas: ut quibusdā fortasse uideatur simplicitas: ne dixerim temeritas. totum me sibi uindicat absorbet & abligurit. ut uix reficiendi corpusculi mihi tempus idoneū superet. qd facili opera perspiciet quisquis uidebit. quæ nostri impressores prelegente me effinxerit effigantq; assidue. quæ quidem. uel percurrere. ne dum attentius recognosce. in tātis temporum angustiis. curisq; multiplicibus: rei etiam familiaris. & insuper exemplariorum peruersitate. arduum ad modum foret: quod deo & te pater beatissime eius uicario sanctissimo teste. ideo dico. ut ęquo animo patiantur: nonnunq̄ legentes. si quæ inuenerint ad unguem minus. ac rubricam. & punctum castigata atq; descripta & me tamen non putent his uerbis culpam deprecari. Quis enim audeat possit. ue in tot tamque confragosis mendis tam prauis descriptionibus. tam raro lectis autoribus omnes mendas. sperare se dempturum. Et ut quod certum est dicam: impressorum quoque nostrorum operarii. non nullis in locis ab exemplaribus meis aliquantum aberrant. quod aliter certe fieri est perdifficile. Si tamen deus dederit mihi tuarū castarum precum pater beatissime merito. ut aliquando. C. Plinium difficilimum illum omnium qui scripserunt. propter mendas autorem quem impresentia cum meo Theodoro Gaza eruditissimo in manibus teneo. uel mediocriter absoluam. propositum est in noticiam ferre tam Plinii ipsius non nulla q̄ Apuleii & eiusmodi reliquorū quorundam uerba desueta ex fragmentis ueterum scriptorum quæ licebit colligendo recentioribus etiam nostris adiunctis amicorumque undique imploratis auxiliis: ut hodie certe manca latinitas in uerborum desitorum prope explicatione plus aliquantulum habeat adiumenti. Sed his missis ad Lucium nostrum redeamus. Methamorphosin uti prediximus quam fabulam ipse græcanicam appellat non interpres Apuleius sed emulator scripsit. ab ea ego uti a maioris opere libello initium feci. Secundum locū obtinent flo[r]idorū quattuor libelli neq; enī tempore plures potui diligentia multa adhibita: indipisci: ea nuncupatione merito inscripti. Flosculo-

lis enim & odoramentis doctrine omnis in illis oratio inspersa est. Sunt enim ueluti breuissimi: ac casti quidam panegyrici. sed rebus grauibus prægnãtes & farti: ad africe pro consules ab Apuleio habiti: in prouincię ipsius capite: urbe carthagine. In iis historia sane breuis est: sed uarietate miranda. usque adeo legentem explens: & oblectãs: ut pauci libelli plus contineant uoluptatis. Tertio uero ab asino & floridis loco magnificas in primis: & doctissimas: magicę calũnię defensiones posui in quibus mirifice dictioni lucianę. adiũcta est rerum abstrusarum pœnitus: magna uarietas & cognitio necessaria. Est enim sequentium omnium opusculorum: id ipsum pręcipuũ

Quartus erit de deo socratis liber: a diuo nostro Augustino sepius in præclaris uoluminibus de ciuitate dei: ad rerum primarum & cælestium opportune citatus testimonia. Ibi de geniis multa dicuntur. Quis item fuerit deus ille. ut ueteres dicebãt.

Socratis philosophi consiliarius: arbiterque: ibidem facile perspicietur: & clarissime. præterea quis & quantus magister. in ipsa diuinarum rerum prima philosophia noster fuerit Plato. Quintus ordine is liber sequitur qui quasi calumniatores futuros Platonis aliquando presagiens. ueluti dedita opera ad defensionem diuini hominis putari potest eẽ perscriptus. atque præparatus. Qui quidem: ut ipse q̄d sentiã ex põsu dicã planiore dictiõe quadã. q̃ cęteri script9 ẽ ab Apuleio: queãdmodũ & reliq quoque omnes: de quibus subinde explicabo. Forsitanque nõ eẽ apuleii: ex huiusmõi oratiõis filo arguerẽtur: nisi extarẽt & uaria: & uetustissima nõ nullibi exẽplaria idicibus Lucii nr̃i platõici pręsignata. q̃ hoc tp̃e a me romæ neq̃erũt. admodũ id optãti. inueniri. Sed hęc satis sint de mea libellorum apuleii opiniõe. Ad rẽ redeo. licet pr̃ beatissime uera fateri. Fuere ẽt aliis tẽporib9 platonomastices q̄dã. pro suis meritis digne munerati meri ipsi uerberões: i ãtistitẽ naturę ausi iactare cõuitia. Ii nõ ea copia: qua nouus q̄dã Thersites. sed a magnis tamen achillib9: pugnis iuste ultionis sũt mactati. Quib9 si merita sacrificii quoque alicuius gratia rependi debet. digni profecto sũt oẽs. eo sacro: quo Iunius Brutus tyrannorum tarquiniorum ab urbe tua roma exactor pro capitib9 humanis. Maniã larũ matrẽ ꝓpiciandã esse instituit cum enim prius sacri immanis horrore. larue illi. & uere furiose. rapitib9 humanis detestabili uesania fieret res diuina. quod etiam Macrobius grauis autor meminit. libertatis romanæ dignus assertor. & patronus Iunius Brutus. Alii fetentis. & papaueris somniculosi. capitibus iussit cõgruens. Manie fieri sacrificiũ hoc quęso honore calumniatores & platonis & reliquorum eiusmodi uirorũ pater beatissime patere honorari. Quid eni festiuius possit excogitari non inuenio nam fetutinis & olenti cetis oĩb9 ĩmersari tales iure debẽt atque obrui & cũ alii oratiana quoque execratiõe in ultimas terras deportari ubi perpetuo somno & ueterno sopiti quasi nũquã fuerit ignorentur quãdo præcipiti rotati uertigine iis uiris detrahũt q humanitatẽ diuinis ornamẽtis ĩduerũt luminibusque splẽdidissimis illustrarũt quos sani capitis oẽs hoĩes uenerãtur suspiciunt admirãtur q̄ppe q pene iacẽtẽ ĩ tenebris ignorantiæ mũdũ sciẽtia sua et laborib9 perpoliuerũt ostẽderũtque quo nã adiumẽto ab ĩfimis terris ad supna sydera hoĩes euolarẽt et ueluti fortiores ĩtellectiõis diuiæ alas q̄b9 facere id possẽt addiderũt qualem oĩum grauissimo testimonio et uero tã nostrorum q̃ gẽtiliũ. platõem fuisse q nescit est rustic9 q dissimulat igrat9 q negat ꝑdit9 q calũniatur amarulẽt9 prorsus atque detestãdus cui uiro si uel alterum parẽ gẽtilium ętas omnis ante domini nostri Iesu christi

aduentum habuisset: potuit mundus squalens non dicam ab omni cecitatis errore: nã id per clementissimũ deũ ipsum dumdaxat: erat futurum. sed ꝑfecto prope ab oi inscitia liberari. qualia enim Iesu bone docuisset: qui tanto sublimi Platõe fuisset maior: quanto diuinus ipse hõ maioribus suis omnibus anteierat. Quod si præsentis negocii: & instituti operis munus primum foret: dicere speciatim. quæ res tanta possit de Platone: expanderem equidem aliis antemnis uela grandiora. ostenderemque me quoque castissimo & purgatissimo illi Antistiti sapiẽtiæ. non nihil aliquando uigilasse. Verũ ad Apuleium reuertor hic philosophus. & si breuiter: aliquo tamen pacto dogma. hoc ẽ decretũ ac sanctionẽ Platonis exposuit. & eius ipsius partẽ. sub philosophiæ uocabulo tantũ mõ delibauit. Sextũ locũ obtinet de mundo liber. Ab aristotele sapientissimo: & physicoꝝ maximo ad Alexandrum regẽ script9 ab Apuleio nostro latinis exhibitus: ut unus uir ex platonicoꝝ familia: uterq; posset: & platonicus & aristotelicus eẽ censeri: maximo utriq;: & in suo genere philosophoꝝ primario. affectissimus. atque laudis utriusq; predicator indefectus. & merito. utrunq;. n. idem recta expensione sentire: minimeq;: qđ quidã arbitrantur dissentire: eo mõ tacitus iudicabat. quo in libello. tanta est præter illius rei cognitionẽ: qua de agitur hoc tempore. uel utilitas: uel facultas: ut pauci fortassis latinoꝝ libelli: utriusq; linguæ: i eo sciẽtiaꝝ genere studiosis. uideri cõmodiores possint. Cũ præsertim idem ipse sit Trimegistum interpræatus. & antiquissimũ. & diuinũ philosophũ qui liber septimum locum in operibus tenebit Apulei. Eiusmodiq; interpræatamẽto iis gradum oĩbus faciet. qui pure ac latine. illa quoq; uoluerint. quæ a forensi magis sunt dictione remota: nequaq̃ horridule interpræatari. Extremũ in hoc opere posuimus. non ita pridẽ cõuersum Alcinoum phylosophũ. & ipsum platonicum. latius paulo. diuini platonis sanctiones & decreta explicantem cuius interpræti patri reuerendo episcopo tropiensi honorem suum iuste seruauimus. præfationem eius libro alcinoi apponendo. quod eo etiam plenioreegimus uoluptate. quia hic libellus ad uirum maximũ Nicolaum cusensem. Cardinalem dum uiueret sancti petri aduincula. cuius nosipsi ĩ gratissimo nobis & utilissimo fuimus sex continuos annos obsequio. est inscriptus de cuius qui dẽ uiri sũmis laudib9 & uirtute. quisqs uelit scribere. facillime qđ laudet c biuiũ promptumq; inueniet. ubi tamen desinat. aut cui. quid preferat. de summis eius meritis: uel ornamẽtis. nũq̃ si sapiat. poterit exacte iudicare. fuit. n. uir ille. qđ nõ tibi pr̃ beatissime: sed posteris dico. tãta bõitate: ut uir eo melior nũq̃ sit nat9. uitioꝝ oĩum hostis acerrimus: atque publicus inimicus. & fastus atque ambitiõis ita aduersarius. ut quiuis maxime: quibus. hominũ quorundã peruersa opinio. quantomagis abundãt eo se putãt firmius & augustius dignitatis suę locũ gradũq; seruare. seque ipsos magis honorari. Tanta uero integritas ut facilius apeninus. aut alpes relique. q̃ sancte ac iuste ab eo semel concepta sententia. loco potuerint dimoueri. Nec quisquã illi uiro absque iustitia: & pietate carus unquã fuit. Ea honestoꝝ laborũ patientia. in decliui etiam senectute. iam posito. ut annos cum labore estimantes. aliquid in eo maius homine facile esse sentirent. Ea et benefaciẽdi. et gratificandi promptitudo. ut natus omnibus maxime sibiipsi minime uideretur. Ea gratię referendę. si preuẽt9: ut sit a quo piã merito foret. festinatio. et copia. ut uitam quoque pro benemerentibus effundendo: se tamen satisfacere non posse beneficiis iudicaret usq; adeo uero studiosus ut meipso præsente. et maxime admirante. in hyberno quoque lõgo itinere. totũ diẽ.

ultra milia passum quadraginta: germãica trãsigẽs eqtatiõe: quæ solet eẽ laboriosior noctibꝰ tamẽ. & senex: & qđ credi poterat: defatigatꝰ: strato se ꝓripiẽs suo: grauissimas theologiæ iterdiu secũ obiter cõmentatas: manu sua scriberet quæstiões. nobisque audiẽdi eiꝰ pcupidis in uia post ridiãis sp mãsiõibꝰ faciendis. diuini animi sui inuentiones explicaret. Sane quidem tanta doctrinarum omnium ubertate Nicolaus quod ẽ dictu mirabile: fuit: ut quicquid ex tempore dicendum incidisset. tali id sp ille copia edissereret: ut ei soli facultati censeretur studuisse. Vir ipse quod rarum ẽ in germanis supra opinionem eloquens. & latinus: historias idem omnis non priscas modo: sed medię tempestatis. tum ueteres tum recensiores usque ad nostra tempora memoria retinebat. Gesta pręcipue conciliorum omnium ecclesiasticam scilicet historiam non summatī: sed per capita singula & ueluti diarias ipsas actiones ex amussim crebro referebat: rerum origines quasi christianus. Cato & facti cuiusque ordinem explicabat: ut uel unica ista reuideri facile quiret admirabilis. quæ tamen maioribus cęteris comparata inter illius laudes: locum sibi minimum uindicabit. poetas & oratores dissimulabat sane. uerum ut erat ingenio per ameno: nequaquam ignorabat. In disciplinis mathematicis suo tempore Nicolao doctior fuit nemo quod quidem uiri illius plurime testantur scriptiones. Ius ciuile. & pontificium recte: puræque didicerat. & ut immortali atque æterna memoria erat. tanquam tunc primum ex illorũ studiorum officina prodiisset: memoriter sanctiões: & patrum decreta omnia: & doctorum insuper sententias recitabat. philosophiæ aristotelicę acerrimus disputator fuit. Theologię uero Christianæ summus interpres: & magister. & cælestis arcãi antistes sapientissimus. at platonis nostri & pythagoreorum dogmatum. ita cupidus atque studiosꝰ ut nemo magis illi sciẽtię putaretur itẽdisse. qđ eqđ ẽ duobꝰ exẽplis breuiter & uerissime ɔfirmabo. Proclũ hẽbat platõicũ mẽdosissime scriptũ acri tñ igẽio adeo ei rei itelligẽdę assiduꝰ istiterat ut ẽt ex mediis librarioꝝ mẽdis solidã reꝝ eliceret ueritatẽ quod ea ratiõe perspectum est quia deĩde oblato illi forte fortuna. uero quodã exemplari ita inuentus est proclus ipsę scripsisse. ueluti. Nicolaus ingenio suo fuerat coniectatus. parmenidem platonis magna ueluti ardens siti de græco in latinum fecit conuerti. Item platonis theologiam a proclo quem modo nominauimus. scriptã his ille libris: ueluti thesauris suis & propriis maxime recreabatur ut nulli alii rei tantopere uigilaret. quod quare in epistolę huius calce dedita opera posuerim tibi pater beatissime ut dicam est necesse. Nam de Nicolao tuo cętera me rectius & plenius ipse cognouisti. ostẽdi initio meæ præfationis. uirum excelentissimum Bessarionem cardinalem nicenum. platoni magna ratione esse affectissimum. Idipsum & de Nicolao Cusensi cardinale dum uiueret sancti petri declaraui. Quis igitur nisi ineptus & uanus audebit nostra ætate a uiris his duobus facile doctorum principibus dissentire. quis grauis & sanus non maxime consentire uides pater beatissime plane uides quãto asilo agi quanta uertigine contorqueri debeat quisquis sese obtrectatorem & quasi polictorẽ diuini platõis audeat ꝓfiteri quẽ prisci oẽs quẽ ueteresquẽ medie tẽpestatis hoies quẽ nr̃ę ætatis maximi quẽ græci: quẽ barbari: quẽ christiãi oẽs eruditissimi oraculi uice colãt obseruẽt & predicẽt ꝓdeãt ex gurgustiis. si satis sibi nõdũ uidẽt preuaricatiõe preterita delirasse: clarete: noui aderũt Entelli. ad pugnãdũ nõ precipites illi qđẽ sed iusta idignatiõe prouocati prodeant Thersite et achilles adderunt: uincendi

fiducia. & diuinis armis instructi pdeant Marsie: & Apollines puocent. ut Musis arbitris. ac iudicibꝰ. diffluāt excoriati nō i nostri orbis fontes: sed in cocytos infernos. Letheas uoragines. atq; estuosos phlegetōtes. da ueniā pater beatissime. contra fabulosos: & lucifugas: hosce. fabulis utēti. nā si resipiscēt. qđ eqdem opto palinodias cōmodū p plateas decātabūt. neq; id solū. sed p & cōpita scriptas affigēt: ut facti ceci: ptesui meliore: luminis exiguū: lucisq; recuperent. Quæ. n. malū fuit stulticia immo quæ tanta insania. qs stupor. puluere ac calce solem niti. ac cōtendere obtenebrare: ut in altū sublatus puluis in iaculatoꝝ ipsoꝝ oculos recidens: lucē oēm eis eriperet. qđ pfecto iis accidit: quicūq; platonicū solem. sese temese obscuraturos crediderunt. Nos tū. nō de miseris triūphū optātes christiāisque & Platōis simul radiis. & humānitate illustrati: cecos istos miserati demus errātibꝰ: & stupidis. & nihil cernentibꝰ. nihil intelligentibꝰ oio uenie manū. ad fontesque oēs penitentię ꝯscientiæque deducamus: ut loci retractatiōis aqua. lippiētesque oculos iniuncti doloris medicamēto. aliqū discant meliora. ingemiscātque errasse. tibi sit & tuo gregi fœlicitas ppetua. pastor eterne: & pōtifex sanctissime. p quem tpa nr̃a assidua pace letiora florescunt. qđ ut ppetuū & tibi. & nobis sit. dn̄s ipse omnipotens misericorditer impartiat.

L. APVLEII MADAVRENSIS PHILOSOPHI PLATONICI METAMORPHOSEOS SIVE DE ASINO AVREO LIBER PRIMVS.

At ego tibi sermone isto milesio uarias fabulas conseram: aureſq; tuas beniuolas: lepido susurro permulceā: mō si papyꝝ ægyptiā argutia nilotici calami inscriptā: nō spreueris īspicere: figuras fortunasq; hominū ī alias imagines cōuersas: & ī se rursū mutuo nexu refectas ut mireris: exordior. Quis ille: paucis accipe. Himettos Attica: & Isthmos Ephiræa: & Tænaros Spartiaca glebæ felices: æternum libris fœlicioribus: credite: mea uetus prosapia est. Ibi inq̄ ī Atthide: primis pueritiæ stipendiis merui. Mox in urbe Latia aduena: studioꝝ Quiritiū: īdigenā sermonē: ærumnali labore: nullo magistro præeūte aggressus: ex colui. En ecce præfamur ueniā: si quid exotici ac forensis sermonis rudis locutor offēdero. Iā hæc quidē ipsa uocis īmutatio: desultoriæ sciētiæ stilo: quē accersim⁹ respōdet. Fabulā græcanicā īcipimus: lector ītende lætaberis. Thessaliā: nā & illic originis maternæ nostræ fūdamēta a Plutarcho illo inclyto: ac mox Sexto philosopho nepote eius prodita: gloriā nobis faciūt: eā Thessaliā ex negocio petebā. Postq̄ ardua montiū: & lubrica ualliū: & rosida cespitū: & glebosa camporū emersi: me æquo indigena palbo uehens: iā eo quoq; admodū fesso: ut etiā fatigationē sedētariā: īcessus uegetatione discuterē: ī pedes desilio: equi sudorē & frōtem curiose extrico: auris remulceo: frenos detraho: ī gradū lenē sensim proueho: quo ad lassitudinis incōmodū: alui solitū: ac naturale præsidiū eliquaret. Ac dū is ientaculum ambulatoriū: prataq; præterit: ore in latus detorto ꝓnus adlectat: duobus comitum: qui forte paululū processerāt: tertiū me facio: & dū ausculto quid sermōis agitaretur: Alter exorto cachinno pce inquit in uerba ista: hæc tā absurda: tamq̄ īmania mētiendo. Isto accepto sititor alioquin nouitatis: īmo uero inq̄ īpartite sermonē: nō quidem curiosum: sed qui uelim scire uel cuncta: uel certe plurima: simul iugi q; insurgimus aspitudīnē fabulaꝝ lepida iucūditas leuigabit. At ille qui cœperat: ne iquit istud mendaciū tā ueꝝ ē q̄ si qui uelit dicere: magico susuramine amnes agiles reuerti: mare pigrū colligari: uentos inanimes expirare: solē inhiberi: lunā despumari: stellas euelli diem tolli: noctē teneri. Tūc ego in uerba fidentior: heus tu inq̄: qui sermonē ieceras priorem ne pigeat te: uel tædeat reliqua prætexere: Et ad aliū. Tu uero crassis auribus & obstinato corde: respuis quæ forsitan uere phibeantur: minus hercule calles prauissimis opinionib⁹ ea putari mēdacia: quæ uel auditu noua: uel uisu rudia: uel certe supra captum cogitationis ardua: uideantur. quæ si paulo accuratius exploraris: nō mō cōpertu euidentia: uerū etiā factu facilia senties. Ego deniq; uespera dum polentæ caseæq; mordico securius offulam grandiorē in cōuiuas ęmulos cōtruncare gestio: mollicie cibi glutinosi faucibus inhærentis: & ima gula spiritus detinentis: minimo minus interii: & tamē athenis proximo: & ante poetilen porticum: isto gemino obtutu circulatorem aspexi equestrem: spatā præacutā mucrone infesto deuorasse: ac mox eundē inuitamento exiguę stipis uenatoriā lanceā qua parte minatur exitiū in ima uiscera condidisse: & ecce pone lanceæ ferrum: qua bacillum inuersi teli ad occipitium per inguimē subit puer in molliciem decorus insurgit. Inq; flexibus tortuosis eneruā: & exossā saltationē explicat: cum oīum: qui aderamus: admiratione: diceres dei medici baculo: q; ramulis semiamputatis nodosum gerit: serpentem generosum: lubricis amplexibus i

Milesius sermo

Exoticus sermo

sedentaria fatigatio

In

hærere: sed iam cædo tu sodes: qui cœperas fabulam: remetire. Ego tibi solus hic pro isto credam: & quod ingressui primum fuerit stabulum prandio participabo: hic tibi merces posita est. At ille istud quidē quod polliceris: æqui boniq; facio. Verū quod inchoaueram: porto exordiar. Sed tibi prius deierabo solem istum uidentem deum: me uera comperta memorare: ne & uos ulterius dubitetis: si Thessaliam proximā ciuitatem perueneritis: quod ibidem passim per ora populi sermo iactetur: que palā gesta sunt: sed ut prius noritis qui sim: & cuiatis: quo questum nunc eam: audite: aeginensis quidem sum æthnęo melle uel caseo & huiuscemodi cauponarū mercibus: per Thessaliam: Aetoliam. Boetiam ultro citro discurrens: cōperto itaq; quod hypate: quę ciuitas cunctę Thessalię antepollet: esset caseus recens: & sciti saporis: admodū cōmodus precio distrahi: festinus adcucurri: id omne præstinaturus: sed ut fieri assollet: sinistro pede profectum: me spes cōpendii frustrata est: omne enī pridie lupus negociator magnarius coemerat. Ego igitur inefficaci celeritate fatigatus: cōmodum uespera oriente ad balneas processeram. Ecce Socratem contubernalē meum conspicio: humi sedebat: scissili palliastro semiamictus. pene alius lurore ac misera macie deformatus: qualia solent fortunę deterrima: stipes in triuiis erogare. hūc talem quamq; necessariū & sūme agnitum: tamen dubia mente propius accessi. Hem inquā mi Socrates quid istud? que facies? quod flagitium? At uero domi tuę iā deflectus & conclamatus es: liberis tuis tutores iuridici: prouincialis decreto dati: uxor præsolutis feralibus officiis: luctu & mœrore diuturno diformata: diffletis pene ad extremā captiuitatem oculis suis domus infortunium: nouarum nuptiarum gaudiis a suis sibi parentibus hylarare cōpellitur. At tu hic laruale simulachrum: cum summo de decore nostro uiseris. Aristomene inquit ne tu fortunarum lubricas ambages: & instabiles incursiones: & reciprocas uicissitudines ignoras & cū dicto sutili centūculo faciem suam: iam dudum punicantē præ pudore obtexit: ita ut ab umbilico pubetenus: cętera corporis renudaret. Nec denīq; perpessus ego tam miserum ęrumne spectaculū iniecta manu ut adsurgat: enitor. At ille ut erat capite uelato: sine sine īquit: fruatur diutius tropheo fortuna: quod fixit ipsa: effeci: sequatur. Et simul unam ex duabus laciniis meis exuo: eumq; propere uestio dicam: an ne contego? & ilico lauacro trado: quod unctui: quod cursui: ipse pręministro: sordium enormē eluuiem operose effrico. Probe curato ad hospitium: lassus ipse fatigatum ęgerrime sustinens perduco: lectulo refeo: cibo satio: poculo mitigo: fabulis permulceo. Iam ad lubentia procliuis est sermonis & ioci: & scitū est cauillum: iam dicacitas tinnula: cum ille imo de pectore cruciabile: suspirium ducens: dextra sęuiente: frontem replaudens: me miserum infit: qui dum uoluptatem gladiatorii spectaculi satis famigerabilis cōsector: in has erumnas incidi. nā ut scis optime secundum questū Macedonia profectus: dum mense decimo ibidem attentus numatior reuortor: modico priusq; Larissam accederem: per transitum spectaculum obiturus: in quadam auia & laciniosa conualle a uastissimis latronibus obsessus: atq; omnibus priuatus tandem euado: & utpote ultime adfectus: ad quandam cauponam Meroen anum: sed admodum scitulam deuorto: eiq; causas & peregrinationis diuturnę: & domuitionis anxiæ: & spoliationis diuinę aperio. & dum misere refero quę memini illa me quam humane tractare adorta: cœnę gratę atq; gratuitę: ac mox urigine parcita cubili suo applicat: & statim miser ut cum illa acquieui ab unico congressu annosam ac pestilentem cōtra hos: & ipsas etiam lacinias: quas boni latrones contengendo mihi concesserant: in eam con

Magnarius

Conclamatus

Centunculus

Flamigerabilis

Reuortor

Deuorto

tuli: operulas etiam quas adhuc uegetus: saccariam faciens merebam: quod me ad istã
faciem quam paulo ante uidisti: bona uxor & mala fortuna perduxit. Pol quidem tu
dignus inquam es extrema sustinere: si quid est tamen nouissimo extremius: qui uolu
ptatem ueneriam: & scortum scorteum lari & liberis prętulisti. At ille digitum a pol
lice proximum: ori suo admouens: & in stuporem attonitus: tace tace inquit: & circun
spiciens tutamenta sermonis: parce inquit in fœminam diuinam: nequam tibi lingua i
temperante noxam contra has. Ain tandem inquam potens illa: & regina caupona?
quid mulieris est? Saga inquit & diuini potens: cęlum deponere: terram suspendere:
fontes durare: montes diluere: manes subliare: deos infirmare: sidera extinguere: tar
tarum ipsum illuminare. Oro te inquã: & oro te inquã: auleum tragicum dimoueto:
& siparium scęnicũ complicato: & cedo uerbis cõmunibus: Vis inquit unũ uel alter:
imo plurima eius audire facta? nam ut se ament efflictim: non modo incolę: uerum ẽt
Indi: uel ęthiopes utriq;: uel ipsi Antichthones: folia sunt artis: & nugæ merę: sed quod
in conspectu plurium perpetrauit audi. Amatorem suum quod i aliam temerasset:
unico uerbo mutauit in feram castorem: quod ea bestia captiuitati metuens: se ab inse
quentibus repręcisione genitalium liberat ut illi quoq; simile: quod Venerem habuit in
aliam proueniret. Cauponẽ quoq; uicinum: atq; ob id ęmulũ deformauit in ranam: &
nunc senex ille dolium innatans uini sui: aduentores pristinos i fęce submissus officio
sis roncis raucus appellat. Alium de foro quidem: quod aduersus eam locutus esset:
in arietem deformauit: & nunc aries ille causas agit. Eadem amatoris sui uxorem: qd
in eam dicacule probrum dixerat: iam in sarcinã pręgnationis obsęcto utero: & repu
gnato fœtu: perpetua pręgnatione damnauit. Et ut cuncti numerant octo annorũ one
re misella illa: uelut elephantum paritura distenditur. Quæ cum subide: ac multi no
cerentur: publicitus indignatio percrebuit: statutũq; est: ut in eã die altera seuerissime
saxorum iaculationibus uindicaretur. Quod consilium uirtutibus cantionum ante
uertit: & ut illa Medea unius dieculę a Creonte impetratis induciis: totã eius domum:
filiamq; cum ipso sene flammis coronalibus deusserat: sic hæc deuotionibus sepulchra
libus in scrobem procuratis: ut mihi temulenta narrauit: proxime cunctos: in suis sibi
domibus tanta numinum uiolentia clausit: ut toto biduo: non claustra perfringi: non
fores euelli: nõ deniq; parietes ipsi quiuerint perforari: quoad mutua hortaõne conso
ne clamitarent: quã sanctissime deierantes sese neq; ei manus admolituros: & si qui ali
ud cogitarint: salutare laturos subsidium: & sic illa propiciata: totam ciuitatẽ absoluit
At uero cœtus illius auctorem nocte intempesta: cũ tota domo idest parietibus & ipso
solo: & omni fundamento: ut erat clausa: ad centesimum lapidem in aliã ciuitatem sũ
mo uertice montis exasperati sitam: & ob id ad aquas sterilem transtulit. Et quoniã dẽ
sa inhabitantium ædificia locũ nouo hospiti non dabant: ante portam proiecta domo
discẽdit. Mira inquã nec minꝰ sæua mi Socrates memoras. deniq; mihi quoq; nõ par
uam incussisti solicitudinẽ: imo uero formidinẽ iniecto non scrupulo sed lancea nequo
numinis ministerio similiter: usa sermones istos nostros anus illa cognoscat. Itaq; ma
turius quieti nos reponamus: & somno leuata lassitudine noctis: ante lucem aufugia
mus istinc ꝙ putas longissime. Hęc adhuc me suadẽte: insolita uinolentia: ac diuturna
fatigatione ptẽtatus bonus Socrates iã sopitus stertebat altius. Ego uero aducta for:
pessulisq; firmatis: grabattulo etiã pone cardine supposito & probe adgesto: super cũ
me recipio. Ac primũ prę metu aliquantisper uigilo dei circa tertiam ferme uigiliã pau

saccariam
faciẽs
exremius
scorteum
scortum
siparium
scæni cum
officiosis
roncis
obsęcto
utero
repugnato
fœtu
coronales
flãmę

lulum conniueo: cõmodum quieueram: & repente in pulsu maiore: q̃ ut latrones crederes: ianuæ reserantur: imo uero fractis & euulsis funditus cardinibus prosternuntur. grabattus alioquin breuiculus: & uno pede mutilus ac putris: impetus tanti uiolentia posternitur: me quoq; euolutum: & excussum humi recidens in inuersum coopit ac tegit. Tũc ego sensi naturaliter quosdam affectus in contrarium prouenire. nam ut lachrymæ sæpicule de gaudio prodeunt: ita & in illo nimio pauore: risum nequiui continere: de Aristomene testudo factus. Ac dũ infimũ deiectus obliquo aspectu: quid rei sit grabattuli sollertia munitus opperior: uideo mulieres duas altioris ætatis: lucernã lucidam gerebat una: spongiam & nudum gladium altera. Hoc habitu Socratẽ bene quietum circunstetere: Infit illa cum gladio: hic est soror Panthia: carus Endosimion: hic calamitus meus: qui diebus ac noctibus illusit ætatulam meam: hic qui meis amoribus subterhabitis: non solum me diffamat probris: uerum fugam instruit. At ego. s. Vlyxi astu deserta sum: & Calypsonis æternam solitudinem: & porrecta dextera: meq; Panthiæ suæ demonstrato. At hic inquit bonus consiliator. Aristomenes: qui fugæ huius autor fuit: & nunc morti proximus: iam humi prostratus grabattulo succubans iacet: & hic omnia conspexit impune se relaturum meas contumelias putat: faxo eum sero: immo uero iam nunc: ut & præcedentis dicacitatis: & instantis curiositatis pœniteat. Hæc ego ut accepi sudore frigido miser p̃fluo: tremore uiscera quatior: succussusq; sum adeo: ut grabattulus etiam inquietus super dorsum meum palpitando saltaret. At bona Panthia quin igitur inquit soror hunc primum bacchatim discerpimus: uel membris eius destinatis: uirilia desecamus. Ad hæc Meroe: sic eñi re ab se nomen eius: quam fabulis Socratis conuenire sentiebam: imo ait supersit hic saltem: quin miselli huius corpus: parua contumulet humo: & capite Socratis i alterum dimoto latus: per iugulum sinistrum: capulo tenus gladium totum ei demergit: & sanguinis eruptionem uterculo admoto excipit diligenter: ut nulla stilla cõpareret usquã: hæc ego meis oculis aspexi: nã etiã: ne quid demutaret credo a uictimę religione: imissa dextera per uulnus illud ad uiscera penitus: cor miseri contubernalis mei Meroe bona serutata protulit: cũ ille ĩpetu teli præsecata gula uocem: imo stridorem incertum per uulnus effunderet: & spiritum rebuliret. Quod uulnus: qua maxĩe patebat: spongia effulciens Panthia: heus tu inquit spongia caue in mari nata: per flumen ne transeas: his æditis ab una: remoto grabattulo: uaricus super faciem meam residentes: uesicã exonerant: quoad me urinæ spurcissimæ madore perluerẽt. Cõmodum limen euaserãt: & fores ad pristinum statum integræ resurgunt: cardines ad foramina resident: postes ad repagula redeunt. ad claustra pessuli recurrunt. At ego ut eram etiam nunc humi proiectus inanimis: nud9: & frigid9: & lotio perlitus: quasi recens utero matris æditus imo uero semimortuus: uerumetiã ipse mihi supuiuens: & Postumus: uel certe distinatę iã cruci candidatus: quid inq̃ de me fiet: ubi iste iugulat9 mane paruerit? Cui uidebor uerisimilia dicere p̃ferens uera: proclamares saltem suppetiatũ: si resistere uir tantus mulieri nequibas: sub oculis tuis homo iugulatus: & siles? cur autẽ te simile latrociniũ nõ pemit? Cur sæua crudelitas: uel pp ĩdiciũ sceleris arbitro pepcit? Ergo quoniã euasisti mortẽ: Nũc illo redi. Hæc identidẽ mecũ replicabã: & nox ibat ĩ diẽ: optimũ itaq; factu uisũ ẽ: ante luculo furtim euadere: & uiam licet trepido uestigio capessere: sũmo sarcinulam meã subdita claui pessulos reduco. At ille probe & fideles ianuæ: que sua sponte deseratæ nocte fuerant: uix tandẽ: & ęgerrime tunc clauis suæ crebra ĩmissione

bac- chati me roe

uari- cus

suppe tiatũ te-

patefiũt. Et heus tu inq̃ ubi es? ualuas stabuli absoluq: antelucio uolo ire. Ianitor po
ne stabuli hostium: humi cubitans & iam nunc semisomnus: quid tu inquit: ignoras
latronibus infestari uias? qui hoc noctis inter incipis. Hem: & si tu alicuius facinoris
tibi cõscius scilicet mori cupis: nos cucurbitę caput nõ habemus ut pro te moriamur
non lõge inq̃ lux ab est. Sed & præterea quia uiatori de sũma paupie latrões auferre pos
sunt? An ignoras inepte: nudũ nec a. x. palestritis te spoliari posse. Ad hæc ille marci-
dus & semisopitus: in alterꝝ latus euolutus: unde autẽ inquit scio: an cõuectere illo tuo
cum quo sero deuertera: iugulato: fuge mandes pręsidiũ. Illud horę memini me terra
dehiscẽte: ima tartara: inq; his canẽ cerberꝝ: prorsus esurientẽ mei prospexisse: ac recor
dabar profecto bonã Meroẽ nõ misericordia: iugulo meo pepcisse: sed seuicia cruci me
seruasse. In cuniculũ itaq; reuersus: de genere tumultuario mortis mecum deliberabã. exan-clare
Sed cum nullũ aliud telũ mortiferꝝ fortuna: q̃ solũ mihi grabattulũ subministraret. Iã
iã grabattulę inq̃ aio meo carissime: qui mecũ tot erũnas exanclasti: conscius & arbiter
quę nocte gesta sũt: quẽ solũ in meo reatu testẽ inocentię citare possũ: tu mihi ad iferos
festinati: submiuistra telũ salutare. Et cũ dicto restim qua erat in textus: aggredior ex-
pedire: ac tigillo quod fenestrę subditum altrinsecus prominebat. Iniecta atq; obdita
parte funiculi: & altera firmiter in nodum coacta: ãscẽso grabattulo: ad exitiũ sublima
tus: & misso capite laqueum induo. Sed dũ pede altero: fulcimentũ quo sustinebar re-
pello: ut ponderis deductu restis ad ingluuiẽ adstricta: spirit9 officia discluderet repẽ
te putris alioqnin: & uetus funis dirumpitur. Atq; ego de alto recidẽs: Socratẽ: nam
iuxta me iacebat super ruo. cũq; eo in terrã deuoluor: & ecce in ipso momẽto ianitor in
trorupit: exerte clamitans. Vbi es tu qui alta nocte imodice festinabas: & nunc stratis
inuolutus? Ad hęc nescio: an casu nostro: an illius absono clamore: experrectus So-
crates exurgit prior. Et ue inquit imerito stabularios hos oẽs hospites detestantur. Nã
iste curiosus dum iportune irrũpit: credo studio rapiendi aliquid: clamore uasto: mar
cidus alioquin me altissimo somno excussit. Emergo lætus atque alacer: isperato gau
dio pfusus: & ecce ianitor fidelissime: comes & pater meus & frater meus: quẽ nocte e-
brius occisum a me calũniabaris: & cũ dicto Socratẽ deosculabar amplexus. At ille o
dore alioquin spurcissimi humoris pcussus: quo me lamię illæ infecerãt: uehemẽter as-
pernatur. Apage te inquit fœtorem extremę latrinę: & causas cœpit hui9 odoris comi
ter inquirere. At ego mire adficto ex tempore: absurdo loco: in aliũ sermonẽ intetio- diruo
nem eius denuo diriuo. & iniecta dextra quin imus inq̃: & itineris matutini gratiam ca
pim' summo sarcinulã: & pretio mãsionis stabulario persoluto capessimus uiã. Ali
quantũ processeramus: & iã iubaris exortu cuncta collustrãtur: & ego curiose sedulo
arbitrabar iugulum comitis: qua parte gladiũ delapsum uideram: & mecũ uesane ani-
mo quin poculis & uiuo sepultus: extrema somniasti: ecce Socrates integer: sanus ico
lumio: ubi uulnus? spongia ubi? postremo cicatrix: tã recens? & ad illũ. Ne imerito in
quã medici fidi cibo & crapula distentos: sæua ꝓ grauia somniare autumnãt: mihi de-
niq; ꝑ poculis uesperi minus tẽperaui: nox acerba diras & truces imagines obtulit: ut
adhuc me credã cruore humano aspersũ. atq; ipiatũ. Ad hęc ille subridens: At tu in-
quit nõ sanguine: sed locio pfusus es: uerumtamẽ & ipse p somnũ iugulari uisus sũ ni-
hil nam & iugulum istum dolui & cor ipsum mihi auelli putaui & nunc etiam spiritu
deficior & genua quatior & gradu titubo & aliquid cibatus refouendo spiritu desidero
Et inquã paratũ tibi adest ientaculũ & cum dicto mantica mea humero exuo Caseum

cũ pãe ꝓpere ei porrigo : & iuxta platanũ istã residam9 aio : quo facto : & ipse aliq̇d idi
dem sũmo : Eũq; auide esitantẽ aspitiẽs : aliquãto iteriore macie : atq; pallore buxeo de-
ficientẽ uideo. Sic deniq; eũ uitalis color turbauerat : ut mihi pręmetu : nocturnas ẽt fu
rias illas imaginanti : frustulũ panis : ꝙ primũ sumpserã : q̃uis admodũ modicũ : medi
is faucibus inhęreret : ac neq; deorsũ demeare : neq; sursũ remeaŕ posset. Nã & breuitas
ipsa cõmeantiũ : metum mihi cumulabat. Quis enĩ de duobus comitũ : alteꝝ sine al-
terius noxa peremptũ crederet? Veꝝ ille ut satis detruncauerat cibũ sitire ĩpatienter cœ
perat. Nã & optimi casei bonã ptẽ uide deuorauerat : & haud ita longe radices plata-
ni leuis fluuius in spẽm placidę paludis ignauius ibat. Argẽto uel uitro æmolus inco
lorem. En inq̃ explere latice fõtis lacteo. Adsurgit : & oppertus paululũ : planiorẽ ripę

ad proãt pato-rem

marginẽ cõplicitus in genua adpronat se auid9 adfectãs poculũ : necdũ satis extremis
labiis sũmum aquę rorẽ attigerat : & iugulo eius uulnus dehiscit in profundũ patorem
& illa spõgia repẽte de eo deuoluitur : eãq; paru9 admodũ comitatur cruor. deniq; cor
pus exanimatũ in flumẽ pene corruerat : nisi altero ego eius pede retento : uix & egrę ad
ripã supiorem attraxi. Vbi defletum pro tpe comitẽ misellum arenose humo : ĩ amnis
uicinia sempiterna cõtexi. Ipse trepidus & eximie metuens mihi : per diuersas & auias
solitudines aufugi. Et quasi cõscius mihi cædis humanę : relicta patria & lare : ultroneũ
exilium amplexus : nunc Aetoliã : nouo cõtracto matrimonio : colo. Hæc Aristome-
nes : at ille comes eius : qui stati initio : obstinata incredulitate sermonẽ eius respuebat.
Nihil ĩquit hac fabula fabulosius : nihil isto mẽdacio absurdius : & ad me cõuersus. Tu
autem ĩquit uir : ut habitus & habitudo demõstrat ornatus accedis huic fabnlę? Ego
uero inq̃ nihil ĩpossibile arbitror. sed utrunq; fata decreuerint : ita cũcta mortalib9 pro
uenire. Nã & mihi & tibi & cunctis hoibus multa usu euenire mira & pene ĩfecta : quæ
tamẽ ignaro relata fidẽ pdant. Sed ego huic & credo hercules & gratas gratias memi
ni : ꝙ lepidę fabulę festiuitate nos auocauit : asperã deniq; ac prolixã uiam sine labore &
tædio euasi : Quod beneficiũ ẽt illũ uectorẽ meũ credo lætari : sine fatigatione sui : me
usq; ad istã ciuitatis portã : nõ dorso illius : sed meis auribus prouecto. Is finis nobis &
sermõis & itineris cõmunis fuit. Nã comites utriq; ad uillulas ꝓximas leuorsũ abiere :
Ego uero ꝙ primũ ĩgressu stabulũ cõspicatus sum : accessi. & de quadã anu caupona ili
co pcontor. est ne inq̃ Hypata hęc ciuitas? Annuit. Nosti ne Milonẽ quendã epriori-
bus? Arrisit. Et uere inquit primus istic perhibetur Milio : qui extra pomeriũ & urbem
totã colit. Remoto inq̃ ioco parens optima. dic oro & cuiatis sit : & quib9 diuersetur æ
dibus. Vides ne ĩquit extremas fenestras : quę foris urbẽ prospiciunt : & altrinsecus fo
res proximũ respicientes angi portũ : inibi iste Milo diuersatur : amplitet nũmatus : &
longe opulentus : ueꝝ extremę auaritie : & sordis ĩfimę : ĩfamis homo : fœnus deniquæ
copiosum sub arrabone auri & argenti crebriter exercens : exiguo lare ĩclusus : & erugi
ni semper intentus : cũ uxore etiã calamitatis suę comite habitat. Neq; pręter unicã pa
scit ancillulã : & habitu mendicantis semper ĩcedit. Ad hæc ego risu subiicio : benigne
inq̃ & prospicue Demeas meus ĩ me cõsuluit : qui peregrinatuꝝ tali uiro cõciliauit : ĩ cu
ius hospitio nec fumi nec nidoris nebulã uererer. & cũ dicto modico secus progressus
hostiũ accedo : & ianuã firmitet opessulatã pulsare uocaliter ĩcipio. Tandem adolescẽ-
tula quædã procedens. Heus tu ĩquit : qui tam firmiter fores uerberasti : sub qua specie
mutuari cupis? An tu solus ignoras pręter auꝝ argentũq; nullũ nos pign9 admittere?
Meliora inq̃ omĩare : & potius respõde : an ĩtra ędes heꝝ tuũ offẽderi? Plãe ĩquit : sed q̃

causa questiōis huius. Litteras ei a corynthio Demea scriptas ad eū reddo. Dū annun
tio inqt: hec ibidē opiminor. Et cum dicto rursum foribus opessulatis inrro: capessit: oppe
modico deīde regressa: patefactis ædibus. Rogat te inquit intuli me: eumq; accubātē: rimi-
exiguo admodū grabattulo: & cōmodū cœnare īcipientē īuenio: assidebat pedes ux- nor
or: & mensa uacua posita: cuius mōstratu. En īquit hospitiū. Bene ego: & illico eis lit
turas Demeę trado: Quibus prespiter lectis: amo īqt meum Demææ: qui mihi tātū
cōciliauit hospitem. Et tum dicto: iubet uxorē decedere. Vtq; in eius locum assideā: iu
bet meq; eā nunc uerecundia cōtantē: abrepta lacinia detrahens: adside inquit istic. Nā
præ metu latronum: nulla est fibula an ne sufficiētem supelectilē parare nobis licet: ec
ci Et sic: Ego te īqt etiā ne ista torporis speciosa: hītndie deq; hac uirginali prorsus uere
cūdia: generosa stirpe proditū: & recte couiicerē Sed & me9 Demeas eadē litteris pro
nuntiat: ergo breuitatem grurgustioli nostri ne spernas peto: erit tibi adiacens: & ecce
illud cubiculum: hōestum receptaculum: fac libenter diuersēris ī nostro Nā & maio-
rem domum dignatōe tua feceris: & tibi specimē gloriosum arrogaris: sis cōtentus lare
paruulo: Tesei illius cognominis patris tui uirtutes æmulaueris: qui nō est aspernatus heca-
Hecales anus hospitium tenue. At uocata ancillula. Fortis inquit larcinulas hospitis le an9
susceptas cum fide conde in illud cubiculū. Ac simul ex promptuario oleū unctui: & prom
lintea tersui: & cætera hæc eidē usui profer ociter. Et hospitē meū produc ad proxías ptu-
balneas: satis arduo itinere: atq; prolixo fatigatus est. His ego auditis: mores: atq; p nario
simoniā ratiocinans Milonis uolensq; me artius ei conciliare? Nihil inq rerum istaꝝ:
quæ itineris ubiq; nos comitantur. indigemus. Sed & balneas facile pcontabimur.
Plane quod est mihi sūme principiū equo qui me strennue peruexit: fenū atq; ordeū: ac
ceptis istis numulis tu Fotis emito. His actis: & rebus meis in illo cubiculo conditis:
pergens ipse ad balneas: ut prius aliquid nobis cibatui proficerē: foꝝ cupedinis peto.
Inq; eo piscatum opiparē expositum uideo: & percōtato precio: quod centum num- forū
mis īdicaret aspernatus? xx. denarios perstinaui. Inde me cōmodum egredientē: con cupe-
tinuatur Pythias cōdiscipulus apud athenas athicas meus: qui me post aliquantulum dinis
multam tpis amanter agnitum īuadit amplexusq; ac comiter deosculatus. Mi Luci ait pisca-
sat pol diu est: quod īteruisimus te? At Hercules exinde e Vastio magistro digressisu tum
mus. Quæ autem tibi causa peregrinationis huius? Crastino die scies inquam sed quid opipa-
istud uoti? gaudeo. nā & lixas & uirgas: & habitum prorsus magistratui cōgruentem ī rem
te uideo. Annonā curamus ait: & ædilem herimus: & si quit absonare cupis: utiq; cō- persti
modabimus. Abnuebā: quippe qui iā cœnę affatim piscatum prospexeramus. Sed. n. naui
Pithias uisa sportula: succussisq; ī aspectum planiorē piscibus. At has quisquilias q̄tū inter-
parasti? Vix inq piscatori extorsimus accipe. xx. denarios. Quo audito: statī adrepta uiso
dextra postliminio me in foꝝ cupedinis reducens. Et a quo inquit istoꝝ migamēta hec miga
cōparasti? Demonstro seniculum: ī angulo sedebat. Quem cōfestum pro ędilitatis īpe men-
rio uoce asperima increpās. Iam iam inquit nec amicis quidē nostris: uel oīno ullis hos ta
pitibus parcitis? Quid tā magnis preciis pisces friuolos īdicatis? & florē Thessaliæ re-
gionis instar solitudinis: & scopuli ædilium caritate deducitis? sed non mpune. iam
enim faxo scias: quemadmodum sub meo magisterio mali debeant coerceri: & profu-
sā in mediū sportula: iubet officialē suū īsuper pisces inscēdere: ac pedib9 suis totos ob
terere: q̄ cōtētus moꝝ seueritndie: mens Pythias: ac mihi ut abirē suadens: Sufficit mi
hi o luci īqt seiculi tāta hęc cōtūelia. His actis cōsternat9 ac ꝓrsus obstupid9 ad balne

as me refero: prudētis cōdiscipuli ualido consilio. & nūmis simul priuatis & cœna: lau
tusq; ad hospitium Milonis: ac dehinc cubiculum me reporto. Et ecce Fotis ancilla:
rogaret inquit hospes. At ego iam inde Milonis abstinentiæ cognitor: excusaui comi
ter. quod uiæ uexationem non cibo: sed somno censerem diluendam. Isto accepto per
git ipse: et iniecta dextra clementer me trahere adoritur. Ac dum contor: dum modeste
renitor. Non prius inquit discedam q̄ me sequaris. Et dictum iureiurando secutus iam
obstinationis suæ: me ingratis obedientem perducit ad illum suum grabattulatum: &
residēti: q̄ salue agit inquit Demas noster: quid uxor: quid liberi: quid uenaculi? Nar-
ro singula: percunctatur accuratius causas etiam pegrinationis meę: quas ubi probe p
tuli: iam & de patria nostra & eius primoribus: ac deniq; de ipso præside scrupulosissi-
me explorans: ubi me post itineris tam sæui uexationem sentit': fabularum quoq; serie
fatigatum in uerba media somno lentū desinere: ac me quicq̄ defectum iam icerta uer-
borum salebra balbutire: tandem patitur cubitum concederem. Euasi aliquando ran-
cidi senis loquax & famelicum conuiuim somno non cibo grauatus: cœnatus solis fa-
bulis: & in cubiculum reuersus: optatæ me quieti reddidi.

EIVSDEM LIBER SECVNDVS DE ASINO AVREO

Cātamina

VT primum nocte discussa: sol nouus diem fecit: & somno simul
emersus: & lectulo: anxius alioquin & nimis cupidus cognoscen-
di. quæ rara miraq; sunt. reputansq; me media Thessaliæ loca te
nere quo artis magicæ natiua cantamina totius orbis cōsono ore
cælebrantur. fabulamq; illā optimi comitis Aristomenis: de situ
Ciuitatis hui9 exortam: suspensus alioquin: & uoto simul: & stu-
dio: curiose singula considerabam. Nec fuit in illa ciuitate: quod
aspiciens: id esse crederem. qđ esset: sed oīa prorsus ferali murmure in aliam effigiē trans
lata: ut & lapides: quos offenderē: de hoīe duratos: & aues: quas audirē: indidem plu-
matas: & arbores quæ pomerium abirent: foliatas similiter. & fontanos latices de cor-
poribus hūanis fluxos crederem: Iam statuas & imagines incessuras: pietes locuturos
boues & id genus pecua dictura præsagium: de ipso uero cælo: & iubaris orbe. subito
uenturū oraculū. Sic attonitus. īmouero cruciabili desiderio stupidus: nullo quidem
initio. uel omnino uestigio: cupidinis meæ repto: cuncta circuibam: tamen dū in luxu
nepotali simul hostiatim singula perro: repente me nescius forum cupedinis intuli. Et
ecce mulierem quāpiam frequenti stipatam famulatione: ibidem gradientem. ad cele-
rato uestigio. cōprę hendo. Aurū in gēmis: & in tunicis ibi inflexum: hic intextum ma-
tronam profecto confitebatur: huius adhærebat lateri senex: iā grauis in annis: qui ut
primū me cōspexit. Est inqt Hercules hic Lucius: & offert osculū: & stati incertū quid
i aurē mulieris obgāniit. Quin inqt ēt uel ipsā parētē tuā accedis: & salutas? Vereor i
q̄ ignotę mihi fœmiæ: & stati rubore suffusus: reiecto capite resisti: at illa obtutū in me
cōuersa. Et inqt sāctissimę Saluię matris generosa probitas: sed & cætera corporis ex-
ęq̄biliter ad regulā: q̄ diligēter alqd adfigūt: sūt cōgruētia. Inenormis succulēta proce
ritas: gracilitas: rubor tpatus: flauū & inaffectatū capillicium: oculi cesii qdem: sed ui
giles & in aspectus micantes prorsus aquilonis: quoquouersum floridus: speciosus &
immediatus incessus: & adiecit. Ego te o lucię meis istis manibus educaui: quidni
parentis tuę: non modo sanguinis: uerum alimoniarum etiam sotia. Nam & familia
Plutarchi ambæ prognatæ sumus: & eandem nutricem simul bibimus: & innexu ger

Foliate arbores
Fontani latices
nepotalis luxus
trimulatio
obgānit
Exeq̄[...]liter

manitatis una colauimus: nec aliud nos q̄ dignitas discernit qd̄ clarissimas illa: ego pri
uatas nuptias fecerimus. Ego sum byrrhena illa cuius forte sæpicule nomen iter tuos
frequētatū educatores retines. Accede itaq; hospitū fiducia ĩmo uero iā tuum ꝓprium
larem. At hæc ego iā sermõis ipsius mora rubore digesto: Absit inquā parens ut Milo-
nē hospitem sine una querela deserā. Sed plane qd̄ officiis integris potest effici curabo
sedulo: quotiēs itineris huius ratio nascetur nunquā erit: ut nō te deuortar. Dum hunc [deuor]
& huismõi sermonē altercamur: paucis admodum confectis passibus: ad domum byr [tar]
rhenæ ꝑuenimus. Atria longe pulcherrima columis quadrifariā: ꝑ singulos angulos
stātibus attolebant statuas palmaris deæ: Facies quæq; primis explicitis sine gressu pi [pal-]
læ uolubilis: instabile uestigium plantis roscidis decitantes nec ut maneāt inhærent: & [mas]
iā uolare creduntur: econtra lapis parius in Dianam factus: tenet libratam totius loci [dea]
medietatem: signum perfecte luculentum: ueste reflatum ꝓcursu uegetum: ĩtro eunti-
bus obuium: & maiestate numinis uenerabile: canes utrinq; secus deæ latera muniunt
qui canes & ipsi lapis erant. His oculis minantur: aures rigent: nares hiant: ora sæui-
unt: & sicunde de proximo latratus ingruerit: eum putabis de faucibus lapidis exire:
& in quo summum specimen opere fabrilis egregius ille signifer prodidit: sublatis cani
bus ĩpetus arduus. pedes imi resistunt: currunt priores. Pone tergum deæ: saxum in
surgit ĩ speluncæ modum muscis & herbis & foliis et uirgulis: & sic ubi pāpinis & arbu
sculis: alibi de lapide florentibus: splendor intus umbra signi: de nitore lapidis: sub ex
trema saxi margine: poma & uuæ faberrime politæ depēdent: q̄s ars æmula naturæ:
ueritati similes explicuit. Putes ad cibum inde quædā cum mustulentus auctunnus
maturum colorem afflauerit posse decerpi: & si fontes qui Deæ uestigio discurrentes in [taberi]
lenem uibrantur undam: pronus aspexeris: credes illos ut rure pendentes racemos in- [ne]
ter cætera ueritatis: nec agitationis officio carere: Inter medias frondes lapidis Acteō [Mu-]
simulachrum: curioso obtutū in dorsum proiectus: iam in ceruum ferimus: & in saxo [stulen]
simul: & in fonte loturam: Dianam opperiens uisitur. Dum hæc identidem rimabun [tus]
dus eximiæ delector: tua sunt inquit Pyrrhena cuncta: quæ uides. Et cum dicto cæte
ros omnes: sermone secreto decedere præcepit. Quibus dispulsis omnibus: Per hāc
inquit deam o Luci carissime ut anxiæ tibi metuo: & utpote pignori meo longe proui-
sum cupio. Caue tibi: sed caue fortiter a malis artibus: & facinorosis illecebris Pāphi-
les ilius: quę cum milone isto: quem dicis hospitem: nupta est Maga primi hominis:
& omnis carminis sepulchralis magistra creditur: quæ surculis: & lapillis: & id genus
friuolis inhalatis omnem istam lucem mundi sideralis: imis tartari: & in uetustum cha
os submergere nouit. Nam simul quenq̄ conspexit speciosę formę iuuenem: uenusta
te eius sumitur: & illico in eum & oculum & animum detorquet. Serit blanditias: in
uadit spiritum: amores profundi pedicis æternis alligat. Tunc minus morigeros: & ui
les fastidiens: in saxa & in pecua: & quoduis animal puncto reformat. Alios uero pror
sus extinguit: hęc tibi trepido & cauenda censeo. Nam & illa urit ꝑpetuum: & tu pu-
er ętatem & pulchritudinem. capax eius es. Hæc mecū byrrhena satis anxia. At ego
curiosus allioquin: ut primū artis magicę semꝑ optatū nomē audiui: tātū a cautela Pā
philes abfui: ut etiā ultro gestirem: tali magistro me uolens ampla cum mercede trade
re: & prorsus ipsum barathrum saltu concito præciptare. Festinus deniq; & uecors
aĩ: māu eius uelut cathēa quadā memet expedio: & salue ꝓpe addito ad Milōis hospi
tium perniciter euolo. Ac dum amenti similis celero uestigium. Age inq̄ o luci: cui-

gila: & tecum esto habes exoptatam occasionem: & uoto diutino poteris fabulis miseris explere pectus aufer formidines pueriles: cominus cum re ipsa gnauiter congredere & a nexu quidem uenerio hospitis tuæ tempera: & probi Milonis genialem torem religiosus suspice. Verum enimuero Fotis famula petatur annixe. Nam & forma scitula & moribus ludicra: & prorsus argutula est. Vesperi quoq; cum somno cōcederes: & in cubiculum te deduxit: comiter & blande lectulo collocauit. & satis amanter cooperuit & osculato tuo capite q̄ inuita discederet: uultu ꝓdidit. Deniq; sæpe retrorsa respiciēs substitit: quod bonum felix & faustum sit. Itaq; licet insalutare non erit: Fotis illa temptetur. Hæc mecum ipse disputans: fores Milonis accedo: & quod aiunt: pedibus in sententiam meam uado. Nec tamen Milonem domi uel uxorem eius offendo: sed tantum caram meam Fotidem: quæ suis dominis parabat Iuscum fartim circuncisum: & pulpam frustatim confectam: abacum pascue hirulentam: & quidem naribus iam mihi ariolabar: tucetum per q̄ sapidissimum. Ipsa linea tunica mūdule amicta: & rursus se a fasciola prænitente altiuscule: sub ipsas papillas succintula: illud cibarium uasculū floridis palmulis rotabat in circulum: & in orbis flexibilibus crebra succutiēs. & simul membra sua leniter illubricans: lumbis sensim uibrantibus: spinam mobilem quatiēs placide: decenter inundabat. Isto aspecto defixus obstipui: & mirabundus steti. Steterunt & membra quæ iacebant ante: & tandem ad illam q̄ pulchræ: quanq; festiue inquam. Fotis mea ollulam istam cum natibus intorques: q̄ melitum pulmentum apparas: fœlis & certius beatus: cui permiseris illuc digitum intingere: Tunc illa lepida alioquin & dicacula puella: discede īquit miselle q̄ procul a me: a fœculo discede: nā si te modice meus igniculus afflauerit: urereris intime. Nullus extinguet ardorem tuū: nisi ego quæ dulce condiens & ollam & lectulum: suaue quatere noui. Hæc dicens in me respexit & risit: nec tamen ego prius inde discessi: q̄ diligenter oēm eius explorassem habitudinem: uel quid ego de cæteris aio? Cum semper mihi unica cura fuerit: caput capillū que sedulo: & publice prius intueri: & domi: postea perstrui. Sicque iudicii huius apđ me certa & statuta ratione: uel quod præcipua pars ista corporis in aperto & perspicuo posita: prima nostris luminibus occurrit: & quidem in cæteris membris floride uestis hylaris color: hoc in capite nitor natiuus operatur. Denique pleræque indolem gratiasq; suas probaturæ: lacinias omnes exuunt: amicula dimouent: nudam pulchritudinē suam præbere se gestiunt: magis de cutis roseo rubore: q̄ de uestis aureo colore placituræ. At uero quod nefas dicere: ne quod sisullum huius rei tam durum exemplum si cuiuslibet eximiæq; pulcherrimæq; fœminæ caput capillo spoliaueris: & faciem natiua specie nudaueris: licet illo cœlo deiecta: mari edita: fluctibus educata: Licet inquā Venus ipsa fuerit: licet omni gratiarum choro stipata & tota cupidinum populo comitata: & baltheo suo cincta cinnama fragans: & balsama rorans: calua processerit placere non poterit: nec Vulcano suo. Quid cum capillis color gratus & nitor splendidus illucet. Ecce Solis aciē uegetus fulgurat: uel placidus renitet. At ī contrariā grauē uariat aspectū: & nūc aurū choruschās ī mellis lenē deprimitur umbrā Nūc coruina nigredīe cerulus colūbaꝝ collis flosculos æmulatur uel cū guttis arabicis obūctus: & pectinis arguti dēte tēui discrimiātur. Et pōe uersū coactus: amatoris oculis ocurrēs: īstat speculi redit imaginē gratiorē: qđ cū frequenti sobole spiritus cumulat uerticē? uel plixa scire porrectus dorsa ꝑmanat. Tāta deniq; ē capillamēti dignitas: ut quis auro: ueste gemis omniq; cætero mūdo exornata mulier incedat tamē nisi capillū distrinxerit

retorsa
Pellibus in sentētiā uado
Iuscū
Tucetum
succintula
succutiens

ornata non possit uideri: sed in mea Fotide: non operosus: sed inordinatus ornatus ad debat gratiam. Vberes.n.crines: leniter emissos: & ceruice dependulos: ac deinde p colla dispositos sensimq; sinuato patagio residentes: paulisper ad finem conglobatos: in summũ uerticem nodus adstrinxerat. Nec diutius quiui tantũ cruciatum uolupta tis eximiæ sustinere. Sed pronus in eam qua fine summum cacumen capillus ascendit mellitissimũ illud sauium impressi. Tum illa ceruicem intorsit & ad me conuersa li-mis & morsicantibus oculis. Heu tu Scholastice ait: dulce & amarum gustulum carpis. Caue ne nimia mellis dulcedine diutinam bilis amaritudinem trahas.

Quid istic inquã est: mea festiuitas: cum sim paratus: uel uno basiolo interim recrea tus: super istum ignem porrectus assari? Et cum dicto artius eam complexus cœpi sa uiari. Iamq; æmula libidine in amoris parilitatem congermanescenti mecum. Iam patentis oris in halatu cinnameo: & occursantis linguæ illisu nectareo: prona cupidie adliuescente: pereo inq: immo iamdudum perii: nisi tu ꝓpitiaris. Ad hæc illa rursum me deosculato: bono animo esto inquit. Nam ego tibi mutua uoluntate mancipata sũ nec uoluptas nostra differetur ulterius: sed prima face in cubiculũ tuum adero. Abi ergo: ac te compara: tota enim nocte tecum fortiter: & ex animo præliabor. His & ta libus obgannitis sermonibus inter nos discessum est. Cõmodum meridies accesserat: & mittit mihi Byrrhena xeniola porcum optimum: & quinq; gallinulas: & uini cadum ĩ ætate præciosi. Tunc ego uocata Fotide. Ecce inq Veneris hortator & armiger liber aduenit ultro: uinum istud sorbeamus hodie omne: qui nobis restinguat pudoris igna uiam: & alacrem uigorem libidinis inculiat: hæc enim sitarchia nauigo Veneris indiget sola: ut in nocte peruigili: & oleo lucerna & uino calix abundet: diem cæterum lauacro ec dehinc cœnæ dedimus. Nam milonis boni concinnaticiam mensulam rogatus accu bueram: q̃ pote tutus ab uxoris eius aspectu. Byrrhenæ monitorum memor: & pinde in eius faciem oculos meos: ac si auernum lacum formidans deieceram: sed assidue re-spiciens præministrantem Fotidem: mihi recreabar animi. Cum ecce iam uespera: lu cernã intuens: Pamphile: q̃ largus inquit hymber aderit crastino: & percontanti mari-to: qui cõperisset istud? Respondit sibi lucernã prædicere. Quod dictum ipsius Mi lo risu secut⁹: grandẽ inquit istã lucernæ sibyllã parcimus: q̃ cũcta cœli negocia: & solẽ ipsũ de specula cãdelabri cõtuetur. Ad hæc ego subiiciens. Sũt aio prima huiusce modi diuinationis exprimenta: nec mirum: licet modicũ istud igniculũ: & manibus hũanis laboratũ: memorẽ tamẽ illius maioris: & cælestis ignis: uelut sui parentis: quid eẽt edi turus in æthereis uertice: diuino præsagio: & ipsum scire: & nobis enũtiare. Nam & corinthi: nunc apud nos passim: chaldæus quidã hospes: miris totam ciuitatem respõ-sis turbulenta & arcana fatorũ stipibus emerendis: e dicit in uulgum: qui dies copulã nuptialem affirmet: qui fundamenta mœnium perpetuet: qui negociatori commodus qui uiatori celebris: qui nauigiis opportunus: mihi denique prouentum huius peregri nationis inquirenti: multa respondit: & oppido mira: & satis uaria. Nunc enim glor ã satis floridam: nunc historiam magnam: & incredendam fabulam: & libros me factu-rum. Ad hæc renidens Milo: qua inquit corporis habitudine præditus: quoue nomi ne nũcupatus: hic iste Chaldæus ẽ? Procerus inquã: & suffuscul⁹ Diophães noĩe: Ipse est ait: nec ullus alius. Nã & hic apud nos multa multis similiter effatus: nõ paruas sti pes imo uero mercedes optimas iã cõsecutus fortunã scæuã: an sæuam uerius dixerim miser incidit. Nam die quadam: cum frequentis populi circulo conseptus: coratio

patagio
Mellitissimum
Morsicãtibus oculis
Sauiari
Cõgermanescenti
obgãitis sermonibus
Inculiat
sitarchia
Concĩnatica mẽsula
Lucerna imbrem prædicit

ne circunstantium fata donaret: Cerdo quidam nomine negociator: accessit eum diem commodum peregrinationi cupiens: quem cum electum destinasset illi: Iam deposita crumena: Iam profusis numulis: iam dinumeratis centum denariis: quos mihi cædem diuiatio nis: auferret ecce quidam de nobilibus adolescentulus a tergo adrepēs eum lacinia prehendit: & conuersus: amplexusq; exosculatur arctissime. At ille ubi primum consauiatus: eum: iuxta se ut assideret effecit: attonitus & repentinæ uisionis stupore: & præsentis negocii: quod gerebat: oblitus: infit ad eum. Quam olim equidem exoptatus nobis aduenis? Respondit ad hæc ille alius commodum uespera oriente: sed uicissim tu quoq; frater mihi memora: quemadmodum exinde ut de Euboea isula festinus enauigasti: & maris & uiæ confeceris iter. Ad hæc Diophanes ille chaldæus egregius: mente uiduus: necdum suus. Hostes inqt: & omnes inimici nostri: tam diram: immo uero Vlyxeam peregrinationem incidant. Nam & nauis ipsa qua uehebamur uariis turbinibus procellarum quassata: utroq; regimie amisso: ægre ad ulterioris ripæ marginem detrusa: præcipitio demersa est: & nos omnibus amissis: uix enatauimus: quodcunq; uel ignotorum miseratione: uel amicorum beniuolentia extraximus: id omne latrocinalis inuasit manus: quorum audaciæ repugnās etiam nomine Arisuatus unicus

Expergitus frater meus: sub istis oculis miser iugulatus est: Hæc eo adhuc narrante mœsto cerdo ille negociator correptis nūmulis suis: quos diuinationis mercedi destinauerat: protinus aufugit: ac dehinc: tunc demum Diophanes expergitus sensit impudentiæ suæ labem. Cum etiam nos omnes circunsecus adstantes: in clarum cachimum uideret effusos: Sed tibi plane Luci domine: soli omnium Chaldæus ille uera dixerit: sisq; fœlix: & iter dexte℞ porrigas. Hæc Milone diutine sermocinante tacitus ingemiscebā: mihiq; non mediocriter succensebam: q ultro inducta serie inopportunarum fabularum: partem bonam uesperæ: eiusq; gratissimum fructum amitterem: & tandem denique deuorato pudere: ad Milonem aio: ferat suam Diophanes illa fortunam & spolia populorum rursum conferat mari pariter ac terræ: mihi uero fatigationis hesternæ etiam nunc sautio: da ueniam maturius concedam cubitum. Et cum dicto facesso: & cubiculum meū contendo. Atq; illic deprehendo epularum dispositiones satis concinnas. Nam & pueris extra limen: credo ut arbitrio nocturni gannitus ablegarentur: humi q procul distractum fuerat grabattulum meum: assistit mensulæ cœnæ totius honestas reliquias tolerans: & calices boni: iam infuso latice semipleni solam temperiem sustinentes: & laguena iuxta officio cessi in deascento patescens: facilis hauritu: ꝓrsus gladiatoriæq; ueneris antecenia. Commodum cubueram: & ecce Fotis mea iam domina cubitum reddita: iacta proximat rosæ serta: & rosa soluta in sinu tuberante: ac me pressim deosculato: & corollis reuinctos: ac flore prosperso: arripit poculum: ac desuper aqua calida iniecta: porrigit bibam: idq; modicum priusquā totū exorberem: clementer inuadit. Ac relictum pullulatim labellis minuens: meq; respiciens sorbillat dulciter: sequensq; & tertium inter nos uicissim: & frequens alternat poculum. Cum ego iam uino madens: nec animo tantum: uerum in corpore ipso ad libidinem inquiēs alioquin: & petulans: etiam saucius paulisper inguinum fine lacinia remota impatientiam ueneris Fotidi meæ monstrans: miserere inquam: & subueni maturius: Nam ut uides: prælio quod nobis sine fenali officio indixeras: iam proximante uehementer intentus: ubi primam sagittam sæui cupidinis ī ima præcordia mea delapsam excæpi: arcum meum & ipse uigore tetendi: & oppido formido ne neruus rigoris nimietate rum

patur: sed ut mihi morem plenius gesserit: ineffusum laxa crinem: & capillo fluente undantur ęde complexus amabiles. Nec mora: cum omnibus illis cibariis uasculis raptim remotis: laciniis cunctis suis renudata: crinibusq; dissolutis ad hylarem lasciuiam: in specię Veneris: quę marinos fluctus subitat pulchre reformata: paulisper etiam glabella foemina: uel rosea: palmula potius obumbrans de industria: q̄ tegens uerecundia prȩliare inquit. & fortiter prȩliare. Nec enim tibi cedam: nec terga uortam: cominus in aspectū: si uir es: dirige: & grassare guauiter. & occide moriturus: hodierna pugna non habet missionem. Hȩc simul dicens: inscenso grabattulo. sup me sensim residens. ac crebra subsiliens. lubricisq; gestibus mobilem spinam quatiēs pendulȩ Veneris fructu me saciauit. usq; dum lassis animis. & marcidis artibus defagitati. simul ambo corruimus. inter mutuos amplexus: animas anhelantes. his & huiusmodi colluctationibus ad confinia lucis usq; peruigiles egimus: poculis inter dū lassitudinem refouentes: & libidinem incitantes. & uoluptatem integrantes: At cuius noctis exemplar similes adstruximus alias pluscula s. Forte quadā die mecum magnopere Byrrhena contendit. apud eam coenulȩ interessē. & cū impēdio excusarem: negauit ueniam. Ergo igitur Fotis erat adeunda. deq; nutu eius consiliū. uelut auspiciū petendum. quȩ quanq̄ inuita q̄ a se ungue latius digrederer. tamen comiter amatotiȩ militię breuem commeatum indulsit. Sed heus tu inquit caue. regrediare cenā maturius. nam uesana factio nobilissimoꝝ iuuenum pace publica infecta. passim trucidatos per medias plateas uidebis iacere. Nec presidis auxilia longinqua leuare ciuitatem tanta clade possūnt. Tibi uero fortune splendor insidias. cō temptus etiam peregrinationis poterit afferre. Fac sine cura inquā sis Fotis mea. Nā prȩter quod epulis alienis uoluptates meas anteferrem. mœtū etiam istū tibi demā maturata regressione. Nec tamē incomitatus ibo: Nam gladiolo solito cinctus altrinsecis. ipse salutis mee presidia gastabo. Sic paratus coene me committo. frequēs ibi numerus epulonū: & utpote apud primatem foeminam flos ipse ciuitatis opipares citro & ebore nitentes lecti aureis uestibus intecti. Ampli calices uarie quidē gratie sed preciositatis unius. Hic uitrum fabre sigillatum ibi cristallum impictum argentum alibi clarum & aurum fulgurans & succinū mire cauatū & lapidē ut bibas. & quicquid fieri non potest ibi est diriuitores plusculi spendide amicti fercula copiosa scitule subministrata pueri calamistrati pulchre inclusiati gemmas formatas i pocula uini uetusti frequenter offerre. Iam inlatis luminibus epularis sermo percrebuit. Iam risus adfluens & ioci liberales & cauillus hincinde. Tu infit ad me Byrrhena q̄ cōmode uersaris in nostra patria quod sciā templis & lauacris & ceteris operibus longe cunctas ciuitates antecellimus utensiliū preterea pollemus affatim certa libertas ociosa & negotiosa quidē aduenienti romana frequentia modesto uero hospiti quies uillatica omniq; deniq; prouincie uoluptarii secessus sumus. Ad hec ego subiiciens uera memoras nec usq̄ gentiū magna me liberū q̄ hic fuisse credidi sed oppido formido cecas & ineuitabiles latebras magice discipline. Nam ne mortuorum quidē sepulchra tua dicuntur sed & bustis & rogis reliquiȩ quedam & cadauerū presegmina ad exitiabiles uiuentiū fortunas petuntur. Et cantatrices anus in ipso momento choragii funeris perpeti celeritate alienā sepulturā anteuortunt. His meis addidit aulis immo uero istic nec uiuentibus quidē ullis parcitur & nescio qui simile passus ore undiq; omnifariam deformato truncatus est. Inter hȩc conuiuiū totū

Diriuitores
scitule
Inclusiati
prȩsegmina

in lincentiosis cachinnis effūditur oīumq; ora & obtutus in unū quēpiam angulo se
cubantē cōferuntur qui cunctoꝝ obstinatione cōfusus indigna murmurabundus:
cū uellet exurgere. Immo mi Telephron Byrrhena inqt & subsiste paulisper & mo
re tue urbanitatis fabulā illā tuā remetire ut & filius meus iste Lucius lepidi sermo-
nis tui perfruat̄ comitate. At ille tu quidē domina ait. in officio mões sanctæ tuæ bo
nitatis sed ferenda nō est quorūdā insolētia: Sic ille cōmotus. Sed instanti Byr
rhenæ que cū adiuratione suæ salutis ingratis cogebat effari perfecit ut uellet: Ac
sic aggeratis in cūulū stragulis & effultis in cubitū suberectusq; in totū porrigit dex-
terā & instar oratoꝝ cōformat articulū duobusq; infimis conclusis digitis cæteros e
minus porrigens & infesto pollice clementer subrigens infit Telephron. Pupill9
Fami- ego mileto ꝓfectus ad spectaculū olympicū cū hæc etiā loca prouinciæ famigerabi-
gerabi lis adire cuperē peragrata cūcta Thessalia fuscis auibus larissā accessi. ac dū singula
lis pererrans tenuato admodū uiatico paupertati meæ fomenta conquiro: cōspicor me
dio foro procerū quendā senē insistebat lapidē claraq; uoce prædicabat. Si qui mor-
tuū seruare uellet de præcio licererur & ad quēpiā prętereuntiū. Quid hoc inquā
cōperior: hiccine mortui solent aufugere. Tace respondit ille. Nā oppido puer: &
demor sanis peregrinus es meritoq; ignoras Thessaliæ te consistere: ubi Sagæ mulięres ora
sicant mortuoꝝ passim demorsicant eaq; sūt illis artis magicæ supplemēta. Cōtra ego: &
Custo q̄ tu inquā dic sodes custodela ista feralis. Iam primū respōdit ille perpetē noctē exi
dela mie uigilandū ē. Exertis & incōuersis oculis semp in cadauer intētis nec acies usquā
deuertenda imo ne obliquāda quidē. Quippe cū deterrimę uersipelles in quoduis
animal ore cōuerso latenter obrepant ut ipsos etiā oculos solis & iusticię facilæ fru-
strāter: Nā & aues & rursū canes & mures: imo uero ēt muscas induūt. Tūc diris-
catamínibus somno custodes obruūt: nec qsquā definire poterit: quantas latebras
nequissime mulieres pro libidine sua cōminiscūtur. Nec tamē hui9 tā exitiabilis ope
rę merces āplior q̄ quaterni uel seni ferme offerūtur aurei. Ehem & quod pene præ-
terierā si q nō integrū corp9 mane restituerit qcqd inde decerptū diminutūq; fuerit:
id oē de facie sua desectū sartire cōpellitur. His cognitis animū meū cū masculo &
ilico accedēs preconē. Clamare inquā iā desine: adest custos paratus: cædo præmiū
mille inquid nūmi deponētur tibi. Sed heus iuuenis caue diligenter principiū ciuita
tis filii cadauera malis harpyis ꝓbe custodias. Ineptias inquā mihi narras & nugas
meras uides hoiēm ferreū & isonē certe: Perspicacio re ipso linceo: uel argo & oculeū
totū. Vix finierā & ilico me produxit ad domū quāpiā cui9 ipsis forib9 obseptis: per
quādā breuē posticulā itrouocat me: & cōclaue quoddā obseratis liminib9 umbro-
sū demōstrat cubiculū matronā flebilē: fusca ueste cōtextā quā pp asistēs: hic inqt au
torat9 ad custodiā mariti tui fidēter accessit. At illa crinibus antepēdulis hincinde
Quā dimotis: etiā in merore luculētā ꝓferens faciē: meq; respectās: Vide oro inquit q̄ ex
exper pgite mun9 obeas. Sine cura sis inquā modo corollariū idoneū cōparas: hic placito
gite oti9 surrexit: & ad illud me cubiculū inducit: ibi corpus splendētib9 linteis cooptū
introductis qbusdā septē testib9 manu reuelat: & diutine usu ꝑfleto: obtestata fidē
præsentiū singula demōstrat anxie: uerba cōcepta de industria quodā tabulis præ-
notāte. Ecce inquit nasus integer: incolumes oculi: saluę aures: inlibatę labiæ: men
tū solidū: uos in hāc rē boni Quirites testimoniū phibetote: & cū dicto: cōsignatis
illis tabulis facessit: At ego. Iube inquā domina cūcta quæ sūt usui necessaria: nobis

exhiberi. Atq; inquit ista sũt? Lucerna aio prægrãdis: & oleũ ad lucẽ: luci ꝓsufficiẽs
& aqua cũ cenophoris: & calice cœnarũq; reliquus discus ornatus: Tũc illa capite
quassanti abi inquit fatue: qui in domo funesta cœnas & partes requiris in qua tot iu-
gis iã diebꝰ ne fumus quidẽ uisus est ullus. An istic comessatũ te uenisse credis: qui
sumus potius loco congruẽtes luctus. & lachrymas. Hæc simul dicẽs respexit an
cillã. Et myrrhenæ inquit lucernã & oleũ trade cõfestim: & incluso custode cubicu-
lo ꝓtinus facesse. Desolatus ad cadaueris solatiũ ꝑfrictis oculis. & obarmatis ad ui-
gilias aĩum meũ ꝑmulcebã cantationibꝰ. Cũ ecce crepusculũ & nox ꝓuecta: & nox
altior: & deinde cõcubia altiora & iã nox intempesta: mihiq; oppido formido cumu
latior q̃dẽ: cũ repẽte introrepens mustela circa me constitit: obtutũq; acerrimum in
me destituit. ut tantillũ aĩalis præ nimia sui fiducia mihi turbarit aĩum deniq; sic ad il
lã. Quin abis inquã ĩpurata bestia teq; ad tui similis musculos recõdis: anteq̃ no-
stri uim præsentariã experiaris quin abis. Terga uortit & cubiculo ꝓtinus exter-
minatur. Nec mora cũ me somnus ꝓfundus in imũ barathrũ repẽte demergit ut ne
deus quidẽ delphicus ipse facile discerneret duobus nobis iacentibus quis esset ma-
gis mortuꝰ sic inaĩs & indigens alio custode pene ibi non erã. cõmodũ noctis induci
as cantus ꝑstrepebat cristaræ cohortis. Tandẽ exꝑgitus & nimio pauore ꝑterritus
cadauer accurro & admoto lumine reuelataq; eius facie rimabar singula quæ cuncta
couenerãt. Ecce uxor misella flens cũ hesternis testibus introrupit anxia: & statim
corpori superruẽs multũq; ac diu deosculata sub arbitrio luminis recognoscit oĩa.
& couersa Phylodespotũ requirit autorẽ ei præcipit bono custodi redderet sine mo-
ra præmiũ & oblato statim. Sũmas inq̃t tibi iuuenis gratias agimus: Et hercules
ob sedulũ istud ministeriũ inter ceteros familiares dehĩc numerabimꝰ. Ad hęc ego ĩ Phylo
sperato lucro diffusus in gaudiũ & in aureos refulgẽtes quos identidẽ manu mea uẽ despo-
tilabã attonitus imo inq̃ domia de famulis tuis unũ putato & quotiẽs operã nostrã tus
desiderabis fidenter ĩpera. Vix effatũ me statim familiares omnifariã exertis rapti
cuiusq; modi telis insequuntur. Pugnis ille malas offendere scapulas alius cubitis ĩ
pingere palmis infestis hic latera suffodere calcibus insultare capillos distrahere ue-
stẽ discindere sic in modũ supbi iuuenis adoni uel musteluatis pipletis laceratus atq; mustel
discerptus domo ꝓturbor. Ac dũ in ꝓxima platea refouens aĩum infausti atq; im ꝓ uatis
uidi sermones mei sero reminiscor dignũq; me pluribus etiã uerberibus fuisse merito piple-
cõsentię. Ecce iam ultimũ defletus atq; conclamatus ꝓcesserat mortuus rituque pa tis
trio utpote unus de optimatibus põpa funeris publici ductabatur ꝑ forꝝ occurrit ad
anxius quidã mœstus in lachrymis genialẽ caniciẽ inuelleras senex & manibus am-
babus inuadens torꝝ uoce contenta quidẽ sed assiduis singultibus impedita. Per Adan-
fidẽ uestrã inquit Quirites per pietatem publicam perempto ciui subsistite & extre xius
mum facinus in nefariam scelestamq; istam mulierem seueriter uindicate. Hęc enĩ
nec ullus alius miserum adolescentẽ sororis meę filium in adulteri gratiã & ob præ-
dam hæreditariã extinxit ueneno. Sic ille senior lamentabiles quæstus singulis istre
pabat. Sæuire uulgus iterdũ & facti ueri similitudine ad criminis crudelitatem im-
pelli conclamant ignem requirunt saxa paruulos ad exitium mulieris hortantur. E
meditatis ad hæc illa fletibus quanquæ sanctissime poterat adiurans cuncta numi-
na tantum scelus abnuebat. Ergo igitur senex ille ueritatis arbitrium in diuinã pro
uidentiam reponamus. zachlas adest Aegyptius: propheta primarius. qui mecum

iam dudum grādi premio pepigit reducere ab inferis spiritum corpusque istud post liminio mortis aīare. Et cum dicto iuuenē quēpiā linteis amiculis illectum pedesque palmeis baxeis indutum & adusque deraso capite ꝑducit in medium. huius diu manus deosculatus & ipsa genua contingens. Miserere ait sacerdos. Miserere per cœlestia sidera per inferna numina per naturalia elementia per nocturna silentia & adepta cōceptitica & per incrementa nilotica & arcana mēphitica & sistra phariaca da breuem solis usuram & in eternum cōditis oculis modicā lucē īfunde nō obnitimur nec terre rem suā denegamus. Sed adultionis solatium exiguum uite spacium deprecamur. Propheta sic ꝓpiciatus herbulam quāpiā. iii. ob os corporis & aliā pectori eius imponit. Tunc orientem obuersus uel incrementa solis augusti tacitus imprecatus uenerabili scena facies studia presentium ad miraculum tantum certatim adrexit. Immitto me turbæ sotiū & pone ipsum lectulum editiorē quendā lapidē insistens cuncta curiosi oculis arbitrabar. Iam tumore pectus extolli iam salubris uena pulsari. Iam spiritu corpus impleri & adsurgit cadauer & profatur adolescens

Conce ptitica

Quod oro me post lethæa pocula iam stigiis paludibus innatantem ad momentariæ uitæ reducitis officia: desine iam præcor desine ac me in meam quietem permitte. Hæc audita uox de corpore: sed aliquanto propheta commorior. Quin refers ait populo singula tuæq; mortis illuminas arcana: an nō putas deuotionibus meis posse diras inuocari: posse tibi mēbra lassa torqueri. Suscipit ille de lectulo & uno congestu populū sic adorat: Malis nouę nupte peremptus artibus & adductus noxio poculo toꝝ repent. adultero mancipaui. Tunc uox egregia capit præsentē audaciā. & mēte sacrilega coarguēti marito resistens altercat. Populus æstuat diuersa tendentes hi pessimā fœminā uiuentē statim cū corpore mariti sepeliendam. Alii mendatio cadaueris fidem nō habēdā sed hāc contatione sequēs adolescentis sermo distinxit nā rursu altius ingemiscēs. Dabo inqt dabo uobis intemeratæ ueritatis documenta ꝑlucida & quod prorsus alius nemo cognouerit indicabo. Tunc digito me demonstrās nā cū corporis mei custos hic sagacissimus exertā mihi teneret uigiliā cantatrices anus exuuiis meis iminentes atq; ob id reformate frustra sepius cū industriā sedulā eius fallere nequiuissent postremū iniecta somni nebula coq; in profūdā quietē sepulto me nomine ciere nō prius desiere q̄ dū hebetes artus & mēbra frigida pigris conatibus ad artis magicæ nitantur obsequia hic utpote uiuus quidē sed tātū sopore mortuus: q; eo dē mecū uocabulo nūcupatur ad suū nomen ignarus resurgit. Et inexanimis umbræ modū ultroneus gradiens: q̄q̄ foribus cubiculi diligenter obclusis per quoddā foramē profectis naso prius: ac mox auribus: uicariam pro me lanienā suscitauit utq; fallaciæ reliqua conuenirēt cærā in modū ꝓfectaꝝ formatā auriū ei applicant examussim nasoq; ipsius similē cōparant: Et nunc adsistit miser hic præmiū nō industriæ: sed debilitationis consecutus: His dictis perterritus tēptare aggredior iniecta manu nasū prehēdo: sequitur: aures pertracto. deruūt: ac dū directis digitis & detortis nutibus præsentium denotor: dū risus ebullit: inter pedes circunstantiū frigido sudore defluens: euado: nec postea debilis ac sic ridiculus: lari me patrio reddere potui: sed capillis hic inde laterū deiectis: auriū uulnera celaui: nasi uero dedecus: linteolo isto pressim adglutinato: decenter obtexi. Cum primum Telephon hanc fabulam posuit compotores uinio madide rursum cachinnum integrant: dumque bibere solitariam postulant: sic ad me Byrrhena. Solennis inquit di-

momē tarię uitę

Vltroneus

Cōpotoris

es a primis cunabulis huius uerbis condite crastinus aduenit quo die soli mortalium sanctissimum deum risum: hylaro atque gaudiali ritu propiciamus: hunc tua presētia nobis efficies gratiorem. Atq; utinā aliquid de proprio lepore lætificum honorando deo comminiscaris: quo magna pleniusque tanto numini litemus. Bene inquā: & fiet: ut iubes. Et uellem hercules materiā reperire aliquā quā deus tantus effluenter īdueret: Post hæc monitu famuli mei qui noctis admonebat: iam & ipse crapula distētus ꝓtinus exurgo & appellata ꝓspere Byrrhena: titubante uestigio domuitionem capesso. Sed cū primam plateā uadimus uento repentino lumen quo nitebamur: extinguitur: ut uix improuide noctis caligine liberati: digitis pedū detunsis ob lapides: hospiciū defessi rediremus. Dumque iam iunctim proximamus: ecce tres quidā uegetis: & uastulis corporibus: fores nostras: & summis uiribus irruentes: ac ne præsentia quidē nostra: tantillū conterriti sed magis magisq; cū emulatione uirium crebrius insultantes ut nobis ac mihi potissimū non immerito latrones esse: & quidem sæuissimi uiderentur. Statim denique gladium: quē ueste mea contectum ad hoc usque extulerā sinu liberatum arripui. nec contatus medios latrones inuado. ac singulis. ut quenq; colluctantē offenderā altissime demergo. quoad tandē ante ipsa uestigia mea uastis. & crebris perforati uulneribus spiritū efflauerint. Sic præliatus iam tumultu eo. Fotide suscitata patefactis ædibus anhelans & sudore perlutus: irrepo: meq; statim utpote pugnātiū latronū inuicē gerioneæ cędis fatigatum. lecto simul & somno tradidi. Tantillum

L. Apuleri Madaurēsis de Asino Aureo liber tertius

Commodum punicantibus phaleris aurora roseū quatiens lacertum cœlum inequitabat & me securæ quieti reuulsum nox diei reddidit. estus inuadit animum uel uespertini recordatione facinoris. Complicitis deniq; pedibus ac palmulis in alternas digitoꝝ uicissitudines super genua connexis: sic grabattum cossin insidēs ubertim flebam: iam forum & iudicia. iam sententiam ipsum deniq; carnificem imaginabundus. An mihi qnisquā tā mitis tamq; beniuolus iudex obtinget: qui me ternæ cædis perlitū cruore & tot ciuiū sanguine delibutū innocentē ꝓnuntiare poterit. Hanc illam mihi gloriosā pegrinationē fore chaldæus diophanes obstinate prędicabat. Hic identidē mœtū replicās fortunas meas eiulabam. quanti fores interdū & frequenti clamore ianuę nostræ perstrepi nec mora cum magna irruptione patefactis ædibus magistratibus eorumq; ministris turbe misellaneæ cuncta completa. statimq; lictores duo de iussu magistratuum īmissa manu trahere me. sane non renitentē ac dum primum angiportum insistimus statim ciuitas omnis in populum effusa mira densitate nos insequitur. Et q̄q̄ capite in terram immo ad ipsos inferos iam deiecto. mœstus incederem obliquato tamen aspectu rem āmirationis maximę conspicio. Nā inter tot milia populi circunsedentis: nemo prorsus qui non risu dirumperetur aderat tandem pererratis plateis omnibus & in modum eorum qui lustralibus piamentis minas portentorum hostiis circunforaneis expiant circunductus angulatim forum eiusq; tribunal adstituor. Iamq; sublimo suggestu magistra-

Imaginabundus

misellaneæ turbæ

Ad tuo

tibus residentibus iam præcone publico silentium clamante repente cuncti consona uoce flagitant propter certus multitudinē que præssuræ nimia densitate periclitaret: iudiciū tantū theatro redderetur. Nec mora cū passim populus procurrens caueæ cō septum mira celeritate cōpleuit. Aditus etiā & tectū omne fartim stipauerāt. Pleriq; columnis implexi. Alii statuis dependuli nonnulli per fenestras & lacunaria semi cō

fartim spicui miro tamē oēs studio uisendi pericula salutis negligebāt. Tunc me per prosce

Depen nium mediū uelut quandam uictimā publica ministeria perducunt: & orchestrę me

duli diæ sistunt sic rursum preconis amplo boatu citatus accusator quidā senior exurgit: & ad dicendi spaciū uasculo quodā inuicem coli graciliter fistulato ac per hoc gutta

Fistula tim defluo infusa aqua populū sic adorat. Neq; parua res ac precipue pacem ciuitatis

to ua cuncte respiciens & exemplo serio profutura tractatur. Quirites sanctissimi: quare

sculi magis congruit sedulo singulos atq; uniuersos uos pro dignitate publica prouidere: ne nefarius homicida totā ædium lanienā quā cruenter exercuit impune cōmiserit. Nec me putetis priuatis simultatibus instinctum odio proprio seuire. sum nanq; nocturne custodie præfectus nec in hodiernum credo quenq̃ percigilem diligentiā meā cupare posse rem deniq; ipsā: & que nocte gesta sunt cum fide perferam. Nam cū fere iam tertia uigilia scrupulosa diligentia cuncte ciuitatis hostiatim singula considerās circuirem conspicio istum crudelissimū iuuenē mucrone districto passim cædibus operantē. Iamq; tris nomero seuitia eius interemptos: ante pedes ipsius spirantes adhuc corporibus in multo sanguine palpitantes: & ipse quidem conscientia tanti facinoris merito permotus statim profugit: & in domū quandā præsidio tenebrarū elapsus perpetem noctem delituit. Sed prouidentia deum: que nihil impunitū nocentibus permittit prius q̃ iste clandestinis itineribus elaberetur mane prestolatus ad grauissimū iudicii uestri sacramentum eū curaui producere habetis itaq; reū tot cędibus īpiatū reū corā deprehensū reū pegrinū. Constāter itaq; in hoēm alienū ferte sententias de eo crimine: qui etiā in uestrū ciuē seueriter uindicaretis. Sic profatus accusator acerrimus īmanē uocem repressit. Ac me statim præco si quid ad ea respondere uellē iubebat incipere. At ego nihil tunc temporis amplius q̃ flere poteram. Non tā hercules truculentā accusationē intuens q̃ meā miserā conscientiā. Sed tamen oborta diuinitus audacia: sic ad illa: Nec ipse ignoro q̃ sit arduū trinis ciuium corporibus expositis. eum qui cedis arguatur quāuis uera dicat. & de facto confiteatur ultro tamē multitudini tante q; sit innocens persuadere: sed si paulisper audientiam puplicā mihi tribuerit humanitas facile uos edocebo. me discrimen capitis non meo merito. sed rationabilis indignationis euento fortuitu tantam criminis inuidiam frustra sustinere. Nā cū a cœna me serius aliquāto recipem potulētus alioqn: q; plāe uerū crimē nō diffitebor āte ipsas fores hospitii ad bonū āt Milonē ciuē uestrū deuorto. Video quosdam sæuissimos latrones aditum temptantes & domus ianuas cardinibus obortis euellere gestientes claustrisq; omnibus quæ accuratissime adfixa fuerant. uiolenter euulsis secum iam de inhabitantium exitio deliberantes unus denique & manu promptior & corpore uastior his affatibus cæteros incitabat: heus pueri quam maribus animis & uiribus alacribus dormientes aggrediamur. Omnis contatio ignauia omnis facessat e pectore: stricto mucrone per totam domum cædes ambulet qui sopitus iacebit trucidetur: qui repugnare temptauerit feriatur: sic salui recedemus si saluū ī domo neminē reliq̃rimus. Fateor q̃rites extremos latrōes bōi ciuis officiū arbitra

tꝰsimul eximie metuens: & hospitibus meis & mihi: gladiolo q me ꝓpter huiusmo-
di pericula comitabatur: armatus: fugare atq; proterrere aggressus sũ. At illi bar
bari prorsus & immanes homines neq; fugã capessunt: & cũ me uiderent in ferro: ta-
men audaciter resistunt: dirigitur prœliaris acies. Ipse deniq; dux & signifer cæterorũ
ualidissime aggressus: ilico mãibus ambabus capillo abreptum: ac retro reflexum ef
fligere lapide gestis: quem dum sibi porrigi flagitat: cærea manu percussum fœlici-
ter posterno. Ac mox alium pedibus meis mordicus ĩhærentẽ: p scapulas ictu tẽpe-
rato: tertiumq; improuide occurrentẽ pectore offenso perimo: sic pace uindicata: do
moq; hospitu: ac salute communi ꝓtecta: nõ tam impunẽ me: uerũetiã laudabilẽ pu
blicæ credebã fore: qui ne tantillo qdẽ unquã crimine postulatus: sed probe spectatꝰ:
apud meos semper innocentiam cõmodis cunctis antetuleram. Nec possum repe-
rire cur iustæ ultionis: qua cõtra latrones derrimos cõmotus sum: nunc istũ reatũ su
stineã: cũ nemo possit mõstrare: uel ꝓprias iter nos inimicias præcessisse: ac ne oĩno
mihi notos illos latrones usquã fuisse: uel certe ulla præda monstretur: cuius cupidi
ne tantũ flagitium credatur admissum. Hic ꝓfatus rursũ lachrymis obortis: porre-
ctisq; in præces manibus per publicã misericordiam: p pignoꝝ caritatẽ mœstus: tũc
hos. tũc illos deprecabar. Cumq; iã humanitate cõmotos: misericordia fletuũ adfe
ctos omnes satis crederẽ: solis & iustitiæ testatus oculũ: casumq; præsentẽ meũ cõ-
mendans deum prouidentiæ: paulo altius aspectu relato conspicio prorsus totũ po
pulum: risu cachinabili diffluebant. Nec secus illum bonũ hospitem. parentẽq; me-
um Milonẽ: risu maximo dissolutũ. At tunc sic tacitus mecũ. En fides inquã: en
conscientia. Ego quidẽ pro hospitis salute: & homicida sum: & reus capitis inducor:
At ille nõ contentus: q; mihi nec adsistendi solatium peribuit: insuper exitium meũ
cachinnat. Inter hæc quædam mulier per mediũ theatrũ: lachrymosa & flebilis atra
ueste contecta: paruulum quendam sinu tolerans decurrit: ac pone eã anus alia pan
nis horridis obsita: paribusq; mœsta fletibus ramos oleaginos utreq; quatiens: quæ
circunfusæ lectulũ: quo peremptorum cadauera contecta fuerant plangore sublato
se lugubriter heiulantes. Per publicam misericordiam: per commume ius humani-
tatis aiunt: Miseremini indigne cæsarũ iuuenũ: nostræq; uiduitati: ac solitudini: de
uindicta solatium date certe paruuli huius in primis annis destituti fortunis succur-
rite: & de latronis huius sanguine: legibꝰ uestris. & disciplinæ publicæ litate. Post
hæc magistratus: qui natu maior adsurgit: & ad populũ talia: De scelere qdẽ: quod
serio uindicandum: nec ipse qui commisit potest diffiteri: Sed una tantũ subsciciua
sollicitudo nobis relicta est: ut cæteros socios tanti facinoris requiramus. Nec enĩ ue
risimile est hominem solitarium: tres tã ualidos euitasse iuuenes: prohinc tormentis
ueritas eruenda. Nã & q comitabatur eũ clãculo ꝓfugit. & res ab hoc deducta ẽ:
ut per quæstionẽ sceleris sui participes iudicet: ut tam diræ factionis formido fundi-
tus perimatur: Nec mora cum ritu græciensi ignis & rota tum oẽ flagitiorũ genꝰ
inferuntur. Augetur oppido: inmmo duplicatur mihi mœsticia: quod integro saltẽ
mori non licueri. Sed anus illa: quæ fletibus cuncta turbauerat. prius inquit op-
timi ciues. q latronem istum miserorum pignorum meorum peremptorem crucian
dum adfigatis. permittite corpora necatoꝝ reuelari. ut & formæ simul & ætatis con
templatione. magis magisque ad iustam indignationem arrepti. pro modo facino-
ris sæuiatis. His dictis applauditur: & ilico me magistratus ipsum. iubet corpora q

Poster no

Cachĩ nabili risu

lecto fuerant posita mea manu detegere: luctantē me ac diu renitentē præcedens faci nus istaurare noua ostensione: lictores iussu magistratuū q̃ instantissime cōpellunt: manum deniq; ipsam e regione lateris tundentes. in exitiū suum super ipsa cadauera porrigūt Euictus tandē necessitate succumbo: & ingratus licet arrepto pallio: retexi corpora dii boni: quæ faciens rei: quod monstrū. quæ fortunarū mearū repentina mu tatio: quāquā. n. iā in peculio Perserpinæ & orci familia numeratur. subito in cōtra riā faciem obstupefactus hæsi. Nec possū nouæ illius imaginis ratiōnē idoneis uer bis expedire. Nā cadauera illa iugulatorū hominū erant tres utres inflati. uariisq; se cti foraminibus & ut uespertinū prœlium meū recordabar. his locis hiantes. quibus latrones illos uulnerauerā. Tunc illis quorundā astu paulisper cohibitus risus. li bere iam exarsit in plæbem. hi gaudii nimietate gratulari. illi dolorem uentris manu um compressione sedare. Et certe lætitia delibuti. meq; respectantes cūcti theatro fa cessunt. At ego ut primū illā laciniā prehenderā. fixus in lapide steti gelidus. Nihil secus q̃ una de cæteris theatri statuis. uel columnis. nec prius ab inferis emersi. q̃ Mi lo meus hospes accessit. & iniecta manu me renitentē lachrymisq; rursum ꝓmicanti bus. crebra singultientē. clementi uiolentia secum attraxit. & obseruatis uię solitudi nibus. per quosdā anfractus domū suā ꝑduxit. mœstūq; me atq; etiā tunc trepidū. uariis solatur affatibus. Nec tamē idignationē iniuriæ. q̃ inhæserat altius meo pecto ri. ullo mō ꝑmulcere quiuit. Ecce ilico etiā magistratus ipsi cū suis insignibus do mū nostrā igressi. talibus me monitis delinire gestiūt. Neq; tuæ dignitatis uel ēt prosapiæ tuorū ignari sumus. Luci domine. nā & ꝓuinciā totā inclytę uestræ familiæ nobilitas cōplectitur. Ac ne istud qđ uehemēter igemiscis. cōtumeliæ cā ꝑpessus es. oēm igit᷑ de tuo pectore præsentē tristitudinē mitte. & angorē aī depelle. Nā lusus iste quē publice gratissimo deo risui. per annua reuerticula solēniter celebram⁹ semꝑ cōmenti nauitate florescit. Iste deus. autorē suū ꝓpitius ubiq; comitabitur amanter. Nec unquā patiet᷑. ut ex animo doleas. sed frontē tuā serena uenustate

Lætabit lætabit assidue. Ac tibi ciuitas oīs. ꝓ ista gratia honores egredios obtulit. Nā & patronum scripsit. & ut in ea rectes. & imago tua decreuit. Ad hæc dicta sermo nis uicem refero. Tibi qdem inq̃ splendidissima & unica Thæssaliæ ciuitas bono rum talium parem gratiam memini. Verum statuas & imagines dignioribus me isque maioribus reseruare suadeo. Sic pudenter allocutus. & paulisper hylaro uul tu renidens. quantumcunque poteram lętiorem me refingens. comiter abentes ma gistratus apello. Et ecce quidam intro currens famulus. rogat te inquit tua parens Byrrhena. & conuiuii cui te sero desponderas. iam appropinquantis admonet.

Ad hæc ego formidans. & procul perhorrescent etiam ipsam domum eius. Quā uellem inq̃ parēs iussis tuis obsequium commodare: si per fidem liceret id facere. hos pes enim meus Milon per hodierni diei præsentissimum numen adiurans effecit. ut eius hodiernæ cœnę pignerarer. nec ipse discedit. nec me digredi patitur. prohic epu lare uadimonium differamus. Hæc adhuc me loquente. manu firmiter iniecta Mi lon iussis balnearibus adsequi: producit ad lauacrum proximum. Ad ego uitans oculos omnium & quem ipse fabricaueram risum obuiorum declinans. lateri eius adambulabam obtectus. Nec qui lauerim. qui terserim. qui domum rursum re uerterim. præ rubore memini. Sic omniū oculis. nutibus. ac deniq; manibus deuo tatus. ipos aī stupebā. rapti deniq; paupertia Milonis coenula ꝑfunctus. curatusq;

capitis acrem dolorē: quē mihi lachrymarū adsiduitas incusserat: cubitum: uenia facile tributa: concedo. & abiectus in lectulo meo quæ gesta fuerant singulæ: mœstus recordabar: quo ad tandem Fotis mea dominæ suæ cubitu procurato: sui longe dissimilis aduenit. Non ex læta facie: nec sermone docaculo: sed uultuosā frontē rugis insurgentibus: adseuerabat contanter ac timide. Deniq3 sermone prolato. Ego inquit ipsa confiteor ultro: ego tibi cā huius molestiæ fui. Et cum dicto lorū quēpiā: sinu suo depromit: mihiq3 porrigens: cape inquit oro te: de perfida muliere uindictā: imo uero licet: maius quod uis supplicium sume: nec tamē me putes oro sponte angorem istum tibi cōcinnasse. dii mihi melius q̄ ut mei cā: uel tantillum scrupulum patiare: ac siquid aduersi tuum caput respicit: id omne protinus meo luatur sanguine. Sed quod alterius rei causa facere missa sum. mala quadā mea sorte in tuā recidit iniuriā. Tunc ego familiaris curiositatis admonitus: factiq3 causam delitiscentē nudari gestiens: suspitio: Omniū qdē nequissimus audacissimusq3 lorus iste: quem tibi uerberandæ destinasti prius a me concisus atq3 laceratus: interibit ipse: q̄ tuā plumeā lacteāq3 contingat cutem. Sed mihi cū fide memora: quod tuū factū sæuitas consecuta in meū conuertit exitiū: Adiuro eni tuū mihi carissimū caput: nulli me prius ac ne tibi quidē ipsi adseueranti posse credere: quod tu quicq̄ in meā cogitaueris pnitiē? Porro meditatus innoxios casus incertus: uel etiā aduersus: culpæ non potest adiicere. Cū isto fine sermonis: oculos Fotidis meæ udos ac tremulos: & prona libidine marcidos: iam iamq3 semiadopertulos admissis: & sorbillantibus sauiis: sitienter hauriebam: Sic illa lætitia recreata. Patere inquit oro: prius fores cubiculi diligenter obcludam: ne sermonis elapsi: profana petulantia cōmittā grande flagitium Et cū dicto pessulis iniectis: & uncino firmiter immisso sic ad me reuersa: colloq3 meo manibus ambabus implexa uoce tenui: & admodum minuta. Pauco inquit & formido solidæ domus huius operte detegere: & arcana dominæ meæ reuelare secreta. Sed melius de te doctrinaq3 tua præsumo: qui præter generosam nataliū dignitatē: præter sublime ingenium sacris pluribus initiatus profecto nostri santā silentii fidē: quæcunq3 igitur cōmisero huius religiosi pectoris tui penetralibus: semper hæc intra conseptum clausa custodias oro: & simplicitatem relationis meæ tenacitate taciturnitatis tuæ remunerare. Nā me quæ sola mortalium noui: uis amoris: quo tibi teneor: idicare cōpellit. Iā scies omnē domus nostræ statum. Iā scies dominæ meæ miranda secreta. qbus obaudiunt manes: turbantur sydera: coguntur numina. seruiūt elemēta: nec unq̄ magis artis huius uiolentia nititur: q̄ cū scitulet formulæ iuuenē quem piā libenter aspexit: quod qdē ei solet crebriter euenire. Nūc etiā adolescentē quēdam. Boetium summe decorū. efflictim deperit: totasq3 artis manus: machinas oīs ardenter exercet. Audiui uesperi meis his inquā auribus: audiui: q nisi celerius sol cælo ruisset: noctiq3 ad exercendas illecebras magiæ maturius cessisset: ipsi soli nubilā caliginē: & ppetuas tenebras cōminantē: hūc iuuenē: cū e balneis rediret: ipsa tōstrine residētē: hesterna die forte cōspexit: Ac me capillos eius: q iā cæde cultrorū delecti humi iacebant. clanculo præcipitauit ferre. quos me dedulo ac furti colligentem tōsor iuenit: & qd' alioqui publicitus maleficæ disciplinæ pinfames sumus: adreptā i cleméter icrepat. Tu neu tima nō cessas subinde lectorū iuuenū capillamenta surripere: qd' scelus nisi tandē desines. magistratib9 te cōtāter obiciā. & uerbū facto secutus immissa manu scrutatus. e mediis capillis meis: iam capillos abscōditos irat9

Se-mia-dopertulus

Effli-ctim

arripuit. Quo gesto grauiter affecta: mecũq; reputans dominæ meæ mores: q; hu iusmodi repulsatis acriter cõmoueri: meq; uerberare sæuissime consueuit. iã de fuga consilium tenebam. sed istud quidẽ tui contemplatione abieci statim: uerũ cũ tristis inde discederẽ. ne prorsus uacuis manibus redirem. conspitio quendã forficulis tondentem caprinos utres: quos cũ probe cõstrictos inflatosq; & iam pendentis cernerẽ capillos eorũ humi iacentes. flauos. ac per hoc illi Boetio iuueni cõsimiles. pluscu los aufero. eosq; dominæ meæ. dissimulata ueritate. trado. Sic noctis initio. priusq̃ cœno te reciperes. Pamphile mea. iam uecors animi: tactũ scandulare cõscendit. qđ altrinsecus ædium patore perfiabili nudatum ad omnis orĩetales. cæterosq; aspect⁹ peruium. maxime his artibus suis cõmodatũ secreto colit. priusq; apparatu solito instruxit feralem officinam. omne genus aromatis. & ignorabiliter iam nimis litteratis. & infeliciũ nauium durantibus damnis defletorũ. sepultorum etiã cadauerũ expositis multis admodũ membris. hic nares. & digiti. illic carnali claui pendentiũ.

Scandulare

Alibi crucidatorum seruatus cruor. & extorta dentibus ferarum trunca clauaria.

Crucidati Clauaria

Tunc decantatis spirantibus fibris. litat uario latice. nunc rore fontano. nunc lacte uaccino. nunc melle montano. libat & mulsa. sic illos capillos in mutuos nexus obditos atq; nodatos. cũ multis odoribus dat uiuis carbonibus adolendos. Tũc ꝓtinus inexpugnabili magicæ disciplinæ potestate. & cæca numinum coactoꝝ uiolentia. illa corpora quoꝝ fumabant stridentes capilli. spiritum mutuantur humanum: & sentiunt & audiunt & ambulant. Et qua nidor suaꝝ ducebat exuuiarum ueniunt: & pro illo iuuene Boetio auditũ gestientes. fores isiliunt. Cum ecce crapula madẽs & improuidæ noctis deceptus caligine. audacter mucrone districto in isãnia modũ Aiacis armatus. non ut ille uiuis pecoribus ĩfestus. tota laniauit armenta. sed longe fortius qui tres inflatos caprinos utres exanimasti. ut ego te prostratis hostibus sine macula sanguinis. non homicidã nunc. sed Vtricidam amplecterer. At ego sic lepido sermone Fotidis inuicem cauillatus. ergo igitur iam & ipse possum inquam mihi primam istam uirtutis adoriam. ad exemplũ duodeni laboris herculei numerare. uel trigemino corpori Gerionis. uel triplici formæ Cerberi. totidem peremptos utres coæquando. sed ut ex aĩo tibi uolens oẽ delictũ. quo me tantis angoribus ipsi casti remittam. præsta quod summis uocis expostulo. & dominã tuam cum aliquid huius diuinæ disciplinæ moliter ostende. cũ deos iuocat. Certe cum reformatu uideam. sũ nanq; corã magiæ nascendæ ardentissimus cupitor quãquã mihi nec ipsa tu uideare talium reꝝ rudis. uel expers. Scio istud. & plane sẽtio cum semp alioqui spretorẽ matronalium ãplexeuum. sic tuis istis micãtib⁹ oculis. & rupentibus bucculis & renidentibus criminibus. & hiantibus osculis. & flagrantib⁹ papillis. ĩ seruilẽ modum addictum: atq; mãcipatum teneas uolẽtẽ. Iã deniq; nec larẽ requiro. nec domuitionẽ paro. & nocte ista nihil antepono. Quã uellẽ inq̃t respondit illa præstare tibi o Luci. qđ cupis. sed ꝑp inuidos mores. ĩ solitudinẽ semp abstrusa. & oĩum præsentia uiduata. solet huiusmodi secreta perficere. Sed tuum postulatum præponã piculo meo. idque obseruatis opportunis tpibus sedulo pficiã. mõ ut ĩmo præfata sũ. rei tãtæ fidẽ. silentiũque tribue. Sic nobis garriẽtib⁹. libido mutua & aĩos simul & mẽbra suscitat: oĩb⁹ abiectis amiculis: Hactenus denique itecti bacchamur ĩ Venerẽ. Cũ qdẽ mihi iã fatigato de ꝓpria liberalitate Fotis puerile obtulit corolariũ. Iãque luminib⁹ meis uigilia marcidis ifusus sopor. & iã ĩ aliũ diẽ nos attinuit.

Vtricida

Adoriam

Domuitio

Corolariũ

Ad hunc modū transactis uoluptarie paucis noctibus: quadam die percita Fo-
tis: ac satis trepida me occurrit. Indicatq; dominā suam: q nihil etiam tunc in suos
amores cæteris artibus ꝓmoueret: nocte proxima in auem sese plumaturā: atq; ad
suum cupitum se deuolaturam: pro in memet: ad tantæ rei speculam caute præpara
rē. Iamq; circa primā noctis uigiliam: ad illud superius cubiculum: suspenso: & in-
sono uestigio me perducit. Ipsaq; per rimā hostiorum quāpiam iubet arbitrari: quę
sic gesta sunt. Iam primū omnibus laciniis se deuestit Pamphile: & arcula quadam
reclusa pyxides plusculas inde depromit: de quis unius operculo remoto: atq; indi Indi-
dem egesta unguedine: diuq; palmulis suis adfricta: ab imis unguib9 sese totam: ad dem
usq; summos capillos perlinit: multumq; cum lucerna secreto collocuta: membra Vngu
tremulo successu quatit: quis leniter fluctuantibus promicant molles plumulæ: cre edo
scunt: & fortes pinnulæ: duratur nasus incuruus: coguntur ungues adunci: fit bubo
Pamphile. sic edito stridore querulo: iā sui periclitabunda: paulatim terra resultat:
mox in altum sublimata: forinsecus totis alis euolat. Et illa quidem magnis suis arti Peri-
bus uolens reformatur. At ego nullo decantatus carmine: præsentis tantū facti stu clita-
pore defixus: qd uis aliud magis uidebar esse: q̄ Lucius. Sic exterminatus animi: at būd9
tonitus in amentiam: uigilans somniabā. defrictis adeo diu pupilis: an uigilarem:
scire quærebā: tandē deniq; reuersus ad sensum præsentiū: arrepta manu Fotidis: &
admota meis luminibus: Patere oro te inq̄ dū dictat occasio: magno & singula-
ris me affectionis tuæ fructu perfrui: & ipartire nobis unctulum indidem: p istas tu Vn-
as papillas: mea mellitula: tuumq; mancipiū irremunerabile beneficio: sic tibi ppe- ctulū
tuo pignera: ac iam perfice: ut meæ Veneris cupido pigneratus assistā tibi. Ain i Mellí
quit uulpinaris amasio: meq; sponte Asiā cruribus meis illidere cōpellis: Siginer tula
meū ipsa lupulis conseruo Thessalis: hunc alitē factū ubi quæram? Videbo quādo. Vulpí
Aut mihi scelus istud depellāt cælites inq̄: ut ego quis ipsius aqlæ sublimis uolatib9 naris
toto cælo peruius: & supremi Iouis certus nunctius uel lætus armiger: tamē nō ad Sigi-
meū nidulū post illā pugnarū dignitatē subinde deuolē? Adiuro p dulcē istū capilli ner
tui nodulum: quo meū uinxisti spiritū: me nullum aliam meæ Fotidi malle. Tūc eti
am istud meis cogitationibus occurrit: cum semel autē talem perunctus īduero: do
mus omnis procul me uitare debere. Quam pulchro enī q̄q̄ festino matrōæ pfruent
amatore bubone: qd qd istas nocturnas aues: cū penetrauerit larē quēpiam sollicite
præhensas foribus uidem9 adfigi: ut quod infaustis uolatibus familie minantur exi-
tiū suis luant cruciatibꝫ: Sed qd sciscitari pene præteriui: quo dicto facto ue rursū
exutis pinnulis illis: ad meū redibo Luciū. Bono aīo es: qd ad huius rei curā per-
tinet: ait. nā mihi domina singula mōstrauit. quæ possūt rursus in facies hoīum tales
figuras reformare. Nec istud factum putes ulla beniuolentia: sed ut ei redeunti me-
delā salubrē possē subsistere specta deniq; q̄ paruis: q̄ quę futilibus tanta res ꝓcuret?
Herculis Anethi modicū cum lauri foliis imissū: rore fontano datur lauacrū: & po
culū. Hæc idētidē adseuerans: summa cū trepidatione īrepit cubiculū. & pyxidē
depromit arcula: quā ego āplexus ac deosculatus prius: utq; mihi ꝓsperis faueret uo
latibꝫ deprecatus. abiectis ꝓpere laciniis totis: auide manus īmersi. & haurito plus
culo uncto. corpis mei mēbris pfricui: iāq; alternis conatib9: libratis brachiis. ī auē
similē gestiebā. nec ullæ plumulæ. nec usq̄ pinnulæ. sed plane pili mei crassāt̄ ī setas
& cutis tenella duratur ī coriū: & ī extimis palmulis pdito nūero: toti digiti cogūtur

Apuleius asinus fit

in singulas ungulas: & de spinæ meæ termino grandis causa procedit: iã facias enormis: & os prolixum: & nares hiantes: & labiæ pẽdulæ: sic & aures immodicis horripilant auctibus. Necullum miseræ formationis uideo solatium. nisi quod mihi iam nequeunti tenere Fotidem natura crescebat. ac dum salutis inopia cuncta corporis mei considerans. non auem me. sed asinum uideo. Quærens de facto Fotidis. sed iam humano gestu simul & uoce priuatus: quod solũ poteram postrema deiecta labia. humidis cum oculis. obliquum respitiẽs. ad illam tacitus expostulabã.

Quæ ubi me primũ talem aspexit. percussit faciem suam manibus infestis. & occisa sum misera clamabat. Me trepidatio simul & festinatio fefellit. & pyxidum similitudo decepit. Sed bene quod facilior reformationis huius. medela suppeditat. Nam rosis tantum demorsicatis exibus asinum statimq; in meum Lucium postliminio redibis. Atq; utinam de more uesperi parassem nobis corollas aliquas nec moram talem patereris uel noctis unius sed primo diluculo remedium festinabitur tibi. Sic illa mœrebat. Ego uero quãquam perfectus asinus & pro Lucio iumentum sensum tamen retinebã humanum. Diu denique ac multum mecum ipse deliberaui. Ac nequissimam facinorosissimamque fœminã illam spissis calcibus feriens & mordicus adpetens necare deberem. Sed ab incœpto temerario melior me sententia reuocauit ne morte mulctata Fotide salutares mihi suppetias rursus extinguerem: Deiecto itaq; & quassanti capite ac demussata temporali contumelia durissimo casui meo seruiens ad equum illum uictorẽ meum probissimum ĩ stabulum concedo ubi alium etiam Milonis quõdam hospitis mei asinum stabulantẽ inueni. Ac q; ego rebar si quod inesset mutis animalibus tacitum ac naturale sacramentũ agnitione ac miseratione quadam inductum equum illum meũ hospitium ac loca lauta mihi præbiturum. Sed proh Iuppiter hospitalis & fidei secreta numina: præclarus ille uictor meus: cum asino capita conferunt: in meãq; perniciem ilico consentiunt: & uerẽtes scilicet cibariis suis. uix me præsepio uidere proximãtem: deiectis auribus tam furentes. infestis calcibus insequuntur. & abigor q̃ procul ab ordeo. quod apposueram uesperi. meis manibus illigatissimo famulo. Sic affectus atq; in solitudinem relegatus. angulo cõcesseram stabuli. Dumq; de insolentia collegarum meorũ mecum cogito. atq; in alterũ diem auxilio rosario. Lucius denuo futurus. eq perfidia uidictã meditor. respitio pilæ mediæ. quæ stabuli trabes sustinebat. In ipso uere meditullio Hepponæ deæ simulachrũ residens ædiculę. quod accurate corollis roseis equidem recentibus fuerat ornatum: Deniq; agnito salutari præsidio: pronus spei: quantũ extensis prioribus pedibus adniti poteram: insurgo ualide. & ceruice prolixa: nimiũq; porrectis labiis. quanto maxime nisu poteram corolas appetebam. Quod me pessima scilicet sorte conantẽ seruulus meus. cui semper equi cura fuerat mandata repente conspitiens indignatus exurgit & qũousq; tandem inquit cautherium patiemur istum pauloante cibariis iumentorũ. nunc etiã simulacris deorum infestum! quin iã ego istã sacrilegũ. debilem. claudumq; reddã. & stati telum aliquod quæritans emere: fascẽ ligno℞ positũ offendit. rematusq; frondosũ fustẽ. cũctis uastiorẽ. nõ prius misex me tundere desiit. q̃ sonitu uehemẽti. & largo strepitu percussis ianuis. trepido etiã rumore uiciniæ conclamãtis latrones. ꝓfugit territus.

Nec mora cũ ĩpatefactis ædibus globus latronũ ĩuadit oĩa. & singula dom9 mẽbra cingit armata factio. Et auxiliis hincinde cõuolantibus: obsistit discursus ho

Demussata

Meditulliũ

Hepponadea

stilis: cuncti gladiis ac facib⁹ istructi nocte illumināt: corruscat ī modū ortus solis igni & mucro. Tūc horreū quoddā satis ualidis claustris obseptū obseratūq;: quod mediis ædibus cōstitutū: gazis Milonis fuerat refertū: securibus ualidis aggressi diffindūt: quo passim recluso totas opes uehūt raptimq; constrictis sarcinis singuli partiūtur: Sed gestamīnū modus numerū gerulorū excedit. Tūc opulentię nimiæ: nimio ad extremas incitas deducti nos duos asinos & equū meū productos e stabulo quātū possunt grauioribus sarcinis onerant: & domo iā uacua minantes baculis exigunt: unoque de sociis ad speculādū qui de facineris inquisitione nunciaret relicto nos crebro tondentes per auia montiū ducūt cōcitos. Iamq; rerū tantarū pondere: & montis ardui uertice: & ꝓlixo satis itinere nihil a mortuo differebā. sed mihi sero quidem serio tamen subuenit ad auxiliū ciuile decurrere: & interposito uenerabilis principis nomine: tot erūnis me liberare. Cūq; denique iā luce clarissima uicū quēpiam frequentē & nūdinis celebrē preterirem⁹ inter ipsas turbulas græcorū: gemino sermone nomem Augustum Cæsaris inuocare temptaui. Et o quidem tantum disertum ac ualidum clamitaui. Reliquum autem Cæsaris nomen enunciare non potui. aspernati latrones clamorem absonū meum: cedentes hincinde miserum corium nec cribris iam idoneum relinquūt. Sed tandem mihi inopinatam salutem Iuppiter ille tribuit. Nam cum multas Villulas & casas amplas præterimus: hortulum quendam prospexi satis amœnum: in quo præter cæteras gratas herbulas: rosæ uirgines matutino rore florebant: his inhians: & spe salutis alacer: ac lætus ꝓpius accessi. dumq; iā labiis undantibus affecto: consilū me iubet longe salubrius: ne si rursum asino remoto prodirē ī Luciū. euidens exitium inter manus latronū offenderē uel artis magicæ suspicione: uel iudicii futuri criminatiōe. Tūc igit̃ a rosis. & q̄dē necessario temperaui. & casum presentem tolerans in asini faciem fœna rodebamus

Eiusdem liber quartus de asino aureo.

d

DIem ferme circa medium cū iam flagrantia. Solis caleret. in pago quodam apud notos ac familiares latronibus senes diuertimus. Sic. n. primos aditus. & sermo ꝓlixus. & oscula mutua quis Asino sentire præstabant. Nā & rebus eos q̄busdā dorso meo deprōptis munerabantur. Et secretis gannitibus. ꝙ essēt latrocinio ꝑte. uidebantur indicare. Iāq; nos oī sarcina leuatos. in pratū ꝓximum passim libero pastui tradire. nec me cū asino uel equo meo cōpascuus cœtus attinere potuit. adhuc insolitū alioquin prādere fœnū. Sed plane pone stabulū prospectū hortulū. iā fame perditus. fidenter inuado. & quāuis crudis olerib⁹. affatī tamē uētrē sagino. Deosq; cōprecat⁹ oīs. cūcta ꝓspectabā loca. sicubi forte cōterminis in hortulis cādēs reperirē rosariū: nā & ipsa solitudo iā mihi bonā fiduciā tribuebat. si deuius & ꝓtectus abscōditus. sūpto remedio de iumenti quadrupedis icuruo gradu rursum erectus in hoīem: inspectaute nullo resurgerē. Ergo igitur cum ī isto cogitationis salo fluctuarē. aliquāto lōgius uideo frondosi nemoris cōuallē umbrosam cuius inter uarias herbulas & lætissima uireta: fulgentiū rosarū mineus color renidebat. Iamq; apud mea nō usq;quaq; ferina præcordia Veneris & gratiarū lucū illū arbitrabar: cuius inter opaca secreta floris genialis regius nitor relucebat. Tūc inuocato hylaro atq; prospero euentu. cursu me cōcito ꝓprio. ut Hercule ipse sentirē. non asinū me uerumetiā equū currulē nimia uelocitate refectū: sed agilis atq; precla

Cōpascuus

mine⁹ color

rus ille conatus: fortunę meæ sæuitatem anteire: nō potuit. Iam eni loco ꝓximus nō illas rosas teneras & amœnas: madidas diuinis guttis roris & nectaris: quas rubi fœlices beatæ spię generant. At ne cōualle quidē usq̄ iā: nisi tantū ripæ fluuialis margine densis arboribus septam uideo. hę arbores in lauri faciē ꝑlixe foliate pariūt: in modū floris inodori: porrectos caliculos modicæ punicantis. quos æquidē fragrātis minime rurestri uocabulo. uulgus indoctū rosas laureas appellāt: quarūq̄ cuncto pecori cibus letalis est. Talibus fatis implicitus. etiā ipsā salutē recusās sponte illd uenenū rosariū sumere gestiebā. Sed dū contanter accedo decerpere. iuuenis quidā ut mihi uidebatur: hortulanus. cuius oīa prorsus olera uastauerā. tanto damno cognito con grandi baculo furens decurrit: arreptumq̄ me totū plagis obtundit adusq̄ uitæ ipsius periculū. nisi tandē sapienter alioquin ipse mihi tulissem auxilium. Nam lumbis eleuatis in altū. pedū posterioribus calcibus iactatis in eū crebriter: iā mulctato grauiter. atq̄ iacente contra procliue montis attigui fuga me liberaui. Sed ilico mulier quæpiā uxor eius scilicet simul eum ꝓstratū: & semi animē ex edito despexit: ululabili cū plāgore ad eū statim ꝓsilit: ut sui uidelicet miseratione mihi præsens crearet exitiū. Cuncti eni pagani fletibꝰ eius exciti statim conclamāt canes: atq̄ ad me laniandū rabie ꝑciti ferrent impetū passim cohortantur. Tunc igitur ꝑcul dubio iam morti ꝓximus cū uiderē canes modo magnos: & numero multos & ursis ac leonibus ad pugnandū idoneos in me cōuocatos exasperari ex re nata capto consilio fugam desino ac me retrorsus celeri gradu rursum in stabulū quo deuerterā recipio. At illis canibus iam ægre cohibitis. arreptū me loro quā ualido ad ansulā quādā destinatū: rursū cedendo confecissent profecto nisi dolore plagarū aluus artata: crudisque illis oleribus abundans & lubrico fluxu saucia fimo fistulatim excusso: quosdā extremi liquoris aspergine alios putore nidoris fœtidi a meis iam quassis scapulis abegissem. Nec mora cū iam in meridiem prono iubare: rursū nos: & præcipue me longe grauius onustū producūt illi latrones stabulo: Iamq̄ confecta bona parte itineris & uiæ spacio defectus: & sarcinæ pondere depressus ictibusque fustiū fatigatus. atq̄ etiam ungulis extritis iam claudus & titubans riuulū quendā serpentis leniter aquæ ꝑpe insistēs subtilē occasionē fœliciter nactus cogitabā totū me met flexis scite cruribus pronū abiicere. certus atque obstinatus nullis uerberibus ad ingrediendū exurgere imo ēt paratus non fusti tantū: sed machera percussus occumbere rebar eni iam me prorsus exanimatū: ac debilē mereri causę remissionem. Certe latrones partim ī patientia morę. partim studio festinatæ fugæ dorsi mei sarcinā duobus cæteris iumētis distributuros. meq̄ in altioris uindictæ uicem. lupis & uulturibus prædam relicturos. Sed tam bellū consilium meum peruertit sors deterima. Namq̄ ille alius asinus diuinato & antecapto meo cogitatu statim se mentita lassitudine cū rebus totis offunditur. Iacensq̄ in modum mortui: non fustibus non stimulis ac ne cauda q̄dem & auribus. cruribusq̄ undiq̄ uersum eleuatis temptauit exurgere quo ad tandē posthume spei fatigati: secūq̄ collocuti ne tam diu mortuo. imo uero lapideo asino seruientes fugā morarentur sarcinis eius mihi equoq̄ distributis districto gladio poplites eius totas amputant. Ac paululum a uia retractū p altissimū præceps in uallē ꝓximā etiā nunc spirantem precipitant. Tunc ego miseri cōmilitōis fortunā cogitās statui iam dolis abiectis & fraudibus asinū me bone frugi dominis exhibere. Nā & secum eos aīaduerterā colloquentes: q̄ in ꝓximo nobis esset habenda mansio: & to-

tius uiæ finis quieta eorũq; esset sedes illa: & habitatio: clemẽti deniq; transmisso cli-
uulo perueniemus ad locũ destinatũ. ubi rebus totis exolutis atq; intus conditis iam
pondere liberatus lassitudinẽ uice lauacri: pulueris uoluptatibus digerebã. Res
ac tempus ipsũ locoꝝ & spelũcę illius quã latrones inhabitant descriptionẽ expone
re flagitãt. Nã & meũ simul periclitabor ingeniũ & faxo uos quoq; an mente etiam e
tiã. sensuq; fuerim asinus sedulo sententias. Mõs horridus: syluestribusq; frondi-
bus umbrosus & in primis altus fuit: huius per obliqua deuexa: qua saxis asperrimis
& ob id inacessis cingitur: conualles lacunosæ cauæq; nimium: spinetis aggeratæ. &
quaquauersus repositæ naturalẽ tutelã præbentes ambiebant de sũmo uertice: fons
affluens bullis ingentibus scaturibat: quiq; ꝓna delapsus euomebat undas argente-
as. Iamq; riuulis pluribus dispersus ac ualles illas amnibus stagnantibus irrigans: i
modũ stipati maris uel ignaui fluminis cũcta cohibebat: insurgit spelũcæ: qua mar
gines montanæ desint: turris arduo. caule firma solitis cratibus. ouili stabulatione
cõmoda: porrectis undiq; lateribus ante fores exigui tramites uice structi parietis at
tendũtur ea tu bono certe meo periculo latronũ dixeris atria nec iusta quicq̃ q̃ parua
casula: cannulis temere contecta quo speculatores e numero latronũ ut postea cõpe-
ri sorte ducti noctibus excubabant. Ibi cũ singuli direpsissent stipatis artubus. no-
bis ante ipsas fores loro ualido destinatis. anũ quandã curuatã graui senio. cui soli sa
lus atque tutela. tot numero iuuenũ cõmissa uidebatur. sic infesti cõpellant. etiã ne
tu busti cadauer extremũ. & uitæ dedecus primum. & orci fastidiũ solũ: sic nobis o-
ciosa domi residens lusitabis. nec nostris tã magis tamque periculosis laboribus. so-
latiũ de tã sera refectione tribuas. quæ diebus ac noctibus. nil quicq̃ rei q̃ merũ sæuiẽ
ti uentri tuo soles auiditer ingurgitare. Tremẽs ad hęc & stridenti uocula pauida sic
anus. at uobis fortissimi fidelissimique mei hospitatores iuuenes affatim cuncta sua
ui sapore percocta pulmenta prẽsto sunt. panis numerosus. uinum probe calicibus
effricatis affluenter imissũ & ex more calida tumultuario lauacro uestro præparata.
In fine sermonis huius stati sese deuestiũt. nudatique & flãmæ largissime uapore re-
creati. calideque perfusi. & oleo peruncti. mensas dapibus largiter instructas accum
bũt. Cõmodũ cõbuerant: & ecce quidẽ longe plures numero iuuenes adueniũt:
alii quos incunctanter adeque latrones arbitrarere. Nã & ipsi predas aureoꝝ argen- Agge-
teoꝝque nũmoꝝ. ac uasculoꝝ. uestisque serice & intexte filis aureis. inuehebãt hi si- ratim
mili lauacro refoti inter toros socioꝝ sese reponũt. Tũc sorte ducti ministeriũ faciũt. Cantil
Estur hac potatur incondite pulmentis aceruatim panibus aggeratim poculis agmi lant
natim ĩgestis clamore ludũt strepitu cãtillãt cõuitiis iocãtur ac iã cętera semiferis la-
pithis thelamibus centaurisque similia. Tũc inter eos unus q robore ceteros antista
bat. Nos quidẽ inqt Milonis Hypatini domũ fortiter expugnauimus prẽter tantã
fortune copiã quã nostra uirtute nacti sumus & incolumi nũero castra nostra petiui
mus & siqd ad rẽ facit octo pedibus auctiores remeauimꝰ. At uos q boetias urbes
appetistis ipso duce uestro fortissimo Lamatho diminuti debilẽ nũerũ reduxistis cu Timi
iꝰ salutẽ merito sarcinis istis quas aduexistis oibꝰ certe antetuleri. Sed illũ qdẽ utcũ- dicul
que nimia uirtꝰ sua pemit iter inclytos reges ac duces prælioꝝ tanti uiri memoria ce- Scru
lebrabit. Enimuero uos bone frugi latrões iter furta pua atque seruilia timidicule p riam
balneas & aniles cellulas reptãtes scrutariã facitis. Suscipit unꝰ ex illo posteriore nu faci
mero. Tu ne solus ignoras longe faciliores ad expugnadũ domꝰ eẽ maiores qppe qd

licet nũerosa familia latis diuersetur ædibus: tamẽ q̄sq; magis sue saluti q̄ domini cõsu
Hepta pylos lat opibus frugi autẽ & solitarii hoĩes fortunã puã uel certe satis amplã dissimulanter
obtæctã ,ptegũt acrius & sanguinis sui piculo muniũt. Res ipsa deniq; fidẽ sermoni
meo dabit: Vix enim Thebas Heptapylos accessimus quod est huic disciplinę pri-
mariũ studiũ. Sed dũ sedulo fortunã inq̄rebam9 popularẽ nec nos deniq; latuit chri
seros quidã numularius copiosæ pecuniæ dominus qui metu officiorũ ac munerũ pu
blicorũ magnis artibus magnã dissimulabat opulentiã. Deniq; solus ac solitarius pua
sed satis munita domũcula cõtentus pãnosus alioquin ac sordid9 aureos folles incu-
babat. Ergo placuit adhũc primũ ferremus aditũ ut cõcepta pugna manus unicæ: nul
Vexillarius lo negotio cũctis opibus ociose potiremur. Nec mora cũ noctis initio foribus eius
præstolamur quas neq; subleuare neq; dimouere: ac nec pfringere quidẽ nobis uide-
batur ne ualuarũ sonus cũctã uiciniã nostro suscitaret exitie. Tũc itaq; sublimis illæ
uexillarius noster Lamathus spectata uirtutis suę fiducia: qua clauis imitende fora-
mẽ patebat sensim imissa manu claustrũ euellere gestiebat. Sed dudũ scilicet oĩm bi
bibendũ neq̄ssimus Chryseros uigilãs: & singula rerũ sentiẽs lenẽ gradũ & obnixum
silentiũ tolerãs paulatĩ adrepit grandiq; clauo manũ ducis nostri repẽte nisu fortissi-
mo ad hostii tabulã offigit & extiabili nexu patibulũ relinquẽs: gurgistioli sui tectũ
ascendit atq; inde cõtẽtissima uoce clamitãs rogãsq; uicinos & unũquẽq; ,pprio noĩe
offigo ciens & salutis cõis admonẽs diffamat ĩcẽdio repẽtino domũ suã possideri. Sic unus
q̄sq; ,pximi piculi ꝯfinio territus suppetiatũ decurrere ãxii. Tũc nos ĩ ãcipiti piculo cõ
stituti uel opprimẽdi nostri uel deserẽdi sotii mediũ e renata ualidũ: eo uolẽte. cõmi-
Suppetiatum simus. Ante signani nostri ptẽ qua manus humerũ subit ictu p articulũ mediũ temera
to ,prsus abscindimus atq; ibi brachio relicto multis laciniis offulto uulnere: ne stillæ
sanguinis uestigiũ ,pderent ceterũ lamathum rapti reportamus ac dũ trepidi religio
nis urguemur graui tumulto. & ĩstantis piculi metu terremur ad fugã nec uel seq̄ ,p-
pe uel remãere tuto põt: uir sublimis aĩ uirtutisq; præcipuus multis nos affatibus: mul-
tisq; precibus q̄rẽs adhortatur p dexterã martis p fidẽ sacramẽti: bonũ cõmilitonẽ cru
ciatu simul & captiuitate liberaremus. Cur. n. manu: quæ rape & iugulare sola posset
forte latronẽ supuiuere: sat se beatũ: qui manu sotia uolẽs occũbere. Cũq; nulli no-
strũ spõtale pticidium suadẽs psuadere posset manu reliq̄ sũptũ gladiũ suũ diuq; de
osculatus p mediũ pectus: ictu fortissimo trãsadigit. Tũc nos magnanimi ducis uigo
re uenerato corpus reliquũ ueste linea diligẽter cõuolutũ mari cæladũ cõmisimus. &
nũc iacet noster Lamathus elemẽto toto sepultus. Et ille q̄dẽ dignũ uirtutibus suis ui
tæ terminũ posuit. Eniuero Alcimus solertibus cæptis: tamẽ sæuũ fortunæ nutũ non
Resculas potuit adducere q̄ cũ dormiẽtis anus pfracto tuguriolo cõcẽdisset cubiculũ supius:
iãque ,ptinus oblisis faucibus iterstinguere eã debuisset prius maluit rerũ singula per la
tiorẽ fenestrã forinsecus nobis stilis rapiẽda dispergere. Cũq; iã cũcta rerũ gnauiter
emolitus: nec toro q̄dẽ aniculæ q̄escẽtis pcere uellet eaque lectulo suo deuoluta uestẽ
stragulã subductã scilicet iactare similiter destinaret. genibus eius ,pfusa sic neq̄ssima il
la deprecatur: Quid oro fili pauptinas pannosasque resculas miserrime anus dõas ui-
cinis diuitibus quorũ hæc fenestra domũ ,pspicit quo sermone callido deceptus astu &
uera quæ dicta sũt credens Alcimus uerens scilicet ne & ea quæ prius miserat quæque
postea missurus foret nõ sotiis suis. sed in alienos lares iã certus erroris abiiceret: su-
spendit se fenestra sagaciter pspecturus oĩa præsertim domus attinguę quã dexerat

illa fortũas arbitraturꝯ qđ eũ strẽnue q̇dẽ & satis ĩꝓuide conãtẽ senile illud facinꝯ: q̄
q̄ ĩualido repẽtino tamẽ & inopinato pulsu nutãtẽ ac pẽdulũ. & in ꝓspectu alioqn
attonitũ præceps ĩegit queꝫ præter altitunẽ nimiã sup quẽdã ẽt uastissimũ lapidẽ pro
pe iacẽtẽ decidens ꝑfracta diffusaqꝫ crate costaꝝ riuos sanguinis uomẽs: primitꝯ nar
ratis nobis quæ gesta sũt nõ diu cruciatus uitã euasit: quẽ prioris exemplo sepulturę
traditũ bonũ secutorẽ Lamatho dedimꝯ. Tũc orbitatis duplici plaga petiti. Iãqꝫ the
banis conatibꝯ abnuentes plateas ꝓximã cõscẽdimꝯ ciuitatẽ ubi fama celebrẽ quen-
dã noĩe Democharẽ munꝯ æditurꝝ gladiatoriũ deprehẽdimꝯ. Nã & genere primari-
us uir & opibꝯ pluribꝯ & liberalitate precipuꝯ digno formæ suæ splendore: publicas
uoluptates ĩstruebat. Quis tãtis ingenii quis facũdię q̇ singulas spẽs apparatꝯ mul-
tiiugi uerbis idoneis possit explicare: gladiatores isti famosæ manꝯ uenatores illi pro
batæ ꝑnicitatis: alibi noxia. ꝑdita securitare suis epulis bestiaꝝ saginas instruẽtes cõ
fixilis machine sublicæ turres tabulaꝝ nexibꝯ ĩstar circũforaneę domus floridæ pi-
cturæ: decora futurę uenationis receptacula. q̇ preterea nũerus: quæ facies ferarum.
Nã pręcipuo studio forẽsis ẽt aduexerat generosa illa dãnatoꝝ capitũ funera sed pre
cætera speciosi mũeris suppellectilẽ. totis utcũqꝫ patrimonii uiribꝯ ĩmanis ursæ com
parabat nũeꝝ copiosũ. Nã preter domesticis uenationibꝯ captas . ꝓpreter largis em-
ptiõibꝯ ꝑtas amicoꝝ ẽt donationibꝯ uariis certatĩ oblatas. tutela sũptuosa sollicite
nutriebãt. Nec ille tã clarus tãqꝫ splendidꝯ publicæ uoluptatis apparatus ĩuidiæ no
xios effugit oculos. nã diutina captiuitate fatigatæ simul & ęstiua flagrãtia macerate
pigra ẽt sessione lãguidæ repẽtina correpte pestilẽtia pene ad nullũ rediuẽ nũeꝝ pas-
sim ꝑ plateas plurimas cerneres iacere semiuiuoꝝ corpoꝝ ferina naufragia. Tũc uul
gus ignobile. quos iaculta paupies sine delectu ciboꝝ tenuato uentri cogit sordentia
suppleměta & dapes gratuitas cõq̇rere passim iacẽtes epulas accurrere. Tũc nacti
subtile cõsiliũ: ego & iste babulꝯ tale cõmiscimur. ursã quæ cæteris sarcina corpis pre
ualebat: q̄si cibo parãdã portamꝯ ad nostrũ receptaculũ: eiusqꝫ ꝓbe nudatũ carnibꝯ
coriũ. seruatis sollerter unguibꝯ. ipso ẽt bestiæ capitę. adusqꝫ cõfiniũ ceruicis. solido
relicto tergũ oẽ rasura studiosa tenuamꝰ. & minuto cinere ꝑspsũ. soli siccãdũ tradi-
dimus. Ac dũ cęlestis uaporis flãmis examurgatur. nos ĩterdũ pulpis eius ualenter
saginantes. sic instãti militiæ disponimꝯ sacramẽtum ut unus e nũero nostro. nõ qui
corpis adeo. sed aĩ robore cęteris antistaret. atqꝫ is in primis uolũtariꝯ: pelle illa cõte-
ctus. urse subiret effigiẽ. domũqꝫ Democharis illatꝰ. ꝑ opportuna noctis silentia no
bis ianua faciles prestaret aditus. Nec paucos fortissimi collegii solers spẽs ad munꝯ
obeũdũ arrexerat: quoꝝ pre ceteris Thrasileon factionis optione dilectus. ancipitis
machinæ subit aleã. Iãqꝫ habili corio. & molliciæ tractabili: uultu serẽo sese recõdit.
Tũc tenui acũ ine sũmas oras eiꝯ adęq̄uimꝯ. & iũturę rimã licet gracilẽ setæ circũfluẽ
tis dẽsitate sepimꝯ ad ipsũ cõfiniũ gulæ q̄ ceruix fuerat exacta thrasileonis caput sub-
ire cogimꝯ ꝑuisque respiratui circa nares & oculos datis foraminibꝯ fortissimũ sotiũ
nostrũ ꝓrsus bestiã factũ immittimus cauię modico predestinatæ præcio quã cõstã
ti uigore festinus inrepsit ipse: ad hũc modũ prioribꝯ inchoatis sic reliq̄ fallaciæ pęgi
mꝰ. Sciscitati ncmẽ cuiusdã. Nicanoris. q̇ genere thracio ꝓditus. ius amicitiæ sũmũ
cũ illo demochare colebat litteras affigimꝯ ut uenatiõis sue primicias: bonus amicus
uideretur ornãdo mũeri dedicasse. Iãque ꝓuecta uespa. abusi presidio tenebraꝝ thra
sileonis caueã demochari cũ litteris illis adulterinis offerrimus. Qui demiratus be-
stie magnitudinẽ suique cõtubernalis opportuna liberalitate letatꝯ iubet nobis ꝓti-

nus gaudii sui gerulis decē aureos ut ipse hēbat e suis loculis adnūerari. Tūc ut noui
Callen tas cōsueuit ad repētīas uisiōes aīos hoim pellere multi nūero mirabūdi bestiā cōflue
ter bāt quoꝝ satis callēter curiosos aspectꝰ Tra. nr̄ ipetu mīaci frequēter ihiebebat ꝯsōa
q; ciuiū uoce satis fœlix ac btūs Demo. ille quoquō fortūæ resistere iubet noualibꝰ su
is cōfesti bestiā ire iubet sūma cū diligētia reportaris. sed suscipiēs ego caueas inq̄ do
mīe flagrātia solis. & itieris spatio fatigatā cœtui multaꝝ & ut audio nō recte ualētiū
cōmittere feraꝝ qn potiꝰ domꝰ tuæ patulū ac pflatilē locū imo & lacu aliquo ꝯtermi
nū refrigerātēq; ꝓspicis. An ignoras hoc genꝰ bestiæ: lucos ꝯsitos & specꝰ roridos. &
colles frigidos & fōtes amœos sp incubare. Talibꝰ mōitis demo. pterritꝰ nūeꝝq; pdi-
toꝝ secū recēsēs nō difficulter ad sēsꝰ ut ex arbitrio nr̄o caueā locaremꝰ facile pmisit.
Sed & nos inq̄ pati sumꝰ hic ibidē ꝓ cauea ista excubare noctes ut æstꝰ & uexatiōis in
cōmō bestię fatigatæ & cibū tēpestiuū & potū solitū accuratiꝰ offeramꝰ. Nihil idige
mꝰ labore isto uro respōdit ille. Iā pene tota fāilia p diutinā cōsuetudinē nutriēdis ur
sis exercitata ē. Posthic uale facto discessimꝰ & portā ciuitatis egressi mōumētū qddā
cōspicamur ꝓcul a uia rēoto & abdito loco positū ibi capulos carie & uetustate sēite
ctos q s ihitabāt puluerei & iā cīerosi mortui passi ad futurę prędæ receptacula resera
mꝰ & ex disciplia secte seruato noctis illumio tpe q̄ sōnꝰ obuiꝰ ipetu prio corda mor
taliū ualidiꝰ iuadit ac pmit cohortē nr̄ā gladiis armatā āte ipsa fores Demo. uelut
expilatiōis uadioniū sistimꝰ. Nec seciꝰ thra. exāussim capto noctis latrocinali mōēto
ꝓrepit cauea statiq; custodes q ppe sopiti qēscebāt mox ad unū os ēt iāitorē ipsū gla
dio cōficit clauiq; subtracta fores iāuę repādit nobisq; ꝓmpte cōuolātibꝰ & domꝰ al
ueo receptis demōstrat horreū ubi uespa sagaciter argētū copiosū recōdi uiderat quo
ꝓtinꝰ pfracto cōferte manꝰ uiolētia iubeo sigulos cōmilitonū asportare q̄tū qsq; po
terat auri uel argēti & i illis ædibꝰ fidelissimoꝝ mortuoꝝ occultare ꝓpere rursū cōci-
to gradu recurrētes sarcias iterare qd̄. n. ex usu foret oīm me solū resistētē ꝓ domꝰ li
mine cūcta reꝝ exploratuꝝ sollicite dū redirēt. Nā & facies urse mediis edibꝰ discur
rētis ad pterrēdos siq de fāilia forte uigilasset uidebat opportūa. qs eni q̄uis fortis:
& itrepidꝰ i mani forma tāte bestiæ noctu preserti uisitata nō se ad fugā stati cōcitaret
nō obdito celle pessulo pauēs & trepidꝰ sese cohiberet. His oibꝰ salubri cōsilio rectæ
dispositis occurrit sęuꝰ euētꝰ. Nāq; dū reduces sotios nr̄os suspēsꝰ oppior. qdā seruu
lꝰ strepitu. s. diuinitꝰ iqetꝰ ꝓserpit lēiter uisaq; bestia. q̄ libere discurrēs totis ædibꝰ cō
meabat premēs obnixū silētiū uestigiū suū replicat & utcūq; cūctis in dō uisa ꝓnun
tiat Nec mora cū nūerosę familiæ frequētia domꝰ tota cōpletur tædis lucernis cereis:
sepaceis nocturni lumīs istrumētis. Clarescūt tenebræ nec inermis qsq̄ de tanta co
pia ꝓcessit. sed singuli fustibꝰ lāceis districtis dēiq; gladiis: armati mūiūt aditꝰ nec se
cus canes ēt uēaticos auritos illos & horricomes ad cōprimēdā bestiā cohortantur:
noctur Tūc ego sēsim gliscēte adhuc illo tūultu retre gradi fuga dō facesso sed plane trasi. mi
ni lumi re cāibꝰ repugnātē latēs pōe ianuā ipse ꝓspicio q̄q̄ eni uitæ metas ultias obiret nō ta
nis mē sui nrīq; uel pristinæ uirtutis oblitꝰ iā faucibꝰ ipsis ihātis cerberi reluctabat. scenā
deniq; quā spōte sūpserat cū aīa retinēs nūc fugiēs nūc resistēs uariis corpis sui scenis
ac motibꝰ tādē dō ꝓlapsus ē. Nec tamē quāuis publica potitꝰ libertate salutē fuga q̄
rere potuit. Q nippe cūcti cāes de ꝓximo āgiportu satis feri: satisq; copiosi: uēaticis
illis q cōmodū dō similiter insequētes ꝓcesserāt sese cōmisset agminatim miserū fu-
nestūq; spectatū aspexi. Thra. nr̄m cateruis canū seuiētiū cinctū atq; obsessū multis-
que nūero morsibꝰ laniatū: Denique tāti doloris impacēs populi circūfluētis turbu
lis immisceor & in quo solo poterā celatū auxiliū bono ferre cōmilitoni: sic indaginis
pricipes dhortabar. O grāde inq̄: & extremū flagitiū. magnā & uere preciosā pdimꝰ

bestiā: Nec tū nrī sermōis artes. īfelicissīo ꝓfuere iuuenī. Quippe qdā ꝓcurrēs e domo. ꝑcerꝯ. & ualidꝰ. īcōtāter lāceā mediis iniecit ursæ pręcordiis. nec secus alius. & ecce plurimi iā tiore discusso. certatī gladios. & iā de ꝓxīo ɔgerūt: Eniuero thrasileō egregiū decus nr̄æ factiōis. tādē īmortalitate digno illo spū expugnato. magis q̄ patiētia neqꝫ clāore: Ac nec ululatu qdē. fidē sacramēti ꝓdidit. sed iā morsibꝯ laceratꝰ ferroqꝫ laniatꝰ obnixo mugitu. & ferino fremitu. præsētē casū generoso uigore tolerans: gloriā sibi reseruauit uitā fato reddidit. tāto tū terrore. tātaqꝫ formidine cętū illū turbauerat. ut usqꝫ diluculū. īmo & īmultū diē. nemo qs q̄ fuerit ausꝰ. quis iacētē bestiā uel digito ɔtigere nisi tādē pigre ac timide qdā laniꝰ paulo fidētior. utero bestiæ resecto ursæ magnificū despoliauit latronē. Sic ēt thrasilcon nobis pimitur sed a gloria nō periuit. Cōfestī itaqꝫ cōstrictis sarcinis illis. q̄s nobis seruauerāt fideles illi mortui: plateæ termīos cito gradu deserētes. istud apd nostros aīos idētidē reputabamꝯ merito nullā fidē īuita reppiri. q ad manis iā: & mortuos odio pfidiæ nr̄ę ɔmigrarit. Sic onere uecturæ: simul & aspæ uiæ toti fatigati: tribꝰ cōitū desideratis: istas q̄s uidetis: prędas aduximꝰ. Pꝰ istū sermōis terminū poculis aureis mēorię defunctorū cōmilitonū: uino mero libāt. de hīc cāticis q̄busdā marti deo: blāditi. paululū cōqescūt. Etenī no b anus illa recēs ordeū affatī: & sine ulla mēsura largita ē. ut equꝰ qdē meus: tāta copia. & qdē solus potitꝰ: saliares se cenasse cęnas crederet. Ego uero q̄q̄ alias ordeū tūsū minutatī: & diutina cogitatiōe uirulētū: sp eseri: rimatꝰ āgulū: quo panis reliqæ totiꝰ multitudinis cōgestę fuerāt. fauces diutia fame sautias: & araneantes uehemēter exerceo. Et ecce nocte ꝓmota latrōes expgiti castra ɔmouēt. Instructi q̄ uarie: ptī gladiis armati ī lemures reformāt. cōcito se gradu ꝓripiūt. Nec me tū instāter ac fortiter māducātē: uel sonus imminēs īpedire potuit. Et q̄q̄ priꝰ cū essē luciꝰ: unico uel scđo pane cōtētꝰ: mēsa decederē: tūc uētri tā ꝓfūdo seruiēs: iā ferme tertiū q̄lū rūigabā. huic me opi attonitū clara lux oppressit. Tādē deniqꝫ asinali uerecūdia ductꝰ: egerrime tū digrediēs riuulo ꝓxīo siti lenio. Nec mora cū latrōes ultro anxii atqꝫ solliciti remeāt. nullā qdē ꝓrsus sarcinā: uel oīo licet uilē laciniā ferētes: sed tātū gladiis: totis māibꝯ. īmo factiōis suę cūctis uiribꝯ: unicā uirginē filo liberalem. & ut mr̄onatꝯ eiꝰ īdicabat: sūmatē regōis: puellā: mehercules & asino tali cōcupiscēdā. merētē: & crines cū ueste sua lacerātē. aduehebāt: eā simul ītra spelūcā. uerberaqꝫ q̄ dolebat minora faciētes. sic alloquūt. Tu qdē salutis & pudiciciæ secura. breuē patiētiā nr̄o cōpēdio tribue. Quos ad istā sectā pauptatis necessitas adegit. Parētes āt tui de tāto suaꝝ diuitiaꝝ cumulū: q̄q̄ satis cupidi tū sine mora pabūt. s. idoneā sui sāguinis redēptiōnē. his & his similibꝰ blatteratis. nec qcq̄ dolor sedat puellæ. qdni q iter genua sua deposito capite sine mō flehat. At illi itro uocatę anui pręcipiūt. assidēs eam blādo. quātū posset. solaret alloqo. Seqꝫ ad secte sueta cōfere. Nec tū puella quit ullis aniculæ sermonibꝰ. ab īceptis fletibꝯ auocari. Sed altiꝰ eiulās sese. & assiduis singultibꝯ ilia q̄tiēs mihi ēt lachrymas excussit. At sic. An ego īnqt misera tali domo. tāta familia: tā caris uernulis. tā scīs parētibꝰ desolata. & īfelicis rapinę prędā: & mācipiū effecta. inqꝫ isto saxeo carcere seruiliter clausa. & oībꝯ delitꝰ. q̄s innata atqꝫ īnutrita sim. priuata. sub īcerta salutis & carnificinæ laniena. īter tot ac tales latrones & horrēdū gladiatoꝝ populū. uel fletū desinere. uel oīo uiuere potero. Lamērata sic & aī dolore & fauciū tēdore & corpis lassitudīe iā fatigata marcētes oculos dimisit ad soporē. iā commodum conquierat. nec diu. cum repente lymphatico ritu sōno recussa. longeque uehementius afflictare sese. & pectus etiā palmis infestis tundere. & faciem illam luculentam uerberare incepit. & aniculæ quāq̄ īnstantissime causas noui & instaurati mœroris requirentis. Sic ad suspirans altius infit. Hem nunc

certe nūc maxīe funditus periiꝭ nūc spei salutiferæ renūciaui laqueus: aut gladius: aut certe præcipitiū ꝓcul dubio capessendū ē. Ad at hic anus iratior: dicere eā sæuiore iā uultu iubebat: qd malū fleret. uel qd repēte postliminio pressę qetis lamētatiōes licentiosas refricaret. Nimiꝝ inqt: tanto cōpēdio tuæ redēptiōis defraudare iuuenes meos destinas. ꝙ si pgis ulterius: iā faxo lachrymis istis: qs paruipēdere latrones cōsuere: īsup habitis: uiua exurere. Tali puella sermone deterrita: manuq̧ eius exosculata: pce inqt mi parēs: & durissimo casui meo: pietatis humanæ memor: subsiste paululū. Nec. n. ut reor æuo longiore. maturæ tibi ī ista scā canicie miseratio ꝓrsus exaruit. Specta deniq̧ scenā meæ calamitatis. Speciosus adolescens īter suos prīcipales quē filiū publicū oīs sibi ciuitas cooptauit: meus alioqui cōsobrinus tantulo triennio maior in etate. q mecū primis ab ānis nutritus & adultus. īdiuiduo cōtubernio domusculæ īmo uero cubiculi toriq̧. scē caritatis affectione mutuo mihi pignoratus. uotisq̧ nuptialib⁹ pacto iugali pridē destinatus cōsensu parentū. tabulis etiā maritus nūcupatus ad nuptias. offitio frequēti cognatoꝝ & affiniū stipatus. templis & edibus publicis uictimas īmolabat. domus tota lauris obsita. tædis lucida cōstrepebat hymeneū. tūc me gremio suo matre infelix tolerans. mūdo nuptiali decenter ornabat. mellitisq̧ suauiis crebriter ingestis iā spe futura liberoꝝ uotis anxiis ꝓpagabat. cū inruptiōis subitæ gladiatoꝝ impetus ad belli faciū sæuiens. nudis & incertis mucrōib⁹ coruscāt. nō cædi. nō rapinæ man⁹ afferūt. Sed denso. cōglobatoq̧ cuneo cubiculū nostrū. inuadūt ꝓtinus. nec ullo de familiarib⁹ nostris repugnāte. ac ne tātillū qdē resistente. miserā exanimē. sæuo pauore. trepido de medio matris gremio rapuere. sic instar attidis. uel ꝓtesilai. despectæ disturbatæq̧ nuptiæ. Sed ecce sæuissimū oīum. nūc ēt redintegratur. īmo uero cumulatur īfortuniū meū. Nā uisa sū mihi de domo. de thalamo. de cubiculo. de toro deniq̧ ipso uiolēter extracta. p solitudines auias infortunatissimi mariti nomē inuocare. eūque ut primū meis āplexib⁹ uiduat⁹ ē. adhuc unguētis madidū. coronis floridū. cōseq uestigio me pedibꝰ fugiētē alienis. utque clamore pcito formosæ raptū uxoris cōqrēs populi testatur auxiliū. qdā de latronib⁹ importune psecutiōis indignatiōe pmot⁹. saxo grādi ꝓpedibꝰ abrepto. misellū iuuenē maritū meū pcussū interemit. talis aspect⁹ atrocitate pterrita. sōno funestro pauēs. excussa sū. Tūc fletib⁹ eius ad suspirās anus. sic incipit. Bono aīo esto mihercules. nec uanis sōnioꝝ figmētis terreare: Nā prçter ꝙ diurnæ quietis imagines falsę pibentur. tū ēt nocturnæ uisiōes. cōtrarios euētus nonnūq̄ ꝓnuntiāt: Denique flere. & uapulare. & nōnūq̄ iugulari. lucrosū. ꝓsꝑūque ꝓuētū nūciāt cōtra circa ridere. & mellit⁹ dulcioli. uētrē saginare: uel in uoluptatē ueneriā cōuenire: tristitiæ animi. lāguori corpis: dānique cæteris ue. Laxatū iri predicāt. sed ego te narrationibus lepidis: anilibusque fabulis. protinus euocabo. & incipit. Erat in quadam ciuitate rex & regina. hi tres numero filias: forma conspicuas habuere sed maiores quidem natu quamuis gratissima specie idoneæ: tamen celebrari posse laudibus humanis credebantur. At uero puellæ iunioris. tam præcipua tā præclara pulchritudo. nec exprimi ac ne sufficiēter quidem laudari sermonis humani penuria: poterat. Multi deniq̧ ciuiū & aduenę copiosi: quos eximii spectaculi rumor studiosa celebritate cōgregabat: inaccessæ formositatis admiratiōe stupidi: & admouētes oribus suis dexterā: priore digito ierectū pollicē residente: ut ipsā ꝓrsus deā uenerē religiosis adorationib⁹ uenerabant. Iāq̧ pximas ciuitates: & attiguas regiōes. fama puaserat deā. quā cerulū ꝓfūdū pelagi peperit. & ros spumātiū fluctuū educauit: iā numinis

Nuptiæ

De sōniis

Fabulatur anus Forma cōspicua

sui passim tributa uenia: ĩ mediis cõuersari populi cætibus. uel certe rursū nouo cæle stiū stellarū germĩe nõ maria: sed terras ·uenerē aliā: uirginali flore preditā pullulasse sic ĩmēsū ꝓcediti ĩ dies opinio: sic ĩsulas iā ꝓximas & terræ plusculū. ꝓuinciasq; plu- rimas fama porrecta puagatur. Iā multi mortaliū lõgis itinerib9: atq; altissimis ma- ris meatib9: ad seculi specimē gloriosū ɔfluebāt. paphõ nemo: Gnydõ nemo. At ne ipsa sacra qdē cithera: ad cõspectū deę ueneris nauigabāt. Sacra deę ꝑferūtur. tēpla dformātur. puluinaria ꝑferūtur cerimõiæ negligūtur. ĩcoronata simulacra: & aræ ui duæ frigido cinere fœdatę. puellæ supplicatur & ĩhumanis uultib9 deæ tantę numia placātur. & in matutino ꝓgressu uirginis. uictimis & epulis ueneris absentis nomen ꝓpitiatur. Iāq; p plateas cõmeantē populi frequēter florib9 sertis: & solutis adpre- cātur. Hic honoꝝ cælestiū ad puellæ mortalis cultū ĩmodica trāslatio. ueræ ueneris uehemētes ĩcēdit aĩos. & ĩpatiēs ĩdignatõis: capite q̄ssanti fremē altius: sic secum dis serit. En reꝝ natura prisca parēs: En elemētoꝝ origo initialis: en orbis toti9 alma ue nus: q cū mortalis puella ꝑtiario maiestatis honor tractor. & nomē meū cælo cõditū terrenis sordib9 ꝓphanatur. Nimiꝝ cõmuni numinis piamēto. uicariæ ueneratiõis ĩcertum sustinebo. & imaginē meā circūferet puella moritura. frustra me pastor ille: cuius iusticiā fideq; magnus cõprobauit iupiter: ob eximiā speciē tātis prætulit dea bus. Sed nõ adeo gaudēs ista: q̄cunq; ē meos honores usurbauit. Iā faxo hui9 ét ipsi us illicitæ formositatis pœniteat. & uocat cõfestĩ puerum suum pinnatum illum & sa tis temerarium: q malis suis morib9. cõtēpta disciplina publica. flāmis & sagittis ar matus p alienas domos nocte discurrēs: & oĩm m̄rimonia corrumpēs ĩpune cõmic- tit tāta flagitia. & nihil ꝓrsus boni facit. Hunc q̄q̄ genuina licētia ꝓcacē: uerbis quo q; insup stimulat. p ducit ad illā ciuitatē. & psychē. hoc. n. nomĩe puella nuncupaba tur corā ostēdit. & tota illa plata: de formositatis æmulatiõe fabula: gemens: ac fre- mens ĩdignatione: p ego te inq̄t maternæ caritatis fœdera deprecor: p tuæ sagittæ dul cia uulnera: p flāmę istius mellitas uredines. uindictā tuæ parenti. sed plenā tribue. & ĩpulchrytudinē cõtumacē reuerenter uidica. idque unum: & præ oĩb9 unicum: uo lens effice. uirgo ista amore flagrātissimo teneatur hõis extremi. quem & dignitatis. & patrimonii. simul & ĩcolumitatis ipsi9 fortuna dānauit. tāque ĩfirmi. ut p totum orbem nõ inueniat miseriæ suæ comparem. Sic effata & osculis hiātib9 filium diu ac pressule sauiata ꝓximas horas reflui littoris petet. plātisque roseis uibrātium fluctu um summum rorem calcauit. Ecce iā ꝓfundi maris udo residit uertice. & ipsum qd' ĩcipit uelle: stati q̄si pridem preceperit. nõ moratur marinum obsequm. adsunt ne- rei filiæ. choꝝ canentes: & portunus cerulis barbis hispidus. & grauis. piscoso sinu sa latia. auriga puulus delphini palemon iā passim maria ꝑsultātes. tritonum cateruę hic cõcha sonaci leniter buccinat. ille serico tegmine flagrātię solis obsistit inimici. ali us sub oculis domĩe speculum pregerit. curus biges alii subnatant talis ad oceanum pergentem uenerem comitatur exercitus. Interea psyche cum sua sibi perspicua pul chritudine. nullum decoris sui fructum ꝑcipit. spectatur ab oĩb9. laudatur ab oĩb9 nec quisq̄. nõ rex. non regius. nec de plebe saltē. cupiens eius nuptiaꝝ petitor accidit Mirātur qdē diuinā speciē. sed ut simulacꝝ fabre politū mirātur omnes. olim duæ maiores sorores. quaꝝ tempatā formositatē nulli diffamarāt populi. ꝓcis regibus desponsæ. iam beatas nuptias adeptæ. Sed psyche uirgo uidua domi residens. de- flet desertam suam solitudinem. ægra corporis. animi saucia. & q̄uis gentibus totis

ptia- rio

Psy- ches

Mari- na nu mina

Sala- tia

Pul- chrit do

cōplacitā: odit i se suā formositatē. Sed infortunatissimę filiæ miserrim9 pater suspe- ctatis cælestibus odiis. & iræ supum metuēs: dei milesii uetustissimū p cōtatur oraculū. & tāto numie precib9: & uictimis igratę uirgini petit nuptias & maritū. Sed apollo q̄q̄ græcus & ionicus pp milesie cōditorē: sic latina sorte respōdit. Montis i excelsi scopulo: desiste puellā. ornatā mūdo funerei thalami. Nec speres generū mortali stirpe creat ū sed sæuū atq; ferū uipereūq; malū q pinnis uolitās sup æthera cuncta fatigat: flamaq; & ferro singula debilitat. quē tremit ipse iouis. quo numina terrificātur: fluminaq; horrescūt. & stygiæ tenebræ. Rex olī btūs affatu scē uaticinatōis accepto. piger tristisq; retro domū pgit. suæq; cōiugi pręcepta sortis enodat ifaustę: meretur. fletur. lamētatur. diebus pluscuilis. sed dire sortis iā urget tetri effectus. Iā feraliū nuptiaę miserrimę uirgini choragiū struitur. Iā cędę lumē ātræ fuliginis cinerē arcessit & sonus tibię gygię mutatur in q̄rulū. lydii modū. cātusq; letus hymenei. Iugubri finitur ululatu. & puella nuptura: deterget lachrymas ipso suo flāmeo. sic affectę domus triste fatū: cūcta ēt ciuitas cōgemebat. luctuq; publico: cōfesti cōgruens edicitur iustiiū. Sed monitis cælestib9 parēdi necessitas. milesiā psychen ad destinatā pęnā efflagitabat. Perfectis igr feralis thalami cū sūmo merore solēnib9. toto ꝓsequēte populo: uiuū ꝓducitur funus & lachrymosa psyche comitatur: nō nuptias: sed exequias suas. Ac dū męsti parentes. & tāto malo pciti. nephariū facinus pficere contātur: ipsa illa filia talibus eos adhortatur uocibus. Quid ifelicē senectā fletu diutino cruciatis. Quid spiritū uestrū. q magis meus ē: crebris eiulatib9 fatigatis. Quid lachrymis inefficacib9: ora mihi uenerāda fędatis. qd laceratis i uestris oculis mea lumina: qd caniciē scinditis. qd pectora. qd ubera scā tunditis. Hic erunt uobis egregię meę formositatis præclara præmia. Inuidiæ nefariæ lætali plaga pcussi. sero sentitis. cū gens & populi celebrarēt nos diuinis honorib9. cū nouā me uenerē ore cōsono nuncuparēt. tunc dolere tūc flere. tūc me iā q̄si pemptā lugere. debuistis. Iā sentio. iā uideo. solo me noīe ueneris pisse. Ducite me & cui sors addixit scopulo sistite. Festino felices istas nuptias obire. Festino generosū illū maritū meū uidere. qd differro. qd trecto uenietē. q totius orbis exitio natus ē. sic ꝓfata uirgo cōticuit. Ingressuq; iā ualido pōpę populi ꝓsequentis sese miscuit. Itur ad cūstitutū scopulū mōtis ardui cui9 in summo cacumie statutā puellā cūcti deserentes tedasq; nuptiales qb9 preluxerāt ibidē lachrymis suis extīctas reliquētes. deiectis capitibus domuitionē parāt. Et miseri qdē parētes eius tanta clade defessi clausę domus abstrusi tenebris ppetuæ nocti sese dedidere. psychen aūt pauētē ac trepidā: & i ipso scopuli uertice deflētē mitis aura molliter spirātis zephiri uibratis hic i de laciniis & reflato sinu sensim leuatam suo tranquillo spiritu uehens paulatim per deuexa excelsę uallis subditæ florentis cespitis gremio leniter delapsam reclinat.

Mile- sie cō ditor appol lo

Ver- sus ap polli nis

Cōso- latio

Eiusdem liber quintus de asino aureo:

PSyche teneris & herbosis locis i ipso toro roscidi graminis suaue recubās tāta mētis pturbatōe sedata dulce cōqeuit. Iāq; sufficiēti recreata sōno placido resurgit aīo uidet lucū ꝓceris & uastis arboribꝫ ꝯsitū uidet fontē uitreo latice plucidū medio luci meditullio ꝓpe fōtis adlapsū domꝫ regia ē edificata nō hūanis māibꝫ sed diuinis artibꝫ iā scies ab itroitu prio dei cuiuspiā luculētū: & amenū uiderī te diuersoriū. Nā sūma laqaria citro & ebore curiose cauata subeunt aureę colūne parietes oēs. argēteo celamie cōtegū

Regia diuina

tur. bestiis & id genus pecudibus occurrentibus ob os introeuntiū. mirus prorsum magnæ artis homo: imo semideus. uel certe deus. qui magnæ artis subtilitate tamē efferauit argentū. Eniuero pauiméta ipsa lapide precioso cæsim diminuto: i uaria picturæ genera discriminantur uehemēter. Itē ac sæpius beatos illos: q sup gemmas & monilia calcant. Iā cæteræ partes lōge lateq; dispositæ domus. sine precio preciosæ: totiq; parietes solidati missis aureis. splēdore pprio coruscāt. ut diē suū sibi dom9 faciat licet sole nolente. sic cubicula. sic porticus: sic ipsæ ualuæ fulgurant. Nec seci9 opes cæteræ maiestati domus respōdēt. ut eq dē illud recte uideat: ad conuersatione humanā: magno ioui fabricatū cæleste palatiū: Inuitata psyche taliū locoꝝ oblectatione p pius accessit. & paulo fidentior: itra limē sese facit. mox plectāte studio pulcherrimæ uisiōis. Mirat singula. & altrinsecus ædiū horrea sublimi fabrica pfecta: magnisq; cōgesta gazis cōspicit. nec qcq: qd ibi nō ē. Sed præter cæterā tātaꝝ diuitiarū admiratione. hoc erat precipue mirificū. qd nullo uiculo. nullo claustro: nullo custode totius orbis thesaurus ille muniebatur. Hic ei sūma cū uoluptate uisēti. offert sese uox qdā corporis sui nuda. Et quid inqt domīa tantis obstupescis opib9. tua sūt hic oīa. p hinc cubiculo te refer. & lectulo lassitudinē refoue. & ex arbitrio lauacꝝ pete. nos quaꝝ uoces accipis. tuæ famulæ: sedulo tibi preministrabimus: nec corpis curate tibi: regales epulæ morabūtur. Sēsit psyche diuinæ puidētiæ beatitudinē: mōitusq; uoces iformes audiēs: & pri9 sōno: & mox lauacro fatigationē sui diluit. uisoq; stati pximo semirotūdo: suggestū pp: istrumētū cænatoꝝ: rata refectui suo: cōmodū libens accūbit. & ilico uini nectarei: eduliūq; uarioꝝ fercula copiosa. nullo seruiēte: sed tātū spiritu quodā ipulsa subministrātur. Nec quēq tamen illa uidete poterat sed uerba tantū audiebat excidētia. & solas uoces famulas habebat. post opimas dapes. qdā introcessit. & cātauit inuisus. & alius cithara pulsauit. q uidebatur. nec ipsa tunc medulatæ multitudinis cōferta uox: aures eius affertur: ut quis hoiem nemo pareret. chorus tamen esse pateret. finitis uoluptatibus. uespa suadēte concedit psyche cubitū. Iāq; puecta nocte. & clemēs qdā sonus aures eius accedit. Tunc uirginitati suæ: p tanta solitudine metuens. & pauet: & horrescit. & quouis malo: plus timet: qd ignorat. tāq; aderat ignobilis maritus: & thoꝝ inscenderat. & uxorē sibi psychen fecerat. & ante lucis exortū ppere discesserat stati uices cubiculo prestolatæ nouā nuptā. iterfectæ uirginitatis curāt. hic diutino tpe sic agebatur. Atq; ut est natura redditum nouitas p assiduā cōsuetudinē: delectationē eius cōmendarat. & sonus uoces incertæ solitudinis erat solatium. Interea parētes eius idefesso luctu: atque merore cōsenescebāt. Latiusque porrecta fama. sorores ille maiores. cūcta cognorāt. ppeque mæstæ atque lugubres deserto lare: certatī ad parētum suoꝝ cōspectum. affatumque prexerāt. ea nocte ad suā psychē sic ifit marit9. Nāque præter oculos. & manib9 & aurib9 sentiebatur. Psyche dulcissima. & cara uxor: exitiabile tibi piculum minatur fortuna seuior. qd obseruādum pressiore cautela cēseo. sorores iā tuæ mortis opinīoe turbatæ. tuumque uestigium reqrētes scopulum istum ptinus adiere: qrum si quas forte lamētatōes accepis: neque respōdeas. īmo nec pspicias oīo. Cæteꝝ mihi qdē grauissimum dolorē: tibi uero summum creabis exitium. Annuit. & ex arbitrio mariti: se factură spopondit. sed eo simul cum nocte dilapso: diē totum lachrymis ac plangoribus misella consumit. se nunc maxime prorsus perisse iterans. que beati carceris custodia septa. & humanæ conuersationis colloquio uiduata. nec sororibus

quidem suis de se merentibus opem salutarem ferre. at ne uidere eas quidem omnino
posset nec lauacro nec cibo nec ulla deniq; refectione recreata. flens ubertim decessit
ad somnum nec mora cũ paulo maturius lectũ maritus accubans: eamq; etiã nũc la
chrymantẽ complexus sic expostulat hiccine mihi pollicebare psyche mea: quid iam
de te tuus maritus expecto: quid spero: & perfida: & per nox: nec inter amplexus cõ
iungalis desines cruciatus. Age iam nũc ut uoles. & animo tuo damnosa poscenti pa
reto. tamẽ memineris meæ seriæ monitionis cũ ceperis sero pænitere. Tũc illa preci
bus: & dũ se moriturã cõminatur extorquet a marito cupitis annuat: ut sorores uide
at. luctus mulceat. ora conferat. Sic ille nouæ nuptæ precibus ueniam tribuit & insu
per quibuscunq; uellet: eas auri: uel moniliũ donare concessit. Sed identidẽ monuit:
ac sępe terruit: nequando sororũ pernicioso consilio suasa de forma mariti quærat ne
ue se sacrilega curiositate: de tanto fortunarũ suggestu pessũ deiiciat. nec suũ postea
contingat amplexũ. gratias egit marito. Iamq; lætior animo sed prius inquit senties
moriar: q̃ tuo isto dulcissimo cõnubio caream. Amo enim: & efflictũ te quicũq; es di
ligo. atq; ut meum spiritum. nec ipsi cupidini comparo. sed istud etiam precibus me
is oro largire: & illi tuo famulo precipe zephyro simili uecturo sorores hic mihi sistat
& ĩprimẽs oscula suasoria: & ĩgerẽs uerba mulcẽtia. & iũgẽs mẽbra cohibẽtia hic ẽt
blãdit9 astruit. Mi mellite: mi marite. tuæ psyches dulcis aĩa ĩ hac potestate ueneris
usurus ĩuit9 succũbit marit9. & cũcta se facturũ spopõdit. Atq; ẽt luce ꝓximãte: de
manib9 uxoris euãuit. At ille sorores pcõtatæ scopulũ. locũq; illũ quo fuerat psyche
deserta. festinantur adueniũt. ibiq; deflebãt oculos. & plangebant ubera quo ad cre
bris eorũ eiulatibus. saxa cautesq; parilẽ sonũ resultarent. Iamq; nomine proprio so
rorẽ miserã ciebãt. quo ad sono penetrabili uocis ululabilis per ꝓna delapsæ. amẽs
& trepida psyche ꝓcurrit e domo. Et quid inqt uos miseris lamentationibus ne quic
q̃ effligeris: quẽ lugetis. ad sum. legubres uoces desinite & diutinis lachrymis ma
dentes genas siccate. Tandem quippe cũ iam possitis. quam plangebatis amplecti.
Tunc uocatũ Zephirũ præcepti maritalis amonet. Nec mora. cũ ille parens ĩperio:
statim clementissimis flaribus. innoxia uectura deportat illas. Iã mutuis amplexi
bus. & festinantibus sauiis sese perfruuntur. & ille sedatæ lachryme postliminio re
deunt. ꝓlectãte gaudio. sed & rectum inqt & larem nostrum lætæ succedite. & affli
ctas animas cũ psyche uestra recreate: Sic allocuta. summas opes domus aureæ lo
cumq;. seruiẽtiũ populosam familiam auribus earũ. lauacroq; pulcherrimo & ĩhũa
ne mensę lautitus eas opipare reficit. ut illarũ prorsus cęlestium diuitiarum copiis af
fluentibus satiatæ. iã præcordiis penitus nutrirent inuidiam. Deniq; altera earũ satis
scrupulose. curioseq; percõtari nõ desinit. quis illarũ rerum cælestiũ dominus. quisue
uel qualis ipsius sit maritus. Nec tamẽ psyche coniungale illud preceptum ullo pa
cto temerat. uel pectoris arcanis exigit. sed e re nata confingit esse iuuenẽ quandam.
& speciosum commodum lanostiũ barbitio genas inumbrante. plerumq; rurestri
bus & montanis uenatibus occupatum. & neq; sermonis precedentis labe consilium
tacitum proderetur auro facto gemmosisq; monilibus onustas eas. statim uocato za
phyro tradit reportãdas. quo ꝓtinus ppetrato. sorores egregie domum redeuntes.
Iamq; gliscentis inuidie felle flagrantes. multa secum sermonibus mutuis perstrepe
bant. Sic deniq; infit altera. En orba & sæua & iniqua fortuna. hiccine tibi cõplacuit.
ut utroque parente ꝓgnate diuersam sorte sustineremus: & nos q̃dẽ q̃ natu maiores

sumus: maritis aduenis ancillę deditæ: extorres & lare: & ipsa patria degamus longe parentū uelut exulantes. Hic aūt nouissima quā fętu satiāte postremus ptus effudit tantis opib⁹ & deo marito potita quæ nec uti recte tanta bonoꝝ copia nouit. Vidisti soror quāta in domo iacēt & qualia monilia: quæ prænitēt uestes: quæ splenditāt gēmæ quātū præterea passim calcatur aurū quod si maritū ēt tam formosū tenet: ut affirmat. nulla nūc in orbe toto fælicior uiuit fortassis tamen ꝓcedente consuetudine: & ad fectionē roborata: deāq; quoq; illā de⁹ maritus efficiet. Sic ē hercules sic se gerebat. ferebatq;. Iam iā sursū respicit. & deam spirat mulier quæ uoces ancillas habet: & uentis ipsis impat. At ego misera primū patre meo seniorē matitum sortita sū. dei cucurbita caluiorē & quouis puero pusiliorē cunctā domū serris & catenis obditam custodientem suscipit alia. Ego uero maritū articulari etiā morbo cōplicatū curuatūq; ac per hoc rarissime uenerem meam recolentē sustineo plerūq; detortos & duratos in lapidē digitos eius perfricans fomentis olidis & pannis sordidis & fetidis cataplasmatibus manus tam delicatas istas adurens nec uxoris officiosā faciē. sed medice laboriosam personam sustinens. Et tu quidē soror uideris q̄ patienti uel potius seruili dicam enim libere quod sentio. hic perferas animo eniuero ego nequeo sustinere ulterius tā beatam fortunā collapsā indigne recordare enim q̄ superbe. q̄ arroganter nobiscum egerit & ipsa iactatione i modicæ ostentationis tumētē suū prodiderit animū deq; tantis diuitiis exigua nobis inuita proiecerit confestimq; presētia nostra grauata propelli & efflari exihilariq; nos iusserit. Nec sum mulier: nec omnino spiro: nisi eam pessum de tantis opibus deiecero. Ac si tibi etiam ut par est inacuit. nostra contumelia: consiliū ualidū ambæ requiramus. Iamq; ista que ferimus non parentibus nostris. ac nec ulli demonstremus alii imo nec omnino quicq̄ de eius salute norimus sat est: q; ipse uidimus quæ uidisse penituit nedū ut genitoribus & omnibus populis tā beatū eius differamus preconiū. Nec sunt enī beati quoꝝ diuitias nemo nouit: sci et se nno ancillas sed sorores habere maiores. Et nunc quidē concedamus ad maritos & lares pauperes nostros. sed plane sobrios reuisamus deniq; cogitationibus pressioribus instructæ ad superbiam puniendā firmiores redeamus placet pro bono duab⁹ malis: malū cōsiliū totisq; illis tam preciosis muneribus abscunditis comā trahentes: & pinde ut merebātur ora lacerātes. simulatos redintegrāt flet⁹. Ac sic parētes quoq; redulcerato prorsus dolore raptim deterentes. uesania turgide domus suas contendunt dolum scelestū imo uero parricidiū struentes contra sororem insontem. Interea Psychen maritus ille quē nescit rursum suis illis nocturnis sermonibus sic cōmonet uides ne quātū tibi periculū uelitatur fortuna eminus. Ac nisi longe firmiter precaues mox cominus congredietur perfide lupulæ magnis conatibus nefarias insidias tibi comparant quaꝝ sūma est: ut te suadeant meos explorare uultus quos ut tibi sæpe prædixi non uidebis si uideris. Ergo igitur si posthac pessimæ illæ lamiæ noxus animis armatæ uenerint uenient aūt scio neq; omnino sermonem conferas & si id tolerare pro genuina simplicitate proq; animi tui teneritudine non potueris certe de marito nil quicq̄ uel audias uel respondeas. Nam & familiā nostrā iā propagabimus & hic adhuc infantulus uterus gestat nobis infantem alium sed texeris nostra secreta silentio diuinū si prophanaueris mortalem nuntio. Psyche leta florebat & diuine sobolis solatio plaudebat & futuri pignoris gloria gestiebat & materni nominis dignitate gaudebat crescentes dies & mēses exeuntes anxia numerat: & sarcinæ nescia rudi

menta miratur de breui punctulo tantū incremētulū locupletis uteri: Sed iā pestes illę teterrimeq; furiæ anhe lantes uipereū uirus & festinantes impia celeritate nauigabant. Tunc sic iterū momentarius maritus suā Psychen admonet. Dies ultimus & casus extremus & sexus infestus & sanguis inimicus iam sūpsit arma & castra cōmouit & aciē direxit & classicū psonauit iā mucrone destricto iugulū tuū nefariæ tuæ sorores petunt. Heu quātis urgemur cladibus. Psyche dulcissima tui nostriq; miserere religiosaq; cōtinentia domū maritū teq; & istū paruulum nostrū iminentis ruine infortunio libera nec illas scelestas fœminas quas tibi prius inter nociuū odiū & calcata sanguinis fędera sorores appellare nō licet uel uideas uel audias cū in more sirenū scopulo pminentes funestris uocibus saxa personabunt. Suscipit psyche singultu lachrimoso sermonē incertās: iam dudū quod sciam fidei atq; parciloquio meo perpendisti documēta nec eo secius adprobabitur tibi nūc ēt firmitas aī mei tu modo zephyro nostro rursū præcipe fungatur obsequio. & inuicē denegate sacrosanctę imaginis tuæ. redde saltē conspectū sororū p istos cinameos & undiq; pendulos crines tuos p teneras: & teretis & mei similes genat per pectus nescio quo calore feruidū sic in hoc saltem paruolo cognoscā faciē tuā supplicis anxiæ piis precibus erogatus germāi cōplexus indulge fructū & tibi deuote dicatæ que psyches aīam gaudio recrea nec quic q̄ amplius in tuo uultu reqro iā nil officiūt mihi. nec ipse nocturnę tenebræ teneo te meū lumē his uerbis & amplexibus mollibus decantatus maritus. lachrimasq; eius suis crinibus detergens facturū spopōdit & præuertit statim lumē nascentis diei. Iugū sororiū cōspo ſitæ factionis ne parētibus qdē uisis recta de nauib⁹ scupulū petūt illū præcipiti cū uelocitate nec uenti ferētis opte pręsentiā. licentiosa cō temeritate psiliunt in altū nec imemor Zephyrus regalis edicti. quis iuitus susceptas eas gremio spirantis aurę solo reddidit. At illę icōtatæ statim conferto uestigio domū penetrant cūplexeq; suā prędā. sorores noīe mentientes thesaurūq; penitus abditæ fraudis uultu lęto tegētes: sic adulant. Psyche. nō ita ut pridē paruula & ipsa iā mater es quantū putas boni nobis geris in ista perula: quantis gaudiis totā domū nostrā hylarabis o nos beatas q̄s in tantis aureis nutrimēta lętabūt. qui si parentū ut oportet pulchritudini responderit: prorsus cupido nascetur: Sic affectione simulata paulatim sororis iuadūt animū statimq; eas lassitudine uię sedibus refotas & balnearæ uaporosis fontibus curatas pulcherrime triclinio mirisque illis & beatis edulibus atque tuccetis oblectat. iubet citharam loq psallite tibias agere. sonatur choros canere. cantatur quæ nullo presente cūcta dulcissimis modulis aīos audientiū remulcebant. Nec tamē scelestarū feminarū nequitia uel ipsa mellita cantus dulcedine mollita cōquieuit. Sed ad destinatā fraudiū pedicā sermones cōferētes dissimulāter occipiūt sciscitari q̄lis ei maritus & unde noctaliū sectacula pueniret. Tūc illa simplicitate nimia pristini sermonis oblita nouū cōmētū instruit. Aitque maritū suū de prouincia pxima magnis pecuniis negociantē iā mediū cursū etatis agere. interspersū rara canicie. ne in sermone isto tātillū morata rursum opiparis muneribus eas honustas uentoso uehiculo reddidit. Sed dū zephyri trāqllo spū sublimatæ domū redeunt: sic secum altricātes quid soror dicimus de tam monstroso fatuę illius mendatio tunc adolescens modo florenti lanugine barbā instruēs nūc etate media candēti canicie lucidus quis ille quē tēporis modici spaciū repētina senecta reformauit: nil aliud reperies mi soror: quā uel mēdaciū istā pessimā feminā cōfringere. uel formā mariti sui nescire quorū utrū uerum

est:opibꝰ istis q̃ primũ exterminãda ẽ quod si uiri sui faciẽ ignorat. deo pfecto denu
psit. deũ nobis pregnatione ista gerit certe si diuini puelli quod absit: hæc mater erit.
stati me laqueo nexili suspendã. Ergo interim ad parentes nostros redeamus: & exor
dio sermõis huiꝰ cõcolores fallatias adtexamus. Sic inflãmatæ parentibꝰ fastidiẽter
appellatis & nocte turbatis uigiliis pdite matutino scupulũ puolant & inde soliti uẽ
ti præsidio uehemẽter deuolãt lachrymisq; præsura palpebrarꝫ coactis hoc astu puel
lã appellãt. Tu quidẽ felix & ipsa tãti mali ignorãtia beata sedes incuriosa piculi tui:
Nos aũt quæ puigili cura rebꝰ tuis excubamꝰ. cladibꝰ tuis miserere cruciamur. Pro
uero nãq; cõpimus nec te sotiæ scilicet doloris casusq; tui celare possumus. Immanẽ
colubrã multinodis uoluminibꝰ serpentẽ ueneno noxio colla sanguinantẽ hiantẽ in-
gluuie: pfũda tecũ noctibꝰ latenter acqescere nũc recordare sortis pythicę quæ te tru
cis bestiæ nuptiis destinatã esse clamauit & multi coloni quiq; circũ secus uenãtur: &
accolæ plurimi uidere eũ uespera rediũtẽ e pastu. pximiq; fluminis uadis ĩnatãtẽ nec
diu blãdis alimoniarꝫ obseqis te saginari oẽs affirmãt: sed cũ primũ pregnationẽ tuã
plenus maturauerit uterus opimiore fructu prædirã deuoraturũ. At hic iã tua ẽ exi-
stimatio utrꝫ sororibꝰ p tua cara salute sollicitis adsentiri uelis. & declinata morte no
biscũ secura piculi uiuere. An sęuissime bestiæ sepeliri uisceribꝰ: quod si te ruris huius
uocalis solitudo uel clandestine ueneris fetidi periculosiq; cõcubitus & uenenati ser-
pentis amplexus delectant: certe pie sorores nostrũ fecerimus. Tũc psyche misella ut
pote simplex & aĩ tenella rapitur uerborꝫ tã tristiũ formidĩe extra terminũ mẽtis suę
posita prsus oĩm mariti mõitionũ suarꝫ quæ pmissionũ memoriã effudit & in pfun-
dũ calamitatis sese precipitauit. tremensq; & exãgui colore lurida tertiata uerba: se-
miaĩ uoce substrepens sic ad illas ait. Vos quidẽ carissime sorores ut par erat in of
fitio uestræ pietatis pmanetis uerũ & illi q̃ talia uobis affirmant: nõ uidẽtur mihi mẽ
daciũ fingere nec enim unq̃ uiri mei uidi faciem uel omnino cuiatis sit noui sed tantũ
nocturnis subaudiens uocibꝰ maritũ incerti status & prsus Lucifugã tolero. bestiã-
q; aliquã recte dicentibꝰ uobis marito consentio. neq; magnopere semp a suis terret
aspectibus malũq; grãde de uultus curiositate preminatur. Nũc si quã salutarẽ opẽ
periclitanti sorori uestræ potestis afferre iã nũc subsistite cæterꝫ incuria sequens prio-
ris prouidentiæ beneficia corrumpit. Hũc nacte iã portis patẽtibus nudatũ sororis
aĩm facinorosę mulieres omissis tecte machinæ latibulis destrictis gladiis fraudãtiũ
simplicis puellæ pauẽtes cogitationes ĩuadũt. sic deniq; altera. Quoniã nos ori-
ginis nexus p tua incolumitate piculũ quidẽ ullũ ante oculos habere cõpellit uiã que
sola deducit iter ad salutẽ diu diuq; cogitatã monstrabimus tibi. Nouaculã preacutã
ad pulsũ etiã palmule lenientis exasperatã tori qua parte cubare consuesisti latenter Paula-tim
absconde lucernãq; cõcinnem completã oleo claro lumine premicantẽ subde aliquo
cladentis aulule tegmine omniq; isto apparatu tenacissime dissimulato. postq̃ sulca
tos intrahẽs gressus cubile solitũ concederit. iamque porrectus & exordio somni præ
mentis iplicitus altum saporẽ flare ceperit: toto delapsa nudoque uestigio pensilem
grandũ pullulatim minuens cæce tenebræ custodia liberata lucerna: præclari tui faci
noris opportunitatẽ de luminis consilio mutuare. & ancipiti telo illo. audaciter pri-
us dextera sursum elata: nisu q̃ ualido noxii serpentis nodũ ceruicis & capitis abscide
nec nostrũ tibi deerit subsidiũ. sed cũ primũ illius morte salutẽ tibi feceris: anxiæ prę
stolbimur. cunctisque istis sotiis tecum relatis uotiuis nuptiis hominem te iũgemꝰ

hoi. Tali uerbo℞ incendio flāmata uiscera sororis iā ꝑrsus ardentis deserētes. ipse ꝑ tinus tāti mali cōsiniū sibi etiā eximie metuentes flatis alitis ipulsu solito porrectę su per scopulū ilico pnici se fuga ꝓripiūt. Staticꝫ cōscensis nauibus abeūt. At psyche re licta sola nisi quod ifestis furiis agitara sola nō est: æstu pelagi simile merendo fluctu at & quis statuto cōsilio & obstinato aīo iā tū facinorosas manus admouens: adhuc i certa cōsilii titubat multisqꝫ calamitatis suæ distrahitur affectibꝫ festinat: differt. au det. trepidat: diffidit. irascitur. & qd ē ultimū in eo dē corpe odit bestiā: diligit mari tū uespa tamē iā nocte trahēte pręcipiti festinatione nefarii sceleris instruit apparatū Nox aderat & maritus aderat. primisqꝫ ueneris preliis uelitatus altū soporē descende rat. Tūc psyche & corporis & aī alioqn infirma fati tamē seuitia subministrante uiri bꝫ roboratur. & ꝓlata lucerna: & arrepta nouacula sexū audacia mutauit: sed cū pri mū luminis oblatione tori secreta claruerūt: uidet oīum fera℞ mitissimā dulcissimā qꝫ bestiā ipsum illū cupidinē formosū deū formose cubantē. cuius aspectu lucernæ quoqꝫ lumē hylaratū increbruit & acuminis sacrilegi nouacula pręnitebat. At uero Psyche tanto aspectu deterrita. & impos aī marcido pallore defecta tremensqꝫ dece dit i imos poplites. & ferrū querit abscōdere. sed in suo pectore quod ꝑfecto fecisset: nisi ferrū timore tāti flagitii manibus temerarię delapsū euolasset. Iamqꝫ lassa salute defecta: dū sæpius diuini uultus intuetur pulchritudinē recreatur aī uidet capitis au rei genialē cesariē ambrosia temulentā. ceruices lacteas genasqꝫ purpureas perrantes criniū globos decoriter ipeditos alios ante pendulos alios retro pendulos quo℞ splē dore nimio fulgurante & ipsū lumē lucerne uacillabat. ꝑ humeros uolatilis dei pin næ roscidæ micāti flore candicāt. & quāuis aliis qescentibus extimæ plumulę tenellę ac delicate tremule resultantes quiete lasciuiunt cæte℞ corpus glabellū atqꝫ luculētū & quale peperisse uenerē nō penitet. Ante lectuli pedes iacebat arcus & pharetra: & sagittæ magni dei propitia tela quæ dū insatiabili aīo psyche satis curiosa rimatur at qꝫ pertractat & mariti sui miratur arma: depromit unā de faretra sagittā & pūcto po licis extremā aciem periclitabunda trementis etiā nūc articuli nisu fortiore pupugit altius. ut per sūmam cutē rorauerint paruulæ sanguinis rosei guttę sic ignara psyche sponte in amoris incidit amorē. Tūc magis magisqꝫ cupidine flagrans cupidinis pro na in eū efflicti inhians patulis ac petulantibus sauiis festināter ingestis de sōni men sura metuebat. sed dū bono tāto pcita. saucia mente fluctuat lucerna illa siue pfidia pessima siue inuidia noxia siue quod tale corpus contingere & quasi basiare & ipsa ge stiebat euomuit de summa luminis sui stillā feruētis olei. super humerū dei dextrū. Hem audax & temeraria lucerna & amoris uile ministeriū ipsū ignis totius deū ad uris: cū te. s. amator aliquis ut diutius cupitis etiā nocte potiretur. primus inuene rit. sic iniustus exiluit deus uisaque detectę fidei colluuie prorsus ex oculis & mani bus infœlicissimæ coniugis tacitus auolauit. At psyche statim resurgentis eius crure dextro manibus ambabus arrepto sublimis euectionis appendix miseranda & ꝑ nu bilas plagas penduli comitatus extrema consequia tandem fessa delabitur solo. nec deus amator humi iacentē deserens inuolauit ꝓximā cupressū: deque eius alto cacu mine sic eam grauiter cōmotus affatur. Ego quidē simplicissima psyche parentis meæ ueneris precepto℞ imemorque te miseri extremique hoīs deuinctam cupidine. infimo matrimonio addici iusserat ipse potius amator aduolaui tibi. Sed hic feci le uiter scio. & pręclarus ille sagittarius ipse me telo meo percussi teque coniugem meā

Pulchrytudo

feci: ut bestia scilicet tibi uiderer: & ferro caput excideres meũ: quod istos amatores tuos oculos gerit. Hic tibi idẽtidẽ semp cauenda censebã. Hic beniuole remonebã: sed illę quidẽ cõsiliatrices egregieæ tuæ tã pniciosi magisterii dabũt actutũ mihi pœnas te uero tãtũ fuga mea puniuero & cũ termino sermonis pinnis in altũ se ꝓripuit. Psyche uero humi ꝓstrata: & quãtũ uisu poterat. uolatus mariti ꝓspiciẽs. extremis affligebat lamentationibꝰ aium. Sed ubi remigio plumæ captu maritũ ꝓceritãs spatii fecerat alienũ: ꝑ proximi fluminis marginẽ præcipitẽ sese dedit. : Sed mitis fluuiꝰ in honorẽ dei. s. qui & ipsas aquas urere cõsueuit metuẽs sibi. cõfestim eã innoxio uolumine super ripã florentẽ herbis exposuit. Tunc forte pan deus rusticus iuxta super superciliũ amnis sedebat. cõplexus hic humo canã deã eãq; uoculas oĩmodas edocẽs retinere ꝓxime ripã uago pastu lasciuiũt comã fluuii tondentes capellę hirtuosus deus sauciã psychen atq; defectã. utcũq; casus eius nõ inscius dementer ad se uocatã: sic ꝑmulcet uerbis lenientibꝰ. Puella scitula sũ quidẽ rusticanus & opilio. sed senectutis ꝓlyxe beneficio multis expimentis instructus. Verũ si recte cõiecto quod ꝓfecto prudentes uiri diuinationẽ autumãt: ab isto titubante. & sępius uacillante uestigio: deq; nimio pallore corpis & assiduo suspiratu imo & ipsis mentibus oculis tuis amore nimio laboras. Ergo mihi ausculata nec te rursus pręcipitio uel ullo mortis accersito te genere perimas luctũ desine & pone mærorẽ precibusq; potius cupidinẽ deorũ maximũ percole & utpote adolescentẽ delicatũ luxuriosũq; blandis obsequiis ꝓmerere sic locuto deo pastore nullo sermone reddito. sed adorato tãtũ nomine salutari: psyche pgit ire. Sed anteq̃ multũ uiæ laboranti uestigio perrasset inscio quodam tramite iã delabente accedit quandã ciuitatẽ in q̃ regnũ maritus unius sororis eius obtinebat. Qua re cognita psyche nũtiari præsentiam suam sorori desiderat mox inducta alternis amplexibus mutuæ salutationis expletis percontanti causas aduentus sui sic incipit. Meministi consilium uestrum scilicet quo mihi suastis ut bestiã quę mariti mentito nomine mecũ quiescebat prius q̃ ingluuie uoraci me misellam hauriret ancipi nouacula pimerẽ. sed cũ primũ ut æque placuerat. cõscio lumine uultus eiꝰ aspexi: uideo mirũ diuinũq; prorsus spectaculum ipsum illũ deæ Veneris filiũ. ipsũ inq̃ cupidinẽ leni quiete sopitũ. Ac dũ tanti boni spectaculo pcita & nimia uoluptatis copia turbata fruendi laborarem inopia: casu scilicet pessimo. Lucerna feruens oleum rebulliuit in eius humerũ quo dolore stati somno recussus ubi me ferro & igni conspexit armatam tu quidem inquit ubi istud tam dirum facinus confesti toro meo diuorte tibique res tuas habeto ego uero sororem tuam & nomen quo tu censeris aiebat. Iam mihi confestim arra atq; hiis nuptiis coniugabo & statim zephyro præcipit ultra terminos me domus eius efflaret. Necdum sermonem psyche finierat illa uesanæ libidinis & inuidiæ noxiæ stimulis agitata præconcinato mendatio fallens maritum quasi de morte parentum aliquid comperisset statim nauem ascendit & ad illũ scopulum protinus pergit & q̃uis alio uento flante cæca spe tamen inhiãs accipe me dicens cupido dignam te coniugem & tu zephyre suscipe dominam. Saltu se maximo precipitem dedit nec tamen ad illum locum uel saltem mortua peruenire potuit Nam per saxa cautium menbris iactatis: atq; dissipatis & perinde ut merebatur laceratis uisceribus suis alitibus bestiisq; obuium ferens pabulum interiit. Nec uindicte sequentis pœna tardauit nam psyche errabundo rursus gradu peruenit ad ciuitatem aliã in q̃ pari modo soror morabatur alia nec secius & ipsa fallaciæ germanitatis

inducta: & in sororis sceleratas nuptias æmula festiauit ad scopulũ. Inq; simile mor
tis exitiũ cecidit. Interim dũ psyche quæsitioni cupidinis intẽta populos circuibat.
At ille uulnere lucerne dolẽs in ipso thalamo matris iacẽs ingemebat. Tũc auis palba
illa grauia que super fluctus marinos pinnis natat demergit sese ꝓpere ad oceani pro
fundũ gremiũ ibi cõmodũ Venerẽ lauantẽ natantẽq; ꝓpter assistens indicat adustũ
filiũ eius graui uulnere dolore mœrentẽ dubiũ salutis iacere: Iãq; pcũctoꝝ ora po/
puloꝝ rumoribus cõuitisq; uariis oẽm Veneris familiã male audire q̃d ille pdẽ mon/
tão scortatu tu uero mario natatu secesseritis. Ac p hoc nõ uoluptas illa nõ gratia nõ
lepos. sed incõpta & agrestia & horrida cũcta sint nõ nuptiæ cõiugales nõ amicitiæ so
ciales. nõ liberũ caritates. sed enormis gluuies & squalentiũ fœdeꝝ insuaue fastidiũ.
hic illa uerbosa & satis curiosa auis in auribus Veneris filium lacerans existimationẽ
gãniebat. At uenus irata solidũ exclamat repẽte. ergo iã ille bonus filius meus hẽt a/
micã aliquã: ꝑ me age tu quæ sola mihi seruis amãter nomẽ eius quæ pueꝝ ingenuũ
& inuestẽ sollicitauit siue illa de nymphaꝝ populo: seu de deaꝝ nũero. seu de musaꝝ
choro: uel de meaꝝ gratiaꝝ ministerio. Nec loquar illa cõticuit auis. Sed nescio inq̃t
domina puto puellã. si ꝓbe memini. Psyches nõine dicitur efflicte cupere. Tũc indi/
Inue/stis gnata venus exclamauit uel maxime psychẽ illã meę formæ succubã: mei nois æmu
lã. uere diligit nimirũ illud incremẽtũ lena me putauit. cuius mõstratu puellã illã co
Succuba gnosceret. Hic queritãs ꝓperiter emergit a mari. suũq; ꝓtinus aureũ thalamũ petiit:
& reperto: sicut audierat ægroto puero iã inde a foribus q̃ maxime boans.

Prepe/riter Honesta inq̃t hic & natalibus nostris boneq; tuæ frugi congruẽtia: Vt primum
quidẽ tuæ parẽtis. immo dominæ præcepta calcares nec sordidis amoribꝰ ini/
micã meã cruciares. Verũ ẽt hoc ętatis puer tuis licentiosis & immaturis iũge/
res ãplexibus ut ego nurũ. s. tolerarẽ inimicã. sed utiq; pręsumis nugo & corruptor:
& inamabilis te solũ generosũ. nec me iã ꝑ ætatẽ posse cõcipere uelim ergo scias mul/
to te meliorẽ filiũ aliũ geniturã: immo ut cõtumeliã magis sentias aliquẽ de meis ado
ptaturam uernulis eiq; donaturã istas pinnas & flammas. & arcum & ipsas sagittas
& omnẽ meam supellectilẽ quam tibi non ad os usus dederam nec enim de patris tui
bonis ad instructionẽ istam quicq̃ concessum est: sed male prima pueritia inductus
es: & acutas manus habes & maiores tuos irreuerenter pulsasti totiens & ipsam ma/
trem tuam me inquam ipsam parricida denudas quotidie & percussisti sæpius & qua
si uiduam utique contemnis nec uictricum tuum fortissimum illum maximumque
bellatorem metuis quidni: cui sæpius in ãgorem mei pelicatus puellas propinare cõ/
suesti sed faxo te lusus huius pœniteat & sententias acidas & amaras nuptias istas.
sed nunc in risu habita quid agam: quo me conferam. quibus modis Stellionem i/
stum cohibeam petam ne auxilium ab inimica mea sobrietate. quam propter huius
ipsius luxuriam offendi sępius aut rusticę squalentisque fœminæ colloquium pror/
sus adhibendum est horresco nec tamen uindictæ solatium tantum spernendum est.
illa mihi prorsus adhibenda est nec ulla alia quæ castiget asperrime nugonem istum:
faretram explicet & sagittas dearmet arcum denodet tedam deflammet immo & ip/
sũ corpꝰ eiꝰ acrioribꝰ remediis coherceat. Tũc iniuriæ meæ litatũ crediderĩ cũ eiꝰ co/
go/ mas quas istis manibus meis subinde aureo nitore perstrinxi derasserim pinas. quas
u meo gremio nectare infõtis infeci prætotõderim. Sic effata foras sese ꝓripit iefesta. &

stomachata biles uenerias. sed eam ꝓtinus Ceres & Iuno comitantur. uisamq; uultu tumido quæsiuere. cur truci supcilio tantā uenustatē micantiū oculoꝝ coercceret. At illa opportuna inqt: ardēti ꝓrsus isto meo pectori. uiolentiā. s. perpetraturæ uenitis Sed totis oro uestris uiribus Psychē illam fugitiuā uolaticā mihi reqrite. nec. n. uos utiq; dom9 meę famosa fabula: & nō dicēdi filii mei facta latuerūt. tunc ille ignaræ q̄ gesta sunt. palpare Veneris irā sæuiētē sic adortæ. Quid tale domina deliqt tuus filius: ut aio puicaci uoluptates illius ipingues. & quā ille diligit: tu quoq; pdere gestias. qđ autē oramus: isti crimē si puellæ lepidæ libenter arrisit. An ignoras eū masculū & iuuenē eē. uel certe iā quot sit annoꝝ oblita es. An qđ ætatem portat bellule: Bellule puer tibi semp uidetur. mater autē tu & præterea cordata mulier: filii tui lusus semp explorabis curiose: & in eo luxuriē culpabis: & amores reuices: & tuas artes tuasq; delicias in formoso filio reprehēdes. quis aūt te deū: qs hoīum patietur passim cupidines populis disseminātē. cū tuæ domus amores amare coerceas: & uitioꝝ muliebriū publicā præcludas officinā. sic ille metu sagittaꝝ patrocinio glorioso cupidini quāuis absenti blandiebātur. Sed Venus indignata ridicule tractari suas iniurias: præuersis illis: alterursus cōcito gradu pelago uiam capessit.

Eiusdem liber sextus de asino aureo.

INnterea Psyche uariis iactabatur discursibus: dies noctesq; mariti uestigationibus inqeta: animo tāto cupidior: & iratū licet: si nō uxoris blanditiis lenire: certe seruilib9 precib9 ꝓpiciare. & ꝓspecto tēplo quodā in ardui mōtis uertice: unde aūt inqt scio. an istic meus degat domin9. & illico dirigit citatū gradū. quē defectū ꝓrsus assiduis laborib9 spes incitabat & uotū. Iāq; grauiter emēsis cælsioribus iugis: puluinaribus sese ꝓximā intulit. uidet spicas frumentarias in aceruo: & alias flexibiles in corona: & spicas ordei uidet. erant & falces: & opæ messoriæ: modus omnis. sed cūcta passim iacētia: & incuria cōfusa: & ut solet æstu: laborantiū manib9 ꝓiecta. hic singula Psyche curiose diuidit. & discretim remota: rite cōponit rata scilicet nullius dei fana cerimonis negligere se debere. sed omniū beniuolā misericordiā corrogare. hic eā sollicite seduloq; curantē Cæres alma deprehendit: & lōgum exclamat ꝓtinus A psyche miserāda: totum p orbē Venus: anxia disquisitiōe: tuum uestigiū: furēs animi reqrit. teq; ad extremū suppliciū expetit: & totis numinis sui uiribus ultionē flagitat. Tu uero rerū meaꝝ tutelā nunc geris. & aliud q̄cuā cogitas: nisi de tua salute. Tūc Psyche pedes eius aduoluta. & uberi fletu rigās deæ uestigia. humūque uerrēs crinib9 suis. multis iugis precib9 æditis ueniā postulabat. Per ego te frugiferā tuā dexterā istā deprecor: plætificas messiū cerimōias. p tacita secreta cistarū & p famuloꝝ tuoꝝ draconū pinnata curricula & glebæ siculæ sulcamina: & currū rapacē. & terrā tenacē. & illuminarū ꝓserpinæ nuptiaꝝ demeacula. & luminosaꝝ Demeacula filiæ inuentionum remeacula. & cætera quæ silentio tetigit eleusis attice sacrarium. a Remacul miserandę Psyches animę supplicis tuæ subsistere. Inter istam spicarum congeriem patere. uel pauculos dies delitescam. quoad deæ tantæ seuiens ira spatio temporis mitigetur. uel certe meæ uires diutino labore fessæ. quietis interuallo leniatur. Suscipit Cæres tuis quidem lachrymosis precibus & commoueor. & opitulari cupio. sed cognatæ meæ. cū q̄ etiam antiquū fœdus aicicie colo. bonæ præterea feminę. malū gratiā subire neq̄o. decede itaque istis ędib9 ꝓtin9. & q; a me retēta. custoditaq; nō

fueris: optimi cōsule. Cōtra spem suā repulsa Psyche: & afflicta duplici mæsticia: iter retrorsum porrigens inter subsitæ couallis sublucidū lucū prospicit fanū: sollerti fabrica structū. nec ullā: uel dubiā: spei melioris uiā uolens omittere: sed adire cuiuscūq; dei ueniā: sacratis foribus ꝓximat. uidet dona speciosa & lacinias auro litteratas ramis arborū: postibusq; suffixas. quæ cū gratia facti nomē deæ cui fuerāt dicata testabātur. Tūc genu nixa: & manib9 arā rapētē āplexa: detersis ante lachrymis. sic ad precatur. Magni Iouis germana: & coniuga. siuem tu sami qui querula partu:

Iuno uagituque: & alimonia tua gloriatur: tenes uetusta delubra: siue celsę carthaginis: quæ te uirginem: uectura leonis: cælo cōmeantē ꝑcolit: beatas sedes frequētas: siue prope ripas Inachi q̄ te iam nuptā tonantis & reginā deaꝝ mēorat: inclytis Argiuoꝝ præsides mœnibus. q̄ cunctus oriēs Zygiā ueneratur. & oīs occidēs lucinā appellat. sis meis extremis casibus Iuno sospita. meq; in tantis exanclatis laboribus defessam. iminentis periculi metu libera. quod sciā soles prægnantibus piclitantibus ultro sub uenire. A tistum modū supplicāti statim sese Iuno cū totius sui numinis augusta dignitate præsentat. & ꝓtinus: quā uellē inqt perfidē nutū meū precibus suis accommodare. sed contra uoluntē Veneris: nurus meæ: quā filiæ semp dilexi loco. præstare me pudor nō sinit. tūc etiā legibus. quæ seruos alienos ꝓfugos inuitis dominis uetāt suscipi: ꝓhibeor. Isto quoq; fortunæ naufragio Psyche perterrita: nec indipisci iā maritum uolatilē qens. tota spe salutis deposita: sic ipsa suas cogitationes cōsuluit. Iā q̄ possunt alia meis ærumnis tēptari uel adhiberi subsidia: cui nec deaꝝ qdē. q̄q̄ uolētiū potuerūt ꝓdesse suffragia. quo rursum itaq; tantis laqueis inclusa uestigiū porrigā. qbusq; rectis: uel etiā tenebris abscōdita magnæ Venaris ineuitabiles oculos effugiā: qn igit᷑ masculū tandē sumis animū. & cassæ speculæ renuntias fortiter. & ultro neā te dominæ tuę reddis. & uel sera modestia sęuientes īpetus eius mitigas. q̄ scias. ad etiā: quē diu quæritas: illic ī domo matris repias. Sic ad dubiū obsequm. imo ad certū exitiū: prepata. pricipiū futurę secū meditabatur obsecratiōis. At Venus terrenis remediis inq̄sitionib9 abnuēs. cęlū petit. iubet cōstrui currū. quē ei Vulcanus subtili fabrica studiose poliuerat. & āte thalami rudimētū. nuptiale munus obtulerat. lunæ tenuantis detrimēto cōspicuū. & ipsius auri dāno preciosū. de multis q̄ circa cubiculū dominę stabulāt. ꝓcedūt quattuor cādidę colubę. & hylaris incessibus picta colla torquētes. iugū gēmeū subeūt. Susceptaq; domina lętę subuolāt. currū dęę ꝓsequētes. gannitu cōstrepēti lasciuiūt passeres. & cęterę quę dulce cāticāt aues. melleis modulis suaue resonātes. aduētū deę ꝓnūtiāt. cedūt nubes. & cælū filiæ pan ditur. & summus ęther cū gaudio suscipit deā. nec obuias aqlas. uel accipitres rapaces. ꝑtimescit magnę Veneris canora familia. Tūc se ꝓtinus ad regias Iouis arces dirigit. & petitu superbo Mercurii dei uocalis ope necessariā usurā postulat. nec rēuit. Iouis cerulum superciliū. Tūc ouans ilico. comitante etiam Mercurio. Venus cęlo demeat. eiq; sollicite serit uerba. Frater Arcadi. scis nēpe sororem tuam Venerem sine Mercurii præsentia. nil unquā fecisse. nec te præterit utique. q̄to iam tempore delitescentem ancillam nequiuerim reperire. Nil ergo superē. q̄ tuo pręconio premio inuest gationis publicitus edicere. Fac ergo mādatū matures meū. & indicia qb9 possit cognosci māifeste designes. ne si qs occultatōis illicitę crimē subierit: ignorātiæ se possit excusatione defendere & simul dicēs libellum ei porrigit. ubi Psyches nomen continebatur & cætera quo facto protinus domum secessit. Nec Mercurius omisit

obsequium. Nā p oīum ora populorū passim discurrēs: sic mādatæ prædicationis munus exequebatur. Si qs a fuga retrahere. uel occultā demōstrare poterit fugitiuā regis filiā: Veneris ancillā: nomīe Psychen: cōueniat retro metas murtias. Mercuriū prædicatorē. accepturus indicii nomine. ab ipsa Venere. vii. sauia suauia: & unū blā dientis adpulsum linguę longæ mellitū. Ad huncmodū pnunciante Mercurio tāti pręmii cupido: certatim oīum mortaliū studiū arrexerat. Quæ res nūc uel maxime sustulit Psychen omnē cōtationē: Iamq; fores eius dominæ pximāti: occurrit una de famulatiōe Veneris: noīe cōsuetudo statimq; quātū maxīe potuit exclamat. Tan dē ancilla nequissima dominā habere te scire cœpisti. An pro cætera morū tuoꝝ teme ritate: istud quoq; nescire te fingis: quātos labores circa tuas inqsitiōes sustinerimus. Sed bene: q meas potissimū manus incidisti. & inter orci cancros iā ipsos adhesisti: datura scilicet actutū cōtumaciæ tantæ pœnas & audaciter i capillos eius imissa ma nu. trahebat eā: nequaquā remitētē: qua ubi primū inductā. oblatāq; sibi conspexit Venus: lætissimū cachinnū extollit. & qualē solet furēter irati. caputq; quatiēs: & ad scalpēs aurē dexterā. Tādē inqt dignata es socrū tuā salutare. An potius maritū q uulnere tuo piclitatur: interuisere uenisti. Sed esto secuta secura. iā enim excipiā te. ut bonā nurū concedet. & ubi inquit sollicitudo. atq; tristities ancillæ meę. quibus intro uocatis: torquēdam tradidit eam. At illę sequētes herile preceptū. Psychen mi sellam flagellis afflictā: & cæteris tormentis excruciatā: iterū dominæ conspectui red dunt. Tunc rursus sublato risu Venus. Et ecce inqt nobis turgidi uentris sui leno cinio cōmouet miseratione: unde me præclara sobole. auiā beatā scilicet faciat: Fœlix uero ego. quæ in ipso ætatis meæ flore: uocabor auia. & uilis ancillæ filius: nepos Ve neris audiet. qq iepta ego: frustra filiū dicā: ipares eni nuptiæ: & præterea in uilla. si ne testibus: & patre nō cōsenciente: factæ: legitimæ nō possūt uideri. Ac per hoc spu rius iste nascetur. si tamē partū omnino pferre te patiemur. His editis inuolat eam. Nuptiæ uestemq; plurifariā diloricat. capilloq; discisso. & capite cōquassato: grauiter affligit. & accepto frumēto. & ordeo. & milio. & papauere. & cicere. & lēte. & faba. commix tisq; aceruatim: confusisq; i unum glomulū. sic ad illā: Videris eni mihi tā defor mis ancilla nullo alio. sed tantū sedulo ministerio. amatores tuos pmereri. Iā ergo & ipsa frugem tuā periclitabor. discerne seminū istorū passiuā congeriē. singulisque granis rite dispositis. atque seiugatis. ante istam uesperam opus expeditū approba to. mihi sic assignato tantorū seminū cumulo. ipsa cænæ nuptiali cōcessit. Nec Psy che manus admolitur inconditæ illi. & inextricabili moli. sed imanitate præcepti cō sternata. silens obstupescit. Tūc formicula illa puula. atque ruricula: certati difficul tatis tātæ: laborisque miserta. cōtūbernalis magni dei. socrusque sæuitiam execrata. discurrens gnauiter. cōuocat corrogatque cunctam formicarū accolarū classem.

Miseremini terræ omnipotētis agiles luminę. miseremini. & amoris uxori puellę lepide periclitanti. prompta uelocitate succurrite. Ruūt aliæ. supque alię. sepedū po puloꝝ unde. sūmoque studio. singulę granati totū digerūt aceruū. sepatique distri butis dissitisque generib9. e cōspectu pniciter abeunt. Sed initio noctis. e conuiuio nuptiali. uno madēs. & flagrās balsama Venus remeat. totūque reuincta corpus. ro sis micātib9. uisaque diligentia miri laboris. nō tuum inquit nequissima. nec tuarum manuū istd op9. sed illius. cui tuo. imo & ipsi9 malo. placuisti. & frustro cibarii pāis ei proiecto. cubitum facessit. Interi cupido solus. interioris domus unici cubiculi

custodia clausus: coercebat' acriter: parti: ne petulanti luxuriç uulnus grauaret. par
tim ne cũ sua cupita couẽniret. Sic ergo distinctis. & sub uno recto separatis amato
ribus. tetra nox exanclata. Sed aurora cõmodũ ineq̃tanti: uocatæ Psyche Venus in-
fit talia. Vides ne illud nemus: q d' fluuio præterluẽti: ripisqꝫ longis attenditur. cu
ius imi gurgites uicinũ fontem despiciũt: oues ibi nitẽtes: auriqꝫ colore florentes: in
custodito pastu uagantur. Inde de coma preciosi uelleris: flocum mihi cõfestim quo-
quo mõ quæsitũ afferas censeo. Perrexit Psyche uolenter: nõ obsequiũ quidẽ illa fun
ctatur: sed reqem maloꝝ precipitio fluuialis rupis habitatur. Sed inde de fluuio mu
sice suauis nutricula leni crepitu dulcis auræ: diuinitus inspirata: sic uaticinatur arũ-
do uiridis. Psyche tantis ærũnis exercita: neqꝫ tua miserrima morte meas sanctas
aquas polluas: nec uero cõtra formidabiles oues istius oræ feras aditũ: quoad de so-
lis flagrãtia mutuato calore: truci rabie solẽt efferri. cornuqꝫ acuto: & fronte saxea: &
nonnunq̃ uenenatis morsibus in exitium seuire mortaliũ. Sed dum meridies solis se
dauerit uaporẽ. & pecua spiritus fluuialis serenitate conqeuerint. poteris sub illa pro
cerissima platano: quæ mecũ simul unũ fluentum bibit: latenter te abscondere. & cũ
primũ mitigata furia laxauerit oues animũ: percussis frondibus attigui nemoris la-
nosũ aurũ reperies: qꝫ passim stipibus cõnexus obherescit. Sic arundo simplex & hu
mana. Psychen ægerrimã salutẽ suã docebat. Nec auscultatu pænitẽdo diligenter in
structa: illa cessauit. Sed obseruatis oĩbus furatrina facili: flauentis auri mollicie: cõ-
gressum gremiũ Veneri reportat. nec tamẽ apud dominã saltẽ secundi laboris peri-
culum secundũ testimoniũ meruit. sed cõtortis superciliis subridẽs amaꝝ: sic inquit.

Nec me præterit huius quoqꝫ facti auctor adulterinus. sed iã ꝓnũc ego sedulo pericli
tabor. an oppido forti aĩo. singulariqꝫ prudentia sis prædita uidesne insistẽtem celsis
simæ illi rupi montis ardui uerticẽ: de quo fontis atri fulcæ defluũt unde: Proximetqꝫ
cõceptaculo uallis inclusæ stygias irrigãt paludes. & pauca cocyti fluenta nutriunt.
Indidẽ mihi de summi fontis penita scaturigine. rorẽ rigentẽ hauritũ: ista cõfestim ꝑ
ferto urnula. Sic aiens: crystallo: dedolatũ uasculũ. insup ei grauiora cõminata tradi
dit. At illa studiose gradũ celerãs: mõtis extremum petit cumulũ certe uel illic inuitç
pessimæ finẽ. Sed cũ primũ prædicti iugi cõterminos locos appulit. uidet rei uastæ
lætalẽ difficultatẽ. Nãqꝫ saxũ immani magnitudine ꝓcerũ. & inaccessa salebritate lu
bricũ. mediis e faucibus lapidis. fontes horridos euomebat. q stati ꝓni foraminis la-
ciniis editi. perqꝫ ꝓcliue delapsi. & angusti canalis exerto cõtecti tramite. ꝓximã cõ-
uallẽ latẽter incidebãt. dextera leuaqꝫ cotibus cauatis ꝓserpunt. & lõga colla ꝓrecti
seui dracones incõuiuæ uigiliæ luminibus addictis. & ĩ perpetuã lucẽ pupillis excu-
bantibus. Iamqꝫ & ipse semet muniebãt uocales aquæ, Nã & discede. & quid facis. ui
de. & quid agis. caue. & fuge. & peribis. subinde clamãt. Sic ĩpossibilitate ipsa mu-
tata in lapidem Psyche. q̃uis præsenti corpore. sensibus tamẽ aberat. & ĩextricabilis
pericu le mole prorsus obruta. lachrymarũ etiã extremo solatio carebat. Nec proui
dẽtiæ bonæ graues oculos innocentis aĩæ latuit ærũna: Nã primi Iouis regalis anis
illa repẽte propansis utrĩqꝫ pinnis. affuit rapax aquila. memorque ueteris obsequii:
Pocil- quo ductu cupidinis Ioui pocillatorẽ Phrygiũ subtulerat. oportunã ferens opẽ. dei
ator que numen ĩ uxoris laboribus ꝑcolẽs. alti culminis diales uias deserit. & ob os puel
læ prçuolãs: ĩcipit. At tu simplex alioqn & expers reꝝ taliũ. sperasque te sanctissi
mi. nec minus truculẽti fontis. uel unã stillã posse furari. uel omnino cõtingere. diis

etiã ipsiq; Ioui formidabiles aquas istas stygias: uel fando cõpisti: quodq; uos deiera tis p numina deo℞. deos p stygis maiestatẽ solere. sed cedo istã urnulã. & ꝓtinus ar/reptam cõpletãq; festinãter. libratisq; pinnarũ nutantiũ molibus: inter genas sæuiẽ tium dentiũ. & trisulca uibramina draconũ: remigiũ dextera leuaq; porrigens: molẽ tes aquas: & ut abiret inoxi9: preminãtes: excipit. cõmẽtus: ob iussũ Veneris petere eiq; se præministrare. q̃re paulo facilior adeũdi fuit copia. Sic acceptã cũ gaudio ple/nã urnã. Psyche Veneri citata retulit. nec tamẽ nutũ deæ seuiẽtis. uel tunc expiare po tuit. Nã sic eã maiora: atq; peiora flagitia comminãs: appellat: renidens exitiabile. Iã tu q̃dẽ uideris magna q̃dã mihi: & alta prorsus maleficia: quæ talib9 preceptis me is obtẽperasti gnauiter. sed adhuc istud mea pupula ministrare debebis. Sume istam pyxidẽ. & dedit ꝓtinus. usq; ad iferos: & ipsius orci ferales penates te dirige. Tũc cõ feres pyxidẽ ꝓserpinæ: petit de te Venus dicito: modicũ de tua mittas ei formositate uel ad unã saltẽ dictulã rufficiẽs. nã q̃ habuit: dũ filiũ curat ægrotũ: consumpsit. at q; cõtriuit omne. sed haud ĩ maturius redito: q̃a me necesse est indidẽ delinitã theatrũ deorũ frequẽtare. Tunc psyche: uel maxime sensit ultimas fortunas suas: & uelamẽ to reiecto: ad promptũ extium sese compelli: manifeste comperit. quid ni. quæ suis pedib9 ultro ad tartarũ manesq; demeare cogeretur. nec conctata diutius: pgit q̃piã turrim prealtã. indidẽ se datura precipitem. sic enĩ rebat̃: ad inferos recte: atque pul cherrime se posse descendere. sed turris ꝓrũpit in uocẽ subitam: Deq̃d te inq̃t præ cipitio misella quæris extinguere. quidque iã nouissimo p̃iculo laborique isto temere succũbis. Nã si spũs corpe tuo semel fuerit se iugatus. ibis quidẽ profecto ad imũ tar ta℞. sed inde nullo pacto redire poteris. mihi absculta. Lacedemon Achaiæ nobilis ciuitas: nõ lõge sita ẽ. huius cõterminã: deuiis additã locis: quære tenarũ. Inibi spira/culũ ditis. & p portas hiãtes mõstratur iter inuiũ. cuius te limĩe transmeatã simul cõ miseris iam canale directo pgis ad ipsã orci regiã. sed nõ hactenus uacua debebis per illas tenebras ĩcedere. sed offas polẽte mulsa cõcretas ãbabus gestare manibus. ac in ipso ore duas ferre stipes. Iãque cõfecta bona pte mortiferæ uiæ. cõtinuaueris claudũ asinum lignorum gerulũ. cum agasone simili qui te rogabit decidẽti sarcinæ fusti/culos aliquos porrigas ei. sed tu nulla uoce deprompta tacita præterito. Nec mora cum ad flumẽ mortuũ uenies: cui prefectus Charõ. ꝓtinus expetẽs portoriũ. sic ad ripã ulteriorẽ sutili cymba deducit cõmeantes: Ergo & inter mortuos auaritia uiuit. nec Charon ille ditis. & pater tãtus deus. q̃c q̃ gratuito facit. & paup moriens uiaticũ debet quærere. & æs si forte præmanu nõ fuerit. nemo eum expirare patietur. huic sq̃ lido seni dabis nauli nõie stipib9 quas feres. alterã. sic tamẽ. ut ipse sua manu de tuo sumat ore. nec setius tibi pygrũ fluẽtũ trãsmeãti: q̃dã supnatãs senex mortuus. pu/tris attolẽs manus. orabit. ut eũ ĩtra nauigiũ trahas. nec tu tamẽ illicita affectar̃ pie/tate: trãsito fluuio. modicũ te ꝓgressã textrices orabũt an9 telã struẽtes. man9 pau/lisp accõmodes. nec id tamẽ tibi cõtĩgere fas ẽ. Nã hic oĩa tibi. & multa alia de Vene/ris isidiis oriẽtur. ut uel unã de manib9 cõmittas offulã. nec putes futile istus pollẽ/tatiũ dãnũ leue. altera. n. pdita. lux hæc tibi prorsus denegabitur. Canis nãque pre/grãdis triiugo & satis ãplo capite preditus imãis. & formidabilis: conãtib9 oblatrãs faucib9: mortuos q̃b9 iã nil mali põt facer̃ frustra territãdo. ãte ipsũ limẽ & atra atria ꝓserpina semp excubãs. seruat uacuã ditis domũ. hũc offrenatũ unius offulę preda: facile præteribis: ad ipsãque ꝓtinus ꝓserpieã introibis. quæ te comiter excipiet. ac

benigne. ut & moliter assidere. & prādiū opipare suadeat sumere. Sed tu & humi re side: & panē sordidū petitu: esto. deinde nuntiato qd adueneris. Susceptoq; qd' effe retur: rursus remeās: canis seuitiē: offula reliqua redime. ac deinde auaro naute data quā reseruaueras stipē. trāsitoq; eius fluuio: recalcās priora uestigia. ad istum cælesti um siderū rediens chorum. Sed inter oīa: hic obseruādum præcipue tibi censeo. ne uelis aperire uel inspicere illā: quā feres pyxidē. uel oīno formositatis diuiæ abditum cures thesaurum. Sic turris illa uel propitia uaticinatiōis munus explicuit. Nec morata Psy- che pergit tenarū. sumptisq; rite stipibus illis: & offulis: īfernum decurrit meatum: transitoq; per silentiū asinario debili. & amnica stipe uectori data. neglecto superna tantis mortui desiderio: & spretis textricū sub dolis precibus. & offulæ cibo sopita canis horrēdi rabie. domū ꝓserpinæ penetrat. nec offerētis hospitæ sedile dedicatū: uel cibū beatū amplexa: sed ante pedes eius residens humilis. & cibario pane cōtēta: ueneriā ꝑtulit legationē. Statimq; secreto repletā conclusāq; pyxidē suscipit. & offu læ sequētis fraude caninis latratibus obseratis: residuaque nauitæ reddita stipe. lon- ge uegetior: ab inferis recurrit. & repetita atque adorata cādida ista luce: q̄q̄ festinās obsequiū terminare: mente capitur temeraria curiositate. Et ecce inquit iepta ego diuinæ formositatis gerula: quæ nec tantillū qdē indidē mihi delibo. uel sic illi amato ri meo formoso placitura. Et cū dicto reserat pyxidem: nec qcq̄ ibi rerū: nec formosi tas ulla: sed infernus somnus: ac uere stygius. q statī coperculo reuelatus. īuadit eam crassi soporis nebula: cūctis eius membris ꝑfunditur. & in ipso uestigio: ipsaque se- mita cōlapsam: possidet: & iacebat īmobilis. & nihil aliud q̄ dormiēs cadauer. Sed cupido iā cicatrice solida reualescens: nec diutinā sue psyches absentiā tolerans: per arctissimā cubiculi: quo cohibebatur: elapsus fenestrā. refectisque pinnis aliquāta qe te longe uelocius prouolans. Psychē accurrit suā. Detersoque sōno curiose. & rursum in pristinā pyxidis sedē recōdito. Psychen innoxio punctulo suæ sagittæ suscitat. Et ecce inquit rursū perieras misella simili curiositate. sed iterim qdem tu ꝓuinciā quæ tibi matris meæ præcepto mādata est. exequere grauiter. cætera egomet uidero. His dictis amator leuis in pinnas se dedit. Psyche uero cōfesti Veneri munus reportat. ꝓ serpinæ. Interea cupido amore nimio peresus. & ægra facie matris suæ repētinā so brietatē ꝑtimescēs. ad armile redit. alisque ꝑnicib⁹ cæli penetrato uertice. magno Io ui supplicat. suāq; causam ꝓbat. Tūc Iuppiter ꝓpressa cupidinis buccula. manuque ad os suū relata cōsauias atq; sic ad illū. Licet tu inqt dominę fili. nunq̄ mihi con- cessu deū decretum seruaris honorē sed istud pectus meū: quo leges elemētorum. & ui ces siderū disponuntur cōuulneraris assiduis ictibus crebrisq; terrenæ libidinis fœda ueris casibus cōtraq; leges & ipsā iuliā. disciplināq; publicā. turpibus adulteriis. exi stimatiouē famāquem eā læseris. ī serpēses. ī ignes. in feras. in aues. & gregalia pecua serenos uultus meos sordide reformādo attamē modestię meæ memor. quodque in ter istas meas manus creueris. cuncta ꝑficiā. dū tamē scias æmulos tuos cauere. Ac si qua nunc ī terris puella prepollet pulchrytudine præsētis benefitii uicē p eā mihi re pēsare te debere. Sic fatus iubet mercuriū deos oēs ad cōditionē cōuocare ꝓtin⁹. Ac si qui cætu cælestiū defuisset. in pænā decē miliū nūmorū conuētū iri ꝓnunciare. Quo metu statī cōpleto cælesti theatro. ꝓ sede sublimi sedens ꝓcerus Iuppiter sic enūciat. Dei conscripti musarum aluo. adolescentem istum. quē manibus meis alū natus sum ꝓfecto scitis omnes cuius primæ iuuētutis caloratos impetus freno quo

dam coercendos existimaui sat est quottidianis eũ fabulis. ob adulteria cũctasq; cor
ruptelas infamatum tollenda est omnis occasio. & luxuria puerilis nuptialibus pedi
cis colliganda. Puellam eligit & uirginitate priuauit. teneat: possideat amplexus psy
chen: semp suis amoribus perfruatur & ad uenerẽ collocata facie. Nec tu inquit fi-
lia quicq̃ contristare. nec prosapiæ tãtæ tuæ statuiq; de matrimonio mortali metuas:
Iam faxo nuptias nõ impares. sed legitimas & iure ciuili congruas. & ilico per Mercu
riũ arripi psychen & in cælum perduci iubet porrecto ambrosiæ poculo. Sũme inqt
psyche. & imortalis esto nec unq̃ digredietur a tuo nexu cupido sed iste uobis erũt p-
petuæ nuptiæ. Nec mora cũ cœna nuptialis affluens exhibetur. Accũbebat summũ
torum maritus. Psychen gremio suo complexus sic & cũ sua iunone iuppiter. Ac de-
inde per ordinẽ toti dei. Tunc poculum nectaris quod uinũ deoꝝ est. ioui quidẽ su-
us pocillator ille rusticus puer cęteris uero liber ministrabat. Vulcanus cœnã coque
bat. horæ rosis & cęteris floribus purpurabant omnia gratiæ spargebãt balsama. mu
sæ quoq; canora personabant. Appollo cantauit ad citharã. Venus suaui musicæ su-
peringressa formosa saltauit scęna sibi sic concinata ut musę quidem chorum canerẽt
tibias inflaret. Satyrus & paniscus ad fistulã diceret sic ecce psyche conuenit i manũ
cupidinis & nascitur illis maturo partu filiam quam uoluptatem nominamus. Sic
captiuæ puellæ delira & temulenta illa narrabat anicula. Sed astans ego non pro-
cul dolebam me hercules quod pugillares & stilum non habebam qui tam bellam fa
bellã prænotarem. Ecce confecto nescio quo graui prælio latrones eueniunt onusti
nõnulli tamẽ immo ꝓmptiores uulneratis domi relictis & plagas recurantibus ipsi
ad reliquas occultatas in quadam spelunca sarcinas ut aiebant proficisci gestiunt prã
dioq; raptim turburcinato me & equum uectores rerum illarum futuros fustibus ex-
inde tundentes producunt in uiam: multisq; cliuis & anfractibus fatigatos prope ip
sam uespã ꝓducũt ad quãpiã speluncã unde multis onustos rebus rursum ne breui-
culo qdẽ tẽpore refectos obiter reducũt tantãq; trepidatione festinabant: ut me pla-
gis multis obtundẽtes ꝓpellentesq; super lapidẽ prope uiam positum deicerent. un
de crebris æque ingestis ictibus dextero crure & ungula sinistra me debilitatum ægre
ad exurgendũ compellunt & imus quousq; inquit ruptũ istum asellum: nunc etiam
claudũ. frustra pascemus & alius quid quod & pessimo pede domum nostram acces
sit: nec quicq̃ idonei lucri exinde cœpimus sed uulnera & fortissimorum occisiones.
Alius iterum certe ego cũ primum sarcinas istas: q̃q̃ inuitus pertulerit. protinus eũ
uulturiis gratissimum pabulum futurum præcipitabo. Dum secum mitissimi hemi
nes altercant de mea nece iam & domum perueneramus. nam timor ungulas mihi a-
las fecerat tum que ferebamus amoliti properiter nulla salutis nostrę cura ac ne meę
quidem necis habita. comitibus adscitis qui uulnerati remanserant dudum recurrũt
relaturi tædia ut aiebant nostræ tarditatis nec me tamen mediocris carpebat scrupu-
lus contemplatione cõminatę mihi mortis & ipse mecum. Quid estas luci. uel quid
iam nouissimum expectas: Mors & hic acerbissima decreto latronũ tibi compata ẽ
nec magno conatu res indiget. uides istas ruinas proximas & præacutas in his præ-
minentes silices quę te penetrantes qua decideris membratim dissipabunt. nam & il
la ipsa præclara magia tua non uultum laboresq; tibi tantum asini uerum corium nõ
asini crassum sed hirundinis tenue membranulũ circundedit. Quin igitur masculũ
tãdẽ sumis aim tuæq; saluti dũ licet consulis habes summã opportunitatã fuge dum

latrones absunt. An custodiam anus semimortuæ formidabis. quã licet claudi pedis tui calce unica finire poteris. Sed quo gentiũ capessetur fuga. uel hospitiũ quis dabit Hic quidẽ inepta: & prorsus asinina cogitatio. quis enim uiantiũ uectorẽ suũ nõ libẽ ter auferat secũ & alacri statim nisi lorũ quo fuerã destinatus abrumpo. meq; quadru pedi cursu proripio nec tamẽ astutulæ anus miluinos oculos effugere potui. Nã ubi me conspexit absolutũ capta super sexũ & ætatem audacia. loꝝ prehendit ac me de ducere ac reuocare contendit nec tamẽ ego memor exitiabilis propositi latronũ pieta te ulla cõmoueor. sed incussis in eam posterioꝝ pedũ calcibus ꝓtinus ad plaudo ter ræ. At illa quãuis humi prostrata tamẽ tenaciter loro inhærebat. ut me procurrente aliquãtisp tractu sui sequeretur & occipit statim clamosis ululatibus auxiliũ ualidio ris manus ĩplorare. sed frustra fletib9 cassum tumultũ cõmouebat quippe cum nul lus ad foret. qui suppetias ei ferre posset. nisi sola illa uirgo capticia quæ uocis exitu ꝓ currens. uidet hercules memorandi spectaculi scęnam non tauro. sed asino dependẽ tẽ directe aniculam sũptaq; constãtia uirili facinus audet pulcherrimũ extorto eteni loro manibus eius me placitis gannitibꝫ ab impetu reuocatũ gnauiter inscẽdit. & sic ad cursũ rursũ incitat. ego simul uoluntariæ fugę uoto. & liberandæ uirginis studio. sed & plagaꝝ suasu: quæ me sæpicule cõmonebãt equestri celeritate: quadrupedi cur su solũ replaudẽs uirginis delicatas uoculas. adhĩnire tẽptabã. sed & scalpendi dorsi mei simulatione nõnũq̃ obliquata ceruice pedes decoros puellę basiabã. Tũc illa spi rãs altius cælũq; sollicito nutu petẽs. Vos inq̃t supi tãdẽ mei supremis piculis opem facite & tu fortuna durior. iã sæuire desine sat ti miseris istis cruciatibus meis litatũ est tuq; præsidiũ meæ libertatis meq; salutis. si me domũ puerteris ĩcolumẽ. parẽtibus q; & formoso ꝓco reddideris quas tibi gratias phibeo: quos honores habebo: quos cibos exhibebo. Iam primũ iubã istã tuã ꝓbe pectinabã meis uirginalibꝫ monilib9 adornabo frontẽ uero crispatã prius decoriter discriminabo. Caudeq; setas incuria cõgestas & horridas cõpta diligentia ppolibo. bullisq; te multis aureis ioculatũ uelu ti stellis sidereis relucẽtẽ: & gaudiis populariũ põparũ ouantẽ sinu serico ꝓgestãs nu cleos edulia mitiora te meũ sospitatorẽ quotidie saginabo. Sed nec inter cibos delica tos. & otiũ ꝓfũdũ uitæq; totius beatitudinẽ deerit tibi dignitas gloriosa: nã memo riã pręsentis fortunæ meæ diuinæq; ꝓuidẽtiæ ppetua testatione signabo & depictam in tabula fugę præsentis imaginẽ meæ domus atrio dedicabo. Visetur. & in fabulis audietur doctoꝝq; stilis rudis ppetuabitur historia. Asino uectore uirgo regia fugi ens captiuitatẽ. Accedes antiq; & ipse miraculis credemus etiã exẽplo tuæ ueritatis: & phryxũ arieti supnatasse: & arionẽ delphino gubernasse. & Europã tauro supercu basse. Quod si uere Iuppiter mugiuit in bouum. põt in asino meo latere aliquid: uel uultus hominis: uel facies deoꝝ. Dũ hic identidẽ puella replicat: uotisq; crebros iter miscet suspiratus ad quoddã puenimus triuiũ: ũde me arrepto capistro dirigere dex trorsũ magnope gestiebat quod ad parentes eius ea. s. iret᷑ uia. Sed ego gnarus latro nes illa ad reliquas cõmeasse prædas renitebat fortiter atq; sic in aĩo meo tacitus expo stulabã. Quid facis infœlix puella quid agis cur festinas ad orcum: quid meis pedibꝫ facere cõtẽdis. Nõ enĩ te tãtũ ueꝝ ẽt me perditũ ibis. Sic nos diuersa tẽdẽtes & in cau sa finali: de ꝓprietate soli. imo uię herciscũdæ cõtẽdẽtes. rapinis suis onusti corã de prehendũt ipsi latrones. & ad lunę splendorẽ. iã inde longius cognitos. risu magno salutãt & unus e nũero sic appellat quorsũ istã festinãti uestigio lucubratis uiã nec no

Astutula

Sepicule

ctis itẽpestæ manes.laruasq; formidatis: An tu pbissima puella pentes tuos iterui-
scere pperas. Sed nos & solitudini tuæ præsidiũ præbebimus. & cõpẽdiosũ ad tuos
iter mõstrabimus & uerbũ manu secutus prehẽso loro retrorsũ me circũtorquet. nec
baculi nodosi quẽ gerebat suetis ictibus tẽpat. Tũc ĩgratis ad pmptũ recurrens exi-
tiũ. reminiscor doloris ungulæ. & occipio nutanti capitę claudicare. Sed ecce inqt il-
le q me retraxerat rursũ titubas & uacillas & putres isti tui pedes fugere possũt ambu
lare nesciũt. At paulo ante pinnatã pegasi uincebas celeritatẽ. Dũ sic mecũ. fustẽ qua
tiẽs benignus uocatur comes. iam domus eorũ extremã loricã puenerā9. & ecce de
quodã ramo pceræ cupressus idu:a laqueũ anus illa pẽdebat. Quam qdẽ detractã
ptinus cũ suo sibi funiculo deuictã dedere præcipitẽ. puellaq; statĩ distẽta uinculis:
cœnã quã postrema diligentia præparauerat ĩfœlix anicula ferinis ĩuadũt aĩs: Ac dũ
auida ferocitate cũcta contrũcant iam incipiũt de nr̃a pœna suaq; uindicta secũ cõsi-
derare & utpote in cœtu turbulẽto uariæ fuere sniæ. Vt primus uiuã cremari censeret
puellam. Secundus bestiis obiici suaderet. Tertius patibulo suffigi iuberet. Quar-
tus tormentis ex carnificari preciperet. Cærte calculo cunctorum utcunque mors
ei fuerat destinata. Tunc unus oĩum sedato tumultu placido sermone sic orsus est.
Nec sectæ collegii nec mansuetudini singulorũ ac ne meæ qdẽ modestię congruit pa-
ti uos ultra modũ delictiq; sæuire terminũ: nec feras nec cruces nec ignes nec tormen
ta ac ne mortis qdẽ maturatę festinas tenebras accessere meis itaq; cõsiliis auscultan-
tes uitam puellæ sed quam meretur largimini nec uos memoria deseruit utique quid
iam dudum decreueritis de isto asino sp pigro qdẽ. sed manducone sũmo. nunc etiã Mãdu
mẽdaci fictę debilitatis & uirginalis fugæ sequestro ministroq;. Hũc igitur iugulare co
crastio placeat totisque uacue facto præcordiis p mediã aluũ nudã uirginẽ quã præ
tulit nobis. ĩsuere ut sola facie pminẽte cęterorũ corpus puellę nexu ferio coerceat. Tũc
super aliqđ saxũ scrupulosũ insititiũ & fartilẽ asinũ expõere & solis ardẽtis uaporibꝰ Insiti-
tradere. Sic eni cũcta q recte statuisti. ãbo sustinebũt & mortẽ asin9 q pridẽ meru tium
it & illa mors9 ferarũ cũ uermibꝰ mẽbra laĩabũt & ignis flagrãtiã cũ sol nimiis calori Farti-
bꝰ inflamarit uterũ & patibuli cruciatũ. cũ canes & uultures intima ptrahẽt uisera. lis
Sed & cæteras eius erũnas & tormẽta nũerare. mortuæ bestiæ ipsa uiuẽs uẽtrẽ habi-
tabit. Tũc fœtore nimio nares æstuabũt medię diutinæ lætali fama tabescet. nec suis
saltẽ liberis manibꝰ mortẽ sibi fabricare poterit. Talibꝰ dictis nõ pedibꝰ sed totis ani
mis latrones in eius uadũt sniã quã meis tã magnis auribꝰ accipiẽs quid aliud q meũ
crastinum deflebam cadauer. Eiusdem liber Septimus de asino aureo.

VT primũ tenebris abiectis dies ĩalbebat & cãdidũ solis curriculũ cũ-
cta cõlustrabat qdã de nuero latronũ puenit sic eni mutuæ salutatio
nis offitiũ indicabat is in prĩo spelũcę aditu residẽs & ex anhelitu rece
pto spũ nitalẽ collegio suo nũtiũ fecit. Q đ ad domũ milõis hyppati
quã pxime diripuim9 ptinet discussa solicitudine iã possum9 eẽ secu-
ri. Postq uos eni fortissimis uiribus cunctis ablatis castra nr̃a remea-
stis ĩmixtus ego turbulis populariũ dolẽtĩque atque ĩdignati similis arbitrabar: sup
inuestigatiõe facti cuiusmodi cõsilium capetur & an & quatenus latrões placeret inq
ri renuntiaturus uobis ut mãdaueratis oĩa nec argumẽtis dubiis. sed ratiõibꝰ pbabi
libꝰ cõgruo cunctæ multitudinis cõsensu nescio q lucius auctor manifestus facinoris
postulabatur q pximis diebꝰ fictis cõmẽdaciis lr̃is miloni sese uirũ cõmẽtitus bonũ:

arctius cōciliauerat ut ēt hospitio suscept9 iter familiares intios hēretur. Plusculisq; ibidē dieb9 dēoratus falsis amorib9 ācillæ milōis aium irrepēs ianuæ claustra sedulo explorauerat & ipsa mēbra inqs oē patrimoniū cōdi solebat curiose ꝑspexerat. Nec ex iguū scelerati mōstrabatur indiciū qppe cū eadē nocte. sub ipso flagiti momēto: idē ꝓfugisset nec exinde usq̄ cōpareret. nā & præsidiū fuge quo uelocius frustratis isecuto rib9 ꝓcul ac ꝓcul abderet sese. eidē facile suppeditasse equū nāq; illū suū cādidum uectorē futuꝝ duxisse secū plāne seruū ei9 ibidē in hospitio repertū: sceleꝝ cōsilioꝝq; hiliū futuꝝ indicere p magistratus in publicā custodiā receptū. & altero die tormētis uexatū plurib9 ac pene ad ultimā mortē excarnificatū nil qcq̄ reꝝ taliū eē cōfessū missos tamē in patriā Lucii illius multos nūero. Qui reū pēas datuꝝ sceleris inqrerent.

Cōmētitus

Hic eo narante ueteris fortunæ & illius beati Lucii. præsentisq; ęrūne & infœlicis asini facta cōpatione medullitus ingemebā. Subibatq; me nō de nihilo ueteris priscæq; doctrinæ uiros finxisse. ac ꝓnūciasse cęnā & ꝓrsus exoculatā eē fortūā quę sp suas opes ad malos & indignos cōferat nec unq̄ iudicio queq̄ mortaliū eligat. imo uero cum his potissimū diuersetur quos ꝓcul si uideret fugere dēret. qdq; cūctis ē extremius uarias opiniones. imo cōtrarias nobis attribuat. ut & malus bōi uiri fama glorietur & innocētissimus cōtra noxioꝝ ore plectatur. Ego deniq; quē sæuissimus eius ipet9 in bestiam extreme sortis quadrupedē deduxerat. cuiusq; casus etiam cuiuis iniq̄ssimo dolēdus atq; miserādus merito uideretur criminæ latrocinii in hospitē mihi carissimum postulabar. Qd̄ crimē nō modo latrociniū. ueꝝ ēt priccidiū qsq; rectius noiaret. nec mihi tamē licebat causā meā defendere uel unico uerbo saltē denegare. Deniq; ne mala cōsciētia tā scelesto crimini præsens uiderer silētio cōsētire. Hac tantū in patiētia ꝓductus: uolui dicere nō feci. & uerbū qdē præcedens semel ac sæpius imodice clamitaui sequēs uero nullo pacto deserere potui. sed in prima remāsi uoce. & idētidē boaui. nō. nōquāq̄ nimia rotūditate pēdula uibrasse labia. sed & ego pluribus de fortūæ sæuitate cōqueror. q̄q̄ nec istud puduit me cū meo sāulo. meoq; uectore illo equo factū cōseruū atque cōiugē. Talib9 cogitationib9 fluctuātē subiit me illa cura potior. q̄ statuto cōsilio latronū māib9 uirginis decretā me uictimā recordabar uētrē crebro suspiciēs meū. iā misellā puellā pturiebā. Sed ille q cōmodū falsā de me notoriā ꝑtulerat. ex ꝓmptis mille aureis. quos in sinu laciniæ cōtexerat. quosq; uariis uiatoribus detractos. ut aiebat ꝓ sua fragalitate cōi conferebat arce. infit ēt de salute cōmilitonū sollicite seiscitari. cognitoque quosdā immo uero fortissimū quenque uariis qdē. sed impigris casib9 adoppetisse suadet tātisp pacatis itinerib9 omniū prælioꝝ seruatis inducíis inqsitionib9 cōmilitonū potius insisteretur & tyrocinio nouæ iuuētutis ad pristinæ manus nūeꝝ. Martiæ cohortis facies integraretur. nā & inuitos terrore cōpelli & uolētes præmio ꝓuocari posse. nec paucos humili seruilique uitę renūciātes instar tyrannicæ potestatis sectā suā cōferre malle. Se quoque iā dudū pro sua pte quendā cōuenisse hominē. & statu ꝓceꝝ & ætate iuuenē. & corpe uastū. & manu strēnuum. eique suasisse ac denique ꝑsuasisse ut manus hebetatas diutina pigritia tandē referret ad frugē meliorē: bonoque secundæ dum posset frueretur ualitudinis. nec manum ualidā erogādę stipi porrigeret. Sed hauriendo potius exerceret auro. Talib9 dictis uniuersi omnes assensere. & illum qui iā cōprobatus uideretur ascisci & alios ad supplendū numerū uestigare statuunt. tunc profectus & paululum cōmoratus ille: perducit imanem quēdā iuuenem uti fuerat pollicitus nescio an ulli pręsentium cōparā

medullitus

dũ: nã præter cætera corpis molem toto uertice: cũctos ante pollebat. & ei cõmodũ lanugo malis inserpębat. sed plane cẽtũculis disparibꝰ. & male cõsarcinatis semi amictũ. inter quos pectus & uenter crustata crassitie reluctabãt sic introgressus auete in quit fortissimo deo Marti clientes mihiq̃ iã fidi cõmilitones. & uirũ magnanimæ uiuacitatis uolentem uolẽtes accipire. libentius uulnera corpore excipientem. q̃ aurũ manu suscipientẽ ipsaq̃ morte quã formidant alii meliorem. nec me putetis egenum uel abiectum neue de pannulis istis uirtutes meas æstimetis: nam pręfui ualidissimæ manui totãq̃ ꝓrsus deuastaui macedoniã. Ego sũ prædo famosus. Hemus ille thracius cuius totæ prouintiæ nomen horescunt patre therone atque latrone inclito prognatus humano sanguine nutritus. Interq̃ ipsos manipulos factionis educatus: hæres & æmulis uirtus paternę. sed oẽm pristinã sotiorũ fortiũ multitudinem. magnasq̃ illas opes. exiguo tẽporis amissi spatio. nam procuratorẽ principis. ducenaria pfũctũ. dehinc fortuna tristiore decussum pretereunte me orato fueram aggressus. Sed rei noscendæ carpo ordinẽ. Fuit quidam multis officiis in aula. Cæsaris clarus. atq̃ conspicuus: ipsi etiam probe spectatus. Hunc insimulatũ quorundam astu proiecit extorre m. sæuiẽs inuidia. sed uxor eius Plotina quædam. raræ fidei atq̃ singularis pudicitiæ fœmina: quæ decimo partus stipendio. uiri familiam fundauerat. sũptis atque contẽptis urbicæ luxuriæ deliciis. fugientis comes & in fortunii sotia: tonso capillo. in masculinam faciem reformato habitu: pręciosissimis monilium. & auro monetali zonis refertis incincta. inter ipsas custodientium militum manꝰ & gladios nudos intrepida: cunctorum periculorum particepes: & pro mariti salute per uigilẽ curam sustinens ęrumnas assiduas ingenuo masculo sustinebat. Iamque plurimis itineris difficultatibus marisque terroribus exanelatis. Zacynthum petebat: quam sors ei fatalis decreuerat temporariam sedem. Sed cum primum littus actiacum: quo tunc Macedonia delapsi grassabamus. appulisset nocte promota tabernulam quandam littori: nauique proximam: uitatis maris fluctibus incubabat. inuadimus & diripimus omnia. nec tamen periculo leui temptati discessimus. Simul namque primum sonum ianuæ matrona percepit: procurrens in cubiculum clamoribus inquietis cuncta miscuit milites suosque famulos nominatim: sed omnem uiciniam suppetiatum conuocans: nisi quod pauore cunctorum quę sibi quisque metuentes delitescebant ffeectum est. ut impune discederemus. Sed ꝓtinus sanctissima uera enim dicenda sũt & unicę fidei fœmina bonis artibꝰ gratiosa. præcibꝰ ad cęsaris numẽ porrectis & marito reditũ celerẽ & aggressurę plenã uindictã ĩpetrauit. Denique noluit esse cęsar Hemi latronis collegiũ & cõfestim interibit tantum potest nutus ẽt magni principis tota denique factione militarium uexillationũ indgatu cõfecta atque concisa ipse me furatus ęgræ solꝰ mediis orci faucibꝰ ad hunc euasi modũ. Sumpta ueste muliebri floridam sinus floccidos abundante mitellaque textili contecto capite calceis fœmininis albis illis & tenuibꝰ indutus & insequiorem sexũ incertus atque abscõditus asello spicas ordeaceas gerẽti resides p medias acies infesti militis transabii. unã mulierẽ putãtes asinariã cõcedebãt liberos aditus. quippe cũ mihi ẽt tũc depiles genæ. leui pueritia splendicarẽt. nec ab illa tamẽ paterna gloria uel mea uirtute desciui quãq̃ semitrepidꝰ iuxta mucrões martios cõstitutꝰ sed habitus aliẽi fallacia tectꝰ uillas seu castella solꝰ aggrediens uiaticulũ mihi corrasi. Et deloricatis statim pãnulis i mediũ ꝓfudit duo milia aureoꝝ & en inquit istã sportulã imo uero dotẽ uestro colle

Centũculis

Tẽporaria

Indagatus

gio libens meque uobis ducẽ fidelissimũ. Si tamẽ non recusatis offero breuis tẽporis spacio lapideã istã domũ uestrã factur9 aureã. Nec mora nec cũctatio. Sed calculis oibus ducatum latrões unanimes ei deferre. uesteque lautiusculã ꝑferũt sumeret ab iecto centũculo diuite sic reformatus singulos exosculatus & in sũmo puluinari loca tus cœna & poculis magnis inauguratur. Tũc sermonibus mutuis de uirginis fuga deque mea uectura & utrique destinata monstrosa morte cognoscit & ubi locoꝝ eẽt illa ꝑcontatus deductusq́ uisa ea ut erat uinculis onusta cõtorta & uituperanti nare discessit. & nõ sũ quidẽ tã brutus uel certe temerarius inqt ut scitũ uestrũ inhibeam. sed male cõscientię reatũ intra me sustinebo. si quod bonũ mihi uidetur dissimulauero: sed pri9 fiduciã uestri causa solicito mihi tribuite cũ preserti uobis si sñia hæc mea displicuerit liceat rursus ad asinũ redire. Nã ego arbitror latrones quiq́ eoꝝ recte sapiũt nihil anteferre lucro debere suo. Ac ne ipsã qdẽ sępe & aliis damnosã ultionẽ. Ergo igitur si ꝑdideritis in asino uirginẽ nihil amplius q̃ sine ullo compẽdio indignationẽ uestrã exercueritis quin ego censeo deducẽdã eã ad quãpiam ciuitatẽ ibiq́ uenũdandã nec eni leui precio distrahi poterit talis ætatula. nam & ipse quosdã lenões pridẽ cognitos hẽo quoꝝ poterit unus. magnis equidẽ talẽti sũt arbitror puellã istã præstinare cõdigne natalibus suis fornicẽ ꝓcessurã nec in similẽ fugã discurrã nõ nihil etiã cũ lupanari seruierit uindicte uobis depẽsurã: hãc ex aĩo qdẽ meo sñiam cõducibilẽ protuli. Sed uos nostroꝝ estis consiliorum rerumq́ domini. Sic ille latronũ fisci aduocatus nostrã causam ꝓtulerat uirginis & asini sospitator egregius. sed in diutina deliberatione cæteri cruciantes mora consilii mea precordia. immo miserũ spiritũ: libẽtes tandem nouitii latronis accedũt sñiæ & ꝓtinus a uinculis exoluunt uirginẽ. quæ qdẽ simul uiderat illũ iuuenẽ fornicisq́ & leonis audierat mentionẽ cœpit risu letissimo gestire. ut mihi merito subiret uituperatio totius sexus. cũ uiderẽ puellã ꝓci iuuenis amore. nuptiaꝝq́ castaꝝ desiderio simulato lupanaris spurci sordidiq́. subito delectari noĩe & tũc qdẽ totaꝝ mulieꝝ secta moresq́ de asini pẽdebãt iudicio. Sed ille iuuenis sermõe repetito. Quin igr̃ inqt supplicatũ Marti comiti ꝑgimus. & puellã simul uẽdituri & sotio idagaturi: sed ut uideo nullũ uspiã pecus sacrificatui. Ac ne uinũ qdẽ potaui affatim uel sufficiens hẽmus decẽ itaq́ mihi legatæ comites: qs cõtẽtus. ꝓximũ castellum petam inde uobis epulas & alias res cõparaturus sic eo ꝑfecto cæteri copiosum instruũt ignẽ aram cespite uirẽti marti deo faciũt nec multo post aduenĩũt illi. uinarios utres ferentes. & gregatim pecua cõmitantes unũ prælectũ grandem hircũ. annosũ. & horrico mẽ marti secutori comitiq́ uictimant. & ilico prandiũ fabricatur opipare. Tũc hospes ille. nõ modo inquit expeditionũ præclarũq́. uerũ etiã uoluptatũ uestraꝝ ducẽ me strennuum sentire debetis & aggressus insigni facunditate gnauiter cuncta præministrat. uerrit. sternit. coquit. tucceta concinnat. apponit satule. sed præcipue poculis crebris. grandibusq́ singulos ingurgitat. Interdum tamen insimulatione promendi quæ poscebat. usus. ad puellam commeabat assiduæ. partesq́ subreptas clanculo. & prægustatas a se potiones. offerebat hylaris. At illa sumebat appetenter & nonnunquã basiare uolent. promptis sauiolis adlubescebat. q̃ resoppido mihi displicebat. Hem oblita es nuptiarum tuique mutui cupitoris puella uirgo. & illi nescio cui recenti marito quem tibi parentes iunxerat. hũc aduenam cruentumque percussorẽ præponis. Nec te conscięntia stimulat. sed affectiõe calcata inter lãceas & gladios istos scortari tibi libet. qd si quo mõ cęteri

Aetatula

Præstinare

Cõducibilis

Sospitor

Sacrificatui

Horriconus

Facunditas

uio

latrones pſenſerint. nõ rurſũ recurres ad aſinum. & rurſum exitiũ mihi parabis? re ue ra ludis de alieno corio. Dũ iſta ſycophanta ego mecũ maxima cũ indignatiõe diſ puto. de uerbis eoꝝ quibuſdã dubiis. ſed non obſcuris prudẽti aſino. cognoſco non Hemũ illũ prædonẽ famoſum. ſed Lepolemũ ſponſũ puellæ ipſius. Nã ꝓcedente ſermone: paulo iã carius: cõtepta mea præſentia qeuere mortui: bono aĩo eis inquit: Charite dulciſſima: nã totos iſtos tuos hoſtes ſtatim captiuos habebis: & inſtãti uali diore uiuũ iã immixtũ: ſed modico tepefactum uapore: ſauciis illis & crapula uinolẽ tiaq; madidis: ipſe abſtemius non ceſſat ĩpingere: & Hercoles ſuſpicionẽ mihi fecit: q̃ſi ſoporiferũ quoddã uenenũ cãtaris immiſceret illis. cũſti deniq; ſed ꝓrſus oẽs ui- no ſepulti. iacebãt oẽs ꝑtim parati morti. Tũc nullo negocio arctiſſimis uinculis ĩpe ditis: ac ꝓ arbitrio ſuo cõſtrictis illis: ĩpoſita dorſo meo puella dirigit greſſũ ad ſuam patriã. Quã ſimul acceſſimus: tota ciuitas ad uotiuũ cõſpectũ effunditur: procur runt parentes: affines. clientes: alumni: famuli lætifaciẽ: gaudio delibuti. pompam cerneres oĩs ſexus & omnis ætatis: nouũq; & Hercules memorãdũ ſpectamẽ: uirgi- nẽ aſino triũphantẽ. Deniq; ipſe ẽt hilarior ꝓ uirili parte: ne præſenti negocio ut alie nus diſcreparẽ auribus: ꝓflatiſq; narib9. rudiui fortiter: imo tonanti clamore perſo- nui. & illã thalamo receptã: cõmode parẽtes ſui fouebãt. Me uero cũ ĩgẽti iumẽto rũ: ciuiũq; multitudine: confeſti retro Lepolem9 agebat. nõ inuitũ nã & alias curio- ſus & tũc latronũ captiuitatis ſpectator optabã fieri. quos q̃dẽ colligatos adhuc ui- no magis q̃ uinculis depræhendimus. Totis ergo ꝓlatis erutiſq; rebus & nobis auro & argento. cæteriſq; onuſtis ipſos parti cõſtrictos uti fuerãt. ꝓuolutoſq; in ꝓximas ripas præcipites dedere. Alios uero ſuis ſibi gladiis obtruncatos reliquere. Tali uindi cta læti & gaudẽtes ciuitatẽ reuenimus. & illas q̃dẽ diuitias publica cuſtodela cõmi- ſere. Lepolemo puellã repetitã lege tradidere. Exin meũ ſoſpitatorẽ nũcupatũ matro na prolixe quæritabat. ipſoq; nuptiarum die. præſepium meum ordeo paſſim reple- ri iubet. fenumque camelo bactrino ſufficiens apponi. Sed quas ego condignas Foti di diras deuotiones imprecor. quæ me formauit non canem. ſed aſinum. quippe cum uiderem. largiſſime cœnæ reliquiis. rapineſque canes omnes ineſcatos atque diſten- tos. poſt uincam noctẽ & rudimẽta Veneris. recens nupta gratias ſummas apud ſu- os parẽtes: ac maritũ mihi meminiſſe. nõ deſtitit. quoad ſũmos illi ꝓmitterẽt hono- res habituri mihi: cõuocatis denique grauioribus amicis cõſiliũ datur. quo potiſſimũ facto digne remuneraret. Placuerat uni. domi me cõcluſũ. & otioſũ. ordeo. lecto. fabaque. & uitia ſaginari. Sed obtinuit alius. qui meæ liberati ꝓſpexerat. ſuadens ut rureſtribus potius campis in greges equinos laſciuiens diſcurrerem. daturus domi- nis. equaꝝ incenſu generoſo multas mulas alumnas. Ego igitur euocato ſtatĩ armen tario equiſone magna cũ præfatione deducẽdus aſſignor. & ſane gaudens lætuſque præcurrebam. ſarcinis & cæteris iã nunc renũciaturus. Nactaque libertate ueris ini- tio. pratis herbantibus. roſas utiq; repturus aliquas. ſubibat me tamẽ illa etiã ſequẽs cogitatio. q tantis actis gratiis. honoribuſq; plurimis aſino meo tributis. hũana fa- cie recepta. multo tanta. p luribns beneficiis honeſtarer. Sed ubi me procul a ciuita- te gregarius ille perduxerat. mille deliriæ. ac ne ulla quidẽ libertas excipit. Nam pro tinus uxor eius auara quidem: nequiſſimaque illa mulier. molæ machinariæ ſubiu- gum me dedit. frondoſoque baculo ſubinde caſtigans. panẽ ſibi. ſuiſq; de meo para-

Spe- ctamẽ

Cuſto dela

Rure ſtris Eqſo Her- banti- b9 p- tis

bat corio: nec tãtũ sui cibi gratia me fatigare cõtenta: uicinoꝝ etiã frumẽta mercena-
riis discursibꝰ meis cõterebat: nec mihi misero: statutã saltẽ cibaria: ꝓ tantis præsta-
bant̃ laboribꝰ. Nãq; ordeũ meũ frictũ. & sub eadẽ mola meis quassatũ ãbagibus:
colonis ꝓximis uenditabat: mihi uero p diẽ laboriosæ machinæ attẽto: sub ipsa ues-
pera furfures appõebat ĩcretos ac sordidos: multoq; lapide salebrosos. Talibꝰ ærũ-
nis edomitũ: nouis fortuna sæua cruciatibꝰ tradidit. s. ut qđ aiunt: domi forisq; forti
Adoriç plenæ — bꝰ factis adoriæ plenæ gloriarer: equis armẽtis: nãq; me cõgregẽ pastor egregius mã
dati dominici serius auscultator: aliquãdo pmisit. At ego tãdẽ liber asinus: lætꝰ & tri
pudiãs: graduq; molli gestiẽs eq̃s opportunissimas iã mihi cõcubinas mihi futuras đ
ligebã: sed hic ẽt spes hylarior ĩ capitale ꝓcessit extiũ: mares. n: ob admissurã ueterẽ
Satiãter — pasci saciantur ac diu saginati terribiles alioqn: & utiq; quouis asino fortiores de me
metuentes sibi: & adulterio degemẽ præcauẽtes: nec hospitalis Iouis seruato fœdere
Degemen — riualẽ sũmo furentes psequũtur odio. hic elatis ĩ altũ uastis pectoribꝰ: arduus capite
& sublimis uertice: primoribus in me pugillatur ungulis. Ille terga pulposis torulis
Velitatur — obesa cõuertens: postremis uelitatur calcibꝫ. alius hinnitu maligno cõminatꝰ: remul
sis auribꝰ dẽtiũq; cadẽtiũ renudatis hostis: totũ me cõmorsicat. Sic apud historiã de
Remulsis auribꝫ — rege Thracio legerã: q miseros hospites ferrinis eq̃s suis lacerãdos deuorãdosq; porri
gebat. Adeo præpotẽs ille tyrrãnus: sic pcus ordei fuit: ut edatiũ iumẽtoꝝ famẽ cor-
poꝝ hũanoꝝ largitiõe sedaret. Ad eundẽ modũ distractꝰ & ipse uariis equoꝝ ĩcursi
Commorsico — bꝫ: rursus molares illos circuitꝫ reqrebã. Veꝝ fortuna meis cruciatibꝰ ĩsatiabilis: ali
am denuo mihi pestẽ ĩstruxit delegor. n. ligno mõte đuehũdo. puerq; mihi præfectꝰ
ĩponitur. oĩum ille qdẽ puer deterrimus. nec me mõtis excælsi tãtũ arduũ fatigabat
iugũ: nec saxas tãtũ sudes ĩcursando cõturbabã ungulas: uerũ fustiũ quoq; crebris
Dedolabar — ictibꝰ pcliue đdolabar: ut usq; plagaꝝ mihi medullaris ĩsideret dolor: coxæque dex-
træ sp ictꝰ incutiẽs: & unũ feriẽdo locũ: dissipato corio & ulceris latissimi fcõ forãine
ĩmo fouea uel ẽt fenestra: nullus tamẽ desinebat identidẽ uulnus sanguine delibutũ
Medullaris — obtũdere lignoꝝ uero tãto me præmebat põdere. ut sarcinæ molẽ elephãto nõ asino
paratã putares. ille uero quotiẽs in alteꝝ latꝫ prępõderãs declinarat sarcina cũ debe-
ret potiꝰ grauãtis ruinæ fustes demere. & leuata paulisp præssura sanare me. uel certe
in alterũ latus trãslatis pæq̃re. circa. lappidibꝫ additis insuper. sic iniqtati põdere me
debatur. Nec tamẽ post tantas meas clades immodico sarcinæ põdere cõtẽtus. cũ
fluuiũ transcenderemus. qui forte præter uiã defluebat. pedibus suis ab aquæ mado
re consulens. ipse quoque insuper lũbos meos insiliens residebat. exiguũ scilicet & il-
lud tantæ molis super pondiũ. at si quo casu limo cœnoso ripæ supercilio lubricante.
Pondium Deruisse — oneris impatiẽtia ꝓlapsus deruissẽ. cum deberet egregius Agaso manũ porrigere.
capistro suspẽdere. cauda subleuare. certã ptẽ tãti põderis. quoad resurgerẽ saltẽ. de
trahere. nullũ quidẽ defesso mihi ferebat auxiliũ. sed occipiens a capite. immo uero &
Occipiens — ipsis auribus totũ me compilabat. cædit fuste grauissimo donec fomẽto uice meę pla
gæ suscitarent. Idẽ mihi talẽ excogitauit pniciẽ. spinas acerrimas & pũctu uenenato
uirosas. tortili nodo in falcẽ cõstrictas. caudæ meæ pẽsilẽ delegauit cruciatũ. ut inces
su modo commotæ incitatæque funestis aculeis infestæ me cõuulnerarẽt: Ego igitur
ancipiti malo laborabã. nã cũ me cursu ꝓripuerã fugiẽs acerbissimos incursus uehe
mentiore nisu spinaꝝ feriebar. si dolori pcens paululũ restitissẽ. plagis compellebar
ad cursum. nec quiq̃ uidebatur aliud excogitare puer ille nequissimus: quam ut me

q̃uoquomodo ꝑditū iret: idq; iurans. & nō nūq̃ cōminabatur: & plane fuit: qđ eius detestabilē malitiā ad peiores conatus stimularet. Nā q̃dā die: nimia eius insolentia expugnata patientia mea: calces ualidos extulerā. Deniq; tale facinus in me commi- niscitur: stuppe sarcina me satis onustū: ꝓpereq; funiculis cōstrictū: ꝓducit ī uiā: de q; ꝓxima uillula spirātem carbunculū furatus: oneris in ipso meditullio reponit. Iā q; fomēto tenus calescēs: & enutritus ignis surgebat ī flammas. & totū me funestus ardor īuaserat: nec ullū pestis extremæ suffugiū: nec salutis aliqđ apparet solatiū. & ustria talis: morā nō sustinet: sed meliora cōsilia præuertit. Sed in rebus sęuis adful- sit fortunæ nutus hylarior. Nescio an futuris periculis me reseruans: certe præsente statutaq; morte liberans: Nā forte pluuiæ pridianæ recēs cōceptaculū aquæ lutulen- te ꝓximū cōspicatus: ibi memet īprouido saltu totū abiicio: flāmaq; ꝓrsus extincta: tādē. & pōdere leuatus: & exitio liberatus euado: sed ille deterrimꝰ ac temerarius pu er: hic quoq; suū neq̄ssimū factū ī me retorsit. gregariisq; oibꝰ affirmauit. me sponte uicinoꝝ foculos trāseuntē titubanti gradu ꝓlapsum. ignē ultroneū accessisse mihi ēt arridens addidit. quousq; ergo frustra pascemus ignigenū istū. nec multis iterie ctis diebus. longe peioribus me dolis petiuit. ligno. n. qđ gerebā. ī ꝓximā casulā uēdi- to. uacuū me ducēs. iā se neq̄tiæ meæ ꝓclamās īparē. miserrimūq; istud magisteriū renuēs q̃relas hmōi cōcinnat. Videtis istū pigrū tardissimūq; & nimis asinū. me præ cæteris flagitiis nūc nouis ꝑiculis etiā angit. ut quēq;. n. uiatorē ꝓspexerit. siue illa sit uetula mulier. siue uiro nubilis. seu tener puellus. sese illico disturbato gestamīe. nō- nunq̃ etiā ipsis stramētis abiectis furēs incurrit. & homines amator talis appetit. & humi ꝓstratis illis inhians illicitas atque īcognitas tēptat libidines. & ferinas uolup- tates auersam Venerē. īuitat ad nuptias. nā imaginē ēt sauii mētiēdo. ore īprobo cō- pulsat ac morsicat. q̃ res nobis nō mediocris lites atque iurgia. imo forsitan & crimia pariet. Nunc ēt uisa q̃dam honesta iuuene. ligno. qđ deuehebat. abiecto. dispsoque in eam furiosos dixerit impetus. & festiuus hic amasio humo sordida prostratā mulie rē. ibidem in corona omniū gestiebat inscēdere quod nisi ploratu gestuque fœmineo conclamatum uiatorū præsidiū accurrisset. ac de mediis ungulis ipsius esset erepta. liberataque misera illa cōpauita atque dirupta ipsa quidem cruciabilem cladem susti nuisset. nobis uero penale reliquisset exitiū. Talibus mendatiis admiscendo sermo nes alios. q meū uerecūdū silētiū. uehemētius pręmerēt aīos pastoꝝ in meā pniciē a trociter suscitauit: Denique unꝰ ex illis. qn igr publicū istū maritū inq̄t īmo cōem oī um adulteꝝ. illis suis mōstrosis nuptiis cōdignā uictimā mꝰ hostiā & Heusꝰ tu puer ait obtrūcato protinus eo ītastina q̃dē cāibꝰ nr̄is iacta. cęterā uero carnē oēm opario rū cœnę reserua. Nā coriū affirmatū cineris inspsū dominis referemus: eiusque mor tē de lupo facile mētiemur. Sublata cūctatiōe accusator ille meus noxius. ipse ēt pa- storalis executor sniæ lætus & meis insultās malis calcisque illius admōitus quā inef- ficacē me fuisse Hercules doleo: ꝓtinus gladiū cotis attritu pabat: Sed q̃dā de cœtu illo rusticoꝝ nefas ait tā bellū asinū sic enecare & pp luxuriā lasciuiāque amatoriā cri minatum opa seruitioque tā necessario carere cum alioqn exectis genitalibus possit neque in Venerē nullo mō surgere nosque omni metu ꝑiculi liberare. insuper ēt longe crassior atque corpulentior effici. Multos ego scio non modo asino inertes: uerum etiam ferocissimos equos nimio libidinis calore laborantes: atque ob id truces uesa- nosque adhibita tali detestatiōe: mansuetos ac māsues ex īde factos. & oneri ferēdo nō

inhabiles. & cæteri ministerii patientes. Denique nisi uobis suadeo nolentibus. possū spacio modico interiecto, quo mercatū ꝓximū obisse statui. petitis e domo ferramētis huic curæ præparatis ad uos actutū redire. truceque amatorē istum atque isuauē dissitis fœmoribus emesculare: & quouis ueruece mitiorē efficere. Tali sententia me diis orci manibus retractus. sed ex tunc pœnæ reseruatus mœrebā. & in nouissima p te corporis: totū me parituꝶ deflebā. inedia deniq; cōtinua: uel præcipiti ruina: memet ipse quærebā extinguere: moriturus qdē nihilominus: sed moriturus iteger. Dūque in ista necis meæ decunctor electione: matutino me rursum puer ille pereptor meus circa montis suetū ducit uestigiū. Iāq; me de cuiusdā uastissimæ ilicis ramo pendulo destinato: paululū uiā supergressus. ipse securi lignū qd' deueheret: recidebat: & ecce de proximo specu uastū attollēs caput: funesta ꝓserpit. ursa: quā simul cōspexi. pauidus & repentina facie conterritus: totū corporis pondus ī postremos polites recello: arduaq; ceruice sublimiter eleuata: lorū quo tenebar rōpo: meq; ꝓtinus perni ci fugæ cōmitto: perq; ꝓna nō tantū pedibus. ueꝶ etiā toto ꝓiecto corpore ꝓpere deuolutus immitto me cāpis subpatētib9: & summo studio fugiēs imanē ursam: ursaq; peiorē illū pueꝶ. Tūc qdē uiator solitariū uagūq; me respiciēs iuadit: & propitur inscensum baculo quē gerebat obumbrans p obliquā: ignarāq; me ducebat uiā: nec iuitus ego cursui me accōmodabā relinquēs atrocissimā uirilitatis lamenā: cæterum plagis nō magnopere cōmouebar: quippe cōsuetus ex forma cōcidi fustibus: sed illa fortuna meis casibus peruicax: tā opportunū latibulū: misera celeritate peruersa nouas iustruxit insidias. Pastores. n. mei: pditā sibi reqrentes uacculā: uariasq; regiones pagrantes: occurrūt nobis fortuito: statiq; me cognitū: capistro præhēsū: attrahere gestiūt: Sed audacia ualida resistēs ille. fidē hominū dominiq; testabat'. qd me raptatis. quid iuaditis. An'te nos tractamus inciuiliter. q̄ nostrū asinū furatus abducis. qui poti9 effaris ubi puerū eiusdē Agasonē necatū scilicet ocultaris. & ilico detractus ad terrā. pugnisque pulsat9. & calcib9 cōtusus ifit deierans. nullū semet uidisse ductorē. sed plane cōcinnatū solutum & solitariū. ob idicinæ præmiū occupasse. domino tamē suo restituturꝶ. Atque utinā ipse asinus inqt. quē nūq̄ ꝓfecto uidisse. uocē qret hūanā dare. meæque testimoniū innocētiæ phibere posset. profecto uos hui9 iniuriæ pigeret. Sic ad seuerās nihil q̄cq̄ promouebat. nā collo cōstrictū. reducūt eum pastores molesti. circa montis illius syluosa nemora unde lignum puer solebat egerere. nec uspiā ruris repitur ille. sed plane corp9 eius membratī laceratum. multisque dispsum locis cōspicitur. Quā rē ꝓculdubio sentiebā ego illius ursæ dentibus esse perfectam. & Hercules dicerē. quod sciebam: si loquendi copia suppeditaret. Sed quod solum poteram: tacitus licet. feræ uindictæ gratulabar. & cadauer quidem disiectis partibus tādem totum repertum. ægreque concinnatum ibidem terræ dedere. meum uero Bellerophontem. abactorem indubitatum. cruentumque percussorem criminantes. ad casas interim suas uinctum perducunt. quoad renascenti die sequenti deductus ad magistratus. ut aiebant. pœnæ redderetur. Interim dum puerum illum parentes sui plangoribus fletibusque quærebantur. & adueniens ecce rusticus. nequaq̄ promissum suum frustratus. destinatam sectionem meam flagitat. Nō ē inquit in his un9. indidē præsens iactura nostra. sed plane crastino libet. nō tātū naturā: ueꝶ & caput quoque ipsum pessimo isto asino demere. Nec tibi ministerium deerit istoꝶ sic effectū ē. ut in alterum diē clades differretur mea. At ego gratias

agebam bono puero. q̃ saltem mortuus unã carnificæ meæ dieculã donasset. nec tamen tantilũ saltẽ gratulationi meæ qetiq̃ spaciũ datũ: nã mater pueri mortẽ deplorãs acerbã filii fleta & lachrymosa: fuscaq̃ ueste cõtecta ãbabus manib9 trahẽs cinerosam caniciẽ heiulans & exinde ꝓclamans stabulũ irrũpit meũ tũsisq̃ ac diuerberatis uehemẽter uberib9: incipit. & tũc iste secur9 icũ bẽs præsepio uoracitati sue deseruit: & insatiabilẽ ꝓfundũq̃ uentrẽ sp esitando distẽdit. nec ærũnæ meę misere uel detestabilẽ casũ defũcti mgri recordat̃. Sed. s. senectã infirmitatẽq̃ meã cõtẽnit ac despicit & ĩpune si laturũ tantũ scelus credit. At utcũq̃ se præsuit ĩnocẽtẽ. Est. n. cõgruẽs pessimis conatib9 circa noxiã conscĩẽtiã: spare securitatẽ. Nã ꝓ deũ fidẽ quadrupes nequissime. licet præclariã uocis usurã sumens. cui tãdẽ uel ĩeptissimo psuadere possis: atrocitatẽ istã culpa uocare cũ ꝓpugnare pedib9 & arsere morsib9 misello puero potueris? An ipsũ qdẽ sæpius ĩcursare caicibus potuisti: moritu℞ uero defendere alacritate simili neqsti. certe dorso receptũ auferes ꝓtin9 & ĩfesti latronis cruẽtis manibus eripes. Postremũ deserto derelictoq̃ illo cõseruo magistro: comite: pastore: nõ solus aufugeres. An ignores eos ẽt q morituris auxiliũ salutare denegauerit: qd̃ circa bonos mores id ipsũ fecerint soleri puniri. sed nõ diutius meis cladib9 lætaberis homicida sentĩes efficiã misero dolori: naturales uires adesse. & cũ dicto assertis manib9 exoluit suã sibi fasciã. pedesq̃ meos sigillatim ĩligans: indidẽ cõstringit artissime. s. neqd uindictæ meæ sup esset præsidiũ: & ptica qua stabuli fores affirmari solebãt arrepta. nõ prius me desiit obtũdere q̃ uictis fessisq̃ uiribus suopte põdere degrauatus manibus eius fustis eẽt elapsus. Tũc de brachio℞ suo℞ cita fatigatione cõquesta: ꝓcurrit ad focũ ardẽtẽq̃ ticionẽ gerẽs mediis inguinibus obtrudit: donec solo qd̃ restabat innixus præsidio: liqda fimo strictim egesta: faciẽ atq̃ oculos eius confedassem. qua cęcitate atque fetore: tandem fugata est a me pnicies certũ titione delirantis althee meleager asinus interisset.

Eiusdem liber octauus de asino aureo.

n Octis gallicinio: uenit qdam iuueuis ꝓxima ciuitata ut quidẽ mihi uidebatur: unus de famulis Charites puellæ illius: q̃ mecũ apd latrões pares ærũnas exanclauerat. is de eius exitio & domus totius ĩfortunio: mira ac nefanda ignẽ pp assidens inter conseruorũ frequentiam. sic anuntiabat: equisones opilonesque etiã bonis eq: fuit Charite nobis q̃ misella. & qdem casu grauissimo: nec uero incomitata manes adiuit. Sed ut cuncta noritis: refarã uobis a capite quæ gesta sunt: q̃ que possint merito doctiores: quibus stilum fortuna subministrat: i historiæ speciem Charitas inuoluere. Erat in ꝓxima ciuitate iuuenis: natalibus prænobilis: quo clarus: eo pecũiæ fuit satis locuples. sed luxuriæ popinalis. & scortisque & diurnis potatiõib9 exercitat9. atque ob id fastionib9 latronũ male sociat9. nec nõ ẽt manus ĩfect9 hũano cruore. Thrasillus noĩe. idque sic erat. & fama dicebat. hic cũ primũ Charite nubẽdo maturuisset. iter præcipuos ꝓcos. sũmo studio petitiõis ei9 mun9 obierat. & q̃q̃ cæteris oib9. id gen9 uiris ãtistaret. eximiisq̃ mũerib9 parẽtũ ĩuitaret iudiciũ. mo℞ tñ ĩprobat9: repulsę ꝯtumelia fuerat aspsus. At dũ Herilis puella i boni Lepolemi manũ uenerat firmiter deorsus delapsũ nutriẽs amorẽ. & denegati thalami pmiscẽs ĩdignationẽ. cruẽto facinori q̃rebat accessũ. Nact9 deniq̃ pręsẽtię suę tẽpestiuã occasõe. sceleri qd̃ diu cogitarat. accigit̃. Ac die quo prędonũ ĩfestis mucrõib9 puella

fuerat astu: uirtutibusq; sponsi sui liberata: turbe gratulantiū exultās: insigniter per miscuit sese. salutiq; præsentia futuræ soboli nouoq; maritoq; gaudibundus: ad hono rē splendidæ prosapiæ: inter præcipuos hospites domū nostrā receptus: occulato cō silio sceleris amici fidelissimi psonam mētiebatur. Iamq; sermonib9 assiduis: & con uersatiōe frequēti: nonnūq; etiā cœna: poculoq; cōmuni carior: cariorq; factus: in p fundam romā cupidinis sese paulatim nescius præcitauerat quidni: cū flamma sæui a moris. pua qdē primo uapore delectet: sed fomēto consuetudinis exæstuans immo dici ardoris: totos cōburat hoīes: diu deniq; deliberauerat secū Thrasillus: quo nec clandestinis colloquiis opportunū reperiret locū. & adulterinæ ueneris magis magis q; preclusos aditus: copia custodiētiū cerneret: noueq; atq; gliscētis affectionis firmis simū uinculum: nō posse dissotiari pspiceret: & puellæ si uellet: qq uelle nō posset: fu ratrinæ cōiugalis incōmodaret rudimentū. & tamē ad hoc ipsum quod nō potest con tētiosa pniciæ: quasi posset. ipellitur. qd nunc arduum factu putat: amore per dies roborato: facile uidetur effectu: spe: ætate dniq;. sed oro solicitis animis itēdite: quor sum furiosæ libidinis proruperint īpetus. Die quadā uenatū Lepolemus assumpto Thrasillo petebat. indagaturus feras. quod tamen in campis ueritatis est. nec enim Charite maritū suum quęrere petiebatnr: bestias armatas dente uel cornu. Iamq; apud frondosum tumulū ramosūq; ue densis tegminibus umbroso pspectu uestiga torū. obseptis campis: canes uenatiōis indagini generosæ: mandato. cubili residētes inuaderēt bestias: īmittūtur. statimque sollertis disciplinę memores. ptiti totos præ cingunt aditus. tacitaque prius seruata mussitatione. signo sibi repentino reddito. la trantib9 feruidis. dissonis miscent oīa. nec ulla capra. nec pauens dammula. nec præ cęteris feris mitior cerua. sed aper īmanis atque inusitatus exurgit toris callosę cutis obesus. pilis inhorrentibus. corio equalidus. setis insurgentibus spinæ hispidus. den tibus attritu sonaci spumeus. oculis flammeus. aspectu minaci. īpetu sęuo fremētis oris totus fulmineus. & primū qdem canū pcaciores. q cominus contulerāt uestigi um. genis hac illac iactatis. cōsectas īterficit. deinde calcata retiola qua primos impe tus reduxerat. transabiit. & nos quidem cuncti pauore deterriti. & alioquin innoxiis uenationibus consueti. tūc etiam inermes atque immuniti. tegumentis frondis uel ar boribus latenter abscondimus. Thrasillus uero nactus fraudium opportunū deci pulum. sic Lepolemū captiose cōpellat. Quid stupore confusi uel etiam cassa formi dine similes humilitati seruoq; istorū. uel in modum pauoris fœminei deiecti: tā opi nam prædam mediis manibus amittimus? Quin equos inscendimus? quin totius i dipiscimur. & cape uenabulū & ego sumo lanceā. nec tantillū moratia ptinus insili unt equos. ex summo studio bestiam insequētes. nec tamen illa genuini uigoris obli ta. retorquet impetū & incendio feritatis ardescens. dentiū compulsu. quem primū insiliat contabunda rimatur. Sed prior Lepolemus iaculum. quod gerebat. insuper dorsum bestiæ contorsit. At Thrasillus ferę quidem pepercit. sed equi quo uehebat Lepolemus. postremos poplites lancea feriens amputat. Quadrupes recidens qua sanguis effluxerat. toto tergo suppinatus. inuitus dominū suum deuoluit ad terram nec diu. sed cum aper furēs inuadit iacentem. Ac primo lacinias eius mox ipsum re surgentē multo dente laniauit. nec cæpti nefariis bonum piguit amicū. uel suæ seui tię litatum saltem tanto periculo cernens potuit expleri. Sed parcito atque plagosa crura uulnera contegenti. suūque auxiliū miseriter roganti per fœmur dextrum di

misit lāceā tāto illo quidem fidentius quāto crederet ferri uulnera similia futura pfe-cta dētiū nec nō tamē ipsā quoq; bestiā facili manu trāsadii. Ad hūc modū defuncto iuuene. exciti latibulo suo qsq; familia mœsta cōcurrimus. At ille q̄q̄ pfecto uoto. p strato inimico letus ageret uultu tamē gaudiū tegit. & frōtē adseuerat & dolorē simu lat. & cadauer qd̄ ipse fecerat auide circūplexus oīa qdē lugentiū officia sollerter affin git sed sole lachryme pcedere noluerunt sic ad nostri similitudinē. q uere lamētaba-mur. cōformatus manus suæ culpā bestię dabat ne dū satis scelere trāsacto. fama dila bitur & cursus prios ad domū lepolemi detorquet. & aures ifœlicis nuptæ pcutit q̄ qdē simul pcepit talē nūciū qualē nō audiet aliū: amēs: & uecordia pcita cursuq; bac cata furibūdo p plateas populosas: & arua rurestria fertur insana uoce: casū mariti q̄ ritās: Cōfluūt ciuiū mœstę cateruæ sequūtur obuii dolore sotiato ciuitas cūcta uacu atur. studio uisionis & ecce mariti cadauer accurrit. labētiq; spū totā se sup corpus ef fudit ac plenissime ibidē quā deuouerat ei: reddidisset aīam. sed egre manibus erepta suoꝝ remansit in uita. funus uero toto feralē pōpā psequēte populo deducitur ad se pulturā. Sed thrasillus nimiū clamare plangere & quas ī prio mærore lachrymas nō hēbat iā. s. crescente gaudio. reddere. & multis caritatis noibꝫ ueritatē ipsā fallere il-lū amicū. coetaneū: cōtubernalē: fratrē deniq; addito noīe lugubri ciere necnō inter dū manus Charites a pulsandis uerberibꝫ amouere. luctū sedare. eiulatū cohercere: uerbis palpātibꝫ stimulū doloris obtūdere. uariis exēplis multiuagi casus solatia ne ctere. cūctis tamē mētite pietatis officiis studiū cōtrectandæ mulieris adhibere. odi-osūq; amorē suū perperā delectādo nutrire. sed officiis inferalibꝫ statim ereptis puel la ptinus festinat ad maritū suū demeare. cūctasq; prsus ptemtat uias. Certe illā le-nē. ociosāq; nec telis ullis idigentē. sed placide qeti cōsimilē inedia deniq; misera & in curia squalida tenebris imis abscondita cū luce iā transegerat. sed Thrasillus instātia puicaci partim p semetipsū. partim p cæteros familiares ac necessarios. ipsos deniq; puellę parentes: extorquet tādē iam lurore & illuuiæ pœne collapsa mēbra lauacro & cibo denique cōfoueret. At illa. parentū suoꝝ alioquin reuerrēs. inuita quidē. ue ꝝ re ligiose necessitati succūbens uultu nō quidē hylari. uerū paulo sereniore. obiens ut iu bebatur uiuētiū munia. prorsus in pectore: immo uero penitus in medullis. luctu ac mœrore carpebat aīum diesque totos totasque noctes: insumebat luctuoso deside-rio: & imagines defūcti quas ad habitū dei liberi formauerat affixo seruitio diuinis p colens honoribus ipso se solatio cruciabat. Sed Thrasillus præceps alioquin & de ip-so noīe temerarius priusq̄ dolorē lachrymæ satiarent. & pcite mētis resideret furor. & in sese nimietatis senio lacesseret luct⁹ adhuc flentē maritū. adhuc uestes lacerātē. ad huc capillos distrahentē nō dubitauit de nuptiis cōuenire & impudentiæ labe tacita pectoris sui secreta fraudesque ineffabiles detegere. sed Charite uocem nephandā & horruit & detestata est. & uelut graui tonitru pcellaque sideris. uel etiā ipso diali ful mine percussa corruit corpus & obnubilauit animā. sed interuallo reualescente pau-latim spiritu ferinos rugitus iterans ēt cœna pessimi Thrasilli pspiciens ad limam cō-silii desideriū petitoris distulit. Tūc inter moras umbra illa miseræ trucidati Lepole mi sane cruentā & pallore deformē attollens faciē quietā pudicā interpellat uxoris. Mi coniunx qd̄ tibi prsus ab alio dici nō licebit & si pectori tuū iā pmanet nostri me-moria uel acerbe mortis meæ casus fœdus caritatis interdicit quouis alio fœlicius ma ritare. modo ne in Thessali manū sacrilegā cōuenias neue sermonē conferas. ne men-

sam accũbas nec thoro aqeſcas. Fuge mei percuſſoris cruentã dexterã noli picidio nu ptias auſpicari uulnera illa quoq; ſanguinẽ tuæ lachrymę ꝓlucre. nõ ſunt tota dentiũ uulnera lãcea mali Thraſilli me tibi fecit alienũ & addidit cętera. oẽmq; ſcenã ſceleris illuminat at illa ut primũ mœſta qeuerat thoro faciẽ ĩpreſſa ẽt nũc dormiẽs lachrymis emanantibꝰ genas cohumidat & uelut quodã tormẽto inqeta qeti excuſſa luctu redĩtegrato ꝓlixũ eiulat diſciſſaq; iterula decora brachia ſæuiẽtibꝰ palmulis cõuerbe rat. nec tamẽ cũ quoq̃ ꝑticipãs nocturnis imaginibus. ſed indicio facinoris ꝓrſus diſ ſimulato & nequiſſimũ pcuſſorẽ punire & ærũnabili uitæ ſeſe ſubtrahere tacita decer nit. Ecce rurſus ĩprouide uoluptatis deteſtabilis petitor aures obſeratas de nuptiis obtũdẽs aderat ſed illa clemẽter aſpernata ſermonẽ Thraſilli aſtuq; miro pſonata in ſtãter garriẽti ſũmiſſeq; dprecãti adhuc iqt tui fratris meiq; ca. mariti facies pulchra illa in meis diuerſatur oculis. Adhuc odor cinnaeus Ambroſii corporis p nares meas pcurrit. Adhuc formoſus Lepolemus in meo uiuit pectore. boni ergo & optimi con ſules. ſi luctu legitimo miſerrimæ fœminæ neceſſariũ cõceſſeris tẽpus quo ad reſiduis mẽſibꝰ ſpaciũ reliquũ cõpleatur ãni. quæ res cũ meũ pudorẽ tũ ẽt tuũ ſalutare cõmodũ reſpicit: ne forte ĩmaturitate nuptiaꝝ indignatione iuſta manes acerbos mariti ad exitũ ſalutis tuæ ſuſcitemus. Nec iſto ſermone Thraſillus ſobrie factus uel ſaltẽ tẽpeſtiua pollicitatione recreatus idẽtidẽ pgit linguæ ſautiãtis ſuſurros iprobos iurguere. quoad ſimulãter reuicta Charite ſuſcipit. Iſtud equidẽ certe magnope deprę cãti cõcedas neceſſe eſt mihi Thraſille ut interdũ taciti clãdeſtinos coitus ebeamꝰ nec qſq̃ pſentiſcat familiariũ quoad dies reliquos metiatur ãnus. ꝓmiſſiõi fallatioſe mulieris oppręſſus ſuccubuit Thraſillus. & ꝓlyxe cõſentit de furtiuo cõcubitu noctẽq; & optas exoptat ultro tenebras uno potiũdi ſtudio poſtpones oĩa: Sed heus tu inqt Charite q̃ ꝓbe ueſte cõtectus oĩq; comite uiduatꝰ pria uigilia fores meas tacitus accedas. unoq; ſibilo cõtentus nutricẽ iſtã meã opiare quæ claſtris adhærens excubabit aduentui tuo. nec ſecius patefactis ædibꝰ acceptũ te. nullo lumine cõſcio. ad meũ per ducet cubiculũ placuit Thraſillo ſcœna feraliũ nuptiaꝝ nec ſequius aliqd ſuſpicatꝰ ſed expectatione turbidus de diei tãtũ ſpatio. & ueſpe mora q̃rebatur. Sed ubi ſol no cti tãdẽ deceſſit & ipſo Charites adornatus. & nutricis captioſa uigilia deceptꝰ irrepit cubiculũ ꝓnus ſpei tũc anus de iuſſu domĩe plãdiẽs ei furti deꝓmptis calicibus: & oenoforo qd imixtũ uino ſoporiſeꝝ gerebat uenenũ. crebri potionibꝰ auide. ac ſecure hauriẽtẽ. mẽtita domine tarditatẽ. q̃ſi parẽtẽ adſideret ægrotũ facile ſepeliuit ad ſomnũ. Iãq; eo ad oẽs iniurias expoſito ac ſupinato itro uocata Charite. maſculis aĩs ĩpetuq; diro fremẽs ĩuadit. ac ſupſtitit ſicariũ & inqt. Fidus cõiugis mei comes en uenator egregius. en carus maritus. hæc eſt illa quę meũ ſãguinẽ fudit. hoc pectus. qđ fraudulẽtas ãbages ĩ meũ cõcinnauit exitiũ oculi iſti. qbus male placui. q quodãmõ tamẽ iã futuras tenebras auſpicãtes ueniẽtes pẽas ãteced ũt. quieſce ſecurus. bte ſõnia re. nõ ego gladio. nõ ferro petã. abſit. ut ſimili mortis genere cũ marito meo coeq̃ris: uiuo tibi morientur oculi. nec qcq̃ uidebis niſi dormiens. faxo fœliciorẽ necẽ inimici tui: q̃ uitã tuã ſentias. lumẽ certe nõ uidebis. manu comitis ĩdigebis. Charitẽ non tenebis nuptiis nõ frueris. nec mortis qete recreaberis. nec uitæ uoluptate letaberis. ſed incertũ ſimulacrũ errabis inter ortũ & ſolẽ & diu q̃res dexterã quæ tuas expugnauit pupulas qđq; ẽ in ærũna miſerimũ. neſcies de quo queraris. At ego ſepulchrũ mei lepolẽi tuo luminũ cruore libabo & ſcis manibꝰ eius iſtis oculis parẽtabo. ſed qd mo-

ra tẽporis dignũ cruciatũ lucraris & meos forsitan tibi pestiferos imaginaris ãplexus relictis sonolẽtis tenebris ad aliã penalẽ euigila caliginẽ attolle uacuã faciẽ uindictã recognosce infortuniũ intellige erũnãs cõputa sic pudice mulieri tui placuere oculi sic faces nuptiales tuos illuminarũt thalãos. ultrices hẽbis ꝓnubas & orbitatẽ comitẽ & ꝑpetue cõsciẽtiæ stimulũ. Ad hũc modũ uaticiata mulier. acu crinali capite dep̃rõpta. Thrasilli cõuulnerat tota lumiã. eũq; ꝓrsus exoculatũ relinquẽs. dũ dolore nescio crapulã cũ sono discutit: arrepto nudo gladio quo se Lepolemus solebat ĩcingere p mediã ciuitatẽ cursu furioso ꝓripit se: ꝓculdubio nescio quod scelus gestiẽs circa monumẽtũ mariti cõtendit. At nos & oĩs populus nudatis totis edibꝰ studiose nõ seq̃mur hortati mutuo ferrũ uesanis extorquere manibꝰ. sed Charite capulũ capit Lepolemi: ꝓpter assistẽs. gladioq; fulgẽti singulos abigens. ubi fletus uberes & lamentationes uarias cũctoꝝ intuetur. Abiicite inq̃t ĩportunas lachrymas abiicite luctum meis uirtutibꝰ alienũ uindicaui in mei mariti cruẽtũ pemptorẽ punita sũ funestũ me aꝝ nuptiaꝝ prędonẽ. iã tẽpus ẽ: ut isto gladio deorsus ad meũ Lepolemũ uiã querã: & enarratis ordine singulis quæ sibi p somniũ nũtiauerat maritus. quoq; astu Thrasillũ inductũ petisset ferro sub papillã dexterã trãsacto cõcorruit. & in suo sibi puoluta sãguine postremo balbutiẽs incerto sermõe pefflauere aĩam uirilẽ. Tũc ꝓpere familiares misere Charites. accuratissime corpus ablutũ. munita sepultura ibidem marito ꝑpetuã cõiugẽ reddidere. Thrasillus uero cognitis oĩbꝰ neq̃ens idoneũ exitiũ præsentis clade reddere. certusq; tanto facinori nec gladiũ sufficere. spõte delatus ibidẽ ad sepulchrũ. Vltronea uobis infesti manes en adest uictima. sæpe clamitãs: ualuis sup se se diligẽter obseratis. inedia statuit elidere sua sñia dãnatũ spiritũ. Hic ille longo trahẽs spiritu: & nõnũq̃ illachrimans. grauiter affectis rusticis annũtiabat. Tũc illi mutati domini nouitatẽ metuẽtes & infortuniũ. domus herilis altius miserantes. fugere cõpant. sed equoꝝ magister qui me curãdũ magna ille q̃dẽ cõmẽdatione susceperat q̃cq̃d ĩ casula precio sũ cõditũ seruabat meo atq; alioꝝ iumẽtoꝝ dorso repositũ abspor tãs sedes pristinas deserit gerebamus ĩfãtulos & mulieres gerebamus: pullos. passeres edos catellos & q̃cq̃d ĩfirmo gradu fugã morabatur. nostris quoq; pedibꝰ ãbulabat. nec me põdus sarcine q̃q̃ enormis urguebat q̃ppe gaudiali. fuga detestabilẽ illũ exectorẽ uirilitatis meæ relinquẽtẽ: Siluosi mõtis aspeꝝ ꝑmensi iugũ. rursusq; repo sita cãpoꝝ ad spatia puecti: iã uespa semitam tenebrante. peruenimꝰ ad quoddam castellũ freq̃ẽs & opulẽs unde nos incole nocturna. ĩmouero matutina etiam ꝓhibeã egressione. lupos enim numerosos. grandes. & uastis corporibꝰ sarcinosos. ac nimia ferocitate seuientes passim rapinis adsuetos infestare cũctam illam regionem. Iamq; ipsas uias obsidere & in modũ latronum prætereuntes aggredi. immo etiam uesana famæ rabidos. finitimas expugnare uillas exitiumq; inertissimoꝝ pecudũ ipsis iam humanis capitibus imminere. Deniq; ob iter illud qua nobis erat cõmeandum iacere semesa hominum corpora. suisq; uisceribus nudatis ossibus cuncta cãdere. ac per hoc nos quoque cautione summa uiæ reddi debere idque uel in primis ob serenitatẽ: ut luce clara: & die iam ꝓuecto. & sole florido uitãtes undique latentes insidias: cũ & ipso lumine diraꝝ bestiaꝝ repigratur impetus non laciniatim dispsos sed cuneatim stipato cõmeatu difficultates illas trãsabiremus. Sed nequissimi fugitiui ductores illi nostri ecce festinationis temeritate: ac metu incerte insequutionis spreta salubri monitione. nec expectata luce ꝓxima circa ferme tertiã uigiliã noctis onustos nos ad uiã pro

pellunt. Tũc ego metu pdicti ꝑiculi q̃tũ poterã turbe medius & inter cõferta iumē
ta latēter abſcõditu clũibꝰ meis ab aggreſſiõibꝰ ferinis cõſulebã. iãq; me curſu celeri cę
teros equos antecellentē mirabãtur oẽs. ſed illa ꝑnicitas non erat alacritatis meæ. ſed
formidinis indiciũ. Deniq; mecũ ipſe reputabã pegaſũ inclytũ illũ metu magis uola-
ticũ fuiſſe. ac ꝑ hoc merito pinnatũ ꝓditũ dũ in altũ & aduſq; cælũ ſubſilit ac reſultat
formidãs. ſ. ignifere morſũ chimere. Nã & illi paſtores qui nos agebãt in ſpeciē præ-
lii manus obarmauerãt hic lanceã ille uenabulũ alius gerebat ſpicula fuſtē alius. ſed
& ſaxa. quæ ſalebroſa ſemita largiter ſubminiſtrabat. Erant qui ſudes præacutas at-
tollerēt pleriq; tamē ardentibꝰ facibꝰ ꝓterrebãt feras. nec quicq̃ pręter unicã tubam
deerat quin acies eſſet pręliaris. ſed nequiſq̃ fruſtra timorē illũ ſatis inanē ꝑfũcti lon-
ge peiores inheſimus laqueos. Nam lupi forſitã cõferte iuuētutis ſtrepitu. uel certe ni
mia luce flãmaꝝ deterriti: uel ēt aliorſũ graſſantes nulli circa nos aditũ tulere: ac ne ꝓ
cul ſaltē ulli cõparauerãt uille uero quã forte tũc præteribamus coloni multitudinem
· noſtrã latrones rati. ſatis agentes reꝝ ſuaꝝ eximieq; trepidi: canes rabidos. & ĩmanes
& q̃buſuis lupis & urſis ſeuiore. quos ad tutelæ præſidia curioſe fuerãt alumnati iubi
lationibꝰ ſolitis & huiuſcemodi uocibꝰ nobis ĩhortantur. qui præter genuinã ferocita
tē tumultu ſuoꝝ exaſperati circa nos ruũt & undiq; laterũ circũfuſi paſſim inſiliunt.
& ſine ullo delectu iumēta ſimul & homines lacerant diuq; graſſati pleroſq; ꝓſternũt
cerneres non tã Hercules memorãdũ q̃ miſerandum etiam ſpectaculum canes copi-
oſos ardentibꝰ animis alios fugientes arripere alios ſtantibus inherere. quoſdã iacen
tes inſcindere. & per oẽm noſtrũ cõmeatũ morſibus ambularę. Ecce tanto periculo
malũ maius inſequitur: de ſũmis enim tectis ac de ꝓximo colle ruſticã illi. ſaxa ſuper
nes raptim deuoluunt ut diſcernere prorſus nequiremus. q̃ potiſſimũ caueremus cla
dē. cominus canũ an eminus lapidũ quoꝝ quidē unus mulierē quę meum dorſum re
ſidebat repente percuſſi. quo dolore cõmota ſtatim fletu cũ clamore ſublatu. maritũ
ſuũ paſtorē illũ ſuppetiatũ ciet. At ille domini fidē clamitãs & cruorem uxoris abter
gēs altius quiritabat. Quod miſeros hoĩes & laborioſos uiatores tam crudelibus ani
mis inuaditis ac ꝑteritis atque obruitis quas prædas munitis. quæ dãna uindicatis.
at nõ ſpelũcas feraꝝ uel cautes incolitis barbaroꝝ ut hũano ſanguine ꝑfuſo gaudea-
tis. Vix hæc dicta. & ſtatim lapidũ cõgeſtus ceſſauit hymber: & infeſtoꝝ canũ reuo-
cata cõquieuit ꝓcella. unus illinc denique de ſũmo cupreſſus cacumine. At nos ĩquit
nõ noſtroꝝ ſpolioꝝ cupidine latrocinamur. Sed hãc ipſã cladē de ueſtris protelamꝰ
manibꝰ. iã denique pace tanquilla ſecuri poteſtis incedere. Sic ille ſed nos pluriſariã
uulnerati reliq̃ uiã capeſcimus. alius lapidis. alius morſus uulnera referētes uniuerſi
tamē ſaucii: Aliquãto denique uiæ ꝑmēſo ſpatio ꝑuenimꝰ ad nemus quoddã ꝓceris
arboris cõſitũ & patētibꝰ uirectis amenũ ubi placuit illis ductoribꝰ noſtris paululũ
cõqeſcere corporaq; ſua diuerſa laniata ſedulo recurare. Ergo paſſim ꝓſtrati ſolo pri
mũ fatigatos aĩos recuꝑare ac dehinc uulneribꝰ medelas uarias adhibere feſtinãt. hic
cruorē pręterfluētis aq̃ rore deluere. ille ſpõgiis macidatis tũores cõprimere. Alius ſa
ſcioli: hiãtes uicire plagas ad iſtũ modũ ſaluti ſuæ q̃ſq̃ conſulebat. Interea q̃dã ſenex
de ſũmo colle ꝑſpectat quē circũ capelle paſcentes opilionē eē ꝑfecto clamabant. eũ
rogauit unus e noſtris hēret ne uenũ lacte uel adhuc liquidē uel in caſeum recentē in-
choatum. At ille diu capite quaſſanti. uos autē inq̃t de cibo uel poculo. uel oĩno ulla
refectione nunc cogitatis an nulli ſcitis quo loco cõſederitis & cum dicto conductus

ouiculis: cōuersus lōge recessit: quæ uox ei9 & fuga pastoribꝫ nostris nō mediocrē pauorē incussit. Ac dū pterriti de loci qualitate sciscitari gestiūt nec ē qui doceat: senex alius magnus ille quidē grauatus annis. totus in baculū ꝓnus & lassū trahēs uestigiū uberti lachrymās. p uiā ꝓximat. uisisq; nobis cū fletu maximo singuloꝝ iuuenū genua cōtingēs sic adorabat. Per fortunas uestrosq; genios sic ad meæ senectutis spatia ualidi lætiq; ueniatis decepto seni subsistite meūq; paruulū ab inferis ereptū cāis meis reddite. Nepos nāq; meus: & itineris huius suauis comes dū forte passerē incantantē sępiculę cōsectatur arripere delapsus in ꝓximā foueā quæ fruticibꝫ imis sulpateti extremo iā uitæ cōsistit periculo. quippe cū de fletu ac uoce ipsius auxiliū sibi sæpicule clamitantis uiuere illū quidē sniam. sed per corporis ut uidetis mei defectā ualitudinē opitulari nequeā: At uobis ætatis & roboris beneficio facile est suppetiari miserrimo seni. puerūq; illū nouissimū successionis meæ: atq; unicam stirpē. sospitē mihi facere. Sic deprecātis suamq; canicié distrahentis oēs quidē miserenter. sed unus præ cæteris & aīo fortior & ætate iuuenior: & corpore ualidior. quiq; solus præter alios incolumis prælīū supius euaserat. exurgit alte alacer. & præcōtatus quo nā loci puer ille cecidisset. mōstrātē digito non longe frutices horridos. senem illū impigre comitatur. ac dū pabulo nostro suaq; cura defecti. sarcinulis quisq; sūptis suis uiā capessūt: clamore primo nominatim ciētes illū iuuené frequenter inclamant. mox hora diutina cōmoti mittūt e suis accessitorem unū qui requisitū comitē tēpestiuæ uiæ cōmonefactū reduceret. At ille modicū cōmoratus refert sese buxantiq; pallore trepidus. mira super cōseruo suo renūciat. conspicatū se quippe suppinato illi & iam & maxima pte cōsūpto. īmanē draconem mandentē insistere. nec ullū usq̄ miserrimū senem cōparare illū. Qua re cognita: & cū pastoris sermone collata. qui eū ꝓrsus hūc illū. nec alium cęcoꝝ inquilinū præminabatur pestilenti deserta regione uelociori se fuga ꝓripiūt. nosq; pellunt crebris tūdentes fustibꝫ cælerrime. Denique lōgo itinere cōfecto: pagū quedam accedimus. ibique totam perquiescimus noctē mihi cæptum facinus oppido memorabile: narrare cupio. Seru9 qdā cui cūctā familiæ tutelā dominus per miserat suus: qque possessionē illā maximā ī quā diuerteramus uillicabat. habēs ex eodē famulitio cōseruā cōiugam libere cuiusdā. extrarieque mulieris flagrabat cupidine. quo dolore pelicat9. uxor eius instructa cūctas mariti rationes. & qcqd horreo recōditū cōtinebatur admoto cōbussit igne nec tali dāno tori sui cōtumeliā uindicasse cōtēta. iā circa sua seuiens uiscera. laqueū sibi nectit infantulūque quē de eodē marito iam susceperat eodē funiculo nectit. seque in præaltissimū puteū adpendicē puulū trahēs præcipitat. quā mortē dominus eoꝝ egerrime subsistēs. arreptum seruulum eius. q causā tanti sceleris luxurię suę pręstiterat nudum ac totum melle plitum firmiter alligauit: arbori ficulneæ cui9 in ipso carioso stipite inhabitātium formicaꝝ nidificia burriebant. & ultro citroque cōmeabant. multi iuga scaturrigine. quę simul dulcem ac mellitum corporis nidorē psentiscunt. puis qdē. sed numerosis & continuis morsiunculis pœnitus inherentes per longi tēporis cruciatum ita carnibꝫ atque ipsis uiscerībꝫ adesis hoīe consumpto mēbra nudarunt ut ossa tantum uiduata pulpis nitore nimio candētia funeste cohererent arbori. Hac quoque detestabili deserta mansione paganos in summo luctu relinquentes. rursum pergimus dieque toto campestres emersi uias ciuitatē quādā populosā & nobilē iā fessi peruenimus. Ibi larē sedesque ꝑpetuas pastores illi statuere decernunt. qd & longe quęsituris firme latebre uide

rētur: & annone copiose beata celebritas inuitabat triduo denique iumētoꝝ refectis
corporibus quo uēdibiliores uideremur ad mercatum producimur magnaque uoce
præconis precia singulis nnuciantis equi atque alii asini opulentis emptoribus pręsti
nantur: Ac me relictum solum ac subsiciuum cum fastidio plerique præteribāt: Iam
que tedio cōtrectationis eoꝝ qui de dentibus meis ætates cōputabāt manum cuiuſ-
dā fetore sordentē qui gingiuas identidē meas putidis scalpebat digitis mordicus ar
reptā plenissime contriui. quę res circunstantiū ab emptione mea utpote ferocissimi
deterruit aīos. Tūc preco disruptis faucibꝰ & rauca uoce sautius: in meas fortunas ri
diculos instruebat iocos quē ad finē cātheriū istū ueni frustra subiiciemus. & uetulū
extritis ungulis debilē & dolor deformē & inherti pigritia ferocē. nec quicq̄ amplꝰ:
q̄ ruderariū cribrū atqꝫ adeoque uel donemus eū cuipiā. siqui tamē fenū suū ꝑdere nō
grauatur. Ad istū modū preco ille cachinnos circunstātibus cōmouebat. sed illa for-
tuna mea sęuissima quā ꝑ tot regiones iam fugiens effugere: uel præcedentibus malis
placare nō potuit. rursū in me cecos detorsit oculos. & emptorē aptissimū duris me-
is casibus mire reꝑtū obiecit. scitote qualē Cynedū & senē Cynedū caluū quidē. sed
cincinis semicāis & pendulis capillatū unū detriuiali populariū fece qui ꝑ plateas. &
oppida cymbalis & crotalis ꝑsonantes. deaqꝫ syriā circunferētes mēdicare cōpellunt
is nimio pręstinandi studio præconē rogat cuiatis essē. At ille cappadotiū me & satis
forticulū denūtiat rursum reqrit annos ætatis meæ. sed preco lasciuiens mathemati-
cus qdē. q stellas eius disposuit qntū ei numerauit ānū. sed ipse. s. melius istud de su
is nouit ꝓfæssionibꝰ: q̄q̄ eni prudens crinē Corneliæ legis incurrā si ciuē romanū pro
seruo tibi uēdidero qn emis bonū & frugi mācipiū. qđ te & foris & domi poterit iu-
uare. Sed exinde odiosus emptor aliud de alio nō desinit quærere. deniqꝫ de māsuetu
dine ēt mea percontatur anxiæ. At pręco ueruecē inquit. nō asinū uides. ad usum om
nē qetū. nō mordacē. nec calcitronē qdē: sed ꝓrsꝰ ut asini corio modestū hoīem inha
bitare credas. q̄ res cognitu nō ardua. Nā si faciē tuā mediis eiꝰ fœībꝰ emiseris facile
ꝑcōctaberis q̄ grādē tibi d̄mōstret patiētiā sic preco lucrōē tractabat dicacule. sed ille
cognito cauillatu similis īdignāti. At te iqt cadauer surdū & mutū delirūqꝫ pręcōē oī
potētes & oīparēs seda syria & scūs Sabadiꝰ & Bellōa & mater Idea. cū suo Adone.
Venus dūa. cæcū reddāt. q scurrilibus iā dudū cōtra me uelitaris iocis. An me putas
īepte iumēto fero possedeā cōmittere ut turbarū repente diuinū deiiciat simulachrū
egoqꝫ miser cogar crinibꝰ solutis discurrere & deæ meæ humi iacenti aliquē medicum
quęrere. Accepto tali sermone. cogitabā subito uelut lymphaticus exilire ut me fero
citate cernēs exasperatū. ēptionē desineret. Sed præuenit cogitatū meū ēptor anxiꝰ
precio depēso statim qđ qdē gaudēs dominus. s. tedio mei facile suscepit septēdecim
denariū & ilico me tūida ꝑte deligatū tradidit Phylebo. hoc enim noīe censebatur iā
meus dominus. At ille susceptū nouitiū famulū trahebat ad domū statimqꝫ illic de
primo limine ꝓclamat puelle seruū uobis pulchellum en ecce mercato ꝑduxi sed ille
puellæ chorus erat cynedoꝝ q̄ statī exultantes in gaudium. fracta. rauca. & effœmia
ta uoce clamores absonos intollunt rati. s. uere quempiā hominem seruulum mini-
sterio suo paratum. Sed postq̄ nō ceruā pro uirgine: sed asinum pro homine succida
uidere nare detorta mgr̄m suū uarie cauillāt nō eni seruū. sed maritū illū. s. sibi ꝑdu
xisse. Et heꝯ aiūt. caue ne solꝰ exedas tā bellū. s. pullulū: sed nobis quoqꝫ tuis palum-
bulis nōnūq̄ ꝑtias. hæc & huiusmōi mutuo blatterātes pręsepio me ꝓximū deligāt.

Erat q̃dẽ iuuenis satis corpulentus: choraula doctissimus: collaticia stipe de mensa paratus: q̃ foris q̃dẽ circũgestãtibus deã: cornu canes adambulabat. domi uero ꝑ miscuis opis ꝑtiari os agebat cõcubitus. hic me simul domi cõspexit: libenter appositis largiter cibariis: gaudẽs alloq̃tur. uenusti tãdẽ miserrimi laboris uicarius: sed diu uiuas & dominis placeas. & meis defectis iã lateribꝰ cõsulas. Hic audiẽs iã meas futuras nouas cogitabã ærũnas. die sequẽti uariis coloribꝰ ĩdusiati & deformiter q̃sq; formati: faciẽ cenoso pigmẽto deliti: & oculis obũctis graphice prodeũt. mitellis & crocrotis & carbasinis & bõbicinis iniectis: q̃dã tunicas albas. in modũ lãciolaꝝ quo quo uersũ fluente purpura depictas: cingulo subligati: pedes luteis induti calceis: deãq; serico cõtectã amiculo mihi gerẽdã ĩponũt: brachiisq; suis humerotinus renudatis attolẽtes ĩmanes gladios ac secures euhantes exiliũt: icitantes tibiæ cantu lymphaticũ tripudiũ. nec paucis ꝑratis casulis: ad quãdã uillã possessoris britĩ ꝑueniũt & ab ĩgressu p̃rio statĩ absonis ululatibꝰ cõstrepẽtes fanatice ꝑuolant. deniq; capite d̃misso: ceruices lubricis ĩtorquẽtes motibꝰ: crinesq; pẽdulos ĩ circulũ rorãtes: & non nũq̃ morsibꝰ suos ĩcursantes mulculos: ad postremũ ancipiti ferro. q̃d gerebant sua q̃sq; brachia dissecant. iter hæc unꝰ ex illis bacchatur effusiꝰ: ac de imis præcordiis anhelitus crebros referẽs. uelut numis diuino sp̃u repletꝰ: simulabat sauciã uecordiam ꝑrsus q̃ domini præsentia: soleãt hoĩes nõ sui: fieri meliores sed debiles effici uel ægroti. specta deniq; q̃le cælesti ꝑuidẽtia meritũ reportauerit. ĩfit uaticinatione clamosa: cõficto mẽdacio semetipsũ icessere. atq; criminari: q̃si cõtra fas sanctæ religionis designasset aliq̃d. & insup iustas pœnas noxii facinoris: ipse de suis mãibus exposcere. arrepto deniq; flagro: q̃d semiuiris illis ꝑpriũ gestamẽ ẽ: cõtortis tenis lanosi uelleris ꝑ lixe fimbriatũ. & multi iugis talis ouiũ tesseratũ. ĩdidẽ sese multinodis cõmulcat ictibus. mire cõtra plagaꝝ dolores præsumptiõe munitus. cerneres ꝑ sectu gladiorum: ictuq; flagrorũ. solũ spurcitie sanguinis effœminati madescere. quæ res ĩcutiebat mihi nõ paruã solicitudinẽ. uidẽti tot uulneribus largiter ꝑfusum cruorem ne quo casu deæ ꝑegrinę stomachus. ut quorũdã hoĩum lactẽ. sic illa sanguinẽ cõspiceret asininũ. Sed ubi tandẽ fatigati. uel certe suo laniatu satiati. pulsam carnificinã dedere. stipes æreas. imo uero & argenteas. multis certatim offerentibus. sinu recepere patulo. nec nõ & uini cadũ & lactẽ & caseos. & farris & siliginis aliq̃d. & nonnullis ordeũ deæ gerulo donantibus. auidis aĩmis conradẽtes oĩa. & ĩ sacculo huic quæstui de industria præparatos farcientes. dorso meo congerũt. ut duplici scilicet sarcinæ pondere grauatus. & horeũ simul & tẽplũ incederẽ: A tistũ modũ palãtes. omnẽ illam deprædabãtur regionẽ. sed in quodã castello copia lętãti largioris q̃sticuli. gaudiales instruunt dapes. a quodã colono. fictæ uaticinatiõis mẽdacio. pinguissimũ deposcunt arietẽ. q̃ deã syriã esuriẽtẽ suo satiaret sacrificio. ꝑbeq; disposita cœnula balneas obeunt. ac d̃ hic lauti. quadã fortissimũ rusticanũ. industria laterũ: atq; imis uẽtris bene præpatũ comitẽ cœnæ secũ adducũt: paucisq; ad modũ prægustatis olusculis. ante ipsam mẽsã. spurcissima illa ꝑpudia ad illicitæ libidinis extrema flagitia. ĩfandis uirginibꝰ efferant. passim que circũfusi. nudatũ supinatũque iuuenẽ. execrãdis uredinibꝰ flagitabãt. Nec diu tale facinus meis oculis tolerãtibꝰ. porro q̃rites ꝑclamare gestiui. sed ui duatũ cæteris syllabis ac litteris præcessit. o tãtũ sane claꝝ. ac ualidũ: & asino ꝑpriũ sed ĩportuno plane tp̃e. nãque de pago ꝑxio cõplures iuuenes abactũ sibi noctu ꝑquirẽtes asellum. nimioque studio cuncta deuorsaria scrutãtes. intus ediũ. audito rudi-

Choraula

Indusiati

Mitellæ

Crocotæ

Humerotius

Gaudiales

Dea syria

tu meo. prædā abscōditā latibulis editū rati: corā rē inuasuri suā: iprouisi cōferto gra
du se penetrant: palāq; illos: execrandas fœditates obeuntes deprǽhendūt. Iam iāq;
uicinos undiq; ꝑtientes: turpissimā scenā patefaciūt: in sup redicule sacerdotū purissi
mā laudātes castimoniā. Hac īfamia cōsternati: q̄ ꝑ ora populi facile dilapsa: meri-
to iuisos ac detestabiles eos cūctis effecerat: noctē ferme circa mediā: collectis oībꝰ:
furtim castello facesseunt. bonaq; itineris ꝑte ante iubaris exortū trāsacta. iā die claro
solitudines auias nacti: multa prius secū collocuti accingunt se meo funeri: deaq; ue
hiculo meo sublata. & humi reposita: cūctis stramētis me renudatū. ac de quadā q̄r
cu destinatū: flagro illo pecuinis ossibꝰ cathenato uerberātes: pene ad extremas cōfe-
cerāt mortes. Fuit unus q̄ poplites meos eneruare: securi sua cōminaret̃. ꝙ de pudore
candido scilicet suos. tā deformiter triūphassē: sed cæteri nō meæ salutis: sed simula-
chri tacētes cōtēplatione: i uita me retinēdū censuere: rursū itaq; me refertū sarcinis:
planis gladiis minantes ꝑueniūt ad quādā nobilē ciuitatē: ubi uir principalis. & ali-
as religiosus: & eximie domini referrēs: tinnitu cymbalorū & sonu tympanoꝝ: can-
tusq; phrygii mulcētibꝰ modulis exercitꝰ ꝓcurrit obuiā: deāq; uotiuo suscipiēs ho-
spitio: nos oīs ītra cōseptē domꝰ āplissimæ cōstituit: numēq; sūma ueneratiōe atque
hostiis opimis placar̃ ꝯtēdit. Hic ego me potissimū capitis ꝑiclitatū memini. nā q̄dā
colonus ꝑtē uenatiōis. īmanis cerui pinguissimū fœmur: domino illi suo muneri mi-
serat: q̄d īcuriose pone culinæ fores: nō altiuscule suspēsū. canis adeque uenaticus latē
ter īuaserat. lætusq; præda. ꝓper custodiētes oculos euaserat. quo dāno cognito: sua
q; reprehēsa negligētia cocus diu lamētatꝰ: lachrymis inefficacibꝰ. iā iāque dn̄o cœ-
nā flagitāte mœrēs. & utcūque metuēs altius. filio suo ꝑuulo cōsalutato. arreptoque
funiculo: mortē sibi nexu laquet cōpabat. nec tamē latuit fidā uxorē eiꝰ casus extre-
mꝰ mariti. sed funestū nodū uiolēter īuadēs māibꝯ ābabꝯ. Adeo ne inq̄t præsēti ma
lo ꝑterritꝰ mēte excidisti tua. nec fortuitū istud remediū. q̄d dn̄i ꝓuidētia submini-
strat ītueris. nā si q̄d ī ultīo fortunę turbīe resipiscis. expgite mi ausculta & ad uenam
istū asinū. remoto quodā loco deductū. iugula fœmurque eiꝰ ad similitudinē ꝑditi d̄
tractū. & accuratiꝰ ī ꝓtrimētis sapidissime decoctū: appōe domino ceruini uice. ne-
q̄ssimo uerberoni sua placuit salus de mea morte & multū cōserue sagacitate laudata
destīata ēt laniene, cultros acuebat.

Protri mēta Sapi-dissi-me

Eiusdē Liber nonus de asino aureo.

SIc ille neq̄ssimus carnifex contra me manus īpias abarmabat. At ego
præcipitāt cōsiliū ꝑiculi tāti ꝑn̄tia. nec expectata diutina cogitatiōe la
nienā īminētē fuga uitare statui: ꝓtinusque uiculo quo fuerā deligatꝰ
arrupto cursu me ꝓripio totis pedibꝯ ad tutelā salubrē crebris calci-
bus uelitatꝰ ilicoque me rapti trāscursa ꝓxia porticu. triclinio. ī quo
dominus ædiū sacrificales epulas cū sacerdotibꝯ deæ cœnitabat. īcōtater īmitto. nec
pauca reꝝ apparatꝰ cibarii. mēsas & id genꝯ īpetu meo collido. atq; disturbo. q̄ reꝝ d̄
formi strage paterfamilias cōmotꝰ ut īportunū atq; lasciuiū me cuidā famulo curio-
se traditū. loco certo aliquo clausū iussit cohiberi. ne rursū ꝯuiuiū placidū simili ꝑtu
lātia dissipare. hic astulo ꝯmēto scitule mūitꝰ. & mediis lanii māibꝯ ereptꝰ custodela
salutaris mihi gaudebā carceris. Sed nimiꝝ nihil fortuna tenuēte. licet hōi nato dex-
teꝝ ꝓuēire. nec cōsilio prudēti. uel remedio sagaci diuinæ ꝓuidētię fatalis dispositio
subuerti. uel reformari pōt. mihi denique ad ipsū cōmētū q̄d momētariam salutem
repperisse uidebat̃ periculū grāde īmo præsens: exitiū: cōflauit aliud: nā q̄dā subito

Cu- ode-

puer: mobili ac trepida facie pcitus: ut familiares iter se susurrabant: irrupit triclinium suoq; annūciat domino, de pximo angiportu: canē rabidā pauloante p posticā ipetu miro sese direxisse: ardētiq; prorsus furore uenaticos canes inuasisse: ac dehic pximū petisse stabulū: atq; ibi pleraq; iumēta incurrisse pari sæuitia: nec postremū saltē ipsis hoībus pepercisset: nam Mytiliū mulionē. & Ephestionē cocū. & Hypathauiū cubiculariū. & Apolloniū medicū: imouero & plures alios ex familia abigere tēptātes: uariis morsibus quēq; lacerasse: certe uenenatis morsibus cōtacta nōnulla iumenta: efferata simili rabie: quæ res omniū stati pcussit aīmos: ratiq; me etiā eadē peste pfe/ctū uero cite: arreptis huiuscemodi talis: mutuoq; ut exitiū cōmune ptelarent cohortati ipsi potius uesaniæ morbo laborātes psequunt. nec dubio me lanceis illis & uenabulis. imo uero & bipēnibus: q facile famuli subministrabant: mēbratim cōpilassent ni respecto subiti piculi turbine: cubiculū i quo mei domini diuertebāt: ptin9 irrupissem: tūc clausis obseratisq; sup me foribꝰ: obsidebāt locū: quoad sine ullo cōcessionis suæ piculo pestilētiæ lætalis pu:caci rabia possessus: ac pesus absumerer. quo facto tādē libertatē nactus solitariæ fortunæ mun9 āplexus sup cōstratū lectū abiectꝰ post multū eqdē tpis sōnū hūanū qeui. Iāq; clara die. mollicie cubituli refota lassitudine. ueget9 exurgo. Atq; illos q meæ tutelæ puigiles excubias agitauerāt auscultode meis sic altercari fortunis. At hūccine misez istū asinū iugi furore iactari credimus? imouero iā uirus icrescente sæuitia prsus extinctū. sic opinionis uariæ termi nū ad explorationē cōferūt. ac de rima qdā pspiciūt sanū me. atq; sobriū ocio se cōsistere. Iāq; ultro foribus patefacti. plenius an sim iā mansuetus piclitanter. Sed unus ex his de cælo missus mihi sospitator. argumētū explorandæ sanitatis meæ tale cōmōstrat cæteris. ut aq recentis cōpletā peluē offerēt potui meo. Ac si itrepidus & more solito sumēs. aqs adhibescerē. sanū me atque omni morbo scirent expeditū. contra uero si uisū cōtactūque laticis uitamē. ac phorrescerē. p cōpto noxiā rabiē ptinaciter durare. hęc eni libris pristinis etiā pditū obseruari solere: Isto placido uas imane cōfesti aquæ. plucide de pxio petite fōte cōtātes ad hæc. offerūt mihi. at ego sine ulla mora pgressus. etiā obuio gradu satis sitiēter: pnus & totū caput iuergēs. salutares uere equidē illas aquas hauriebā. iāque & plausus manus. & auriū flexus. & ductū capistri. & quid uis aliud piclitātiū placide patiebar. quo ad cōtra uesanā eoz præsumptionē modestiā meā liqdo cūctis approbarē. ad istū modū uitato duplici piculo. die sequēti rursum diuinis exuuiis onust9 cum crotalis & cymbalis. circumforaneum mēdicabulum pducor ad uiā nec paucis casulis atque castellis oberratis diuertimus ad quēpiā pagum urbis opulētę quondā. ut memorabāt icolæ iter semiruta uestigia cōditum & hospitio pximi stabuli recepti. cognoscimꝰ lepidā de adulterio cuiusdā paupis fabulā. quā uos ēt cognoscatis uolo. Is gracili paupie laborans. fabriles opas præbēdo. puis illis mercedibꝰ. uitā tenebat. Erat ei tñ uxorcula. ēt satis qdem tenuis & ipsa. uez tñ postrema lasciuia famigerabilis. sed die qdā. dum matutio ille ad op9 susceptum pficiscitur. stati latēter irrepit eius hospitium temerarius adulter: ac dū Veneris collectiōibus securius operātur. maritus ignarus rerum: ac nihil ēt tum tale suspicās. improuisus hospitium repetit. Iāque clausis & obseratis foribꝰ. uxoris laudata cōtinētia. ianuā pulsat. sibilo ēt presētiā suā denunciāte. tunc mulier callida. & ad hmōi flagitia perastutula tenacissima amplexibus expeditum hoiem. dolio quod erat in angulo semiobrutum. sed alias uacuū. dissimulāter abscōdit. & patefactis ędi

adlibescere

Mendicabulus

Vxorcula

Far gi

bus adhuc introeuntẽ maritũ aspera sermone accipit. Siccine uacuus & ociosus: insi
nuatis manibus ambulabis mihi. nec obito consueto labore uitæ nostræ ꝓspicies: &
aliquid cibatui parabis. At ego misera ꝑ noctem. & ꝑ diem lanificio: neruos meos
cõtorqueo: ut ĩtra cellulam nostrã saltẽ lucerna luceat: quãto me fœlicior Daphne ui
cina: quæ mero & prandio matutina sacia: cum suis adulteris uoluptatur. Sic cõ
Voluptat. futatus maritus: & quid isticest ait? nam licet forensi negocio officinator noster attẽ
tus ferias nobis fecerit, tamen hodiernæ cœnulæ nostræ prospexi. uides istud doliũ
Officinator qđ semp uacuũ frustra locũ detinet tãtũ: & reuera præter ĩpedimẽtum cõuersatiõis
nostræ nihil præstat amplius. istud ego qnq; denariis cuidã uẽditaui: & adest ut dato
precio secũ rẽ suã ferat. qn itaq; ꝑcingeris: mihique manũ tãtisꝑ accõmodas: ut ex ob
rutũ ꝓtinꝰ tradat' emptori. E renata fallacia: mulier temerariũ tollẽs cachinnũ. ma
gnũ inqt istũ uirũ: ac strẽnuũ negociatorẽ nacta sũ: q rẽ quã ego mulier & intra hos
pitiũ contecta: iã dudũ septẽ denariis uendidi: minoris distraxit abditamẽto precii:
Abditamentum Lætus maritus. & qs ẽ ille ait. qui tanto præstinauit. at illa: olĩ inepte inqt: descẽditĩ
doliũ sedulo soliditatẽ eiꝰ ꝓbaturꝰ: nec ille sermoni mulieris defuit. sed exurgẽs a la
criter. Vis inqt uerũ scire materfamilias: hoc tibi doliũ nimis uetustũ ẽ. & multifariã
Prestinauit rimis hiãtibus quassũ: ad maritũq; eius dissimulãter cõuersus: Quin tu qcũq; es ho
mũtio: lucernã ait: ac tutũ mihi expedis: ut erasis ĩtrinsecus sordibꝰ diligenter: aptũ
usui possim dignoscere: nisi nos putas æs de malo habere. Nec qcq̃ moratus ac suspi
catus: acer & ægregius ille maritus: accẽsa lucerna. Discede inqt frater & ociosus adsi
ste: donec ꝓbe ꝓcuratũ istud tibi repræsentẽ. Et cũ dicto: nudatus ipse delato lũine
scabiẽ uetustã cariosæ testæ occipit excalpere. At uero adulter bellissimꝰ ille pusio in
Excalpere clinatã dolio ꝓnã uxorẽ fabri sup ĩcuruatꝰ secure dedolabat. At illa capite in doliũ
demisso: maritũ suũ astu meretricio tractabat ludicre: hæc: & illud. & aliud. & rur
sus aliud: purgãdũ demõstrat digito suo: donec utroq; ope ꝑfecto. acceptis septẽ de
nariis: calamitosus faber collo suo gerẽs doliũ. coactus ẽ ad hospitiũ adulteri ꝑferre.
Pauculis ibi diebꝰ cõmorati. & munificẽtia publica saginati. uaticinatiõisq; crebris
mercedibꝰ suffarciati. purissimi illi sacerdotes. nouũ qstus genus sibi. cõminiscũtur
forte unica de casulis pluribꝰ euocata cõsulẽtes de rebus uariis plurimos ad hũc mo
dũ cauillantur. Sors hic erat. Iõ cõiuncti terrã ꝓscindũt boues. ut ĩ futurũ læta ger
minẽt sata. tũ seq mrimoniũ sorte cooptãtes interrogarẽt. rẽ ipsã respõderi aiebãt. iũ
gẽdos cõnubio. & satis liberũ ꝓcreãdis. Si possessiões præstinaturꝰ qreret. merito bo
ues ut & iugũ: & arua sementis florẽtia prænũciari. Si quis de profectione sollicitus
diuinũ caperet auspitiũ. iũctos iã. patosq; quadrupedũ cunctorũ mãsuetissimos. &
lucrũ ꝓmitti de glebæ germine. si præliũ capessiturus. uel latronũ factionẽ ꝑsecutu
rus. utiles nec ne processus sciscitaretur: additã uictoriã forti præsagio cõtẽdebãt. qp
pe ceruices hostiũ iugo subacturi. & prædã de rapinis uberrimã fructuosãq; capturi.
ad istũ modũ diuinatiõis eiꝰ. astu captioso corraserãt. nõ puas pecunias. Sed assidu
is interrogatiõibus. argẽti satietate iã defecti. rursum ad uiã prodeũt: uia tota quã no
cte cõfeceramꝰ lõge peiorẽ qđ nĩ lacunosis ĩcilibꝰ uoraginosã. partim stagnanti palu
de fluidam. & alibi subluuie cenosa lubricã: crebris deniq; offẽsaculis & assiduis lap
sibus. iã contusis cruribus meis. uix tandem ad campestres semitas fessus euadere po
tui. & ecce nobis repente de tergo manipulus armati supercurrit equitis. ægreq; co
hibẽtes equorũ curruli rabie Philebum cæterosq; comites eius ĩuolant auidi colloque

cõstricto. & sacrilegos ĩpurosq̧ cõpellantes: ĩterdũ pugnis obuerberãt: necnõ mani
cis etiã cũctos coartãt. ac ĩ dentidẽ urgenti sermone cõprimũt. ꝓmerẽt potius aureũ
cantharũ: ꝓmerẽt auctoramẽtũ illud sui sceleris: qd' simulatione solẽniũ q̃ in aptõ
factitauerant: ab ipsis puluinarib9 matris domini clanculo furati: ꝓrsus q̃si possent
tanti facinoris euadere suppliciũ: tacita ꝓfectiõe adhuc luce dubia pomeriũ ꝑuaserit
nec defuit qui manu sup dorsum meũ iniecta ĩ ipso deæ quã gerebã gremio scrutatus
reperiret. atq̧ ĩ corã omniũ aureũ depromeret cãtarũ. Nec isto saltẽ tã nefario scele-
re. ĩpuratissima illa capita cõfutati: terrerĩ ue potuere: sed mẽdoso risu cauillãtes. En Impu
inquint indignæ rei sæuitatẽ: q̃plerique insontes piclicantur hoĩes ꝑp unicũ caliculum: ratissi
quẽ domini mater sorori suæ Syriæ. hospitale munus obtulit: noxios religiõis anti- ma
stites ad discrimẽ uocaritis capitis. Hæc & alia similes affanas frustra ablatrantis eos
retrorsum abducũt pagaui. statĩq̧ uinctos ĩ tullianũ cõpingunt cantharoq̧ & ipso
simulacro qd' gerebã apud fani donariũ redditis: ac cõsecratis. altera die ꝓductũ me:
rursum uoce præconis Venui subiiciũt: septemq̧ nũmis carius q̃ prius me cõparaue- Venui
rat. Philebus qdã pistor de ꝓximo castello præstinauit: ꝓtinusq̧ etiã frumẽto coem Phile-
pto affatim onustũ: ꝑ iter arduũ. scrupis & huiuscemodi stirpibus ĩfestũ: ad pristinũ bus
qd' exercebat: ꝑducit ibi cõpluriũ iumẽtorũ multiuii circuitus ĩtorquebãt molas am
bage uaria. nec die tantũ: uerũ ꝑpeti etiã nocte ꝓrsus ĩstabili machinarũ uertigine lu-
cubrabant peruigilẽ farinã. sed mihi ne rudimẽtũ seruitu ꝑhorrescerẽ. sed nouus do
min9 loca lauticia ꝓlixe præbuit. Nã & diẽ primũ illũ feriatũ dedit. & cibariis abun-
dãtur ĩstruxit præsepiũ. nec tamen illa otii sagineq̧ beatitudo durauit ulterius. Sed
die sequẽti molæ q̃ maxĩa uidebať: matutinus adstituor. & ilico uelata facie: ꝓpel-
lor ad ĩcurua spacia flexuosi canalis: ut in orbe termini circũ fluentis reciproco gressu
mea recalcãs uestigia: uagarer errore certo. nec tamẽ sagacitatis ac prudẽtiæ meæ ꝓr-
sus oblitus: facilem me tirocinio disciplinæ præbui. Sed quãquam frequenter cum
inter hoĩes agerẽ: machinas similiter circũrotari uidissem. tamen ut exꝑs & ignarus
operis stupore mentito difixus herebam. quod. n. rebar: ut minus aptũ & huiusmo-
di min sterio satis inutilem me ad quampiã aliũ utiq̧ leuiorem laborem legatum iri.
uel ociosum certe cibatũ iri. sed frustra solertiã damnosam exercui. complutes enim
ꝓtinus: baculis armati me circũ steterunt: atq̧ ut erã luminibus obtectis securus: eti
am nunc repẽte signo dato. & clamore conferto. plagas ĩgerẽtes aceruatim. adeo me Tur-
strepitu turbulẽtãt. ut cõctis cõsiliis abiectis. ilico scitissime teniæ sꝑteæ tot9 ĩnixus. bulen
discursus alacres obirẽ. hac subita sectæ cõmutatiõe. risũ toto cœtu cõmouerã. iamq̧ tant
maxĩa diei ꝑte trãsacta. defectũ alioqn me helcio spatteo dimoto. nexu machine libe Tenię
ratũ applicant præsepio. At ego quãq̃ eximie fatigatus. & refectione uiriũ uæhe- sptes
mẽter indignus. & ꝓrsus fame perditus. tamẽ familiari curiositate attonitus. & satis Helci
anxius. postposito cibo. qui copiosus aderat: ĩoptabilis officinæ disciplinam cum de us sp-
lectione quadam arbitrabar. dii boni quales illic homunculi uibicibus liuedinis. to- teus
tam cutem depicti. dorsumq̧ plagosum. scissili centunculo magis inumbrati. q̃ ob
tecti. nõnulli exiguo tegili tãtũmõ pubẽ ĩtecti. cũcti tamẽ sic tunicati. ut essent ꝑ pan
nulos mãifesti. frõtes litterati. & capillũ semirasci: & pedes annulati. cũ lutore defor
mes. & fumosis tenebris uaporosæ caliginis palpebras adesi. atq̧ adeo male lũinati. F
& ĩ modũ pug lũ: q pulusculo ꝑsꝑsi dimicãt. farinulẽto cinere sordide candida- n
ti. Iam de meo iumentorio cõtubernio. quid uel ad quẽ modum memorem: quales ti

Folli-cantes

illi muli senes: uel cantherii debiles: circa præsepiū capita demersi cōtruncabant mo les paleaꝝ: ceruice cariosa uulneꝝ putredine: follicantes nares lāguidas: assiduo pul su tessedinis hiulci pectora: copulæ sparteæ tritura cōtinua exulcerati: costas perpe tua castigatione ossiū tenus renudati: ungulas multiuia circuncisione in enorme ue stigiū porrecti: totūq; coriū ueterno atq; scabiosa macie exasperati: talis familiæ fu nestrū mihi etiā metuēs exēplū: ueterisq; Lucii fortunā recordatus: & ad ultima salu tis me tādē trusum: sūmisso capite merebā: nec ullū uspiam cruciabilis uitæ solatiū aderat: nisi quod ingenia mihi curiositate recreabar: dū præsentiā meā paruifacientes libere quæ uolūt omnes: & agūt: loquūtur: nec imerito priscæ poeticæ dininus autor apud graios: sūmæ prudenciæ uirū mōstrare cupiēs: multarū ciuitatū obitu. & uario rū populorū cognitu: sūmas adeptum uirtutes cæcinit. Nā & ipse gratas gratias asi no meo memini: q̄d me suo celatum tegmine: uariisq; fortunis exercitatū. & si min9 prudētē: multiscium certe reddidit. Fabulā deniq; bonā præceteris suaue cōptam ad aures uestras afferre decreui. & en occipio. Pistor ille qui me precio suū fecerat: bo nus alioquin uir. & adprime modestus: pessimā. & ante cunctas mulieres longe de terrimā sortius coniugē: pœnas extremas torilarisq; sustinebat ut hercules eius uicē. ego quoq; tacitus frequēter ingemiscerē. nec. n. uel unum uitiū nequissimæ illi femiæ deerat. Sed oīa prorsus ut in quandā cenosā latrinā: in eius animæ cōfluxerant flagi tia: sceua, sceua uiriosa: ebriosa: peruicax ptinax in rapinis turpibus auara: insumpti bus fœdis ꝓfusa: inimica fidei: hostis pudicitiæ. tūc spretis atq; calcatis diuinis nu minibus. in uicē certæ religiōis mētita sacrilegia præsumptione dei: quem prædicaret unicū. cōuictis obseruationibus uacuis: fallēs omnes homines & miserū maritū deci piens. matutino mero & continuo stupro corpus māciparat. Talis illa mulier. miro me persequebat̄ odio nā & antelucio recubans adhunc. subiungi machine nouitium clamabat asinū. & statim ut cubiculo primū ꝓcesserat insistēs iubebat. In coram sui plagas mihi q̄plurimas irrogari. & cū tēpestiuo prādio laxarētur iumēta cætera lon ge tardius applicari præsepio iubebat. q̄ seuitia multo mihi magis genui nā curiosita tem. i suos mores āpliauerat. Nam & assiduo plane cōmeantē ī eius cubiculū quen dā sentiebā iuuenē. cuius & faciē uidere cupiebā ex sūmo studio. si tamē uelamētum capitis: libertatē tribuisset meis aliquādo lūinibus. nec. n. mihi solertia defuisset. ad detegēda quoquo mō pessimæ fœminæ flagitia. sed anus q̄dā stupri sequestra. & ad ulteroꝝ iternūcia. de die quottidie iseparabilis aderat. cū qua ꝓtinus ientaculo. ac de hinc uino mero mutuis uicibus uelitatas cœnas fraudulentas. in exitiū miserrimi ma riti subdolis ambagib9 cōstruebat. At ego q̄q̄ grauiter succēsens. errori Fotidis. quæ me dū auem fabricat perficit asinum isto tamen uel unico solatio erumnabilis defor mitatis meæ recreabar q; auribus grandissimis præditus. cūcta longule etiā dissita fa cillime sentiebam denique die quadam timide illius auicule sermo talis meas affertur aures. De isto quidē mi herilis tecū ipsa uideris. quē siue meo consilio pigrū & formi dolosum familiarem istum sortita es qui insuauis & odiosi mariti tui caperatum sup ciliū ignauiter perhorrescit. Ac p hoc amoris languidi desidia tuos uolentes ample xus discrutiat quanto melior Philesiterus adolescens & formosus & liberalis & stre nuus & contra maritorum inefficaces diligentias constantissimus dignus hercules so lus omnium matronarum perfrui deliciis dignus solus coronam auream capite ge stare. uel ob unicū istud q̄d nūc nup in quedā zelotipū maritū eximio studio cōmēt9

est: Audi deniq; & amato℞ diuersum īgeniū cōpara. Nosti quēdam barba℞ nostræ
ciuitatis decurionē. quē Scorpionē præ mo℞ acritudine uulgus appellat hic uxorem
generosam. & eximia famositate præditam mira custodela munitā domi suæ q̄ cau-
tissime cohibebat. Ad hæc ultima pistoris illa uxor subiiciens quidni inquit. noui di-
ligenter aretē meā cōdiscipulā memoras. Ergo inquit anus nosti totā Philesiteri etiā
ipsius fabulā minime gentiū inquit: sed nosce ualde cupio. & oro mater ordine mihi
singula retexe nec cōmorata illa sermocinatrix īmodica. sic an⁹ incipit. Barbarus iste
cum necessariam profectionē pararet pudicitiāq; caræ coniugis conseruare sūma dili
gentia cuperet: seruu'ū suū Myrmecem fidelitate præcipua cognitū secretū cōmonet
suæq; dominæ custodelā oēm pmittit carcerē & ppetua uincula: mortem deniq; uio-
lentā & famē cōminatus si quisq̄ hoīum uel intransitu digito tenus eā cōtigisset. idq;
deterans: ēt confirmat p oīa diuina numina. Ergo igitur sūmo pauore pculsū Myr- Mir-
mecem. acerrimū relinqnēs uxori secutorē securā dirigit ,pfectionē. Tunc obstinato mecē
aīo uæhemēter anxius myrmex. nec usq̄ dominā suam ,pgredi sinebat & lanificio do
mestico destrictā inseparabilis adsidebat. ac tantū necessario uersptini lauacri ,pgres lacinia
su: adfixus atq; conglutinatus extremas manu prehendēs lacinias. mira sagacitate cō
missæ ,puintiæ fidem tuebatur. Sed ardentē phylesiteri. uigilātiā matrōæ nobilis pul
chritudo latere nō potuit. atq; hac ipsa potissimū famosa castitate. & insignis tutelæ
nimietate instinctus. atq; inflāmatus. quid uis facere. quid uis pati. paratus. ad expu
gnādā tenacē domus disciplinā totis accigitur uirib⁹ certusq; fragilitatis hūanę fidei
& q̄ pecuniæ cūctæ sint difficultates puiæ auroq; soleāt adamātinæ ēt pfrigi fores op
portūe natus myrmecis solitatē ei amorē suū aperit & supplex eū medelā cruciatui
deprecatur. nam sibi statutam decretāq; mortē proximare ni maturius cupito potia
tur. nec eū tamē quicq̄ in re facili formidare debere. quippe cū uespera solus fide tene-
bra℞ cōtectus. atq; absconditus intro repere & intra momētū tēporis remeare pos-
set. his & huiuscemodi suadelis ualidū addens aculeum qui rigentē ,prsus serui tenaci
tatem uiolēter diffunderet. porrecta enim manu sua demonstrat ei nouitate nimia ca
nētes solidos aureos, quorum. xx. quidem puellæ destinasset ipsi uero decem libēter
offerret. Exhorruit myrmex in auditum facinus & occlusis auribus effugit protinus
nec auri tamē splendor flamme⁹ oculos ipsius exire potuit. sed q̄q̄ procul semotus &
domum celeri gradu ,puectus uidebat tamen decora illa monetæ lumina & opulen-
tam predā iam tenebat aīo miroq; mentis salo & cogitationis dissensione misellus. in
diuersis sententias carpebatur ac distrahebatur illic fides hic lucrum. illic cruciat⁹ hic
uoluptas. Ad postremū tamē formidinē mortis uicit aurū nec saltem spacio cupido
formosę pecunię leniebatur. sed nocturnas ēt curas inuaserat pestilēs auaritia: ut quā
uis herilis eū cōminatio domi cohiberet aurū tamē foras euocaret. Tūc deuorato pu
dore & dimota cōtatiōe sic ad aures dominę inauditū pfert. nec a genuina leuitate de-
sciuit mulier. sed execrādo metallo pudicitiā suā ,ptinus autorata est. Ita gaudio pfu
sus ad sue fidei preciū myrmex nō modo cape. uerū cōtingere saltē. quā exitio suo ui-
derat pecuniā cupiēs & magnis suis laborib⁹ pfectū desideriū Philesitero lętitia pcito
nūciat statique destinatū præmiū reposcit. & tenet nūmos aureos manus myrmecis
quæ nec æreos norat: iamque nocte ,pmota. solū pducit ad domū ,pbeque capite con
tectū. amatorē strēnuū infert adusque dominæ cubiculū cōmodū nouis amplexib⁹
amori rudi litabāt cōmodū pria stipēdia Veneri militabāt noui & nudi milites: & cō

nis ꝓminebant obliquata atq; ifesta ungula cōpręssos usq; ad sūmā minuciē cōtero: donec intolerabili dolore cōmotus sublato flebili clamore repulsoq; & abiecto alueo cōspectui ꝓphano redditos cœnam ꝓpudiose mulieris patefecit. nec tamē pistor dāno pudiciciæ mognope cōmotus exāgui pallore trepidātē puerꝝ serena fronte & ꝓpiciata facie cōmulcēs incipit nihil triste de me tibi fili metuas nō sū barbarus. nec agresti morꝝ squalore prӕditus nec ad exēplū machine truculēte sulphuris te lætali fumo necabo. ac ne iuris qdē seueritate lege de adulteriis ad discrimē uocabo capitis. tā uenustū atq; pulchellū puellū. sed plane cū uxore mea ꝑtiario tractabo. nec herciscūdę familię. sed cōi diuidēdo formola dimicabo. ut sine ulla cōtrouersia. uel dissensiōe tribus nobis in uno cōueniat lectulo. nā & ipse semper cū mea cōiuge tā concorditer uixi ut ex secta prudētiū. eadē nobis ambobus placerēt: Sed nec eqtas ipsa patitur. habere plus autoritatis uxorē q̄ maritū. Talis sermonis blandiciæ cauillatū deducebat ad torū nolentē puerꝝ. sequētē tamē. & pudicissima illa uxore alterorsus disclusa: solus ipse cū puero cubās. gratissima corruptarꝝ nuptiarꝝ uindicta ꝑfruebatur. Sed cū primū rota solis lucida diē peperit uocatis duobꝰ e familia ualidissimis quā altissime sublato puero. ferula nates eius obuerberans. Tu autē inqt tam mollis ac tener & admodū puer. defraudatis amatoribꝰ ętatis tuę flore. mulieres appetis. atq; eas liberas & cōnubia lege sociata corrūpis & intēpestiuū tibi nomē adulteri uidicas. His & pluribus uerbis cōpellatū & insup affatim plagis castigatū forinsecus abiicit. at ille adulterorꝝ oīm fortissimus. insꝑata potitus salute. tamē nates candidas illas noctu diuq; diruptus mœrens ꝓfugit nec secius pistor ille nūciū remisit uxori eāq; ꝓtinus de sua ꝑturbauit domo. At illa prӕter genuinā nequitiā: cōtumelia ēt q̄uis iusta tamē altiꝰ cōmota atque exasꝑata ad armillū reuertit & ad familiares fœiarꝝ artes accēditur magnaque cura requisitā ueratricē quēdā fœiam quæ deuotionibus ac maleficiis. qduis efficere posse credebatur multis exorat prӕcibꝰ multisque suffarcinat mūeribꝰ alterꝝ de duobꝰ postulās uel rursū mitigato cōciliari marito. uel si id nequiuerit. certe larua uel aliquo diro numine imisso uiolēter eius expugnari spiritum. Tunc saga illa & diuini potens. primis adhuc armis facinorosæ disciplinæ suæ uelitatur & uehemēter offensū mariti flectere atque in amorē ipellere conatur aium. Quæ res cū ei secius ac rata fuerat ꝓuenirēt indignata numinibꝰ. & prӕter premii destinatū cōpendiū cōtēptione etiā stimulata ipsi iā miserrimi mariti incipit iminere capiti. umbrāque uiolenter ꝑemptæ mulieris ad exitiū eius instigare. Sed forsitā lectos scrupulosus reprehēdēs narratū meū sic argumētaueris. Vnde autē tu astutule asine intra terminos pristini cōtectus. quid secreto. ut affirmas mulieres gesserint scire potuisti. Accipe igitur quēadmodū homo curiosus iumēti faciē sustinēs cūcta quæ in ꝑniciē pistoris mei gesta sūt cognoui. Diē ferme circa mediā repente intra pistrinū mulier reatu miraque tristicię deformis apparuit. flebili cētūculo semiamicta. nudis & intectis pedibus lutore buxeo macieque fœdata. & discerpte come semicane sordentes inspersu cineris. plerāque eius anteuentule contegebant faciem. hæc talis. manu pistoris clementer iniecta quasi qpiā secreto collocutura: in suū cubiculū deducit eū. & adducta fore q̄ diutissime demoratur. sed cū esset iā confectū omne frumentū quod inter manus opifices tractauerāt: necessarioque peti deberet aliud seruuli cubiculū ꝑꝑ astantes dominum uocabant operique supplementū postulabant atque ut illis sepicule. & inter uocaliter postulantibus nullus respondit domini iam forem pulsare ualidius & q̄ diligen-

tissime fuerat oppesulata malũ peiusq; alquid opinãtes nisu ualido reducto uel difra cto cardine tandẽ patefaciũt aditũ nec uspiã reperta illa muliere. uidẽt e quodã tigilo cõstrictũ atq; exanimẽ pendere dominũ. eũq; nodo ceruicis absolutum detractumq; sũmis plãgoribꝯ. sũmisq; lamẽtationibꝯ atq; ultimo lauacro ꝓcurrãt. peractisq; fera libꝯ officiis. frequentiq; ꝓsequente comitatu tradũt sepulture. Die sequẽti filia eiꝰ oc curit e ꝓximo castello, in quod pridie denupserat. mœstaq; crines pẽdulos quatiens & interdũ pugnis obtũdẽs ubera. qua nullo qdẽ domus infortuniũ nũciãte cũcta co gnouerat. sed ei p qetẽ obtulit sese flebilis patris sui facies adhuc nodo reuincta cerui ce: eiq; totũ nouerce scelus apuit: de adulterio. de malaficio. & queadmodũ laruatus ad inferos demeasset. Ea cũ se diutino plãgore cruciasset. cõcursu familiaꝶ cohibita. tandem pausam luctui facere. Iamq; nono die rite cõpletis apud tumulum solẽnibus familiã supellectileq; & oĩa iumẽta ad hereditariã deducit actionem. Tunc unũ larẽ uarie dispgit. uẽditionis incertæ licẽciosa fortuna me deniq; ipsũ paupculus qdẽ hor tolanus cõpat. l. nũmis. sed magno ut aiebat. sed ut cõi labore uictũ sibi quereret.

Res ipsa mihi poscere uidetur ut huius quoque seruiti mei disciplinã exponã. Ma tutino me multis oleribꝯ onustũ ꝓximã ciuitatẽ deducere cõsueuerat dominus atque ibi ueditoribꝯ tradita mercede dorsũ insidens meũ sic hortũ redire. Ac dũ fodiens. dũ irrigans. cæteroque incuruus labore deseruit. ego tantisp otiosus tacita quiete re creabar. Sed ecce siderũ ordinatis ambagibus. p nũeros dieꝶ ac mensiũ remeans an nus post mustulẽtas autũni delicias. ad hybernas capricorni pruinas deflexerat. & as siduis pluuiis. nocturnisque rorationibꝯ. sub diuo & intecto cõclusus stabulo. cõti nuo discruciabar frigore quippe cũ meus dominus præ nimia paupertate. ne sibi qui dẽ. nedũ mihi posset stramẽ aliquod. uel exiguũ tegimen parare. sed frondoso casule cõtentus umbraculo degeret. Ad hoc matutino lutũ nimis frigidũ geluque præacu ta frusta nudis inuadens pedibꝯ enitebar. ac ne suetis saltẽ cibariis uentrẽ meum reple re poteram. nãque & mihi & ipsi domino emna par: ac similis oppido sed tenuis ade rat. lactuce ueteres & insuaues. ille quæ seminis enormi senecta. ad instar scoparum in amaram cæno si sucus cariẽ exolescunt Nocte quadã paterfamilias q pago ꝓximo tenebris illune caliginis ipeditus. & hymbre nimio madefactus. atque ob id ab itine re directo cohibitus. ad hortũ nostrum iam fesso equo deuerterat. receptusque comi ter ꝓ tempore licet non delicato. necessario tamen quietis subsidio remunerari beni gnũ hospitẽ cupiẽs. ꝓmittit ei de præsidiis suis sese datuꝶ & frumẽti & oliui aliqd. & amplius duos uini cados. Nec moratus meus dominus. sacculo & utribus uacuis se cũ apportatis. nudę spinæ meę residens. ad sexagesimũ stadiũ ꝓfectionẽ cõparat. eo iã cõfecto uiæ spatio puenimus ad prædictos agros. ibique stati meũ dominũ comis hospes opipari prãdio pticipat: iã his poculis mutuis altercãtibꝯ mirabile ꝓrsus eue nit ostentũ. Vna de cætera cohorte galliua p mediã cursitãs areã. clamore genuino ue uelut ouũ parere gestiẽs psonabat: eã suus dominus intuẽs. o bona inquit ancilla & satis fœcũda. quę multo iã tẽpore nos quotidianis ptubus saginasti. nunc ẽt cogitas ut uideo gustulũ nobis pręparare & heus iqt puer: calathũ fœtui gallinaceo destia tũ angulo solito collocato. ita uti fuerat iussũ. ꝓcurãte puero. gallina cõsuetę lecticule spreto cubuculi ãte ipsos pedes domini. præmatuꝶ. sed magno ꝓrsus futuꝶ scrupu lo. ꝓdidit ptũ. nõ enim ouũ qd scimus illud: sed pinnis & unguibꝯ & oculis & uoce ẽt pfectũ edidit pullum q matrẽ suã cõtinuo cæpit comitari. Nec eo secius longe maius

ostentũ: & quod merito phorrescerẽt. exoritur. sub ipsa enĩ mensa quæ reliquias prã
dii gerebat. terra: dehiscens imitus. largissimus emicuit fons sanguinis. hinc resultan
tes uberrimæ guttæ mensã cruore ꝑspergũt. ipsoq; illo mométo. quo stupore defixi
mirãtur ac trepidãt diuina præsigia: cõcurrit unus e cella uinaria. nunciãs oẽ uinũ qđ
olim diffusum fuerat in oĩbꝰ doliis. ferueti calore. & ꝓrsus ut igne copioso subdito re
bulire. Visa est interea mustela. mortuũ serpentẽ forinsecus. mordicus attrahens. &
de ore pastoricii canis. uirens exiluit ranula ipsũq; canẽ q ꝓximus cõsistebat aries. ap
petitum unico morsu strangulauit. Hæc tot & talia ingenti pauore domini illius & fa
miliæ totius: ad extremũ stuporem deiecerant animos quid prius: quid ue posterius:
quid magis. quid minus. numinũ cælestiũ leniẽdis mimis. quot & qualibus procu
raretur hostiis. Adhuc oĩbus expectatione teterrimæ formidinis torpidis: accurrit q
dã seruulus magnas & postremas domino illi fundoꝝ clades annuncians. Namq; is
adultis iã tribus liberis doctrina instructis & uerecũdia præditis uiuebat gloriosus.
His adolescentibꝰ erat cũ quodã paupere modice casulę domino uetus familiaritas.
At enim casulæ paruulæ cõterminos magnos. & beatos agros possidebat uicinus po
tens & diues & iuuenis & prosapię maioꝝ gloria. male utens pollensq; factionibus &
cuncta facile faciens in ciuitate hostili modo uicini tenuis incursabat pauperiem: pe
cua trucidando boues abigendo. fruges adhuc immaturas obterendo. Iamq; tota fru
galitate spoliatum. ipsis etian glebulis exterminare gestiebat. finiumq; inani cõmota
quæstione terram totam sibi uenditabat. Tunc agrestis uerecũdus alioquin auaritia
diuitis iã spoliatus ut suo saltẽ sepulchro paternũ retineret solũ amicos plurimos ad
demonstrationẽ finiũ trepidans eximie corrogarat: aderant inter alios tres illi fratres
cladibus amici q̃tulũ ferentes auxilium. nec tamen ille uesanis. tantillũ præsẽtia mul
torum ciuium territus uel etiam confusus licet non rapinis saltẽ uerbis temperare uo
luct: Sed illis clementer expostulantibus. feruidosq; eius mores blandiciis ꝑmulcen
tibus repente suã suorumq; carorum salutem q̃ sanctissime adiurans ad seuerat par
ui se pendere totam mediatorum præsentiam deniq; uicinum illum auriculis ꝑ suos
seruulos sublatum de casula longissime statimque proiectum iri: Quo dicto isignis
indignatio totos audientium ꝑtemptauit animos. Tunc unus e tribus fratribus incõ
tanter: & paulo liberius respondit. frustra eum suis opibus confisum. tyrannicam su
perbiam comminari cum alioquin paupere etiam liberali legum præsidio de insolen
tia locupletium consueuerint uindicari. Quod oleum flammę quod sulfur incendio
quod flagellum. furię hoc & iste sermo truculentiæ hominis nutrimento fuit. Iam
que ad extremam insaniam uecors: suspendium sese & totis illis & ipsis legibus man
dare proclamans canes pastoricios uillaticos feros atque immanes adsuetos abiecta
per agros exiccare cadauera. & præterea etiam transeuntium uiatorum passibus mor
sibus alumnatos laxari atque in eorum exitium inhortatos. immiti præcepit qui si
mul signo solito pastorum incẽsi atque inflammati sunt furiosa rabie conciti & latra
tibus etiam absonis horribiles eunt in homines eosque uariis aggressi uulneribus di
strahunt. ac lacerant nec fugientibus saltem compescunt. sed eo magis irritatiores se
quũtur. Tũc inter cõfertã trepide multitudinis stragẽ e tribꝰ iunior offenso lapide at
q; obtusis digitis terrę ꝓsternitur seuisq; illis. ac ferocissimis cãibꝰ instruit nefariã da
pẽ protinus enim nacti prædam iacentem. miserũ illũ adolescẽtẽ frustatĩ discerpũt:
atque ut eius lætalẽ ululatum cognouere cæteri fratres: accurrunt mœsti suppetias:

obuolutisq; lacinia leui manibus lapidum crebris iactibus: ppugnare fratri atq; abigere canes aggrediunt. Nec tamē eo℞ ferociā uel cōterere uel expugnare potuere. qppe cū miserrimus adolescens: ultima uoce ꝓlata uindicarent de pollutissimo diuite: mortem fratris iunioris ilico laniatus interisset. Tūc reliqui fratres: non tam hercules desperata: q̄ ultro neglecta sua salute cōtendūt ad diuitē: atq; ardentibus animis. ipetuq; uesano lapidibus crebris in eū uelitantur. At ille cruentus & multis ante flagitiis similibus exercitatus percussor: iniecta lancea duo℞ alterū per pectus mediū transadegit: nec tamē perēptus ac ꝓrsus exanimatus: adolescens ille terrę cōcidit. nā telū transuectū atq; ex maxima parte pone tergū elapsum: soloq; nisus uiolētia: defixum rigore librato suspenderat corpus. Sed & quidā de seruulis procerus & ualidus: siccario illi ferens auxilium: lapide cōtorto: tertii illius iuuenis dexterū brachium: lōgo iactu petierat sed impetu casso per extremos digitos transcurrens lapis: cōtra omnium opinionē deciderat innoxius. nonnullā tamen sagacissimo iuueni ꝓuētus humanior uindictæ speculam subministrauit: ficta nāq; manus suæ debilitate. sic crudelissimū iuuenē cōpellat fruere exitio totius nostræ familiæ. & sanguine triū fratrum insatiabilis tuā crudelitatē pasce & de prostratis tuis ciuibus gloriose triūphatum scias licet priuato suis possessiōibus paupe: fines usq; & usq; ꝓterminaueris: habiturū te tamen uicinum aliquē. nā hæc etiā dextera. quæ tuū ꝓrsus āputasset caput: iniqtate fati contusa decidit Quo sermone alioqui exasperatus furiosus latro: rapto gladio: sua miserrimū iuuenē manu perempturus: inuadit auidus. nec tamen sui molliorē prouocauerat. qppe īsperato & longe cōtra eius opinionē resistens iuuenis. āplexu fortissimo arripit eius dexteram. magnoq; nisu: ferro librante: multis & crebris ictibus impurā elidit diuitis animā: & ut accurrentiū etiā familiariū manu se liberaret. confestī adhuc inimici sanguine delibuto: mucrone gulā sibi prorsus execuit. Hæc erant. q̄ prodigiosa præsagiuerāt ostenta. Hæc quæ miserrimo domino fuerant nunciata. nec ullum uerbum: ac nec tacitum quidem fletum: tot malis circunuentus senex quiuit emittere. Sed arrepto ferro. quo commodum inter suos epulones. caseum atque alias prandii ptes diuiserat. ipse quoque ad instar infœlicissimi sui filii iugulū sibi multis ictibus contrucidat. quo ad super mēsam tremulus corruēs portentuosi cruoris maculas noui sanguinis fluuio proluit. Ad istum modum puncto breuissimo. dilapsæ domus fortunam hortulanus ille miseratus. suosque casus grauiter īgemiscēs depensis pro prandio lachrymis. uacuasque manus complodens sæpicule. protinus infesso me retro quam ueneramus uiam capessit. Nec innoxius ei saltem regressus euenit. Nam quidam procerus. & ut indicabat habitus. atque habitudo. miles e legione factus nobis obuius. superbo atque arroganti sermōe percontatus est. quorsum uacuum duceret asinum? At meus dominus adhuc mœrore permixtus. & alias latini sermonis ignarus. tacitus præteribat. nec miles ille familiarem cohibere quiuit insolentiam. sed indignatus silentio eius. ut confitio: uitæ quam tenebat. obtundens eum dorso meo perturbat. Tunc hortulanus supplicue respōdit: sermonis ignorantia se. quid ille diceret. scire non posse. Ergo igitur egre subiiciens miles ubi inquit ducis asinū istū? Respondit hortulanus petere se proximā ciuitatem. Sed mihi inqt opere eius op9 est. Nā de proxio castello sarcinas præsidis nostri cū cæteris iumētis debet aduehere. & iniecta statī manu. loro me quo ducebar arreptū īcipit tra

here. Sed hortulanus prioris plage uulnere prolapsũ capite sanguinẽ detergens: rursus deprecatur: ciuilius atq; mansuetius uersari cõmilitionẽ: idq; per spes prospera eius orabat adiurans. Nã & hæc ipse aiebat iners asellus: & nihilo minus morbo detestabili caducus: uix etiã paucos olerũ manipulos de proxio solet: anhelitu languido fatigatus. subuehere: nedũ ut rebus ãplioribus idoneus uideatur gerulus. Sed ubi nullis precibus mitigari militẽ: magisq; in suã perniciem aduertit efferari: iamq; inuersa uice de uastiore nodulo cerebrũ suũ dissindere: currit ad extrema subsidia: simulans querere: ad cõmouendã miseratione: genua eius uelle cõtingere: sũ missus atque incuruatus: arreptis eius pedib9 utrisq; sublimẽ elatũ terre grauiter applodit: & stati: qua pugnis qua cubitis: qua morsib9: etiã de uia lapide correpto: totã faciem: manusq; eius & latea cõuerberat. Nec ille ut primũ humi suppinatus est: uel repugnare: uel oĩno munire se potuit: sed plane identidẽ cõminabatur, si surrexisset: sese concisurũ eum machera frustratim. Quo sermone eius commonefactus hortulanus: eripit ei spatam: eaque lõgissime abiecta: rursus seuioribus eum plagis aggreditur: nec ille prostratus: ac præuentus uulneribus: ullũ reperire quiens saluti subsidiũ. quod solum restabat simulat sese mortuũ. Tũc spatã illã secũ adportãs hortulanus: inscenso me cõcito gradu recte festinat ad ciuitatẽ. nec hortulũ suũ saltem curans inuisere: ad quẽpiam sibi ẽuertit familiarẽ: cunctisq; narratis: deprecatur periclitãti sibi ferret auxiliũ: seq; cũ suo sibi asino tantisp occultaret: quo ad celatus spacio bidui tridui ue capitalẽ causã euaderet. Nec oblitus ille ueteris amicitiæ prõpte suscipit. meq; p scalas cõplicitis pedibus: in superius cœnaculũ attraclo. Hortulanus deorsus in ipsa tabernula direpit. in quãdã cistulã. & supergesto delitescit orificio. At miles ille ut postea didici: tãdẽ uelut emersus graui crabula. nutabundus tamẽ. & tot plagarum dolore saucius. baculo se uix sustinens. ciuitatẽ aduentat. confususq; de ĩpotẽtia deque inertia sua. quicq̃ de quẽq̃ referre populariũ. sed tacitus iuriam deuotãs. quosdã cõmilitones nactus. istã tunc cladem enarrat suã. Placuit ut ipse q̃dẽ contubernio se tantisper absconderet. Nã præter propriã cõtumeliã militaris etiã sacramẽti genium ob amissam spatã uerebatur. ipsi aũt signis nostris enotatis. inuestigatiõi uindictæque sedulam darent operã. Nec defuit uicinus perfidus. q nos ilico occultari nũciaret. Tũc cõmilitones accersitis magistratibus mẽtiũtur. sese multi precii uasculũ argenteum præsidis. ĩ uia perdidisse. idque hortulanũ quendam repperisse. nec uelle restituere. Sed apud familiarẽ quendam sibi delitescere. Tũc magistratus & damno præsidis nomine cognito. ueniũt ad diuersorii nostri feres. caraque uoce denunciant hospiti nostro. nos quos occultaret apud se. certo certius dedere. potius q̃ discrimen proprii subiret capitis. Nec ille tantillum conterritus. salutique studẽs eius quẽ in suam recepat fidẽ quicq̃ de nobis fatetur. ac diebus plusculis. nec uidisse quidem illum hortulanum contendit. Contra militones ibi nec uspiam. illum delitescere adiurantes: genium principis contendebant: Postremũ magistrãtibus placuit. obstinate denegantem. scrutinio detegere. immissis itaque lictoribus. cæterisque publicis ministris. angulatim cuncta sedulo plustrari iubent. nec quisquã mortaliũ. ac ne ipse q̃dẽ asinus intra limen cõparere nũciatur. Tũc gliscit uiolẽtior. utriusque secus contentio militũ pro cõperto de nobis asseuerantiũ fideque Cæsaris idẽtidẽ ĩplorantium at illius negantis assidueque domini numen obtestantis qua contentione & clamoso strepitu cognito curiosus alioquin. & inquieti procacitate præditus asinus dũ obliquata

ceruice p quandam fenestrulã: quid nam sibi uellet tumultus ille: prospicere gestio: unus e cõmilitiõibus casu fortuito cõlimatis oculis ad umbrã meã: cũctos testat͛ incorã magnus deniq̃ cõtinuo clamor extortus ẽ. & emensis ꝓtinus scalis iniecta mamanu: quidã me uelut accaptiuũ detrahũt. Iamq̃ oĩ sublata cõtatiõe scrupulosius cõtẽplãtes singula. cista & illa reuelata reptũ: ꝑductũq̃ & oblatũ magistratibus miserũ hortulanũ: pœnas scilicet pẽsuꝶ ĩ publicũ deducũt carcerẽ: sũmoq̃ risu de meo ꝓspectu cauillari nõ dsinũt. Vnde & de ꝓspectu & ũbra asini natũ ẽ frequẽs ꝓuerbiũ.

Eiusdem liber decimus de asino aureo

Ie sequẽti meus quidẽ dominus hortulanus quid egerit: nescio: me tamen miles ille: q ꝓpter eximiam impotẽtiã pulcherrime uapularat. ab illo præsepio nullo equidem contradicente: diductum: abducit: atq̃ a suo contubernio hoc enim mihi uidebatur. : sarcinis ꝓpriis onustum & prorsus exornatum: armatũq̃ militaliriter: ꝑducit aduiam: nam et galeã nitore præmicantem. & scutũ cæteris his longius lucens: sed etiam lanceam longissimo hastili conspicuam. quæ scilicet non disciplinæ tunc quidem causa: sed ꝓpter terrendos miseros uiatores: in summo atq̃ edito sarcinarũ cumulo adistar exercitus sedulo cõposuerat: confecta cãpestri: nec adeo difficili uia ad quãdam ciuitatulam peruenimus: nec in stabulo: sed in domo cuiusdam decurionis deuertimus statimq̃ me cõmendato cuidã seruulo: ipse ad præpositum suum: qui mille armatorum ducatum sustinebat: sollicite proficiscitur. Post dies plusculos: ibidẽ designatũ scelestum & nefariũ facinus memini: sed ut nos etiã legatis ad librũ profero. Dominus edium habebat iuuenem filium: ꝓbe litteratum: atq̃ ob id consequẽter: pietate. & modestia que præcipuum. quem tibi quoq̃ prouenisse cuperes. uel talem. huius matri multo ante defuncta. rursum matrimonium sibi reperauerat. ductaq̃ alia filium ꝓcreauerat alium. qui iam duodecimum ætatis annum supgesserat. Sed nouerca. forma magis: q̃ moribus in domo mariti præpollens. seu naturaliter impudica: seu fato ad extremum impulsi flagitium. oculos ad priuignum adiecit Iam ergo lector optime. scito tetragœdiã nõ fabulã legere. & a socco ad coturnũ ascẽdere. Sed mulier illa. quãdiu primis elementis cupido paruulus nutriebatur. imbecillis adhuc eius uiribus facile ruborem tenuem deprimens. silentio resistebat. At ubi completis igne uesano totis præcordiis immodice bacchatus amor exestuabat. seuienti deo iam succubuit. ac languore simulato uulnus animi mentititur in corporis ualitudine.

Iam cætera salutis uultisq̃ detrimenta & ægris & amãtib9 examussim cõuenire. nemo q nesciat pallore deformis. marcentes oculi: lassa genua. quies turbida. & suspiritus cruciatus. tarditate uehementior. crederes. & illam fluctuare tantũ uapore febrium. nisi quod & flebat. Hæc medicorum ignare mentes. quid neue pulsus. quid caloris intemperantia quid fatigatus anhelitus. & utrinque secus iactate crebriter laterum mutuæ uicissitudines. Dii boni q̃ facilis licet non artifici medico cui uis tamẽ docto ueneriæ cupidinis compræhensio. cum uideas aliquem sine corporis calore flagrantem. Ergo igitur impatientia furoris alterius agitata. diutinum rupit silentium & aduocari præcipit filium quod nomen in eo ipso. sed ne ruboris admoneretur libẽter eraderet Nec adolescens ægre parentis moratus ĩperiũ. senili tristiciæ striatã gerẽs frontẽ. cubiculũ petit uxoris patris. matrisq̃ fratris. utrũq̃ debitũ sistens obsequm sed illa cruciabili silentio diutissime fatigata. & ut ĩ quodã uado dubitatõis herẽs. om

ne uerbum quod præſenti ſermoni putabat aptiſſimum rurſum īprobans : nutante
etiā nunc pudore: unū potiſſimū caperet exordiū : deconctatur. At iuuenis nihil etia
tunc ſecius ſuſpicatus: ſummiſſo uultu rogat ultro præſentis cauſam ægritudinis.
Tunc illa nacta ſolitudinis damnoſam occaſionē prorumpit in audaciam : & uberti
ad lachrymans laciniaq; contegens faciem: uoce trepida ſic eum breuiter affatur.

Auſa omnis & origo præſentis doloris & etiā medela ipſa: & ſalus unica mihi
tute ipſe es. Iſti eni tui oculi per meos oculos ad intima delapſi præcordia: me-
is medullis acerrimū cōmouēt īcendiū. Ergo miſerere tua cā pereuntis. nec te religio
patris omnino deterrear: cui morituram prorſus ſeruabis uxorē. illius : n. recognoſcēs
imaginē mutua facie merito te diligo. habere ſolitudinis plenā fiduciā. habes capax
neceſſarii facinoris otium. Nā quod nemo nouit: pene non fit. Repentino malo per-
turbatus adoleſcens: quanq̄ tale facinus protinus exhorruiſſet: nō tamen negationis
intempeſtiua ſeueritate putauit exaſperandam. Sed caute promiſſionis dilatione le-
niendam. Ergo prolyxe pollicetur: ut & bonum caperet animū: refectioniq; ſe: ac
ſaluti redderet: impendio ſuadet: donec patris aliqua ꝓfectione: liberū uoluptati cō-
cederetur ſpatiū: ſtatimq; ſe refert a noxio cōſpectu nouercæ. & magnam domus cla-
dem ratus indigere magno & ampliore cōſilio: ad quēdam cōpertæ grauitatis educa
torē ſenem protinus refert nec q cq̄ : diutina deliberatione: tā ſalubre uiſum: quā fuga
celeri procellā fortunæ ſæuientis euadere. Sed īpatiens uel exiguæ dilationis mulier.
ficta qualibet cauſa: cōfeſti marito miris perſuadet artibꝰ ad longiſſime diſſitas feſti-
nare uillulas, quo facto: maturate ſpei ueſania præceps: ꝓmiſſæ libidinis flagitat ua
dimoniū. Sed iuuenis modo iſtud: mō illud cauſe faciens: execrabilē fruſtatur eius a
ſpectum. quoad illa nuntiorū uarietate: pollicitationē ſibi denegatam mā feſto per-
ſpiciens. mobilitate lubrica: nefariū amorē ad longe deterius trāſtuliſſet odiū. & aſ-
ſumpto ſtatim nequiſſimo & ad oē facinus emācipato: quodā dotali ſeruulo: pfidiæ
ſuæ cōſilia cōmunicat: nec quicq̄ melius uidetur. quam uita miſerum priuare iuue-
nē. Ergo miſſus continuo furtifer: uenenum præſentarium comperat: idque uino di
ligenter dilutum: inſontis priuigni præparat exitio: ac dum de oblationis opportu-
nitate ſecū deliberant noxii homies: forte fortuna. puer ille iunior prius peſſimæ fœ-
miæ filiꝰ poſt matutinum laborē ſtudiorū: domum ſe recipiens: pendio iam cepto:
ſitiens. repertum uini poculum. in quo uenenū latebat incluſum: neſcius fraudis oc-
culte cōtinuo perduxit hauſtū atq; ubi fratri ſuo peratā mortē ebibit. exanimis terre
procumbit illius quoq; repentina pueri pernicie. pedagogus cōmotus. ululabili cla-
more. matrē totāq; ciet familiam. Iamq; cognito caſu noxiæ potionis. uarie quiſque
preſentium. auctores inſimulabant extremi facinoris. Sed dira illa fœmina & ma
licie nouercalis exemplar unicum non acerba filii morte. non parricidii conſcientia.
non infortunio domus. nō luctu mariti. uel erumna funeris cōmota cladem familiæ
uindictæ compendium traxit. miſſoq; protinus curſore. q ui anti marito domus ex-
pugnationem nuntiaret. ac mox eodē otius ab itinere regreſſo. perſonata nimia teme
ritate. inſimulat priuigni ueneno filium ſuum interemptum. & hic quidem nō adeo
mentiebatur. qd iam deſtinatam iuueni mortem præueniſſet puer. ſed fratrem iunio
rem fingebat ideo priuigni ſcelere peremptum: quod eius ꝓbroſe libidini. qua ſe cō-
primere temptauerat. noluiſſet ſuccumbere. nec tamen in manibus contenta menda
ciis. addebat ſibi quoque ob detectum flagitium. eundem illum gladio comminari.

Tūc infelix duplici filiorū morte percussus: magnis erūnaꝝ procellis estuat. Nā & iuniorē in coram sui funerari uidebat: & alterū ob incestū: paricidiūq; capitis scilicet damnatum iri certo sciebat. Adhuc uxoris dilectæ nimiū mentitis lamētationib9 ad extremū sobolis iplebatur odium. Vix dum pompæ funebres ex sepultura filii fuerant explicatæ. & statī ab ipso eius rogo: senex infœlix ora sua recentibus adhuc rigans lachrymis: trahēsq; cinere sordendē caniciē: foro se festinus īmittit. atq; ibi tum fletu: tū precibus. genua etiā decurionū contingens. nescius fraudium pessimæ mulieris: in exitium reliq filii plenis operabatur affectib9 illū incœstū paterno thalamo: illū parricidā fraterno exitio & in cōminata nouercæ cæde sicariū. Tanta deniq; miseratione: tātaq; indignatiōe curiā: sed & plebē mœrens inflāmauerat: ut remoto iudicandi tœdio: & accusatiōis manifestis ꝓbationib9 & respōsionibus meditatis ābagibus cuncti cōclamarīt lapidibus obrutū publicū malū. publice uindicari. Magistratus interim mœtu periculi proprii. ne de paruis īdignationis elemētis ad exitium disciplinæ ciuitatisq; seditio ꝓcederet: ptim decuriōes deprecari. ptim populariter cōpescere. ut rite & more maiorū iudicio reddito: & utrinq; secus allegationib9 examinatis ciuiliter snīa promeretur. nec ad istar barbaricæ feritatis: uel tyrannicæ īpotētię damnaretur aliqs īauditus: & ī pace placida tā dirum sæculo ꝓderetur exemplum.

Placuit salubre cōsiliū: & ilico iussus preco ꝓnunciat patres ī curiā conuenirent: qbus protinus dignitatis iure cōsueta loca residētibus: rursū preconis uocatu primus accusator incedit. Tunc demū clamatus introducit᷑ etiā reus: & exēplo legis atticæ: martiiq; iudicii: causæ patronis denunciat preco: neq; principia dicere: neq; miserationē cōmouere. Hæc ad istū modū gesta: cōpluribus mutuo sermocinantibus cognoui. Quibus autē uerbis accusator uexerit. qbus rebus diluerit reus. ac ꝓrsus orationes: altricationesq;: neque absens ipse apud præsepium scire: neque ad uos quæ ignoraui possum enunciare. sed quæ plane comperi. ad istas litteras proferam. Simul enim finita est dicentiū contentio. ueritatem criminum fidemq; probationibus certis instrui. nec suspicationibus tantā cōiecturā permitti placuit. atq; illum promptissimum seruum qui solus hæc ita gesta esse. scire diceretur. sisti modis omnibus oportere. Nec tantillum cruciaritus ille. uel fortuna tam magni iudicii. uel conserte conspectu curie. uel certe noxia conscientia sua. deterritus quæ ipse finxerat. quasi uera adseuerare. atq; adserere incipit. quod se uocasset īdignatus fastidio nouercæ iuuenis: qd᷑ ulciscens iniuriā. filii ei9 mādauerat necem. q̄ ꝓmisisset grāde silentii præmiū. q̄ recusanti. mortē sit cominatus. quod uenenū sua manu tēperatū dandum fratri reddiderit: quod ad criminis ꝓbationē reseruatum poculū neglexisse suspicatus. sua postremum manu porrexerit puero. Hæc eximia enim ad ueritatis imaginē Verberone illo simulata trepidatione perferente. finitum est iudicium. nec quisquam decurionum tam equius remanserat iuueni. quin eum euidenter noxæ compertum. insui culleo pronuntiaret. Cum iam sententiæ pares cunctorum stilis ad unum sermonem congruentibus. ex more perpetuo: in urnam æream deberent coiici. quo semel conditis calculis iam cum rei fortuna transacto. nihil posta commutari licebat. sed mancipabatur potestas capitis in manum carnificis. unus & curia senior præ cæteris compertæ fidei. atque autoritatis præcipue medicus. orifitium urnæ manci contegens. ne quis mitteret calculum temere. hoc ad ordinem pertulit. Quod ætatis sum uobis approbatus. me dixisse gaudio. nec patiar falsis criminibus. petito reo. maīfestū

homicidiū ꝑpetrari: nec uos q iureiurando adstricti iudicatis: inductos seruuli mendacio peierare ipse nō possum: calcata numinū religione: cōscientiā meā fallens: perperam ꝓnunciare. Ergo ut res est: de me cognoscite: furtifer iste uenenū præsentariū cōperrare sollicitus: centūq; aureos solidos offerēs precium: me nō olim conuenerat: quod egroto cuidam dicebat necessariū: qui morbi inextricabilis ueterno uehementer īplicatus: uitæ se cruciatui subtrahere gestiret. At ego perspitiens malū iustum Verberonē blatterantē: atq; inconcinne causificantē: certusq; aliquid moliri flagitiū: potionē quidem dedi: sed futuræ quæstioni præcauēs: non stati precium quod offerebatur accepi: sed ne forte aliquis inq istorū quos offers aureoꝝ: nequā uel adulter reperiatur. in hoc ipso sacculo conditos eos: anulo tuo prenota: donec altera die numulario præsente cōprobentur. sic inductus signauit pecuniā: quam exinde ut iste repre sentatus est iudicio: iussi de meis aliquē corriculo taberna prōptā afferre. & en ecce ꝓlatam corā exibeo uideat: & suum sigellū recognoscat. Nā quēadmodum eius ueneni frater insimulari potest: quod iste cōperauerit. Ingens exinde Verberonē corripere trepidatio. & inuicem humani coloris succedit pallor infernus: per quæ uniuersa mēbra frigidus sudor emanabat. Tūc pedes īcertis alternatiōibus cōmouere: modo hanc: mō illā partē scalpere capitis. & ore semiclauso balbutiēs nescio: quas afami as effutire: ut eū nemo ꝓrsus a culpa uacuū merito crederet. Sed reualescente ꝓrsus astutia constantissime negare: & accersire mēdatii medicū nō desinit: qui ꝓpter iudicii religionē: cum fidē suā coram lacerari uideret: multiplicato studio Verberonē illū contūdit redarguere: donec iussu magistratuū: ministeria publica cōtrectatis nequissimi serui manibꝰ anulū fereum deprehensum cū signo sacculi cōferrūt: quæ comparatio præcedentē roborauit suspicionē. nec rota uel Equuleus more græcorū, tormētis eius apparata iā deerāt. sed obfirmatis mira præsumptione nullis uerberibus. ac ne ipso quidē succubuit igni. Tū medicus nō patiar inqt Hercules. nō patiar. uel circa fas de innocente isto iuuene suppliciū uos sumere. uel hunc ludificato nostro iudicio pœnam noxii facinoris euadere. Dabo enī rei præsentis euidēs argumētū. nā cum uenenū peremptoriū cōparare pessimus iste gestiret. nec meæ sectæ crederē conuenire. causas ulli præbere mortis. nec exitio. sed saluti hominū medicinā quæsitam esse didicisse. uereres ne si daturum me negassem. id tēpestiua repulsa. uiā sceleri subministrarē. & ab alio quopiam exitiabilē mercatus hic potionē uel postremū gladio. uel quouis telo nefas inchoatum perficeret. dedi: nō uenenum. sed somniferū mādragoræ illum; grauedinis cōperte famosum. & morte simillimi soporis efficacē. nec mirum disperatissimū istum latronē. certū extremæ pœnæ. quæ more maiorum in eum competit. cruciatus istos ut leuiores facile tolerare. Sed si uere puer meus tēperatam mābus sumpsit potionē. uiuit. & quiescit & dormit. & protinus marcido sopore discusso remeabit ad diem lucidā. quod si uere perēptus est. si uere morte præuentus ē. quæratis licet causas mortis eius alias. ad istum modū seniore adorāte. placuit & itur confestim magna cū festinatione ad illud sepulchrum. quo corpus pueri depositum iacebat nemo de curia. de optimatibus nemo. ac ne de ipso quidem populo quisquā. qui nō illuc curiose confluxerit. Ecce pater suis ipse mābus: coperculo capuli remoto. commodum discusso mortifero sopore. surgentē postliminio mortis depræhendit filium. eumq; complexus artissime: uerbis impar: præsente gaudio ꝓducit ad populum: atque ut erat adhuc feralibus amiculis instrictus. atq; obditus, deportatur

ad iudicium puer. Iãq; liquido serui nequissimi. atq; mulieris nequioris patefactis sce leribꝫ ꝓcedit in mediũ nuda ueritas & nouercæ quidẽ ꝑpetuũ indicitur exiliũ. seruus uero patibulo suffigitur. & oíum consensu bono medico sinũtur aurei opportuni sõ ni preciũ. & illius quidẽ senis famosa atq; fabulosa fortuna ꝓuidentiæ diuine cogni tũ aecepit exitũ qui momẽto modico. imo puncto exiguo post orbitatis piculũ ado lescentiũ duoꝝ pater repente factus est. At ego tunc tẽporis talibꝫ fatoꝝ fluctibus uolutabar. Miles ille. qui me nullo uendẽte cõparauerat & sine precio suũ fecerat tri buni sui præcepto debitũ sustinens obsequiũ litteras ad magnũ scriptas principẽ. ro mã uersus platurus uicinis me q̃busdã duobꝫ seruis fratribꝫ undecim denariis uendi dit. His erat diues admodũ dominus Atilloꝝ alter pistor dulciarius q panes & me lita cõcinabat edulia. Alter cocus. q sapidissimis nutrimẽtis succuũ pulmẽta cõdital uapore mollibat unico illi cõtubernio cõem uitã sustinebant meq; ad uasa illa cõplu ria gestãda præstinarãt quæ domini regiones plusculas ꝑ errãtis uariis usibꝫ erãt ne cessaria adsciscor itaq; inter duos illos fratres tertius cõtubernalis. Haud ullo tpe tã beniuolã fortunã exptus. Nã uespera post opiperas cænas earũq; splẽdidissimos ap paratus multas numero ptes in cellulã suã mei solebant reportare domini ille porco rũ pulloꝝ pisciũ & eiuscemodi pulmẽtoꝝ largissimas reliquias. hic panes crustula iu cũculos. hamos. lacertulos plura scitamẽta mellita qui cũ se refecturi clausula cellula balneas petissent oblatis ego diuinitus dapibꝫ. affatim saginabar. nec enim tã stult9 erã. tãq; uere asiuus. ut dulcissimis illis relictis cibis cænarẽ asperrimũ fenũ. & diu q dẽ pulcherrime mihi furatrine ꝓcedebat artificiũ q ppe adhuc timide & satis pce sub ripiẽti. de tã multis pauciora nec illis fraudes ullas in asino suspicãtibus. At ubi fidu cia latẽdi pleniore capta ptes opimas quasq; deuorabã. & iucũdiora eligens abligurie bã dulcia. suspicio nõ exilis fratrẽ popugit aíos & q̃q̃ de me nihil ẽt tũ tale crederent: tamẽ quotidiani damni studiose uestigabãt reũ illi uero postremo etiam mutuo sese rapinæ turpissimæ criminabantur. Iamq; curam diligentiorem & acriorem custode bãt & dinumerationem adhibebant partiũ tandẽ deniq; rupta uerecũdia. sic alter al teꝝ cõpellat. Ad istud iam neq; equũ: ac ne humanũ fidẽ minuere quidẽ quotidie ac partes electiores surripere: atq; his diuenditis peculiũ latẽter augere. de reliquis æquã uidicare diuisionẽ si tibi deniq; societas ista displicet possumus oía q dẽ cætera fratres manere. Ab isto tamen nexu cõmunionis discedere. nã uideo in imensũ damni ꝓce dentem querelã. nutrire nobis ímanẽ discordiã. Subiicit ali9 laudo istã tuã mehercu les. & ipse cõstantiã quod furatis clanculo ptibꝫ præuenisti queremoniã. q̃ diutissime sustinẽs tacitus ingemiscebã ne uiderer rapinæ sordidæ meũ fratrẽ arguere. sed bene quod utrinque secus sermone ꝓlato. iactare mediũ queritur nec silẽtio ꝓcedẽs simul tas. Eteocleas nobis contentiones pariat. His & similibus altricati conuiciis deierant utrique nullã se prs9 fraudẽ nullã denique surreptionẽ factitasse. Sed plãe debere cũ ctis artibꝫ cõis dispendi latronẽ inq̃rinã neque asinũ q solus inter esset talibꝫ cibis af fici posse. & tamen quottidie pastus electiles cõparere nusq̃ nec utique cellã suã tã im manes iuolare mures uel muscas. ut olim Harpyiæ fuere. quæ diripiebant phineias dapes. Interea liberalibꝫ cænis inescatus & humanis affatim cibis saginatus corp9 ob esa pinguitie cõpleueram coriũ aruina suculenta molliuerã pilũ liberali nitore nutri uerã: sed iste corporis mei decor pudori peperit grande dedecus insolita namque ter goris uastitate cõmoti fœnum ꝓrsus intactũ quottidie remanere cernẽtes iam totos

diriguntad meomnes aíos. & hora cõsueta uelut balnea petituri. clausis ex more fo-
ribꝰ per quandã modicã cauernã rimãtur me passim expositis epulis inhærentẽ. nec
ulla cura iam dãni sui habita mirati monstruosas asini delitias: risu maximo dirũpũ-
tur uocatoq; & altero ac dein pluribꝰ cõseruis demõstrãt infandã memoratu hebetis
iumẽti gulã. Tantus deniq; ac tam liberalis cachinnus cũctos inuaserat. ut ad aures
quoq; prætereũtis puenirct domini. Sciscitatus deniq; qd bonũ rideret familia cogni
to qd res erat. ipse quoque p idẽ ꝓspiciens foramẽ delectatur eximie. ac dein risu ipse
quoq; latissimo adusq; intestinoꝝ dolorẽ redactus. iã patefacto cubiculo ꝓxime cõ-
sistens corã arbitratur. Nam & ego tandẽ ex aliqua parte mollius mihi renidentis for
tunæ cõtemplatus faciẽ gaudio præsentiũ fiduciam mihi subministrãte. nec tantillũ
cõmotus securus hæsitabã quod nouitate spectaculi lætus dominus ędiũ duci me ius
sit. imo uero suis & ipse manibus ad triclinũ perduxit. mensaq; posita omne genus e
duliũ solidorum & illibata ferculu iussie apponi. At ego q̃q̃ iam bellule suffarcinatꝰ
gratiorẽ cõmẽdatiorẽq; me tum ei facere cupiens exurienter exibitas escas appetebã.
Nam & quid potissimũ abhorreret asinus excogitantes scrupulose ad explorandum
mãsuetudinẽ id offerebãt mihi carnes lasere infectas. altilia pipere inspersa pisces ex-
otico iure perfusos. Interim cõuiuiũ sũmo risu personabat. Quidam deniq; præsens
scurrula. date inqt sodali huic quippiã meri. quod dictũ dominus secutus. Nõ adeo
respondit absurde locutus es furtiter ualde eni fieri põt. ut contubernalis noster po-
culũ quoque mulsi libẽter appetat. & hemus ait puer lautũ diligenter ecce illũ aureũ
canthaꝝ mulso contepera & offer parasito meo simul q; ei pra biberim cõmoneto. in
gens exin oborta est epulonũ expectatio. nec ulla tamen ego ratione cõterritus ociose
ac satis genialiter contorta in modũ linguæ extrema labia. grãdissimũ illũ calicẽ uno
haustu perhausi & clamor exurgit consona uoce cunctorum salute me prosequentiũ
magno denique delibutus gaudio dominus uocatis seruis suis. emptoribus meis. iu
bet quadruplũ restitui precium meq; cuidam acceptissimo liberto suo & satis peculia
to. magna præfatus diligentia tradidit. qui me satis humane satisque comiter nutrie-
bat. & quo se paterno commendatiorẽ facere. studiosissime uoluptates eiꝰ per meas
argutias instruebat. & primum me quidem mensam accumbere suffixo cubito. dein
adluctari & etiam saltare sublatis prioribus pedibus per docuit quodque esset ad pri
me mirabile uerbis nutum commodarem ut quod nollem. relato quod uellem: reie-
cto capite monstrarem sitiensque pocillatore respecto ciliis alterna conniuens bibere
flagitarem atque hęc omnia perfacile obediebam quæ nullo etiam monstrante scilicet
facerem. sed uerebar ne si forte sine magistro. humano ritu hoc ederem. plerique rati
sæuum præsagium portendere uelut monstrum ostentumque me obtruncatum. uul
turiis opimum pabulum redderent. Iamque rumor publice crebruerat. quo conspe-
ctum atque famigerabilem meis miris artibus effeceram dominum. hic est qui soda-
lem couiuamque possidet luctantem asinum. saltantem asinum. uoces humanas in-
telligentem. sensum nutibus exprimentem. Sed prius est. ut uobis quod initio fa-
cere debueram. uel nunc saltem referam quis iste uel unum fuerit Thyasus. hic enim
nomine meus nuncupabatur dominus oriundus patria corintho. quod caput est to-
tius Achaiæ prouintiæ: ut eius prosapia atque dignitas postulabat gradatim permẽ
sis honoribus quinquẽnali magistratui fuerat destinatus & ut splendori capessendo-
rum responderet fascium. munus gladiatorum triduanis spectaculis pollicitus. la-

tius munificentiam suã porrigebat. deniq; gloriæ publicæ studio. Tũc Thessaliam
etiam accesserat nobilissimas feras & famosos inde gladiatores cõparaturus. Iãq; ex
arbitrio dispositis coemptisq; oĩb9 domuitionẽ parabat. spretis luculẽtis illis suis ue Dóui-
hiculis. ac post habitis decoris prædaꝝ carpentis. quæ partim cõtecta partim reuela tio
ta frustra nouissimis trahebantur cõsequiis. equis etiã thessalicis & aliis iumẽtis gal- Conse
licanis quibus generosa soboles perhibet preciosã dignitatẽ me phaleris aureis. & fu- quia
catis ephippiis & purpureis tapetis. & frenis argenteis & pictilibus baltheis & tintin
nabulis ꝑargutis exornatũ ipse residens amantissime. nõnũq̃ comissimis affatur ser- Comis
monib9. atq; inter alia ꝑleraq; sũ me se delectari ꝓfitebatur q͛d haberet in me simul & simus
cõuiuã & uectorẽ. At ubi partim terrestri. partim maritimo itinere cõfecto Corinthũ
accessimus. magnæ ciuiũ turbæ cõfluebãt: ut mihi uidebatur. nõ tãtũ Thyasi dante
honori. q̃ mei cõspectus cupientes. nam tanta ẽt ibidẽ de me fama ꝑuaserat ut nõ me-
diocri quæstui ꝓposito illi modo fueri q cũ multos uideret nimio fauore. lusus meos
spectare gestientes obsecrata fore atq; singulis coꝝ seorsus admissis stipes acceptans:
nõ paruas sũmulas diurnas corradere consuerat. Fuit in illo cõuenticulo matrõa quę
dã pollens & opulẽs quæ more cæteroꝝ uisũ meũ mercata ac dehinc multiformib9
ludicris delectata per ãmirationẽ assiduã paulatim in ammirabilem mei cupidinem
incidit nec ulla uesanæ libidini medelam capiens ad instar asinariæ pasiphæs cõplex9
meos ardenter expectabat grandi deniq; præmio cũ altore meo depacta ẽ noctis uni
us cubitũ. at ille nequaq̃ ut posset de me suaue ꝓuenire: lucro suo tantũ cõtentus an-
nuit. Iam deniq; cœnati e triclinio domini decesseramus & iam dudum præstulantẽ
cubiculo meo matronam offendimus. Dii boni qualis ille quanq; præclarus appara-
tus quattuor eunuchi confestim puluillis cõpluribus uetose tumentibus pluma de-
dicata terrestrem nobis cubitũ præstruunt: sed & stragula ueste auro ac murice tyrio
depicta probe consternunt. ac desuper breuibus admodum. sed satis copiosis puluil
lis aliis nimis modicis quis maxillas & ceruices delicatæ mulieres suffulcire consue-
runt superstruunt. nec dominæ uoluptates diutina sua præsentia morati clausis cubi
culi foribus facessit. At intus cerei præclara micantes luce nocturnas nobis tenebras
inalbabant. Tunc ipsa cuncto ꝓrsus spoliata tegmine tenia quoq; qua decoras deiũ-
xerat papillas lumen ꝓpter adsistens de stagneo uasculo multo sese perũgit oleo bal-
samo: meq; indidẽ largissime ꝑfricat. sed multo tanta impensius cura etiã nares ꝑfun- Posci-
dit meas. Tunc exosculata pressule non qualia in lupanari solẽt basiola iactari uel nũmia
meretricum poscinũmia. uel ad uectorũ negocinũmia. sed pura atq; sincera. instrui Nego
& blandissimos affatus. amo & cupio. & te solum diligo & sine te iam uiuere nequeo. cinum
& cætera quis mulieres & alios inducunt & suas testantur affectiones capistroque me mia
deprehensum more quo didiceram redinat facile quippe cũ nil noui nihilq; difficile fa Prolu
cturus mihi uiderer præsertim post tantũ tẽmporis tam formosæ mulieris cupientis uium
amplexus obiturus. nam & uino pulcherrimo. atque copioso memet madefaceram.
& unguento flagrantissimo ꝓluuiũ libidinis suscitatã. Sed angebar plane: non exili
metu reputans queãdmodũ tantis. tanq̃ magnis cruribus possem delicatã matronã
inscendere. uel tam lucida: tanq; tenera & lacte ac melle confecta membra duris un-
gulis cõplecti. labiasq; modicas ambrosio rore purpurantes tam amplo ore. tanque
enormi. & saxeis dentibus deformis sauiari. nouissime. quo pacto q̃q̃ ex unguiculis
perpuriscens mulier tam uastũ genitale susciperet. heu me qui dirupta nobili fœmina

Perpu riſcens Palū- bulus Recel lo

beſtiis obiect⁹ minus iſtructurus ſim mei domini molles īterdū uoculas: & aſſidua ſauia: & dulces gānitus. cū morſicātib⁹ oculis iterauerat illa & in ſūma. teneo te inqt teneo meū palūbulū. meū paſſerē. & cū dicto uanas fuiſſe cogitatiões meas. ieptūq; monſtrat metū artiſſime nāq; cōplexa. tū me ꝑſus. ſed totū recipit. illa uero quoti- ens ei pcens nates recellebā. accedēs totiēs niſu rabido. & ſpinā prehendēs meā adpli ciore nexu ihærebat. ut Hercules ēt deeſſe mihi aliqd. ad ſupplēdā ei⁹ libidinē crede- rē. nec minotauri matrē fruſtra delectatā putarē adultero mugiēte. Iāq; opoſa & per uigili nocte trāſacta uitata lucis cōſciētia. faceſſit mulier. cōdicto pari noctis futuræ precio: nec grauate magiſter meus uoluptates ex eius arbitrio largiebatur. ꝑarti mer cedes ampliſſimas acceptādo. ꝑtim nouū ſpectaculū domino præpando. incōctan- ter ei dentq; libidinis meæ totā detegit ſcænā. At ille liberto magnifice mūerato deſti- nat me ſpectaculo publico. & quoniā neq; egregia illa uxor mea pp dignitatē. neq; ꝑr ſus ulla alia inueniri poterat. grandi præmio uilis acqritur aliqua. ſnia præſidis beſti- is addicta. quæ mecū in corā publicā populi caueā frequētaret. eius pene talē cogno- uerā fabulā. Maritū habuit. cuius pater pegre ꝓficiſcens mādauit uxori ſuæ. matri eiuſdē iuuenis. q; eni ſarcina prægnationis oneratā eā relinquebāt. ut ſi ſexus ſequoris ediediſſet fœt⁹. ꝓtin⁹ qd eēt editū necaretur. At illa præ abſtinētia mariti. natā puel lā inſita matrib⁹ pietate præuenta deſiuit ab obſeqo mariti. eāq; ꝑdidit uicinis alūnā dā. regreſſoq; iā marito. natā necatāq; nūciauit. Sed ubi flos ætatis nuptialē uirgini diē flagitabat. nec ignaro marito dotare filiā ꝑ natalib⁹ qbat. quod ſolū potuit tacitū ſecretū filio ſuo apuit. nā & oppido uerebatur. ne quo caſu caloris iuuenilis īpetu la- pſus neſcius neſciam ſororē incurreret. ſed pietatis ſpectatæ iuuenis & matris obſeq um & ſororis officiū religioſe diſpēſat. & arcanis domus uenerabilis ſilētii cuſtodiæ tradidit. plebeiā facietenus prætendēs humanitatē. ſic neceſſariū ſanguinis ſui mun⁹ aggreditur ut deſolatā uicinā puellā. parentūq; præſidio uiduatā. domus ſuę tutela receptaret. At mox artiſſimo. multūque ſibi dilecto cōtubernati. largitus de ꝓprio dotē. liberaliſſime traderet. Sed hic bene atque optime plenaque cū ſanctimonia di- ſpoſita feralē fortunę nūtū latere nō potuere. cuius īſtinctu domū iuuenis ꝓtinus ſe direxit. ſęua riualitas. & ilico hic eadē uxor eius. quę nūc beſtiis ꝑpter hęc ipſa fuerat addicta cepit puellā uelut ęmulā tori. ſuccubāque primo ſuſpicari. dehinc deteſtari: dehinc crudeliſſimis laqueis mortis inſidiari tale denique cōminiſcitur facin⁹. Annu lo mariti ſurrepto rus ꝑfecto mittit quēdā ſeruulū ſibi qdē fidelē. ſed de ipſa fide peſ ſime mœrentē. qui puellę nūciaret qd eā iuuenis ꝑfectus ad uillulā uocaret ad ſeſe ad dito ut ſola & ſine ullo comite q̃ maturiſſime pueniret. & ne qua forte naſceretur uenie di cōtatio tradit annulū marito ſubtractū. q monſtratus fidē uerbis adſtipularetur. At illa mandato fratris obſequens. hęc eni nomē ſola ſciebat. reſpecto ēt ſigno ei⁹ qd offerebatur. gnauiter ut pręceptū fuerat incomitata feſtinat. Sed ubi fraudis extre- mę lapſa decipulo laqueos inſidiaꝝ acceſſit. Tūc illa uxor egregia ſororē mariti libi- dinoſę furię ſtimulis efferata primū quidē nudā flagris ultime uerberat dehinc quod res erat clamantē quoque quod fruſtra pelicatus indignatione bulliret fratriſque no- men ſępius iterantē uelut mentitā atque cūcta fingentē titione candēti īter media fœ mina detruſo crudeliſſime necauit. Tunc acerbę mortis exciti nunciis frater & marit⁹ accurrūt uariiſque lamentationib⁹ defletā puellā tradūt ſepulturæ nec iuuenis ſoro- ris ſuę mortē tā miſerā & quæ minime ut par erat illata eſt equo tolerare quiuit animo

alum- nanda

Succu ba

Deci ulo itio

ſed medullitus dolore cõmotus. acerrimæq; bilis noxio furore pfuſus. exin flagrãtiſ ſimis febribus ardebat. ut ipſi quoq; iã medela uideretur eſſe neceſſaria. Sed uxor: q̃ iam pridẽs nomẽ uxoris cũ fide pdiderat. medicũ cõuenit quẽdã nocte pfidiæ: q iã multaꝶ palmaꝶ ſpectatus præliis magna dexteræ ſuæ trophæa numerabat. eiq; ꝓti nus. L. ꝓmittit ſeſtertia: ut ille quidẽ momẽtariũ uenenũ uenderet. illa aũt emeret ma riti ſui mortẽ. quo cõſpectu ſimulatur neceſſaria præcordiis leniendis. biliq; ſubtra hendæ. illa præ nobilis potio. quã ſacrã doctiores nominãt. Sed in eius uice ſubditur alia ꝓſerpinæ ſacra ſaluti. Iamq; præſente familia & inde nõnullis amicis. & affinib9 ægroto medicus poculũ ꝓbe temperatum manu ſua porrigebat. Sed audax illa mu lier. ut ſimul & cõſciũ ſceleris amoliretur. & quã deſpõderat pecuniã. lucraretur corã detento calice. nõ prius inqt medicoꝶ optime: nõ prius cariſſimo mihi marito trades iſtã potionẽ. q̃ de ea bonã partẽ hauſeris ipſe. Vnde enim ſcio. an noxiũ in ea lateat ue nenũ. quæ res utiq; te tã prudẽtẽ: tãq; doctũ uirum nequaq̃ offendit. ſi religioſa uxor circa ſalutẽ mariti ſollicita. neceſſariã affero pietatẽ. qua mira deſperatione truculẽtę fœminæ. repente pturbatur medicus. excuſſuſq; toto cõſilio. & ob anguſtiã tẽporis. ſpatio cogitandi priuatus. anteq̃ trepidatione aliqua. uel cõtatione ipſa daret malæ cõ ſcientiæ ſuſpicionẽ. indidẽ de potione guſtãt ampliter. quã fidẽ ſecutus adoleſcens & ſumpto calice qđ offerebatur hauſit. Ad iſtũ modũ præſenti tranſacto negocio. medi cus q̃ celerrime domũ remeabat. ſalutifera potione peſtẽ præcedentis ueneni feſtinãs extinguere. nec eum obſtinatione ſacrilega. qua ſemel cæperat truculenta mulier un gue latius a ſe diſcedere paſſa eſt. prius q̃ inquit digeſta potione medicinæ euentus ꝓ batus appareat. ſed ægra precibus & obſtinationibus eius multum ac diu fatigata tã dem abire conceſſit. Interdum perniciem cæcam totis uiſceribus furentem. medullæ penitus attraxerant multum deniq; ſaucius & grauedine ſomnolenta iam demerſus domum peruadit ægerrime. uixq; enarratis cunctis ad uxorem mandat ſaltem ꝓmiſ ſam mercedem mortis geminatę depoſceret. Sicq; Eliſus uiolẽter ſpectatiſſimus me dicus effudit ſpiritũ nec ille tamen iuuenis diutius uitam tenuerat. ſed interfictas mẽ titaſq; lachrymas uxoris pari caſu mortis fuerat extinctus. Iamq; eo ſepulto paucis ĩ teriectis duobus quis feralia mortuis litantur obſequia uxor medici precium geminę mortis petens aderat. ſed mulier uſquequaq; ſui ſimilis fidei ſupprimens faciem præ tendens imaginem blandicule reſpondit & omnia prolixe accumulateq; pollicetur & ſtatutum premium ſine mora ſe redituram conſtituit modo pauxillum de ea potio ne largiri ſibi uelleret ad incepti negocii pſecutionẽ quid pluribus laqueis fraudium peſſimarum uxor inducta medici facile conſenſit & quo ſe gratiorem locupleti fœmi næ faceret properiter domo petita totam prorſus ueneni pyxidem mulieri tradidit q̃ grandẽ ſcelerum nacta materiam longe lateque cruentas ſuas manus porrigit. Ha bebat filiam paruulam de merito quẽ nuper necauerat huic infantulæ quod leges ne ceſſariam patris ſucceſſionem deferrent ſuſtinebat ægerrime inhianſque toto filiæ pa trimonio imminebat & captu ergo certa defunctorum liberorum matres ſceleratas hæreditates excipere talem parentem præbuit qualem exhibuerat uxorẽ prãdioque commento pro tempore etiam uxorem medici ſimul & ſuam filiam ueneno eodẽ per cutit. Sed paruulæ quidem tenuem ſpiritum & delicata ac tenera præcordia cõficit protinus uirus infeſtum at uxor medici dum noxiis ambagibus pulmones eius per errat tempeſtas deteſtabilis potionis primũ ſuſpicata quod res erat mox urgente ſpũ

Momentarium Venenum

Indidẽ Ampliter

Properiter

iam certo certior contendit ad ipsam præsidis domū: magnoq; fidē eius ꝓtestata cla more & populi concitato tumultu. utpote tam imania detectura flagitia. efficit stati sibi simul & domus & aures præsidis patefierent. Iamq; ab ipso exordio crudelissimę mulieris. cunctis atrocitatibꝰ diligenter expositis. repēte mentis nubilo turbine cor repta semi hiantes adhuc cōpressit labias. & attritu dentiū longo stridore reddito an te ipsos præsidis pedes exanimis corruit nec ille uir alioqn exercitus tā multiforme fa cinus execratæ ueneficæ dilatione languida passus marcescere. cōfestim cubicularis mulieris attractis. in tormentoꝵ ueritatem eruit. atq; illā minus qde q̄ mœrebatur.

Sed quod dignus cruciatus alius excogitari non poterat: certe bestiis obiicien dam pronunciauit. Talis mulieris publicitus matrimonium confarraturus ingen tiq; angore oppido suspensus. expectabā diem muneris sæpius quidē metu mortem mihi uolēs consciscere. priusq̄ scelerosæ mulieris contagio macularer. uel infamia pu blici spectaculi depudescerē. sed priuatꝰ humana manu. priuatur digitis. ungula ro tunda. atq; mutila gladiū stringere nequaq̄ poterā plane tenui specula solabar clades ultimas. quod uer in ipso ortu iam gemmulis floridis cūcta depingeret. & iā purpu reo nitore prata uestiret. & cōmodū dirupto spineo tegmine spirantes cinameos odo res ꝓmicarent rosæ. quæ me priori meo lucio redderent. Dies ecce muneri destinatus aderat ad conseptū caueæ ꝓsequēte populo pōpatico fauore deducor. ac dū ludicris scænicoꝵ choreis. primitiæ spectaculi dedicatur. tātisp ante portā cōstitutus. pabulū lætissimi grāinis quod in ipso germinabat aditu. libens affectabā. subinde curioso ocu los patēte porta spectaculi. ꝓspecto gratissimo reficiēs. nā puelli puellæq; uirenti flo rētes ætatula. forma cōspicui. ueste. nitidi. incessu gestuosi. grecanicā saltātes pyrrhi cā. dispositis ordinationibꝰ. decoros ambitus inerrabāt. nūc in orbe rotatū fluxuosi nūc in obliquā seriē cōnexi. & in quadratū patorē cuneati. & in cateruæ dissidiū sepa rati. At ubi discursus reciproci multinodes ambages tubæ terminalis cātꝰ explicuit. alueo subducto. & cōplicitis siparis scæna disponitur. Erat mons ligneus ad instar in cliti montis illius quē uates Homerus idæū cecinit. sublimi istructus fabrica cōsitus directis. & uiuis arboribꝰ. sūmo cacumine de manibꝰ fabri fonte manante fluuialis a quas eliquans. capellæ pauculæ tondebant herbulas: & in modū paridis pristygii pa storis in barbaricis amiculis humeris defluentibus pulchre inclusiatus adolescēs au rea tiara cōtecto capite. pecuariū simulabat magisteriū. Adest luculentus. puer nu dus. nisi q; ephoebica chlamida sinistrum tegebat humerum flauis crinibꝰ usq;quaq; conspicuus. inter comas eius aureę pinnulæ cognatione simili societate prominebāt. quem caduceum. & uirgula Mercurium indicabant. Is saltatorie ꝓcurrens. malūq; bracteis inauratum dextera gerens. ei qui Paris uidebatur porrigit quę mādaret Iup piter. nutu significans. & protinus gradus citule referens. e conspectu facessit. In sequitur puella uultu honesta. in deę iunonis specie similis. nam & caput stringebat diadema candida ferebat & sceptrum. Irrupit alia. quam putares Mineruam. ca put contecta fulgentis galea: & oleaginea corona tegebatur ipsa galea. clipeum attol lens. & astam quatiens & qualis illa cum pugnat. Super has introcessit alia uisēdo de core prępollens gratia coloris ambrosei designans Venerem. qualis fuit Venus. cum fuit uirgo. nudo & intecto corpore perfectam formositatem professa nisi q; tenui pal lio bombicino inumbrabat spectabilem pubem quam quidem Iaciniam curiosu lus uentus satis amanter nunc lasciuiens reflabat ut dimota pateret flos ętatulæ.

Cōplicitis siparis

nũc luxuriã aspirabãt: ut adhærens pressule: mẽbro℞ uoluptatẽ graphice laciniaret: Ipse aũt color deæ diuisus i speciẽ: corpus cãdidum: qđ cælo demeat: amictus cerulus qđ mari remeat. Iã singulas uirgines: q̃ deę putabant: sui obibãt comites. Iunonẽ quidẽ Castor & Pollux: quo℞ capita cassides orbate stellarũ apicibus isignes cõtegebãtur. Sed & isti castores erãt scenici pueri. hæc puella uarios modulos lasciua cõcinente tibia procedẽs: qeta: & iaffectata gesticulatiõe: nutib9 honestis pastori pollicetur si sibi præmiũ decoris addixisset: sese regnũ totius Asiæ tributurã. At illã quã cultus armo℞ Mineruã fecerat: duo pueri mũiebãt. prœliaris deæ comites armigeri: terror & metus nudis isultantes gladiis. At pone tergũ tibicen hormũ canebat bellicosũ: & pmiscens bõbis grauibus tinnitus acutos. imodũ tubæ saltatiões agilis uigorẽ suscitabat. Hæc inqeto capite & oculis i aspectũ minacibus: citato & in torto genere gesticulatio ne alacri demõstrabat Paridi si sibi formę uictoriã tradidisset: fortẽ trophęisq; bellorũ inclitũ suis amminiculis futu℞. Venus ecce cũ magno fauore caueę i ipso meditullio scænę circũfuso populo: lętissimo℞ puulorum dulce subridens: cõstitit amœne. illos teretes & lacteos puellos diceres tu cupidines ueros de cælo uel mari cõmodũ inuolasse. Nã & pinnulis & sagittulis & habitu cętero formæ pręclaræ cõgruebant & uelut nuptialis epulas obiturę dominæ: choruscis prælucebãt facibus & ifluunt innupta℞ puella℞ decore soboles. Hinc gratiæ gratissimę. inde horę pulcherrimę. quæ iaculis floris serti & soluti deã suã ꝓpiciantes scitissimũ construxerunt chorũ: dominę uoluptatũ ueris coma blãdientes. Iã tibyæ multi forabiles cantus: lydios dulcicer cõsonant: qbus spectatorũ pectora suaue mulcẽtib9: longe suauior Venus placide cõmoueri: cũctantiq; lẽte uestigio: & leuiter fluctuantes pinulas: & sensim annutãte capite cœpit icedere: molliq; tibyarũ sono delicatis respõdere gestibus: & nũc mite cõniuẽtibꝫ: nũc acre cõminãtibus: gestire pupulis: & nõnũq̃ saltare solis oculis. Hæc ut primũ ãnte iudicis cõspectũ facta est: uisu brachiorũ polliceri uidebatur. si fuisset deabus ceteris antelata daturã se nuptã Paridi forma pręcipuã suiq; consimilẽ tũc aĩo uolẽti Phrygius iuuenis: malũ qđ tenebat aureũ uelut uictorię calcũ: puelle tradidit. qđ ergo miramini uilissima capita: imo forẽsia pecora imo uero togati uulturii: si toti nũc iudices sñias suas precio nũdinãtur: cũ re℞ exordio iter deum & hoĩes agitatũ iudiciũ: corruperit gratia. & originalẽ sñia magni Iouis cõsiliis. electus iudex. rusticanus & opili lucro libidinis uendiderit. cum totius etiam suę stirpis exitio? Sic Hercules & aliud sequens iudiciũ inter inclitos achiuo℞ duces celebratũ. uel cũ falsis insimulationibus. eruditiõe doctrinaq; prępollens. palamedes. proditionis damnatur. uirtute martia prępotenti pręfertur Vlyxes modicus Aiaci maximo. Quale autem & illud iudicium apud legiferos athenienses & catos illos & omnis scientię magistros? Nonne diuinę prudẽtię senex. quem sapientia prętulit cunctis mortalibus: deus delphicus. fraude & inuidia nequissimę factionis circũuentus uelut corruptor adolescentię. quã frenis coercebat. herbę pestilentis suco noxio perẽptus ẽ: relinquens ciuibus ignominię perpetuę maculam? Cũ nunc etiã egregii philosophi sectã eius sanctissimã pręoptẽt. & sũmo beatitudinis studio. iurẽs i ipsius nomẽ. sed ne qs idignatiõis meę reprẽhendat ipetũ. secũ sic reputas. ecce nũc patiemur philosophantẽ nobis asinũ. rursus unũ discessi reuertar ad fabulam. postq̃ finitũ ẽ illud pidis iudiciũ. Iuno qdẽ cũ Mierua tristes & iratis similes scęna redeũt idignatione repulsę gestib9 ꝓfessę. Venus uero gaudẽs & hylaris letitiam saltãdo toto cum

pressule Laciniare Meditullium Vulturius

choro professa est. Tūc de summo mōtis cacumine p quādā latentē fistulam in excelsum prorūpit imo croco diluta: sparsimq; defluens pascentis circa capellas odoro perpluit hymbre: donec i meliorē maculate speciē caniciē ꝓpriā luteo colore mutarent. Iāq; tota suaue flagrante cauea: mōtē illū ligneū terræ uorago decepit. Ecce qdā miles p mediā plateā dirigit cursum petitur9: populo iā postulāte: illā de publico carcere mulierē: quā dixi: pp multiforme scelus bestiis eē damnatā: meisq; præclaris nuptiis destinatam: & tor9 genialis scilicet noster futurus accuratissime discernebat: lect9 īdica testudine plucidus: plumea cōgerie tumidus: ueste serica floribus. At ego præter pudorē obeundi publice cōcubitus: præter contagiū scelestæ pollutæq; fœminæ: metu etiā mortis cruciabar maxie. Sic ipse mecū reputans: q̄ i amplexu uenereo scilicet nobis cohærentibus quæcūq; ad exitiū mulieris bestia fuisset imissa: nō adeo uel prudentia sollers: uel artificio docta: uel abstinentia frugi: posset ꝓuenire. ut adiacentem lateri meo laceraret mulierē: mihi uero q̄si idemnato & innoxio pceret. Ergo igit̄ non de pudore iam: sed de salute ipsa sollicitus: dū magister meus lectulo probe coaptando destrictus inseruit. & tota familia ptim ministerio uenatiōis occupata: pti uoluptario spectaculo attōita meis cogitatiōib9 liber tribuebatur arbitriū. nec magnopere q̄sq̄ custodiēdū tā mansuetū putabat asinū: paulati furtiuū pedē ꝓferens: porta quæ ꝓxia ē potitus: iam cursu me celerrimo ꝓripio. Sexq; totis passuū milib9 pniciter cōfestis: cēchreas puado: qd' oppidū audit quidē nobilissimæ coloniæ corinthiensiū. adluitur aūt ægæo & sardonico mari: ubi portus ēt tutissimū nauiū receptaculū magno frequētatur populo. Vitatis ergo turbulis: & electo secreto littore ꝓpe ipsas fluctuū aspergines in quodam mollissimo arenæ gremio lassum corpus porrectus refoueo. Nā & ultimā diei metā: curriculū solis deflexerat: & uespertinæ me qeti traditum dulcis somnus oppressit.

Eiusdem liber undecimus de asino aureo.

CIrca primā ferme noctis uigiliā exprectus pauore subito: uideo præmicantis lunæ candore nimio cōpletū orbē: cōmodū marinis emergētē fluctibus. nactusq; opacæ noctis silētiosa secreta certus ēt summatē deā præcipua maiestate pollere: resq; prsus hūanas ipsius regi prouidentia. nec tantū pecuina & ferina: uerū iamiā ēt dino eius luminis numinisq; nutu uegetari. Ipsa etiā corpora terra: cælo: mariq; nūc icremētis cōsequēter augeri. nūc decrementis obsequēter iminui. fato. s. iam meis tot tantisq; cladibus satiato: & specie salutis licet tardā submīstrante augustū specimē deæ pręsētis statui deprecari: cōfestimque discussa pigra qete alacer exurgo: meque ꝓtinus purificandi studio. marino lauacro trado. septiesque sūmerso fluctibus capite. qd' eum nūerum præcipue religionibus aptissimū diuinus ille Pythagoras ꝓdidit: lætus & alacer deā præpotentē lachrymoso uultu sic apprecabar. Regina cæli. siue tu ceres alma frugū parens originalis. quæ repertu lætata filiæ. uetustæ grādis ferino remoto pabulo miti cōmōstrato cibo. nunc eleusiniā glebā pcolis. sed tu cælestis Venus. quæ primis rerū exordiis sexuū diuersitatē. generato amore sociasti. & æterna sobole hūano genere ꝓpagato nūc circūfluo Paphi sacrario coleris. seu Phœbi soror. quæ partu ferarū medelis lenietibus recreato populos tātos educasti. præclarisque nūc uenerarís delubris ephesi: seu nocturnis ululatib9 horrēda Proserpina. triformi facie laruales ipetus cōprimēs terræque claustra cohibēs lucos diuersos ierrās. uario cultu ꝓpiciaris.

ista luce fœminea cõlustrãs cũcta mœnia: & nudis ignib9 nutriẽs læta semina: & solis
ambagibus dispẽsas incerta lumina: quoquo noĩe: quoquo ritu: quaq; facie: te fas ẽ in
uocare. tu meis iã nũc extremis erumnis subsiste: tu fortunã collapsam affirma: tu sę
uis exanclatis casibus: pausam pacemq; tribue. sit satis laborum: sit satis periculorũ:
depelle quadrupedis diram faciem: redde me cõspectui meorum: redde me meo Lu
cio. Ac si qd offensũ numẽ ĩexorabili me sęuitia premit: mori saltẽ liceat: si nõ licet ui
uere. Ad istũ modũ fusis precib9: & adstructis lamẽtationibꝰ: rursus mihi marcẽ
tẽ animũ: ĩ eodẽ illo cubili: sopor circũfusus oppressit: necdũ satis cõsperã: & ecce pe
lago medio uenerãdos diis ẽt uult9: attollẽs emergit diuina facies. At dehĩc paulatĩ
toto corpe p lucidũ simulacrũ excusso pelago ante me cõstitisse uisũ ẽ: eiꝰ mirãdã spe
ciẽ: ad uos ẽt referre connitar: si tamẽ mihi disserẽdi tribuerit facultatẽ: pauptas oris
humani: uel ipsũ numẽ ei9: dapsilẽ copiã elocutilis facundiæ subministrauerit. Iam Elocutilis
primũ crines uberrimi ꝓlixiq; & sensim ĩtorti p diuia colla passiue dispsi. molliter de
fluebãt: corona multiformis: uariis floribꝰ sublimẽ districerat uerticẽ: cuius media
qdẽ sup frontẽ planã rotũditas ĩ modũ speculi. uel ĩmo argumẽtũ lunæ candidũ lu
mẽ emicabat: dextra leuaq; sulcis insurgẽtiũ uiparet cohibita: spicis ẽt cerealibꝰ desu Vipare
p porrectis: multicolor bysso tenui ptexta. nũc albo cãdore lucida: nũc croceo flore
lutea: nũc roseo rubore flãmida. & q lõge longeq; ẽt meũ cõfutabat obtutũ. palla ni Flãmida
gerrima. splẽdescens atro nitore. q circũcirca remeãs. & sub dextrũ latus ad humerũ
leuũ recurrẽs. umbonis uicẽ deiecta pte laciniæ multiplici cõtabulatiõe dependula. Contabulatio
Ad ultimas horas. nodulis fimbriarũ decoriter cõfluctuabat p intectã extremitatẽ.
& ĩ ipsa eiꝰ planitie stellæ dispsæ coruscabãt: earũq; media semestris luna flammeos
spirabat ignes. quaq tũ ĩsignis illius pallę pfluebat ãbit9 ĩdiuiduo nexu corona. totis
floribus: totisq; cõstructa pomis. adherebãt iam gestamina: longe diuersa. nã dextra
qdẽ ferebat æreũ crepitaculũ: cuius p angustã laminã ĩ modũ balthei recuruatã. tra
iectę mediæ paucæ ungulæ crispãte brachio. trigẽinos iact9 reddebãt argutũ sonũ.
leue uero cymbiũ depẽdebat aureũ. cuius ansulæ. q pte cõspicua ẽ. ĩsurgebat aspis. ca Cymbium
put extollẽs arduũ ceruicibus late tumescẽtibꝰ. pedes ãbrosios tegebãt soleæ. palmę
uictricis foliis intextæ: Talis ac tanta spirãs arabiæ fœlicia germĩa diuina me uoce di
gnã ẽ. En adsũ tuis cõmota luci precibus rez natura parẽs. elemẽtoꝝ oium domĩa. Rez natura parẽs
sæculoꝝ ꝓgenies initialis. sũma numinũ. regina maniũ. prima celitũ deoꝝ: dearũq;
facies uniformis: q celi lũinosa culmina. maris salubria flãmina. ĩferũ deplorata silen
tia. nutibus meis dispenso. cuius numẽ unicũ multiformẽ specie. ritu uario. nomine
multiiugo totius ueneratur orbis. Inde primigenii phryges pessimũticã noĩant do
mini matrem hinc autochthones attici cecropeiã Mineruã. illinc fluctuantes. cyprii Autochthones
paphiam Venerẽ cretes sagittiferi dictinam dianã siculi triligues stygiam Proserpi
nã. Eleusini uetustam deam. Cererem Iunonem alii Alii Bellonam alii Hecatẽ. Rhã
nusiam alii & qui nascentis dei solis inchoantibus illustrantur radiis Aethiopes ari Siculi trilig
que Priscaque doctrina pollentes ægyptii cerimoniis me propriis pcolentes appellãt
uero noĩe reginam Isidẽ adsũ tuos miserata casus adsum fauens & ꝓpitia mitte iam
fletꝰ & lamẽtatiões omitte depelle mœrorẽ Iã tibi ꝓuidẽtia mea illucessit dies saluta
ris. Ergo igr ĩperiis istis meis aium intende sollicitũ diem qui dies ex ista nocte nasce
tur æterna mihi nũcupauit religio quo sedatis hybernis tẽpestatibus & lenitis maris
procellosis fluctibus: nauigabili iã pelago rudẽ dedicantes carinam primitias cõmea

tus libant mei sacerdotes. Id sacrũ: nec sollicita nec ꝓphana mente debebis opperi
ri. nam meo monitu sacerdos in ipso procinctu põpæ roseam manu dextra. sistro co
hærẽtem gestabit coronã, incontanter ergo dimotis turbulis: alacer continuare pom
pã meã: uolentia fretus: & de ꝓximo clemẽter uelut manũ sacerdotis osculabundus
rosis decerptis pessime: mihiq; de testabilis iã dudũ beluæ istius corio te ꝓtinꝯ exuo.
nec quicq̃ reꝝ mearũ reformides: ut arduũ. nã hoc eodẽ momento quo tibi uenio: si-
mul & tibi præsens q̃ sunt cõsequẽtia sacerdoti meo ꝑ quietẽ facienda præcipio: meo
iussu tibi cõstricti comitat⁹ decedẽt populi. nec iter hylares cerimonias & festiua spe
ctacula quisq̃ deformem istã quã geris faciẽ ꝑhorrescet: uel figurã tuã repente mutatã
sequius interprætatus aliqs maligne criminabitur. Plane memineris & penita mente
cõditũ semꝑ tenebis: mihi reliq̃ uitæ tuæ curricula: adusq; terminos ultimi spũs ua-
data. nec iniuriũ cuius beneficio redieris ad homines: ei totũ debere ꝙ uiues. Viuere
aũt beatus: uiues ĩ mea tutela gloriosus: & cũ spaciũ sæculi tui ꝑmensus ad ĩferos de-
mearis ibi quoq; ĩ ipso subterraneo semirotũdo: me quã uides Acherontis tenebris ĩ
terlucentẽ: stygiisq; penetralibus regnantẽ: cãpos elysios incolẽs ipse: tibi ꝓpici fre-
quẽs adorabis. qd' si sedulis obsequiis & religiosis ministeriis: & tenacibꝯ castimoni
is: numẽ nostꝝ ꝓmerueris: scies ultra statuta fato tuo spacio: uitã quoq; tibi ꝓroga
re mihi tãtũ licere. Sic oraculi uenerabilis fine ꝓlato: numẽ ĩuictũ ĩ se recessit: nec mo
ra cũ somno ꝓtinus absolut⁹ pauore & gaudio: ac dein sudore nimio ꝑmixt⁹ exur-
go: sũmæq; mirat⁹ deæ potẽtis tã clarã præsentiã marino rore respsus: magnisq; ĩpiis
eius ĩtentus. monitiõis eius ordinẽ recolebã. Nec mora: cũ noctis atræ fugato nubi-
lo: sol exurgit aureus: & ecce discursu religioso: ac ꝓrsus triũphali: turbule cõplẽt to
tas plateas: tãtaq; hylaritudine pręter peculiarẽ meã gestire mihi cũcta uidebãtur: ut
pecua etiã huiuscemodi & totas domos: & ipsũ diẽ serena facie gaudere sentirẽ. Nam
& priuinã pridianã: dies apricus ac placidus repẽte fuerat ĩsecut⁹: ut canore etiã aui-
culæ: ꝓlectãte uerno uapore concẽtus suaues adsonarẽt. matrẽ siderũ. parẽtẽ tẽpo-
rũ. orbisq; totius dominã. blãdo mulcẽtes affamĩe. qd qd' arbores etiã q̃ pomifera so
bole fœcũdæ. quæque eaꝝ tãtũ ũbra cõtẽtæ. steriles austernis laxate flatibꝯ. germine
folioꝝ renidẽtes. demẽti motu brachioꝝ dulces strepit⁹ obsibilabãt: magnoque ꝓ-
cellaꝝ sedato fragorĩ. ac turbido fluctuũ tumore posito. mare q̃etas alluuies tẽꝑabat
Cælũ aũt nubilosa caligine disiecta. nudo sudoque lũinis ꝓprii splẽdore cãdebat. ec
ce põpę magnę paulatim præcedũt ante ludia. uocibꝯ cuiusque studiis exornata pul-
cherrime. hic incictus baltheo militẽ gerebat. illũ succinctũ chlamyde crepides & ue
nabula uẽatorẽ fecerãt. Ali⁹ soccis obauratis. ĩdutus serica ueste. mũdoque præcio-
so. & adtextis capite crinibꝯ. ĩcessu ꝑfluo fœminã mẽtiebatur. Porro aliũ ocreis scu-
to galea ferroque ĩsignẽ. e ludo putares gladiatorio ꝓcedere. nec ille deerat: qui magi
stratũ fascibꝯ purpuraque luderet: Nec q pallio baculoque & daxeis & hircino barbi
cio philosophũ fingeret. Nec q diuersis arũdinibꝯ: alter aucupẽ cũ fisco. alter pisca
torẽ cũ hamo ĩduceret. Vidi & ursã mãsuẽ. cultu matrõali sella uehebat'. & simiã pil
leo textili. crocociisq; phrygiis catãiti pastoris spẽ. aureũ gestãtẽ poculũ. & asinũ pĩ
nis adglutĩatis. a dãbulãtẽ cuidã seni ďbili. ucillũ qdẽ bellerophõtẽ. hũc ãt diceres pe
gasũ. tũ rideres utrũq;. Int' has oblectatões ludicras populariũ q̃ passi uagabãt' iã so
spitatricis deę peculiaris põpa moliebat'. mulieres cãdido splẽdẽtes amicimĩe uario
lętãtes gestamĩe. uerno florẽtes coronãine. q̃ de grẽio ꝑuiã. q̃ sacer ĩcedebat cõitat⁹:

solum sternebant flosculis. Aliæq; nitẽtib9 speculis pone tergũ reuersus ueniẽti deæ obuiũ cõmonstrarent obsequiũ. Et quæ pectines eburneos ferẽtes: gestu brachiorũ: flexuq; digitorũ: ornatũ atq; obpexũ criniũ regaliũ fingerent. Illæ ẽt quæ cęteris unguentis & geniali balsamo guttatim excusso cõspgebant plateas. manus preterea sexus utriusq; numerus: lucernis: tædis cæreis. & alio genere ficti luminis siderũ cælestiũ stirpẽ ppiciantes symphõiæ: dehinc suaues fistulæ: tibyæq; modulis dulcissimis psonabãt. eas amœnus lectissimæ iuuẽtutis ueste niuea & cataclista prænitẽs sequebat̃ chorus. carmẽ uenustũ iterantes: qđ camœnarũ fauore sollers pœta modulatus edixerat qđ argumẽtũ referrebat. Interĩ maiorũ antecãtamẽta uotorũ. Ibãt & dicati magno serapi tibicines: q p obliquũ calamũ ad aurẽ porrectũ dxtrã: familiarẽ tẽpli deiq; modulũ frequẽtabãt: & pleriq; q facilẽ sacris uiã dari prędicarẽt. Tũc influũt turbæ sacris diuinis initiatæ: uiri fœminæq; oĩs dignitatis & oĩs ætatis litęq uestis cãdore puro lũinosi. Illę limpido tegmine crines madidos obuolutę: hi capillũ derasi funditus: uerticẽ pręnitentes: magnæ religiõis terrena sidera. ęreis & argenteis. imo uero aureis etiã sistris argutũ tinnicũ cõstrepentes: & antistites sacrorũ pceres illi qui candido linteamine cinctũ pectoralẽ adusq; uestigia strictim iniecti: potẽtissimorũ domini proferebant insignis exuuias. Quorũ primus lucernã claro precãtẽ porrigebat lumine. non adeo nrĩs illis cõsimilẽ: q̃ uespertinas illuminant epulas. sed aureũ cymbiũ i medio sui pectore flammulã suscitans largionẽ. Secũdus uestitus qdẽ similis. sed manib9 ãbabus gerebat altaria: idẽ auxilia qbus nomen dedit pprĩu: deæ sũmatis auxiliaris puidentia. Ibat tertius attollẽs palmã: auro subtiliter foliatã: necnõ mercurialẽ ẽt caduceũ. Quartus ęqtatis ostẽdebat indiciũ. deformatã manũ sinistrã. porrecta palmula: quæ genuina pigritia. nulla calliditate. nulla solertia prædita: uidebatur ęqtati magis aptior q̃ dextra. Idem gerebat & aureũ uasculũ in modũ papillæ rotundatum: đ quo lacte libabat. Quintus auream uannum aureis congestã ramulis. & alius ferebat amphorã. Nec mora cũ dei dignati pedibus humanis icedere prodeunt hic horrẽdum: ille superũ cõmeator & inferũ: nunc aurea facie sublimis. attollens canis ceruices arduas anubis: leua caduceum gerens dextra palmam uirẽtem quatiens. cui9 uestigium cõtinuum sequebatur. bos ierectum leuata statũ bos oĩa pentis deę fœcũdũ simulacrũ: qđ residẽs humeris suis proferebat unus e ministerio beato gressu gestuoso: ferebatur ab alio cista secretorũ capax: pœnitus celans opta magnificę religionis: gerebat alius fœlici suo gremio summi sui numinis uenerãdam effigiem: non pecoris nõ auis: nõ ferę: ac ne hõis qdem ipsius consimilem. sed solerti repertũ & ipsa nouitate: reuerẽdã altioris utcũq; & magno silentio tegẽte religiõis argumẽtũ ineffabile: sed ad istum plane modũ fulgẽte auro figuratũ. Vrnula faberrime cauata fundo q̃ rotundo miris extrisecus simulacris ęgyptiorũ effigiata: eius orificiũ nõ altiuscule leuatũ: i canalem porrectũ: lõgo riuulo pminebat. Ex alia pte uero multũ recedens: spatiosa dilatiõe adhęrebat ansa. quã cõtorto nodulo supsedebat aspis sq̃meæ ceruicis stricto tu more sublimis. & ecce præsentissimi numinis pmissa nobis accedũt benefici: & fata. saluteq; ipsã meã gerẽs sacerdos appropinqt ad ipsũ pręscriptũ diuię pmissõis ornatũ. dextra pferẽs sistrũ deę coronã. mihi & Hercules coronã ɔsequẽter. qđ tot ac tãtis exanclatis laborib9. tot emersis piculis deę maxĩę puidẽtia adluctãtẽ mihi sęuissimã fortunã suparẽ. nec tñ gaudio subitario cõmot9 i clemẽti me cursu pripui uerẽs. ne repẽtio q̃drupedis ĩpetu religõis qet9 turbaret̃ ordo. sed placido ac prsus hũano

Cataclista Antecantamẽta Faberrime

gradu cõtabundus paulatĩ obliquato corpe sane diuinitus decedente populo: sensim inrepo. At sacerdos ut re abse cognoscere potui: nocturni cõmonefcũs oraculi: miratusq̧ cõgruentiã mandati muneris cõfesti resistit: & ultro porrecta dextra ob os ipsũ meum coronã exhibuit. Tũc ego trepidans assiduo pulsu micanti corde coronam quæ rosis amœnis ĩtexta fulgurabat auido ore susceptam: cupidus cupidissime deuorraui: nec me fefellit cæleste promissum. Protinus mihi delabitur deformis & ferina facies: ac primo quidem squalens pilus defluit. ac dehinc cutis crassa tenuatur: uenter obesus residet: pedum plantæ per ungulas in digitos exeũt: manus nõ iam pedes sũt: sed in erecta porrigunť officia: ceruix ꝓcera cohibetur. os & caput rotũdatur. aures enormes repetunt puitatẽ pristinã: dẽtes saxei redeũt ad humanã minutiem: & q̃ me
Minuties potissimũ cruciabat ante cauda: nusq̃ cõparuit: populi mirantur. religiosi uenerãtur tam euidentem maximi numinis potẽtiam: & consimilẽ nocturnis imaginibus magnificentiam & facilitatẽ reformatiõis: claraq̧ & cõsona uoce cælo manus attẽdentes testantur tã illustre deæ beneficiũ. At ego stupore nimio defixus: tacitus hærebã: animo meo tam repẽtinũ: tanq̧ magnũ nõ capiente gaudiũ: qd potissimũ præfarer primariũ: unde nouæ uacis exordiũ caperẽ. quo sermonẽ nunc renata lingua fœlicius auspicarer: quib⁹ quantisq̧ uerbis tantæ deæ grãs agerẽ. Sed sacerdos utcunq̧ diuino monitu cognitis ab origine cũctis cladibus meis: quanq̃ & ipse ĩsigni pmotus miraculo: nutu significato: prius præcipit tegẽdo mihi linteã dari laciniã. nã me cum primũ nefando tegmĩe despoliauerat asinus: cõpensus in altũ fœminibus & supstrictus accurate manibus quãtũ nudo licebat uelamẽto me naturali ꝓbe muniuerã. Tunc e cohorte religiõis unus ĩpigre supiorẽ exutus tunicã: suptexit me celerrime. quo facto sacerdos uultu geniali: & hercules p hũano: ĩ aspectũ meũ attonitus sic affatur. Multis & uariis exanclatis laboribus. magnisq̧ fortunæ tẽpestatibus. & maximis actus ꝓcellis ad portũ quietis & arã misericordiæ: luci tandem uenisti. nec tibi natales ac ne dignitas quidẽ: uel ipsa q̃ flores usq̃ doctrina ꝓfuit. sed lubrico uirẽtis ẽtatulæ ad seruiles delapsus uoluptates. curiositatis ĩprosperæ sinistᵽ præmiũ reportasti. Sed utcũq̧ fortunæ cæcitas: dũ te pessimis piculis discrutiat: ad religiosam istã beatitudinẽ. ĩprouida ꝓduxit malitia. Eat nũc: & mũm o furore sæuiat: & crudelitati suæ materiam quærat aliã. nam in eos quoᵽ sibi uitas seruitiũ deæ nostræ maiestas uindicauit: nõ habet locũ casus infestus: qd latrones, quid feræ. qd seruitiũ: quid asprimorũ itinerũ ambages reciprocæ. qd metus mortis quottidianæ nefariæ fortunæ ꝓfuit In tutelã iam receptus es fortunæ. sed uidentis q̃ suæ lucis splendore. cæteros etiã deos illuminat. sume iã uultũ lætiorẽ. candido isto habitu tuo congruentẽ comittare põpam deæ sospitatricis ĩnouanti gradu. uideant irreligiosi. uideant. & errorẽ suũ recognoscant. En ecce pristinis ærũnis absolutus. Isidis magnæ prudẽtia gaudẽs Lucius de sua fortuna triũphat. quo tamẽ tutior sis atq̧ munitior. da nomen huic sanctæ militiæ. cuius nõ olim sacramẽto ẽt rogabaris. teq̧ iã nũc obseqo religionis nostræ dedica. & ministerii iugũ subi uolũtariũ. Nã cũ cæperis deæ seruire. tunc magis senties fructũ tuæ libertatis. ad istũ modũ uaticinatus sacerdos egregius fatigatos anhelitus trahẽns cõticuit: Exin pmixtus agmini religioso ꝓcedens comitabar sacrariũ totæ ciuitati notus ac cõspicuus. digitis hominũ nutibusque notabilis. omnes ĩ me populi fabulabantur. hũc oipotẽtis hodie deæ numen augustũ reformauit ad hoies: fœlix hercules. & tibi beatus. qui uitæ scilicet præcedentis ĩnocentia. fideque meruerit.

tā præclaꝝ de cælo patrociniū: ut renatus quodāmō statim sacroꝝ obseq̄o desp̄ōde-
retur. Inter hęc & festoꝝ uotoꝝ tumultū paulatī ꝓgressi. iā ripā maris ꝓximamus:
atq; ad ipsū illū locū quo pridie meus stabulauerat asinus puenimus. Ibidem simula
cris rite dispositis. nauē faberrie factā. picturis miris egyptioꝝ circūseptus uarie græ
cā. sūm⁹ sacerdos teda lucida. & ouo. & sulfure solēnissimas preces de casto præfat⁹
ore. q̄ purissime purificatā. deæ nūcupauit. dedicauitq; huius aluei fœlicis nitēs car-
basus litteræ uotū ingestās ꝓgerebat. ecce lr̄e uotū īstaurabāt de noui cōmeat⁹ ꝓspe
ra nauigatiōe. Iā malus insurgit. Pinus rotūda splendore sublimis insignis carchesio
cōspicua. & puppis ītorta chēisco. bratteis aureis uestita fulgurabat. oisq; ꝓrsus cari
na citro lympido ppolita florebat. Tūc cūcti populi tā religiosi. q̄ ꝓphāi uānos onu
stas aromatis & huiuscemōi suppliciis certatī cōgerūt. & isup fluct⁹ lībāt ītritū lacte
cōfectū. donec muneribꝰ largis. & deuotionibꝰ faustis cōpleta nauis. absoluta stro-
phiis āchoralibꝰ. peculiari serenoq; flatu pelago redderetur. q̄ postq̄ cursus spatio. ꝓ
spectū sui nobis icertat. sacroꝝ geruli. sūptis rursū q̄ qsq; detulerāt alacres ad phanū
reditū capessūt. simili ritu pōpe decori. At cū ad ipsū iā tēplū puenim⁹. sacerdos ma
ximus. qq; diuinas effigies ꝓgerebāt. & q uenerādis penetralibꝰ pridē fuerāt initiati.
ītra cubiculū deę recepti. disponūt rite simulacra spirātia. Tūc ex his unus quē cūcti
gramateā dicebāt. ꝓ foribꝰ assistēs. cætu pastophoꝝ. qd sacrosācti collegii nomē est
uelut i cōtionē uocato. ididē de sublimi suggestu. de libro. de lr̄is fausta uota præpha
tꝰ principi magno. senatuiq; & eqti: totoq; Romano populo nauticis nauibꝰ. quæq;
sub iperio mūdi nr̄atis regūtur renūtiat sermone rituq; gratiēsi ita populis
missis. Quā uocē fœliciter cūctis euenire signauit populi clamor isecut⁹. ex īgaudio
delibuti populares talos uerbenas corollas ferētes. exosculatis uestigiis deæ. q̄ gradi
bꝰ herbat argēto formata. Ad suos discedūt lares. nec tū sinebat me aius ūgue latius
ididē digredi. sed intēt⁹ deæ specimē pristinos cas⁹ meos recordabar. nec tū fama uo
lucris pigra pinnaꝝ tarditate cessauerat. sed ꝓtin⁹ in patria deæ ꝓuidētis adorabile
bñficiū. meāq; ipsius fortunā mēorabilē narrauerat. passim cōfestim deniq; familia
res ac Vernule qq; mihi ꝓximo nexu sāguinis coherebāt. luctu deposito quē de meæ
mortis falso nūtio suscepāt. repētino lætati gaudio. uarie qsq; munerabūdi. ad meū
festināt ilico diurnū reducēq; ab inferis cōspectū quoꝝ despata ipse & facie recreatus
oblatiōes hōc stas. eq; bōiq; facio. qppe cū mihi fāiliares. quoad cultū sumptūq; largi
ter succederet. deferre pspicue curassent. affatis itaq; ex offō singulis. narratisq; meis
pristinis erūnis & pñtibꝰ gaudiis me rursū ad deę gratissimū mihi refero ꝯspectū ædi
b⁹q; ꝯductis intra ꝯseptū tēpli larē tēporariū mihi cōstituo deę ministeriis adhuc pri Tēpo-
uatis apposit⁹. cūtuberniisq; sacerdotū indiuiduꝰ & numinis magni cultor insepabi rariū
lis. Nec fuit nox una. uel qes aliq̄ uisu deę mōituq; ieiuna. sed crebris ipiis sacris suis
me iā dudū destinatū. nūc saltē cēsebat initiari. At ego q̄q̄ cupiēti uolūtate præditus
tū rligiosa formidine reitebar. qd. n. sedulo pcūtauerā difficile religiōis obseqū & ca
stimōioꝝ abstinētiā satis arduā cautoq; circūspeu uitā q̄ multis casibꝰ subiacet eē mi
nuēdā hæc itēdidē mecū reputās nescio quō quāq̄ festinās differebā. Nocte qdā ple-
nū gremiū suū uis⁹ ē mihi sūm⁹ sacerdos offerre at reqrēti qd utiq; istd rūdisse ptes il
las d thessalia mihi missas seruū & meū ididē supueisse noie cādidū hāc exprect⁹ ima I
ginē diu diuq; ap d cogitatōes meas reuoluebā qd rei portēderet pręferti cū nullū unq̄
hūisse me seruū isto noie nūcupatū certꝰ eēm ut tū sese pręsagiū soni porigeret lucꝝ cer
tū mōis oibꝰ significari patriū oblatiōe credebā sic āxi⁹ & i puētū pspiore attōitꝰ tēpli

matutinas aptiões opiebar. ac dū ualuis cadētib⁹ reductis in diuersū deæ uenerabilē cōspectū apprecamur. & p dispositas aras circū iens sacerdos rē dinā ꝓcurat. suppli camētis solēnib⁹ de penetrali fōte petitū spōdeo libat reb⁹ iā rite cōsumatis. īchoatæ lucis salutatióib⁹ religiosi primā nūciātes horā pstrepūt. & ecce supueniunt de patria quos ibi reliquerā famuli cū me fotis malis īcapistrasset erroribus cognitis. s. famulis meis necnō & equū quoq; illū meū reducētib⁹. quē diuerse distractū notæ dorsualis cognitione recupauerāt. Quare solertiā sōni tū mirabar. uel maxīe q; præter cōgruē tiā lucrosæ pollicitationis argumēto serui cādidi. equū mihi reddidisset colore cādidū. quo fcō idē solicitus sedulū colēdi frequentabā ministerium spe futura beneficiis præsentib⁹ pignerata. nec minus ī dies mihi magis magisq; accipiendoꝶ sacroꝶ cupido gliscebat. sūmisq; præcib⁹ priariū sacerdotē sæpissime cōuenerā. petens ut me noctis sacræ tādē arcāis initiaret: at ille uir alioqn grauis & sobriæ religionis obseruatione famos⁹. clemēter ac cōiter. & ut solēt pentes in maturis liberoꝶ desideriis modificari. meā differens īstātiā spei melioris solatiis alioquin anxiū mihi pmulcebat aīum nā & diē quo qsq; possit initiari. deæ nutu demōstrari & sacerdotē q sacra debeat ministrare eiusdē ꝓuidētia deligi. sumpt⁹ēt cerimoniis necessarios simili præcepto destinari quæ cūcta nos quoq; obseruabili paciētia sustinere cēsebat. qppe cū auiditati cōtumaciæq; sūme cauere. & utraq; culpā uitare. Ac neq; uocatus morari. necnō iuss⁹ festiare debere. nec tū eē q̄q̄ de suo numero tā pditæ mētis. uel imo destinatæ mortis: q nō sibi quoq; seorsū iubēte dn̄a. temerariū atq; sacrilegū audeat ministeriū subire. noxāq; lætalē contrahere. Nā & īfeꝶ elaustra & salutis tutelam in deæ manu positas: ipsāq; traditionē adīstar uolūtariæ mortis. & præcariæ salutis celebrari. qppe cū trāsactis uitæ tpib⁹ iā in ipso finitæ lucis lūīne cōstitutos. qs tū tuto post sint magna religionis cōmitti silētia: numē deæ seleat elicere. & sua ꝓuidētia quodāmō renatos. ad nouæ reponere rursus salutis curricula. Ergo igr̄ me quoq; oportere cæleste sustinere præceptū. q̄q̄ pspicua euidētiq; magni numinis dignatiōe. iā dudū fœlicis ministerio nūcupatū destinatūq;. nec secus q̄ cultores cæteri. cibis ꝓphanis ac nefariis iā nūc tēperare. quo rectius ad arcana purissime religionis secreta puaderem. Dixerat sacerdos nec in patiētia corrūpebatur obseqū meū. sed intētis miti qete. & ꝓbabili taciturnitate. sedulū; quot dies obibā culturæ sacroꝶ ministeriū. nec me fefellit. nec lōgi tpis platione cruciauit. deæ potētis benignitas salutaris. Sed noctis obscuræ nō obscuris īpiis euidenter monuit aduenisse diē mihi sēp optabilē. quo me maximi uoti ꝯpeteret: q̄toq; sūptu deberē ꝓcurare supplicamētis ipsūq; mitrā illū suū sacerdotē præcipuū diuino quodā stellaꝶ cōsortio ut aiebat mihi cōiūctū sacroꝶ ministrū decernit. qs & cæteris béiuolis pręceptis sūmatis deę recreatus aī nec dū satis luce lucida discussa qete. ꝓtinus ad receptaculū sacerdotis cōtēdo. atq; eū cubiculo suo cōmodū ꝓdeūtē cōtinuat⁹ saluto. solito cōstātius destinauerā iā uelut debitū sacris obseqū flagitare. At ille statiut me cōspexit prior. O Luci inqt te fœlicē te beatū quē ꝓpicia uolūtate numē augustū tantopē dignatur. Et qd inqt iā nūc stas ocios⁹ atq; ipsū demoraris: Adest tibi dies uotis assiduis exoptatus quo deæ multinōis diuinis ipiis p istas meas manus piissimis sacroꝶ arcanis insinueris & iniecta dextera senex cōmissim⁹ ducit me ꝓtin⁹ ad ipsas fores ædis amplissimæ rituq; solēni aptiōis celebrato ministerio ac matutino pacto sacrificio de optis adyti ꝓfert quosdā libros lr̄is ignorabilibus prenotatos ptim figuris huiuscemōi animaliū cōcepti sermonis cōpēdiosa uerba suggerentes

partim nodoſis & in modũ rotæ tortuoſis. capreolatiq; cõdẽſis apicibꝫ. ac curioſita-
te ꝓphanoꝝ lectione mũita. īdidẽ mihi prædicat. quæ forent ad uſũ telete neceſſario
præꝑāda. Ea ꝓtinus gnauiter. & aliquãto liberali9: ꝑtī ipſe. ꝑtī ꝑ meos ſocios coemẽ Capre
da ꝓcuro. Iãq; tꝑe. ut aiebat ſacerdos id poſtulãte. ſtipatũ me religioſa cohorte dedu olatim
cit ad ꝓximas balneas & prius ſueto lauacro traditũ. præfat9 dñi ueniã puriſſime cir
cũ rotãs abluit. rurſũq; ad tẽplũ reductũ iã duabꝫ diei ꝑtibꝫ trãſactis añ ipſa deæ ue-
ſtigia cõſtituit. ſecretoq; mãdatis qbuſdã quæ uoce meliora ſũt. illd̃ plane cũctis arbi
tris precipit. decẽ cõtinuis illis diebꝫ cibariã uoluptatẽ coercerẽ. neq; ullũ aïal eẽm. &
īuini9 eſſẽ qs uenerabili cõtinẽtia rite ſeruatis. Iã dies aderat diuino deſtinatꝫ uadimo
nio. & ſol curuat9 intrahebat ueſꝑã. tũ ecce cõfluũt undiq; turbæ ſacroꝝ ritu uetuſto Inuinic
uariis qſq; mũeribꝫ onerãtes. tũc ſẽotis ꝓcul ꝓfãis oibꝫ. līteo rudiq; me cõtectũ ami
cimine. arepta manu ſacerdos deducit ad ipſius ſacralii penetralia. Quæras forſitã ſa
tis anxie ſtudioſe lector. qd deinde dictũ. qd factũ. Dicerẽ ſi dicere liceret. cognoſcẽs Sacra-
ſi liceret audire. ſed parẽ noxã cõtraherẽt aures & linguæ illæ temerariæ curioſitatis. lium
nec te tũ deſiderio forſitã religioſo ſoſpẽſũ ãgorẽ diutina cruciabo. Igitur audi. ſed cre
de quæ uera ſũt. Acceſſi cõfiniũ mortis. & calcato ꝓſerpinæ limine ꝑ oïa uect9 elemen
ta remeaui. nocte media uidi ſolẽ cãdido coruſcãtẽ lũine: deos īferos. & deos ſuꝑos.
Acceſſit corã. & adoraui de proxio. Ecce tibi rettuli. q̃ q̃uis audita. ignores tũ neceſſe
ẽ. ergo qd̃ ſolũ põt ſine piaculo ad ꝓfanoꝝ intelligẽtias enũtiari referã. Mãe factũ eſt
& ꝑfectis ſolẽnibꝫ. ꝓceſſi duodecim ſacratꝫ ſtolis. hĩtu qdẽ religioſo ſatis. ſed effari d̃
eo nullo uinculo ꝓhibeor. qppe qd̃ tũc tẽporis uidere ꝑ̃ſẽtes plurimi. nãq; ī ipſo ædis
ſacræ meditullio. ante deæ ſimulacꝝ cõſtitutũ tribunal ligneũ iuſſus ſuꝑſtiti. biſſina
qdẽ. ſed floride depicta ueſte cõſpicuꝫ & hũeris depẽdebat pone tergũ taloꝝ tenus:
præcioſa chlamyda: q̃q̃ tamẽ uiſceres. colore uario. circũnotatis inſignibar aïalibus:
hinc dracões indicæ: inde grypes hiꝑborei quos in ſpẽm pinnatæ alitis generat mũdꝫ
alter. hãc olīpiacã ſtolã ſacrati nũcupãt. ad manũ dextrã gerebã flãmis adultã facem
& caput de decore corõa cīxerat. palmæ cãdidæ foliis ī modũ radioꝝ ꝓſiſtẽtibꝫ ſic ad
īſtar ſolis exornatũ & īuicẽ ſimulacri ꝯſtituto repẽte uelis reductis ī aſpectũ populus
errabat. Exhinc feſtiſſimũ celebraui natalẽ ſacroꝝ & ſuaues epulæ & faceta conuiuia:
dies ẽt tertiꝫ pari cerimõiaꝝ ritu celebratꝫ & iẽtaculũ religioſũ & telete legittima cõſu
matio paucis dehĩc ibidẽ cõmoratus diebꝫ inexplicabili uoluptate ſimulacri diuini ꝑ
fruebar. irremũerabiliq; ꝓpe beneficio pigneratꝫ ſed tũ deæ mõitu: licet nõ plene tũ ꝓ
meo modulo ſupplicue gratis ꝑſolutis. tardã ſatis domuitiõẽ cõpo uix eqdem abru Dõui-
ꝑtis ardẽtiſſimi deſiderii retinaculis ꝓuolutꝫ dẽiq; ante cõſpectũ deæ & facie mea diu tione
detruſis ueſtigiis eiꝫ lachrymis obortis ſingultu crebro ſermonẽ īterficiẽs & uerba de
uorãs aïo. Tu qdẽ ſcã & hũani generis ſoſpitatrix ꝑpetua ſꝑ fouẽdis mortalibꝫ muni
fica dulcẽ matris affectiõẽ miſeroꝝ caſibꝫ tribuis nec dies nec qes ulla ac ne momẽtũ
qdẽ tenue tuis trãſcurrit beneficiis ocioſũ quim mari terraq; ꝓtegas hoïes & depulſis
uitæ ꝓcellis ſalutarẽ porrigas dextrã q̃ fatoꝝ & inextricabiliter ꝯtorta retractas licia
& fortũæ tẽpeſtates mitigas & ſtellaꝝ uarios meatꝫ cohibes te ſuꝑi colũt obſeruãt in
feri tu rotas orbẽ luminas ſolẽ regis mũdũ calcas tartaꝝ tibi reſpõdẽt ſidera redeũt tẽ
pora gaudẽt numina ſeruiũt elemẽta tuo nutu ſpirãt flumina nutriũtur nubilæ ger-
minãt ſemĩa creſcũt germĩa. Tuã maieſtatẽ ꝑhorreſcũt aues cælo meãtes feræ mõti-
bꝫ errãtes ſerpentes ſolo latẽtes beluæ põto natãtes At ego referẽdis laudibꝫ tuis exi-
lis īgẽio & adhibẽdis ſacrificiis tenuis patrimõio nec mihi uocis ubertas ad dicẽda q̃ d̃
tua maieſtate ſẽtio ſufficit nec ora mille linguæq; totidẽ uel īdefeſſi ſermõis æterna ſe-

ries. Ergo quod solū pōt religiosus q̄dē. sed paup̄ alioq̄n efficere curabo diuīos tuos
uultꝰ numēq; scīssimū ītra pectoris mei secreta cōditū. ꝑpetuo custodiēs imagīabor
ad istū modū deprecato sūmo numine cōplexus mitrā sacerdotē. & meū iā parentē:
colloq; eiꝰ multis osculis inhęrēs ueniā postulabā ꝙ deū cōdigne tātis beneficiis mu-
nerari neq̄rē. diu deniq; grāꝝ gerēdaꝝ sermōe ꝓlyxo cōmoratꝰ tādē degredior. & re
Aliq̄ ctā uia patriū larē reuisurꝰ meū. post aliq̄ multū tp̄is cōtēdo. paucisq; post diebꝰ deę
multū potētis instīctu. rapti cōstrictis sarcinulis. naue cōscensa. romā uersus ꝓfectiōē diri-
go. tutusq; ꝓspitate uētoꝝ ferētiū hausi portū celerrime. Ac dehinc carpēto ꝑuolaui
uespaq;: quā dies insequebatur iduū decēbriū. sacrosanctā istā ciuitatē accedo nec ul
lū tā præcipuū mihi exīde studiū fuit. q̄ quotidie supplicare sūmo nūini reginę isidis.
q̄ de tēpli situ sūpto noīe cōpēsis sūma cū ueneratōe ꝓpiciatur. Erā deniq; cultor assi
duꝰ. fāi q̄dē aduena religionis aūt indigena. Ecce transcurso signifero circulo sol ma-
gnꝰ ānū cōpleuerat. & q̄etē meā rursus interpellat. numinis beneficia cura ꝑuigilis.
& rursus telete. rursꝰ sacroꝝ cōmōet. mirabar. q̄d rei tēptaret: q̄d ꝓnūtiaret futurum
q̄d ni plenissime iā dudū uidebar initiaꝰ. ac dū religiosū scrupulū p̄ti apd̄ sensū meū
disputo. p̄ti sacratoꝝ cōsilis ex aīo nouū mirūq; plāe ꝯperior. deę q̄dē me tātū sacris ī
butū. ad magni dei dūiq; sūmi pētis inuicti osiris. nec dū sacris illustratū. q̄q̄. n. cōne
xa īmo uero unica artio numinis religiōisq; eēt. tū telete discrimē intereē maximū ꝓ-
hinc me quoq; peti magno ēt deo famulū sētire deberē. nec diu res ī ābiguo stetit. Nā
ꝓxima nocte uidi quēdā gerēs ad ipsos meos lares collocaret. & occupato sedili meo
religionis āplæ denūciaret epulas. is ut agnitiōē mihi. s. certo aliquo sui signo submi-
nistraret. sinistri pedis talo paululū reflexo cōtabūdo clemēter icedebat uestigio. sub
lata ē ergo post tā manifestā dūi uolūtatē ābiguitatis tota caligo. & ilico deæ matuti
nis ꝑfectis salutatiōibꝰ sūmo studio ꝑcōtabar singulos. & q̄ uestigiū similis ut sōniū
nec fide abfuit. Nā de pastophoris unū cōspexi. statim præter īdiciū pedis cæteros ēt
statu atq; habitu examusim nocturnæ imagini cōgruētē quē asinū marcellū uocitari
cognoui postea reformatiōis meæ alienū nomē. nec moratꝰ cōueni ꝓtinꝰ eū sane. nec
ipsū futuri sermōis ignaꝝ. q̄ppe iā dudū cōsimili præcepto sacroꝝ ministrādoꝝ cō-
monefactū. nā sibi uisꝰ ē q̄ete ꝓxima dū magno deo corōas exaptat. & de eiꝰ ore quo
singuloꝝ facta dictat. audisset mitti sibi Mādaurēsē: sed admodū pauperē cui stati
sua sacra dēret ministrarē. Nā & illi studioꝝ gloriā & ipsi grāde ꝯpēdiū sua cōpari ꝓui
dētia. Ad istū modū despōsꝰ sacris sūptuū tenuitate. circa uotū meū retardabar. Nā
iuriculas patrimonii ꝑegrinationis attriuerāt impensæ & erogationes urbicæ pristi-
nis illis ꝓuincialibꝰ antistabant. Plurimū ergo duritia paupertatis intercedente. q̄d
ait uetus ꝓuerbiū. Inter sacrū & saxum positus cruciabar nec secius tamen identidē
numinis præmebar instantia. Iāq; sepide non sine magna turbatione stimulatus po-
stremo iussus. ueste ipsa mea q̄uis ꝑuula distracta. sufficientē cōrasi sūmulā & id ipsū
Spāli- præceptū fuerat spāliter. An tu inq̄t si quā rem uoluptati struendæ molireris laciniis
ter tuis neq̄q̄ ꝑceres. Nunc tātas cerimonias adituris īpœnitendæ te paupiei contaris co
npœ mitē. Ergo igiturū cetis affatim præparatis rursus decē diebꝰ inanis. cōtentus cibis
ēd9 insuper etiā de serapis principalis dei nocturnis orgiis illustratus. plena iā fiducia ger
manæ religionis obsequiū diuinū frequentabā. quæ res sūmū peregrinationi meę tri
buebat solatiū nec minus etiā uictū uberiorem subministrabat. quid ni spiritu fauen
tis euentus quæsticulo forensi nutirto. per patrocinia sermonis romani. Et ecce post
pauculū tempus inopinatis & usquequaq; mirificis imperiis domini rursus interpel
lor. & cogor tertiā quoq; teletā suscitare nec leui cura sollicitus. sed oppido suspensus

ai. mecũ ipse cogitationes exercitius cogitabã. quorsus noua hæc & inaudita se cælestiũ porrigeret intẽtio. quid subsiciuũ quis iteratæ iã traditioni remãsisset. nimirũ perã. uel minus plene cõsuluerũt ĩ me sacerdos utriq; & Hercules iã de fide quoq; eorũ opinari cœptabã sequs quo me cogitãtionis æstu fluctuãtẽ ad instar insaniæ pcitũ sic instruxit nocturna diuinatione clemẽs imago. Nihil ẽ inqt qd numerosa serie religionis quasi qcq̃ sit prius omissũ terreare quin assidua ista numinũ dignatiõe lætũ ca pesse gaudiũ & potius exulta ter futurus quod alii uel semel uix cõceditur. teq; de isto nũero merito præsume sp beatũ cæteꝝ futura tibi sacroꝝ traditio pnecessaria ẽ si tecũ nũc saltẽ reputaueris exuuias deæ quas in ꝓuincia sũpsisti in eodẽ fano depositas pseuerare nec te romæ diebꝰ solẽnibꝰ uel supplicare his uel cũ præceptũ fuerit. fœlici illo amictu illustrari posse. qd fœlix itaq; ac faustũ salutareq; tibi sit aĩo gaudiali rursũ sacris initiare diis magnis auctoribꝰ. Hactenus diuini sõnii suada maiestas quod usus foret. ꝓnũciauit. nec deinceps postposito uel in supinã ꝓcrastinationẽ reiecto negocio. statim sacerdoti meo relatis quæ uiderã in aiæ ꝓtinus castimoniæ iugũ subeo. & lege ppetua præscriptis illis decẽ diebꝰ spõtali sobrietate multiplicatis istructũ telete cõparo largitus ex studio pietatis magis q̃ mẽsura rebꝰ collatis. nec Hercules laboꝝ me. sũptuũq; qcq̃ pœnituit qd ni liberali dũi ꝓuidẽtia iã stipendiis forensibus bellula fotũ. Deniq; pꝰ dies admodũ pauculos deus deũ magnoꝝ potior: & maioꝝ sũmꝰ & sũmoꝝ max.us. & maxioꝝ regnator osiris nõ in alienã qpiã psonã refotmatus sed corã suo uenerãdo me dignatus affamine per quietẽ recipere uisus ẽ: quã nũc incõtanter gloriosa in foro redderẽ patrocinia. nec extimescerẽ maliuolorum dissemina tiones quas studiorom meorum laboriosa doctrina ibi deseruiebat. Ac ne sacris suis gregi cæsero permixtus deseruirem in collegium me pastophorum suorum immo inter ipsos decurionum quinquennales elegit. Rursus deniq; q̃ raro capillo collegii uetustissimi, & sub illis Syllæ temporibus conditi munia nõ obũbrato. uel obtecto caluicio. sed quoquo uersus obuio. gaudens obibam.

Finis Libri undecimi de Asino aureo.

L. Apuleii Floridorum liber primus.

u

VT ferme religiosis uiantiũ moris est cũ aliqs lucus aut aliqs locus scũs in uia oblatus ẽ: uotũ postulare pomũ appõere paulisp assidere ita mihi ingresso scissimã istã ciuitatẽ q̃q̃ oppido festine præfanda uenia & hũda orõ. & ihibẽda ꝓpatio ẽ. Neq;. n. iustius religiosã morã uiatori obiecerit aut ara floribꝰ redimita aut spelũca frõdibꝰ iũbrata: aut qrcꝰ cornibꝰ onerata. aut fagꝰ pellibꝰ corõata. uel. n. collicułꝰ sepimiẽ ꝯsecratꝰ. uel trũcꝰ dolamiẽ effigiatꝰ. uel cespes libamiẽ hũigatꝰ uel lapis unguie delibutꝰ. pua hæc qppe & q̃q̃ paucis pcõtãtibꝰ adorata tũ ignorãtibꝰ trãscursa. At nõ itidẽ maior meꝰ Socra. q cũ decoꝝ adolescentẽ & diutile tacẽtẽ ꝯspicatꝰ foret. ut te uideã iqt aliqd eloqre. S. Socra. tacẽtẽ hoiem nõ uidebat. Eteni arbitrabatur hoies nõ oculoꝝ: sed mẽtis acie: & aĩ ob tutu cõsiderãdos nec ista re cũ plautio milite ꝯgruebat. q ita ait. pluris ẽ oculatꝰ testis unꝰ. q̃ auriti dcẽ imo. n. uero hũc uersũ ille ad exaiãdos hoies cõuerterat. pluris ẽ auritꝰ testis unus q̃ oculati decẽ. Cæteꝝ si magis polleret oculoꝝ q̃ aĩ iudicia. ꝓfecto de sapiẽtia foret a qlæ cõcedẽdũ. hoies. n. neq; lõgule dissita neq; ꝓxime adsita possumꝰ cerner uerꝝ oẽs quodãmõ cæci sumꝰ ac si ad oculos & obtutũ istũ terrenũ redigas & hẽtẽ. ꝓfecto ue-

rissie poeta ægregius dixit uult nebulā nobis ob oculos effusā nō cerner nos nisi itra lapidis iactū ualere. Aqla eniuero cū se nubiū tenꝰ altissie sublimauit euecta alis totū istd spaciū q̄ pluitur & nigr̄ ultra qd cacumē nec fulmini nec fulguri locꝰ ē. in ipso ut ita dixeri solo ætheris & fastigio hyēis. Cū igr̄ eo sese aqla extulit. nutu clemēti leuor sū uel dextrorsū. tāta mole corpis labitur. uelificatas alas quo libuit aduertēs modi-co caudæ gubernaculo ide cūcta despiciēs ibidē pinaꝝ eminꝰ idefessa remigia ac pau lisp cōtabūdo uolatu pene eodē loco pēdula circūtuetur. & q̄rit quorsus potissimū in prædā supne sese ruat fulminis uice. de cælo i puisa simul cāpis pecua. simul mōtibꝰ feras. simul hoīes urbibꝰ uno obtutu sub eodē ipetu cernēs unde rostro transfodiat.
Meticulosꝰ unde unguibꝰ inūcet. uel agnū incuriosū uel leporē meticulosū. uel qdcūq; esui aiatū uel lāiatū fors optulit. Hiagnis fuit ut fādo accepimꝰ. Marsiæ tibicinis pater & mgr̄. rudibꝰ adhuc musicæ sæculis. solus ante alios cātꝰ canere. nōdū qdē tā infessa aīa so-no nec tā pluriformi modo. nec tā multiforatili tibia qppe adhuc ars ista reptu nouo cōmodū oriebatur nec q̄cq̄ oīum ē qd possit in primordio sui pfici. sed in oībꝰ fermæ āte ē spei rudimētū q̄ rei expimētū prsus igitur āte hiagni nihil alid pleriq; callebant q̄ Virgilia. opilio seu bubseq̄: Stridēti mise ꝝ stipula dispdē carmē qd siqs uidebatur paulo largiꝰ i arte pmouisse ei quoq; tū mos fuit una tibia. uelut una tuba psonare.
Discapedino Primꝰ hiagnis in canēdo manꝰ discapedinauit. Primꝰ duas tibias uno spū aīauit. Primꝰ leuis & dextris forāinibꝰ acuto tinnitu. & graui bōbꝰ cōcētū musicū miscuit. Eo genitus marsias cū in artificio patris foret tibicinus prhyx cætera & barbarꝰ uultu fe-rino trux. hispidꝰ multibarbꝰ spinis & pilis obsitꝰ fertur p nefas. cū Appolie certauis
marsias se. Thersites cū decoro agrestis cū erudito. belua cū deo. Musæ cū minerua dissimula mēti grā iudices astitere. ad deridēdā. s. mōstri illius barbariā. nec minꝰ ad stoliditatē puniēdā. Sed marsias qd stulticiæ maximū specimē ē nō intelligēs se deridiculo hē ri priusq̄ tibias occipet inflare priꝰ de se & Apollīne qdā delirarēta barbare effutiuit laudās sese qd erat & coma relicinꝰ & barba squalidus & pectore hirsutus. & arte tibi-cen. & fotūæ egenꝰ. circa Apollinē ridiculū dictu aduersis uirtutibꝰ culpabat. quod Apollo eēt & coma itōsꝰ. & genis gratꝰ & corpe glabellꝰ & arte multisciꝰ. & fortūa o pulētꝰ: Iā primū inqt crines eiꝰ præmulsis antiis pmulsis caproneis ante uētuli & p pēduli corpꝰ totū gratissimū mēbra nitida. lingua fatidica. seu tute ofone. seu uersi-bus mali utrobiq; facundia equiparari quid quod & uestis textu tenuis. tactu mol-lis. purpura radians: qd qd & lyra eius auro fulgurat ebore candidat gēmis uariegat quid quod & doctissime. & gratissime cātilat. Hæc oīa inquit blandimenta nequaq̄ uirtuti decora. sed luxuriæ acōmodata. Circa corporis sui qualitatem præ se maximā speciem ostentare. Risere musæ cū audirent hoc genus crimina sapienti exoptanda. Apollini obiectata: & tibicinem illū certamine superatum. uelut ursum bipedē co-rio execto nudis & laceris uisceribus reliquerunt. Ita marsias in pœnam cecinit & ce cidit enimuero Apollinem tam humilis uictoriæ puditum est. Tibicem quidam fuit antigenidas omnis uoculæ melleus modulator. & idem omnimodis peritus modifi-cator. seu tu uelles eolium simplex seu Asium uarium. seu Lydium querulum. seu Phrygium religiosum seu Dorium bellicosum. Is igitur cum esset in tibicinio adpri me nobilis nihil æque se laborare & animo angi & mente dicebat. q̄ quod monumen-
onumentarii tarii ceraulæ tibicines dicerentur. sed ferret equo aīo hanc nominū communionem si mimos spectauisset. aīaduerteret illic pene simili purpura: alios præsidere: alios ua-pulare. Itidē si munera nostra spectaret. Nā illic quoq; uideret hoīem præsidere: ho-

minē ꝺpugnare: togā quoq; pari: & uoto & funeri. itē pallio cadauera oppiri: & phōs amiciri. bono. n. studio i theatꝝ cōuenistis: ut q sciatis nō locū auctoritatē derogare oroni. sed cū primis hoc spectādū eē qd in theatro deprehendas: nā si mimus est: rises ris. funere plus timueris. si comœdia est: faueris. si phūs: didiceris. Indi gens populo sa cultoribus & finibus maxima: ꝓcul a nobis ad orientem siti: ꝓpe oceani reflexus: & solis exortus primis sideribus: ultimis terris sup ægyptios eruditos. & iudęos supsticiosos: & nabatheos mercatores: & fluxos uestium arsacidas: & frugum pauperes scythicos: & odorum diuites arabas. Eorum igitur indorum non ęque m iror eboris strues: & piperis messes. & cinnami merces: & ferri temperacula: & argenti metalla: & auri fluenta. nec qđ ganges apud eos unus oīum amnium maximus: æois regnator aqs i flumina centū discurrit. cētū ualles illi oraq; cētū: oceaniq; fretis centeo iūgitur amni. nec qđ hisdē Indis ibidē sitis: ad nascentē diē: tamē i corpe color noctis est. nec qđ apud illos imensi dracones cū in manibus elephātis pari periculo in mutuā pniciē cōcertāt. qppe lubrico uolumine indepti reuinciunt. & illis expedire gressū neqentibus: uel oīno abrūpe tenacissimoꝝ serpentiū squameas pedicas: necesse sit ultionē a ruina molis suæ petere: ac retentores suos toto corpe oblidere. Sunt apud illos uaria colētiū genera. libētius ego de miraculis hoīum q̄ naturæ disseruerim. est apud illos gēs q̄ nihil āpli⁹ q̄ bubulcitare nouere. idq; ad cognomē illis bubulcis inditū. sunt & mutādis mercibꝰ callidi: & obeūdis præliis strēnui. uel sagittis eminus: uel ensibꝰ cominus. Est pręterea genus apud illos præstabile. gymnosophistæ uocātur. hos ego maxīe admiror ꝗ hoīes sūt piti. nō ꝓpagādę uitis: nec in oculādas arbores. nec ꝓscindēdi soli: nō illi norūt aruū coler. uel auꝝ colare: uel equū domare: uel taurū subiger uel ouē uel caprā tondere uel pascere. qd igr ē: unū ꝓ his oībus norūt: sapiētiā percolunt: tā magistri senes q̄ discipuli iuniores. Nec quicquā æque penes illos laudo. q̄ ꝗ torporē animi & ocium oderunt. Igitur ubi mensa posita priusquā edulia apponantur. omnes adolescētes ex diuersis locis & officiis ad dapē cōueniunt: magistri perrogant: quod factum a lucis ortu ad illud diei bonum fecerit hic alius se cōmeorat. inter duos arbitrum delectum. sanata simultate reconciliata gratia purgata suspitiōe amicos ex infensis reddidisse itidem alius sese parentibus quippiam imperantibus obedisse & alius aliqd meditatiōe sua reppisse uel alterius demōstratōe didirisse. Deniq; cæteri cōmemorāt q nihil habet ad offerre cur prandeat impensus ad opꝰ foras extruditur. Iudei supstitiosi Bubulcitare Gymnosophiste

Alexandro illi longe omniū excellentissimo regi cui ex rebꝰ actis & auctis cognomētū magnū inditū ē ne uir unicā gloriā adeptus sine laude unquā nominaretur. Nā solus cōdito æuo quātū hominū mēoria extat inexupabili impio orbis auct⁹ fortuna sua maior fuit successusq; eius āplissimos & ꝓuocauit ut strēnuꝰ & æ q parauit ut meritus & supauit ut melior solusq; sine æmulo clarus adeo ut nemo audeat uirtute eiꝰ uel sperare fortunā uel optare. Eius igitur Alexandri multa sublimia facinora & præclara edita fatigaueris admirādo uel belli ausa uel domi ꝓuisa. q̄ oīa aggressus ē me⁹ clemēs eruditissimꝰ & suauissimꝰ poetaꝝ pulcherriō carmīe illustrare. Sed cū primis illud pręclaꝝ Alexādri qđ imaginē suā quo certior posteris ꝓderetur noluit a multis artificibꝰ uulgo cōtaminari sed edixit uniuerso orbi suo ne qs effigiē regis temere assimilaret ære colere cælamīe q n sæpe solus eā Polycletꝰ ære duceret sol⁹ Appelles colo ribꝰ ꝺlimaret solus pyrgoteles cælamīe excluderet pręt hos tres multo nobilissimos i suis artificiis si qs uspiā repiretur ali⁹ sāctissimi imagini regis manꝰ āmolitꝰ haud se Alexāder Magnus

eus ī eū: q̄ ī sacrilegū uindicatuꝝ. Eo igit̄ oīum metu factū: solus Alexāder ut ubiq; imaginū summus eēt: utiq; oībus statuis: & tabulis & toreumati: idē uigor acerrimi bellatoris: idē ingeniū maximi honoris: eadē forma uiridis iuuētæ: eadē gratia relicinæ frontis cerneret̄. q̄d utinā pari exēplo phīne dictū ualeret: neq imaginē eius teme re assimularet: uti pauci boni artifices: idē ꝓbe eruditi: oīfariam sapientiæ studiū cōtēplarētur: neu rudes: sordidi: īperiti: Palliotenus phōs imitarētur. & disciplinā rega lē tā ad benedicēdū q̄ ad bene uiuēdū reptā: maledicēdo: & similiter uiuēdo cōtaminarēt: q̄d utrūq; scilicet pfacile ē. Quæ en̄, facilior res: q̄ lingue rabies: & & uilitas morū: alter ex alioꝝ cōtēptu: alter ex sui: nā uiliter semetipsū colere: sui cōtēptus ē: barbare alios insectari audiētium cōtumelia est: an nō summā cōtumeliā uobis īponit: quos arbitrat̄ maledictis optimi cuiusq; gaudere: qui uos existimat mala & uitiosa uerba nō ītelligere: aut si ītelligatis boni cōsulere: quis ex rupicōibus: baiulis: tabernariis tā īfans est: ut si palliū accipere uelit: disertis maledicat̄? Hic enī plus tibi debet q̄ dignitati. q̄q̄ nec hæc illi sit cū aliis ꝓmiscua. Nā ex īnumeris hominibus pauci senatores: ex senatoribus pauci nobiles genere: & ex his cōsularibus pauci boni: & adhuc ex bonis: paucis eruditi. sed ut loquar de solo honore. nō licet insignia eius uestitu uel calciatu temere usurpare. Si quis forte ī hoc pulcherrimo cœtu ex illis inuisoribus meis, malignus sedet. quoniā ī magna ciuitate hoc quoq; genus īuenitur. q meliores obtrectare malint q̄ imitari. & quoꝝ similitudinē desperent. eorūdē affectēt simultatē. scilicet uti q suo nomine obscuri sunt meo innotescāt. Si q igitur ex illis libitinis splendidissimo huic auditorio. uelut q̄dā macula se immiscuit: Veli ueli paulisper suos oculos p hunc incredibilē cōsessum circūferat. cōtēplatusq; frequentiam tā tā. quāta ante me in auditorio philosophi nūquā uisitata ē. reputet cū animo suo quātū piculū cōseruandæ existimationis hic adeat. q cōtēni nō consueuit: cū sit arduū & oppido difficile. uel modicę paucoꝝ expectatiōi satisfacere. pręserti mihi cui & ante parta existimatio & uestra de me benigna præsumptio. nihil nō qcq̄ sinit diligenter. ac de sūmo pectore hiscer̄. Quis. n. ueſtꝝ unū mihi solœcismū ignouerit. qs uel unā syllabā barbare ꝓnunciatā donauerit: qs incōdita & uitiosa uerba temere q̄si deliran tibꝰ oborientia pmiserit blatterare. qua tamē aliis facile & sane meritissimo ignoscitis. Meū uero unūquodq; dictum acriter examinatis. sedulo pensiculatis. ad limam & lineam certam redigitis. cū terno & cothurno iterū comparatis. tantum habet uilitas excusationis. quantum digitas difficultatis. Agnosco igitur difficultatem meam. nec deprecor quin sic existimetis. nec tamen uos parua quædam & praua similitudo falsos animi habeat quoniam quædam. ut sæpe dixi. palliata mendicabula obambulant. pręco cū proconsule & ipse tribunal ascendit & ipse togatus illic uidetur. & quidem pdiu stat. aut ambulat. aut plerūq; contentissime clamitat. Enimuero ipse ꝓconsul moderata uoce. rarenter & sedens loquitur. & plerūq; de tabella legit. quippe præconis uox garrula ministeriū est. ꝓconsulis autem tabella. sentētia est quæ semel lecta. neque augeri litrera una. neque autem minui potest. sed utcunque recitata est: ita ꝓuinciæ instrumento refertur. Patior & ipse in meis studiis aliquā pro meo captu similitudinē. Nā quodcūque ad uos protuli exceptum ilico lectū ē. nec reuocare illud nec ante mutare nec emēdare mihi quicq̄ licet quo maior religio dicendi habenda ē. & q̄dē non in uno genere studioꝝ plura enim mea extant in camœnis q̄ Hyppię in opificiis opibus. Quid istud sit aio attēdatis diligentius & accuratius idisputabo.

Floridorum liber secundus.

VT Hippias e nũero sophistaꝝ ẽ: ẽ artiũ multitudine prior omnibus eloquẽtia nulli secũdus: ætas illi cũ socrate patria uel genus ignoratur gloria uero magna: fortuna modica: sed ingeniũ nobile memoria excellẽs: studia uaria: æmuli multi: uenit Hippias iste quodã certamine olympio pisam: nõ minus cultu uisendus. q̃ elaboratu mirandus omnia secum q̃ habebat: nihil eoꝝ emerat: sed suis sibi manib⁹ cõfecerat: & indumẽta q̃b⁹ indutus: & calciamẽta q̃bus erat insutus. & gestamina q̃bꝰ erat cõspicatus: habebat indutui ad corpꝰ tunicã interulã tenuissimo textu: triplici licio: purpura duplici ipse eã sibi solus domi texuerat: habebat cinctui balteũ: q̃d genus pictura labyloica miris coloribus uariegatũ: nec in hac eũ opa q̃s̃q̃ adiuuerat. habebat amictui pallium cãdidũ: quod supne circuniecerat: id quoq; palliũ coopatoris ipsius laborẽ fuisse: & pedũ tegumẽta: crepidas sibimet cõperat: & annulũ in leua aureũ faberrimo signaculo quẽ ostẽdebat: ipse eius annuli & orbiculũ circulauerat: & pallã clauserat. & gẽmã insculpserat. Nõdũ oĩa eius cõmẽoraui. Etenim nõ pigebit me cõmẽorare. q̃d illũ nõ puditũ ẽ ostẽtare: q magno inceptu prædicauit fabricatum semet sibi: apullã quoque oleariã quã gestabat: lẽticulari forma: tereti ãbitu. præssula rotũditate: iuxtaq; honestã strigileculã: recta fastigatiõe clausulæ flexa tubulatione ligulæ: ut & ipsa in manu capulo moraretur: & sudor ex ea riuulo laberetur. Quis tũ nõ laudauit hominẽ tam numerosa arte multisciũ? toti iugi sciẽtia magnificũ: tot utẽsiliũ pitia dędalum? qn & ipse Hippiã laudo: sed ingenii eius fœcunditatẽ malo doctrinæ. q̃ supellectilis multiformi instrumẽto æmulari: fateorq; me selluarias q̃dẽ artes minus callere. uestẽ de textenerna emere baxeas istas de suterna præstinare. Enimuero annulum nec gestare. gemmã & auꝝ iuxra plumbum & lapillos nulli æstimare. strigilẽ. & ãpulã. cæteraq; balnei utẽsilia nundinis mercari? ꝓrsum enim nõ eo inficias. nec radio. nec subula. nec lima. nec torno. nec id genus ferramenta uti nosse: sed pro his præoptare me fateor uno chartario calamo me reficere poemata: omnigenus apta. uirgæ lyræ socco cothurno: Itẽ satyras ac geryppos. Itẽm historias uarias reꝝ nec non rões laudatas disertis. nec nõ dialogos laudatos phĩs atq; hæc alia & eiusdẽ mõi tã grææ q̃ latinæ gemino uoto. pari studio simili stilo. quæ utinã post se me q̃dẽ nõ singulatim ac discretim sed cunctim & cõcertatim tibi ꝓcõsul uir optime offerre ac prædicabili testimonio ad oẽm nostrã camœnã frui nõ hercule penuria laudis q̃ mihi dudum integra & florẽs ꝑ omnes antecessores tuos ad te reseruata est. Sed quoniam nulli me probationẽ uolo. q̃q̃ ipse ante oĩs merito probo. Eni sic natura cõprobatũ est. ut eũ quẽ laudes & ames. porro quẽ ames. laudari te ab illo uelis. Atq; ego me dilectorẽ tuũ ꝓfiteor. nulla tibi priuatim sed oĩ publicitus gr̃a obstrictrictus. nihil q̃ppe a te ĩpetraui: q̃a nec postulaui. sed philosophia me docuit nõ tãtũ bñficiũ amare sed & maleficiũ magnoq; iuditio ĩptire q̃ cõmodo ĩseruire & q̃d ĩ cõmune expediat malle q̃ q̃d mihi. Igr̃ bonitatis tuæ diligũt pleriq; fructũ ego studiũ idq; facere adorsus sum dũ moderationem tuã ĩ ꝓuincialiũ negotiis cõtẽplor quã effectim amare te debeant exꝑti ꝑ beneficiũ expertes ꝑ exemplum nã & beneficio multis cõmodasti & exẽplo oĩbus ꝓfuisti q̃s eni a te nõ amet di scere q̃ nã moderatione obtineri queat tua ista grauia uita iocunda mitis austeritas placida constantia blandusq; uigor animi. Neminem proconsulum quod sciam prouincia africa magna reuerita est minus uerita nullo nisi tuo anno ad coercenda peccata plus pudor q̃ timor ualuit Nemo te alius pari potestate sæpius ꝓfuit raritus terruit

Variegatũ Faberrimus Lenticularis Strigilecula Tubulatio Sellularia ars Texterna Suterna Geryppus Discretim Cunctim Cõcerta

nemo similiorē uirtute filium adduxit Igitur nemo Carthagini ꝓconsulum diutius
fuit. nā etiā eo tpe quo ꝓuincias circūibas: manēte nobis Honorino minus sensimus
absentiā tuā q̄ ut te magis desideraremus. paterna ī filio ęqtas. senilis ī iuuene prudē
tia: cōsularis ī legato autoritas. prorsus oīs uirtutes tuas ita effingit ac repreſētat: ut
mediusfidius āmirabilior eēt ī iuuene q̄ ī te pta laus: nisi eā tu talē dedisses: q̄ utinā p
petuo liceret frui. Quid nobiscū istis ꝓcōsulū uicib⁹? qd cū annis breuib⁊ & festinan
tib⁊ mēsibus? O celeres bonoꝝ hoīum dies. o pręsidū optioꝝ citata curricula. Iā te
Seueriane tota ꝓuīcia desideramus. Eniuero honorinī & honos suus ad praeturā uo
cat: & fauor caesaꝝ ad cōsulatū format: & amor nr̄ in presentiaꝝ tenet: & spes Cartha
ginis in futuꝝ spōdet uno solatio freta exēpli tui: q̄ q legat⁹ mittit͛: ꝓcōsul ad nos ci-
to reuersurus est. Sol q̄ cādētē feruido cursu atq; eqs flāmā citatis feruido ardore
explicas. Itēq; luminis ei⁹ luna discipula. necnō qnque cętere uagātiū potestates. Io
uis beneficia. Veneris uoluptica. pnix Mercurii: pnitiosa Saturni. Martis ignita. sūt
& aliae mediae deū potestates: q̄s licet sentire nō dat͛ cernere: ut amoris: caeterorūque
id gen⁹ quoꝝ forma inusitata: uis cognita: q̄ itē in terris: utcūque ꝓuidētiae rō posce
bat: alibi mōtiū uertices arduos extulit. alibi cāpoꝝ supinā planitiē coęquit. Itē quę
ubique distinxit amniū fluores. pratoꝝ uirores. Itē dedit uolat⁹ auib⁊: uolut⁊ serpē
tib⁊. cursus feris: gressus hoīnib⁊. Parit͛. n. ut q hęrediolū sterilē: & agrū scruposum:
meras rupinas. & senticeta miseri colūt: quoniā nullus in tesqs suis fructus ē: nec ul-
lā illic aliā frugē uidēt: sed infoelix loliū & steriles dominātur auenę: suis frugib⁊ indi
gēt: aliena furatū eunt: & uicinoꝝ flores decerpunt: scilicet ut eos flores carduis suis
misceāt. Ad eūdē modū q̄ suae uirtutis sterilis ē. Psittac⁹ auis: īdiae auis ē. īstar illi mi
nimo min⁊ q̄ colūbaꝝ. sed coloꝝ colūbaꝝ: nō. n. iacteus ille: uel liuid⁹: uelutrūq; sb
luteus: aut spsus ē. Sed color psittaco uiridis: & intimis plumulis. & extimis palmu
lis nisi q; sola ceruice distinguitur: Eniuero ceruicula ei⁹ circulo mineo uelut aurea tor
q pi fulgoris circūactu cīgitur: & coronatur: rostri pria duritia. cū ī petrā q̄piā cōcit⁊
altissimo uolatu praecipitat. rostro se uelut anchora excepit: sed & capitis eadē duri-
cia. quę rusticū sermonē nostꝝ cogitur aemulari. ferrea clauicula caput tunditur impi
um magistri ut psentiscat haec ferula discenti ē. discit aūt statim pullus usque ad duos
ętatis suę annos dū facile os. uti cōformetur. cū tenera lingua uti cōuibretur. senex āt
capt⁊ & indocilis ē: & obliuiosus. ueꝝ ad disciplinā hūani sermōis facilior est psitta-
cus. glande q uescitur. & cuius in pedib⁊ ut hominis. qui digituli numerātur. nō enī
oībus psittacis id īsigne. sed illud oībus ꝓpriū. q; eis lingua latior q̄ caeteris auib⁹. eo
facilius uerba hoīnis articulātur patētiore plectro & palato. id uero qd dicit. ita simi
liter nobis canit. uel poti⁹ eloqtur. ut uocē si audias hominē putes. Nā qdē si uideas
idē conari nō eloq. Veꝝ eniuero & coruus & psittacus nihil aliud q̄ qd didicerūt pro
nūciāt si cōuitia docueris cōuitiabit͛ dieb⁊ ac noctib⁊ pstrepēs maledictis. hoc illi car
mē ē hāc putat cātionē. ubi oīa q̄ didicit maledicta pcēsuit. denuo repetit eādē cātile-
nā si carere cōuitio uelis lingua excidēda ē aut q̄ primū ī siluas suas remittēdus est Nō
enī mihi philosophia ad genus oronis largita ē ut natura qbusdā auib⁊ breuē & tēpo
raliū cātū cōmndauit. Hirundinib⁊ matutinū cicadis meridianū noctuis serū ululis
uesptinū bubonibus nocturnū gallis ātelucanū qppe haec aīalia inter se uario tpe &
uario mō occinūt & occipiūt carmine scilicet galli expgifico bubones gemulo ululae
q̄rulo noctue intorto cicadae obstreporo hirundines parguto. Sed enī philosophi
rō & oratio tempore iugis ē & auditu uenerabilis & intellectu utilis & mō omnicana.

Fluores
Virores
Volutus
Senticeta
Psittacus
Ceruicula
na

Hæc atq; hoc gen⁹ alia pti cū audiret a Diogene Crates: alias sibimet ipse sugge-
ret: Deniq; i foꝝ exilit: rē familiarē abiicit: uelut on⁹ stercoris: magis labori q̄ usui. d
in cœtu facto maximū exclamat. Crates inqt. Crates te manu mittes. exinde nō mo-
do solus: uerū nudus & liber omniū quoad uixit: beate uixit. Adeoq; ei⁹ cupiebatur
ut uirgo nobilis spretis iuniorib⁹ ac ditioribus ꝓcis: ultroneū sibi optauerit. Cunq; Vltro neus
iter scabulū Cratis retexisset: qđ erat aucto gibbere: peraq; cū baculo & palliū humi
posuisset: eaq; supellectilē sibi eē puellæ ꝓfiteret: eaq; formā quā uiderat: proinde se
dulo consuleret: ne post querela eā caperet. Eniuero Hipparche cōditionē accipit. Iā
dudū sibi ꝓuisum satis & satis cōsultū respondit. neq; ditiorē maritū: neq; formosio
rē q̄spiā gentiū posse inuenire: ꝓinde duceret: quo liberet. Dux Cynicus i porticū ibi
dē in loco celebri corā luce clarissima accubuit: coraq; uirginē iminuisset paratā pari
constātia: niceno ꝓcinctu palliastri: circunstātis coronæ obtutu: magistrū in secreto Palliastris
defendisset. Samos icario i mari modica isula est: exaduersum miletos ad occiden
tē eius sita. nec ab ea multo pelagi dispicit. utrūuis clementer nauigantem. alter dies
i portu sistit. Ager frumēto piger: aratro irritus. fœcundior olrueto. nec uinitori nec
oleri sculpitur. Ruratio omnis in sarculo & surculo: quorum prouentu magis fru- Ruratio
ctuosa insula ē: q̄ frugifera. Cæterū & incolis frequēs: & hospitibus celebrata: oppi-
dū habet nequaq̄ ꝓ gloria. sed qđ fuisset āplū semiruta mœniū multifariam idicant.
Eniuero fanū Iunonis antiqtus famigeratū: id fanū secundo littore. si recte recordor Famigeratū
uiā uiginti haud āplius stad ia oppido abest. ibi donariū deæ ꝑ q̄ opulētū plurima
auri & argenti ratio in lācibus: speculis: poculis & huiuscemodi utensilibus. Magna
etiā uis æris uario effigiatu: ueterrimo & spectabili ope. uel tamē āte arā Bathylli sta Effigiatus
tua a Polycrate tyrāno dicata. q̄ nihil uideor effectius cognouisse. qdā Pythagoræ eā
falso existimāt. Adolescens ē. uisenda pulchritudine: crinibus frōte parili separata ꝑ
malas reuulsus. pone autē coma ꝓlixior iter lucentē ceruicē scapularū finibus obum
brat. ceruix suci plena: malæ uberes: genę teretes. ac modico mēto laculatur: eiq; ꝓr
sus citharœdicus status deā cōspiciēs canenti similis tunicā picturis uariegatā: deor-
sus ad pedes deiectus: ipsos græcanico cīgulo chlamyde uelat. utrūq; brachiū adus-
q; articulos palmaꝝ. Cætera decoris istrumētis depēdent cithera baltheo celata: ap-
ta structim sustinetur: manus eius tenera ꝓcerule leua distantibus digitis neruos mo
litur. Dextra psallētis gestu: suo sabulū citharæ admouet. ceu parata ꝑcutere. Cum
uox in cātico iterqueit. Interim cāticū uidetur ore tereti semihātibus in conatu label
lis eliqre. Veꝝ hæc qdē statua esto cuiuspiā puberū. q Polycrati tyrādo dilectus:
Anacreonteū amicitiæ gratia cātilat: cæteꝝ multū abest. Pythagoræ philosophi sta- Cātilat
tuā esse. & natu samius & pulchritudine apprime isignis. & psallēdi musicæque oīs
multo doctissim⁹ ac ferme id æui. quo Polycrates samū potiebatur. Sed haud quaq̄
philosophus tyrāno dilectus ē qppe eo cōmodū dominari orso. ꝓfugit ex insula clā
culo pythagoras patre Mesarco nup amisso. quē cōperior inter sellularios artifices gē
mis faberrime sculpendis. laudē magis. q̄ opē q̄sisse. Sūt q Pytagorā aiant eo tpīs P… g…
inter captiuos Cābysæ regis ægyptum cū aduehēretur: doctores habuisse psarū ma-
gos. ac præcipue zoroastrem. omnis diuini arcanū antistitē. posteaque eū a quodā
Gillo crotoniēsiū principe recuperatū Verū enimuero celebrior fama optinet spōte
eū petisse spōte ægyptias disciplinas atque ibi a sacerdotibus cerimoniarū incredē-
das potentias numeroꝝ admirādas uices geometriæ solertissimas formulas didicis-

Chal/ dæi se: nec his artibus animi expletū: mox chaldæos: atq̧ inde brachmanas. hi sapiētes uiri sunt. Indiæ gens ē eoꝝ ergo brachmanū gymnosophistas adisse: Chaldęi sideralē sciētiā numinū uagātiū status: ābitus: utrorūq̧ uarios effectus in geniturīs hominū ostēdere: necnō medēdi remedia mortalib9: latis pecuniis: terra: cæloq̧: & mari cōq̄sita: Brāch manæ brachmanæ aūt pleraq̧ philosophiæ eius cōtulerūt: quæ mētiū documēta: q̄ corporū exercitamenta: quot ptes aī: quot uices uitę: q̄ diis manibus ꝑ merito suo cuiq̧ tormēta uel præmia. Phere cydes Quin etiā pherecydes Siro ex īsula oriundus: qui primus uersuum nexu repudiato: conscribere ausus est: passim uerbis soluto loquutu libera oratiōe: eū quoque Pythagoras magistrū coluit. & īfandi morbi putredine īserpentium scabiē solutū religiose humauit. Natu rabilia Fertur & penes Anaximandrū Milesiū naturabilia cōmentatus: necnō & cretensem Epimenidē īclytū fatiloquū: & Platonē disciplinę gratia sectatus. Crco- philus Itēque Leodamantē Creophili discipulū: q̄ Creophilus memoratur poetæ Homeri hospes: & emulator canendi fuisse: tot ille doctorib9 eruditus: tot tanque multiiugis comitib9 disciplinarū toto orbe haustis: uir præsertim īgenio īgenti: ac ꝑfecto sup captum hominis animi angustior: primus philosophiæ nuncupator & creditor: nihil prius discipulos suos docuit q̄ tacere. primaque apud eū meditatio: sapiēti futuro līguā omnē coercere: uerbaque q̄ uolentia poetæ appellant. ea uerba detractis pinnis ītra muꝝ candentiū dentiū premere: prorsus inq̄ hoc erat primū sapiētiæ rudimentū: meditari cōdiscere: loq̄tari. dediscere. Loqui tara nō ī totū æuū tamen uocem desuescebant. nec oēs pari tpe elingues magistrū sectabanť. Sed grauioribus uiris breui spacio satis uidebatur taciturnitas modificata: loquatiores eniuero ferme in q̄nquenniū uelut exilio uocis puniebantur. Porro noster Plato nihil ab hac secta: Pytha gorisso uel paululū deuius pythagorissat. in plurimis æque & ipse in nomē eius a magistris meis adoptatus. utrūque meditationib9 academicis didici: & cum dicto ē opus: impigre dicere. & cum tacito opus est libenter tacere. qua moderatiōe uideor ab oib9 tuis antecessoribus: haud minus opportuni silentii laudem. q̄ tempestiuæ uocis testimonium consecutus.

Floridorum liber tertius:

PRiusquā uobis occipiā principes Augusti gratias agere ob statuam quā mihi præsenti honeste postulastis: & absenti benigne decreuistis: prius uolo causā uobis allegare. cur aliqua multos dies a cōspectu auditorii abfuerim. cōtulerimque me ad psianas aquas gratissima prorsus & sanis natabula. & ægris medicabula. Nata bila Medi cabu la quippe ita institui oē uitæ meæ tēpus uobis probare: q̄bus me in ppetuum firmiter dedicaui. nihil tantulum faciam. quin eius uos & gnaros. & iudices habeā. q̄d igitur de repētino ab hoc splendidissimo cōspectu uestro distulerim. exēplū eius rei paulo secus simillimum memorabo. q̄ improuisa ꝑicula hominibus subito oboriātur. Phile mon De philemōe comico. de ingenio eius q̄ satis nostris. de interitu. paucis cognoscite. An etiā de ingenio pauca uultus. poeta fuit hic philemon mediæ comœdiæ scriptor fabulas cum Menandro in scęna dictauit. certauitque cū eo fortasse impar certe æmulus nāque eum & uicit sæpenumero pudet dicere reperias tamē apud ipsum multos sales argumenta lepide inflexa agnatos lucide explicatos personas rebus cōpetētes sententias uitæ cōgruentes. loca nō infra soccum seria non usque ad cothurnum raræ apud illum corruptelæ & uti errores cōcessi amores nec eo minus & leno periurus & amator feruidus & seruulus

callidus & amica illudens. & uxor inhibēs. & mater indulgēs & patruus obiurgator & sodalis opitulator. & miles præliator. sed & parasiti edaces. & parentes tenaces. & meretrices ꝓcaces. hisce laudibꝰ diu in arte comœdica nobilis. forte recitabat partem fabulæ quā recens fecerat. cūq; iā tertio actu. quod genus in comœdia fieri amat. iucū diores affectus moueret. hymber repentino cohortus ita ut mihi ad uos uenit usꝰ nu perrime. differri auditorii cœtū & auditionis cœptū coegit. reliquū tn̄ uanis postulā tibꝰ sine intermissiōe de incipiti die p lectuꝝ. Postridie igr̄ maxīo studio ingēs hoīum frequētia cōuenere sese qsq; exaduersū q̄ ꝓxime collocat. serus adueniēs amicus. an nuit locū sensui. īptiūt. extimus qsq; excuneati q̄runtur farto toto theatro ingens sti patio occipiūt inter se quæri q nō affuerāt pcōtari antedicta: q affuerant recordari au dita. cūctisq; iam prioribꝰ gnaris sequētia expectare iterim dies ire neq; Philemō ad conditū uenire quidā tarditatē poetæ murmurari. plures defendere. sed ubi. diutius equo sedetnr. nec philemon uspiā cōparet. missi ex prōptioribus q acciperent. atq; eū ī suo sibi lectulo mortuū offēdūt. cōmodū ille aīa edita obriguerat. iacebatq; īcubās toro similis cogitāti. adhuc manus uolumini implexa. adhuc os recto libro īpressū. sed enī iā aīæ uacuus libri oblitus. & auditorii securus. sterere paulisp q introierāt pcul si tā inopinatæ rei. tā formosæ mortis miraculo: deinde regressi ad populū renūcia uere philemonē poetā q expectaretur: q in theatro fictū argumētū finiret. iam domi uerā fabulā consumasse. Eniuero iam dixisse rebus humanis ualere. & plaudere. suis uero familiaribus dolore. & plangere. hesternū illi hymbrē lachrymas auspicasse. co mœdiā eius prius ad funebrē facere. q̄ ad nuptialē uenisse. proin quoniā poetā opti mus psonā uitæ deposuerit. recta de auditorio eius exequias eundū. legenda eius eēt nunc ossa. mox carmina. Hæc ego ita facta: ut cōmemoraui. olim didicerā: Sed au dies me. meo periculo recordatus. nam ut meministis profecto cū īpedita esset hym bri recitatio. in propinquū diem uobis uolentibus protuli & quidē philemonis exem plo. plenissime quippe eodem die in palæstra adeo uehæmenter talum inuerti ut mi nimum affuerim quin articulum etiam a crure destringerem tamen articulis loco cō cessit exq; eo luxu adhuc fluxus est. etiam dum eum ingenti plaga reconcilio. iā iā su dore affatim corpore diutile obrigui: inde acerbus dolor intestinorum cohortus. mo dico ante sedatus est. q̄ me deniq; uiolentus exanimaret. & philemonis ritu compelle ret ante letum abiret. q̄ lectū potius implere fata q̄ fanda consūmare potius animam q̄ historiā. Cū primū igitur apud psianas aquas leni tēperie nec minus utili q̄ blando fomēto gressū recuperaui nondū qdē ad initendū idoneæ. sed quātū ad uos festinan ti satis uidebatur. ueniebā redditū quod pepigerā cū interim uos mihi beneficio ue stro nō tantū clauditatem depressistis. ueꝝ etiā pnicitatē addidistis: An nō properan dū mihi erāt ut pro eo honore uobis multas gratias dicerem pro quo nullas preces di xerā nō quin magnitudo Carthaginis mereatur. ēt a phō precē pro honore. sed ut in tegrū & intemeratū uestrū eēt beneficiū si nihil ex gratia eius petitio mea defregisset. idest ut usq;quaq; eēt gratuitū neq;. n. aut leui mercede emit q precat̄ aut paꝝ preciū accipis qui rogatur adeo ut oīa utensilia emere potius uelis q̄ rogare. id ego arbitror præcipue in honore obseruādū quē q laboriose exorauerit sibi debet unā gratiā quod īpetrarit q uero sine molestia ābitus adeptus est duplā gratiā præbentibus debet & quod nō petierit & quod acceperit duplā igitur gratiā uobis debeo. imo eniuero mul tiiugā quā ubiq; equidē & sēper prædicabo. Sed nunc in præsentiaꝝ libro isto adhuc

honorẽ mihi cõſcripto. ita ut ſoleo publice ꝓteſtabor. Certa eſt enim ratio quæ debe at phõ. ob dercretã ſibi publice ſtatuã. gratias agere. a qua paululũ demutauit liber. quẽ Strabonis Emiliani excellentiſſimus honor flagitat quẽ librũ ſperabo me cõmo de poſſe cõſcribere. ſcitis eũ hodie nobiſcũ ꝓbare. eſt enĩ in ſtudiis tãtus præ nobilior ſic ꝓprio ingenio q̃ patritio cõſulatu. Quibꝰ nã uerbis tibi Emiliane ſtrabo. uir oĩm q̃ unq̃ numãtiæ fuere aut ſũt. aut etiã erũt iter optimos clariſſime. & iter clariſſimos optime inter utroſq; doctiſſime. quibus tandẽ uerbis: ꝓ hoc tuo erga me aio gratias habiturus es cõmemoratu meo q̃ digna ratione tã honorificã benignitatẽ tuã celebrẽ q̃ua remuneratione dicendi gloriã tui facti æq̃parẽ nondũ hercle reperio. ſed ſedulo & cõmentabor & cõnitar dũ memor ipſe mei dũ ſpiritus hos reget artus. nã nũc i pręſentiaꝝ. neq; enĩ diffitebor. lætitia facũdiæ obſtrepit. & cogitatio uoluptate ĩpeditur ac mens occupata delectatione. mauult ĩ præſentiaꝝ gaudere q̃ prædicare. quid faciam. cupio gratus uideri. ſed præ gaudio nõdũ mihi uacat gratias agere. nemo me nemo ex illis triſtioribus uelit in iſto uituperare. quod honorẽ meũ nõ minus uereor. q̃ intelligo. qđ clariſſimi & erudiſſimi uiri tãto teſtimonio exulto. q̃ppe teſtimoniũ mihi phibuit in curia Carthaginenſiũ nõ minus ſplẽdidiſſima q̃ benigniſſima. uir conſularis cui etiã notũ eſſe tantũ modo. ſũmus honor eſt. is etiã laudator mihi. apud principes Africæ uiros quodãmodo extitit. Nã ut cõperior nudiuſtertius libello miſſo: ꝑ quẽ poſtolabat locũ celebrem ſtatuæ meæ cũ primis cõmemorauit inter nos iura amicitiæ ac cõmilitiæ ſtudioꝝ eiſdẽ magiſtris inchoata honeſte tũc poſtea uota mea oĩa. ſecũdũ dignitatis ſuæ gradus recognouit. Iam illđ primũ beneficiũ qđ cõdiſcipulum ſe meminit ecce & hoc alteꝝ beneficiũ qđ tãtus ſe diligi ex pari prædicat. quin & cõmemorauit & alibi gentiũ & ciuitatũ honores mihi ſtatuaꝝ & alios decretos qđ addi poteſt. & hoc præconiũ uiri cõſularis. imo ẽt docuit argumẽto ſuſcepti ſacerdotii ſũmũ mihi honorẽ Carthaginis adeſſe. Iam hoc præcipuũ beneficiũ ac lõge ante cæteros excelłẽs. q; me uobis locupletiſſimus teſtis. ſuo ẽt ſuffragio cõmẽdat ad ſũmã pollicitꝰ eſt. ſe mihi Carthagini de ſuo ſtatuã poſituꝝ uir cui oẽs ꝓuinciæ quadriuges. & ſeiuges currus. ubiq; gentiũ ponere gratulãtur. quid igitur ſupeſt. ad honoris mei tribunal. & culmẽ ad laudis meæ cumulũ. imo eniuero quid ſupereſt. Emilianus Strabo uir cõſularis breui uocis nomnium futurus proconſul. ſententiã de honoribus meis in cura Carthaginẽſiũ dixit. oẽs eiꝰ auctoritatẽ ſecuti ſũt. nõne uidetur hoc uobis ſenatus conſultũ eſſe. quodqđ carthaginẽſes oẽs: q in illa ſanctiſſima curia aderant. tã libenter decreuerunt omnes locum ſtatuere. ut illo ſcires iccirco alteram ſtatuam q̃tum ſpero iſequentem curiam ꝓtuliſſe ut ſalua ueneratione ſalua reuerentia. conſularis ſui. uiderentur factum eius non æmolati. ſed ſecuti: ideſt ut integro die beneficiũ ad me publicum perueniret. Cęterum meminerant optimi magiſtratus & beniuolentiſſimi principes mandatum ſi a uobis quod uolebant. id ego neſcirem ac pædicarem ingratus eſſem quin etiam uniuerſo ordini noſtro. ampliſſimis erga me meritis quantas maximas poſſum gratias ago. atq; habeo. qui me in illa curia honeſtiſſimis acclamationibus decorauere in qua curia uel nominari tantummodo ſummus honor eſt: Igitur quod difficile factu erat. quodq; reuera arduum nobis exiſtimabatur: gratum eſſe populo placere ordini probari magiſtratibus: & principibus: id præfuſiue dixeriam quodammodo mihi optigis: Quid igitur ſupereſt ad ſtatuæ meæ honorem

Cõmilitia

nisi æris preciũ & artificis misteriũ. q̃ mihi ne ĩ mediocrib⁹ q̃dẽ ciuitatib⁹ iniq̃ defuere. ne ut Cartha. desint ubi splẽdidissim⁹ ordo ẽt de reb⁹ maiorib⁹ iudicare potius solet q̃ ꝯputare. Sed de hoc tũ ego ꝑfectio cũ uos effecti⁹ q̃n ẽt tibi nobilitas senatoꝝ. claritudo ciuiũ dignitas amicoꝝ mox ad dedicatiõẽ statuæ meæ. libro ẽt cõscripto pleni⁹ gratias. canati⁹ q; libro mãdabo uti p oĩs ꝓuincias eat totoq; adhic orbe totoq; abhic tpe laudes bñfacti tui ubiq; gẽtiũ sp ãnoꝝ repræsẽtet. Viderint q̃b⁹ mos ẽ ꝯggerere se & ociosis pręsidib⁹. ut ĩpatiẽtia linguæ cõmẽdatiõnẽ ĩgenii q̃rãt & affectata amicitiæ urǣ spẽ gloriẽtur utrũq; eius a me Scipio orfite lõge abest. nã & quãtulũcũq; ĩgeniũ meũ ĩãpridẽ ꝑ captu suo hoib⁹ noti⁹ ẽ q̃ ut indigeat nouæ cõmẽdatiõis & gratiã tuã tuoꝝq; similiũ malo: q̃ iacto magisq; sũ tãte amicitię cupitor q̃ gloriator quoniã cupe nẽo nisi uer putet põt. Põt ãt quis falso gloriari ad hoc ita sp ab ĩeũte æuo bõas artes sedulo colui eãq; existiatiõnẽ moꝝ ac studioꝝ cũ ĩ ꝓuincia nr̃a. tũ ẽt Romæ penes amicos tuos q̃sisse me. tute ipse locupletissim⁹ testis es ut nõ minus uobis amicitia mea capessẽda sit q̃ mihi ur̃a incõcupiscẽda. q̃ppe nõ ꝓ̃pte ueniã ĩptire rarẽter adeũdi assiduitatẽ eius req̃rẽtis ẽ. sũmũq; argumẽtũ amoris frequẽtibus delectari. cessãtib⁹ obirasci. ꝑseuerãtẽ celebrare desinẽtẽ desiderare quoniã necẽe ẽ eiusdẽ ẽe cui⁹ angat absẽtia. Cæteꝝ uox cohibita silẽtio ꝑpeti nõ magis usu iuerit q̃ nares grauedine oppletæ aures spũ obseratæ oculi albugine obducti q̃d si man⁹ manicis restrigãtur q̃d si pedes pedicis coartẽtur. Iã rector nr̃i aius aut sono soluatur. aut uino mergatur. aut morbo sepiliatur ꝑfecto ut gladius usu splẽdescit. situ rubiginat. ita uox ĩn uagina silẽtii cõdita diutino torpe hẽtatur desuetudo oĩb⁹ pigritiã. pigritia ueternũ pit. tragœdi adeo ni quottidie ꝓclamẽt claritudo arteriis obsolescit. igitur identidẽ boãdo purgãt raui. Cæteꝝ ipsius uocis hoĩs exercẽdi casus. labor supuacaneo studio plurifariã supatur. s quidẽ uocẽ hoĩs & tuba rudore toruior & lyra cõcentu uariatior. & tibia q̃stu delectabilior & fistula susurru iocũdior & buccina significatu lõginquior mitto decẽ mutoꝝ animaliũ immediatos sonores distinctis ꝓprietatib⁹ admirãdos ut ẽ tauroꝝ grauis mugitus luporũ acutus ululatus elephantoꝝ tristis barritus equorũ hylaris hinnitus. necnon auium instigati angores necnon leonum indignati frenores cæteræq; id genus uoces animaliũ truces ac lyq̃dæ q̃s infesta rabies uel ꝓpicia uoluptas ciãt ꝑ q̃b⁹ homini uox diuinit⁹ data angustior q̃dẽ. sed maiorẽ hẽt utilitatẽ mẽtib⁹ q̃ aurib⁹ delectationem quo magis celebrari dẽt frequẽtius usurpata & q̃dẽ nõ nisi auditorio tãto uiro præsidente. in hac excellẽti celebritate multoꝝ eruditoꝝ multoꝝ benignoꝝ eq̃dẽ & fidib⁹ adprime callerẽ non nisi cõfertos homines cõsectarer in solitudine cãtilauit Orph. in siluis inter delph. Ar. Quippe si fides fabulis Orph. exilio desolatus. Ar. nauigio præcipitatus ille immaniũ bestiaꝝ delenitor. hic misericordiũ beluaꝝ oblectator ambo miserrimi cãtores. q̃a nõ spõte ad laudẽ. sed necessario ad salutem nitebantur eos ego impensius admiretur si hominibus potius. q̃ bestiis placuissent. Auibus hæc secretaria ut inquit magis cõgruerint merulis & luciniis & oloribus & merulæ in remotis tesquis fringultiunt lusciniæ in solitudine africana canticũ adulescentiæ garriunt olores apud auios fluuios carmen senectæ meditantur. enimuero qui pueris & adolescentibus & senibus utile carmen prompturus est is in mediis milibus hominum cantat ita ut hoc meum de uirtutibus orfici carmẽ est seruum quidem fortasse sed serium nec minus gratum q̃ utile carthaginensium pueris iuuenibus & senib⁹ quos indulgentia sua precipuus hominum pro consul subleuauit temperato desiderio & moderato remedio dedit pueris saturitatem iuuenibus hylaritatem senibus securitatem metuo quidẽ. Scipio: quoniam laudes tuas attigi ne me in præsentiaꝝ refrenes uel tua generosa modestia uel mea genua uerecundia. sed nequeo quin ex plurimis quæ inte mitissimo admira

tãur. ex his plurimis. q̃n uel paucissĩa attigã uos ea mecũ ciues ab eo seruati. recognoscite.

Floridoꝝ liber quartus.

Santa multudo ad audiẽdũ cõuenistis ut poti⁹ gratulari carthagini debeã. q̇ tã multos eruditionis amicos hẽt q̃ excusare q̃d phũs nõ recusaueri dissertare. Nã & ꝑ ãplitudine ciuitatis freq̃ntiã collecta. & ꝑ magnitudĩe freq̃ntiæ loc⁹ delectus ẽ. Præterea in auditoria hoc gen⁹ spectari dẽt. nõ pauimẽti marmoratio. nec ꝓscenii cõtabulatio nec scænæ colũnatio. sed nec culminũ eminẽtia. nec lacunariũ refulgẽtia. nec sediliũ circũferẽtiã. nec q̃d hic alias min⁹ halucinatur. comœd⁹ sermocinator tragœd⁹ uociferatur. funepe⁹ piclitatur. præstigiator furatur histrio gesticulatur. cæteriq̧ oẽs ludiões ostẽtãt populo q̃d cui⁹q̧ artis ẽ. Sed istis oib⁹ supsessis nihil ãpli⁹ spectari dẽt q̃ cõueniẽtiũ ratio & dicẽtis oro q̃ pp ut poete solẽt. hic ibidẽ uarias ciuitates substituere. ut ille tragic⁹ q in theatro dici solet liber q augusta hæc loca citheronis colis. Itẽ ille comic⁹ q puã ptẽ postulat plaut⁹ loci. de nr̃is magnis atq̧ amœnis mœnibus. athenas quos in architectis cõferã. Nõ sec⁹ & mihi licet nullã lõginquã & trãsmarinã ciuitatẽ hic. sed eni ipsi⁹ Carthaginis uel curiã uel bibliothecã substituere. Igitur ꝓinde hẽtote si cuiria digna ꝓtulero ut si in ipsa curia me audiatis. si erudita fuerit. ut si i bibliotheca legãtur quo utinã mihi ãplitudinẽ auditorii ꝓlixa oro suppetẽt ac nõ hic maxime clauderetur ubi me facũdissimũ cuperẽ. sed ueꝝ uerbũ ẽ ꝑfecto q̃d aiũt. Nihil quicq̃ hoi tã ꝓspeꝝ diuinit⁹ datũ q̃n & tũ admixtũ sit aliq̃d difficultatis ut ẽt in ãplissima quaq̧ læticia subsit q̃piã uel ꝑua q̃rimonia cõiugatione q̃dã mellis & fellis ubi uber ibi tuber id ego cũ in alias tũ ẽt nunc in præsẽtiaꝝ usu expior. nã q̃to uideor plura ap̃d uos hr̃e ad cõmẽdationẽ suffragia tanto sũ ad dicẽdũ nimia reuerẽtia ur̃i cõtatior. & q penes extraneos sæpenũero ꝓmptissime disceptaui. idẽ nũc penes meos hæsito. ac miꝝ dictu. ipsis illecebris deterreor. & simultis refrenor. & icitamẽtis cohibeor. At nõ multa mihi ap̃d uos adhortamina suppetũt q̃d sũ uobis nec lare alienus. nec pueritia inusitatus nec magistris pegrinus nec secta icognitus. nec uoce inaudit⁹ nec libris inlect⁹ i ꝓbatu sue. ita mihi & patria i concilio Africæ. idest ur̃o & pueritia ap̃d uos & magistri uos & secta licet Athẽis atticis cõfirmata tũ hic ichoata est & uox mea utraq̧ lingua iã ur̃is aurib⁹ ãte ꝓximũ sexẽniũ ꝓbe cognita. q̃n & libri mei non alia deniq̧ laude cari⁹ cẽsẽtur q̃ q̃d iuditio ur̃o cõ ꝓbatur. hæc tãta ac tot iuga inuitamenta cõia nõ min⁹ uos ad audiẽdũ ꝓlectãt. q̃ me ad dicẽdũ retardãt faciliusq̧ laudes ur̃as alibi gẽtiũ q̃ apud extraneos aũt ueritas libera sp adeo & ubiq̧ uos q̃ppe ut parẽtes ac prios magistros meos celebro mercedẽq̧ uobis ipẽdo nõ illã q̃ ꝓtagoras sophista pepigit nec accepit sed q̃ thales sapiẽs nec pepigit & accepit uideo q̃d postuletis. utrãq̧ narrabo. Protagoras q̃ sophista fuit lõge multisci⁹. & cũ primis rheoricæ reptorib⁹ ꝑfacũd⁹. Democriti physici ciuis æquæuũ ei suppeditata doctrina ẽ cũ ꝓtag. aiũt cũ suo sibi discipulo Euathlo mercedẽ nimis uberẽ cõditione temeraria pepigisse. uti sibi tũ demũ id argẽti daret si prio tyrocinio ãgendi penes iudices uicisset igitur Euathlus postq̃ cũcta illa exorabula iudicãtium & decipula aduersãtiũ & artificia dicẽtiũ uersutus alioq̃n igeniat⁹ ad astuciã facile ꝑdidit cõtẽtus scire q̃d cõcupierat cœpit nolle q̃d pepigerat sed callide nectendia moris frustrari magistrũ diutuleq̧ nec asserere uelle nec reddere usq̧ dũ ꝓtagoras eũ ad iudices ꝓuocatũ. expositaq̧ cõdioneq̧ docẽdũ receperat anceps argumẽtũ ãbifariã ꝓposuit nã siue ergo uicero inq̃t soluere mercedẽ dẽbis ut cõdẽnatus seu tu uiceris nihiloĩus reddere dẽbis ut pactus q̃ppe q hãc cãm priã penes iudices uiceris ita si uincis in cõditionẽ incidisti si uinceris idãnationẽ q̃d q̃ris ratio cõclusa iudicib⁹ acriter & inuincibiliter uidebatur eniuero Eualus utpote tanti ueteratores ꝑfectissimus discipulus biceps illud argumẽtũ retorsit: nã

si ita est inqt neutro modo qđ petis debeo aut eni uinco & iudicio dimittor. Aut uincor & pacto absoluor ex quo nō debeo mercedē si hāc primā cām fuero penes iudices uict9. ita me oīmō liberat si uinco cōditio si uicor snia. Nōne uobis uidetur hæc sophismatū argumēta. obuersa inuicē. uice spinaꝝ quas uētus cū uoluerit inter se cohercere pib9 utrinq; aculeis simili penetratione mutuo uulnere. Atq; iō merces ꝓtagoræ tā aspera tā sēticosa uersutis & auaris relinquēda ē. cui sed multo tāto præstat illa altera merces q̄ Thalē mēorāt suasisse. Thales Milesius ex septē illis sapiētia mēoratis uiris facile præcipu9. eni geometricæ penes graios prim9 reptor & naturæ reꝝ certissim9 explorator & astroꝝ pitissimus cōtēplator maximas res puis lineis repperit tēpoꝝ ambitus uētoꝝ flatus stellaꝝ meatus tonitruū sonora miracula sideꝝ obliqua curicula. solis ānua reuerticula idē lunæ uel nāscētis incremēta uel senescētis dispēdia uel deliquētis obstacula idē sane iā ꝓcliui senectute diuinā rationē de sole cōmētus ē q̄ eqdē nō didici modo. ueꝝ ēt expiūdo cōprobaui quotiēs sol magnitudine sua circulū quē pmeat metiatur id a se recēs inuentū Thales memoratur edocuisse. Mādraytū prienēsē q noua & inopinata cognitione ipendio delectatus optare iussit. quātam uellet mercedē sibi ꝓ tāto documēto repēdi satis iqt mihi fuerit mercedis Thales sapiēs si id qđ a me didicisti cū ꝓferre ad quospiā cæperis. tibi non ad sciueris sed eius inuenti me potius q̄ aliū reptorē prædicatis pulchra merces ꝓrsū ac tali uiro digna & ꝑpetua. Nā & i hodiernū ac dehinc sp thali ea merces ꝑsoluetur ab oib9 nobis q ei9 cælestia studia uer cognouim9. hāc ego uobis mercedē Carthaginēses ubiq; gētiū depēdo ꝓ disciplinis q̄s in pueritia sū apđ uos adept9 ubiq; enī me urē ciuitatis alūnū fero ubiq; uos oī modis laudib9 celebro urās disciplīas studiosi9 piculo. uearas opes gloriosius prædico uestros ēt deos religios9 ueneror & nūc quoq; igitur principiū mihi apđ uestras aures auspicatissimū ab esculapio deo capiā q arcē nræ Carthaginis in dubitabili numie ꝓpitio strepit ei9 dei hymnū græco & latio carmine uobis occinā iā illi a me dedicatū sū enī nō ignotus illi9 agricola nec recēs cultor. nec ꝓgrat9 antistes ac iā & ꝓrsa & uorsa facūdia ueneratꝰ sū ita ut ēt nūc hymnū ei9 utraq; lígua canā cui dialogū similiter græcū & latinū prætexui in quo sermocinabātur. Sauidi9 seuer9 & Iuli9 psius uiri & inter se mutuo. & nobis & utilitatib9 publicis merito amicissimi doctrina & eloquentia & beniuolētia pib9 incertum modestiā qetiores an idustria prōptiores an honorib9 clariores qb9 cū sit sūma cōcordia tū hæc sola æmulatio. & in hæc unū certamen est uter eoꝝ magis Cartha. diligat atq; sūmis medullitus uirib9 cōtēdūt āb9 uincitur neuter eoꝝ ego sermonē rat9 & uobis auditu gratissimū mihi cōposite cgruētē & dedicat religio sūmo in principio libri rō quēdā exhis q mihi athenis cōdidicere pcōtari a parsio græce q ego pridie in tēplo Aesculapii dissereuerí paulatiq; illis seueꝝ adiūgo cui interí romanæ linguæ ptes dedi. Nā & psi9 quis & ipse optime latine possit tū hodie uobis atticissabit. Asclepiades ille inter præcipuos medicoꝝ. si unū Hyppocratē excipias cæteris princeps prim9 ēt uino reppit ægris opitulari. sed dādo. s. in tpe cui9 rei obseruationē ꝓbe callebat. & q diligentissime aīaduerteret uenaꝝ puls9 inconditos uel præclaros. Is igitur cū forte in ciuitati sese recipet & rure suo suburbano rediret: aspexit in pōeriis ciuitatis funus ingens locatū plurimos hoīes ingenti multitudine q exequias uenerēt circūstare oīs tristissimos & obsoletissimos uestitu ꝓpius accessit. ut incognosceret more ingenii quisnam esset quoniā percōtanti nemo respōderat. At nō ut ipse aliquid in illo ex arte reprehenderet certe quidem iacenti hoī ac prope depos to fatū attulit. iam miseri illius membra omnia aromatis perspersa iā os ipsius

sanguine odoro delibutũ. iã eũ pollinctũ. iã pœnæ paratũ. cõteplatus enĩ diligẽtissi
me qbusdã signis aĩadũertit. ẽt atq; ẽt ptractauit corp9 hoĩs & inuenit in illo uitã latẽ
tẽ cõfesti exclamauit uiuere hoĩem ꝓcul, igitur faces abigerẽt ꝓcul ignes amolirentur
rogũ demolirentur. cœnã feralẽ a tumulo ad mẽsã referrẽt murmur iterea exortũ ꝑ
tim medico credẽdũ dicere parti ẽt irridere medicinã. Postremo ꝓpinquis ẽt hoĩbus
inuitis q; ne iã ipsi hereditatẽ hẽbant. An q͛d adhuc illi fidẽ nõ habebãt. ægre tũ ac dif
ficulter Asclepiades ĩpetrauit breuẽ mortuo dilationẽ. Atq; ita uispillonũ manib9 ex
tortũ uelut ab inferis postliminio domũ rettulit cõfestiq; spũm recreauit cõfestĩ aĩam
in corpis latibulis delitescẽtẽ qbusdã medicamẽtis ꝓuocauit. Sapiẽtis uiri sup men
sã celebre dictũ est pria inqt cratera ad sitim ꝑtinet secũda ad hylaritatẽ tertia ad uolu
ptatẽ q̃rta ad insaniã. Veꝝ enĩuero musaꝝ cratera uersa uice q̃to crebrior q̃toq; mera
Ruda cior. tãto ꝓprior ad aĩ sanitatẽ Pria cratera litteratoris rudato eximit. Secũda grãma
to tici doctrina instruit. Tertia rethoris eloquẽtia armat. Hactenus a plerisq; potatur.
Ego & alias crateras athenis bibi poeticæ cõmẽtã geometriæ lĩpidã musicæ dulcẽ dia
lecticæ austerulã. iã uero uniuersitas phiæ inexplebilẽ. s. nectariã. Canit enĩ empedo
cles carmina plato dialogos. Socrates hymnos. Epicharm9 modos. Xenophõ histo
rias Xenocrates satyras. Apuleius noster hæc oĩa nouẽq; musas pari studio colit: ma
iore. s. uolũtate q̃ facultate eoq; ꝓpensius fortasse laudãdus est q; oĩb9 bonis in rebus
conatus in laude effectus in casu est. Ita ut circa in malaficiis ẽt cogitata scelera nõ per
fecta adhuc iudicãtur cruenta mente pura manu ergo sicut ad pœnã sufficit meditari
punieda sic & ad laudẽ satis est conari prædicãda quæ ãt maior laus aut certior q̃ Car
thagini benedicere ubi tota ciuitas eruditissimi estis penes quos omnẽ disciplinã pue
ri discunt iuuenes ostentãt senes docent. Carthago prouinciæ nostræ magistra uene
rabilis. Carthago Africæ musa cælestis. Carthago camœna togatoꝝ habet interdum
& necessaria festinatio honestas mores sępe uti malis interpellatã uolũtatẽ. Quippe
& illis qb9 curriculo confecta uia opus est adeo uti præoptent pendere æquo q̃ carpẽ
to sedere pp molestias sarcinaꝝ & pondera uehiculoꝝ & moras orbiũ & salebras or
bitaꝝ adde & lapidũ globos & caudicũ toros & cãpoꝝ riuos & collium cliuos. Hi
Mora sce igitur moramentis oĩb9 qui nolunt deuitari aduectorẽ sibimet equũ diligũt diuti
menta næ fortitudinis uiuacis pernicitatis idẽ & ferre ualidũ & ire rapidũ qui cãpos collesq;
gradu plabitur. immo ut ait Lucilius. tũ cũ eo equo ꝑ uiã concito peruolãt. Si quem
interea cõspicãtur ex principalibus uiris nobilem hoĩem bene consultũ bene cognitũ
q̃q oppido festinent tũ honoris eius gratia cohibent cursum reuelant gradum retar
dãt equũ & ilico in pedes desiliũt fructicẽ quẽ uerberãdo equo gestãt. eã uirgã in leuã
manũ transferũt. Itaq; expedita dextra adeũt auscultãt & si diutile ille qppiã pcerte
tur ãbulãt diutile & fabulãtur deniq; q̃tũuis more in offõ libẽter insumũt. Crates ille
Diogenis sectator. q ut lar familiaris ap͛d hoĩes ætatis suæ athenis cultus est nulla do
mus ei unq̃ clausa erat. nec erat patrisfamilias tam absconditum secretum quin eo tẽ
pestine Crates interueniret. litium omnium & iurgioꝝ inter propinquos discepta
tor atq; arbiter quod Herculem olim poetæ memorant. monstra illa immania homi
num ac feraꝝ uirtute subegisse. orbẽq; terræ purgasse similiter aduersũ iracundiam &
inuidiam atq; auaritiam atq; libidinem. cæteraq; animi humani monstra & flagitia
philosoph9 iste Hercules fuit eas oẽs pestes mẽtib9 exegit familias purgauit malitiã
perdomuit seminudus & ipse & claua insignis etiam Thebis oriundus. unde Hercu
lem fuisse memoria extat: Igitur priusquam plane Crates factus inter proceres the

banos nũeratꝰ ẽ lectũ genꝰ freq̃ues famulitiũ domꝰ ãplo ornato uestibulo ipse bene Famulitium
uestitꝰ bene prædiatꝰ post ubi intellexit nullũ sibi uitæ famulare præsidiũ legatũ quo
fretus ætatẽ agat. oĩa fluxa ĩfimaq; esse. qcq̃d sub cælo diuitiaꝝ est: eas oẽs ad bene ui Prædiatus
uẽdũ qcq̃ esse: sicuti nauẽ bonã fabrefactã: bene intrinsecus cõpactã: & extrinsecus
eleganter depictã: mobili clauo: firmis rudẽtibus: ꝓcero malo: ĩsigni carchesio: splẽ
dentibus uelis. postremo oĩbꝫ armamẽtis idoneis ad usũ & honestis ad cõtẽplationẽ
eã nauẽ si aut gubernator nõ agat: aut tẽpestas agat: ut facile cũ illis egregiis ĩstrumen
tis. aut ꝓfũda hauserĩt: aut scopuli cõminuerĩt: sed & medici cũ ĩtrauerit ad ęgꝝ uti ui
sant: nemo eoꝝ qđ tabulĩa ꝑpulchra ĩ ædibꝰ cernãt: & lacunaria auro oblita: & grega Tabulina
tim pueros ac iuuenes eximia forma ĩ cubiculo circa lectũ stantes ægrũ: iubet uti sit
aĩo bono. sed ubi iuxtim cõsedit manũ hominis prehẽdit: eã ꝑtractat: uenaꝝ pulsũ: Iuxtim
& momẽta captat: si qd illic turbatũ atq; ĩcõditũ offẽdit: illi renũciat: male morbo ha
beri: diues ille cibo ĩterdicit: ea die: ĩ sua sibi copiosa domo panẽ nõ accipit: cũ ĩterea
totũ eiꝰ seruitiũ hylares sunt: atq; epulãtur. Nec in ea re quicq̃ efficit conditione.

Lucii apuleii madaurensis philosophi platonici apologiæ siue Defensionis magiæ ad clarissimũ uirum claudiũ maximũ proconsulem. Pro se omnia prima.

CErtus equidẽ erã: ꝓq; uero obtinebã maxĩe: claudi qq; in cõsilio estis: Sci
niũ Emilianũ senẽ notissimæ temeritatis. actionẽ mei prius apud te cæ
ptẽ q̃ apud se cogitatã. penuria criminũ solis cõuitiis impleturi. Quippe
insimulari. quis ĩnocẽs põt. reuici. nisi nocẽs. nõ põt. Quo ego uno præ
cipue cõfisus. gratulor mediusfidius. qđ mihi copia & facultas te iudice obtigis. pur
gãdę apud imꝑitos philosophiæ. & ꝓbãdi mei. q̃q̃ istę calũniæ ut prĩa specie graues.
ita ad difficultatẽ defensiõis repẽtiæ fuere. Nã ut meministi. dies ab hĩc qntus. an sex
tus ẽ. cũ me cãm pro uxore mea pudentilla. aduersus granios agere aggressũ de com
posito. necopinantem. patroni eius incessere maledictis. & insimulare magicoꝝ ma
leficoꝝ. ac dẽiq; necis Pontiani priuigni mei cepe q̃ ego cũ intelligerẽ nõ tã crimina iu
dicio. q̃ obiectamẽta iurgio ꝓlata ultro eos ad accusandum crebris flagitationibus
ꝓuocaui. Ibi uero Emilianꝰ. cũ te quoq; acrius motũ. & ex uerbis. rẽ factã uideret. q̃
rere occepit. ex diffidentia latibulũ aliqđ temeritati. Igr̃ Põtiani fratris sui filiũ quem
paulo prius occisum a me clamitarat. postq̃ ad subscribendũ compellitur. ilico obli
tus de morte cognati adolescentis. subito tacens tanti criminis descriptionem. tamẽ
ne omnino desistere uideretur. calumniã magiæ. quæ facilius infamatur q̃ probatur.
eam solum sibi deligit ad accusandũ. ac ne id quidem de professo audet. uerum poste
ra die dat libellum. nomine priuigni mei Sicinii. pudentis admodum pueri. & asscri
bit se ei assistere. nouo more ꝑ alium lacessandi. scilicet ut optentu eius ætatis ipse insi
mulationis falsæ nõ plecteretur. Quod cõsolertissime animaduertisses. & iccirco eũ
denuo iussisses proprio nomine accusationem delatam sustinere. pollicitus ita factu
rum ne sic quidem quitus est ubi ut cominus ageret propellis etiam aduersum te cõ
tumaciter eminus calumniis uelitatur Ita totiens ab accusandi periculo ꝓfugus. in as
sistendi uenia perseuerauit. Igitur & priusquã causa ageretur facile intellectu cuiuis fu
it. qualis nã accusatio futura esset cuius q fuerat professor & machiator idẽ fieri autor
timeret: ac pręsertĩ Sicinius Emilianꝰ q si qppiã ueri ĩ me explorasset nũquã ꝓfecto
tã cõtãter hoĩem extraneũ tot tãtorũq; criminũ postulasset. q auũculi sui testamẽtũ
qđ ueꝝ sciebat ꝓ falso infamaret. Tãta qdẽ ꝑuicacia. ut cũ Lolius Vrbicus: V. C: ue
rũ uideri & ratũ esse debere de cõsilio cõsulariũ uiroꝝ ꝓnũciasset cõtra clarissimã uo
cem iurauerit uecordissimus iste tamen illud testamentũ fictũ esse: adeo ut ægre Lo

lius Vrbicus ab eis pnitie tēparit. Quā qdē uocē & tua æqtate: & mea inocētia fret9. spero i hoc quoq; iudicio erupturā. Quippe q sciēs inocētē crimiatur. eo sane facilius qd iā ut dixi: mētiēs apud præfectū urbis i āplissima cā couict9 est. Nāq; peccatū semel: ut bonus qsq; postea sollicit9 cauet. ita q igenio malo ē. cōfidētius itegrat. ac iā de cætero quo sæpius: eo aptius deliqt. Pudor. n. ueluti uestis: quāto obsoletior ē tāto icuriosius habet. Et iō necessariū arbitror p itegritate pudoris mei. priusq ad rē aggrediar maledicta oīa refutare. Sustineo. n. nō mō minimā uerū etiā phiæ defēsionē cuius magnitudo: uel minimā repræhēsionē pximā crimini aspnat. Propter qd paulo pri9 proni Emiliani multa i me pprie cficta: & alia cōiter i phōs ficta ab ipitis. mercēnaria loqcitate effuderūt. q & si possis ab his utiliter blatterata ob mercedē & auctoramēta ipudētiæ deprēsa haberi. iā cōcesso quodā mori: fabulis id genus quo ferme solēt līguæ suæ uirus alieno dolori locare. tū uel mea cā paucis refellēda sūt: ne is q sedulo laboro: ut ne qd maculæ aut i hōestamēti i me admittā: uidear cuipiā: si qd ex friuolis præteriero: id ignouisse potiusq cōtēpsisse. ē. n. pudētis aī & uerecūdi: ut mea opio fert: uel falsa uitupatiōe grauari: cū ēt hi q sibi delicti alicuius cōscii sūt. tū cū male audiūt: ipēdio cōmoueāt: & obirascātur: qq exide: ubi male facere cœpunt cōsueuerit male audire. Qd si a cæteris silētiū ē: tū ipsi sibimet cōscii sūt posse se merito icrepi Eniuero bonus & inoxius rudis & ipitas auris ad male audiēdū hēns: & laudis assuetudie cōtumeliæ isolēs: multo tū ex aīo laborat: ea sibi imerito dici: q ipse possit aliis uere obiectare. Qd si forte iepta uidebor: & oppido friuola uelle defēdere: illis dēt ea res uitio uerti: qbus turpe ē ēt hæc obiectasse: nō mihi culpæ dari: cui hōestū erit ēt hæc diluisse. Audisti ergo paulo prius: i pricipio accusatōis ita dici. Accusamus apd te phūm formosū: & tā græce: q latie: pnephas. disertissimū. Nisi fallor. n. his ipsis uerbis accusatōnē mei igressus ē. Tānonius pudēs: hō uere ille qdē nō disertissimus q si utinā tā grauia formæ. & facūdiæ crimia uere mihi opprobrasset: nō difficile ei respōdissē: qd Homericus Alexāder Hectori. οὔτι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα ὅσσα κεν αὐτοὶ δῶσιν ἑκὼν δ' οὐκ ἄν τις ἕλοιτο. Mūera deū gloriosissima neqq aspnāda q tū ab ipsis tribui sueta. multis uolētibus. nō obtigūt. Hæc ego de forma respōdissē præterea licet ēt phōs eē uultu liberali. Pythagorā. q primū eē se phūm nūcupit. eū sui seculi excellētissima forma fuisse. Itē zenonē illū ātiquū. Velia oriūdū q primus oīm dictionē sollertissimo artificio ābifariā dissolueret. eū quoq; zenonē lōge dcorissimū fuisse. ut Plato autuat. Itēq; multos phōs ab ore hōestissimos memoriæ pdi. q gratiā corpis morū honestamētis ornauerūt. Sed hæc defensio ut dixi tū q multū a me remota ē cui præter formæ mediocritatē: cōtinuatio ēt litterati laboris oēm grām corpe detergēt. habitudinē tenuat. sucū exorbet colorē oblitterat. uigorē debilitat. Capillus ipse. quē isti apto mēdacio ad Lenociniū decoris pmissū dixere: uides q nō sit amenus ac delicatus: horrore iplexus. atq; ipeditus. stuppe tormēto assimilis & ieqliter hirtus. & globosus. & cōgestus. prsus ienodabilis diutina icuria. nō mō comēdi. sed saltem expediēdi. & discriminādi. Satis ut puto crinū crimē: qd illi qsi capitale itēderūt: refutatum est. De eloquētia uero. si qua mihi fuisset. neque mirum neque inuidiosum deberet uideri, si ab ineunte euo unis studiis litterarum ex summis uiribus deditus. omnibus aliis spretis uoluptatibus. ad hæc eui haud sciam. An ne super omnis homines: impenso labore diuque noctuq;: cum despectu & dispendio bonæ ualitudinis: eam quæsissem: sed nihil ab eloquentia metuant: quam ego: si quid omnino pmoui: poti9 spo q presto. Sanū qdē si uerū ē: qd Statium Cecilium i suis poematibus scripsisse dicāt: inocētiā eloquētiam eē. ego profiteor ista rōe: ac præ me fero

nemini oīum de eloquētia cōcessurū. Quis. n. me hæc qdē pacto eloquētior uiuat? quip-
pe q nihil unq̄ cogitaui: qđ eloq nō auderē: eundē me aio facundissimū esse. Nā oē pecca-
tū sp nefas habui. eundē disertissimū ꝙ nullū meū factū uel dictū extet: de quo disserere pu
blice nō possim: ita ut iā de uersibus desirtabo: quos a me factos: q̄si pudēdos ꝓtulerunt.
cū qdē me aīaduertisti cū risu illis succēsentē: qđ eos absone & idocte ꝓnūciarēt. Primo
igit̄ legerūt e ludicris meis epistoliū: de dentifricio uersibꝯ scriptū ad quēdā Calphurnia-
nū: q cū aduersū me eas litteras ꝓmoret: nō uidit ꝑfecto cupiditate ledendi. Si qd mihi ex
illis fieret criminosū: id mihi secū eē cōe. nā petisse eū a me aliqd tersui dentiū uersus testan
tur: Calphurniane salue ꝓperis uersibus. Nisi forte ī eo reprehēdēdus sū ꝙ Calphurnia-
no puluisculū ex arabicis frugibꝰ miseri: quē multo equs erat: spurcissimo ritu hiberoꝝ:
ut ait Catallus. sua sibi urina dentē atqꝫ denrusam pumicare ginguiā: Misi ut petisti: mūdi
cias dentiū: Nitelas oris: ex arabicis frugibus. Tenuē cādificū: nobilē puluisculū. Cōpla
natorē tumide gingiuule. Cōuerritorē pridiane reliqæ: ne q̄ uisatur tetra labes sordiū. Re
strictis forte si libellis riseris. Quæso qd habēt isti uersus: re aut uerbo pudendū? qd oī-
no qđ philosophus suū nolit uideri. Vidi ergo dudō uix risum quosdā tenentes: cū mundi
tias oris uidelicet: orator ille aspe accausaret. & dentifriciū tāta idignatione ꝓnūciaret: q̄n
ta nemo qs̄q̄ uenenū. Quid ī crimē haud cōtēnendū philosopho: nihil in se sordidū siner̄:
nihil uspiā corpis aptū imundū pati ac fœculētū Presertim os: cuius in ꝓpatulo & cōspi-
cuo usus: hōi creberrimus. siue illud cuipiā osculū ferat. seu cū qcq̄ sermocinet̄. siue in au-
ditorio disertet. siue in tēplo preces alleget. omnē quippe hominis actū sermo præit: Qui
ut ait poeta præcipuus e dentiū muro ꝓficiscitur. dares nūc aliquē similiter grandiloquū
diceret suo more cū primis. cui ulla fandi cura sit. impensius cætero corporis os colēdum.
qđ esset animi uestibulū. & orationis ianua & cogitationū comitiū. Ego certe pro meo ca-
ptu. dixerim nihil minusq̄ oris illuuiū. libero & liberali uiro cōpetere ē. n. ea ps hominis lo
co celsa. uisu prōpta. usu fœcunda. Nā qdē feris & pecudibꝯ os humile. & deorsum ad pe
des deiectū. uestigio & pabulo ꝓximū nunq̄ ferme nisi mortuis. aut ad morsū exaspatis.
cōspicitur. Hoīs uero nihil prius tacētis nihil sepius loquētis cōtēplet̄. Veli igr̄ cēsor meꝰ
Emilianus respōdeat, unq̄ ne ipse soleat pedes lauare uel si id nō negat. cōtēdat maiorē curā
inundiciaꝝ pedibꝯ q̄ dētibꝯ impciēdā. Plane qdē si qs ita ut tu Emiliane nūq̄ ferme os suū
nisi maledictis & calūniis apiat cēseo ne ulla cura os pcolat neqꝫ ille exotico puluere dentis
emaculet quos carbone de rogo obtriuerit neqꝫ saltē cōi aq̄ pluat qn ei nocēs lingua mēda-
cioꝝ & amaritudinū præministra sp in fetutinis & olēticetis suis iaceat. Nā q̄ malū rō ē lin
guā mūdā & lotā uocē cōtra spurcā & tetrā possidere uipe ritu niueo dēticulo atꝝ uenenū
pīspirare Cęteꝝ q sese sciat rōem prōptuꝝ neqꝫ īutilē neqꝫ iniucūdā eius merito os ut bono
potui oculū prælabit̄ & qd ego de hōie nato diutiꝰ belua īmanis. crocodillus ille q ī Nilo
gignitur ea quoqꝫ uti cōpior purgādos sibi dētis īnoxio hiatu præbet. Nā qđ ē ore āplo sed
eligui & plerūqꝫ ī aq̄ recluso multe arūdies dētibꝯ āplectūtur eas illi cū egressus ī præripia
flūinis hiauit una ex auibꝯ fluuialibꝯ amica auis iniecto rostro sine noxe piculo exculpit.
Mitto hæc uenio ad cæteros uersus ut illi uocāt amatorios quos tū tā dure & rustice legere
ut odiū mouerēt. Sed qd ad magica maleficia qđ ego pueros Scribōii leti amici mei carmīe
laudaui An iō magus qa poeta Quis unq̄ fando audiuit tā similē suspicionē Tā aptā cōie
cturā tā ꝓximū argumētū fecit uersus Apuleiꝰ si malos crimē ē. Nec tū id phī: sed poetę
si bonos qd accusas: At. n. ludicros & amatorios fecit. Nū ergo hæc sūt crimia mea & noīe
erratis q me magice detulisti. Fecere tū & alii talia & si uos ignoratis apud gręcos Teiꝯ qdā
& Lacedemonius ciuis. cum aliis innumeris & mulier Lesbia lasciue illa quidē tantaque

gratia ut nobis insolētiā linguæ suę dulcedine carminū comēdet. Apud uos uero Edituus & portius & Catullus Isti quoq; cū aliis innumeris At philosophi nō fuere Nū igitur etiā Solonē fuisse seriū uirum atq; philosophum negabis Cuius ille lasciuissimus uersus est: Et qd tā petulās habēt oēs uersus mei: si cū isto uno cōtētant: ut taceā scripta Dio. Cy. & zen. stoicæ sec. cōditoris: id genus plurima recitē denuo: ut sciāt me eo᷑ nō pigre. Et tertias mea delitiæ stet salua chariæ. Pa . i amore meo uita tibi remanet. Ne metuas nā me ignis rignis torreat ut uult: nasce duas flāmas dū potior: patiar. Hoc mō sim uobis: unus sibi qsq; qđ ipse ē: Hoc mihi uos eritis: qđ duo sūt oculi. Recitē nūc & alios: quos illi q̄si intēpatissimos postremū legere. Florea serta: munerū mel: & hæc tibi carmina dono. Carmia dono tibi. serta tuo genio. Carmina: uti cricias lux hæc optata canatur. Quæ bis septeno uere tibi remeat: Serta aūt ut leto tibi tēpore tēpora uernēt. Aetatis florē florib⁹ ut decores. Tu mihi da cōtra ꝓ uerno flore: tuū uer. Vt nostra exupes mūera muneribus. Pro implexis sertis: complexū corpore redde. Proq; rosis: oris sauia purpurei. Quod si animum inspires dona & iam carmina nostra. Cedēt uicta tuo dulciloquo calamo.

Abes crimē meū maxieq̄ sii probi cōmissatoris: de sertis & canticis cōpositū. hic illud & repræhēdi aīaduertisti. qđ cū aliis noīnib⁹ pueri uocētur: ego eos charinū & criciā appellitarim eadē igr̄ opa accusent. C. Cat. qđ Les. ꝓ Clodia noīarit & Ticidā similiter. q̄ metella erat: pil. scripserit: & prop. q Cynt. dicat: hostiā dissimulet. Et Tib. quod ei sit Plania i aīo: Del. i uersu. Et qdē. C. Luc. q̄q̄ sit Iābicus tamē iprobauerim q̄ gētiū & macedonē pueros: directis nominib⁹ carmīe suo ꝓstituerit: Quāto modestius. tādē mātu. poeta q itidē ut ego pue᷑ amici sui Pol. Bucolico Ludicro laudans: & abstinens nominū: sese qdē Cori. pue᷑ uero Alexin uocat. Sed Emilianus uir ultra uirgil. upilones: & busequas rusticanus: agrestis qdem semp: & barbarus: ue᷑ lōge austerior ut putat sarranis & Curiis & Fabr. negat id genus uersus platonico philosopho cōpetere. Etiā ne Emiliane si Pla. ipsius exēplo doceo factos: cui⁹ nulla carmina extāt: nisi amoris elegia: nā cætera omnia credo: qđ tā lepida nō erāt: igni deussit. Disce igitur uersus Pla. philosophi in puerum astra. si tū tāt⁹ natu potes litteras discere. ἀστέρας εἰσαθρεῖς, ἀστὴρ ἐμὸς· εἴθε γενοίμην οὐρανός, ὡς πολλοῖς ὄμμασιν εἰς σὲ βλέπω. Astra uides. utinā fiā misydus olympo Vt multis sic te luminibus uideā. ἀστὴρ πρὶν μὲν ἔλαμπες ἐνὶ ζωοῖσιν ἑῷος· νῦν δὲ θανὼν λάμπεις ἕσπερος ἐν φθιμένοις. Lucifer ante meus rutilās mortalibus Aster. Hesperus a fato manibus ecce nites. Itē eiusdē platōis in alexin. phœdrūq; pueros in cōiuncto carmine: νῦν ὅτε μηδὲν Ἄλεξις ὅσον μόνον εἶφ' ὅτι καλός, ὦπται, καὶ πάντη πᾶς τις ἐπιστρέφεται. Dixerit hic tātū cū nihil: nisi pulcher Alexis: Extitit. & uertūt qlibet in te oculos. θυμέ, τί μηνύεις κυσὶν ὀστέον, εἶτ' ἀνιήσει ὕστερον· οὐχ οὕτω Φαῖδρον ἀπωλέσαμεν; Cur animæ os canibus mōstrās: afficisq; dolore. Postmodo nō phœdrū sic prius amisimus. Et ne pleris cōmemorē: nouissimū uersū eis de Dione Syracusano si dixero: finem faciam. κεῖσαι δ' εὐρυχόρῳ ἐν πατρίδι τίμιος ἀστοῖς, ὦ ἐμὸν ἐκμήνας θυμὸν ἔρωτι Δίων. Ciuibus ingenti in patria laudate iaces nūc. Qui insanum me animi reddis amore Dion. Sed sum ne ego ineptus: qui hæc etiam in iudicio. An uos potius calūniosi: qui etiā hæc in accusatiōe: q̄si ullū specimē morum sit. uersibus ludere. Cat. ita respondentē maliuolis: nō legistis: Nam castum esse decet pueri poetā ipsū: uersiculos nihil necesse est. Diuus Hadrianus cū Voconii amici sui poetæ tumulū uersib⁹ ueneraretur ita scripsit. Lasciu⁹ uersu mēte pudicus eras. Qđ nūq̄ ita dixisset si forēt lepidiora carmīa argumētū ipudicitiæ habēda. Ipsius ēt diui Had. multa id gen⁹ legere me memini audes is Emiliāe dicer̄ male id fieri qđ impator. & diuus cēsor Had. fecit &

factũ memoriæ reliquit. Cæterũ Maximũ quicq̃ putas culpaturũ: quod sciat Platonis exemplo a me factũ: cuius uersus: quos nũc pcensui: tanto sanctiores sunt quãto apertiores: tanto pudicitius cõpositi: q̃to simplicius professi. Nãq; & id genus omnia dissimulare: & occultare: peccãtis: ꝓfiteri: & ꝓmulgare: ludẽtis est. Quippe natura: uox: innocẽtiæ: silentiũ: maleficio distributa. Mitto enim dicere alta illa: & diuina platonica rarissimo cuiq; piorũ gnara: cæterum omnibus profanis incognita: geminam esse Venerem deam proprio q̃q̃ amore: & diuersis amatoribus pollentis: earum alteram uulgariam: quæ sit percita populari amore non modo humanis animis uerum etiam pecuinis: & ferinis ad libidinem imperitare ut in modico truciqꝫ pculsorum animaliũ serua corpora complexu uincientem. Alteram uero celitem Venerẽ prædita quæ sit optimati amore: solis hominibus: & eorum paucis curare. nullis ad turpitudinẽ stimulis: uel illecebris sectatores suos percellentẽ. qppe eius amore non amenum & lasciuũ. sed cõtra incomitũ & serium pulchritudine honestatis: uirtutes amatoribus suis conciliare: & si quãdo decora corpora cõmendet: a contumelia eorũ ꝓcul absterrere: Neque enim quicquã aliud in corporum forma diligendum: q̃ quod ammoneat diuinos animos eius pulchritudinis: quam prius ueram & sinceram iter deos uidere. Qua ꝓpter ut sẽp eleganter Afranius hoc scriptum reliqt. Amabit sapiens: cupiẽt cæteri. tamẽ si audire ueꝝ uelis Emiliane: uel si hæc intelligere unquam potes. nõ tam amat sapiens: q̃ recordatur. Da igitur ueniam Platoni philosopho uersuũ eius de amore. ne ego necesse habeam: cõtra sñiam Neoptolemi Enniani pluribꝰ philosophari. uel si tu id nõ facis: ego me facile patiar in huiuscemodi uersibus culpari cũ Platone. Tibi aũt maxĩe habeo grãm ꝓpensam. cũ has quoq; appendices defensionis meæ. iccirco necessarias q̃ accusationi rependentur tam attente audis: & ideo hoc etiã peto quod mihi ante ipsa crimina superest audias ut adhuc fecisti libenter & diligenter. Sequitur. n. de speculo longa illa & censoria oratio de quo ꝑ rei atrocitate pene diruptus est pudens: clamitans. habet speculum philosophus possidet speculum philosophus. Vt igitur habere concedam ne aliquid obiecisse te credas. si nega uero non tamen ex eo accipi me necesse est. exornari quoque ad speculũ solere Quid enim si Choragium Timelicum possiderem num ex eo argumentarere etiam uti me consuesse Gragidii Sirmate histrionis: Crotalum ue ad trieterica orgiamimi centuculo: Non opinor. Nam & cõtra plurimis rebus possessu careo usu fruor. Quod si neque habere utendi argumentum est, neque non utẽdi. non hẽre. & speculi non tam possessio culpaẽ q̃ ĩspectio. Illud & doceas necesse ẽ quãdo & qbꝰ præsentibus ĩ speculũ ĩspexeri. quoniã ubi res est maiꝰ piaculũ decernis. speculũ philosopho q̃ cęteris mũdũ ꝓphão uidere. Cedo nũc. & si ĩspexisse me fateor. qđ tñ crimẽ ẽ ĩmaginẽ suam nosce. eãq; nõ uno loco cõditã. sed quoquo uelis puo speculo ꝓmptã gestare. An tu ignoras nihil eẽ aspectabilius hõi nato. q̃ formã suã Eqdẽ scio & filioꝝ cariores eẽ q si miles uideẽ: Et publicitꝰ simulacꝝ suũ cuiq; qđ uideat ꝑ meritis premio tribui. aut qđ sibi statuæ & imagines uariis artibꝰ effigiate uolũt nisi forte qđ artificio elaboratũ laudabile habeẽ. hoc natura oblatũ culpabile iudicãdũ ẽ cũ sit ĩ ea uel magis mirãda & facilitas & similitudo. Quippe ĩ oĩbꝰ manu faciũdis imaginibꝰ opa diutino sumitur neq; tñ similitudo ęq̃ uti ĩ speculis cõpet. Deest. n. & luto uigor & saxo color & picturæ rigor: & motus oĩbꝰ q præcipua fide similitudinẽ repræsentat Cũ in eo uisitur imago mire relata ut similis ita mobilis & ad omnẽ nutũ hoĩs sui morigera eadẽ sem-

per cōtēplantibus æqueua ē: ab ineunte pueritia: ad obeuntē senectā: tot ętatis uices induit: tā uarias habitudines corporis participat. Tot uultus eiusdē letantis uel dolentis imitatur. Eniuero q̄d luto fictū uel ære infusum: uel lapide incusū: uel cera inustū: uel pigmēto illitū: uel alio quopiā humano artificio adsimulatum ē: nō multa intercapedine tp̄is dissimile redditur: & ritu cadaueris unū uultū: & imobilē possidet. tantū præstat imaginis artibus ad similitudinē referendū: leuitas illa speculi fabra. & splendor opifex. Aut igit̄ unius Agesilai lacedemonii sentētia nobis sequēda est. qui se neq; pingi: neque fingi: unquam: diffidens formæ suæ passus est. aut si mos omnium cæterorum hominum retinendus uidetur ī statutis: & imaginibus non repudiandis: cur existimes imaginem suā cuiq; uisendā: potius ī lapide: q̄ in argento? magis in tabula: q̄ in speculo? An turpe arbitraris formā suā spectaculo assiduo explorare? an non Socrates philosophus ultro etiā suasisse fertur discipulis suis: crebro ut semet in speculo cōtēplarentur. ubi qui eorū foret pulchritudine sibi cōplacitus: impēdio ꝓcuraret: ne dignitatē corporis malis moribus dedecoraret. Qui uero minus se cōmendabilē forma putaret: sedulo operā daret: ut uirtutis laude turpitudinē tegeret. adeo uir omnium sapiētissimus: speculo etiā ad disciplinā moꝝ utebatur. Demosthenen uero primariū dicendi artificem: qs ē: qui nō sciat: semp ante speculū quasi ante magistrū: causas meditatū. ita ille sūmus orator cū a Platone philosopho facūdiā hausisset: ab Eubulide dialectico argumētationes edidicisset nouissimam ꝓnunciandi congruentiā ab speculo petiū. Vtꝝ igitur putas maiorē curam decoris in adseueranda oratione suscipiēdā: rhetori iurganti: an philosopho obiurganti. apud iudices sorte ductos paulisper disceptanti: an apud omnis homines semp disserēti: de finibus agrorū litiganti: an de finibus bonorum & malorū docenti. Quid: quod nec ob hæc debet tantūmodo philosophus speculum inuisere. Nā sepe oportet nō modo similitudinē suā: uerū etiam similitudinē ipsius rationis cōsiderare. Dum ut ait Epicurus: profectæ a nobis imagines: uelut quædam exuuiæ iugi fluore a corporibus manantes: cum leue aliquid & solidū offenderūt: illi se reflectantur. & retro expresse controuersim respōdeāt. an uti alii philosophi disputant. radii nostri. seu mediis oculis ꝑ liquati. & lumini extrario mixti. atq; ita muniti. uti Plato arbitratur. seu tantū oculis ꝑfecti sine ullo foris amminiculo. ut architas putat. seu intentu uiris facti uti stoici rētur cum alicui corpori incidere spisso & splēdido & leui paribus angulis quibus inciderant resultent ad facies suas reduces. atq; ita q̄d extra tangunt ac uisant. id intra speculū imaginentur. Vidētur ne uobis debere philosophi hæc omnia uestigare. & inquire & cūcta specula. uel uda. uel suda soli uidere. quibus præter ista quæ dixi & illa ratiocinatio necessaria est cur in planis quidē speculis. ferme pares obtutus & imagines uideātur in tumidis uero & globosis omnia defectiora. at cōtra in cauis auctiora. ubi & cur leua cū dexteris ꝑmutantur. quādo se imago eodē speculo tū recondat penitus tum foras exeat. Cur caua specula si ex aduersum soli retineantur oppositū fomitem accendunt q̄ fiat uti arquus in nubibus. uarie duo soles emula similitudine uisantur. alia præterea eiusdē modi plurima: quæ tractat uolumine ingenti archimedes syracusanus uir in omni q̄dē geometria multū ante alios admirabili subtilitate. sed haud sciam an ꝓpter hæc uel maxime memorandus q̄ inspexerat speculum sæpe. ac diligēter. Quē tu librū Emiliane si nosses. an nō modo cāpo & glebis. uerū etiam abaco & puluisculo te dedisses. Mihi istud crede. q̄q̄ teterrimum os tuū minimū a thiesta tra

gico demutet: tã ꝓfecto discendi cupidine speculũ inuiseres & aliquando relicto ara tro mirarere tot in facie tua sulcos rugaꝝ. At ego nõ mirer: si boni cõsulis me de isto di stortissimo uultu tuo dicere: de moribꝫ tuis multo truculẽtioribꝫ reticere. Ea res est præter q̃ q̃d nõ sũ iurgiosus ẽt libẽter te. nup uiq; albus an ater esses ignoraui: adhuc hercle nõ satis noui. Id adeo factũ q̃d & tu rusticãdo obscurus es: & ego discẽdo occu patus ita & tibi umbra ignobilitatis a ꝓbatore obstitit & ego nũq̃ studui malefacta cuiusq̃ cognoscere. sed sp potiꝰ duxi mea peccata tegere q̃ aliena idagare. Igitur hoc mihi aduersũ te usu uenit: q̃d q forte cõstitit in loco lumine cõlustrato: atq; eũ alter e tenebris ꝑspectat. Nã ad eundẽ modũ tu q̃dẽ quid ego in ꝓpatulo & celebri agã: fa cile e tenebris tuis arbitraris cũ ipse hũilitate adita & lucifuga: nõ sis mihi mutuo con spicuus. Ego adeo seruor. Tu an hẽas ad agrũ colẽdũ: an ipse mutuarias operas cum uicinis tuis cãbias: neq; scio neq; laboro. At tu me scis eadẽ die tris æeæ manu misisse: idq; mihi patronus tuꝰ inter cætera a te sibi edita obiecit. q̃q̃ modico priꝰ dixerat: me uno seruo comite æeam uenisse: q̃d q̃dẽ uelim mihi respõdeas q poturim ex uno tris manumittere: nisi & hoc magicũ ẽ. Tantã ne esse mẽtiẽdi cecitatẽ dicã: an consuetu dinẽ. Venit apuleius æeam cũ uno seruo dein pauculis uerbis itergarritis: Apuleius æeæ una die tris manumisit: ne illud q̃dẽ credibile fuisset: eũ tribꝫ uenisse: oẽs liberas se: q̃d tũ si ita fecisse: cur potius tris seruos inopiæ signũ putares q̃ tris libertos opulẽ tie. Nescis ꝓfecto nescis Emiliãe phũm accusare: q famulicii paucitatẽ obprobraris: quã ego gloriæ causa ementiri debuisse: q̃ppe qui scirẽ: non modo philosophos: quo rũ me sectatorẽ fero: uerũ etiam imperatores populi romani paucitate seruoꝝ gloria tus. Ita ne tandem ne hæc quidẽ legere patroni tui. M. Antonium consularem: solos octo seruos domi habuisse. Carbonem uero illum: qui rebus potius est: uno minus: at enim Manio Curio tot odoreis longe indito. Quippe qui ter triunphum una por ta egit. Et igitur Manio Curio: duos solos in castris calones fuisse: at ille uir de sabinis: deque samnibus: deq; pyrrho triumphator: pauciores seruos habuit. q̃ trium phos. M. autem Cato nihil opertuit ut alii de se prædicarent: ipse in oratione scriptũ reliquit: cum in hispaniam consul profici sceretur: tris suos solos ex urbe duxisse: quo niam ad uillam publicam uenerat: parum uisum qui uteretur: iussisse duos pueros ĩ foro de mensa emi: eos quinq; in hispaniam duxisse. Hic pudens si legisset ut mea opi nio est: aut omnino huic maledicto supersedisset: aut in tribus seruis multitudinem comitum philosophi. q̃ paucitatem reprehendere maluisset. Idem mihi etiam paup tatem obprobrauit. acceptum philosopho crimen. & ultro profitendum. Enimuero paupertas olim philosophiæ uernacula est. frugi. sobria. paruo potens. emula lau dis. aduersum diuitias possessa. habitu secura. cultus simplex. consilio benesuada. neminem unquam superbia inflauit: neminem impotentia deprauauit. neminem ty rannide efferauit. delitia uentris. & inguinum neque uult ullas. neque potest. Quip pe hæc & alia flagitia diuitiarum alumni solent. Maxima quæque scelera si ex omni memoria hominum percenseas. nullum in illis pauperem reperies. ubi cõtra hanc te mere inter illustres uiros diuites comparent. sed quæcumque in aliqua laude mira mur. eum paupertas ab incunabilis nutricata est. Paupertas inquam prisca apud sæ cula oĩm ciuitatũ cõditrix. oĩm artiũ reptrix: oĩm peccatoꝝ ĩops. oĩs gloriæ munifi ca: cũctis laudibꝫ apud oẽs nationes ꝑfũcta. eadẽ enĩ pauptas apd̃ græcos ĩ Aristide

iusta in Platione benigna in Epaminōda strēnua in Socrate sapiēs in Homero diserta. Eadē pauptas etiā populo romano impiū a primordio fundauit. ꝓꝙ eo in hodiernū diis imortalibꝯ Simpulo & Catino fictili sacrificat. Quod si modo iudices de causa ista sederent. C. Fabritius. CN. Scipio. Manius Curius quoꝝ filiæ ob paupertatē de publico dotibus donatæ ad maritos ierunt portātes gloriā domesticā pecuniā publicā. Si publicola regū exactor & agrippa populi recōciliator quoꝝ funus obtenuis opes a populo romano collatis extātibꝯ adornatū est: si Attilius regulus cui⁹ agell⁹ ob similem penuriā publica pecunia cultus est. si deniqꝫ oēs illæ ueteres ꝓsapiæ cōsulares & cēsoriæ & triūphales breui usura lucis ad iudiciū istud remisse audirēt. auderes ne pauptatē phō exprobrare apud tot cōsules paupes. An tibi Claudius maxim⁹ idone⁹ auditor uidetur ad irridēdā pauptatē qđ ipse uberē & ꝓlixā rem familiarē sortitus est. Erras Emiliane. & lōge huius aī frustra es. si eū ex fortunæ indulgētia. nō ex phiæ censura metiris. Si uiꝝ tā austeræ sectæ tamqꝫ diutinæ militiæ non putas amiciorē esse coercitæ mediocritati q̄ delicatæ opulentiæ. Fortunā uelut tunicā magis cōcinnā q̄ longā ꝓbare. qppe ēt ea si non gestetur & trahatur nihiloiꝰ q̄ lacinia perpēdēs īpedit & præcipitat. Et enī oībꝯ ad uitæ munia utendis qcqd aptā moderationē supergraditur oneri potius q̄ usui exuberat. Igitur & imodice diuitiæ uelut ingentia & enormia gubernacula facilius mergūt quā regūt quod hēnt irritā copiā noxiam nimietatē qn ex ipsis opulētioribꝯ eos potissimū uideo laudari q nullo strepitu modico cultu dissimulatis facultatibus agūt & diuitias magnas administrāt sine obstēratione. sine supbia spē mediocritatis paupeꝝ similes quasi ēt ditibꝯ ad argumētū modestiæ quęritur imago quæpiā & color pauptatis cur eius pudeat tenuioris q ea nō simulata: sed uere fungimur. Possum qdē tibi & ipsius nomini controuersiā facere neminē nostrū paupē eē q supuacanea nolit. possit necessaria quæ natura oppido pauca sūt. Nāqꝫ is plurimū habebit q minimū desiderabit. Habebit enī quātū uolet: qui nolet minimū. & iccirco diuitiæ nō melius in undis & in fœnore q̄ in ipso hominis æstimantur aīo. Qui si est auaritia egenus & ad oē lucꝝ inexplebilis nec montibꝯ auri satiabitur. sed semper aliquid ante parta uti augeat mēdicabit. Quæ qdē uera cōfessio ē paupertatis omnis enim cupido acquirendi ex opinione inopiæ uenit. Nec refert quā magnū sit quod tibi minus est. Non habuit tātā rem familiarē philus q̄tam Lelius. Nec Lelius q̄tam Scipio. Nec Scipio q̄tam Crassus diues. At enim nec Crass⁹ diues quātā uolebat. ita cū oīs superaret a suamet auaritia supatus est. oībusqꝫ poti⁹ diues uisus ē q̄ sibi. At contrahi phī quos cōmemoraui nō ultra uolētes quā poterāt. sed cōgruētibꝯ desideriis. & facultatibus iure meritoqꝫ diuites & beati fuerūt. Paup enī fis appetendi egestate diues nō egendi satietate quippe qui inopia desiderio opulētia fastidio cernūtur. Igitur Emiliane si pauperē me habere uis prius auaꝝ esse doceas necesse ē. Quod si nihil i aīo deest. de rebꝯ extraneis quātū desit nō laboro quaꝝ neqꝫ la⁹ copia neqꝫ culpa in penuria cōsistit. Sed finge hæc aliter esse ac me ideo pauperem quia mihi fortuna diuitias inuidit. casqꝫ ut ferme euenit aut tutor minuit aut inimicus eripuit. aut pater nō reliquit hoccine hoī obprobari pauperiē qđ nulli ex aīalibꝯ uitio datur. nō aquilæ: nō tauro: nō leoni: equus si uirtutibus suis polleat. ut sit æquabilis uector & cursor pernix nemo ei penuriā pabuli exprobrat: Tu mihi uitio dabis nō facti: uel dicti alicuius prauitatem: sed quod uiuo gracili lare quod paucioris habeo parti⁹ pasco: leui⁹ uestio: minus obsono. Atqꝫ ego contra quantulacūqꝫ tibi hæc uidētur mul

ta ēt: & nimia arbitror: & cupio me ad pauciora coercere: tāto beatior futurus: quanto collectior. Nāq; aī ita ut corporis sanitas expedita: ibecillitas laciniosa est: certūq; signū est īfirmitatis: pluribꝰ indigere: ꝓrsus ad uiuēdū: uelut ad natandū is melior q onere liberior: sunt enī similiter ēt in ista uita humanæ tēpestates. leuia sustētatui gra uia demersui. Equidē didici ea re præcedere maxime deos hoībꝰ. quod nulla re ad usū sui indigeant. Igitur ex nobis cui q̄ minimis opus sit. eū esse deo similiorē. Proīde gratū habitū. ad cōtumeliā dicētis rem familiarem mihi perā & baculū fuisse quā utinā tātus aī forē ut præter eā suppellectilē: nihil quicquā reqrerē. sed eū dē ornatū digne gestarē. quē Crates ultro diuitiis abiectis appetiuit. Crates inq̄ siquid credis Emiliane uir domi inter thebanos ꝓceres diues. & nobilis amore huiꝰ hītus quē mihi obiectas rem familiarē largā & uberē populo donauit. multis seruis a sese remotis solitatē delegit. arbores plurimas & frugiferas præ uno baculo spreuit. Villas ornatissimas una pula mutauit quē postea cōperta utilitate ēt carmine laudauit. flexis ad hæc homericis uersibꝰ qbꝰ ille cretā īsulā nobilitat principiū dicā ne me hæc ad defensionē putes cōfixisse. πηρη τις πολις εστι μεσω ενι οινοπι τυφω καλη και πιειρα. Ceruleo in medio quædā urbs est pula pōto pulchra & opima. Iā cætera tā mirifica quæ si tu legisses magis mihi perā q̄ nuptias pudētille īuidisses. Perā & baculū tu phūs exprobares. Igitur & eqtibꝰ faleras. & pedibꝰ clypeos & signiferis uexilla. & deniq; triūphātibus quadrigas albas & togā palmatā. Nō sunt qdem ista platonicæ sectæ gestamina. sed cynicæ insignia familiæ. ue℞tū hæc Diogēi & antistheni pera & baculꝰ. qd reg bꝰ diadema. qd īperatoribꝰ paludamētū. qd pōtificibus gale℞. qd lituū auguribus. Diogenes qdē Cynicꝰ cū Alexādro magno: de ueritate regni certabūdus baculo uice sceptri gloriabatur. Ipse deniq; Hercules īuictus quoniā hæc tibi ut quædā mēdicabula animi sordēt ipse ī q̄ Hercules lustrator orbis. purgator fera℞. gētiū domitor. is tū deꝰ cū terras pagraret. paulo prius q̄ ī cælū ob uirtutes ascitꝰ ē neq; una pelle uestitior fuit. neq; uno baculo comitatior. Quod si hæc exēpla nihil putas. ac me nō ad cām agēdā. ue℞ ad censū disserūdū uocasti ne qd tu re℞ mea℞ nescias. si tū nescis ꝓfiteor mihi ac fratri meo relictū a patre sestertia. xx. paulo secꝰ id qd a me longa pegrinatione & diutinis studiis & crebris liberalitatibꝰ modicæ iminutū. Nā & amico℞ plerisq; opē tuli & magistris plurimis gratiā retuli quorūdā ēt filias dote auxi neq; enī dubitassem eqdē uel uniuersū patrimoniū īpendere ut acqrerē mihi qd maius est contēptu patrimonii. Tu uero Emiliane. & id genꝰ hoīes uti tu es inculti & agrestes tāti reuera estis quātū hētis. ut arbor infœcūda & infœlix quæ nullū fructū ex sese gignit tāti est ī precio quanti lignū eius in trūco. At tū parce postea Emiliane pauptatē cuipiā obiectare qui nup usq; agellū zatharēsē quē tibi unicū pater tuus reliquerat solus uno asello ad tempestiuū hymbrē triduo exarabas. Neq; enī diu est cū te crebræ mortis ꝓpinquo℞ īmeritis hæreditatibꝰ fulserunt. Vnde tibi potius q̄ ob istā teterrimā faciē charon nomē est. De patria mea uero qd eā sitā Numidiæ & Getuliæ in ipso cōfinio meis scriptis ostendi scis qbꝰ memet uerbis ꝓfessus sum cū Lolliano Auito.cl. præsēte publice dissererē Seminumidam & Semigetulā nō uideo quid sit in ea re pudendū haud minus q̄ Cyro maiori quod genere mixto fuit Semimedus ac Semipersa. Nō enim ꝓgnatus sed ut moratus quisq; sit spectandum nec qua regione sed qua ratione uitam uiuere inierit considerandum est. Olitori & Cauponi merito est concessum olus & uinum ex nobilitate soli cōmendare uinum thasium holus phliasium. Quippe illa

Vestitior

Seminumida

Se[illegible]

terra alumna multū ad meliorē saporē iuuerit & regio fœcūda: & cælū pluuium & uē
tus elemento: & sol apricus: & solū sucidū. Enīuero aio hoīs extrīsecus ihospitali cor
pore īmigranti. quid ex istis addi: uel minui ad uirtutem: uel malitiam potest: quan
do non in omnibus gentibus uaria ingenia prouenere: q̄q̄ uideātur quædā stultitia:
uel sollertia insigniores. Apud socordissimos scytas Anacharsis sapiens natus est.
ana-charsis Apud athenienses Catos Melecides fatuus. Nec hæc eo dixi: quo me patriæ meæ pœ
niteret: & si adhuc syphacis oppidū essemus: quo tamen uicto: ad Masinissam regē
concessimus munere populi. Ac deinceps ueteranorum militum nouo conditu: splē
didissima colonia sumus: in qua colonia patrem habui loco principis duumuiralem
cunctis honoribus perfunctum: Cuius ego locum in ea rep. exinde ut participare cu
riam cœpi: nequaquā degener: pari spero honore & extimatione tueor. Cur ego illa
protuli: ut mihi tu Emiliane minus posthac succenseas: potiusq; ut ueniam īpertias:
si per negligentiam forte non elegi illo tuum atticum zarathe ut in eo nascerer: nonne
uos puditum est: hæc crimina tali uiro audiente: tam asseuerate obiectare: friuola &
inter repugnantia simul promere: & utraq; tamen reprehendere. At non contraria ac
cusatis: peram & baculum ob auctoritatem: & carmina & speculum ob hylaritem.
Vnum seruum: ut deparci: tris libertos ut profusi. Præterea eloquentiam græcam:
patriā barbaram: quin igitur tandem expergiscimini. At uos cogitatis apud Cladiū
maximum dicere: apud uirum seuerum: & totius prouīciæ negociis occupatum. qn
inquā uana hæc conuitia aufertis: quin ostenditis: quid insimulauistis: scelera īmunia
Flaccet & inconcessa maleficia: & artes nephandas. cur uestra oratio rebus flaccet: strepitu
uiget. Aggredior enim iam ad ipsum crimen magiæ: quā ingenti tumultu ad inuidiā
mei accensum frustrata expectatione omnium per nescio quas aniles fabulas defla
grauit. Ecquandone uidisti maxime flammam stipula exortam: claro crepitu: largo
fulgore: cito incremento: sed enim materia leui: caduco īcendio: nullis reliquiis: hem
tibi illa accusatio iurgiis inita. uerbis aucta argumētis defecta: nullis post sententiā
tuam reliquiis calumniæ permansuram. Quæ quidē omnis Emiliano fuit in isto uno
destinata me magum esse & ideo mihi libet quærere ab eruditissimis eius aduocatis
Mag9 quid sit magus. Nam si quod ego apud plurimos lego persarum lingua magus est.
qui nostra sacerdos quod tandem est crimē sacerdotem esse. & rite nosse atq; scire atq;
callere leges cerimoniarum fas sacrorum ius religionum. Si quidem magia. id est qd'
Plato interpretatur. cum cōmemorat quibus nam disciplinis querum regium adole
scentem persæ imbuant. Verba ipsa diuini uiri memini quæ tu mecum maxime reco
gnosce dicentia. ὧγό μὲρ μάγϩῖοάγ τε Διδάσκεῖ τηγξωροάστγοῦ τοῦωρομάξοῦ ἐστι
Δε τοῦ τοθεῶγθεράπειά: Audistis ne magiā q eā temere accusatis artē esse diis īmorta
libus acceptam colendi eos ac uenerandi pergnarā piam scilicet & diuini scientem. iā ī
de a Zoroastre & Oromace auctoribus suis nobilem. Cælitum antistitā quippe quæ
Zāol inter prima regalia docetur nec ulli temere inter Persas concessum est magū esse. haud
magis q̄ regnare. Idem Plato in alia sermocinatiōe de Zamolsi quodam thracii gene
ris. sed eiusdem artis uiro ita scriptum reliquit.
Quod si ita est cur mihi nosse non liceat uel zamolsi bona uerba uel zoroastri sacerdo
tia. Sin uero more uulgari eum isti proprie magum existimant qui communione lo
quendi cum diis immortalibus ad omnia quæ uelit incredibilia quadam ui cantami
num polleat oppido miror cur accusare non timuerint. quem posse tantum fatetur.

Neq; enim tam occulta & diuina potentia caueri pōt: itidem ut cætera. Sicariū qui in iudiciū uocat: comitatus uenit: qui uenenariū accusat: scrupulosius cibatur: qui furē arguit. sua custodit. Enīuero qui magū: qualē isti dicūt: in discrimen capitis deducit quibꝰ comitibꝰ: qbꝰ scrupulis: quibꝰ custodibꝰ perniciē cæcā & ieuitabilē ꝓhibeat. Nulli. s. & ideo id genus crimē nō est eius accusare. qui credit. Verū hæc ferme cōmuni quodā errore iperitoꝶ phis obiectantur. ut partim eoꝶ qui corpoꝶ causas meras: & simplicis rimātur. irreligiosos putent: eoq; aiant deos abnuere. Vt Anaxagorā & Leucippū & Democritū & Epicurū. cæterosq; rerum naturæ patronos. partim autē qui ꝓuidentiā mundi curiosius uestigant & impensius deos celebrant eos uero uulgo magos nominēt quasi facere etiam sciant. quæ sciant fieri. Vt olim fuere Epimenides & Orpheus: & Pythagoras. & Ostanes. ac dehinc similiter suspectata Empedocli. Cathormeæ Socrati Demoniō Platonis.

Gratulor igitur mihi. cum & ego tot & tantis uiris adnumeror. Cæterum quæ ab illis ad ostendendū crimē obiecta sūt. uana & inepta & simplciia uerear ne ideo tantum crimina putes ꝙ obiecta sūt. Cur inquid piscium quædā genera quæsisti. quasi id cognitionis gratia phō facere non liceat. qđ luxurioso gulæ causa liceret. Cur mulier libera tibi nupsit post annos. xiii. uiduitatis quasi non magis mirandū sit. quod tot annis non nupserit. Cur prius ꝗ tibi nuberet: scripsit nescio quid in epistola quod sibi uidebatur quasi quis ꝗ debeat causas alienæ sententiæ reddere. At enim maior natu non est iuuenem aspernata. igitur hoc ipsū argumentum est nihil opus magia fuisse ut nubere uellet mulier uiro uidua cælibi. maior iuniori. Iam & illa similia habet quidem apuleius domi. quod secreto colit. quasi non id potius crimen sit quod colas non habere. Cecidit præsente apuleio puer quid enim si iuuenis. quid si etiam senex adsistēte me corruisset. uel morbo corporis impeditus uel lubrico soli prolapsus. Hiscine argumentis magiā ꝓbatis. casu puerili. & matrimonio mulieris & obsonio pisciū. Possem equidē bono periculo. uel his dictis contentus perorare quoniam tamen mihi pro accusationis longitudine largitur. atq; superest. cedo si uidetur singula cōsideremus. Atqui ego omnia obiecta seu uera. seu falsa sint non negabo. sed perinde atq; si facta sint fatebor. ut omnis ista multitudo ꝗ plurima undique ad audiendum couenit aperte intelligat. nihil in philosophos non modo uere dici. sed ne falso quidem posse confingi quod non ex innocentiæ fiducia ꝗuis liceat negare tamen habeant potius defendere. Primum igitur argumenta eorum conuincam. ac refutabo nihil ea ad magiam pertinere deinde etsi maxime magus forē tamen ostendam neq; causam ullam. neq; occasionem fuisse ut me in aliquo maleficio experirentur. Ibi etiam de falso inuidia deque epulis mulieris perperam lectis & nequius interpretatis deque matrimonio meo ac pudentillæ disputabo. Idque a me susceptum officii gratia ꝗ lucri causa docebo: Quod quidem matrimonium nostrum Emiliano huic immane quanto angori quantæq; inuidiæ fuerit. Inde omnis huiusce accusationis obeundæ ira & rabies & denique insania exorta est. Quæ si omnia palam & dilucide ostendero. tunc denique te claudi maxime & omnis qui adsunt contestabor puerum illum Sicinium pudentem priuignum meum cuius obtentu & uoluntate a patruo eius accusor nuperrime curæ meæ ereptum postꝗ frater eius Pontianus natu maior & moribus melior diem suum obiit. atque ita in me ac matrē suam nefarie efferatum non mea culpa desertis liberalibus studiis ac repudiata omni disciplina

scelestis accusationis huius rudimentis: patruo Emiliano potius q̄ fratri Pontiano si milem futurę. Nūc institui ꝓficiscar ad oīa Emiliani huiusce deliramēta orsus ab eo qđ ad suspicitionē magiæ quasi ualidissimū in principio dici aīaduertisti: nonnulla me pisciū genera p quosdā piscatores precio quæsisse. Vtrū igitur horū ad suspectandā
Phrygiones magiā ualet ꝙ ne piscatores mihi piscē quæsierunt. s. ergo phrygionibus: aut fabris: negocium istud dandū fuisse. atq̃ ita opera cuiusq̃ artis permutanda si uellē calūnias uestras uitare: ut faber mihi piscē ut piscator mutuo lignū dedolaret. An ex eo intellexistis maleficio quæri pisciculos quod precio quærebantur. Credo si cūuiuio uellē gratis quæsissem. Quin igitur ēt ex aliis plerisq̃ me arguitis: nam sępenumero & uinum & holus & pomū & panē precio mutaui. Eo pacto cupediariis oīb9 famē decernis qs ab illis obsonare audebit. Si quidē statuitur: oīa edulia que depenso parantur: nō cœnæ: sed magiæ desiderari. Quod si nihil remanet suspicionis: neq̃ in piscatorib9 mercede inuitatis: ad quod solent ad piscem capiundū quos tamen nullos ad testimoniū ꝓduxere. Quippe qui nulli fuerunt: neq̃ in ipso precio rei uenalis. cuius tamen quātitatem nullā taxauere. Ne si mediocre precium dixissent cōtemneretur: si plurimum non crederetur: si in his ut dico nulla suspicio est: respōdeat mihi Emilianus: quo proximo signo ad accusationem magiæ sit inductus. Pisces inquit quæris: nolo negare: sed oro te: qui pisces quærit magus est. Equidem non magis arbitror: quā si leporem quærerem: uel apros uel altilia. An soli pisces habent aliquid occultum aliis: sed magis cognitum. Hoc si scis: quid sit: magus es profecto: sin nescis confitearis necesse est id te accusare: quod nescis. Tā rudis uos esse omnium litterarum: omnium denique uulgi fabularum: ut ne fingere quidem possitis ista uerisimiliter: quid enim competit ad amoris ardorem accendendum piscis brutus & frigidus: aut omnino res pelago quæsita. nisi forte hoc uos ad mendacium induxerit quod Venus dicitur pelago exorta: audi sis tam non impudens q̄ multa nesciens: qui de piscibus argumentum magiæ recepisti. At si Vergilium legisses: profecto scisses alia quæri ad hanc rem solere. Ille enī quātū scio enumerat uittas mollis & uerbenas pīguis: & thura mascula: & licia discolora. peæterea laurę fragilē. limū durabilē. cærā liquabilē. Nec minus quæ iam in opere scripsit serio. Falcibus & messe ad lunam quæruntur ahenis pubentes herbæ nigri cū lacte ueneni. Queritur & nascentis equi de frōte reuulsus. Et matri præreptes amor. At tu pisciū insimulator: longe diuersa instrumēta magis attribuis nō frōtib9 teneris detergēda. sed dorsis squalentib9 excidēda nec fōdo reuellanda: sed ꝓfūdo extrahenda nec falcib9 medenda: sed hamis iuncanda postremo in maleficio ille uenenū noīat tu pulmētū ille herbas & surculos tu squamas & ossa: ille pratū decerpit: tu fluctum scrutaris. Memorassem tibi etiam Theocriti paria: & alia Homeri: & Orphei plurima & ex comœdiis: & tragœdiis græcis, & ex historiis multa repetissem: nisi te dudum animaduertissem græcam pudentillæ epistolam legere nequisse. Igitur unū ēt poetā latinū attingā uersus ipsos quos agnoscēt. qui Leliū legere. Phileta omnia undiq̃ eruūt. Antiphates illud q̄ritur. Trochiscilli ūgues. tēiæ radiculæ herbæ surculi. Aureę illices bichordilę hinnientū dulcedines. Hęc & alia q̄ sisse me poti9 q̄ pisces.
or lōge uerisimili9 cōfinxisses. His eteni fortasse p famā puulgatā fides fuisset si tibi ulla eruditio adfuisset. Eniuero piscis: adq̄ rem faciat capt9 nisi ad epulas coct9: ceterum ad magiam nihil. q̄q̄ uideatur mihi adiutare dicam unde id coniectnm. Pythagoram plerique Zoroastri sectatorem similiterq̃ magię peritum arbitrari tamē memo

riȩ prodiderunt cum aīaduertisset proxime metapontum in littore Italiȩ suȩ: quam subsiciuam græciā fecerat. a quibusdā piscatoribus euerriculū trahi: fortunā iactus eius emisse. & precio dato: iussisse ilico pisces eos: q capti tenebantur: solui retibus: & reddi pfundo. Quos scilicet eum de manibus emissurū nō fuisse: siquid in his utile ad magiam cōperisset. Sed. n. uir egregie doctus: & ueterū æmulator meminerat Homerū poetā multiscium: uel potius cōctarum rerum adprime peritum. uim omnem medicaminum: non mari: sed terræ scripsisse: cum de quadam.
Saga: ad hunc modum memorauit. Itemq alibi carminum similiter.
Cum tamē nunq apud eū marino aliquo: & pisculento medicauit. nec Proteus faciē: nec Vlyxes scrobem. nec eolus follēs. nec Helena craterā: nec Circe poculū: nec Venus cingulū. At uos soli reperti estis ex oī memoria: q uī barbarū: & radicū: & surculorū: & lapillorū: quasi quadā colluuiōe naturæ: de sūmis mōtibus ī mare trasferatis: & penitus pisciū uentribus insuatis. Igit ut solebat ad magorū cerimonias aduocari Mercurius carminū uector: & illex aī Ven9: & Luna noctiū cōscia: & maniū potēs Triuia: uobis auctoribus post hac Neptunnus cū Salacia: & portunus cū oī choro Nereidū: ab æstibus freto ad æstus amorū transferentur. Dixi cur nō arbitrer qcq negocii esse magis & piscibus. Nūc si uidetur: credamus Emiliano: solere pisces etiā ad magicas potestates adiuuare. Nū ergo pptere a qcūq piscē quærit: & ipse magus ē. Eo qdem pacto: & q myoparones quæsierit: pirata erit. & q uectem. pfossor. & q gladiū: sicarius. Nihil in rebus oibus tā innoxiū dices: quin id possit aliquid aliqua obesse. nec tā letū qd non possit ad tristitudinē ītelligi. Nec tamē icirco omnia ad nequiorē suspitionē trahūtur: ut si thus & casiam & myrrhā: cæterosq id genus odores funeri tantū emptos arbitreris: cū & medicamēto parētur & sacrificio. Cæte eodē pisciū argumēto: ēt Menelai socios putab magos fuisse. quos ait poeta præcipu9 flexis humulis apud pharū insulam fame ppulsos esse etiā mergos & delphinos & scyllas. Tu eodē referes etiā gulones omnis: q ipenso pisces precio a piscatoribus mercā tur. ēt ipsos piscatores qui oium gene piscis arte acquirūt. Cur ergo & tu qris? nolo equidē. nec necessariū habeo tibi dicere. sed p te: si potes. ad hæc qsisse me argue. ut si hellebo: uel cicutam: uel sucū papaueris emissem: itē alia eiusdē modi: quorū moderatus usus salutaris. sed cōmixtio uel quātitas noxia est: qs æquo aīo pateretur: si me per hoc ueneficii arcesseres: quod ex illis potest homo occidi? Videamus tamen q fuerit pisciū genera tā necessaria ad habēdū: tāq rara ad reperiēdū: ut merito statuto premio qreretur. Tria oino nominauerāt. unū falsi duo mentiti: falsi: q leporē marinū fuisse dixerūt: q alius oino piscis fuit: quē mihi Thenus cōseruus noster: medicinæ nō ignarus: ut ex ipso audisti ultro attulit ad īspiciundū. nā qdē leporē nondū ēt īuenit. sed pfiteror me quȩrere & cætera. nō piscatorib9 mō. ue etiā amicis meis negocio dato: qcūq minus cogniti generis piscis iciderit. ut eius mihi aut formā cōmemorēt. aut ipsum uiuū. si id neqerit. uel mortuū ostēdāt: qobrē id faciā. mox docebo. Mentiti autē sūt callidissimi accusatores mei ut sibi uidēt. cū me ad finē calūniæ cōfixerūt duas res marinas. ipudicis uocabulis qsisse. qs Tānonius ille cū utriusq sexus genitalia ītelligi uellet. sed eloq pp īfantiā. causidicus sūm9 neqret. multū ac diu hæsitatio. tandē uirile marinū. nescio q circūlocutiōe male ac sordide nominauit. sed enī fœminal nullo pacto repiens mūditer dicere ad mea scripta cōfugit. qa & e quodā meo libro legie. Inter fœmineū tegat. & fœmoris obiectu. & palmȩ uelamēto. Hȩc ēt

pro sua grauitate uitio mihi uortebat: quod me nec sordidiora dicere honeste pigeret:
At ego illi cōtra iustius exprobrauerim: quod q eloquētiæ patrocinium uulgo ꝓfitea/
Frin- tur: etiā honesta dictu sordide blatteret: ac sæpe in rebus nequaq̃ difficilibus fringul
gultio tiat: uel oīo obmutescat: cædo. n. si ego de Veneris statua nihil dixissem: neq; inter fœ
mineū nominassem: qbus tandē uerbis accusasses crimē illud tam stulticiæ q̃ linguæ
tuæ cōgruēs: an quicq̃ stultius: q̃ ex nominū ꝓpinquitate uim similē rez coniectari:
Et fortasse an præacute repperisse uobis uidebamini. At quæsisse me fingeretis ad ille
Vere- cebras magica: duo hæc marina: ueretillā: & uirginal: disce enī nomina rez latina: q̃
tilla ꝓpterea uarie nominaui: ut denuo instructus accuses: memēto tamē tā ridiculū ar/
Virgi gumentū fore: desiderata ad res uenereas marina obscœna: q̃ si dicas marinū pectinē
nal cōmēdo capillo quęsitū: uel aucupandis uolātibus piscē accipitrē: aut uenādis apris
piscē apriculū: aut eliciendis mortuis: marina caluaria. Respondeo igit͛ ad hunc ue/
strū locū nō minus insulse: q̃ absurde cōmentū: me hasce nugas marinas: & quisqlias
littoralis neq; precio neq; gratis q̄sisse. illud etiā præterea respondeo: nescisse uos qd a
me quæsitū fingeretis. Hæc. n. friuola: q̃ nominastis: pleraq; ī littoribus oībus cōge/
Cōge stim & aceruatim iacēt. & sine ullius opa: quālibet leuiter motis flucticulis ultro fo/
stim ras euoluuntur. Quin ergo dicitis me eadē opa precio īpenso p plurimos piscatoris
Con- quæsisse de littore: cōchulā striatā: testā hebetē: calculū teretē: præterea cancroz fur/
chula cas: echinorū caliculos: lolliginum ligulas: postremo assulas: festucas: resticulas: &
striata ostrea pgami uermiculata: deniq; muscū: & algā: & cætera maris eiectamēta: q̃ ubi/
Eiecta q; littoz uentis expellunt͛. salo expuuntur: tēpestate reciprocantur: trāquillo deserū
meata tur. Neq;. n. minus istis q̃ cōmemoraui: accommodari possunt: similiter ex uocabu
lo suspiciones. Posse dicitis ad res uenerias sumpta de mari spuria & fascina: pp nomi
nū similitudinē: q̃ minus possit ex eodē littore calculas ad uesicā: testa ad testamen/
tū. Cancer ad ulcera: alga ad quercerū. Ne tu Claudi maxīe nimis patiēs uir es: &
oppido ꝓxima humanitate q hasce eoz argumētatiōis diu hercle ꝑpessus sis. eqdem
cū hæc ab illis. quasi grauia & iuincibilia dicerētur. illoz stulticiam redebā. tuam pa
tiētiam mirabar: Cæteꝝ quāobrē plurimos iā piscis cognouerim quorūdam adhuc
nescius eē nolī: discat Emilianus. quoniā usq; adeo rebus meis curat. q̃ q̃ ē iā præcipi/
ti. & occidua senectute. tamē & si uidetur suscipiat doctrinā. seram planc. & post ui/
nū. legat ueterū philosophorū monumēta. tādem ut ītelligat nō me primum hęc re/
quisisse. sed iam pridem maiores meos Aristotelē dico. & Theophrastū. & Eudemū.
& Lyconē. cæterosq; Platonis minores. qui plurimos libros de genitu animalium. de
que uictu. deque particulis. deque omni differentia reliquerunt. Bene quod apud te
maxime causa agitur. qui pro tua eruditione legisti profecto Aristotelis multiiuga
uolumina. Præterea problemata innumera eiusdem *tum ex eadem secta cæterorum
in quibus id genus uaria rractantur. quæ tanta cura conquisita. si honestum & glorio
sum fuit illis scribere cur turpe sit nobis experiri. præsertim cum ordinatius & cohi/
bilius. eadem græce & latine adnitar conscribere. & in omnibus aut omissa acqui/
rere. aut defecta supplere. Permittite. si opera est. quædam legi de magicis me/
is: ut sciat me Emilianus plura q̃ putat quærere. & sedulo explorare. pro me tu li/
brum ex græcis meis quos forte hic amici habuere. sedulique naturalium quæstio/
num. atque eum maxime in quo plura de piscium genere tractata sunt. Interea dum
hic quærit. ego exemplum rei competus dixero. Sophocles poeta Euripidi æmu/

lus & superstes. uixit enī ad extremā senectam. Cū igitur accusaretur a filio suomet dementiæ: quasi iā p etatē desiperet protulisse dicitur colonameū suam peregregiam tragœdiarum. quā forte tum in eo tēpore cōscribebat. eā iudicibus legisse. nec quicq̄ amplius pro defensione sua addidisse nisi ut audacter dementiæ cōdemnarēt si carmina senis displiceret. ibi ego comperio omnes iudices tanto poetæ adsurrexisse. miris laudibus eum tulisse ob argumenti sollertiam, & cothurnū fecundiæ. nec ita in tumultu omnis absuisse: quin accusatorē potius demētiæ cōdēnarēt. Inuenisti tu libꝝ: Beasti. cedo enī experiamur: an & mihi possint ī iudicio litteræ meæ ꝓdesse. lege pauca in principio: deinde quædam de piscibus. At tu iterea dū legit causam sustine. Audisti maxime quorum pleraq; scilicet legeras apud antiquos philosophorum: & memento de solis piscibus: hæc uolumina a me cōscripta: qui eorū coitu ꝓgignantur: q ex limo coalescant: quotiens & quid anni cuiusq; eorū generis fœminæ subuentāt: mares suriant. Quibus mēbris & causis discrerit natura uiuiparos eorū & ouiparos: ita enim latine appello: quæ græci. Et ne posc animalium genita pergam: deīde de differentia & uictu: & membris: & ætatibus: cæterisq; plurimis scitu quidē necessariis. sed in iudicio alienis: pauca etiam de latinis scriptis meis: ad eandē peritiam pertinentibus: legi iubebo: in quibus animaduertes: eum in eis cognitu rara: tum nomine etiam romanis inusitata: & in hodiernū: quod sciā: īfecta. Ea tamē nomina labore meo & studio: ita de græcis prouenerī: ut tamē latina moneta percussa sint: uel dicāt nobis Emiliane patroni tui: ubi legerint latine: hæc pronunciata uocabula: de solis aquatilibus dicam: nec cætera animalia nisi ī cōmunibus differentes attingam. ausculta igiť quæ dicam. Iam me clamabis magica nomina ægyptio: uel babylonico ritu percensere: possum etiam pergere: sed non est opere in istis diem terrere. ut sit mihi tempus aggredi ad cætera: hæc interim quæ dixi pauca recita: latine a me enunciata.

Sub uento Surio

Vtrū igiť putas philosopho: nō secundū cynicā temeritatē rudi: & īdocto: sed qui se Platonicæ scholæ meminerit: utrū ei putas turpe scire ista: an nescire: negligere. an curare: nosse quanta sit: etiā ī istis ꝓuidentiæ ratio: an de diis īmortalibus matri. & patri credere. Q. Ennius Hædeus phagitica: q uersibus scripsit. innumerabilia pisciū genera enūerat: q scilicet curiose cognorat: paucos uersus memini: eos dicā. Oib9 ut clypea præstat: mustela marina. Mures sunt ænia aspera ostrea plurima abidi. Mus mitylene ē pecte caradrum: q apud ūbraciefinis. Brūdusiiq; sargus bonus ē hūc magnus si erit sume. Apriculū piscē sito primū eē tarēti. Surrenti ælopē: facemas glaucū apud cumas qd Scaꝝ præterii cerebꝝ Iouis pene supremi. Nestoris ad patriā hic capitur: magnusq; bonusq;. Melanurū: turdū: merulāq; umbrāq; marinā. Polypus corcyræ: caluaria pinguia carne. purpura: marriculi: mures: dulces quoq; echini. Alios etiam multis uersibus decorauit: & ubi gentium quisque eorum inueniatur. ostendit q̄liter assus: aut iussulentus optime sapiat. nec tamen ab eruditis reprehenditur. ne ego reprehendar. qui res paucissimis cognitas græce. & latine. propriis & elegantibus uocabulis conscribo. Cum hoc satis dixi. tum aliud accipe. quid enim tandem si medicinæ neque instudiosus: neque imperitus: quæ

Sarg9

piam remedia ex piſcibus quæro. ut ſane ſunt plurima. cū in aliis oībus rebus eodē
naturæ munere interſperſa: atq; interſeminata: tum etiā non nulla in piſcib9 ad reme
dia noſſe: & ea cōquirere. magi potius eē: q̄ medici: q̄ deniq; philoſophi putas? q illis
nō ad quæſtū: ſed ad ſuppetias uſurus eſt. Veteres quidē medici etiam carmina re-
media uulnerū nomināt: ut omnis uetuſtatis certiſſimus auctor Homerus docet: q
Canta men facit Vlyxi de uulnere ſanguinē profluētem ſiſti cantamine. Nihil enī quod ſalutis fe
rendæ gratia fit: erumnoſum ē. At enī inquit piſcem cui rei niſi male ꝓſcidiſti? quē
tibi Thenus cōſeruus attulit. Quaſi uero nō paulo prius dixerim me de ꝑticulis om-
nium animaliū: de ſitu eaꝝ: deq; numero: deq; cā cōſcribere ac libros Ariſtotelis & ex
plorare ſtudio & augere: atq; ad miror: q̄d unū a me piſciculum inſpectum ſciatis: cū
iam plurimos ubicūq; locorū oblati ſunt: æque inſpexerim: præſertim quod ego ni-
Extra rius hil clanculo: ſed omnia in ꝑpatulo ago. At quis uel extrarius arbiter aſſiſtat: mo
re hoc & inſtituto magiſtrorū meorū: qui aiūt: hominē liberꝝ & magnificum debere
ſi queat: in primori fronte animū geſtare. hūc adeo piſciculū: quem uos Leporē mari
num nominatis: plurimis qui aderant oſtendi. Nec dū etiā decerno: quid uocēt: ni-
ſi quærā ſane accuratius: quod nec apud ueteres philoſophos proprietatē eius piſcis
reperio. q̄q̄ ſit omniū rariſſima: & hercule memoranda. q̄ppe ſolus ille quātum ſciā:
cum ſit cætera ex oſſis. xii. numero oſſa: ad ſimilitudinē taloꝝ ſuilloru m: in uētre ei9
cōnexa & cathenata ſunt. quod Ariſtoteles ſi ſciſſet: nūquā ꝓfecto omiſiſſet ſcripto
ꝓdere: qui aſelli piſcis ſolius omniū i media aluo corculū ſitum ꝑ maximo memora
uit. Piſcem inquit ꝓſcidiſti. Hoc quis ferat philoſopho crimen eſſe. q̄d lanio uel coco
non fuiſſet. Piſcem proſcidiſti q̄d crudum id accuſas: ſi cocto uentrem ruſparet. He
Ruſ- paret petia ſuffoderem. ita ut apud te puerulus ille Sicinus pudens ſuomet obſonio dixit:
eam rem non putares accurandam. At qui maius crimen eſt philoſopho comeſſe
piſcis: q̄ inſpicere. an ariolis licet iecinora rimari: philoſopho contemplari nō licebit:

Qui ſe ſciat omniū animalium aruſpicem: omnium deum ſacerdotem. Hoc i me
accuſas: quod ego & maximus in Ariſtotele miramur: cuius niſi libros bibliothecis
exegeris: & ſtudioſorum manib9 extorſeris: accuſare me non potes. Sed de hoc pene
plura q̄ debui: Nunc præterea uide q̄ ipſi ſeſe reuincant. aiunt mulierem magicis arti
bus: marinis illecebris: a me petitam: eo in tempore: quo me nō negabunt in getuliæ
mediterraneis montibus fuiſſe: ubi piſces per Deaculionis diluuia reperiantur. quod
ego gratulor neſcire iſtos: legiſſe me Theophraſti quoque &
Nicandri. Cæterū me etiam ueneficiis poſtularent: cum
ut quidē hoc negociū ex lectione & æmulatiōe ariſtotelis nactus ſum. nō nihil & Pla
tone meo adhortante: q ait. eum qui iſta ueſtiget.

Nunc quoniam piſces horum ſatis patuerunt. accipe aliud pari quidem ſtultitia:
ſed multo tamen uanius. & nequius excogitatu. ſcierunt & ipſi argumentum piſcari-
um futile. & nihil futurum præterea nouitatem eius ridiculam. quis enim fando au-
...ſq ri or diuit ad maleficia magica diſquamari. & exdorſari piſcis ſolere potius aliquid de re-
bus peruulgatioribus. & iā creditis fingendū eſſet. Igit̄ ad præſcriptū opinionis
& famæ cōfinxere pueꝝ quēpiā carmine cantatū: remotis arbitris. ſecreto loco. arula
& lucerna. & paucis ꝯſciis teſtib9. ubi īcātat9 ſit. corruiſſe poſtea neſciētē ſui excitatū.
Nec ultra iſtis q̄dē ꝓgredi mēdacio auſi. &. n. fabula ut ipleret̄. addēdū ēt illud fuit:
pueꝝ eundē multa pręſagio prędixiſſe: q̄ppe hoc emolumētū cāticis accipimus præ

sagium. & diuinationem: nec modo uulgi opinione: uerũetiã doctorum uirorũ auctoritate hoc miraculũ de pueris cõfirmatur. Memini me apud Varronẽ philosophũ uirũ accuratissime doctũ: atq; eruditũ cũ alia huiusmodi tũ hoc etiam legere Trallibus de euentu Mithridatici belli magiga percontatione cõsultantibus puerũ in aqua simulachrũ Mercurii cõtẽplãtem: q̃ futura erãt. C. lx. uersibus cecinisse. Iteq; Fabiũ cum quingentos denarios perdidisset: ad Nigidiũ consultũ uenisse: ab eo pueros carmine instinctos idicasse: ubi locorũ defossa esset crumena cũ parte eoꝝ. Cæteri ut forẽt distributi: unũ etiam denariũ ex eo numero habere. M. Catonẽ philosophũ: quẽ se a pedissequo in stipe Apollinis accepisse: Cato cõfessus ẽ. Hæc & alia apud plerosq; de magiis & pueris lego equidem: sed dubius sententiæ sum: dicã ne fieri posse: an negem? q̃q̃ Platoni credã: inter deos atq; homines: natura & loco medias quasdã diuorũ potestates intersitas. easq; diuinationes cunctas: & magoꝝ miracula gubernare: quin & illud mecũ reputo posse animũ humanũ: & puerilẽ præsertim simplicẽq;: seu carminũ auocamẽto: siue odorũ delenimẽto soporari: & ad obliuionẽ præsentium externari. & paulisp remota corpis memoria: redigi ac redire ad naturã suam: q̃ est ĩmortalis scilicet: & diuina: atq; ita ueluti quodam sapore futura rerum præsagarẽ. Verum eníuero: ut ista sese habent si qua fides hisce rebus ĩpercienda ẽ: debet ille nescio: qui puer: ꝓuidus: quantum ego audio: & corpe decorus: atque integer deligi: & animo sollers: & ore facũdus: ut in eo aut diuina potestas: quasi bonis ædibus diuersetur. Si tamẽ ea pueri in corpore includitur. aut ipse animus expergitus: cito ad diuinationẽ suã redigatur. quæ ei prompte insita: & nulla obliuione sautia. & hebes facile resumatur. Nõ enĩ ex omni ligno ut pythagoras dicebat. debet Mercurius exculpi. Quod si ita ẽ: nominare quis ille fuerit puer sanus. incolumis: ingeniosus: decorus: quem ego carmine dignatus sim initiare. Cæterũ Thallus quem nominastis: medico potius: q̃ mago indiget. Est enim miser morbo comitiali ita infectus: ut ter aut quater die sæpenumero: sine ullis cantaminibus corruat: omniaq; mẽbra conflictionibus debilitet. facie ulcerosus: fronte & occipitio conquassatus. oculis hebes. naribus hiulcus. pedib9 caduc9. Maxius omniũ magus ẽ: quo præsente Thallus diu steterit. ita plerũque morbo ceu somno uergens inclinatur. Eum tamẽ uos carminibus meis subuersum dixistis: quod forte me coram semel decidit. conserui eius plerique adsunt. quos exhiberi denunciastis. Possunt dicere homines quid ĩ Thallo dispiciant, cur nemo audeat cum eo ex eodem catino cœnare. Eodem poculo bibere. & quid ego de seruis uos ipsi uidetis. negate Thallum multo prius q̃ ego Aeeam uenirẽ corruere eo morbo solitũ: medicis sæpenumero ostensum. Negant hoc conserui eius qui sunt in ministerio uestro? omniũ rerum cõuictum me fatebor. nisi de omnium cõsensu. rus diu ablegatus ẽ in lõginquos agros. ne familiã cõtaminaret. Q d ita factum nec ab illis negari põt: Eo nec potuit hodie a nobis exhiberi. Nã ut omnis ista accusatio temeraria & repentina fuit. nudiustertius nobis Emilianus denunciauit. ut seruos numeros quindecim apud te exhiberemus. adsunt quatuordecim qui in oppido erãt. Thallus solus: rus ablegatus ut dixi quidẽ. ferme ad centesimũ lapidem longe ex oculis. Thallus solus abest. sed misimus qui eũ curriculo aduehat. Interroga maxime quanttuordecim seruos. quos exhibemus. Thallus puer ubi sit. & q̃ salue agat. interroga seruos accurratorũ meorum. nõ negabunt turpissimum puerum corpore putri & morbido. caducũ barbarum rusticanũ. Bellũ uero puerum elegistis

Auocamẽtum
Externari

quẽ quis sacrificio adhibeat: cuius caput cõtingat: quẽ pulchro pallio amiciat: a quo responsum speret: uellẽ Hercule adesset. tibi cum Emiliane permisissem: ut teneres ipse: ut interrogares: iã in media quæstiõe: hic ibidẽ pro tribunali oculos trucis in te i- uertisset: faciẽ tuã spumabũdus cõspuisset: manus cõtraxisset: caput succussisset: po
Spũa bũd9 stremo in sinu tuo corruisset. Quattuordecĩ seruos quos postulasti: exhibeo: cur illis ad quæstionẽ nihil uteris? unũ puerũ: atq; eum caducũ requiris: quẽ olim abesse pariter mecũ scis? Quæ alia est euidentior calumnia. xiiii. serui petitu tuo adsunt: eos dissimulas: unus puerulus abest: eum ĩsimulas. Postremo qd uis. puta Thal- lum adesse. uis ꝓbare eũ præsente me cõcidisse. ultro cõfiteor: carmine id factũ dicis Hic puer nescit: ego nõ factũ: reuinco: nũc caducũ esse puerũ: nec tu audebis negare.

Cur ergo carmini potius: q̃ morbo attribuat̃ eius ruina. An euenire nõ potuit: ut forte præsente me idem pateretur: quod sæpe alias multis præsentib9. qđ si magnum putarẽ: caducũ deiicere: quid opus carmine fuit. Cũ icẽsus gagates lapis: ut apud physicos lego: pulchre & facile hunc morbũ exploraret: Cuius odore etiã ĩ uenaliciis uulgo: sanitatẽ: aut morbũ uenaliũ experiantur. Etiã orbis a figulo circunactus: nõ difficile eiusdẽ ualitudinis hominẽ uertigine sui corrigit ita spectaculũ rotatõis ei9 animum sauciũ debilitat. ac multo plus ad caducos consternendos figulus ualet: q̃ magus. Tu frustra postulasti: ut seruos exhiberem: ego nõ de nihilo postulo: ut no mines: q nã testes huic piaculari sacro adfuerit: cũ ego ruentem Thallũ impellerem: unum omnino nominas puerulũ illũ Siciniũ pudentẽ: cuius me noĩe accusas: is enĩ affuisse se dicit. Cuius pueritia: & si nihil ad religionẽ suffragaretur: tamẽ accusatio fidem derogaret. Facilius fuit Emiliane: ac multo grauius: te te ut ipsum diceres in terfuisse: & ex eo sacro cœpisse dementiri potius: q̃ totũ negociũ: quasi ludicrũ: pueris
Incan to donares: puer cecidit: puer uidit: num etiã puer aliqs incãtauit. Hic satis ueteratorię Tannonius pudens: cũ hoc quoq; mendatiũ frigere: ac ꝓpe iam oĩum uultu: & mur mure explosum uideret: ut uel suspiciones quorundã spe moraretur: ait pueros alios productũrũ: qui sint æq; a me incantati: atq; ita ad aliam speciũ argumenti trãsgres- sus est. Quod q̃q̃ dissimulare potui. tamẽ ut oĩa. ita hoc quoq; ultro prouoco. cupio enim produci eos pueros. quos spe libertatis audio cõfirmatos ad mentiendũ. sed ni hil amplius dico q̃ ut producãt. Postulo igitur & flagito Tannoni pudens ut expleas quod es pollicitus. cedo pueros istos q̃bus cõfiditis. ꝓduc. nomina q sint. mea aqua licet ad hoc utare. dic inquã Tannoni. quid taces. qd cõtaris. qd expectas. q; si hic nes cit quid dixerit. aut nomina oblitus est? At tu Emiliane cede huc. dic quid aduocato tuo mandaueris. exhibe pueros. quid expalluisti. qd taces. Hoccine accusare ẽ. Hoc cine tantũ crimen deferre. An Claudium maximũ tantũ uirum ludibrio habere. me calumnia insectari. qđ si forte patronus tuus uerbo ꝓlapsus ẽ. & nullos pueros ha- bes quos ꝓducas saltẽ quattuordecim seruis. quos exibui ad aliquid utere. aut cur si sti postulabas. tantã familiã magiæ accusans: de quindecĩ seruis denunciasti. q; si de ui accusares. quot tandẽ seruos postulares. Sciũt ergo aliquid qndecĩ serui. & occul- tum nõ est. & magicũ est. alteꝝ horũ fatearis necesse est. aut illicitum nõ fuisse in quo tot cõscios non timuerim. aut si illicitum fuit. scire tot conscies non debuisse. magna ista quantum ego audio. res est legibus delegata: Iam inde antiquitus. xii. tabulis ꝓ-
re- pter incredundas frugum illecebras ĩterdicta. Igitur & occulta non minus q̃ tetra &
l9 horribilis. plerũq; noctibus uigilata. & tenebris obstrusa. & arbitris solitaria. & car-

minibus murmurata cui nō modo seruoꝝ: ueꝝ etiam liberoꝝ pauci adhibentur & tu quindecim seruos uis interfuisse nuptiæ ne illæ fuerūt: an aliud celebratū officiū an cō uiuiū tempestiuū. quindecim serui sacrū magicū participant quasi quindecim uiri sa cris faciūdis creati. Cui tamen rei tot numero adhibuissē si conscientiæ nimis multi sūt quindecim liberi homines populus est: totidē serui familia. totidem uincti erga stulū. An adiutorio multitudo eoꝝ necessaria fuit: q diutine hostias lustralis tenerēt at nullas hostias nisi gallinas nominasti. An ut grana turis numerarent: an ut Thallū prosternerent. Mulierem ēt liberā perductā ad me domum dixistis. eiusdem Thalli ualitudinis. Quam ego pollicitus sim curaturū eam quoq; incantatā a me corruisse: ut uideo uos palæstritam non magum accusatum uenistis ita omni qui me accesserit interdicitis cecidisse. Negauit tamen quærente te Maxime Themison medicus a quo mulier ad inspiciendum perducta est. quicquam ultra passam: nisi quæsisse: ecquid illi aures obtinnirent & utra eorum magis ubi responderit dextram sibi aurem nimis inquietam confestim discessisse. Hic ego maxime quanquam sedulo impræsentiarū a laudibus tuis tempero neubi tibi ob causam istam uidear blanditus tamen soller tiam tuam in percontando nequeo quin laudem: Dudum enim cum agitarentur hęc & illi incantatam mulierem dicerent. medicus qui adfuerat abnueret: quæsisti tu ni mis quam prudenter: quod mihi emolumentum fuerit incautandi. responderunt ut mulier rueret. Quid deinde mortua est inquis: negarunt. Quid ergo dicitis: ꝙ ap puleii commodum. si ruisset. Ita enim pulchre ac perseueranter tertio quæsiuisti ut q scires omnium factorum ratione diligentius examinandas. ac sæpius causas quæri fa cta concedi. eoq; etiam patronos litigatoꝝ causidicos nomīari. ꝙ cur quæq; facta sint expediāt. Cæteꝝ negare factū facilis res ē & nullo patrono idiget recte factū uel ppe rā docere id uero multo arduū & difficile est. Frustra igr̄ an factū sit q̄ritur q̄d nullam malā causā habuerit: ut fecerit: ita facti reus: apud bonū iudicē scrupulo q̄stionis li beratur: si nulla fuit ei rō peccandi. Nunc quoniā neq; incātatā: neq; prostratā mu lierem ꝓbauerūt: & ego nō nego petitu medici a me īspectā: dicā tibi Maxime: cur il lud de auriū tinnitu quæsierim: nō tā purgandi mei gratia in ea re: quā tu iam præiu dicasti. : neq; culpæ neq; crimini confinē: q̄ ut nequid auribus tuis: & doctrinæ tuæ cō gruens reticuerim. Dicā igitur q̄ breuissime potuero: eteni admonēdos es mihi: non docendus. Plato philosophus in illo præclarissimo Timæo: cælesti quadā facundia uniuersum mundū molitus: postq̄ de nostri quoq; animi trinis potestatibus sollertis sime disseruit: & cur quæq; mēbra nobis diuina prouidentia fabricata sint: aptissime demonstrauit: causam morborū omniū trifariam ꝑcenset. Primā causam primordi is corporis attribuit: Si ipse elemētorū qualitates: humida & frigida: & his duæ ad uersæ nō cōgruant: id adeo euenit: cū quæpiā earū modo excessit: aut loco demigra uit. Sequens causam morborum inest in eorum uitio: quæ iam concreta ex simplici bus elementis: una tamen specie coaluerunt: ut est sanguinis species: & uisceris. & os sis: & medullæ: porro illa quæ ex hisce singularibus mixta sunt. Tertio in corpore cō cremata uarii fellis. & turbidi spiritus: & pinguis humoris: nouissima ægritudinum incitamēta sunt. Quorum e numero præcipua sit materia morbi comicialis: de quo dicere exorsus sum. cum caro in humorē crassum. & spumidum inimico igni colique scit. & spiritum indidem parto ex candore compressi aeris albida & tumida tabes flu it. Ea namq; tabes: si foras corporis prospirauit: maiore dedecore: q̄ noxa diffundi

Obtin nirent

Pi ra

m

tur: pectoris enim primorē cutim uitiligine insignit: & omnimodis maculationib9 conuariat. sed cui hæc usu uenerit: nunquam postea comiciali morbo attentatur: ita ægritudinem animum grauissimam: leui turpidine corporis compescat. Enimuero si perniciosa illa dulcedo intus cohibita: & bili atre sociata uenis omnibus furens peruasit. deinde ad sūmum caput uiam molita dirum fluxum cerebro imiscuit. illico regalem partem animi debilitat: quæ ratione pollens: uerticem hominis uelut arcē: & regiam insedit eius quippe diuinas uias & sapientis meatus obruit & obturbat quod facit minore pernicie per soporē cū potu & cibo plenos: comitialis morbi prænuncia strangulatione modice angit. sed si usqueadeo aucta est: ut etiam uigilantiū capiti offundatur tum uero repentino mentis nubilo obtorpescunt: & moribūdo corpore cessante aīo cadunt eū nostri non modo maiorem & comicialem: uerum etiam diuinum morbū ita ut græci ἱερονόσον nūcuparūt: uidelicet qđ animi partē rationalem quæ lōge sāctissima est: eam uiolet. Agnoscis Maxime rationē Platonis quātū potui ꝓ tempore perspicue explicatā cui ego fidē arbitratus: causā diuini morbi esse cū illa pestis i caput redundauit. haud quaquā uideor de nihilo percontatus: an esset mulieri illi caput graue. ceruix torpens: tēpora pulsata: auris sonora: & cæteꝝ quod dextræ auris crebriores tinnitus fatebatur: signū erat morbi penitus adacti. nam dextera corporis ualidiora sunt: eoque minus spei ad sanitatē relinquūt cū & ipsa ægritudini accūbūt. Aristoteles adeo in problematis scriptū reliquit: quibus æque caducis a dextero morbus occipiat eorum esse difficiliorem medelā. Longum est si uelim Theophrasti quoque sententiam de eodem morbo recensere. Est enim etiam eius egregius liber de caducis: quibus tū in alio libro: quē de nō uidentibus aīalibus conscripsit. remedio esse ait exuuias stellionū: quas uelut senium more cæteroum serpentium temporibus statutis exuant. sed nisi confestim eripias: maligno ne præsagio an naturali ad petentia ilico conuertuntur. & deuorant. Hæc iccirco commemoraui nobilium philosophorū disputata. simul & libros sedulo nominaui. nec ullum ex medicis. aut poetis uolui attingere: ut isti desinant mirari si philosophi suapte doctrina causas morborū & remedia nouerunt. Igitur cum ad inspiciendum mulier ægra curationis gratia. ad me perducta sit. atq; hoc & medici confessione: qui adduxit meam ratiocinationem recte factū esse conueniat aut constituāt magi: & malefici hominis esse morbis mederi: aut si hoc dicere non audent: fateantur se in puero & muliere caducis uanas & prorsus caducas calumnias intendisse: Immo enim si audire uerum uelis Emiliane: tu poti9 caducus. qui iam tot calumniis cecidisti: neq; enim grauius est corpore. quā corde collabi pede potius: quā mente corruere: in cubiculo despui quā in ipso splendidissimo cœtu detestari. At tu fortasse te putas sanum: quod non domi contineris: sed insaniam tuā quoquo te duxerit: sequeris. Atqui si contēdere uis furorē tuum cum Thalli furore: inuenies permultum interesse: nisi q; Thallus sibi tu etiam aliis furis. Cæterum thallus oculos torquet tu ueritatem thallus manus contrahit: tu patronos: thall9 pauimētis illiditur tu tribunalibus. Postremo ille quicquid agit. i ægritudīe facit. ignorans peccat. At tu miser prudens & sciens delinquis tanta uis morbi te instigat falsū pro uero insimulans infectum pro facto criminaris: quem innocentem liquido scis. tamen accusas ut nocentem. Quin etiam quod præterii. sūt quæ fatearis nescire & eadem rursus quasi scias criminaris. Ais enim me habuisse quædam sudariola inuoluta apud lares pontiani. Ea inuoluta quæ & cuius modi fuerint. nescisse te cōfiteris. neq;

præterea queq̃ esse qui uiderit: tamē illa contendis instrumēta magiæ fuisse. Nemo tibi blandiatur Emiliane. Non est in accusādo uersutia. ac ne impudētia quidē: ne tu arbitreris quid igitur. Furor infœlix acerbi animi & misera insania crudæ senectutis. His enim pene uerbis cum tam graui & pspicaci iudice egisti. Habuit Apuleius quæ piā linteola inuoluta apud lares pōtiani. Hæc quoniā ignoro quæ fuerint: iccirco magica fuisse contēdo. Crede igitur mihi quod dico quia id dico quod nescio. O pulchra argumenta: & aperte crimen reuincentia: hoc fuit quoniam quid fuerit ignoro. Solus repertus es Emiliane qui scias etiam illa quæ nescis tantum super omnes stulticiæ uectus es: quippe qui solertissimi & acerrimi phōꝝ fuerūt ne iis quidem confidendū esse aiunt quæ uidemus. At tu de illis quoqꝫ affirmas. quæ neqꝫ conspexisti unquam neqꝫ audisti. Pontianus si uiueret: atqꝫ eum interrogares quæ fuerint in illo inuolucro: nescire se responderet libertus etiam ille qui clauis eius loci in hodiernū habet & a uobis stat nunquā se ait inspexisse: quanquā ipse aperiret. utpote promus libroꝝ: qui illic erant conditi pene quotidie & clauderet sæpe nobiscum multo sæpius solus intraret linteum in mensa positum cerneret. sine ullo sigillo: sine uinculo. Quid ni enim magicæ res in eo occultabantur eo negligentius adseruabā. sed enim libere scrutandum & inspiciendum si liberet etiam auferendum temere exponebam alienæ custodiæ cōmēdabā: alieno arbitrio permittebā. Quid igitur in præsentiaꝝ uis tibi credi: quod ne pontianus quidē sciret qui indiuiduo contubernio mecū uixit: id te scire quē nunq̃ uiderim nisi pro tribunali. An quod libertus assiduus cui omnis facultas inspiciēdi fuit quod his libertus nō uiderit te: qui nunq̃ eo accesseris uidisse. Deniqꝫ ut quod nō uisti: id tale fuerit quale dicis. At qui stulte si hodie illud sudariolum tu increpisses: quicquid ex eo promeres ego magicum uideri tū de eo tecum decertarē: aut ego subiectū dicerem: aut remedio acceptum aut sacro traditum: aut somno imperatū. Mille alia sunt quibus possem more cōi & uulgatissima obseruationū consuetudine uere refutare. Nūc id postulas: ut quod deprehensū & detentū tū nihil ad me apud bonū iudicē læderet: id inani suspicione incertū & incognitū condēnet. Haud sciā. an rursus ut soles dicas. Quid ergo illud fuit: quod linteo tectū apud lares potissimū deposuisti. ita ne est Emiliane: sic accusas ut oīa a reo percontere: nihil ipse adferas cognitū quāobrē piscis quæris cur ægram mulierem inspexisti quid in sudario habuisti insutū: accusatum an interrogatū: uenisti: si accusatū: tu argue quæ dicis si interrogatum. noli præiudicare quid fuerit quod ideo te necesse est interrogare. quia nescis. Cæteꝝ hoc quidē pacto omnis homines rei constituentur: si ei qui nomen cuiuspiam detulerit nulla necessitas sit probādi. omnis contra facultas percontandi. quippe omnibꝰ sicut forte negocium magiæ facessitur. quicquid omnino egerint. obiicietur. uotum in alicuius statuæ femore assignasti. Igitur magus es: aut cur signasti. tacitas preces in templo deis allegasti. Igitur magus es: aut quid optasti. contra. nihil in templo præcatus es. Igitur magus es aut cur deos non rogasti. Similiter si posueris donum aliquod: si sacrificaueris: si uerbenam sumpseris. Dies me deficiet. si omnia uelim persequi: quorum rationem similiter calumniator flagitabit. præsertim quod conditum cunqꝫ quod obsignatum. quod inclusum domi obseruatur. id omne eodem argumento magicū dicetur. aut e cella promptuaria in forum atqꝫ in iudicium proferetur. Hæc quanta sint & ueiusmodi Maxime. quantusqꝫ campꝰ calumnus. hoc Emiliane tramite aperiatur quantiqꝫ sudores innocentibus hoc uno sudariolo adferantur. possū eqdē pluribꝫ di-

Promus

sputauire. sed faciã quod institui: & quod nõ necesse ẽ: cõfitebor & interrogat⁹ ab emi
liano respondebo. Interrogas Emiliane quid in sudario habuerim. Atq̃ q̃ oĩo positũ
illũ sudariũ meũ in bibliotheca pontiani possim negare tũ maxime fuisse concedã: tũ
habeã dicere: nihil in eo fuisse quæ si dicã: neq; testimonio aliquo neq; argumẽto reuin
car: uemo eni qui attingerit. est unus libertus ut ait q uiderit: tũ inq̃ per me licet fue-
Reptis rit repertissimum: sic enim si uis arbitrare: ut olim Vlyxi socii thesaurũ reppisse arbitra
simum ti sũt: cũ utrẽ uentosissimũ manticularentur. Vis dicã cuiusmodi illas res in sudario
Manti obuolutas: laribus Pontiani cõmendarim. Mox tibi geretur: sacrorũ pleraq; initia in
culare græcia pticipaui. Eorũ quædã signa & monumẽta tradita mihi a sacerdotibus sedulo
tur conseruo. nihil insolitũ. nihil cognitũ dico. uel unius liberi patris symmystæ qui ade
stis: scitis: quid domi conditũ cæletis & absq; oĩbus prophanis tacite ueneremini. At
ego ut dixi multiiuga sacra & plurimos ritus: uarias cerimonias: studio ueri & officio
erga deos didici. Nũc hoc ad tempus cõpono. sed abhinc ferme trienniũẽ: cũ primis
diebus: quibus aeeam uenerã puplice differens de Aesculapii maiestate: eadẽ ista præ
me tuli: & quod sacra nossem percensui: Ea disputatio celebratissima ẽ uulgo legitur:
in oĩum manibus uersatur non tam facundia mea q̃ mentione æsculapii religiosis accẽ
sibus cõmendata. dicite aliqui: siq forte meminit: huius loci principiũ. Audis ne Ma-
xime multos suggerentis. imo etiã ecce liber offertur: recitari ipsa hæc iubebo quoniã
ostendis humanissimo uultu: auditione te ista nõ grauari. Etiam ne cuiq̃ mirũ uideri
potest: cui sit ulla memoria religionis: hominẽ tot mysteriis deum conscium. quædã
sacrorum crepundia domi adseruare. atq; ea lineo texto inuoluere quod purissimum
est rebus diuinis uelamentum quippe lana segnissimi corporis excrementum pecori
detracta: iam ide Orphei & Pythagore sitis prophanus uestitus ẽ: sed enim mundissi
ma lini seges: inter optimas fruges terra exorta non modo indutui: & amictui sanctis
simis ægiptiorum sacerdotibus. sed opertui quoq; inde rebus sacris usurpatur. Atq;
ego scio nonnullos: & cum primis Emilianum istum facetiæ sibi habero: res diuinas
deridere: nam ut audio percensentibus iis. qui istum nouere nulli deo ad hoc æui sup-
plicauit. nullum templum frequentauit: si fanum aliquod prætereat nephas habet:
adorandi gratia manum labris admouere. Istius uero nec diis rurationis. qui eum pa
scunt: ac uestiunt. segetis ullas. aut uitis. aut gregis primicias impartit nullum in uil
la eius delubrum situm. nullus locus aut lucus cõsecratus. Ec quid ego de luco & de
lubro loquor: negant uidisse se qui fuere: unũ saltẽ in finibus eius: aut lapidẽ unctum
aut ramũ coronatũ. Igitur agnomenta ei duo indita Charon ut iam dixi: ob oris & aĩ
Mẽo- diritatẽ. Sed alterũ q̃d libentius audit: ob deorũ contẽtũ Mezentius. Qua propter fa
racula cile intelligo: hasce ei tot initiorũ enumerationes nugas uideri. & forsã ne ob hãc diui-
ni contumaciã nõ inducat in aĩum. uerũ esse q̃d dixi me sanctissime tot sacrorũ signã.
& memoracula custodire. Sed ego q̃d de me mezentius sentiat. manũ non uorterim.
Cæteris aũt clarissima uoce ꝓfiteor si qui forte adest eorũdẽ solemniũ mihi particeps
signũ dato & audiat licet quæ ego adseruẽ. Nã equidẽ nullo unq̃ periculo cõpellar: q̃
reticenda accepi. hæc ad prophanos annũciare. Vt puto maxime satis uideor: cui uis:
uel iniquissimo aĩum explesse. Et quod ad sudariũ ptineat omnẽ criminis maculã de
tersisse ac bono iam piculo ad testimoniũ illud Crassi quod post ista quasi grauissimũ
legerunt a suspicionibus Emiliani transcensurus. Testimonium ex libello legi audi-
sti Gumiæ cuiusd. & desperati Lurconi. Iunii Crassi me in eius domo nocturna sa-

cra cũ appio Quintião amico meo factitasse: qui ibi mercede diuersabatur. Idque se ait Crassus. quanq̃ meo tẽpore uel alexandriæ fuerit. tamen cæde & fumo: & auium plumis cõperisse. s. eum cum alexandriæ sympofita obiret. Est enim Crassus iste. qui nõ inuitus de die in ganeas correpat. In illo cauponis nidore pinnas de penatibus suis aduectas aucupatũ. fumũ domus suæ agnouisse patrio culmine longe exortũ. Quẽ si oculis uidit ultra Vlyxi uota & desideria. Hic quidem est oculatus. Vlyxes fumũ terra sua mergentẽ cõpluribus annis e litore prospectans. frustra captauit. Crassus ĩ paucis. quibus abfuit mensibus eundẽ fumũ: sine labore in taberna uinaria sedens cõspexit. Sin uero naribus nidorem domesticũ præsensit uincit idem sagacitate odorandi canes & Vlturios cui enim cani cui ulturio alexandrini cæli quicquam abusq; Aeesiũ finibus oboleat. Est quidẽ Crassus iste sũmus Helluo: & oĩs fumi non ĩperitus: sed ꝑfecto studio bibendi: quo solo censentur. facilius ad eũ Alexandria uini aura q̃ fumi pueniret. Intellexit hoc & ipse incredibile futurum. Nã dicitur ante horam diei secundã: ieiunus adhuc & abstemius: testimoniũ istud unedidisse. Igitur scripsit hæc se ad hũc modũ cõperisse: postq̃ Alexandria reuenerit: domum suã recta contendisse: ex qua iam Quintianus migrarat: ibi in uestibulo multas auium pinnas offendisse: præterea parietes fulgine deformatos quæsisse causas & seruo suo quem aee reliquerit eũq; sibi de meis & Quintiani nocturnis sacris indicasse. Quã uero subtiliter cõpositũ & uerisimiliter cõmentum: me si quid eius facere uellem non domi meæ potius factuq; fuisse: Quintianũ istũ qui mihi assistit: quem ego ꝑ amicicia quæ mihi cũ eo artissima est: proq; eius egregia eruditione & perfectissima eloquentia: honoris & laudis gratia nomino. Hũc igitur Quintianũ si quas auis cœna habuisset: qui pinnas cõuerteret: & foras abiiceret. Præterea fumi tantã ui fuisse ut pietes atros redderet: eãq; deformitatã: quoad habitauit passum in cubiculo suo Quĩtianũ. Nihil dicis Emiliane. Non est uerisimile: nisi forte Crassus nõ in cubiculũ reuersus perrexit: sed suo more recta ad focũ. Vnde autem seruus Crassi suspicatus est noctu potissimum parietes fumigatos an ex fumi colore: uidelicet fumus nocturnus nigrior est: eoq; diurno fumo differt. Cur autẽ suspicax seruus: ac tam diligens passus dſt Quintianum migrare: prius q̃ mundam domum redderet. Cur ille plumæ quasi plumbeæ tam diu usque ad aduentum Crassi manserunt: nõne simul & Crassus seruus suus: sed ipse hæc potius de fuligine & pinnis mentitus est: dũ nõ põt nec in testimonio dando discedere lõgius a culina. Cur autem testimonium ex libello legistis. Crassus ipse. Vbi gẽtium ẽ. An alexandriã tedio domus remeauit. An parietes suos detergit: an quod uerius est: ex crapula helluo attemptatur. Nam equidem hæc fabra tecum hesterna die animaduerti satis nobiliter in medio foro tibi Emiliane obructantem: quære a nomenclatoribus tuis Maxime quanquam est ille cauponibus: ꝙ nomenclatoribus. notior tamen inquam interroga: an hic Iunium crassum aeensum uiderint. non negabunt. exhibeat nobis Emilianus iuuenem honestissimum cuius testimonio nititur. qd sit diei uides. dico crassum iam dudum ebrium stertere. aut secundo lauacro ad repotia cœnæ obeunde uinolentum sudorem in balneo desudare. Iste cum maxime præsens per libellum loquitur non quin adeo sit alienatus omni pudore. ut etiam sua oculis tuis si foret sine rubore ullo mentiretur. sed fortasse nec tantulum potuit ebrius sibi temperare ut hanc horam sobriæ expectaret. aut potius Emilianus de consilio fecit ne eũ sub tam seueris oculis tius cõstitueret. ne tu beluam illam uulsis maxillis. fœdo aspe

Helluo

Reti

ctu de specie improbares: cũ animaduertisses caput iuuenis barba & capillo popula-
tum: madentis oculos: cilia turgentia: rictũ: saliuosa labia: uocem absonam: manuũ
tremorẽ: ructus. Nam patrimonium omne iam iam pridem abliguritũ: quicq̃ ei de
bonis paternis superest: nisi una domus ad calumniam uenditandum: quam tamen
nunquam carius: q̃ in hoc testimonio locauit. Nam temulentum istud mendacium
tribus milibus nummis Emiliano huic uendidit: idque ææ nemini ignoratur. Om-
nes hoc antequam fieret cognouimus: & potui denunciatione impedire: nisi scirẽ men
dacium tam stultum potius Emiliano: qui frustra redimebat: q̃ mihi qui merito con-
temnebam: ob futurum uolui & Emilianum damno affici & Crassum testimonii sui
dedecore prostitui. Cæterum nudiustertius haud quanq̃ occulta res acta est in Rufi-
ni cuiusdam domo: de quo mox dicam: intercessoribus & deprecatoribus ipso Rufi-
no & Calpurniano. quod eo libentius Rufinus perfecit: quod erat certus ad uxorem
suam cuius stupra sciens dissimulat: non minimam partem premii ei9 Crassum rela
turum, Vidi te quoque maxime coitionem aduersum me & coniurationem eorum ꝑ
tua sapientia suspicatum. Simul libellus ille prolatus est: totam rem uultu aspernan
tem. Denique quanquam sunt soluta audacia & importuna impudentia præditi: ta-
men testimonio crassi: cuius oboluisse fecem uidebant. nec ipsi ausi sunt perlegere nec
quicquam eo niti. Verum ego ista propterea commemoraui: non quo pinnarum for-
midines: & fuliginis maculam te præsertim iudice timerem. sed ut ne ĩpunitum cras-
so foret: quod Emiliano homini rustico fumum uendidit. Vnde etiam crimen ab illis
cum pudentillæ litteras legerent: de cuiusdam sigilli fabricatione prolatum est: quod
me aiunt ad magica maleficia occulta fabrica: ligno exquisitissimo comparasse. & cũ
sit celeti forma turpe & horribile: tamen impendio colore & græco uocabulo grecum
uerbum deest nuncupare. Nisi fallor: ordine eorum uestigia persequor: & sigillati ap
prehendens omnem calumniæ textum retexo. Occulta fuisse fabricatio sigilli: quod
dicitis qui potest? cuius uos adeo atificem non ignorastis? ut ei uti præsto esset: denũ
ciaueritis. En adest Cornelius Saturninus artifex uir inter suos & arte laudat9: & mo
ribus comprobatus: qui tibi maxime paulo ante diligenter sciscitanti: omnem ordi-
nem gestæ rei summa cum fide & ueritate percensuit. me cum apud eum multas geo-
metricas formas Gnosso uidissem: subtiliter & adfabre factas: inuitatum eius artifi-
cio: quædam mechanica ut mihi elaborasset- petisse: simul & aliquod simulacrum cu
iuscunque uellet dei: cui ex more meo supplicassem: quacunque materia dummodo
lignea exculperet. Igitur primo buxeam tẽptasse. Interim dum ego ruri ago: siciniũ
Põtianum priuignum meum: qui factum uolebat: impetratos hebeni loculos: a mu
liere honestissima Capitolina ad se attullisse. Ex illa potius materie rariore & durabi
liore uti faceret. adhortatum. Id munus cum primis gratum mihi fore. Sed ea se fecis
se: perinde ut loculi suppetebant. Ita minutatim ex tabellis compacta crassitudine
Mer- mercuriolum expediri potuisse. Hæc ut dico omnia audisti. Præterea a filio capi-
urio- toline probissimo adolescente: qui præsens est: sciscitante te eadem dicta sunt. Pontia
m num loculos petisse. Pontianum Saturnino artifici detulisse: etiam illud non nega-
tur. Pontianum a Saturnino perfectum sigillum recepisse: & postea dono mihi
dedisse. His oĩb9 palã atq; apte ꝓbatis: qd oĩno supest. ĩ quo suspitio aliq̃ magiæ deli
tescat. ĩmo qd oĩno ẽ. quod uos manifesti mendacii nõ reuincat? occulte fabricatum
eẽ sigillum dixistis: quod Pontianus splẽdidissimus eques fieri curauit. quod Satur-

ninus uir grauis. & probe iter suos cognitus: in tabernula sua sedens: propalã exculpsit: quod ornatissima matrona munere suo adiuuit: qd & futurũ & factũ multi cum seruorũ: tũ amicoꝝ. qui ad me uẽtitabant scirẽt: lignũ a me toto oppido quesitũ: nõ piguit uos cõmentiri. quem quidẽ absuisse meo tẽpore scitis: quem iussisse fieri quali cunq; materia probatũ est. Tertiũ mendaciũ uestrũ fuit. macilentã uel oĩo euiscera tam forma diri cadaueris fabricatã: prorsus horribilẽ & laruale. Quod si cõpertum habebatis ante euidens signũ magiæ: cur mihi ut exhiberem: nõ denunciastis. An ut possetis in rem abscentẽ libere mentiri. Cuius tamẽ falsi facultas. opportunitate quadam meæ cõsuetudinis uobis adempta est. Nam morem mihi habeo quoquo eam simulacrũ alicuius dei inter libellos cõditũ gestare: eiq; diebus festis: thure & mero & aliquãdo uictimis supplicare. Dudũ ergo cum audirem scelestum. per q̃ impudenti mendacio dictitari: iussi curriculo iret aliquis: & ex hospitio meo mercuriolũ afferet quem mihi Saturninus iste ęcę fabricatus est: cedo tu eum uideant: teneant: considerent. En uobis quẽ scelestus ille scelestũ nominabat. Auditis ne reclamationem omnium qui adsunt. Auditis ne mendacii uestri damnationẽ. Non uos tot calumniaꝝ tandẽ dispudet. Hiccine est scelestus. Hiccine est larua. Hoccine est qd appellitabatis dæmoniũ: magicũ ne istud. an solẽne & cõe simulacrũ est. Accipe quæso Maxime & cõtemplare bene: tam puris & tam piis manibus tuis traditur res cõsecrata. En uide q̃ facies eius decora & suci plena sit: q̃ hilaris dei uultus ut decenter utrinq; lanugo malis deserpat: ut in capite crispatus capillus sub uno pilei umbraculo appareat: q̃ lepide sup tempora pares pinulæ emineant. q̃ aũt festiue circa humeros uestis substricta sit. Hũc qui scelestũ audet dicere: profecto ille simulacra deorũ nulla uidet: aut oĩa negligit. hũc deniq; qui laruã putat: ipse est laruatus. At tibi Emiliane pro isto mendacio: aut deus iste superũ & inferũ cõmeator: utrorũq; deorũ malã gratiã: semperq; obuias species mortuoꝝ. quicqd umbrarũ est usquã: quicqd lemurũ: quicqd maniũ: quicqd laruaꝝ oculis tuis oggerat oĩa noctiũ occursacula. oĩa bustoꝝ formidamina. oĩa sepulchroꝝ terriculamenta. a quibus tũ æuo & merito haud lõge abes. Cæteꝝ platonica familia: nihil nouimus nisi festũ & lætũ & solẽne & superũ. & cælestẽ quin altitudinis studio. secta ista etiã cælo ipso sublimiora quæpiã uestigauit: & in extimo mundi tergo degit. Sit me uera dicere Maximus: qui legit in Phedro diligenter. Idem maximus optime intelligit: ut de nomine etiã uobis respõdeam: quis nam sit ille non a me primo. sed a platone nuncupatus βασιλέοκ. Quis nã sit ille βασιλεύσ. totius rerũ naturę cã: & ratio. & origo initialis: summus animi genitor. æternus animãtiũ sospitator. assiduus mundi sui opifex. sed enim sine opera opifex: sine cura sospitator: sine propagatione genitor: neq; loco neque tempore: nec ulla uice comprehensus: eoque paucis cogitabilis: nemini effabilis. En ultro augeo magię suspitionem: nõ respõdeo tibi Emiliane quẽ colam: βασιλεύσ quin si ipse proconsul interroget. quid sit deus meus: tacebo. De nomine ut impręsentiarũ satis dixi. qd supest: nec ipse sũ nesci⁹ quosdã circũstãtiũ cupe audire. cur nõ argẽto uel auro. sed potissimũ ex ligno simulachrũ fieri uoluerim: idq; eos arbitror. nõ tã ignoscẽdi q̃ cognoscẽdi cã desiderare. ut hoc ẽt scrupulo liberẽtur cũ uideãt oẽm suspicionẽ criminis abunde cõfutatã. Audi igitur cui cura cognoscere est. sed aio quantum potes erecto. & attẽto: quasi uerba ipsa platõis iã senis de nouissimo legũ libro auditurus. Hoc eo ꝓhibet. ut delubra nemo audeat priuatim constitu

Dispudet.

cõmeator.

Oggero.

Occursacula.

Formidamia

Terricula/méta.

ere: cēset eteni satis ciuibus ad immolandas uictimas tēpla publica. Deide subnectit
ut oīum assensus declarauit. maximeq; q in cōsilio estis: cōpetētissime
uideor usus Platione: ut uitæ magistro: ita causæ patrono cuius legibus obedien
tem me uidetis.

Apologiæ oratio secunda.

n

Vnc tēpus est ad epistolas Pudētillæ præuerti: uel adeo totius rei ordi
nē paulo altius petere: ut oibus manifestissime pateat: me quem lucri
cupiditate īuasisse Pudentillæ domū dictitant: si ullū lucrū cogitarē
fugere semp a domo ista debuisse: qn & in ceteris causis minime pspe
Repē rū matrimonium: & nisi ipsa mulier tot incōmoda uirtutibus suis re
sare pensaret: inimicū. Neq; enī ulla alia causa præter cassam inuidiā reperiri pōt: quæ iu
dicium istud mihi: & multa antea picula uitæ cōflauerit. Cæteq; cur Emilianus cōmo
ueretur: etsi uere me magū cōspexisset: qui nō mō ullo facto: sed ne tantulo qdē dicto
meo læsus ē: ut uideretur se merito ultum ire: neq; autem gloriæ cā me accusat. ut. M.
Antonius. Cn. Carbonē. C. Mutius. A. Alputium. P. Sulpitius. Cn. Norbanum.
C. Furius. M. Aquiliū. C. Curio. Q. Metellū. Quippe homines eruditissimi iuue
nes. laudis gratia primū hoc rudimētū forensis opæ subibāt: ut aliquo īsigni iudicio
ciuibus suis noscerent: q mos īcipiētibus adolescentulis. ad illustrandū ingenii florē
apud antiquos cōcessus diu exoleuit. qd' si nunc quoq; frequēs eēt: tamē ab hoc pcul
abfuisset. Nā neq; facundiæ ostentatio rudi & indocto: neq; gloriæ cupido rustico &
Capu barbaro: neq; inceptio patrociniorum: capulari seni congruisset: nisi forte Emilianus
laris se p sua seueritate exēplum dedit: & ipsis maleficiis īsensus: accusatiōem istā: p morū i
nex tegritate suscepit. At hoc ego Emiliano. nō huic afro: sed illi africano. & numantino
& præterea censorio uix credidissem: ne huic frutici credam. nō mō odium peccatorū.
sed saltē intellectū inesse. Quid igitur ē. Cuius clare dilucet aliam rē inuidia nullam
eē: quæ hūc & Herenniū Rufinū īpulsarē huius de quo mox dicam. cæterosque inimi
cos meos: ad nectendas magiæ calūnias prouocarit. Quique igit' res sunt. quas me
oportet disputare. nā si pbe memini quod ad Pudentillam attinet. hæc obiecere. Vna
res est. qd nūq̄ eā uoluisse nubere post priorē maritū. sed meis carminibus coactā di
xere. Altera res ē de epistolis eius. quam cōfessionem magiæ putant Deinde sexagesi
mo anno ætatis. ad libidinem nupsisse. Quod in uilla ac non in oppido. tabulę nup
tiales sint consignatę. tertio & quarto loco obiecere. Nouissima & eadē īuidiosissima
criminatio de dote fuit. ibi omne uirus. totis uiribus adnixi effudere. ibi maxime an
gebantur. atque ita dixere me grandem dotem mox in principio coniunctionis no
stræ mulieri amanti. remotis arbitris in uilla extorsisse. Quę oīa tam falsa. tā nihili. tā
inania ostēdam. adeoque facile & sine ulla controuersia refutabo. ut mediusfidius ue
rear maxime. qque in consilio estis. ne demissum & subornatū a me accusatorem pu
tetis. ut inuidiam meam reperta occasione palam restinguerem. mihi credite: quod re
ab se intelligetur. oppidoq̄ mihi laborandum est. ne tam friuolam accusationem me
potius callide excogitasse. q̄ illos stulte suscepisse existimetis. Nunc dum ordinem
rei breuiter persequor & efficio ut ipse Emilianus recognoscat. falso se ad inuidiam
meam inductum. & longe a uero aberrasse. necesse habeat confiteri: quæso ut

adhuc feceritis: uel si quo magis etiam potestis: ipsum fontem & fundamētū mēdacii huiusce diligentissime cognoscatis. A emilia pudentilla quæ nūc mihi uxor ē: ex quodā Sicinio amico: q cū antea nupta fuerat: pontianū & Pudentem filios genuit: eosq; pupillos in potestate aui relictos paterni. nā superstite patre amicus decesserat. per annos ferme quattuordecim memorabili pietate sedulo aluit. nō tamē lıbēter ī ipso ætatis suæ flore tam diu uidua. Sed puerorū auus: inuitam eā conciliare studebat alteri filio suo Sicinio claro: eoq; cæteros ꝓcos absterrebat. & præterea minabatur si extrario nupsisset: nihil se filiis eius ex paternis eorum bonis testamento relicturū: quā contionē cū obstinate ꝓpositam uideret mulier sapiēs: & egregie pia: ne quid filiis suis eo noīe ī cōmodaret. facit qdē tabulas nuptiales: cū quo uidebatur cū Sicinio claro uez enimuero uanis frustrationibus nuptias eludit: eo ad dum puerorū auus fato cōcessit: relictis filiis eius hæredibus: ita ut pontianus q maior natu erat: fratri suo tutor esset. Eo scrupulo liberata: cū a principibus uiris in matrimoniū peteretur: decreuit sibi diutius in uiduitate non ꝑmanēdū. qppe ut solitudinis tediū ꝑpeti posset: tamē ęgritudinem corporis ferre nō poterat: mulier sancte pudica: tot annis uiduitatis sine culpa: sine fabula: assuetudine coniugis torpens: & diutino situ uiscerum sautia: uitiatis intimis uteri: sæpe ad extremū uitæ discrimen doloribus obortis examinabatur: medici cum obstetricibus consentiebāt: penuria matrimonii morbū quæsitum malum ī dies augeri: ægritudinē ingrauescere: dū ętatis aliquid supsit: nuptiis ualitudinē medicandum. Consilium istud cū alii approbant. tum maxime Emilianus iste: q paulo prius confidētissimo mēdacio adseuerabat: nunq de nuptiis pudentillam cogitasse: prius q foret magicis maleficiis a me coacta: me solū repertum: q uiduitatem eius uelut quandā uirginitatem carminibus & uenenis uiolarem. Sæpe audiui non de nihilo dici mendacem memorem oportere. at tibi Emiliane non uenit in mentem priusquā ego aeeam uenirem: te litteras etiā uti nuberet: scripsisse ad filium eius pontianū: q tū adultus Romæ agebat: Cedo tu epistolam: uel potius da ipsi: legat: sua sibi uoce: suisq; uerbis sese reuincat. Est ne hæc tua epistola? quid palluisti? nam erubescere tu qui dē nō potes: ē ne tua ista subscriptio? R ecita qso clarius: ut oēs intelligāt qtū lingua eius manu discrepet. qtumq; minor illi sit mecū: q secū dissentio. Scripsisti ne hæc Emiliane q lecta sunt? nubere illam uelle: & debere: scio: sed quem eligat: nescio. recte tu qdē nesciebas. Pudentilla enī tibi cuius īfestā malignitatē ꝓbe norat: de ipsa re tantū: cæterū de petitore nihil fatebať. at tu dū eā putas etiā nūc claro fratri tuo denupturā: falsa spe īductus: filio quoq; eius pontiano: autor assentiēdi fuisti. Igiť si claro nupsisset: hōi rustico & decrepito seni: sponte eā diceres sine ulla magia iam oli nupturisse. Quoniā iuuenē talem qualem dicitis. elegit. coactā fecisse ais. cæteꝶ semper nuptias aspnatā. nescisti īprobe epistolā tuam de ista re teneri. nescisti te tuomet testimonio conuinctū iri. quā tamē epistolā pudētilla testē & īdicē tuæ uolūtatis ut q te leuē & mutabilē nec minus mēdacē. & īpudētē sciret. maluit retinere. q mittere. Cæterū ipsa de ea re pontiano filio suo R omā scripsit. ēt causas consilii sui plene allegauit. Dixit illa omnia de ualitudine. nihil præterea esse. cur amplius deberet obdurare. Hæreditatem auitā longa uiduitate. cū despectu salutis suæ quæsisse. eādē sūma industria auxisse. iā deum uoluntate. ipsum uxori. fratrē eius uirili togæ idoneos esse. Tandem aliquādo se quoq; pateretur solitudini suæ. & ęgritu dini subuenire. Cęterum de pietate sua. & suptęmo iudicio nihil metuerēt. qualis uidua eis fuerit. talem

Denu ptura

Nup turisse

nuptam futuram. recitari iubebo exēplū epistolæ huius ad filium missę. Satis puto ex istis cuiuis liquere posse Pudentillam non meis carminibus ab obstinata uiduitate compulsam. sed olim sua sponte a nubendo nō alienā: me fortasse præ cæteris maluisse. quæ electio tam grauis fœminæ: cur mihi crimini potius q̄ honori danda sit: nō reperio: non nihil tamen miror quod Emilianus & Rufinus id iudiciū mulieris ægre ferant: cum ii qui Pudentillam in matrimoniū petiuerunt: æquo aio patiantur me sibi prælatū. Quod quidē illa ut faceret filio suo potius q̄ animo obsecuta ē. Ita factum. nec Emilianus poterit negare. Nam Pontianus acceptis litteris matris: cōfestim Romā aduolauit. metuens ne si quē auarū uirū nacta esset. oīa ut sæpe fit: in mariti domū cōferret. ea sollicitudo non mediocriter animū angebat: omnes illi fratriq; diuitiarum spes in facultatibus matris sitæ erant. Auus modicū reliquerat: mater sestertium quadragies possidebat. Ex quo sane aliquantā pecuniam. nullis tabulis: sed ut æquū erat mera fide acceptam filiis debebat. Hunc ille timorem mussitabat: aduersari ꝓpalam nō audebat: ne uideretur diffidere: cū in hoc statu res esset inter precationem matris & metū filii. forte ne an fato ego aduenio pergēs Alexādriā: dixissem hercule. qd' utinā nunquam euenisset. ni me uxoris meæ respectus prohiberet. hyems anni erat. ego ex fatigatiōe itineris aduect⁹. apud Appios ueteres amicos meos. quos honoris & amoris gratia nomino. aliquā multis diebus decumbo. Eo uenit ad me Pontianus. nā fuerat mihi nō ita pridē ante multos annos Athenis per quosdam communis amicos cōciliatus. & arto postea contubernio intime iunctus: facit omnia circa honorem meū obseruantur. circa salutem sollicite: circa amorem callide: quippe eteni uidebatur sibi peridoneū maritū matri repperisse. Cui bono piculo totā domus fortunā concrederet. Ac primo quidē uoluntatem meā uerbis inuersis periclitabundus. quoniā me uiæ cupidum & cōuersum ab uxoria re uidebat: orat saltē paulisper manere. uelle se mecū ꝓficisci. hyemem alterā pp Syrtis ęstus. & bestias operiēdā. qd illā mihi infirmitas exemisset. multis etiam precibus me ab amicis meis appiis affert. ut sese in domum matris suæ trāsferat: salubriorē mihi habitationē futuram. Præterea prospectu matris qui mihi gratissimus est liberius me ex ea fruiturū. Hæc oīa adnixus impenso studio persuadet: & matrem suam suumq; fratrē puerum istum mihi cōmēdat. non nihil a me in communioribus studiis adiuuatur. Augetur oppido familiaritas: interibi reualesco. Dissero aliquid postulantibus amicis: publice omnes qui aderant. ingenti celebritate basilicam qui locus auditorii erat: complentes. inter alia plæraq; cōgruētissima uoce insigniter acclamant: petētes ut remanerē: fieremq; ciuis æensium. Mox auditorio misso: pontianus eo principio me adort⁹: consensum publice uocis pro diuino auspicio interpretatur: aperitque consilium sibi esse: si ego non nolim: matrem suam cui plurimi inhient. mecum coniungere. quoniam mihi soli ait rerum omnium confidere sese & credere. ut id onus recipiam. quoniam non formosa pupilla. sed mediocri facie mater liberorum mihi offeratur. si hæc reputans. formæ aut diuitiorū gratia. me ad aliam conditionē reseruarem. neq; pro amico. neq; ꝓ philosopho facturū. Nimis multa oratio est. si uelim memorare. quæ ego cōtra responderi. Quam diu & quotiens inter nos uerbigeratum sit. quot & qualibus precibus me adgressus. haud prius omiserit. q̄ denique impetrarit. nōquin ego pudentillā. iam anno ꝑpeti assiduo conuictu probe spectassem. & uirtutem eius dotes explorassem. sed ut pote pegrinationis cupiens impedimentū matrimonii aliquantisper recusaueram. mox tamen ta

Mussitabat

Cōcrederet

Periclitabundus

Interibi Reualesco

[erbi]

[a]

[pe]

lẽ fœminã nihilo segnius uolui: q̃ si ultro appetissem. persuaserat idẽ põtianus matri suæ: ut me aliis oĩbus mallet: & quãprimũ hæc ꝑficere incredibili studio auebat: uix ab eo tãtã morã ĩperamus: dũ prius ipse uxorẽ duceret. frater eius uirilis togæ usum auspicaretur. tunc deinde ut nos cõiungeremur. utinã Hercule possem: quæ deinde dicenda sunt: sine maximo causæ dispẽdio trãsgredi: ne pontiano: cui errorẽ suũ deprecanti simpliciter ignoui: uidear nũc leuitatẽ exprobare. Cõfiteor. n. qđ mihi obiectũ est: eũ postq̃ uxorẽ duxerit: a cõspecta fide desciuisse: ac derepente aĩ mutatũ: qđ antea nimio studio festinarat: pari pertinacia ꝓhibitũ isse. Deniq; matrimoniũ nostrum ne coalesceret: quiduis pati: q duis facere: paratũ fuisse: quãuis oĩs illa: tum animi fœda mutatio: & suscepta cõtra matrẽ simultas nõ ipsi uitio uortẽda sit. sed socero eius excelli. Herennio Rufino: q unũ neminem in terris uiliorẽ se: aut ĩprobiorem aut inq̃natiorẽ reliq̃t. Perpaucis hominẽ q̃ modestissime potero: necessario demonstrabo. Nisi oĩo de eo reticuero: opam pdiderit: q; negociũ istud mihi ex summis uiribus conflauit. Hic est. n. puerulí huius ĩstigator: hic accusationis autor. hic aduocatorũ conductor: hic testium exemptor: hic totius calumniæ fornacula. hic Emiliani huius fax & flagellum: idq; apud oĩs intẽperantissime gloriat᷑: me suo machinatu reum postulatũ. Et sane habet ĩ istis qđ sibi plaudat. ẽ. n. litiũ oĩum depector: oĩum falsorũ cõmẽtator: oĩum simulationũ architectus: oĩum malorũ seminariũ: necnon idẽ libidinũ: ganearũq; locus: lustrũ lupanar. Iã ide ab ineunte æuo cũctis ꝓbris palã notus. olim ĩ pueritia: priusquã isto caluitio deformaretur: emasculatoribus suis ad oĩa infanda morigerus. Mox in iuuentute saltandis fabulis: exossis plane & eneruis. sed ut audio indocta & rudi mollitia. Negat᷑. n. qcq̃ histrionis habuisse præter ĩpudicitiam. In hac etiã ætate q̃ nunc est q istũ deperdiũt: multi sunt: honos auribus præfãdus ẽ: domus eius tota lenonia: tota familia cõtaminata: ipse ꝓpudiosus. uxor lupa. filii similes ꝑsus diebus ac noctibus ludibrio iuuẽtutis. ianua calcibus ꝓpulsata. fenestræ cãticis circũ strepitæ: tricliniũ cõmessatoribus inq̃etũ: cubiculũ adulteris peruiũ. neq; eni ulli ad introeundũ metus ẽ. nisi q preciũ marito nõ attulit. Ita ei lecti sui cõtumelia uectigalis ẽ. olim sollers suo: nũc cõiugis corpore: uulgo meret. cũ ipso pleriq; nec mẽtior cũ ipso inquã de uxoris noctibus paciscunt᷑. Iã illa iter uirum & uxorẽ nota collusio. q amplã stipẽ mulieri detulerũt: nemo eos obseruat. Suo arbitratu ascendũt. q ĩ amores uenere signo dato ꝓ adulteris deprehendũtur. & q̃si ad discendũ uenerint: nõ prius abeunt q̃ aliquid scripserit. Quid. n. faciat hõ miser: ampliusculа fortuna deuolutus. quã cũ fraude patris ex inopinato iuenerat: pater eius plurimis creditoribus defœneratus: maluit retinere pecuniã q̃ pudorẽ. nã cũ undiq; uersum tabulis flagitaretur: & quasi ĩsanus ab hoĩbus obuiis teneretur: lex inquit negat posse dissoluere: annulos aureos & oĩa insignia dignitatis abiicit. Cum creditoribus depaciscitur. pleraq; tamẽ rei familiaris ĩ nomen uxoris callidissima fraude confert. ipse egens: nudus. & ignomia sua tectus reliq̃t Rufino huic. non mentior: sestertiũ. xxx. deuorandũ. tantũ eni ad eũ de bonis matris liberũ uenit. præter qđ ei uxor sua quottidianis dotibus q̃siuit. Quæ tamẽ oĩa in paucis annis ita hic degulator studiose ĩ uentrem condidit. & omnimodis cohircinationibus dilapidauit: ut crederes metuere. ne quid habere ex fraude paterna diceretur. homo iustus & merus dedit operam. quod male partũ erat: ut male periret. nec qcq̃ ei relictũ ẽ ex largiore fortuna: præter ambitionẽ miseram & ꝓfundam gulam. Cæterũ uxor iam ꝓpe modũ uetula

Fornacula Depector Emasculator Exossis Deperdiunt

Amplius cula Defœnerntu

C c t l

Inuita & effœta: totã domũ cõtumeliis abnuit. Filia autẽ p adulescentulos ditiores inuita-
mẽtũ mẽto matris suæ: neqcq̃ circũlata: q̇busdã ẽt ꝓcis ad expiundũ pmissa: nisi i facilita-
tẽ Põtiani icidisset: fortasse an adhuc uidua: anteq̃ nupta: domi sedisset. Pontianus ei
multũ q̇dẽ dehortãtib9 nobis: nuptiaꝝ titu ũ falsum & imaginariũ donauit: nõ nes-
cius eã paulo ante q̃ duceret: a quodã hõestissimo iuuene: cui prius pacta fuerat: post
sacietatẽ derelictã. Venit igit̃ ad eũ noua nupta. secura. & intrepida. pudore dispolia
to. flore exoleto. flãmeo obsoleto. uirgo rursum post recẽs repudiũ. nomen potius af
ferens puellæ. q̃ integritatẽ. uectabatur octophoro. uidistis ꝓfecto q affuistis. q̃ ipro
ba iuuenum circũspectatrix. q̃ imodica sui ostentatrix. Quis nõ disciplinam matris
Pur- agnouit. cũ in puella uideret imedicatũ os & purpurissatas genas? & illices oculos?
puris- dos erat a creditore oĩs ad ternũtium pridie sumpta. & q̇dẽ grãdior q̃ domus exhau-
satus sta. & plena liberis postulabat. Sed. n. iste ut ẽ rei modicus. spei imodicus. pari aua-
Ter- ricia & egestate. totũ pudentillæ quadragies præsumptione cassa deuorarat. eoq; me
nunti amoliendum ratus. quo facilius pontiani facilitatem. pudentillæ solitudinẽ circũue-
um niret. infit generũ suũ obiurgare. ꝙ matrem suam mihi desponderat. suadet quãpri-
Extra mũ ex tanto piculo dum licet. pedẽ referat. Res matris ipse potius habeat. q̃ hõi ex-
rius trario sciens trãsmittat. ni ita faciat. iniicit scrupulũ amãti adulescentulos. ueterator
minatur se filiã abducturũ. Quid multis? iuuenẽ simplicẽ: præterea nouæ nuptæ ille
Obfre cebris obfrenatũ. suo arbitratu de uia deflectit. It ille ad matrẽ uerboꝝ Rufini geru
natus l9. sed neqcq̃ tẽptata ei9 grauitate. ultro ipse leuitatis & icõstãtię icrepit9. reportat ad
soceꝝ haud mollia. Matri suæ pręter igeniũ placidissimũ. & imobile: irã quoq; sua ex
Accen postulatiõe accẽsisse. nõ mediocre ꝑtinaciæ adiuuẽtũ. Respõdisse eã deniq; nõ clã se eẽ
sisse Rufini ex oratione secum expostulari. eo uel magis sibi auxilium mariti. aduersum
Aq̃rio eius desperatam auaritiã comparandum hisce auditis. exacerbatus aquariolus iste
lus uxoris suæ ita ira extimuit ita exarsit furore ut in fœminam sanctissimam & pudicis-
simam præsente filio eius digna cubiculo suo diceret. Amatricem eam me magum &
ueneficum clamitaret multis audientibus. quos si uoles nominabo se mihi sua manu
mortem allaturum. Vix hercule possum ire moderari ingens indignatio animo obo-
ritur tu ne effœminatissime tua manu cuiquam uiro mortem minitaris. At qua tandẽ
manu. Philomenæ an medeæ an Clitennestræ qua tamen consultas tanta mollicia aĩ
tanta formido ferri est sine cludine saltas. Sed ne longius ab ordine digrediar. Puden
tilla postq̃ filium uidet preter opinionem contra suam esse sentẽtiã deprauatum. rus
profecta scripsit ad eum obiurgandi gratia illas famosissimas litteras. quibus ut isti
aiebant confessa est sese mea magia in amorem inductam dementare quas tamen litte
ras tabulario pontiani præsente & contra scribente Emiliano nudiustertius tuo iussu
maxime testato descripsimus i quibus omnia contra prædicationem istorum pro me
Excu- reperiuntur q̃q̃ etsi districtius magum me dixisset posset uideri excusabunda. se fi-
sabun lio uim meam q̃ uoluntatem suam causari maluisse. an sola phœdra falsum epistoliũ
da de amore commentata est. An non omnibus mulieribus hæc ars usitata est ut cum ali
i- quid eiusmodi uelle ceperunt malint coacte uideri. ꝙ si aio etiam ita putauit me ma-
i- gum esse iccirco ne magus habear quia hoc scripsit pudentilla: uos tot argumẽtis. tot
testibus. tanta oratione magum me non ꝓbatis illa uno uerbo ꝓbaret. Et quanto tã
dem grauius habendum est. quod in iudicio subscribitur quam quod in epistola scri
bitur. Quin tu meismet factis nõ alienis uerbis reuincis: Cæterum eadẽ uia multi

rei cuiusuis maleficii postulabuntur: si ratum futurum est: quod quisq; i epistola sua uel amore uel odio cuiuspiam scripserit. Magum te scripsit pudentilla: igitur magus es. Quid si consulem me scripsisset: consul essem: quid enim si pictorem. si medicum quid deniq; si innocentem: nũ aliquod hoꝝ putares iccirco ꝙ illa dixisset nihil scilicet: At qui piniuriũ est: ei fidem in peioribus habere: cui in melioribꝰ nõ haberes posse litteras eius ad perniciẽ nõ posse ad salutẽ. Sed inquieti aĩ fuit: efflictim te amabat concedo interim. nun tamen omnes qui amantur: magi sunt. si hoc forte qui amat scripserit. Cedo nunc quod pudentilla me in eo tempore non amabat. siquidem id foris scripsit. quod palã erat mihi obfuturũ. Postremo q̃d uis sanã an insanã fuisse dũ scriberet. sanam dices. Nihil ergo erat magicis artibus passa. Insanam respondebis: Nesciit ergo quid scripserit eoq; ei fides nõ habenda est. imo ẽt si fuisset insana: insanã se esse nescisset. Nã ut absurde facit qui tacere se dicit: quod ibidem dicendo tacere sese nõ tacet & ipsa ꝓfessione quod ꝓfitetur infirmat: ita uel magis hoc repugnat: Ego insanio quod uerum non est: nisi sciens dicit. porro sanus est qui scit quid sit insania. qppe insania scire se non potest. nõ magis q̃ cæcitas se uidere. Igitur pudẽtilla cõpos mẽtis se non putabat. possũ si uelim pluribus. Sed mitto dialecticam. ipsas litteras longe aliud clamantis: & quasi dedita opera ad iudicium istud præparatas. & accommodatas recitabo. Accipe tu: & lege. Vsq; dum ego inter loquar substine pulisper quæ sequuntur. nã & diuerticulũ rei uẽtum est. Adhuc enim maxime q̃tũ equidẽ aĩaduerti: nusq̃ mulier magiam nominauit. sed ordinem repetiuit eundẽ quem ego paulo prius longa uiduitate: de remedio ualitudinis: de uoluntate nubendi: de meis laudibus q̃s ex pontiano cognouerat: de suasu ipsius ut mihi potissimum nuberet. Hæc usq; adhuc lecta sunt. superest ea pars epistolæ: quæ similiter pro me scripta: in me metipsũ uertit cornua: ad expellẽdũ a me crimen magiæ: sedulo omissa: mẽorabili laude Rufini uice mutauit. & ultro contrariam mihi opinionem quorundã æensiũ: quasi mago quæsiuit. Multa fando maxime audisti: & plura legendo didicisti: non pauca experiendo cõperisti. Sed enim uersutiã tã insidiosã tam admirabili scelere conflatam: negabis te unq̃ cognouisse quis palamedes: quis Sisiphas. quis deniq; Euribates aut phirimondas talem excogitasset. Omnes isti quos nominaui. & si q præterea fuerũt dolo memorãdi: si cum hac una Ruffini fallacia cõtendãtur. machi prorsus & bochones uidebũtur. O mirũ cõmetum. o subtilitas digna carcere. & robore. qs credat effici potuisse. ut quæ defensio fuerat eadem manẽtibꝫ eisdẽ litteris ĩ accusatiõe trãsuerteretur. Est Hercule icredibile. sed hoc incredibile. ꝙ sit factũ ꝓbabo. Obiurgatio erat matris ad filium ꝙ me talẽ uirũ. qualẽ sibi prædicasset. nunc de Ruffini sententia magum dictaret. Verba ipsa ad hunc modum se habebant.

Hæc ipsa uerba Rufinus. quę gręce interposuit sola excerpta & ab ordine suo seiugata quasi cõfessionem mulieris circunferẽs & põtianũ per forum ductas uulgo ostendebat ipsas mulieris litteras: illatenus qua dixi legendas præbebat cætera supra & infra scripta occultabat. Turpiora eẽ q̃ ut ostẽderẽtur: dictitabat. Satis esse confessionem mulieris de magia cognosci. Quid quæris. uerisimile oĩbꝫ uisũ. Quę purgandi mei gratia scripta erant eadẽ mihi ĩmanẽ inuidiã apud imperitos conciuere. Turbabat ĩpurus hic in medio foro bacchabundus. epistolam sæpe aperiens ꝓquiritabat. Apuleius magus dicit ipsa quæ sentit & patitur q̃d uultis amplius. Nemo erat qui pro me ferret: ac si responderet. Totam sodes epistolam ce-

Efflictim

Diuerticulũ

Bochones

Illatenus

do. Sine oĩa ĩspiciam pricipio ad finem plegã. multa sunt. quæ sola prolata. calum-
niæ possint uideri obnoxia. cuiauis oratio insimulari põt. si ea q̃ e prioribus nexa sunt
principio sui defraudentur. si quædã ex ordine scripto℞ ad libidinẽ supprimantur. si
quæ simulationis cã dicta sũt. adseuerantis ꝓnũciatione: q̃ exprobrantis legantur.
Hęc & id genus ea q̃ merito tũc dici potuerint. ipse ordo epistolæ ostẽdat. At tu Emi
liane recognosce an & hæc mecũ testato descripserit. Oro te maxie si litteræ ita ut par
tim uocales dicũtur et ꝓpriã uocẽ usurparent si uerba ita ut poetæ aiunt pinnis apta
uulgo uolarent nonne cũ primũ epistolã istã Rufinus mala fide excerperet pauca le
geret multa & meliora sciens reticeret nõne tunc cæteræ litteræ sceleste se detineri ꝓ
clamassent uerba suppressa de Rufini manibus foras euolassẽt. Totũ forũ tumultu
cõplessent si quoq₃ a Pudentilla missas: Sibi ẽt q̃ dicerent mandata improbo ac nefa-
rio hoĩ per alienas litteras falsũ facere tẽptanti ne auscultarent: Sibi potius audirent
Apuleiũ magiæ nõ accusatũ a Pudentilla sed accusante Rufino absolutũ. Quæ om
nia etsi tum dicta non sunt: tũ nunc cũ magis ꝓsunt: luce illustrius apparent. Patent
artes tuæ Rufine: fraudes hiant: detectũ mendaciũ est ueritas olim interuersa: nunc
se effert. & uelut alto barathro calumnias emergit. Ad litteras pudentillæ prouoca-
stis. Litteris uinco: qua℞ si uultis extremã quoq₃ clausulã audire non inuidebo. Dic
Obcã tata tu quibus uerbis epistolam finierit mulier obcantata: uecors: amens amãs. Etiam ne
amplius reclamat uobis pudentilla: & sanitatem suam a uestris calumniis quodam
præconio uindicat. Nubendi autem seu rationem seu necessitatem fato ascribit a quo
multum magia remota est uel potius omnino sublata. Quæ enim relinquitur uis cã-
taminibus & ueneficiis si fatum rei cuiusque ueluti uiolentissimus torrens neque reti-
neri potest: neque impelli. Igitur hac sententia sua pudentilla non modo me magũ
sed omnino esse magiam negauit. Bene quod uos festinatio iudicii anteuortit nequid
in istis litteris ex ocio nouaretis. Tuum hoc maxime tuæque prouidentiæ beneficium
est quod a principio intellectas calumnia ne corroborarẽtur tempore. præcipitasti &
nulla impartita mora subneruasti. Finge nunc aliquid matrem filio secretis litteris de
amore uti assolet: confessam: hoccine uerum fuit Rufine: hoc non dico pium: sed sal-
tem humanum promulgari eas litteras & potissimum filii præconio publicari. Sed
sum ego inscius qui postulo ut alienum pudorem conserues. qui tuum perdideris.
Cur autem præterita conqueror cum non sint minus acerba præsentia. Huc usque a
uobis miserum istum puerum deprauatum ut matris suæ epistolas quas putat ama-
torias pro tribunali proconsuli recitet. apud uirum sanctissimum. cl. Maximum: an
te has imperatoris pii statuas filius matris suæ pudenda exprobret stupra: & amores
Suspi ritus obiectet. Quis tã ẽ mitis: qn exacerbescat. Tu ne ultro parentis tuæ aĩum ĩ istis scru-
tãs oculos obseruas: suspiritus numeras: adfectiões exploras. tabulas ĩtercipis. amo
rẽ reuincis. Tu ne qd ĩ cubiculo agat pquiris: ne mater tua nõ dico amatrix: sed ne oĩo
fœia est: ne tu in ea cogitas nisi unã parẽtis religionẽ. O ĩfœlix ute℞ tuũ pudentilla o
sterilitas liberis potior o infausti decẽ menses. o ingrati. xiiii. ãni uiduitatis. uipera ut
audio: exeso matris utero in lucẽ ꝓserpit: atq₃ ita parricidio gignitur: At enĩ tibi a fi-
lio iã adulto acerbiores morsꝰ uiuenti & uidẽti: offeruntur silentiũ tuũ laniatur: pu-
dor tuꝰ carpitur pectꝰ tuũ foditur uiscera ĩtima ꝓtrahuntur. Hascine gratias bonus
filius matri respondes: ob datã uitã: ob acquisitã hæreditatem: ob. xiiii. anno℞ lon-
gas alimonias. Hiscine te patruꝰ disciplinis erudiuit: ut si cõpertũ habeas: filios tibi

similes futuros: nõ audeas ducere uxorẽ. Est ille poetæ uersus nõ ignotus. Odi pueru
los præcoci sapientia. sed enĩ malicia præconi pueꝝ. Quis nõ auersetur: atq; oderit:
cũ uideat uelut monstrũ quoddã primus robustos scelere q̃ tẽpore ante nocentem q̃
potentẽ: uiridi pueritia cana malicia: uel potius hoc magis noxiũ: ꝙ cũ uenia perni-
ciosus est: & nõdũ pene iã iniuriæ sufficit: iniuriæ dico imo enĩ sceleri aduersũ parentẽ
nefando ĩmani ĩpetibili. Athenienses quidẽ pp cõe ius humanitatis ex captiuis episto Impe-
lis philippi macedonis hostis sui unã epistolã: cũ singulæ p[l]ublice legerentur recita- tibilis
ri ꝓhibuerunt: quæ erat ad uxorẽ olympiadẽ conscripta: hosti potius pepercerunt:
ne maritale secretũ diuulgarent præferendũ rati fas cõe ꝓprie ultioni. Tales hostes ad
uersus hostẽ. Tu qualis filius matris epistolas de amore ut ais scriptas. i isto cœtu le-
gis in quo si aliquẽ poetã lasciuiorẽ iubereris legere: ꝑfecto nõ auderes pudore tũ ali
quo impedire: imo enim nũq̃ matris tuæ litteras attigisses si ullas alias litteras attigis
ses: ad quã ausus es tuã ipsius epistolã legendã dare quã nimis irreuerenter: nimis cõ-
tumeliose: & turpiter de matre tua scriptã cum adhuc in eius sinu alerere: miseras clã-
culo ad pontianũ. s. ne semel peccasses: ac tã bonũ tuũ factũ obtuto capesseret. Mi-
ser non intelligis iccirco patruũ tuũ hoc fieri passũ: quo se oĩbꝫ purgaret: si ex litteris
tuis nosceretur: te ẽt priꝰ q̃ ad eũ cõmigrasses: ẽt cũ matri blãdirere. tũ iã tũ uulpionẽ
& ĩpiũ fuisse. Cæteꝝ neq; in aĩum inducere. tam stultũ Emilianũ eẽ ut arbitretur mi-
hi lr̃as pueri & eiusdẽ accusatoris mei obfuturas. Fuit & illa cõmenticia epistola: neq;
mea manu scripta: neq; uerisimiliter cõficta: qua uideri uolebant blanditiis a me mu-
lierẽ sollicitatã. Cur ergo blandirer si magiæ cõfidebã: qua aũt uia ad istos ꝑuenit epi
stola: ad pudentillã. s. ꝑ aliquẽ fidelẽ missa ut in re tali actitari solet: cur præterea tam
uitiosis uerbis: tam barbaro sermone ego cõscriberẽ: quẽ iidẽ dicunt nequaquã græ-
cæ linguæ ĩpitũ. Cur aũt tã absurdis: tanq; tabernariis blandiciis subagitarẽ: quem
iidẽ aiũt uersibꝫ amatoriis satis scite lasciuire. Sic est ꝑfecto cuiuis palã ẽ. Hic q̃ epi-
stolã Pudentillæ græcatiorẽ legere nõ poterat: hãc ut suã faciliꝰ legit: & aptiꝰ commẽ
dauit. Sed iã de epistolis satis dictũ hẽbo: si hoc unũ addidero: pudẽtillã q̃ scripserat Græca
dissimulamẽti cã & deridiculi post hasce lr̃as euocasse ad se filios: & nuꝝ cũ his ferme tior
duobꝫ mẽsibꝫ cõuersatã dicat hic piꝰ filius qd in eo tpe secus agentẽ uel loquẽtẽ ma- Dissi-
trẽ suã pp ĩsaniã uiderit. neget eã rationibꝫ uilliconũ: & opilionũ: & eqsitionũ: soler- mula-
tissima subscripsisse. neget fratrẽ suũ põtianũ grauiter ab ea monitũ ut sibi ab ĩsidiis mentũ
Rufini caueret. Neget uere obiurgatũ qd lr̃as quas ad eũ miserat uulgo circũtulisset Villi-
nec tñ bona fide legisset. Neget post ista quæ dixi. matrẽ suã mihi apud uillã iam pri- cones
dẽ cõdicto loco nupsisse. Quippe ita placuerat in suburbana uilla potiꝰ ut cõiũgare-
mur. ne ciues denuo ad sportulas cõuolarent. cũ aut pridẽ pudentilla de suo qnqua-
ginta milia nummũ in populũ expũxisset ea die: qua põtianus uxorẽ duxit & hic pue
rulꝰ toga est inuolutus. Præterea ut cõuiuiis multis ac molestiis supersederemꝰ: quę
ferme ex more nouis maritis obeunda sunt. Habes Emiliane causã totã: cur tabulæ
nuptiales inter me ac pudentilla. nõ in oppido sint. sed in uilla suburbana cõsignatæ.
ne qnq̃ginta milia nũmũ denuo ꝓfundẽda essent. nec tecũ aut apud te cœnãdũ esset.
Estne cã idonea. Miror tñ qd tu a uilla tantopꝑe abhorreas q̃ plerũq; rure uersere. Lex
quidẽ Iulia de maritandis ordinibus nunq̃. s. ad hunc modũ interdicit. Vxorẽ in uil-
la ne ducito. Immo si ueꝝ uelis. uxor ad prolẽ multo auspicatius in uilla q̃ in oppido
ducitur. In solo uberi: q̃ in loco sterili. In agri cespite: q̃ in fori silice: Mater futura in

ipso materno. si nubat in segete. adulta super fœcundam glebam. uel enim sub ul-
mo marita cubet in ipso gremio terræ. matres inter soboles herbaꝝ: & propagines ui
tium. & arboꝝ germina. ibi & ille celleberrimus in comœdiis uersus de proximo cō
gruit: Romanoꝝ et maio
ribus quintiis & serranis & multis aliis similibus. non modo uxores uerum etiam cō
sulatus. & dictaturæ in agris offerebantur. Cohibebā me in tam prolixo loco ne tibi
gratum faciam si uillam laudauero. De ætate uero Pudentillæ. de qua post ista satis
confidenter mentitus es ut etiam. lx: annos natam diceres nupsisse. de ea paucis tibi
respondebo. Nam in re tam perspicua non opus est pluribus disputare. Pater eiꝰ na
tam sibi filiam more cæteroꝝ professus est tabulæ eius partim tabulario publico ptī
domo adseruantur. Quæ tibi ob os obiiciūtur. porrige Emiliano tabulas istas lignū
consideret: signa quæ ipressa sunt recognoscat: consules legat annos cōputet quos. lx
mulieri assignabat probet quinq; & quinquaginta: lustro mētitus est: parum hoc est
liberalius agam. Nam & ipse pudentillæ multos annos largitus est. Redonabo
igitur uicissim: Decem annos mezentius cum ulyxe errauit quinquaginta saltem
annorum mulierem ostendat. Quid multis: ut cum quadruplatore agam bis duplū
Quadruplator — quinquennium faciam. xx. annos semel detraham. Iube maxime consules computa
ri: nisi fallor inuenies nunc pudentillæ haud multo amplius. xl. annorum ætatis ire.
O falsum audax & nimiū. o mendacium. xx. annoꝝ exilio puniendū: dimidio tanta
Emilianæ mentiri falsa audeas sesqualtera? Si. xxx. annos pro decem dixisses: posses
uideri pro cōputationis gestu errasse quos circulare debueris digitos: aperuisse. Cum
uero. xl. quæ facilius cæteris porrecta palma significātur: ea. xl. tu dimidio auges nō
potes digitorum gestu errasse: nisi forte. xxx. annoꝝ pudentillā ratus: binos cuiusq;
anni consules numerasti. Missa hæc facio: uenio nunc ad ipsum stirpē accusationis:
ad ipsam causam maleficii respondeat Emilianus & Rufinus ob quod emolumentū
& si maxime magus forem: pudentillam carminibus & uenenis ad matrimoniū pel-
lexissem. Atq; ego scio plerosq; reos alicuius facinoris postulatos si fuisse quæpiā cau
sæ probarentur: hoc uno se tamen abunde defendisse. Vitam suam procul ab huius-
modi sceleribus abhorrere: nec id sibi obesse debere: q̄ uideantur quædā fuisse ad ma
leficium perpetrandum inuitamenta: non enim omnia quæ fieri potuerint pro factis
habenda. Rerum uices uarias euenire: certum indicem cuiusq; animum esse: qui sem
per eodem ingenio ad uirtutem uel ad maliciam moratus: firmum argumentum est
accipiendi criminis aut respondendi. Hæc ego q̄q̄ possim merito dicere: tamen uobis
condono. Nec satis mihi duco si me omnium quæ insimulastis abūde purgaui: si nus
q̄ passus sum: uel exiguam suspicionem magiæ consistere. reputate uobiscum quāta
fiducia innocentiæ meæ: quantoq; despectu uestri agam. si una causa uel minima fue-
rit inuenta: cur ego debuerim pudentillæ nuptias ob aliquod meum commodū appe
tere si qualibet modicum emolumentum probaueritis: Ego ille sim Carinondas: uel
Damigeron: uel Hismoses: uel Ioannes. uel Apollonius. uel ipse Dardanus: uel qui
cunq; alius post Zoroastren & Hostanen inter magos celebratus est. Vide q̄so maxi
me quem tumultum suscitarint quoniam ego paucos magorum nominatim percen
sui. Quid faciam tam rudibus tam barbaris doceam Rufinum. Hæc & multo plu-
ra alia nomina in bibliothecis publicis apud clarissimos scriptores me legisse. An di-
sputem longe aliud esse noticiam nominum. aliud artis eius[illegible]m habere communio-

nem: nec debere doctrinæ instrumentum & eruditionis memoriam pro confessione criminis haberi. An quod multo præstabilius est tua doctrina Claudi maxime tuaq; perfecta eruditione fretus. contemnam stultis & impolitis ad hæc respondere? Ita potius faciam quid illi existiment nauci non putabo. quod institui pergam disputare nullam mihi causam fuisse pudentillam ueneficiis ad nuptias prolectandi formã mulieris & ætatem ipsi ultro improbauerunt. idq; mihi uitio dederunt talem uxorem cã auaritiæ concupisse atq; adeo primo dotem in congressu grandem & uberem rapuisse. Ad hæc maxime longa oratione fatigare te non est consilium. nihil uerbis opus est cum multo disertius ipsæ tabulæ loquãtur. In qb9 oĩa cõtra q̃ isti ex sua rapacitate de me quoq; coiectauerũt facta ĩpresentiaꝝ & ꝓuisa ĩposteꝝ deprehendes. iam primum mulieris locupletissimę modicã dotẽ neque eã datã. sed tantũmõ ꝓmissã pręter hęc ea conditione factam coniectionẽ si nullis ex me susceptis liberis uita demigrasset: ut dos oĩs apud filios eius pontianũ & pudentẽ maneret. Sin uero uno una ue superstite diẽ suum obisset: uti tum diuidua pars dotis posteriori filio reliqua prioribus cederet. Hæc ut dico tabulis ipsis docebo. Fors fuerit ut ne sic quidẽ credat Emilianus sola. ccc. milia nummũ scripta eorũq; repetitionẽ filiis pudentillæ pacto datã: capiens ipse tu manib9 tuis tabulas istas. da ĩpulsori tuo Rufino legat: Pudeat illũ tumidi aĩ sui: & ambitiosæ mendacitatis q̃ppe ipse egẽs nudus. cccc. milib9 nũmũ a creditore acceptis filiã dotauit pudẽtilla locuples fœia. ccc. milib9 dotis fuit cõtenta: & maritũ hẽt & multis sæpe & ingẽtibus dotib9 spretis inani noĩe tantulæ dotis cõtentũ. Cæterũ præter uxorẽ suã nihil cõputantẽ oẽm suppellectilẽ cũctasq; diuitias in concordia cõiugis: & multo amore ponentẽ. Quãq̃ q̃s oĩm uel exigue reꝝ peritus culpare auderet: si mulier uidua & mediocri forma at non ætate mediocri: nubere uolẽs: longa dote & molli conditione inuitasset iuuenẽ: neq; corpe neq; aĩo neq; fortuna pœnitendũ. Virgo formosa & si sit oppido paup tñ abunde dotata est: affert q̃ppe ad maritũ nouũ aĩ indolẽ pulchritudinis gratiã: floris rudimẽtũ. Ipsa uirginitatis cõmendatio iure meritoq; oib9 maritis acceptissima est. Nã q̃dcũq; aliud in dotẽ acceperis: potes cũ libuit ne sis beneficio obstrict9: oẽ ut acceperas: retribuere prædiis cædere: sola uirginitas cũ semel accepta est reddi nequitur. Sola apud maritũ ex rebus dotalibus remanet. Vidua autẽ qualis nuptiis uenit: talis diuortio digreditur nihil affert impossibile: sed uenit iã ab alio præflorata: certe tibi ad q̃ uelis minime docilis nõ min9 suspectãs nouã domũ: q̃ ipsa iã ob unũ diuortiũ suspectãda: siue illa morte amisit maritũ ut scæui oĩs mulier & infausti cõiugii: minime appetenda: seu repudio digressa ẽ: utrãuis habeat culpa mulier quæ aut tam intolerabilis fuit: ut repudiaretur: aut tã ĩsolẽs ut repudiaret. Ob hæc & alia uiduæ dote aucta procos sollicitant q̃d pudẽtilla quoque in alio marito fecisset: si phũm spernentẽ dotis nõ repperisset. Age uero si auaritiæ cã mulierẽ cõcupissem q̃d mihi utilius ad possidendã domũ eius fuit: q̃ simultatẽ inter matrẽ & filios serere: Alienare ab eius aĩo liberoꝝ caritatẽ. quo liberius & arcti9 desolatã muliere solus possiderẽ. Fuit ne hoc prædonis: q̃d esse uos fingitis. Ego uero q̃etis & cõcordiæ & pietatis autor cõciliator: fauissor nõ mõ noua odia nõ serui. sed uetera quoq; funditus extirpaui. Suasi uxori meæ: cuius ut isti aiũt iam uniuersas opes transuorarã: suasi ĩquã ac deniq; persuasi: ut filiis pecuniã suã reposcẽtib9. de quo supra dixerã: ut eã pecuniã sine mora redderet in prædiis: uili æstimatis: & q̃to ipsi uolebãt. Præterea ex re familiari sua fructuosissimos agros: & grandẽ domum: opulẽte

Pręflorata

ornatam: magnaq; uim tritici & ordei & uini & olei: cęterorūq; fructuū. seruos quoque haud minus quadringentis pecora amplius neque pauca: neque abiecti precii donaret ut eos & ex ea quam tribuisset parte: securos haberet & ad cętera hęreditatis bona spe inuitaret. Hęc ego ab inuita pudentilla patietur enim me uti res fuit ita dicere: egre exauditus ingentibus precibus inuitæ & iratæ extorsi. Matrem filiis recōciliaui. Priuignos meos primo hoc uitrici beneficio grandi pecunia auxi. Cognitum hoc est tota ciuitate. Rufinum omnes execrati me laudibus tulere. Venerat ad nos prius q̄ istam donationē mater perficeret ut cum dissimili isto fratre suo pontianus ante pedes nostros aduolutus ueniam & obliuionem preteritorum omnium postularet flēs & manus nostras osculabundus ac dicens pœnitere quod Rufino & similib⁹ auscultari. Petit postea suppliciter uti se Lolliāo quoque auito. C. V. purgem cui haud pridem tyrocinio profectionis suæ fuerat a me cōmendatus quippe cōpererat ante paucos dies omnia me ut acta erant: ad eum perscripsisse. Id quoque a me impetrat. Itaque accæptis litteris Carthaginē pergit. ubi iā prope exacto consulatus sui munere. Lollianus auitus te maxime opperiebat̄. His epistolis meis lect̄ s. pro sua eximia humanitate: gratulatus Pontiano quod cito errorem suum correxisset rescripsit mihi per eum. Quas litteras dii boni. Qua doctrina. Quo lepore. Qua uerborum amœnitate simul & iucunditate: prorsus ut uir bonus dicendi peritus. Scio te maxime libenter eius litteras auditurum. Et quidem si perlegam mea uoce pronunciabo. Cedo tu auiti epistolas ut quæ semper ornamento mihi fuerunt. sint nunc etiam saluti. At tu licebit aquam sinas fluere. Nāque optimi uiri litteras ter & quater ab eo quātouis temporis dispendio lectitarem. Non sum nescius debuisse me post istas auiti litteras perorare. Quem enim laudatorem locupletiorem: quem testem uitæ meæ sanctiorē producam. Quem denique aduocatum facundiorem. Multos in uita mea Romani nominis disertos uiros sedulo cognoui. sed sum æque neminem admiratus. Nemo est hodie: quantum mea opinio fert: alicuius in æloquentia laudis ac spei: qui nauitus esse longe malit si cum eo se remota inuidia uelit conferre. quippe omnes fandi uirtutes pene diuersæ in illo uiro congruunt. Quancunq; orationem struxerit auitus. ita illa erit undiq; Cato grauitatem requirat: neq; Lelius lenitatem neq; Gracchus impetū nec Cæsar calorem nec Hortensius distributionem nec Caluus argutias nec parsimoniam Salustius: nec opulentiam Cicero. Prorsus in qua ne omnis persequar: si auitū audias: neque additum quicq̄ uelis: neq; detractum: neq; autem aliquid commutatū Video maxime q̄ benigne audias quæ in amico tuo auito recognoscis. Tua me comitas ut uel pauca dicerem de eo: inuitauit. At non usqueadeo tuæ beniuolentiæ indulgebo ut mihi permittam iam prope modum fesso: in causa prorsus ad finem inclinata de egregiis uirtutibus eius nunc demum incipere. Quin potius eas integris uirib⁹ & tempori libero seruem. Nunc etiam mihi quod ægre fero a commemoratione tanti uiri ad pestes istas oratio reuoluenda est. Audes ne te ergo Emiliane cum auito conferre. Quem ne ille bonum uirum ait cuius animi disputationem tam plene suis litteris collaudat: eū tu magię maleficii criminis isectabere. An iuasisse me domū pudētillæ & cōpilare bōa ei⁹ tu magis dolere dēs q̄ doluisset Pōtian⁹: q mihi ob paucoꝝ dieꝝ uso. s. istic tu: ortas simulates ēt absēti apd auitū satisfecit: q mihi apud tatū uirum

gratias egit. puta me acta apud Auitum: non litteras ipsius legisse: quid posses
uel quas quis in isto negocio accusare. pontianus ipseq̄d a matre donatum acceperat:
meo numeri acceptum ferebat. pontianus me uictricum sibi cōtigisse itimis affectiō
nibus letabatur. q̄d utinam incolumis Carthagine reuertisset. uel quoniā sic ei fue-
rat fato decretum utinam tu Ruffine sūmū ei⁹ iudiciū nō impedisses. quas mihi aut
corā: aut denique intestamento gratias egisset. Litteras tamē quas ad me Carthaginē
uel iam aduenie(n)s ex itinere præmisit. quas adhuc ualidus. quas iam eger. plenas ho
noris plenas amoris. quæso maxime. paulisper recitari sinas ut sciat frater ei⁹. accusa
tor meus. q̄ i omnibus mineruæ curriculum cum fratre optimæ memorie uiro currat
audisti ne uocabula quæ mihi pontianus frater tuus tribuerat. me parentē suū. me
dominum. me magistrum tum sepe alias: tum i extremo tēpore uite uocās. possem
tuas quoq; paris epistolas ꝓmere. si uel exiguā morā tanti putarē potius testamen-
tum illud recens tui fratris. quā q̄ iperfectum tamen ꝓferri cuperem in quo mei offi
ciosissime & honestissime meminit. q̄d tamē testamentū Rufinus neq; cōparari: neq;
perfici passus: ēt pudore perditæ hæreditatis. q̄ paucorū mensium: quibus socer pon
tiani fuit: magno quidem precio noctiū computarat. Præterea nescio quos chaldæ
os consuluerat: quo lucro filiam collocaret. Qui ut audio. utinā illud nō ueræ respō
dissent: primū eius maritū in paucis mensibus moriturū. Cætera enim de hęreditate
ut assolēt: ad cōsulentis uotū cōfixerunt. uerū ut dii uoluere quasi ceca bestia. incassū
hiauit. P ontianus eni filiā ruffini male compertā. nō mō hæredē non reliquit: sed ne Ex ter
honesto quidem legato impartiuit. quippe qui ei ad ignominiā lintea ascribi ducento nasse.
rum fere denariorū iussit: ut intelligeretur iratus potius externasse eā q̄ oblitus præte
risse. Scripsit aūt hęredes tam hoc testameto q̄ priore: q̄d lectū est: matrē cū fratre cui Ob-
ut uides admodū puero tandē illā filiæ suę machinā Rufin⁹ admonet. Ac mulierē sternit
alioqui multo natu maiorē nuperrime uxorē fratris: misero puero obiicit & obster- Ille-
nit. At illæ puellæ meretricis blandimētis: & lenonis patris illectamentis captus & ctamē
possessus: exinde ut frater eius aīam edidit relicta matre: & ad patruum cōmigrauit: tum.
quo facilius remotis nobis cœpta perficerentur. Fauet enim rufino Emilianus: & ꝓ-
uentum cupit. Ehem recte uos ammonētis. ēt suā spē bonus patruus temperat i isto
ac fouet qui sciat intestati pueri legitimū magis q̄ iustū hęredē futurū nollem hercule
hoc a me profectū: nō fuit meę moderatiōis tacitas oīum suspiciones palā abrūpere:
male uos qui suggessistis. Plane quidē si puerū uelis: multi mirantur Emiliæ tam re
pentinā circū puerꝝ istū tuā pietatē. postquā frater eius pontianus est mortuus. cum Inue-
antea tam ignotus illi fueris: ut sępe ne in occursu quidē filiū fratris tui de facie agno- stis.
sceres. at nūc adeo nulla re aduersaris: ut per hæc suspitiōibus fidē facias. inuestem a Vesti-
nobis accepisti. Vesticipem illico reddidisti: cum a nobis regeretur. ad magistros ceps:
ibat. At ab iis nunc magna fugela in Ganeum fugit. Amicos serios aspernatur Frige-
cum adolescentulis postremissimis inter scorta & pocula puer hoc æui in conuiuium la.
agitat. Ipse domi tuę rector: ipsæ familiæ dominus: ipse magister in conuiuio: in C
ludo quoque gladiatorio frequens uisitur: nomina gladiatorum & pugnas & uul-
nera. plane quidem ut puer honeste ab ipso lanista docetur. Loquitur nūq̄ nisi pu
nice. & si q̄d adhuc a m̄re gręcissat. latīe.n. neq; uult neq; pōt. audisti maxīe paulo aū
ꝓh nefas priuignū meū frem pōtiāi diserti iuuēis uix singulas syllaba frigultiētē cū

ab eo quæreres dōnasset ne illis mater quæ ego dicebā. me adiuuante donata. Te-
stor igitur te Claudi Maxime. uosq; qui in cōsilio estis uosq; etiam qui tribunali me-
cum adsistitis: hęc damna & dedecora moꝝ eius patruo huic. & candidato illi socero
adsignanda meq; post hac nil boni cōsultuꝝ: qd talis priuignus curæ meæ iugum cer
uice excusserit neq; postea ꝓ eo matri ei⁹ supplicatuꝝ. Nā qd penissime oblit⁹ sū nu
penissime. perrime cū testamentum pudētilla post mortē pōtiani filii sui. in mala ualitudie scri
pserit diu sum aduersus illā renisus. ne hunc ob toto isignes cōtumelias. ob toto iniu
Elogium rias exhęredaret. Elogiū grauissimū iā totum mediusfidius perscriptum: ut abole-
ret: impensis precibus oraui. postremo ni impetrarē: diuersuꝝ me ab ea cōminat⁹ sū
mihi hāc ueniā tribueret. malum filium beneficio uinceret. me inuidia oī liberaret nec
pri⁹ destiti. q̄ ita fecit. Doleo me hunc sit scrupulum Emiliano dempsisse: tā iopina
tā semitā idicasse. specta quæso Maxie. ut hisce auditis subito obstupuerit. ut ocu-
los ad terras demiserit: enim lōge secius rat⁹ fuerat nec immerito. mulierē filii contu-
meliis infectā. meis officiis deuictā sciebat de me quoq; fuit qd timeret. Quis enim
uel æque ut ego spernēs hęreditatis tū uindicari de tā inofficioso priuigno recusasset.
Hæc præcipue sollicitudo eos ad accusationē mei stimulauit. hęreditatē oēm mihi
relictā. falso ex sua auaricia cōiectauere. soluo uos in pręteritum isto metu. Nāque
aīum meū neq; hęreditatis. neq; ultiōis occasio potuit loco demouere. pugnaui cum
irata mr̄e ꝓ priuigno malo uitricus: ueluti pr̄ pro optimo filio aduersus nouercam.
nec satis fuit. ni bone uxoris ꝓlyxā liberalitatē circa me nimio plus ęquo coercerē.
Cedo tu testamentum iā inimico filio a mr̄e factum me quē isti prędonem dicerent.
uerba singula cū precib⁹ præeunte. Rumpi tabulas istas iube Maxime. iuuenes filiū
hęredē: mihi uero tenue nescio qd honoris grā legatū: ne si qd ei humanit⁹ attigisset:
nomē marit⁹ in uxoris tabulis nō haberē. Cape ista: ut matris tuæ testamentū: Ve-
re hoc qdē inofficiosū. Quid ni in quo obsequentissimū maritum exhęredauit: inimi
cissimū filiū scripsit hæredē imo enimuero nō filiū: sed Emiliani spes: & Rufini nu-
ptias. sed temulentū illud collegium. parasitos tuos. Accipe inquā filioꝝ optime: &
positis paulisper epistolis amatoriis: matris lege potius testamentū: si qd quasi insa-
na scripsit: hic reperies: & qdē mox a principio. Sicinius pudens filius meus mihi hæ
res esto. Fateor qui hoc legerit: insanum putabit. Hiccine filius hæres: qui te i ipso
fratris sui funere aduocata perditissimorum iuuenum manu uoluit excludere e do-
mo: quam ipsa donaueras: qui te sibi a fratre cohæredem relictum: grauiter & acerbe
tulit qui confestim tecum tuo luctu & mœrore deseruit. & ad rufinum & Emilianum
de sinu tuo aufugit. qui ibi plurimas postea contumelias dixit corā. & adiuuante pa-
truo fecit. qui nomen tuum pro tribunalibus uentilauit qui pudorem tuum tuismet
litteris conatus est publice dedecorare qui maritum tuum quem elegeras: quem ut ip
Efflictim. se obiiciebat: efflictim amabas: capitis accusauit. Aperi quæso bone puer: aperi te-
stamentum facilius insaniam matris sic probabis. Quid abnuis. Quid recusas. post
quam sollicitudinem de hæreditate materna reppulisti. At ego hasce tabulas Maxie
hic ibidem pro pedibus tuis adiicio. Testorq; me deinceps icuriosius habiturum: qd
Pudentilla testamento suo scribat: Ipse iam ut libet: matrem suam de cætero exoret:
Mihi ut ultra eo deprecer: locum non reliquit. Ipse iam ut sui potens ac uir acerbissi-
mas litteras mr̄i dictet. ita ei⁹ deliniat q potuit porare. potuit exorare. Mihi iā dudū
ii. satis ē si nō mō crimina obiecta plenissime dilui ueꝝ ēt radicem huius iudicii: idest hæ

reditatis quæsitę inuidiam funditus sustuli: Illud etiã ne qd oĩum prætercam priusq̃ peroro. falso obiectu reuincam. Dixistis me magia de pecũia mulieris pulcherrimũ prædium meo noĩe emisse. dico exiguũ hærediolũ sexagĩta milib9 nummum id quo que nõ me: sed Pudentillã suo noĩe emisse. Pudẽtillę nomẽ ĩ tabulis eẽ. Pudẽtillę noĩe ꝓ eo agello tributum dependi pręsens ẽ quæstor publicus cui depẽsum ẽ. Coruinus celer uir ornat9. Adest ẽt tutor autor mulieris. uir grauissim9 & sanctissimus oĩ cum honore mihi nominãdus. Cassius Lõgin9. Quære Maxĩe cui9 emptionis autor fuerit quãtulo precio mulier locuples agellum suum præstinarit Testimonium Cassii Lõgini tutoris & Coruini clementis qd recitatũ ẽ. Est ne ita ut dixi uspiã ĩ hac emptiõe nomẽ meum ascriptum est. Num ipsum hærediolo precium inuidiosum ẽ Num uel hoc saltem in me collatũ. Quid ẽt est Emiliane qď nõ te iudice refutauerim: qď preciũ magiæ meæ reperisti. Cur ego pudẽtillę aĩum ueneficiis flecterem. qď ex ea cõmodũ caperẽ: uti dotẽ mihi modicã poti9 q̃ amplã diceret. O pręclara carmina: an ut eã dotẽ filiis suis magis restipularetur: q̃ penes me sineret: Quid addi ad hãc magiã põt an uti rẽ familiarẽ suã meo adhortatu plęrãq; filiis cõdonasset quæ nihil illis ante me maritũ fuerat largita. mihi qcquã impartiret. O graue ueneficiũ dicã an ingratũ beneficiũ. an ut testamẽto qď irato filio scribebat: filiũ potius: cui offensa erat. quã me cui deuicta hęredẽ relinquæret. Hoc qdẽ multis carminib9 difficile impetraui. Putate uos cãm nõ apud Claudiũ Maximũ agere uirũ æquũ & iusticiæ pertinacẽ: sed aliũ aliquẽ paruũ & sæuũ iudicẽ substituite: accusationũ fautoꝝ. cupidũ cõdemnãdi. date ei qd sequatur: ministrate. uel tantulũ uerisimilem occasionẽ secũdũ uos ꝓnũciandi. Saltẽ fingite aliqd: remiscimini: qd respõdeatis: q uos ita rogarit: & quoniã oẽm conatũ necesse ẽ quæpiã cã præcedat. Respõdete q Apuleiũ dicitis animũ pudẽtillę magicis illectamẽtis adhortũ qd ex ea petierit. Cur fecerit formã ei9 uo luerat. negatis diuitias saltẽ cõcupierat: negant tabulę dotis: negant tabulę donationis: negant tabulæ testamẽti: in qb9 nõ mõ nõ cupide appetisse. ueꝝ ẽt dure reppulisse. liberalitatẽ suæ uxoris ostẽditur. Quę igitur alia cã est. Quid obmutuistis. qd tacetis. Vbi illud libelli uestri atrox pricipiũ noĩe priuigni mei formatũ: Hunc ego domine Maxĩe reum apud te facere ĩstitui. quin igitur addis reũ magistrũ. reũ uitricũ: reum deprecatorẽ. sed qd deĩde: plurimoꝝ maleficioꝝ: & manifestissimoꝝ. Credo unum de plurimis. Credo dubium: uel saltẽ obscuꝝ de manifestissimis. Cæteꝝ ad hęc quæ obiecistis ĩ numera: binis uerbis respõdeã. Dẽtes splẽdidas: ignosce mundiciis. specula ĩspicis: debet philosophus. Versus facis: licet fieri. Pisces exploras: Aristoteles docet. Lignum cõsecras. plato suadet. Vxorẽ ducis: leges iubent. prior natu is est': solet fieri. Lucrum sectatus es dotis. dotalem accipe: donationem recordare: testamentum lege. Quæ si omnia affatim recudi. si calumnias omnes refutaui: si in oĩbus non mõ criminib9: ueꝝ ẽt maledictis ꝓcul a culpa philosophiæ tut9 sum si philosophię honorẽ. q mihi salute mea antiqorẽ nusquã minui: ĩmo cõtra ubiq; si cum septem pœnis eũ tenui: si hæc ut dico. ita sunt: possum securius tuam existimationẽ reuereri: quam potestatẽ uereri: q; minus graue & uerecundum mihi arbitror: a proconsule damnari. q̃ si a tam bono. tamq; emendato uiro improber dixi.

Finis Lucii Apuleii Apologiæ.

prę-stinare:

Resti-pulari

Illecta mentũ

Lutii Apulei madaurensis philophi platonici. De deo socratis Liber.

q

Vi me uoluistis dicere ex tẽpore. accipite rudimentũ: post experimentũ. Quippe ꝑut mea opinio ẽ bono periculo periculum faciam post q̃ re ꝓbata meditata: sum dicturus incognita. Nec enim metuo. ne in friuolis displiceam: qui in grauioribus placui. Sed me omnifariam noueritis. & in isto ut ait Lucilius schedico & incõdito. Experimini an idẽ sim repentinus: qui præparatur. Si qui tñ uestrũ nondum subitaria ista nostra cognoscitis quæ scilicet audietis: pari labore quo scribimus. uenia ꝓpensiore qua legimus. Sic enim ferme assolet apud prudentes uiros esse in operibus. iudicatio resecatior: in rebus subitariis uenia ꝓlixior. Scripta enim pẽsiculatis & examinatis. Repẽtina aũt noscitis simul & ignoscitis: nec iniuria: Illa enim quæ scripta legimus & tacentib9 nobis talia erũt: qualia illata sunt: Hæc uero ĩ præsentiarũ: & quasi nobiscũ parienda sunt talia erũt qualia uos illa fauendo feceritis. Quãto enim exinde oratiõi modificabor tanto a uobis ĩ maius tolletur. Vos eni aduerto libenter audire. peride ĩ manu uestra sitũ est. uela nostra sum mare & iã ĩmittere: ne pendula & flaccida ue restricta & caperata sint. At ego quod Aristippus dixit experiar. Aristippus ille cyreniacæ sectæ repertor quodq; malebat ipse. Socratis discipulus. Eũ quidã tyrãnus rogauit. Quid illi philosophiæ studium tam impẽsũ tamq; diutinũ profuisset. Aristippus respõdit: ut cũ omnibus inquit hominib9 secure & intrepide fabularer. Verbo subito sumpta sententia ẽ quia de repentino oborta est quasi uelit ut in materia lapides temerario interiectu poni necesse est. Neq; interiecto intrinsecus pondere: neq; inclinato profunde situ: neq; cohibẽtibus ad regulam lineis. Quippe qui structũ oratiõis huius egomet nõ e monte mõ lapide e directo cæsũ afferã: ꝓbe omnifariã complanatũ leniter ad extremas oras ad unguẽ coæquatũ. sed quẽ operi accõmodẽ: uel inæqualitate aspera: uel lenitate lubrica: uel angulis eminula. uel rotundo uolubilia: sine regulę correctiõe. & mensurę parilitate & perpendiculi sollertia. Nulla enim res põt esse eadẽ festinata simul & examinata necesse quicq̃ oĩum: quod habeat & laudem diligentiæ suæ simul: & gratiam celeritatis: præbui me quorundam uoluntati: qui oppido uoluerunt quæ a me desiderabantur: ut dicerem ex tẽpore. Et est Hercule formido: ne id mihi euenerit: quod coruo suo euenisse esopus fabulatur. Id erit: nedum laudem hãc nouã captare apparo: illã quam ante peperi cogar amittere: sed de apologo quęritis. non pigebit aliquid fabulari. Coruus & Vulpes unam offulam simul uiderant: eamq; raptam festinabant pari studio: impari celeritate: Vulpes cursu. Coruus uolatu. Igitur ales bestia præuenit: & secundo flatu: passis alis: utrunq; prælabitur & iam anticipat: atque ita præda simul & uictoria lætus. sublimẽ euectus. in quadam proxima quercu. in summo ei9 cacumine tutus sedit. Eoque tamen Vulpes quo alipedem nequibat consequi. dolum iecit. namque eãdem arborem successit. & subsistens. cum superne uictorem preda ouantem uideret. laudare astu adorta est. Ne ego inscita. quę cum alite Apollinis frustra certauerim. quippe cum pridem tam concinnum est neque oppido paruum. neque nimis grande sit. sed quantum satis ad usum decorem que. pluma mollis. caput argutum. rostrum ualidum. Iam ipse oculis perspicax.

Subitaria
Pensiculatis
Caperata
Cõplanatum
Eminula

unguibus tenax. nam de colore quid dicam. enimuero cum duo colores præstabiles forēt piceus & niueus. quibus inter se nox cū die differunt. utrunq; colorē Appollo suis alitibus condonauit. candidum olori. nigrum coruo. Quod utinā sicuti cygno cantū indulsit. ita huic quoq; uocē tribuisset: ne tā pulchra ales: quæ ex oīa-uitio lon ge præcellit uiduata. delitia facundi dei muta uiueret & elinguis. Id uero ut Coruus audit hoc solū sibi præ cęteris deesse. dū uult clarissime clangere. ut ne ab hoc sal tē olori concederet. oblitus offulæ: quā mordicus retinebat. toto rictu hiauit: atque ita quod uolatu pepererat. cantu amisit. Enimuero Vulpes qđ cursu amiserat. astu recuperauit. Eandē istā fabulā in pauca cogamus. quātū pōt fieri cohibiliter. Coruus ut se uocalē pręberet. qđ solū deesse tantæ eius formę Vulpes simulauerat. crocitare adortus. prędā quā ore gestabat. in seductricē cōperuit. Iā dūdū scio qđ hęc significari flagitetis. u obis latine. ut neutra pars uestrū nec q gręce nec q latine petebatis dictiōis huius expertes abiretis Qua propter si ita uidetur satis oratio nostra atticissauerit Tēpus ē in latiū demigrare de gręcia Nam & questionis huius ferme media tenemus: & quāntū mea opinio ē: pars ista posterior per illa gręca quæ anteuertit: nec argumētis sit effectior: nec sententiis rarior. nec exēplis paupior: nec oratione defectior. Plato omnē naturā rez: quæ ad animalia iure pertineat. trifariā diuisit. Censuitq; sūmos deos. sūmū. mediū. & infimū. Fac intelligas nō modo lo ci disclusione: uerū etiam naturę dignitate: quæ & ipsa neq; uno neq; gemino modo: sed pluribus cernitur. Ordiri tū manifestius fuit a loci dispositione. Nā perinde ut maiestas postulabat: diis immortalibus cælū dicauit quos quidē deos celites partim uisu usurpamus: alios intellectu uestigamus. Ac uisu quidē cernimus. Vos o clarissi ma mundi lumina: labentē cælo quę ducitis annum. Nec mō ista pręcipua solē diei opificē. lunāq; solis æmulā: noctis decus: seu corniculata: seu diuidua: seu pertumida: seu plena sit: uaria igniū face: quāto lōgius ea cessat a sole: tanto longius collustra ta: pari incremēto itineris: & luminis: mensem suis actibus. ac de paribus dispendiis extimās. seu illa proprio seu perpeti candore: ut Chaldęi arbitrātur: parte luminis cō pos: parte altera cassa: fulgoris pro circumuersione oris. oris discoloris. multiuaga: pollēs: speciē sui uariat. seu tota proprii candoris expers. Alienę lucis indiga. denso corpore seu leui. ceu quodā speculo radiis solis obsistit. & aduersi usurpat: ut uerbis utar Lucretii. Notā iactat de corpore lucē. Vtraq; ex aīaz uera sētētia ē. Nec hæc po stea uideo sū neq; de sole. neq; de luna. quisq Græcus: aut Barbarus facile cōiectaue rit deos eē. nec mō istos ut dixi: uerū ēt & stellas: quæ uulgo ab imperitis nuncupantur. quæ tū in deflexo: & certo. & stato cursu meatus lōge ordinatissimos diuinis uici bus æternos efficiūt. Varia qppe curriculi uicissitudine assimulāt p situ & flexu: & obstituto circuloz: quos pbe callet: q signoz ortus & obit9 cōperit in eorū uisibiliū deorū numero. Cætera quoq; sidera. qui cū platone sentis locato arcturū. Gemios Leonē aliosq; itidē radiantis deos qb9 cæli chorū comptū. & coronatū suda tēpesta te uisimus pictis noctibus seuera gratia: toruo decore: suspicientes in hoc perfectissi mo mundi: ut ait Ennius clypeo. miris fulgoribus uariata celamina. Est aliud genus deorum: quod natura uisibus nostris denegauit. Necnon tamen intellectu eos mirabundi contemplamur. facie mentis acrius contemplantes quorum in numero sunt illi duodecim numero: situ nominum in duos uersus ab Ennio coarctati. Iuno Vesta Minerua Ceres Diana. Venus Mars Mercurius Iouis

Cohibiliter

Seductrix.

Atticissauerit.

Defectior.

disclusio.

Corniculata

neptunnus: uulcanus: Apollo. Cęteriq; id genus: quorũ nomina quidem sunt nostris auribus iam diu cognita. Possumus uero animis coniectare. per uarias utilitates in uita agenda animaduersos in iis rebus. quibus eorum singuli curant. Cęterũ prophanę philosophię turba imperitorum. uana sanctitudinis priua ueræ rationis. inops religionis: impos ueritatis. scrupulosissimo cultu. insolentissimo spiritu: deos negligit. pars in contemptum tumida. Hos namq; cunctos deos. in sublimi ætheris uertice locatos ab humana contagione procul discretos plurimi. sed non rite uenerantur. omnes sed inscie metuunt. pauci sed impie diffitentur. Quos deos plato existimat ueros. incorporales. animales. neque fine ullo. neque exordio. sed prorsus ac retro æuiternos. corporis contagione sua quidem natura remotos ingenio ad summam beatitudinẽ porrecto nullius extrarii boni participatione sed ex bono & ad omnia competentia prono nutu facili simplici libero & absoluto. quorum parentem qui omnium rerum dominator atque autor est solum ab omnibus nexibus patiendi aliquid gerendi ue nulla uice ad alicuius rei mutua obstrictum. Cur ergo nunc dicere exordiar cum plato cœlesti facundia prędītus æquiperabilia diis immortalibus disserens frequentissime prędicet. Hunc solum maiestatis incredibili quadam nimietate & ineffabili non posse penuria sermonis humani quauis oratione uel modice comprehendi uix sapientibus uiris cum se uigore animi quantum licuit a corpore se mouerint intellectum huius dei id quoque interdum uelut in arctissimis tenebris rapacissimo coruscamine lumen candidum intermicare. Missũ igitur hunc locũ faciã in quo non mihi quidem tantum. sed ne platoni quidem meo ualuerunt ulla uerba: pro amplitudine rei suppetere: Quid igitur faciam in rebus mediocritatem meam & quidem longe superantibus: receptui canam: tandemq; orationem de cęlo in terrã deuocabo. in qua præcipuum animal homines sumus: quanq; plæriq; se incuria disciplinæ: ita omnibus erroribus deprauarunt. ac piacularibus sceleribus præbuerunt: & prope exesa mansuetudine generis sui immane efferarunt: ut possit uideri nullum animal in terris homine postremius. Sed nunc non de errorum disputatione disseramus. Igitur homines ratione plaudentes. oratione pollentes: immortalibus animis moribundis membris: & leuibus & anxiis mentibus: brutis & obnoxiis corporibus: dissimillimis moribus: & similibus erroribus. peruicaci audacia: pertinaci spe casso labore fortuna caduca singulatim mortales cuncti tamen uniuerso genere perpetui uicissim sufficienda prole mutabiles uolucri tempore tarda sapientia: cita morte: quærula uita terras incolunt. Habetis interim bina animalia: deos ab hominibus plurimum differẽtes loci sublimitate uitæ perpetuitate: naturæ perfectione: nullo inter se propinquo communicatu: cum & habitacula summa ab infimis tãta intercapedine fastigii dispescant: & uiuacitas illic æterna. & indefecta sit. Hic caduca & subsiciua: ingenia illa ad beatitudinem sublimata sint: hæc ad miserias infimata. Quid igitur nullo ne connexu hæc natura se iunxit. sed in diuinam & humanam partem seiugatam esse & interruptam. & ueluti debilem passa est. Nam ut idem plato ait. Nullus deus miscetur hominib9 sed hoc præcipuum eorum sublimitatis specimen est quod nulla contractione nostra contaminatur. Pars eorum tamen obtutu hebeti uisuntur. ut sidera. de quorum adhuc & magnitudie. & coloribus homiẽs ambigunt. Cælo autem soli intellecta: neq; prompto noscuntur. Quod quidem mirari super his immortalibus nequaquam congruerit. cum alioquin & inter homines

Sanctitudo.

Aeuiternos

Extrarium.

Coruscame

Dispesco.

qui fortunæ munere opulentia elatus: & usq; ad regni mutabilem suggestum & pendulum tribunal euectus est raro aditus: & longe remotis arbitriis in qbusdā dignitatis suæ penetralibus degens: Parit enim conuersatio contēptū: raritas conciliat ipsa rebus admirationem. Quid igitur orator obiecerit aliquis: primo istam cælestem qdē sed pene inhumanam tuam sniam missam faciam: si omnino hoīes a diis īmortalibus procul repelluntur. Atq; ita in hæc terræ tartara relegantur ut omnis sit illis aduersus cælestis deos cōio denegata ne quisq̄ eos e cælitū numero uelut pastor uel equisio. uel busequa: seu balantum: uel hinnientium: uel mugientium greges interuisat: qui ferocibus moderetur: morbidis medeatur: egenis opituletur. Nullus inquit deus humanis rebus interuenit. Cui igitur preces allegabo. Cui uota nuncupabo. Cui uictimas cedam. Quem miseris auxiliatorem quē fautorem bonis: quē aduersatorē malis cū uita ciebo? Quem deniq; quod frequentissimū est: iureiurando uti potero inter Troianos stirpe cognatos & fortasse inter gentes prælio cognitas. At enī inter nuculos recens cognitos. Si nemo huic capiti crediderit. Quis pro te deus fidem dicet. An ut ferocissimo Mezentio: dextra & telum quod missile libro apagesis tam cruentos deos dexteram cædibus fessam: telum q; sanguine rubiginosum: utrunq; idoneum non ē p quod adiures: utue p ista iurent: cū sit summi deo℞ hic honor ꝓprius. Nam & iusiurandū dicitur ut ait Ennius. Quid igitur iurabo: per Ioue lapidē: Romano uetustissimo ritu. Atqui si platonis uera snia est. uunq̄ se deum cū hoīe cōicare: facili9 me audierit lapis q̄ Iuppiter. non. Respondebit enim plato pro sua snia mea uoce. Nō usq; adeo seiunctos & alienatos a nobis deos prædico ut ne uota quidē ur̄a arbitrer peruenire. Neq; enim illos sacris re℞ humana℞: sed a contrectatione sola remoui. Cæterū sunt qdā diuinæ mediæ potestates: inter sūmū æthera & infimas terras: in isto intersitæ aeris spatio: p quas & desideria nr̄a: & merita ad deos cōmeant: hos græco noīe dæmones nuncupāt: inter mortales cælicolasq; uectores hinc præcū inde dono℞ qui ultro citroq; portant: hinc petitiones: inde suppetias ceu quidā utrinq; intepretes & salutigeri: p hos eosdē ut Plato in symposio autumat: cuncta denunciata: & magorū uaria miracula. oēsq; præsagio℞ species reguntur: Eorum quippe de numero præditi curant singuli eo℞ ꝓuide: ut est cuiq; tributa ꝓuincia uel sonis cōfirmandis: uel extis physiculandis: uel præpetib9 gubernandis: uel oscinibus erudiendis: uel uatibus inspirandis: uel fulminib9 iaculandis: uel nubibus coruscandis: cæterisq; adeo: per q̄ futura dinoscimus: quæ cuncta cælestium uoluntate: & numine: & auctoritate: sed dæmonū obsequio & opera atq; cura: ut annibali somnia orbitatem oculi cōmoneāt Flaminio auspicia periculum cladis prædicent. Accio Nauio miraculum cotis adiiciant atq; ut nonnulla regni futuri signa præcurrant ut Tarquinius Prisc9 aquila obūbretur ab āpice. Seruius Tullius flamma colluminetur a capite. Postremo cuncta ariolum præsagia: fulgurum bidentalia carmina Sibyllarum quæ omnia ut dixi. mediæ qpiā potestates inter homines ac deos obeūt. Neq; enim pro maiestate deum cælestium fuerit ut eorum quisq̄. uel annibali somnium pingat. uel Flaminio hostiam corrodat. uel accio Nauio cotificet. uel Sibyllæ fatiloquia uersificet uel Tarquinio uelit apicem reddere. Seruio uero inflāmare uerticē. nec exurere. non est operæ diis superis ad hæc descēdere. Medio℞ ista sortitio est qui in aeris plagis terræ conterminis: nec minus confinibus cælo perinde uersantur ut in quacūq; parte naturę propria sint

Bubsequa

Dęmones Salutigeri

animalia: & in ęthere uolantia. & in terra gradienti. Nā cū quattuor sint elementa no tissima. ueluti quadrifariam natura magnis partibus distermina. sintq; ꝓpria aīalia terraꝝ & flāmaꝝ. si q̄dē aristoteles autor ē. in fornacibus flagrātibꝰ q̄dā ꝓpria aialia pinnulis apta uolitare: totūq; euū suū ī igni diuersari: cū eo exoriri: cūq; eo extingui. Præterea cū tot uaga sidera: ut prius dictū ē: sursū in æthere: hoc est in ipso liquidissi mo ignis ardore cōpareāt. cur hoc solū ex quattuor elemētū aeris: q̄d tanto spacio in tersitū est cassū ab oībꝰ: desertūq; a cultoribꝰ suis natura pateretur: q̄n in eo quoq; ae reaīalia gignerētur: ut in igni flāmida in unda fluxa in terra glebulēta. Nā q̄d quidā aues aeri attribuat falsū sētire meritissimo dixeris. q̄ppe q̄ aues nulla eaꝝ ultra olym pi uerticē sublimatur. Qui cū excellētissimꝰ oīm p̄hibeatur: tū altitud nē p̄pedicu lo si metiare ut geometræ autumāt: stadia altitudo fastigii nō æq̄parat. cū sit aeris au gmētū īmēsū usq; ad stima lunæ fœlicēq;. porro ætheris sursū uersꝰ exordiū ē. Quid igr̄ tāta uis aeris q̄ ab hūilibꝰ lunæ anfractibꝰ usq; ad sūmū olympi uerticē īteriacet. Quid tū uacabit ne aīalibꝰ suis atq; erit ista naturæ p̄s mortua ac debilis. Immo enī si sedulo aduertas ipse quoq; aues p̄ terrestre aīal nō aeriū rectiꝰ p̄hibeātur. sp̄ enī il lis uictꝰ oīs ī terra. ibidē pabulū ibidē cubile. tantūq; aera ꝓximū terræ uolādo trās uerberāt. Cæteꝝ cū illis fessa sunt remigia pēnaꝝ. terra ceu portus ē. Q̄d si māifestū flagitat ratio debere ꝓpria ēt aīalia in aere itelligi: supest ut q̄ tādē & cuiusmōi ea sint disseramꝰ. Igitur terrena nequaq̄ deuergūt enī pondere: sed nec flāmea ne sursū uersꝰ calore rapiantur. Temperanda ergo nobis pro loci medietate media natura ut ex re gionis ingenio sit & in cultoribꝰ eius ingeniū. Cedo igitur mēte formemus & gigna mus oīno id genus corpus. Tertia quædā aīalia quæ neque sint tā bruta q̄ terrea: neq; tā leuia q̄ æterea: sed quodāmō utrinq; seiugata: Vel ut enim utriq; cōmixta sint: siue amolita: seu modificata utriusq; rei p̄ticipatione. sed facilius exutroq; q̄ ex neutro in telligētur. Habeant igitur hæc dæmonū corpora modicū ponderis ne ad sup̄na in cedant. aliq̄d leuitatis ne ad inferna pręcipitentur. Q̄d ne uobis uidear poetico ritu incredibilia confingere dabo primū exēplū huius libratæ medietatis neque enim pro cul ab hac corporis suptilitate nubes cōcretas uidemus: quæ si usque adeo leues fo rent ut ea quæ oīno carent pondere nunq̄ infra iuga ut sæpenumero aīaduertimꝰ gra uate caput editi montis ceu q̄busdā curuis torquibus coronarēt. Porro si suapte na tura tam spissæ ac graues forent ut nulla illas uetustioris leuitatis admixtio subleua ret. ꝑfecto nō secus q̄ plūbi globus uel lapis suapte ui caducæ terris illiderētur. Nūc eniuero pendulæ & mobiles huc & illuc uice nauiū in aeris pelago uētis gubernantur paululū īmutantes ꝓximitate & longinq̄tate: Quippe si aliquo humore fœcunde sunt ueluti ad fletū edendū deorsum degrassantur. Atq; omnino humectiores humi lius meāt. aquilonis agmine tractu segniores. Sudis uero sublimior cursus: & cū la narum uelleribus similes aguntur cauo agmine uolatu perniciore. Nonne audis: q̄d super tonitruum Lucretius facundissime disserat: Principio tonitru quatiuntur cęru la cęli. Propterea quia concurrunt sublime uolantes. hetherię nubes contra pugnan tibus uentis. Nec fit enim sonitus cęli de parte serena. Verum ubicunque magis den so sūt agmine nubes. Tam magis hinc magno fremitus fuit murmure sępe. Quod si nubes sublime uolitant omnisq; æ exortus. & terminus & retro defluxus earum ī terras est quid tandem futura censes dęmonum corpora. quę sunt cōcreta multo mi

Glebu lenta

Seiū gata

nus: & tantos subtiliora : Nõ enim sunt ex hac fœculenta nubecula tumida caligine conglobata sicut nubium tenus est : sed ex illo purissimo aeris liquido & sereno elemento cohalita : eaque nemini hominum temere uisibilia nisi diuinitus speciem sui offerant. quod nulla in illis terrena soliditas locum luminis occupauerit : qui nostris oculis possit obsistere qua soliditate nostra offensa acies imoretur : sed filia corporꝝ possident rara & splendida & tenuia usq; adeo ut radios oĩs nostri tuoris & raritate transmittant & splendore reuerberent & subtilitate frustrentur: Hinc illa homerica Minerua q̃ mediis cœtibus Graium cohibendũ Achilli interuenit: uersum græcũ si paulisper operiamini latine enunciabo.

atq; adeo hic sit impræsentiaꝝ. Minerua igitur ut dixi. Achilli moderando iussu Iunonis aduenit. Soli perspicua. ast alioꝝ nemo tuetur. Hinc & illa uirgiliana matrõa quæ in mediis milibus auxiliabunda fratri conuersatur miscetq; uiris nec cernitur ulli protinusq; plautinus miles super clipeo suo gloriatur: præstringens oculorum aciem hostibus. Ac ne cunctos longius persequar. Ex hoc ferme dæmonum numero poetæ solẽt haud ꝓcul a ueritate cẽsores causæ & amatores quorũdã hoĩum deos fingere: & tueri illos. Interdũ aduersari & affligere. Igitur & misereri & indignari & angi & lætari oẽmq; hũani aĩ faciẽ pati ac simili motu cordis & salo mẽtis ad oẽs cogitatio nũ æstus fluctuare. Quæ oẽs turbellæ tempestatesq; ꝓcul a deoꝝ cælestiũ tranqlitate exulant. Cũcti enĩ cælites sp eodẽ statu mentis æterne æquabilitate potiũtur. Quę nũq̃ illis nec ad dolorẽ nec ad uoluptatẽ finibꝰ suis pellitur. nec enĩ mẽs illa a sua ppetua secta ad quẽpiã subitũ habitũ demouetur nec alterius ui. Nã nihil est deo potẽtiꝰ nec suapte spõte nã nihil ẽ deo pfectius. Porro aũt qd põt uideri ĩpfectius fuisse q̃ is q a priore statu: ad aliũ rectiorẽ statũ migrarit: cum præsertim nemo spõte capessat noua: nisi quẽ pœnituit prioꝝ. Nõ enim põt subseq illa mutatio sine præcedẽtiũ ĩfirmatione. Quapropter debet deus nullam ppetim: uel operis: uel amoriis tẽporalẽ pfunctionẽ & iccirco nec indignatione: nec ira contingi: nullo angore cõtrahi: nulla alacritate gestire: sed ab oĩbꝰ passionibus animi liber: nec dolere unq̃. nec aliqñ lætari: nec aliqd repẽtinũ uelle uel nolle. Sed & hæc cuncta ut hoc genus cætera dæmonum mediocritati cõgruunt. Sunt enim inter homines ac deos ut loco regionis ita ingenio mẽtis intersiti hñtes cõem cum superis immortalitatẽ: cum inferis passionẽ. Nã pinde ut nos pati possunt omnia animoꝝ placamẽta uel incitamẽta ut in ira incitentur & in misericordia flectantur: & donis inuitentur & precibꝰ leniantur & cõtumeliis exaspe rantur: & honoribus mulceãtur aliisq; omnibus ad similẽ nobis modum uarientur. Quippe: ut finẽ cõprehendã: dæmones sunt genere animalia: ingenio rationabilia: animo passiua corpore aeria tẽpore æterna. Ex his quinq; q̃ cõmemoraui tria a principio eadẽ nobiscum: q̃rtum ꝓprium postremum cõe cũ diis immortalibus hñt: sed differunt ab his passione. Quæ ꝓpterea passiua nõ absurde ut arbitror nominaui: qa sunt iisdem qbus nos pturbationibus obnoxii. Vnde & religionum diuersis obseruationibus & sacroꝝ uariis suppliciis fides impartienda est. Etsi nõnulli sunt ex hoc diuoꝝ numero: qui nocturnis uel diurnis ꝓmptis uel occultis lætioribus uel tristioribus hostiis uel cerimoniis uel ritibus gaudent: uti ægyptia minerua ferme plangoribus: græca plærunq; choreis: barbara autẽ strepitu cymbalistaꝝ & tympanistaꝝ & choraulaꝝ. Itidem pro regionibus in sacris differunt longe uarietate põpaꝝ agmina

Auxiliabunda

ministro℞ silentia: sacerdotum officia: sacrificatium obseq̄a. Item deo℞ effigies: ut eximiæ tēplo℞ religiões: hostia℞ cruores & colores. Quę oia pro cuiusque more solēnia & rata sūt ut plerūq; sōniis & uaticinatiōib⁹ & oraculis cōperimus sæpenūero indignata numina siqd in sacris socordia uel superbia negligatur cui⁹ generis mihi exēpla affatim suppetunt. sed adeo frequentia & celebrata sunt: ut nemo ea cōmemorare adortus sit: quin multo plura omiserit: q̄ recensuerit. Iccirco residebo ipræsentiarū in his reb⁹ orationē occupare. Quod si nō apud oēs certā fidē: at certe penes cunctos notitiā ꝓmiscuā possidet: hæc potius præstiterit latine dissertare: uarias species diuinorum numinū a phīs phiberi: quo liquidius: & plenius de præsagio Socratis. deq; eius numinē cognoscatis. Nam quodā significatu & aīus humanus ēt nunc in corpe situs

Dęmō dæmō nūcupatur: dii ne hunc ardorē mentib⁹ addūt. Euriale: an sua cuiq; deus sit dira Cupido? Igitur & bona cupido aī deus bunus est. Vn̄ nōnulli arbitrātur utiā pri⁹

Eudæmones dictū est. Eudæmonas dici beatos quo℞ dæmō bonus id est aīus uirtute pfectus est. quē nostra lingua ut ego interprætor haud sciā: an bono: certe qdē meo piculo pote

Geni⁹ ris geniū uocar: quoniā is deus q est aīus sui cuiusq;. quanq̄ sit imortalis tn̄ quodam mō cū hoīe gignitur ut eæ preces q̄b⁹ geniū præcamur ad coiūctionē nostrā: nec desunt qui uideātur mihi obtestari. corpus atq; aīum duob⁹ nominibus cōprehēdētes: quo℞ cōio & copulatio sumus: & secūdo signātu species dæmonū sit aīus hūan⁹ exutus & liber stipēdiis uitæ corpe suo abiuratis hunc uetere latina lingua repio lemurē

Lar familiaris dictatū. Ex hisce ergo lemurib⁹. qui posterio℞ suo℞ curā sortitus pacato & qeto numine domū possidet. lar dicitur familiaris. Qui uero pp aduersa uitæ merita: nullis bonis sedib⁹ interrauagatione: ceu quodā exilio punitur: inane terriculamētū bonis hoīb⁹: cæte℞ noxiū malis: hunc plęriq; laruā phibent cū uero incertū est: q̄ cuiq; eo℞ sortitio euenerit: utrūq; lar sit: an larua: nomīe manēdeū nūcupāt: & honoris gratia dei uocabulū additū est. Quippe cū eos deos appellent qui ex eo℞ nūero iuste ac prudenter uitæ curriculo gubernato: ꝓnomine postea ab hoīb⁹ præditi: fanis & cerimoniis uulgo admittūtur: ut in Boetia Amphiaraus: in Africa Mopsus. in Aeygpto osiris alius alibi gentiū Aesculapius ubiq;. Ve℞ hæc oīs distributio eo℞ dæmonū fuit: q̄ quodā in corporis numero fuere. Sunt aūt nō posteriores præstātiore longe dignitate. Genus aliud augustius aīo dęmonū q sp a corporis cōpedibus & nexibus liberi

Sōnus ꝓcurātur certis precatib⁹. Quo℞ e numero sōnus atq; amor diuersa inter se uim pos

Amor sident. Amor uigilandi sōnus soporandi. Ex hac ergo sublimiore dęmonū copia: plato autumat singulis hoīb⁹ in uita agēda testes & custodes singulos additos q nemini cōspicui: sp ad sint oīum nō mō acto℞ testes ue℞ ēt cogitato℞. Ac ubi uita edita remeandū est: eundē illū: q̄ nobis pręditus fuit raptare ilico & trahere: ueluti custodiā suā ad iudiciū: atq; illic in cā dicenda assistere si qua cōmētiatur redarguere. si qua uera dicat. asseuerare ꝓrs⁹ illius testimonio ferri snīam. Proinde nos oēs q hanc Platonis diuinā snīam me interprete auscultatis: ita aīos nostros ad q̄cūq; uel agenda meditāda formate ut sciatis. nihil oīno pręistis custodib⁹. nec intra aīum. nec foris esse secreti. qn̄ oīa curiose ille participet. oīa uisat. oīa intelligat. & in illis penitissimis mētib⁹ uice consciētię diuersetur. Hic quē dico ꝓrsus custos singularis pręfectus domesticus speculator indiuidu⁹ arbiter inseperabilis testis malo℞ improbator. bono℞ ꝓbator si rite aīaduertatur. sedulo cognoscatur religiose colatur. ita ut a Socrate iusticia. & i

nocentia cultus est: in rebus incertis ꝓspectator: dubiis præmonitor periculosis uitator: egenis opitulator qui tibi quæat: tũ somniis: tũ signis: tũ ẽt fortasse corã cũ usꝰ postulat mala auertẽ: bona ꝓsperare humilia sublimare: nutãtia fulcire: obscura clarare: sidera aduersa corrigere. Igitur nimiꝝ si Socrates uir apprime pfectus. & Apollinis quoq; testimõio sapiens: hũc deũ suum cognouit & coluit ac ꝓpterea eiꝰ custos ꝓpe dicã par contubernio & præmonenda præmonuit. Sicubi tñ interfectus sapientiæ officiis: nõ consilio: sed præsagio indigebat ut ubi dubitatione claudicaret: ibi diuinatione cõsisteret. Multa sũt enĩ de quibus ẽt sapientes uiri ad ariolos: & oracula cuesitẽt. A cnõ apud Homeꝝ ut in quadã ingenti specula clarius cernis: hæc duo distributa: seorsus diuinationis: seorsꝰ sapientiæ officia. Nã cum duo collumina totiꝰ exercitus dissidẽt. Agamenon regno pollẽs: & achilles bello potẽs: desideraturq; uir facundia laudatus: & peritia uitæ moratus: q atride superbiã: Pellidæ ferociã compescat. exẽplis moneat: oratione permulceat. Quis igitur tali in tpe est ad dicẽdũ exhortatus. Nempe Pilius orator: eloquio comis. experimentis cautus senecta uenerabilis: cui oẽs sciebant corpus annis abire. aĩum prudẽtia uigere: uerba dulcedine affluere. Itidẽ: cum rebus creperis & afflictis spectatores deligendi sunt qui nocte intempesta castra hostium penetrẽt. Nõne Vlyxes cũ Diomede deliguntur: ueluti consilium & auxiliũ: mens. & manus. aĩus & gladius. Eniuero in Aulide desidentibus obsessis ac retro uentis abnuentibꝰ. difficultas belli & facultas itineris. & tranqllitas maris. & clementia uentoꝝ p fibraꝝ notas & alitum uias. & serpentiũ escas exploratu sunt tacent nempe muta duo illa sapientiæ græciæ summa cacumina. Ithacensis & Piliꝰ. Calchas aũt longe præstabilis ariolus simul alites. & altaria & arborẽ cõtẽplatus ẽ actutum sua diuinatione & tempestates flexit & classem deduxit & decennium prædixit. Nõ secus ẽt in Troiano exercitu. cum diuinatione res indigent tacet ille sapiens. Senatus. nec audet aliqd ꝓnũciaro. uel Hector. uel Iãbo. uel Bicias. sed oẽs silentio auscultãt aut ingrata a uguria Helenæ. aut nõ credita uaticinia Cassãdræ. Ad eũdẽ modũ Socrates quoq;. sicubi locoꝝ alienæ sapientiæ cõsulatio ĩgruerat ibi sui dæmonis præsagio regebatur. Veꝝ eius monitis sedulo obediebat eoq; erat de suo longe acceptior. q; autem incepta Socrati quæpiã dæmonꝰ ille ferme prohibitũ ibat nũq̃ quod ad monendũ ratio prædicta est. Eniuero Socrates utpote uir apprime pfectus ex sese ad oĩa congruẽta sibi officia ꝓmptus nullo adhortatore unq̃ indigebat. At uero ꝓhibitore nõnũq̃. si qbꝰ forte conatibus eius pıculũ suberat ut monitus præcaueret ac omitteret cœpta impræsentiaꝝ quæ tutius uel postea capesceret. uel alia uia adoriretur. In huiuscemodi rebꝰ dũtaxat uocẽ quãpiã diuinitus exortam dicebat audire. Ita enim ẽ apud Platonẽ. ne quisq̃ arbitretur omnia cum uulgo loquentiũ captasse. Quippe ẽt semotis arbitriis una cũ Phedro extra pomeriũ sub quodã arboris opaco umbraculo signum illud ad ad nunciũ sensit: ne prius trãscenderet illius amnis modicum fluentum q̃ increpitum inclinatum amore retinendũ placasset. cũ præterea si omnia obseruitaret. aliquando coꝝ nõnulla ẽt opinamenta habere. ut uidemus plerosq; qui non suapte corde. sed alterius uerbo reguntur q ex angiportu reptãtes cõsilia ex alienis uocibus colligunt. & uti ita dixerim non animo. sed auribus cogitant. Verũ enimuero ut ista sunt. certe qui omnium arioloꝝ uoces audiunt: Sæpenumero auribꝰ suis usurpant uocẽ de qua nihil cõtentur. quã sciunt ex ore humão ꝓfectam. At enim socrates

Clarare

Collumina

Obseruitare

non uocem sibi: sed uocē dixit quãpiam diuinitus oblatã quo additamento ꝑfecto ĩ telligas non usitatã uocē nec humanã significari. Quæ si foret frustra quæpiã cur nõ potius aut uox aut certe cuiuspiã uox diceretur: ut ait illa Terentiana meretix audire uocem uisa sum modo militis. Quid uero uocem quãpiam dicat audiuisse aut nescit unde exorta sit aut ipsa aliqd addubicat. Aut eam quiddã insolitũ demonstrat habuisse: ita Socrates eam qdē sibi ac diuinitus edita tempestiue accedebat. Qđ equidē arbitror non modo auribꝰ: uerũ eũ ēt oculis signũ dæmonis sui usurpasse. Nã frequētius nõ uocē: sed signũ diuinũ sibi oblatũ præ se ferebat. Id signũ poterat ipsius spēs habuisse quã solus Socrates cerneret ita ut Homericus Achilles Mineruã. Credo plærosq; uestrũ hoc qđ modo dixi contantius credere & impendio mirari formã dæmonis Socrati usitatam. At enim pygthagoricos mirari oppidũ solitos si quis se denegare unq̃ uidisse dæmonē. ut reor idoneus autor est Aristoteles. Quod si cuiuis potest euenire facultas contēplandi diuinã effigiem. cur non apprime potuerit socrati: quem cuiuis amplissimo numini sapientiæ dignitas coæquarat. Nihil est enim deo similius & gratius: q̃ uir aio perfecte bonus qui tam hoibꝰ cæteris antecellit q̃ ipse a diis imortalibꝰ distat. Quin potius nos quoq; socratis exēplo & cōmemoratione erigimur. Ac nos secũdũ ipsum studio phiæ pari similiũ numinũ canētes ꝑmittimus de quo qdē nescio qua ratiōe disrapimur: & nihil æq; miror q̃ cũ oēs & cupiãt optime & sciant quantũ uiua x aĩus colendus sit: tũ aĩum suũ nõ colant. At si quis uelit acriter cernere. oculi curandi sunt quibus cernitur. Itidem si pugillare: uultus uel brachia uelanda sunt: qbus pugillatur. similiter in omnibus cæteris mēbris sua cuiq; cura ꝑ studio est. Quod cũ oēs facile respiciant: nequeo satis mecum reputare. Et peride: ut res est: admirari. cur non etiam aĩum suum ratione excolant. Quandoquidē ratio uiuendi omnibus æque necessaria est: nõ ratio pingendi nec ratio psallendi: quas quisque bonus uir sine ulla animi uituperatione: sine turpitudine: sine labe contepserit. Nescio. ut Hismenias tibiis canere ut apelles pingere ut Lysippus fingere. sed nõ pudet me nõ esse significũ: & idē ut cæteris artibus ne oēs prosequar licet tibi nescire: nec pudeat. Enimuero dic sodes. nescio bene uiuere: ut socrates: ut plato: ut pythagoras uixerunt. nec pudet me nescire bene uiuere. Nũq̃ hoc dicere audebis. Sed cũ primis mirandũ est quod ea quæ minime uideri uolunt nescire. discere tũ negligunt & eiusdē artis disciplinã simul & ignorantiã decuritant. Igitur si quotidiana eoꝝ dispongas inuenies rationibus multa prodige profusa: & in semet uel in sui dico dæmonis cultũ qui cultus nihil aliud q̃ phiæ sacramẽtũ est plane quidem uillas opipare extruunt: & domos ditissime exornant: & familias numerosissime cõparant: sed in istis oibus ĩ tãta affluentia rerum nihil est indignum præterquam ipse dominus ædium: nec iniuria cumulata enim habent quæ sedulo percolunt. ipsi autem horridi: indocti: incultique circueunt. Igitur illas ædificatiorum species in quæ patrimonia sua profuderũt amœnissimas & extructissimas deprehendas. aulas ęmolas urbium conditas. domos uice templorum exornatas familias numerosissimas & calamistratas: opiparam supellectilem: omnia affluentia: omnia ornata: prȩter ipsum dominum: qui solus Tãtali uice ĩ suis diuitiis inops egens paup nõ qdem fluẽtum ullum fugitiuum captat: & fallacis unde sitim. sed uerȩ beatitudinis & in sincerȩ uitȩ & prudētiȩ fortunatissimȩ esurit & sitit. qppe nõ ĩtelligit homines ȩque spectari solere ut equos mercamur neq; eni

in emendis eqs faleras cōsideramus & baltei polimia inspicimus & ornatissima ceruicis diuitias cōtemplātur si ex argento. & auro. & gemmis monilia uanæ gazę dependent si plena artis ornamenta capiti & collo circūiacent si frēa celata si ephippia fucata singula armata sint. sed istis omnibus exuuiis amolitis equū ipsū nudū & solum corpus eius & animū cōtuemur ut sit ad speciem honestus ad cursurā uegetus & ad uecturā ualidus. Iamprimum in corpore si sit argutum caput breuis aluus. obesaque terga luxurietque thoris animosum pectus honestis. præterea si duplex agitur p lumbos spina. Volo enim non modo perniciter uerum etiā moliter peruehat. Similiter ergo & in hominibus contemplādis noli illa aliena æstimare sed ipsum hominē penitus considera. Ipsum ut meum socratem pauperem specta. aliena autem uoco: quæ parentes pepererunt & quæ fortuna largita est quorum nihil laudibus Socratis mei admisceo nullā generositatem nullam prosapiam. nullos longos natales nullas inuidiosas diuitias. Hæc enim cuncta ut dixi aliena sunt. Sat e prothomō gloria ē q talis fuit ut eius nepotem non puderet. Igitur omnia similiter aliena numeres licebit generosus ē parentes laudas diues ē uon credo fortunę nec magis ista demiror ualid9 est ægritudine fatigabitur pernix est. A bibit ī senectutem formosus est expecta pau lisper & nō erit. at enim bonis artibus doctus & apprime est eruditus & quantū licet homini sapiens & boni consultus tandē aliquādo ipsum uirum laudas. Hoc enī nec a patre hæreditarium est nec casu pendulum nec a suffragio amminiculū nec a corpore caducū nec ab ætate mutabile. Hæc omnia meus socrates habuit & omnio cætera habere contempsit. Quin ergo & tu qui te ad studiū sapientiæ ingeris aliquando caues ut nihil alienum in laudibus tuis audias: sed ut qui te uolet nobilitare. æque laudet ut accius Vlixem laudauit in philotheta suo in eius Tragœdiæ principio. Inclyte parua prædite prima nomine celebri claroq; potēs pectore achiuis classibus autor. grauis dardanis gētibus ultor. Laertiadæ nouissime patrē memorat. Cęterū oēs laudes ei9 uiri audisti. nihil mihi nec Laertes nec anticlia: nec arctissimus uendicat. Hęc enī tota ut uides laudis huius ꝓpria Vlyxi possessio est. Nec aliud te ī eodem Vlixe Homerus docet qui sēp ei comitē uoluit esse prudentiā quā poetico ritu Mineruā nuncupauit. Igitur hac eadē comite oīa horrēda subiit oīa aduersa supauit. Quippe ea adiutrice Cyclopis specus introiit. sed egressus est. Solis boues uidit & abstinuit. ad inferos demeauit & ascendit eadē sapientia comite. Scyllā præternauigauit nec ab reptus ē. Charybdi cōspectus est. nec retentus est. Circe poculum bibit: nec mutatus ē ad Lothophagos accessit nec remansit. sirenes audiit: nec accessit.

Cursura

Plato

Lucii apulei madaurensis philosophi platonici De dogmate Platonis Liber.

PLatoni habitudo corporis cognomentum dedit. Nanque aristoteles prius nominatus. ariston ei fuisse pater dictus est. Cæterum perictione glauci filia mater fuit. & de utroque nobilitas satis clara. Nam aristō pater p Codrū ab ipso Neptūno originē duxit. ab solone sapientissimo q legū atticaꝝ fūdator fuit matern9 deriuatus ē sanguis. sūt q platonē angustiore cōceptu ꝓsatū dicūt. Cū q̄dē apollinis figuratio pictiōe se miscuisset. Mēse ēt q apd atticos Thargiliō dr̄: nat9 die q apd Delō Latōa fert̄ apollinē Dianāq;. pepisse. pridie socratē genitū accepim9 som

nium etiam socratis circunferunt. Nā uidisse sibi uisū eē cygni pullum ex altari qđ in academia cupidini consecratum ē uolasse et in eius gremio resedisse. et postea olorem illum pennis cęlū petisse canore musico auditus hominum deorūque mulcente Cum hoc ergo Socrates in cōuentum hominum referret. Ariston Platonē puerum oblaturus Socrati magistro cōmodū prosequebatur quē ubi aspexit ille ingeniumq; intimum de exteriori conspicatus ē facie: Hic ille erat amici inqt de academia cupidinis cygnus. Talis igitur ac de talibus plato non solū heroū uirtutibus præstitit uerum ēt æquiperauit diuum potestatibus: Nam speusippus domesticis instructus documentis pueri eius in ære partiendo ingenium et admirandę uerecūdiæ indolē laudat et pubescentis primicias labore atque amore studēdi imbutas refert et in uiro harū incrementa uirtutum et cęterarū cōuenisse testatur. Ex iisdem genitoribus Glaucon et Adimanthus ei fratres fuerunt. Doctorem habuit in prima litteratura Dionysium At in palæstra Aristonē agris oriundū tantosque progressus exercitatio contulit ei ut pythia Isthmia de lucta certauerit: picturę nō aspernat9 arte. Tragoedis & dithyrambis se utilē finxit: iāq; carminū cōfidētia elatus certatorē se pfiteri cupiebat nisi socrates humilitarē cupidinis ex eius mentibus expulisset & antea qdē Heracliti secta fuerat imbutus. Verū cū se socrati dedisset: nō solū ingenio atq; doctrina cæteros socraticos uicit: uerū ēt labore & elegātia illustrauit. Sapientiā ab eo sibi traditā labore quoq; asserere nissus est: & elegātia. per quā uenustate & maiestate uerborū plurimū adhibuit dignitatis. Sed postea q̄ socrates hoīes reliquit. quæsiuit unde pficeret. & ad pythagorę disciplinā se cōtulit: quā. & si rōe diligenti. & magnifica instructā uidebat: rerū tamē cōtinentiā & castitatē magis cupiebat imitari & qđ pythagoreorū ingenium adiutū aliis disciplinis sentiebat ad Theodorū Cyrenas ut geometriā disceret. ē pfectus & astrologiā adusque Aegyptū iuit petitū. ut inde pphetarū ēt ritus addisceret: & ad Italiā iterū uenit & pythagoreos Eurytū Tarentinū & seniorē Archytā sectatū atque ad Indos & Magos intēdisset animū nisi eū bella tūc uetuissent Asiatica: qua ppter inuenta parmēdis: ac Zenonis studiosius executus ita oibus quæ admirationi sunt singula. suos libros expleuit ut prim9 tripartitā philosophiā copularet sibique inuicē necessarias partes neque pugnare inter se tātūmō. sed ēt mutuis ad iuuare auxiliis ostēderit. Nā quis de diuersis officinis hæc ei essent philosophiæ mēbra suscepta naturalis ab heraclitis: intellectualis a pytagoreis: rōnalis atque moralis ipso socratis fonte. unū tñ ex oibus & quasi pprii partus corpus effecit: & cum principes harū familiarū ipolitas sententias: & incoeptas auditorib9 tradidissent: eas hic cum oratione limando tum ad orationis augustę honestissimā speciē deducendo pfectas atque ēt admirabiles fecit. Multi auditorū eius utriusque sexus in philosophia floruerunt patrimonium in hortulo qui Academię iunctus fuit & in duobus ministris & in patera qua diis supplicabat reliquit auri tantum quantum puer nobilitatis insigē in auricula gestauit. Cæterum tres eius ad Siciliam aduentus: mali quidam carpūt: diuersis opinionis differentes. Sed ille primo historiæ gratia ut naturam ætnæ. & incendia concaui montis intelligeret. Secundo petitu Dionysii: ut syracusanis asisteret: est profectus. & ut municipales leges eius prouinciæ disceret. Terti9 ei9 aduēt9 fugientē Dionē ipetrata a Dionysio uēia: patriæ suæ reddidit. Quæ āt cōsulta: q̄ dogmata græce licet dici ad utilitatē hoium, uiuēdiq; et itelligēdi

& loquendi rationem extulerit. hinc ordiemur. nam quoniam tres ptes philosophiæ
cōgruere inter se: primus obtinuit. nos quoque separatim dicemus de singulis. a na
turali philosophia facientes exordium. Initia re℞ esse tria arbitrarur Plato deum et
materiam. rerūque formas. quas ideas idem uocat: inabsolutas. informes nulla spe-
cie. uel qualitatis significatiōe distinctas. Sed hæc de deo sentit qđ sit incorporeus. Is
unus ait aperimetros genitor re℞que omnium extortor beatus et beatificus optim9
nihil indigens ipse cōferens cuncta quem quidem celestem pronuntiant indictum in
nominabilem. et ut ait ipse ἀρρητον ἀκα τωνομαστον. cuius naturā inuenire diffici
le est si inuenta sit: in multos eā enunciari nō posse. Platōis hæc uerba sunt. θεον εὑρε
ιν μεν ουρανιον νοησαι δε ἀδυνατον. idest deum qdem inuenisse haud facile est.
intellexisse āt impossibile. Materiā uero improcreabilem: incorruptāque cōmemo-
rat: nō ignē. neq; aquā. nec aliud de principiis absolutis elemētis eē. sed ex oīb9 primā
figura℞ capacem. factioniq; subiectā. adhuc rudē & figuratiōis qualitate uiduatam.
Deus artifex conformat uniuersa. Infinitā uero iccirco: qđ ei sit interminata magnitu
do. Nā qđ infinitū est: indistinctū magnitudinis habet fidem. atq; iō cū uiuata sit
fine: infinibilis recte uideri pōt: sed neq; corporeā: neq; sane incorporeā esse cōcedit.
Ideo āt nō putat corpus q̄ oē corpus specie qualicūq; nō careat: sine corpore uero esse
nō pōt dicere. qā nihil icorporale corpus exhibeat sed ui & rōe sibi eā uideri corporeā Infinibilis
atque iō nec actu solo. neque tamē sola opinione cognitiōis itelligi. Nāque corpea p-
pter insignē euidentiā sui. simili iudicio cognosci. Sed quæ substātiā nō habēt corpo
reā. cogitationib9 ea uideri: unde adulterata opiniōe: ambiguā hui9 materiæ intelligi
qualitatē. Ideas uero. idest formas oīum simplices. & æternas esse: nec corporales ta
men. Esse āt ex iis: quæ deus sumpserit: exēpla re℞: quæ sunt erūt ue. nec posse ampli Ideæ
us: q̄ singula℞ specie℞ singulas imagines in exēplaribus inueniri. gignētiūque oīum
ad instar ceræ. formas & significatiōes ex illa exēplo℞ figuratiōe signari τας οὐσιας:
quas essentias dicim9. duas esse ait. per quas cūcta gignātur. & mūdusque ipse: qua- Essentia
rū una cogitatiōe sola cōcipitur: altera sensib9 subiici pōt. sed illa quæ mētis oculis cō
prehenditur. semp & eodē mō. & sui par. ac sui similis iuenitur: ut quæ uere sit. Eteni
altera opinione sensibili. & irrationabili: estimāda est. quā nasci: & iterire ait. & sic su
perior uere esse memoratur. Hāc uere nō eē: possumus dicere. Et primæ qdē substā
tiæ: uel essentię primū deū eē. & mētem formasque re℞. & animā. secūdæ substātiæ:
omnia quę informantur. quęque gignūtur. & quę ab substātiæ supioris exēplo origi-
nē ducūt. quę mutari. & cōuerti possunt: labētia. & ad instar fluminū pfuga adhuc
illa. quadā dixi intelligēdi substātia. quoniā cōstāti nititur robore & quę de ea dispu
tantur rōe stabili. & fide plena sunt. At huius quę ueluti umbra: & imago ē superio-
ris rōnes quoque. & uerba: quæ de ea disputātur. inconstāti sunt disciplina: Initium
omniū corpo℞ materiā eē memorauit. Hāc & signari impressiōe forma℞. Hinc pri
ma elemēta sunt simplicia esse progenita: ignē. & aquā. terram & aera. quæ si elemen
ta: simplicia esse debent. neque ad instar syllabarum nexu mutuo copulari quę istis
euenit qua℞ substātia multitudo ptāte comitiōe cōficitur q̄ cū ordinata pmixtaq; es
sent ab illo edificatore mundi deo ad ordinem numeris & mensuris in ambitum de-
ducta sunt. Hæc e plurimis elementis ad unū redacta esse & ignem quidem. & aera:
& aquā habere principiū ex trigono quæ fit anguli recti nō parib9 angulis: & prioris

quidẽ formæ tres spẽs existere: pyramidem: & octangulã: & uigesies angulã. sphærã
nõ paribus terrã uero: directis quidẽ angulis: trigõis & parib⁹ esse. & prioris qdem
formæ tres species existere. pyramidem octangulã: & uiginti angulã. sphærã & pyra
Octã gula midem figurã ignem in se habere. octangulã uero aeris. angulatã uigies sphærã aquę
dicatã esse. Esseq pedũ uero trigonũ efficere ex se se quadratũ. Quadratũ uero cubũ
Vigin tiãgu la quæ terrę sit ꝓpria. quapropter mobilẽ pyramidis formã igni dedit: qd ei⁹ celeritas
agitatiõi uideatur esse cõsimilis. Secundæ uelocitatis octangula sphæra est. Hanc ae
ri detulit. q leuitate & ꝑnicitate post ignem secundus esset. Vigesialis sphæra est lo-
Vigesi alis co tertio. hui⁹ forma fluida & uolubilis: & aquæ similior est uisa. Restat tesserarum fi
gura quæ cum sit ĩmobilis. terræ cõstãtiã. nõ absurde sortita est. Et alia initia ĩueniri
forsitan posse: aut quæ deo nota sũt: uel ei q sit diis amic⁹. Sic de primis elemẽtis igni
& aqua: cæterisq & illa cõstare particulatim aialiũ: & inanimantiũ corpa: mundũq
omnẽ ex oĩ aqua. totoq igni: & aeris uniuersitate: cunctaque terra esse factũ. & nõ so
lum nullã hoꝝ partẽ extra orbẽ relinq: sed nihil qdẽ ei⁹ & extrinsecus ĩueniri. Hæc ãt
ĩuicem ex se apta & cõnexa esse. Iccircoque in igne atque in terra & aqua & aere esse si-
tus. & sicut ignis aeris cognatiõe cõiungitur: ita hũor affinitati terrenæ iungatur. hic
unum esse mundum. & in eo oĩa. nec relictum esse locum: neque elementa supesse: ex
qb⁹ alteri⁹ mundi corp⁹ possit esse. Ad hæc attributa est ei ꝑpetua iuuentus. & ĩuio
lata ualitudo. Eoque nihil præterea extrinsecus est relictum: qd corrumpere posset
ei⁹ ingenium. & si supesset: nõ eum lederet: cum ita apud se ex oĩ pte cõposit⁹ atque
ordinat⁹ foret: ut aduersantia & cõtraria naturæ disciplinæque ei⁹ officere nõ possent
iccirco ãt ꝑfectissimo & pulcherrimo mundo instar pulchræ & ꝑfectæ sphæræ a fabri
catore deo quæsitum est: ut sit nihil ĩdigens: sed opiens oĩa: coercensque cõtinua: pul
cher & admirabilis: suique similis: sibique respõdens. Hic illi & septem motus loco-
rum habeãtur: ꝓgressus & retrocessus. dexterioris ac sinistri. sursum & deorsum ni
tentium & quæ in gyrum circuitumque torquentur. Hæc una mundo relicta est sapi
entiæ & prudentiæ ꝓpria ut rõnabiliter uolueretur. Et hunc qdem mundum nunc si
ne initio esse dicit. alias originẽ habere natumque esse. Nullum ãt eius exordium at-
que initium esse ideoque semp fuerit. natiuum uero uideri qd ex his totius natura &
substãtia cõstet. quæ nascendi sortitę sunt qualitatem. Hic & tãgitur: & ur: sensibus
que corpis est obuius. sed qd ei nascendi cãm deus pręstitit: iõ ĩmortalis est semp fu-
turus. Aĩam uero animãtium oĩum: nõ corpeã esse nec sane piturã. cum corpe fuerit
absoluta. oĩque gignentium esse seniorem atque iõ & intemparet: & agere ea quoꝝ cu
rã fuerit diligentiãque secuta. ipsãque semp: & p se moueri: agitatricem alioꝝ: quę na
tura sui ĩmota sunt atque pigra. Sed illã cælestem animã: fontẽ animaꝝ oĩum opti-
mã: & sapiẽtissimã uirtutẽ esse genitricẽ: subseruire fabricatori deo. & præsto esse ad
oĩa ĩuẽta eius annuntiat. Veꝝ substãtiã mẽtis eius numeris. & mõis cõfici: cõgemi
natis: ac multiplicatis augmẽtis incrementisque p se, & extrinsecus ptis: & hinc fieri:
ut musicę mundus & canore moueatur. naturasque reꝝ binas esse: & eaꝝ alterã esse
que ueniat in mentem: quam quidem Δοξαστηρ idest opinabilem appellat ille. &
quæ uideri oculis: & attingi manu possit: alteram cogitabilem. et intelligibilem

Detur enim uenia nouitati uerborum: rerum obscuritatibus seruienti: et su-
periorem quidem partem mutabilem esse. ac facilem contueri. Hãc autem quę mẽ

tis acie uidetur. & penetrabili cogitatiõe percipitur: atq; cõspicitur, incorruptã. imũtabilẽ. cõstantẽ. eandẽque & semp esse. Hinc & duplicẽ rationẽ. interpretationẽque dicit: nãque illa uisibilis. fortuita: & muta. perseuerãti suspitiõe colligitur. At hæc intelligibilis. uera perenni. & cõstanti rõne ꝓbatur eẽ tẽpus uero æui esse imaginẽ: siquidem temp9 mouetur. & pennitas fixa & imota est natura: & ire in eã tẽpus & in eius magnitudinẽ finiri: ac dissolui posse si quãdo hoc decreuerit fabricator mũdi deus. Eiusdẽ tpis spaciis mensuras mundanę cõuersiõis intelligi. Solis quippe & lunæ globũ hoc facere Cæterasque stellas. quas recte erronias & uagas dicimus. nostræ enim super earũ cursib9 opiniões. disputatiõesque possunt in errorem intellectũ inducere Cęterũ ille reꝶ ordinator ita reuersiões earũ. ortus. obitus recessus. moras. progressusque cõstituit. ut ne modico quidem errori locus esset. Dies quippe cum noctibus mensiũ spatia cõplere. menses uicissim annorũ orbes inuoluũt. nec pri9 q̃ signa hæc in lucem ardere ceperũt. iniri potuerũt temporum numeri: periturã esse obseruationem computatiõis huius. si hic olim chorus antiquus steterit. nãq; ut mensuræ. & reuersionis temporum noscerentur. circuitusque mundi uideretur. solis intensa sũt lumina uicissim. ut quies desiderata proueniret animãtibus opacitas ẽ inuenta noctis mensesq; effici: cũ luna circuli sui cõpleto curriculo ad eũdẽ locũ reuertatur. Anni uero spacia cõcludi cũ sol quadrinas tẽpoꝶ cõtingerit uices. & ad idẽ signũ fuerit inuectus: horũ enumeratio in se reuertẽtiũ & a se proficiscentiũ intellectu cogitationis inuenit. Esse aũt stellarũ nihilhominus cęteros ambitus legitimis curriculis perpetuo seruatis: quos uix hominũ solertia cõpræhendit. Vnde fit ut & magnus ille uocitatus annus: facile noscatur cuius tẽpus iplebitur cum uagantium stellarũ cõmitatus ad eũdẽ puenerit finem nouũq; sibi exordiũ. & itinera per uias mundi repauerit: globorũ uero cælestiũ inter se nexorũ p uices mutuas oĩum supremũ esse eũ: qui in errabili meatu censetur eius amplexu cæteros coerceri & eẽ aplanes primũ ordinẽ. secundũ Saturno datũ. Ioui rertiũ. Martẽ quartũ tenere. Quintũ Mercurio dari. Sextũ Veneris esse. Septimũ Solis itineribus incedi. Octauũ metiri Lunã. Exinde elementis omnia ac principiis occupari. ignẽ aũt aliis superiorẽ eẽ. mox aeris locũ. hinc aquæ ꝓximum: & tunc globũ terrę ĩ medio situm æqualẽ loco ac figura: ĩmobilẽ stare. Hos astroꝶ ignes sphæris affixos perpetuis. atq; indefessis cursibus labi & hos aĩales deos dicit eẽ. Sphæraꝶ uero ingeniũ ex igne coalitu & fabricatũ. Iã ipsa animãtium genera in tres spẽs diuiduntur. quaꝶ una ẽ ex natura ignis eiusmodi. qualẽ solẽ & lunã uidem9: cęterasq; sideꝶ stellas alteꝶ ex aeria qualitate hanc eẽ dęmonũ dicit tertium ex aqua terraque coalescere. & mortale genus corpoꝶ ex eo diuidi. terrenũ atque terrestre. sic enim Χοϊκά censuit noĩanda terrenumque eẽ arborũ: cęterarũque frugum quæ humi fixę. uitã trahũt: terrestria uero quę alit ac substinet tellus. Deorũ trinas nuncupat species: quoꝶ ẽ unus summ9: primus & solus ille ultramundan9 ĩcorporeus: quẽ prẽm & architectum hui9 diui orbis supi9 ostẽdim9 aliud gen9 ẽ quale astra hẽnt. cæteraque numina quos cælicolas uocam9. tertium hẽnt quos medioximos romãi ueteres appellãt: qđ ex sui rõe & loco & ꝓtãte diis sũmis sunt mĩores: hoĩum natura ꝓfecto maiores. Sed oĩa q̃ naturaliter & ppea recte ferũtur: ꝓuidẽtię custodia gubernãtur. nec ulli9 mali cã deo poterit ascribi. Quare hæc oĩa ad fati sortẽ arbitrãtur eẽ ferẽda: Ita. n. definit ꝓuidẽtiã eẽ diuinã sentẽtiam cõseruatricem ꝓsperitatis

eius: cuius causa tale suscipit officium: diuinam legem esse fatum: per quod ineuitabi les cogitationes dei: atque incepta complentur: unde si quid prouidentia agitur. id agitur: etiam fato: & quod fato terminatur. prouidentia debet susceptũ uideri & primam quidem prouidentiam esse summi: exuperantissimique deorum omnium qui non solum deos cælicolas ordinauit quos ad tutelam: & decus: per omnia mundi membra dispersit: sed natura etiã mortales deos. qui præstarent sapientia cęteris ter renis animantibus. ad æuitatem temporis edidit. fundatisque legibus reliquarum dispositionum. ad tutelam rerum: quas quottidie fieri necesse est. diis cæteris tradi- dit. unde susceptam prouidentiam dii. secundę prouidentiæ. ita grauiter retinent. ut omnia etiam. quę a cęlestibus mortalibus exhibentur. ĩmutabilem ordinationis pa ternæ statum teneant.

Demones Genii Lares

Dæmones uero quos genios & lares possumus nuncupare mi nistros deorum arbitrantur: custodesq; hominum. & interpretes: si quid a diis uelint nec sane omnia referenda ad uim fati putat. Sed esse aliquid in nobis: & ĩ fortuna nõ nihil: fortunæ improuidos casus ignorari a nobis fatetur. Instabile enim quidam: & incurrens intercedere ea solere quæ consilio fuerunt: & meditatione suscepta quæ non patiatur: meditata ad finem uenire: & tunc quidem. cum impedimentum illud utili- ter prouenit: res illa fœlicitas dicitur. Omnium uero terrenorum nihil homine præ stantius prouidentia dedit. Quare iidem homines bene pronunciarunt esse animã corporis dominam. At enim cum tres partes animi dicat esse. Rationabilem id est mentis optimam portionem: hanc ait capitis arcem tenere. Irascentiam uero: pro- cul a ratione ad domicilium cordis deductam esse: obsequi eam & respondere in loco sapientię. Cupidinem atque appetitus postremam portionem: infernas ab domi- nis sedes obtinere. ut popinas quasdam & latrinarum latebras. diuersoria nequitię at que luxurię. Relegatam uero iccirco longius a sapientia hãc partem uideri: ne impor tuna uicinitas & rationem constitutam desuper cunctorum saluti: in ipsa cognatio- num uicinitate perturbaret: totum uero hominem in capite uultuque esse: Namque prudentiam: sensusque omnes. non alias q̃ illa parte corporis contineri: cætera enim membra ancilari: & obseruire: cibos & alia subministrare: uectare: ut in sublime pos sit. ut dominum atque rectorem prudentiaque eius a periculis uendicare. Sed ma- chinamenta quibus ad sentiendas: diiudicandasque qualitates: sensus instructi sunt ibidem erga regiam capitis constituta. in conspectu rationis. ut intelligendi atque ꝑ- sentiendi ueritas adiuuetur. Sensus uero ipsi ac ea quæ sunt sensibilia. apte composi- ta: naturę intelligentiam cognatam tenent ac oculorum acies perlucidas esse: eas qua dam luce ui sionis illustres: noscendi litteras officiũ tenere. Auditionem uero aereæ naturæ participem. aereis nunciis percipere sonores. Iam gustus commendatos: ta- ctum etiam terrenum atque corporeum solidiora. quæcunque contingi offendique possunt sentire: eorum etiam quę corrupta imitantur: separanda uis intelligenda est In media namque regiõe oris nares natura cõstituit: quaꝝ Symphonia odor cũ spiri- tu cõmeat. cõuersiões: aut mutatiões odoratꝰ cãs dare. easq; de corruptis. uel adustis uel madescẽtibꝰ. uel madefactis sentire. cũ qdẽ ea quærũtur uapore. & fumo exhalã tur. odor ĩ his iudiciũ sensusq; succedũt. Nã si restẽt ĩteger: & aer puriꝰ nũq̃ eiꝰ modi auras ĩficiũt. & sensus qdẽ ipsi nobis cões sunt cũ cæteris animãtibꝰ. At enim hoĩs so lertia eiusdẽ mõi beneficio diuino ĩstructior. aptiorq; q̃d auditꝰ ille ẽ uisusq; præstan tior oculis nãq; metitus ẽ cœlũ siderũ circuitꝰ. & astroꝝ obitꝰ atq; ortꝰ cũ significan

tibus spacia comprehendit ex quo pulcherrimus & uberrimus fons ille phiæ proflu-xit. auditu uero quid hoi magnificentius potuit euenire: per quem prudentiam sapiẽtiãq; disceret: numerosq; orationis metiretur ac modos faceret: fieretq; totus ipse modulatus ac musicus. lingua & dentiũ uallũ: & ipsius osculi uenustas accessit: qđ qdẽ aliis aiantibꝫ ad explẽdã uictus necessitatẽ inferendasq; uentri copias cõparatũ ẽ: sed hois promptuariũ potius rectæ rationis: & suauissime datum est: ut quæ prudentia corde conceperit ea sensa promat oratio. sed totius corporis habitus & figura mẽbrorũ alia conditione sunt optima alia longe peiora. Inferiora regũtur optimatũ præstãtia & ipsa ministeriũ suggerũt uictuale pedes deniq; humotenus capiti obediunt: ac superciliorũ sepes præmuniunt oculos ne desuper proruat: qđ teneras uisiones mollesq; pturbet. Pulmones loco: ac sui genere cordi plurimũ consulunt: cum exardescit ira: trepidansq; celerioribus motibus uertex cordis ipsius madens sanguine: pulmonis excipitur mollitia. siti. frigore. Splenẽ uero iecori non frustra esse finitium: ut ei9 redundantia pticipatis haustibus reuelet abstergatq; ea: quæ sordiũ fuerint. puruq; ac sinceꝝ præstet qđ maxime fibris est cõmodũ. Ventrẽ gyris intestinoꝝ circũplexũ & nexibus ĩpeditũ esse ne esculenta & poculẽta sese penetrarent: sed ut retenta paulisper utilitatem sui: & sensũ aiantibꝫ exhiberent neq; exaustis & labentibꝫ iis quæ inferuntur momẽtis oibus appetendi cibi necessitas imineret. & ad hæc unum occupari nobis dies: noctesq; esset necesse. Visceribus ossa sunt tecta eadem reuincta sunt neruis & tamen ea quæ sunt ĩternuntia sentiendi sic sunt operta uisceribus ne crassitudine sensus hebetentur: illa etiã quæ in iuncturis & copulis nexa sunt. ad celeritatẽ facilius se mouendam haud multis impedita sunt uisceribus. Deniq; ipsius capitis uerticem specta contectum tenui cute: capillisq; hirsutũ uidebis aduersum uim frigoris & caloris. Quid de cibatu ipso loquar quẽ itinera ex utero manentia: fibris iecoris adiũcta dispertiunt in cruoris similitudinem uersum ut eũ ex eo loco per oẽs artus natura sollers deriuari faciat. sed e regione cordis uenaꝝ meatus oriuntur per pulmonis spiracula uiuacitatẽ transferentes. quã de corde susceperunt: & rursus ex illo loco diuise per membra in totũ hoiem iuuant spiritum. Hinc ille anhelandi uices hauste: redditeq; alterno modo: ne mutuis impediatur occursibꝫ. Venaꝝ diuerse sunt qualitates: quas ad procurandum e regione seruitiũ per medullas renũ cõmeare: & suscipi igniũ loco certum est & rursũ uenaꝝ genitale seminum humanitatis exire. At cũ toti9 corporis dicat eẽ substantias: primã uult uideri ex igne: & aqua: & cæteris elementis aliã ex consimilibus partibus uisceꝝ. officuloꝝ cruoris & cæteroꝝ tum eam de discrepãtibus diuersisq; membris idest capite: utero: & articulis disparibus: unde substantia quæ de simplicibus constat elementis: si id qđ ex necessitate uictus extrinsec9 arrogatur. quõ congruit generi singuloꝝ qualitatem corporis temperiemq; custodit: & illis quæ de cõsimilibꝫ robur: his quæ inter se disparia supradixim9 pulchritudinẽ nutrit & simul equalitas ista. sicci: humidi: feruentis. ac frigidi: sanitatẽ. uires. speciẽq; largitur. sicut illa intemperans atq; imoderata permixtio singulis uniuersisq; uitiatis. aliis celeri exitio corripitur. Tripartitam aiam esse dicit. primã eius rationabilẽ esse partẽ aliam excandescentiã uel irritabilẽ tertiam appetitũ eandẽq; cupiditatẽ possumus dicere. sed tũc aianti sanitatem adesse uires. & pulchritudinem cũ ratio totã regit parentq; inferiores duæ partes concordesq; inter se iracundia. & uoluptas. nihil appetũt

nihil mouent. quod inutile esse dixerit ratio: eiusmõi ad equalitatẽ partibꝰ aĩæ temperatis corpus nulla perturbatione frangitur. alioquin inuehit ægritudinẽ inualentiãq; & fœditatẽ: cum incõpositæ & inæquales inter se erunt: cũ irascentiã & cõsiliũ subegerit: sibiq; subiecerit cupiditas aut cũ dominã illã reginãq; rationem licet obsequente & placata cupidine ira flagrantior uicerit. Sed ægritudinẽ mentis stulticiam dicit eẽ: eãq; in partes duas diuidit quarũ unam imperitiã nominat alteram insaniã uocat: & īperitiæ morbũ ex gloriosa iactatione cõtingere cũ eorũ quorũ ignarus est aliquis sciẽtiã mẽtitur. Furorẽ uero pessima consuetudine & libidinosa uita solere euenire hancq; insaniã nominari quã uitriosa qualitas corporis ꝑdidit cum ea quæ sunt rationi parata in ipso uertice importunis auxiliis coartantur: At enim tunc hoĩem esse perfectũ: cũ aĩa & corpus æqualiter copulantur: & inter se cõueniũt. sibiq; respondẽt: ut firmitas mentis præualentibus corporis uiribus nõ sit inferior. Corpus uero tũc natiuis incrementis augetur: cum ualitudinis portio ꝓcurata salubriter modum necessarii uictus nescit excedere nec ualitudo obteritur magnitudine externorũ laborũ nec pabuli sarcinæ imoderatius inuicti uel nõ ut oportet digesti distributiq; per corpus tunc eni artus ac membra uigoris debiti modũ: & uires retinent. cũ id qđ infertur ad totiꝰ corporis conseruationem ueluti sigillatim exæquatũ cũctis partibus diuiditur. Verũ enĩ uero cũ id minime fit tunc sequi exitium corporis.

De philosophia Liber.

Moralis philosophia caput est Faustine fili: ut scias: quibus ad beatam uitam perueniri rationibus possit. Verũ ad beatitudinem ante alia bonorũ fine contingenti ut ostendam: quæ de hoc Plato senserit. Bonorũ igitur alia eximia ac prima per se dicebat esse per præceptionem cætera fieri bona existimabat. Prima bona esse deum sũmũ mentemque illã quã τήγγοιμ idem uocat. Secundum ea illas quæ ex priorum fonte profluerent esse: animi uirtutes prudentiam: iusticiam: pudicitiam: fortitudinem: Sed his omnibus præstare prudentiam secundam numero ac potestate continentiam posuit. has iusticiam sequi. fortitudinẽ quartam esse. Differentiam hanc bonorum esse constituit. partim diuina per se & prima: simplicia dici bona. alia hominum nec eadem omnia existimari diuina quippe esse atque simplicia uirtutes animi. Minora autem bona eaque quorũdã esse q̃ cũ corporis cõmodis cõgruunt. ut illa q̃ nominamꝰ externa: sapientibꝰ: & cũ ratiõe ac modo uiuẽtibꝰ sunt sane bona: stolidis. & eorũ usũ ignorãtibꝰ oportet esse mala. Bonum primũ est uerũ: & diuinũ illud optimũ: & amabile: & concupiscendũ: cuius pulchritudinẽ rationabiles appetunt mentes natura duce: instructæ eãdem eius ardore: & q̃ n õ oẽs adipisci q̃unt. Qui neque primi boni adipiscendi facultatẽ possunt habere: ad id feruntur: qđ hoĩum ẽ. Secũdũ: nec cõe multis nec quidẽ oĩbꝰ similiter bonũ. Nãq; appetitus. & ad aliquid cupido aut uero bono incitatur. aut eo quod uideatur bonũ. unde natura duce cognatio quædam est cum bonis ei animæ portioni quæ rationi cõsentit. Accidens autem bonum esse putatur: quod corpori. rebusque uenientibus extrinsecus copulatur & aliquando quidem qui natura imbutus est. ad sequendum bonum non modo sibimet intimatum putat sed omnibus etiam hominibus nec pari aut simili modo uerũ ẽt unũquẽq; acceptũ esse: dehinc proximis & mox cæte: is: q̃ familiari usu: uel noticia iungũtur. hominẽ ab stirpe ipsa. neque absolute bonum: nec

malum nasci. sed ad utrunq; procliue ingeniũ esse habere q dē semina quędā utrarũq; rerum cum nascendi origine copulata: quæ educationis disciplina. in partē alterā debeant emicare. Doctoresq; puerorũ: nihil antiquius curare oportet: q̃ ut amatores uirtutũ: uel inter se moribus: & institutis eos ad id prorsus ībibere ut regere & regidi scant magistra iustitia. Quare præter cætera induci ad hoc cæteros oportere: ut sciāt quæ sequenda fugiēdaq; sint: honesta esse: ac turpia. illa uoluptatis hæc laudis: hacte nus dedecoris ac turpitudinis: honesta eademq; quæ sunt bona: cōsidēter optare nos oportere. Tria genera ingeniorũ ab eo sunt comprehensa: quorũ præstans egregiũ appellat unũ. alterũ deterrimum pessimũq; tertiũq; ex utroq; medio temperatũ: mediũ nũcupauit. Mediocritatis huius uult esse participem puerũ docilem & uirũ progrediē tē ad modestiā: eundēq; cōmodũ ac uenustũ. Eiusmodi enī medietates inter uirtutes & uitia intercidere dicebat. Tertium quiddam ex quo alia laudanda. alia culpanda essent. Inter scientiā ualidam: alterā falsam peruicaci uanitate iactatā. Inter pudiciciā libidinosamq; uitam & abstinentiam intēperantiāq; posuit: fortitudini ac timori me dios pudorē & ignauiā fecit. Horũ quoq; quos mediocres uul uideri: neq; sinceras eē uirtutes nec uitia tñ mera. & intemperata. sed hinc atq; inde permixta esse. Malitiam uero deterrimi & oibus uitiis imbuti hoīs dicebat esse. quod accidere dicebat: cũ opti ma & rationabilis ꝓportio & quæ etiam imperare cæteris debet: seruit aliis. Illæ uero uitiorũ doctrices iracũdia & libido. ratione sub iugo missa dominantur. eandem ma litiam de diuersis constare abundātia inopiamq;. nec solum ea ī qualitatis uitio claudicare arbitratur. sed etiam incumbere dissimilitudinē. Neq; enim posset cum bonitate cōgruere: quæ semetipsa tot modis discrepet & non solum disparilitatem: red ēt concinnitatem præ se gerat. Quapropter tres partes animæ tribus dicit uitiis urgeri prudentiam indocilitas impugnat quæ non abolitionē infert scientiæ. sed contraria ē disciplinæ discendæ. Huius duas ab eo species accepimus imperitiam & fatuitatem quarũ imperitia sapientiæ, & fatuitas prudētię inueniuntur inimicæ. Iracundiā: auda ciā: eius comitatũ sequuntur indignatis & incōmobilitas dicta græce αναχτησια. ita enim dixerim: quæ non extinguit incitamenta irarũ. sed ea stupore deficit immobili. Cupiditatibus luxuriam applicat. idest appetitus uoluptatem & desiderium: ad fru endum potiendumq; haustus inexplebiles. Ex hac manat auaritia: atq; lasciuia. quarũ altera liberalitatē coerciat: altera immoderatius fundendo patrimonii ꝓdigat facultates. Sed uirtutes Plato habitum esse dicit. constantem etiam eum faciũt: cui fue rint fideliter intimate: non tantummodo uerbis. sed factis & etiam secum & cum cæteris. Hoc uero procliuius: si ratio in regni sui solio constituta sit appetitus & iracun dias semper domitas & in frenis habet. Ipseq; ita obediunt ut trāquillo ministerio fũ gantur. Vnimodam uero esse uirtutem quod bonum suapte natura adminiculo non indiget. perfectum autem cum sit: solitudine debet esse contentum: nec solum quali tas. uerum etiam similitudo cum uirtutis ingenio coniungitur. Ita enim secũ ex omni parte congruit. ut ex se apta sit sibique respondeat. Hinc etiam medietates easdem quę uirtutes ac sũmitates uocat. Nec solum quod careant redũdantia & egestate. sed quod in meditullio quodam uitiorũ sitę sunt: Fortitudo quippe circũsistitur hinc audacia: inde timiditate. audacia quidē cōfidētiæ fit abundantia. metus uero uitiũ defi cientis audaciæ. Virtutum perfectę qdā sunt īperfect alię. & īperfectę sunt: quæ

Doctrices

Incommobilitas

in omnibus beneficio solo naturę ꝑueniunt uel quæ solis disciplinis tradūtur: & magis rōne discuntur. Eas igitur quæ ex oībꝰ his constant dicimus esse perfectas. Imperfectas uirtutes semet comitari negat: eas uero quæ perfectæ sunt indiuiduas sibi: & inter se cōnexas esse: ideo maxime arbitratur qđ ei cui sit egregiū īgeniū si accedat industria usus & disciplina quā dux reꝝ ratio fundauerit: nihil relinquetur. qđ nō uirtus administret. Omnes uirtutes cū aīę partibꝰ diuisit: & illā uirtutē quæ ratione sit nexa & est spectatrix oīm reꝝ prudentiā dixit: atq; sapientiā quaꝝ sapientiā: disciplinā uult uideri diuinaꝝ humanarūq; reꝝ prudentiā uero scientiā esse intelligendoꝝ bonoꝝ & maloꝝ: eoꝝ etiā media quæ dicūtur. In ea uero parte quæ iracundior hēatur fortitudinis sedes esse uires animæ neruosq; ad ea implenda quæ nobis seuerius agenda legū īponuntur īperio. Tertia pars mentis est cupidinū: & desiderioꝝ cui necessario abstinentia comes est: quā uult esse seruatricē cōuenientiæ eoꝝ quæ natura recta paruaq; sūt. In hoīe ad placētiā: ac mediocritatē libido reflectitur actusq; uoluptarios ratiōe huius dicit ac modestia coerceri. Per has tres aīæ partes iustitiā æqualiter diuidentes q̄ causā esse dicit ut unaquæq; potiorā rōne ac modo ad fugiendū munus obediat.

Hanc ille heros iusticiā modo nominat: nūc uniuersæ uirtutis nuncupatiōe complectitur: & item fidelitatis uocabulo nuncupatur. sed cū ei a quo possidetur. est utilis: beniuolentia est: at cū foras spectat: & est fida speculatrix utilitatis alienæ iusticia nominatur. Est & illa iusticia quæ quartū uulgata diuisiōe uirtutū locū possidet: q̄ cū religiositate copulantur: quaꝝ religiositas deū honori: ac suppliciis diuinæ rei mācipata est. illa uero hominū societatis & concordiæ remediū atq; medicina est. Duabꝰ aūt æqualibꝰ de causis utilitatē hoīum iusticia regit: quarū est prima minoꝝ obseruantia & diuisionū ęqualitas: & eoꝝ que pacta sunt symbole ad hec ponderū mensurarū que custos & cōmunicatio opum publicarum. Secunda finalis est. & ueniens ex equitate partitio: ut singulis in agros dominatus cogruens deferatur ac scrutetur bonus optimis potior minor non bonis: Ad hec bonus quisque natura & industria in honoribus & officiis prefatur. Pessimi ciues luce careant dignitatis: sed ille iustus in differēdo honore ac seruando modus est ei: qui est suffragator bonoꝝ. & malorum subiugator ut semper in ciuitate emineant: que sunt omnibus profutura iaceant & subiecta sint cum suis actoribus uitia. Hinc rethorice due sunt apud eum partes: quarū una est disciplina contemplatrix bonorum iusti tenax. apta & conueniens cum secta eius qui pollicitus uult uideri. alia uero adulandi scientia est captatrix uerisimiliū usꝰ nulla ratione collectus. Hanc rem diffiniuit Plato quā ciuilis articuli umbrā. idest imaginem nominauit. Ciuilitatem: quā politicen uocat. ita uult a nobis intelligi ut esse ex uirtutū numero sentiamus. nec solū agentē atq; in ipsis administrationibꝰ. Veꝝ spectari ab ea uniuersa atque discerni. nec solū ꝓudentiā prodesse ciuilibus rebꝰ. sed oēm sensū eius atque ꝓpositū fortunatū. & beatū stātū facere ciuitatis. Hec eadem utilitatem anime ꝓcurat duobꝰ modis: altera nāque legalis est iuridicialis altera. sed prior consimilis est exercitationi p̄ quā pulchritudo aīe & robur acq̄ritur sicut exercitatione ualitudo corporis: gratiaque continetur. Iuridicialis illa medicine pars est. Nā morbis aīe medetur sicut illa corporis has disciplinas uocat: plurimūque earum curationem cōmodatis afferre ꝓfitetur. Haꝝ imitatrices esse coquinariā & unguentariā. sed atrē sophisticā ꝓfessionēq; iuris blādā: & assentationū illecebris turpes ꝓfi

tentibus. inutiles cūctis quoꝝ sophisticā coquīe cōiungit. Nā ut illa mediciæ pfessio ne intētū opinionē īprudentiū captat: quasi ea quæ agit cū moꝛ boꝝ medela conue niant: sic sophistice imitata iuridicialē statū dat opinionē stultis quasi iusticię studeat quā iniquitati fauere constat unguentariā uero pfessores iuris īmitantur. Nā sicut il la remedio uult esse: per quod species corporibꝫ ac ualitudo seruentur: non modo uti litatem corpoꝝ minuit. sed robur ēt uiresq; frangit & iteꝝ colorē ad desidiā sāguinis mutat. sic hæc in scientiā mutata iuris: simulat qdē uirtutē se aīs augere eneruato qd̄ in illis natiuæ fuerit industriæ uirtutes eas doceri & studeri posse arbitratur quæ ad ra tionabilē aīam ptinēt. idest sapientiā & prudētiā & illas q̄ uitiosis partibus pro reme dio resistunt. idest fortitudinē & continētiā rationabiles qdē esse. : Supiores uirtutes pro disciplinis haberi. Cæteras si pfectæ sunt uirtutes appellat. si semipfectæ sunt: nō illas disciplinas uocādas esse censet. sed nō in totū existimat disciplinis alienas: Iusti cia uero qd̄ trinis aīæ regionibꝫ sparsa sit artē uiuendi ac disciplinā putat. & nūc doci lē eē nūc usu & expientia puenire. Bonoꝝ aūt qdā sui gratia asserit appetenda ut bea titudinē: ut bonū gaudiū. Alia nō sui gratia ut medicinā. Alia sui & alterius ut puidē tiā cæterasq; uirtutes q̄s & sui cā expetimꝰ ut præstātes p se & honestas: & alteriꝰ idest beatitudinis q̄ ē uirtutū exoptatissimꝰ fructꝰ. Hoc pacto ēt mala qdā sui cā fugien da sūt alia cæteroꝝ: plæraq; & sui & alioꝝ ut stulticia & huiusmōi uitia q̄ & sui cā ui tanda sūt & eoꝝ q̄ accidere ex iis pūt id est miseriæ atq; infœlicitates. Eoꝝ q̄ appeten da sunt qdā absolutæ bōa dicimus q̄ sp atq; oibꝫ: cū assunt inuehunt cōmoda. ut uir tutes quaꝝ beatitudinitas fructus ē. Alia qbusdā nec cūctis uel ppetuo bōa ut uires: ualitudo diuitiæ & qcūq; corporis. ac fortunæ sūt. Pari pacto. & eoꝝ q̄ declināda sūt qdā oibꝫ ac sp uideri mala quoniā nocēt atq; obsūt ut sūt uitia & infortunia quadam aliis: nec ea sp nocere ut ægritudinē egestantē & similia. Sed uirtutē liberā & in nobis sitam & nobis uoluntate appetenda: peccat a uero esse non minus libera: & in nobis sita nō tū ea suscipi uoluntate. Nāq; ille uirtutis spectator: cū eam penitus intellexit bonam esse & benignitate præstare: eam affectabit profecto & eā sectādam existima bit sui causa. Ac item ille qui senserit uitia nō solū turpitudinem existimationi inuehe re: sed nocere alio pacto fraudiq; esse quis pōt sponte ad eaꝝ consortiū se ingerere. sed si ad hiusmodi mala pergit. ac sibi usum eoꝝ utilē credit deceptus errore: & imagine boni sollicitatus qdē sciens uero ad mala præcipitatur discrepes qdē a cōi sn̄ia si nō q̄ dē ignores quid inter pauperiem ac diuitias intersit & cū hæc in procliui sita sint: nec pauperies honestatem uel turpitudinē diuitiæ allaturæ sint. Si egestatem rerū uictui necessariaꝝ copiis præferas ineptire uidearis: & adhuc illud absurdius: si quis sanita tē corpis spernat eli gens morbos. Sed illud postremæ dementiæ est cū quis pulchri tudinē uirtutis oculis aīæ uiderit: utilitatēq; usu & rōne pspexerit nō ignarꝰ. q̄tū dede coris atq; incōmodi adipiscatur ex pticipatiōe uitioꝝ: tū addictū se uelit uitiis. Cor poꝝ sanitatē: uires indolentiā: cæteraq; eiusmodi bona extraria. Item diuitias: & cę tera quæ fortunæ commoda dicimus ea nō simpliciter bona nuncupanda esse. Nam si quis ea possidens. usu se abdicet. ea sibi inutilia erunt. siquis autē eoꝝ usum cōuer terit ad malas artes ea illi ēt noxia uidebuntur unde colligitur bona hæc simpliciter dici nō oportere: nec ēt ea q̄ sūt morbosa ut pauperiē cęteraq; existimari mala opor tet. Nā q̄ tēuis est. si modificetur nullā noxā ex eo sētiet. ēt qui recte paupie sua uti

tur. nõ solũ nihil capiet icõmodi: ueq ad tolerãda cætera melior atq præstãtior erit. Si igr nec hẽre pauperiẽ neq eã rõne regere contrariũ est. pauptas malũ nõ est. Voluptatẽ uero neq bonũ esse absolute neq simpliciter malũ. sed eã quæ sit hõesta nec pudendis rebꝰ. sed gloriosis actibꝰ ueniat nõ esse fugienda. Illã uero quã aspernatur natura ipsa turpi delectatione quæsitã uitari oportere censebat Solitudinẽ & laborem si naturales essent & ab ipsa uirtute descenderẽt. & essent ꝓ aliqua præclara administratiõe susceptæ appetibiles dicebat esse. Sed detestabilesq esse. Ex his quæ in nobis sũt primũ bonũ atq laudabile est uirtus bonũ studẽti. Ideo honestũ appellari optet solũ qppe qd honestũ est bonũ dicimꝰ & malũ turpe & merito qd turpe ẽ bonũ nõ põt dici. Amiciciã ait sociã eãq cõsensu cõsistere reciprocãq esse ac dilectionis uicẽ reddere qũ reclamat æqliter. hoc amiciciæ cõmodo ꝓuenit cũ amicus eũ quẽ diligit pariter ac se cupit ꝓsperis rebꝰ potiri. æqlitas ista nõ aliter ꝓuenit nisi similitudo i utroq ꝑilitate caritateq cõueniat. pes eni pibꝰ irresolubili nexu iungũtur ita discrepantes & inter se disiũcti sũt nec alioꝝ amici. Inimicitiaꝝ ãt uitia gignũtur ex maliuolẽtia p moꝝ dissimilitudinẽ & distãtiã uitæ & sectas atq igẽia cõtraria. Alia ẽt amicitię genera dicit eẽ quaꝝ ps uoluptatis gignitur cã ps necessitatis. Necessitudinis & liberoꝝ amor naturę cõgruꝰ est. Aliꝰ abhorrens ab hũanitatis clemẽtia q uulgo amor dr̃. & est appetitꝰ ardens cuiꝰ istinctu p libidinem capti amatore corpoꝝ i eo qd uiderint totum hoiem putãt. Eiusmõi calãitates aiaꝝ amicitias idẽ appellari uetat. quæ nec mutuæ sũt. nec reciprocari queãt ut ament quæ redamãtur nec cõstãtia illis assit: & diuturnitas desit. amoresque eiusmodi sacietate ac pœnitentia terminentur: Plato tres amores hoc genere dinumerat: quod sit unus diuinus cum incorrupta mente & uirtutis ratione conueniens non pœnitendus alter degeris animi & corruptissimæ uoluptatis. tertius ex utroque permixtus mediocris ingenii & cupidinis modice. ut igitur ille amor deterrimus ac inhumanissimus atque turpis non ex rerum natura. sed ægritudine corporali morboque colligitur. sic ille diuinus deorũ munere beneficioque concessus aspirante cælesti cupidine in animos hominum credatur uenire. Est amoris tertia species quam diximus mediam diuini atque terreni proximitate collectus nexuque & cõsortio pili copulatus & ut rationi ꝓpinquus est diuinus ille. ita terrenus ille turpitudini iũctus est uoluptatis. Culpabiliũ ãt uiroꝝ qttuor formæ sũt: quaꝝ pria honoripetarũ est sequẽs abstemiorum tertia popularis. tyrãnicæ dñationis ultima. Quapp eueniat primũ illud mentibꝰ uitiũ cũ uigor rationis elanguerit supiorq robustior fuerit: aiæ portio in qua ira dñatur oligarchia dr̃: ea sic nascitur cũ pp pessimũ pastũ eiꝰ partis animæ quæ ex cupiditatibꝰ cõstat nõ solũ rationabilis & irascentiæ loca possidentur: sed etiam eius quę nõ necessarias cupidines acuunt. Hũc talem Plato lucri cupidinẽ atq accipitrẽ pecuniæ noĩauit qlitas popularis existit: cũ idulgẽtia cupidies laboratæ nõ solũ iustis desideriis exardescũt: sed his æque obuiæ: atq occursantes & illã cõsiliariã: & illam alterã rationabilẽ aĩam cõditionibꝰ suis pressẽrũt. Tyrãnidis ex luxuriosa & plæna libidinis uita quę ex diuersis & illicitis uoluptatibꝰ cõflata: mente tota dñatur qs itaq ut pessimũ eum: nõ solũ turpẽ: & dãnosũ & cõtẽptorẽ deorũ & imoderatã & inhumanã atq isociabilem uitam ait uiuere: sed nec cum proximis secũue cõgruere atq ideo non modo a cęteris uerum etiam a se discrepare: nec aliis tantum. sed sibi inimicum esse & iccirco hunc talem neq bonis nec omnino cuiquã: nec

sibi qdē amicū esse: sed illū pessimū uideri qd nulla malignitatis suplatio possit expe
dire. Hūc talē nunq̄ in agendis reb⁹ expedire se posse. nō solū propter inscitiā: sed ꝙ
ipse ēt sibimet sit ignot⁹: & qd perfecta malitia seditionē mentib⁹ pariat impediens i
cepta eius atqꝫ meditata cōsilia nec pmittēs qcq̄ eoꝝ q̄ uolet: quapropter pessimo deter
rimoqꝫ. nō ea tantū uitia quæ secūdū naturā sūt pariūt execrabilitatē: ut est de alienis
incōmodis gaudiū sed ēt quæ natura respuit. uoluptatē dico: aeqꝫ ægritudinē. deside
riū amorē misericordiā metū pudorē iracūdiā. Iccirco āt hoc euenit. ꝙ īmoderatū i
geniū: in quęcuqꝫ prueñit: modū nō habet atque iō semp ei: aut deest aliqd: aut redun
dat. Hic eiusmōi hoīs amor oī tenore corrupt⁹: ꝙ nō solū effrenatis cupiditatib⁹: & i
explicabili siti haurire auet oīa genera uoluptatis: sed ēt ꝙ formæ iudicio: irrationabi
li errore distrahitur: ignorās uerā pulchritudinē & corporis effetā. & eneruē. & fluxā cu
tē deamās. Nec saltē coloratos sole: aut exercitatiōe solidatos. & opacos umbra uel
molles desidia. sed cura nimia modulatos artus magnifacit. Nō spōte grassari malici
am multis modis cōstat. Nāque iniuriā inordinatā passionē. & ęgritudinē mentis eē
ait: unde liqdo arbitratur hoīes nō spōte ferri qs. n. tantū mali uoluntate susciperet:
ut in optima mentis suæ parte scelus & flagitiū sciens ueheret. Cū ergo possessio ma
li ab imprudētibus capitur: usū eius & actiōes oportet ab ignorātibꝰ sustineri iccirco
que id pei⁹ est q̄ noceri. etenim in his rebus nocetur: quæ sunt uiliores corporis scilicet
quæ uel imminui possūt: uel fraudibus interire. illæsis potioribus quæ ad ipsam atti
nent animā sed eis nocere lōge pei⁹ esse. ex quo intelligi pōt ꝙ animis bonis eo uitio p
nities infertur. plusq̄ illi nocet. qui aliū cupit perditū. q̄ illi nocet aduersum quē talia
machinatur. & cū noceri alteri maloꝝ oīum noxiū sit: multo grauius est: si qui nocet
habeat impune. grauiusqꝫ & acerbus est omni supplicio si noxio impūitas differatur.
hominū interim animaduersiōe plectatur. Sed grauius q̄ acerbissimoꝝ morboꝝ ca
rere medicina medentes fallere: nec uiri. nec secari eas partes: quaꝝ dolore incolumi
tati residuaꝝ partiū cōsulatur. Quare ut optimi medici cōclamatis desperatisqꝫ cor
poribꝰ nō adhibent medentes manus: ne nihil pfutura rō doloribꝰ spacia pmulget ita
eos quoꝝ animæ uitiis imbutæ sunt: nec curari queūt medicina sapiētię emori prestat
Nā cui nec ex natura. nec ex industria rectæ uiuendi studiū cōciliari pōt uita existima
te populo esse pellendū uel si cupido uitæ cum teneat optere sapientibꝰ tradi: quorū
arte quadā ad rectiora flectātur. Et ē sane meli⁹ talē regi. nec ipsū in alios habere ptā
tem nec dominari sed seruire ipsum alioꝝ adiici potestati parendi poti⁹ q̄ iubendi of
ficia sortitum. uirum pessimum non solum deteriorem esse dicebat ꝙ distrahatur sē
per additione uitiorum: & si desiderium æstibus differtur. qui quanto plurimum cu
pidior sit tanto sibimet egentior & propterea aliis uideri potest. Sperata quippe atqꝫ
exoptata uix pauca & cum maxima erumna proueniunt. Hisque flagrantiores cupi
dines floresque succedunt nec futuris tantummodo angitur malis. uerum etiam prę
teritis transactisque torquetur quos omnes morte sola ab eiusmodi malis deduci pos
se māifestū ē. Sed apprie bonos etiā sine mediocritate deterrios: paucos admodū ra
rioresqꝫ ēt ut ipse ait īmutabiles eē q nec plāe optimi nec oppido deterrimi sint. sed q̄
si medie morigerati. sed neqꝫ supiors obtiēr recta oīa neqꝫ iferiores i oībꝰ labi pfecte sa
piētē eē nō posse dic pla. nisi ceteris īgēio prestet artib⁹ & prudētię pti⁹ absolutis atqꝫ
a puero iā ibut⁹ factis cōgruentibꝰ & dictis assuetus purgata & effecta aī uoluptate

eiectis ex aīo hic abstinētia atq; patiētia atq; doctrinis ex eorū sciētia eloquentiaque
uenientib9 eū q p hęc ꝓfect9 fidēti & securo gradu uirtutis uia gradererur. ademptū
solidā uiuēdi rōem repente fieri pfectū hoc est repēte preteriti futurique æui ultimas
pa tes attingere. & esse quodāmod in tpa lætum: post hęc ut his exclusis insertisque
& īmissis oib9 quæ ad beatā uitā fuerūt: nō ex aliis pēdere nec ab aliis deferri sibi pos
se: sed in sua manu eē sapiēs recte putat: quare nec in secundis reb9 affertur: nec cōtra
hitur in aduersis: cū se ornamentis suis ita instructū sciat: ut ab iis nulla ui segregetur
Hūc talē nō solū inferre: sed nec referre qdē c portet iniuriā. Nō. n. eā cōtumelia pu-
tat: quā patientiā firmiter tolleret. Qua qdē natutę lege in aīo ei9 sculptū sit: q nihil
hoꝝ possi nocere sapiēti quę opinantur cæteri mala eē. Eqdē sapientē illū: cōscientia
sua fretū: secuꝝ & cōfidentē in oī uita dici futuꝝ q & oīa accidētia reputet: & ad me-
liores rōnes trahat: & q nihil morose uel difficulter excipiat: sibique psuaserit ptinere
res suas ad īmortales deos. Idē ille diē mortis suę ꝓpici9 nec iuit9 expectat q de aīæ
īmortalitate cōfidat. Nā uinculis liberata corpeis sapiētis aīa remigrat ad deos. & p
merito uitæ purius castius ue trasactæ hoc ipso deoꝝ se cōditiōi cōc liat. Eundē sapiē
tē optimū noīat ac bonū ac prudētē recte arbitratur: cui9 sane cōsilia cū factis rectis
simis cōgruunt. & cui principia ꝓfecta sunt a iusti rōe. Ad hæc & sapientē & fortissi-
mū dicit eē eum q uigore mentis ad oīa pcipienda sit paratus. Inde est q fortitudinē
neruos aī ipsasque ceruices ait ut ignauiā aī aīæ ait imbecillitati eē finitimā diuitē hūc
solum qdē recte putat: qppe cū thesauris oībus preciosiores solus uideatur posidere
uirtutes qa ēt solus sapiēs: opes pōt in usib9 necessariis regere. uideri ditissim9 debet.
Nā cæteri quis sint oppib9 affluentes: tū q uel usum eaꝝ nesciāt. uel diducāt eas ad
pessimas ptes. inopes uidentur. Egestatem nāque nō abstinentia pecuniæ. sed præ-
sentia immoderataꝝ cupidinum gignit. Philosophum optet si nihil indigēs erit & oī
fortunæ cōtumax & supior iis quæ hoīes acerba roleratu arbitrātur nihil sic agere: q̄
ut semp studeat animā corpis cōsortio separe & iō existimādā philosophiā esse mor-
tis affectum cōsuetudinēque moriendi. Bonos oēs inter se optet amicos esse: & si sint
minus noti: & ptāte ipsa qua mores eoꝝ sectæque cōueniunt amici sunt habendi pa-
ria qppe a similib9 nō abhorrent. unde inter solos bonos fidē amicitiæ esse cōstat. Sa
pientia amatorē bōi adolescentē facit. sed eū q ꝓbitate ingenii sit ad artes bonas prō
ptior. Nec deformitas corpis talem poterit abigere apetitū. nā cum ipsa aīa cōplaci-
ta ē: hō tot9 adamatur: sed cum corpꝰ expetitur ps ei9 deterior est cordidure. igitur
putādum ē eum q sit ignarus bonoꝝ: cupidum quoque eiusmōi reb9 esse. His. n. so
lus bonus desideriis accenditur. q bonum illud oculis aī uidet hoc est esse sapientem
Istud quoque quoniā q est ignarus. osor quoque nec amicus uirtutum sit necesse est.
Nec frustra hic talis amator est turpium uoluptatum. Sapiēs nō mō merę uolupta-
tis qdē alicuius gr̄a ueniet ad agendum. nisi præsto fuerint honesta emolumenta uir
tutis. Hunc eundem cum huiusmōi uoluptate optet uitā uiuere honestā: & admira-
bilē plenāq; laudis & gloriæ. nq;e haꝝ mō reꝝ cā cæteris omnibus præferri uerum
etiā iucunditate & securitate solum & semp frui nec anget clarissimis orbat9 affecti-
bus uel q ex se oīa sūt apta q̄ ad beatitudinē pgūt uel q decreto & lege rectæ rōis iter
dicitur eiusmōi afflictatio. Sed neque obitus cā lamentatiōes. suscipi oportet: si scia
mus illū neque aliquid mali passum. ac si fuerit bonæ uoluntatis etiā melioribus ag-

gregatur. neque enim alieni gratia ut qui in se reponit oĩa? Igitur sapiens nõ erit tristis. Sapientię finis est ut dei meritis sapiens ꝓuehatur. Hãcq; futurã eius operã. ut æmulatiõe uitæ ad deorũ actus accedat. Verũ hoc ei poterit ꝓuenire: si uirũ perfecte iustũ: piũ: prudentẽ se præbeat: unde nõ solum in ꝓspectandi cogitatione. uerum etiã agendi opera sequi eum cõuenit quæ diis atq; hominibus sunt ꝓbata. Quippe cũ sumus deorũ cuncta hæc nõ solũ cogitationũ rõne consideret. Sed prima: media. & ultima obeat: compertaq; intimæ prouidentiæ ordinationis uniuersitate & cõstantia regat. Verũ enimuero illud omnibus beatũ uideri cui & bona suppetũt & quẽ admodũ carere uitiis debeat callet. Vna quidẽ beatitudo ẽ cum ingenii nostri presentia tutamur: quæ perficimus. alia cũ ad perfectionẽ uitæ nihil deesse atq; ipsa sumus contẽplatione contẽti. Vtrarũq; aũt fœlicitatũ origo. & ex uirtute manat: & ad ornamentum quidẽ genialis loci est uel uirtutis: nullis extrinsecus eorũ quæ bona dicimus: adminiculis indigere. Ad usum ãt uitę cõmunis corporis cura. & eorũ quę extrĩsecus ueniunt. præsidiis opꝰ est. ita tamẽ ut hęc eadẽ fiãt uirtute meliora: eiusq; suffragio beatitudinis cõmodis copulẽtur. sine qua hæc in bonis minime sunt habenda Nec frustra est: q; sola uirtus fortunatissimos põt facere. cum absq; hac ex aliis prosperis nõ possit fœlicitas inueniri. Sapientẽ quippe pedissequum & imitatorem dei dicimus. & sequi arbitramur deũ. idest. τὸν θεὸν non solũ aũt oportet: dum uitã colit: digna discere. nec ea agere: quæ eorũ maiestati displiceant. uerũ & tũc cum corpus relinquit qđ nõ faciet iuito deo. Nam & si in eius manu est mortis facultas: quis sciat se terrenis relictis consecuturũ esse meliora nisi perpetiendum istud lex diuina decreuerit: accersire tamẽ eum mortẽ non debere & si anteactæ uitę ornamenta cohonestant. Honestiorẽ tamẽ esse. & secundi rumoris oportet. cum securus de posteritatis suæ uita: ad immortalitatem animã ire permittit. eoque. q; pie uixerit percipit fortunatorũ habitaturã locũ in deorũ choreis. Semideũque permixtã. De ciuitatũ uero constitutione de obseruatiõe regẽdaꝝ rerum publicaꝝ. Ita iubet Plato: iã principio ciuitatis diffiniuit formã adhunc modum. ciuitatẽ esse cõiunctionẽ hoĩum plurimorũ: in qbus sunt regentes alii citeriores coniuncti inter se concordia. & inuicem sibi opem. atque auxilium deferentes. iisdem legibus: rectis tamen: officia sua temperantes: unamque ciuitatem iisdem mœnibus illam futuram: & eadem uelle. & nolle incolarum mentem assueuerunt. Quare suadendum fundatoribꝰ reꝝ publicaꝝ. ut usque ad id locorũ plebes suas ab eodem eidem rectori noti esse possint. nec sibimet incogniti sic enim fiet ut oẽs una mẽte sint æquũque sibi factũ uelint magnã sane ciuitatẽ non habitantium multitudĩe: eorũ quæ magis uiribꝰ uti oportet. Vires enim. nõ corporis. nec pecunię collectas: dominatiõe multoꝝ estimãdas putat. cũ uecordia ipotentiaque: sed cum decreto cõi uirtutibꝰ oibꝰ ornati uiri. incolę: & oẽs fundati legibꝰ obsequuntur cæteras uero. quę nõ adhũc modũ forent constitutę: non arbitrabatur sanas ciuitates. Eas demum fundatas ratione dicebat esse quæ ordinatæ ad instar aiaꝝ forent ut pars optima quæ sapientiã prudentiaque præcellit imperaret multitudini: & ut illa totius habe curam corporis ita prudentiæ delectus tueatur uniuersæ commoda ciuitatis. Fortitudo etiam pars uirtutis secunda ut ui sua appetentiam castigat &: reprimit: ita in ciuitate uigilet: excubitorum loco quidem militet iuuentus: pro utilitate cunctorum: sed ĩquietos & ĩdomitos ac propterea pessimos ciues

refrenet. cõtineat: ac si necesse sit: frangat potioris cum cõsilii disciplina. Illã uero deteriorũ tertiã partẽ plæbi & agricolis parẽ dicit. quã existimat moderatis utilitatib9 sustinendã. At enim rempublicã negat posse cõsistere: nisi is qui imperat habeat sapientiæ studiũ: aut is ad imperandũ eligatur quem esse inter oẽs sapientissimũ cõstet & huiuscemõi moribus cunctos ciues imbuendos esse dicit ut iis in quoꝝ tutelã atq; fidem republica ulla credatur: auri atque argẽti habendi cupido nulla sit. Nec specie cõi priuatas opes appetant nec huiusmõi hospitia succedant ut cęteris ianua nõ reclusa cibos uictumque ita sibi curẽt: ut acceptã mercedẽ ab his quos protegunt cõibus epulis insumãt. Matrimonia qui nõ priuatim maritãda esse: sed fieri cõmunia disponentibus ipsis eiusmodi nuptias publicæ ciuitatibꝫ sapientibus & magistratibus: & sorte quadã ei negocio præditis idque præcipue curantib9 ne dispares sui uel inter se dissimiles copulentur. His aduertitur utilis necessariaque cõfusio: ut permixta nutrimenta pueroꝝ ignotoꝝ ad hæc agnitiõis parentibus afferat difficultatẽ ut dum suos liberos nesciunt oẽs quos uiderint eius ętatis suos credãt & ueluti cõmuniũ liberorum oẽs oium sint parentes hæc ipsorum cõnubioꝝ quæritur tẽpestiua cõiunctio: cuius futurã stabilẽ fidem credit si cum harmonia musicæ dieꝝ cõsonent numeri. & q de talibus nuptiis erunt orti studiis congruẽtibus imbuentur & optimis disciplinis: cõi præceptorũ magisterio docebuntur nõ uirile tantũ modo: uerũ ẽt fœmiarũ quas uult Plato oibus partib9 quæ ꝑprie uiroꝝ putantur: cõiungendas esse bellicis etiam qppe cum utrisque natura una sit eandẽ esse uirtutẽ. Eiusdẽ ciuitatẽ nullis extrinsec9 latis legibus indigere. regia qppe prudẽtia & eiusmodi institutis ac moribꝫ: quib9 dictum est fundata: cęteras leges nõ reqrat. Et hãc qdẽ ut figmentũ aliquod ueritatis exemplicã p se cõpositã uult eẽ rempublicã. Sed & alia optima qdẽ: & satis iusta: & ipsa qdẽ specie & ditis cã ciuitatis fabricata: nõ ut supior sine euidẽti. Sed iã cum aliq substantia in hac nõ suo noie: & de statu: de cõmodo ciuitatis reqrens originis ei9 principia & fundamenta disponit. sed eo tẽdit queãdmodũ ciuilis gubernator eiusmodi locum cõuentusque multitudinum nactus iuxta naturã pręsentium reꝝ. & cõuenarum debeat facere ciuitatẽ: plenã bonaꝝ legũ. & moꝝ bonoꝝ. In hac equidẽ easdem pueroꝝ nutricationes easdẽ uult eẽ artium disciplinas: sed in cõnubiis & partub9 ac domib9 descíscit a priorib9 obseruatiõe reipublicæ matrimonia priuata: & singularia faciẽs ꝑ quoque ipsoꝝ. Et si i cõtrahẽdo matrimonio cõ sulere uolũtatem suã debeãt uniuersæ tamẽ ciuitatis principib9 ut cõis cõmodi cãm decernit spectãda eẽ. Quare & duces inferiores nuptias nõ recusent: & locupletũ cõsortium inopes cõsequãtur & si uires opum cõgruunt: ingenia tamẽ diuersa miscenda esse. ut iracundo tranqlla iũgatur & sedato hoi incitatior mulier applicetur. ut talibus obseruationẽ remediis: soboles natura discrepante cõfecta: mox prouentu meliore coalescat: & ita cõpositarum domorum opibus ciuitas augeatur. Domos uero & possessiones habeant priuatas. ut quæunt singuli: quæ quidem nec immensum augeri per auaritiam: nec prodigi per luxuriam: aut deseri per negligentiam sint. legesque ciuitati huic promulgari iubet. & legũ moderatorẽ. cũ aliqd tale concipiet: ad cõtemplandas uirtutes hortatur. Hi tales cõplectẽtur ꝑxios: honores custodiẽt itẽpãtiã arcebũt iiuriã refrenabũt prudẽtię ornamẽtis cęterisq; honores maxios deferẽtes. Nec temere multitudo conuolet ad eiusmõi rerũ publicarũ stat9 nisi q optimis legib9 & egregii institutis fu

Nutricatões

erint educati: moderati erga cæteros: inter se congruentes. Quattuor culpabilium ciuium genera sunt. unum eorum qui sunt honore præcipui alterum paucorum: penes quos rerum ē ptās. Tertiū oīum. Vltimū dominationis tyrannicæ & primū qdem fit cū prudentiores uiri p magistratus seditiosos ciuitate pelluntur defertur que ad illos potestas qui sunt manu tantummō strennui. nec ii qui blādiore cōsilio agere res pos sint adipiscuntur iam iā imperii facultatē sed qui turbidi uiolētique sunt paucorum uero status obtinetur cū inopes criminosi multi simul paucorum diuitū potētiæ subiacētes dederint se atque permiserint. omnemque regendi ptātem: nec mores boni sed opulētia fuerit consecuta. Popularis āt facto roboratur. cum inops multitudo obtinuerit aduersus diuitum facultates lexque iussu populi fuerit promulgata ut ex æquo liceat omnibus honores capessere. Ad hæc tyrānis illa singulare dominationis caput tunc oritur cū ciuis qui leges cōtumacia sua ruperit. simili legū coniuratione adoptatus impērium inuaserit cōstituens deīceps ut oīs ciuiū multitudo desideriis eius & cupiditatibus parens obsequium suū tali fine moderetur.

Lutii apuleii madaurensis philosophi platonici cosmographia siue de mundo ad Faustinum liber incipit.

COnsiderāti mihi & diligentius intuēti. & sæpe alias Faustine mihi uirtutis indagatrix. expultrixque uitiorū diuinatū particeps rerū philosophia uidebatur & nunc maxime cū naturæ interpretationem & remotarū ab oculis rerum inuestigationē sibi uendicet. Nā cū cæteri magnitudine rei territi eiusmodi laborē arduum & profūdum existimarent. Sola philosophia suum nō despexit ingenium nec indignam se existimauit: cui diuinarū & humanarum rerum disceptatio deferatur. sed cōdiscere ac docere tam bonas res. & eiusmodi opera cū ingenuitate pfessionis suæ crædidit & congrue istiusmodi curā talibus studiis & moribus nā cū mundi penetralia hoīes adire nō possent. ut e terreno domicilio illas regiones inspicerent: philosophiā ducē nacti sunt eiusque imbuti inuentis. animo peregrinari ausi sunt per cæli plagas his itineribus quæ exploratione acuminis sui. puia sapiētiæ solis cogitationibus uideant. ut cum ipsius interualli conditione a mundi uicinia natura nos secretos esse uoluisset īmensitati tamen eius uolucrique curriculo cogitationū nostrarū nos pernicitas intimaret facillimeque ea de quibus origo eius est aīa diuinis oculis suis aspexit & agnouit aliis ēt eius sciētiā tradidit. ueluti pphetæ qdā qui dum deorum maiestati cōplexi sunt effantur cæteris quæ diuino beneficio soli uident. Quare & eos qui nobis unius ingēia qualitatesque describunt. aut mœnia urbis aut alicuius amnis fluenta. aut amœnitates & magnitudines montiū alia multa descripta ab aliis plærique studiose legūt. Nysæ iuga & penetralia Cirrhi. & olympi sacra. & ossæ ardua. & alia huiuscemōi. sola dūtaxat: & singula extollūt quorū miseret me cum tāto pere nec magnis & oppido paucis inexplebili admiratione capiuntur. Hæc illis euenire adeo nō est admirabile: cū nihil maius suspexerint. neque ad aliquid intēderint. qd maiore diligētia cōteplandū esset. Cæterū si terrarū orbē oēmque mūdū cōtēplari pitera aliqdo potuissēt minus exiguas eius & singulas partes. dignas laudibus credidissēt. qbus eēt uniuersitas cōprehēsa. Quare nos Aristotelē prudētissimū & doctissimū phorum. & theophrastū autorē secuti: qtū possumus cogitatiōe cōtigere: dicemus

de omni hac cæleſti ratione: naturas & officia complexi: & cur: & quemadmodũ mo ueantur: explicabimur. Mundus omnis: ſocietate cæli & terræ conſtat: & eorum na turis: quæ utriuſq̧ ſunt: uel ſic. mundus eſt ornata ordinatio dei munere: deorum re cta cuſtodia: cuius cardinem: ſic enim dixerim: centrum: robuſtum: & incontigibilẽ genitrix atque altrix animantium omnium habet tellus: ſupernis omnibus ut uideri poteſt aeris liquiditate: ad modum tegminis ſeptis & opertis: ultra deorum domus eſt quod uocamus cælum: quod quidem diuinis corporibus honuſtũ uidemus: igni/ bus pulcherrimis: & perlucidis ſolis & lunæ: & reliquorũ ſiderum: cum quibus fert per orbem: dierum noctiumque curriculis agens ſtellarum choros intimo lapſu finẽ nulla æui defectione factura. Sed cum omne cælum ita reuoluatur ut ſphæra. ipſum tamen radicibus oportet teneri. quas diuina machinatio uerticibus affixit. ut in tor/ nando artifex ſolet forcipe materiam ſolam reciproco uolumine rotundare. Eos po/ los dicimus: a quibus uelut a cardinibus directio quędam profecta: axis eſt ductus: diuiſor & diſcriminator mundi orbem terræ in medietate conſtituens. Verum hi uertices quos ĩmobiles diximus: ita ſunt. ut ſupra caput alter appareat ex parte bo/ reæ: qui ſeptentrionalis uocantur. Alter antarcticus humo tegitur: humidis & au/ ſtrinis uaporibus mollis: ſed cælum ipſum ſtellæq̧: omniſq̧ ſidera compago æther uocatur: non ut quidam putant: ꝙ igneus ſit & intenſus: ſed ꝙ curſibus rapidis ſem/ per rotetur. elementum uero unum ex quattuor quę nota ſunt cunctis. Sed longe ali ud: numero quintum: ordine primum: genere diuinum: & inuiolabile. Iam aſtrorũ innumerabilis multitudo partim labitur eum orbis in erranti regione: quem circulo rum ambit ſignifer: obliqua cõpleſione circundatus & ſignis duodecim illuminat⁹ partim errantibus ſtellis. quæ neque priorum motus habent: nec ſane inter ſe ſimilẽ & æqualem: ſed affixe diuerſis globis inordinate ut ſic dixerim ordinem ſeruant: aliæ quæ ultra ſunt aliæ citra ſtellæ: quę propter naturam eiuſmodi: nullis creduntur er roribus uagę & infinitos numero greges ducunt. & ſimplex ætheris dorſum alma & ſa crata amœnitate lucis coronãt. Septem uero deorum nominibus illuſtres totidẽ orbibus affixæ ſunt: & gradatim ſibimet ſuperlatę: ut ſuperior inferiore ſit maior: ac uiciſſim mutuis adhæſionibus nexæ complexu illius quæ inerrabilis dicitur contineñ/ tur. Hic Phenonis globus quem appellamus Saturnum. poſt quem phetonis ſe cundus eſt quem Iouem dicimus: & loco tertio pyroentis quem multi Herculis. plu res Martis ſtellam uocant. Hanc ſequitur Stilbon cui quidam Apollinis cęteri Mercurii nomen dederunt. Quintus phoſphorus iunonia immo Veneris ſtella cen/ ſetur Deinde Solis eſt orbis. & ultima omnium Luna: altitudinis æthereæ principia diſcriminãs: quę diuinas & immortales uiuacitates ignium paſceus. ordinatis ac ſem per ęqualibus inuectionibus ſoluitur atque reparatur. poſt eam uero pars eſt: quæ ſancti ætheris finibus coercetur cuius menſu appenſuque diſtincta eſt natura immu tabilis regio. & mortalis ac iam pene terrena: cuius primę ſũt partes tenuiores & ua poratę. quippe cum finitimis ætheris attingantur ardoribus quantum maximis par ua: & quantum rapidis poſſunt pigriora contingi. Sed ex ea parte qua curriculis fi nitimi inuritur ſolis eiaculari atque emicare flammæ quędam oſtendere ſe oculis no/ ſtris uidentur: quas gręci Cometas & Docidas & Bothynos appellant. quaſque labi & fluere frequenter uidemus: lucere faciliuſque reſtingui. Exinde inferioris aeris

qualitas turbidior infunditur cui permixtus est glacialis rigor. sed supior uicinia cla ritatis & propinqui caloris afflatu nitescit. ac sinceriore interdũ luce uescitur. Huius sæpe mutabilis couertitur species cum sit natura uariabilis in nubes cogitur. & reci procis flabris aperitur: & hymbribus uehementibus rumpitur. niuibꝰ et & glacie in horrescit: & præcipiti grandine desuper uerberatur turbine: flatibus typhonique cõ flictu fit procellosa. Sed telis fulminum & missilium cælestium iaculis ignescit. Aeri terra cõiungitur eaq; in se suscipit maria. sed frequentatur animantibus. sed fontium peremnitate recreatur. Hæc fluminũ frigidos lapsus nunc exterioribus terris uehit. modo ꝓfundo in maria confundit. eadem infiniti coloris flores altitudine montium camporũq; æqualitate nemoꝝ opacitate uariatur sinuosis inflexa littoribꝰ distincta insulis uillulis urbibusq; collucẽs quas sapiens genus homo cõibus usibꝰ fabricauit. Nec sum nescius: plærosque huius operis autores terraꝝ orbẽ ita diuisisse partem eiꝰ insulas esse. partẽ uero cõtinẽtẽ uocari. nescii oẽs hanc terrenã ĩmensitatem Athlãtici maris ambitu coerceri. Insulãque hanc unã esse cum insulis suis oibꝰ. nã similes huic alias & alias minores circunfundit oceanus quæ tamen merito uidentur ignotæ cũ ne hanc quidẽ cuius cultores sumus oẽs peragrare possimus. Nam sicut hæ insulæ inter fluuntur quæ sunt in nostro mari: ita ille uniuerso salo fretis latioribus ambiũtur. Elementoꝝ inter se mutui nexus arctis affinitatibus implicantur: & quinque coniu ges copulæ his ordinatę uicibus attinentur ut adhereant etiã grauioribꝰ leuiora: aquã in se habet tellus: & aqua ut alii putant uehit terrã: aer ex aqua gignitur: ignis ex aeris condensitate cõflatur. æther uicissim ignesque illi ĩmortalis dei uiuacitate flãmantur. Huius diuini ignis origine incensi per totius mundi cõuexa illustribus facibus igne scũt supna. Quapp dii superas sedes habent infima cæteroꝝ aĩantiũ terrena possidẽt & erumpunt & scatent flumina fontes & maria: quæ meatus & lacunas: & origines habent in gremio terræ. Nebula constat: aut exortu nubeculæ: aut ex eius reliquiis: ẽ aũt exhalatio uaporata humore uiduata aere crassior nube subtilior cui serẽitas abo litionem infert. Nec aliud est serenitas. q̃ aer purgatus caligine & perspicue sincerus. Ros uero nocturnus humor est quem serenitas tenuiter spergit. Glaciẽ dicimus hũo rem: sereno frigore concretũ. Huic est pruina consimilis si mollicies roris matutinis frigoribus incanuit. Ergo aer actus in nubem nubilium densẽt: & ea crassitudo aqua rum fœtu grauidatur: hymber exprimitur cum inter se urgentur nubium densitates totq; diuersitatibus pluuiæ cadunt: quot modis aer nubiũ conditionibus cogitur. Raritas enim nubium stillicidia dispergit. Quæ concretę uehementius effundunt agmina largiora: & eas aquas quas hymbres uocamus: a quibus hoc differunt nim bi: q; pluuia iugis est. Nimbus autem quanto repentinior est. tanto uehementior: & quanto improuisior & præcipitatior est. tanto breuiore casu restingitur. Niues autẽ colligi iactatione densaꝝ nubium constat. nam prius q̃ in aquam defluant: fractę ac dicisse spumas agitationibꝰ suis faciũt: & mox gelatꝰ humor rigore frigoris inhorre scit: hæc uictis nubibꝰ crebrior ad terrã uenit. Nunc noĩa exequemur regionesque uẽ toꝝ euros oriens: boreas septentrio: occidens zephyros: austros medius dies mittit. Turbo enim dicitur. qui repentinis flabris ꝓsilit: atque uniuersa perturbat. Vortex ille est: uel uti dicitur pinea: cũ torquetur humus arida: & ab infimo erigitur ad sum mũ. Anaphysemata græci uocant eos spiritus qui de fundo uel hiatibus terrę explosi

ad superna maris solent deuenire hi cum maiore ui torti sunt. fit procella: & a græcis præster nomen accepit. Sed cū tormentū illud ire pergit densasq; & tumidas nubes præsagit coactasq; collidit. fit sonitus & intonat cælum nō secus: ac si cōmotū uentis mare cū ingenti fragore undas littoribus illidat. Nūc de nubiū præsagiis referā: quādo illa pfecta nubecula patefecerit cælū ignescunt penetrales spiritus emicatq; lux clara hoc dicitur coruscare & ordine quidē prius tonare oportet postea coruscare. qppe ut ignis fertur ad saxa attrita obtutus uelocius illustriora cōtingit auditus dū ad aures uenit. seriore sensu cōcipitur ita ut prius coruscare cælū credit᷑ & mox tonare tū quia ignes pnicitate sui coruscātes. dicto citius nostræ uisioni occurrunt: sonus uero uerberati aeris serius indicio sentitur. Flāma uero illa quā nubiū conflictus excussit: si robustiore fuerit incendio impetu deuehitur in terras & fulminis habet nomen atq; formidinem habet. Præsteras uero nominamus cū flāmaꝝ in illis minus fuerit. sed si ignitum nō fuerit fulmē typhon uocatur: Sceptos generale oībus quæ de nubibus cadūt nomen est. Irin uulgo arquū esse aiuntq̄ imago solis uel lunæ humidā & cauam nubē dēsāq; ad instar speculi colorat & medietatē orbis eius secat. Rhabdos autem generis eiusdem ad uirgæ rigorem p longū colorata nubecula dicitur. Alysis est cathena quedā luminis clarioris per solis ambitū in se reuertens. Selas autem græci uocāt incēsi aeris lucē. Hoꝝ plæraq; iaculari credas alia alibi alia stare. Iaculatio igitur tunc fieri putatur cū meatu aquæ impulsæ generatus ignis celeritatē sui cursūq; rapidæ festinationis ostendit. Statiua lux est quā sterigmon illi uocāt sine cursu iugi. sed ꝓlyxa lux stellæq; fluor ignitusq; liquor quicūq; latius panditur cometes uocatur. Sed plærūq; luces istæ repentino orte statim occidūt. Sed nō aquaꝝ tantū mō tellus ī se hēt fontes ueꝝ spiritu & igni fœcūda est. nā qdā sub terra oculti sunt spūs & flātes incendia itidē suspirant. Illi ēt ignes q terræ secretariis continētur prætereūtes aquas uaporant & ꝓdūt. lōginqtate enī flāmæ tepediore. aquas reddūt uicinia feruentiores Apposito incendio aquæ utuntur ut flegetōtis amnis quē poetæ sciūt in fabulas inferoꝝ. Sæpe accidit ut statim spūs p terræ cōcauas ptes errantes continerēt solida terrarū. sæpius ut spūs crescente uiolētia & insinuantes se telluris angustiis nec inuenietes exitū terrā mouerent. His passionibus cōtingit ut quedā terræ expirent halitus. aliæ uomant saxa nōnullæ ēt sunt quæ fontes pariunt insolitibus locis. peregrinoꝝ fluminū saltātes uias. Isti sūt motus qb⁹ solū quatitur: palmatiæ uero appellantur quorū pauitatione illā q trepidāt sine inclinatiōis piculo nutāt cū directi tū rigoris statū retineant. Micetias uocatur tetri odoris inquietudo terrena. Audiūtur mugitus interiorib⁹ gēitib⁹ expressis: cū spūs inualidus ad terrā mouendā p aperta telluris inuentis itineribus fertur. His talib⁹ marina sūt paria cū fluctuū cōcurrentiū mole. nūc ꝓgressib⁹ littora nūc recursib⁹ cin⁹ cæsi quatiūtur. sentitur ēt cæli marisq; cognatio: cū mēstruis cursib⁹ lunę decremēta & accessus fretoꝝ atq; ęstuū depręhenduntur. Veꝝ enī uero: ut quatenus possum de uniuersitate qđ sentio breuiter absoluā. Elementoꝝ iter se tantā discordia est: aeris maris atq; terrę ut admirari minus deceat: si illis icōmoda soleant atq; secunda cōtingere particulatim qdē rebus ortus atq; obitus afferētes uniuersitatem uero fine atque initio uindicantes & quibusdam mirum uideri solet. q; cū ex diuersis atque inter se pugnantibus elementis mundi natura cōflata sit: aridis atq; fluxis: glacialibus & ignitis tanto rerum diuortio mundum sit eius mortalitas disso-

luta quibus illud simile satisfaciet. cum in urbe ex diuersis & contrariis corporata reꝝ inequalium multitudo concordat. Sunt enim pariter diuites & egētes adolescēs ætas permixta senioribus: ignaui cū fortibus pessimi cum optimis congregati aut profecto fateantur hanc esse ciuilis rationis admirandū temperantiam cū quidem de pluri mis una sit facta: & similis sui tota & cum mēbra dissimilia sint receptrixq; sit naturarum ad diuersa tendentium & fortunaꝝ per uarios fines exitusq; pergentiū & contrarioꝝ per se natura flectitur & ex dissonis fit unus idemq; consensus: sic mas & fœmia secum iunguntur ac diuersis utriusq; sexus ex dissimilibus simile aïal facit. Artesque ipse naturā imitantes ex imperib⁹ paria faciunt. pictura ex discordib⁹ pigmentoꝝ coloribus: atris albis: luteis & puniceis: confusione modica tēperatis imagines his quæ imitatur: similes facit. Ipsaque musica quæ de longis & breuibus acutis & grauiorib⁹ sonis constat: tā diuersis & dissonis uocibus harmoniā consonam reddit. Grammaticoꝝ artes unde quæso: cū ex diuersis collectæ sint litteris ex quib⁹ aliæ sint insonæ: aliæ semisonantes: tū mutuis se auxiliis adiuuantes syllabas pariunt & de syllabis uoces. Sic totius mundi. sua instantia initioꝝ inter se impares conuent⁹ pari nō discordante consensu natura ueluti musicam temperauit. Nanque liquidis arida & glatialibus flammida uelocibus pigra directis obliqua confudit unumque & omnibus & ex uno omnia iuxta Heraclitum constituit. Principiorum igitur consensus sibi concordiam peperit. Perseuerantiam uero amicitiæ inter se elementis dedit: specierum ipsarum patritio. & dum in nullo alia ab alia uincitur mō uel potestate ęqualis quippe diuersitas grauissimoꝝ & leuissimoꝝ feruentiū & frigidoꝝ docente rōne naturæ diuersis licet reb⁹ æqualitatē deferre concordiam. oīa parentis mundi amœnitatē æternitatēque repperisse. Quid enī mūdo præstātius. Lauda quā putes speciē porcio a te laudabitur mundi admirate quā uoles tēperantiam ordinationē. figurā. hic & per hunc illud quodcūque est. inuenitur esse laudandum: Nam quid oro te ornatū atque ordinatum uideri pōt qđ nō ab ipsius exemplo imitatura sit ratio. Vnde cosmos grece nomen accepit. Euntibus sole atque luna cæteraque luce siderea per easdem uias custoditis tempoꝝ uicib⁹: nec ullius temporis interiectione confusus digeruntur tēpora: & rursus incipiunt. Atque pulchrę & fœcundę horæ procreantur. nunc æstiuos uapores resoluentes nunc pruinas hyemis circunferentes dieꝝ etiam noctiumque curriculis ordiuntur menses: texūt annos: anni seriem conficiunt sæculoꝝ. Et qdē hic mundus magnitudine īmensus cursibus rapidus splendore perlucidus ualenti habitudīe pubertate iuuenili. Hic aïalium natantium atque terrestrium pennigerorum cunctorumque distinxit genera: in species seperauit. fixitque leges uiuendi atque moriendi. ex hoc aïantia uitalis spūs ducūt illis statutis cursibus tēpoꝝ euentus. q admirationi esse solēt: est uel inter sese serenæ: hybernæque cōfligūt micant hymbres: ignes rumpuntur & rursus placatis oīb⁹ amœna lætitia mundi referatur uideas & uiridantib⁹ comis cæsariatam esse terram & scatebris fontium manantem. & aquarum agmina concipientē: parientē atque educantē: nec occasibus fatigari: nec secundis excussam erūpentibus sp tam pigris q̄ mouentibus fœcibus aquaꝝ: sæpe alluuionibus mersā flāmpaꝝ er ptes uoracitate consumptam quæ tū cum regionaliter uideantur esse pestifera: ad oēm salutaria sunt: & ad redintegrationē eius ualent. & cum mouetur: pfecto spirat illos spiritus: quibus clausis & effugia quęrentibus mouebatur. Hym-

bribus ēt madefacta: nō solum ad educādos fœtus suos opimatur. ueꝝ etiā pestifera contagione proluitur. flabris aūt spirantiū auraꝝ grauiores & minus puri aeris spūs differuntur atq; purgantur. tepores frigus glaciale mitificāt: & brumalis austros fauonius ac terræ terrestriū q; uisceꝝ uenas remittit. & ps gignentiū: alia adolescentiū: cætera occidentiū uices sustinent, & sors nascentiū: obitoꝝ loco pullulant. & occidētiū numerus nascētibus locum pandit. Restat qđ caput est sermonis huius ut super mūdi rectore uerba faciamus. Indigés quippe orationis huius uidebatur de mundo reputantes ut etsi minus curiose at quomodo possemus disseremus. De rectore qppe oīm non ut ait ille: silere melius est: sed uel parū dicere: uetus opinio est atq; in cogitationes oīm hoīum pœnitus incidit deum esse: originis non habere auctorē deūq; esse salutem & pseuerantiā eaꝝ quas effecerit reꝝ. Neq; ulla res est tam præstantibus uiribus quæ uiduata dei auxilio sui natura contenta sit. Hanc opinionem uates secuti profiteri ausi sunt: oīa Ione plena cuius præsentiam non iam cogitatio sola: sed oculi & aures & sensibilis substantia cōpræhendit. ad hæc composita est potestati dei conueniens oratio. Sospitator quidem ille genitor est omnium: qui ad complendū mundum nati factiq; sunt non tamen ut corporei laboris officio orbem istum manib9 suis instruxerit: sed qui quadam infatigabili prouidentia: & procul posita cuncta contigit & maximis interuallis disiūcta circumplectitur. nec ambigitur eum præstantem atq; sublimem sedem tenere: & poetaꝝ laudibus nomen eius consulum ac regum nūcupationibus prædicari & in arduis arcibus habere solium consecratum. Denique ppiores quosq; de potestate eius amplius trahere corpora cælestia illa: q̄to finitima sūt ei: tanto amplius de deo cape multo minus quæ ab illis sunt secunda: & ad hæc usque terrena. pro interualloꝝ modo indulgentiam dei ad nos usq; beneficiaq; peruenire. Sed cū credamus deū per oīa permeare & ad nos & ultra potestatem sui nominis tendere. q̄tū abest uel imminet tantū existimandū est eum amplius minus ue rebus utilitatis dare. Quoniam tamen rectius & honestius sic arbitrari summā illā potestatē: sacratā cæli penetralibus: & illis q longissime seperantur una & eadē rōne per se: & p alios opē salutis afferre: neq; penetrantē atq; adeūtē specialiter singula: nec indecore attrectantē cōinus cūcta talis qppe hūilitas deiecti & minus sublimis officii: nec cū hoīe quidē cōuenit: qui sit paululū cōscientiæ cælsioris militiæ principes: & curiæ proceres & urbiū ac domoꝝ rectores dico nunq̄ cōmissuros esse ut id suis manibus factū uelint: qđ sit curæ leuioris nihil enim possunt equius facere dñoꝝ imperia: ministeria seruuloꝝ exēplo ut itelligi possit. Cābyses. & Xerses: & Dari9. potētissimi reges fuerūt: hoꝝ præpotētia q̄ ex opibꝯ collegerāt lenociniū uitæ effecerat cælsioris: cū eorū alter apud Susā & Ecbatanas ut in fano quodā sacratus nulli temere notitiam moris sui pāderet: sed circū septus admirabili regia: cuius tecta fulgerent eboris niue: argenti luce: flāmis ex auro: uel electri claritate. Lamina uero alia præ aliis erāt. Interiores fores: exteriores ianuæ īminebāt portæq; ferrate & muri adamātina firmitate ante fores uiri fortes stipatoresq; regaliū lateꝝ tutela peruigili. custodiā p uices sortiū sustinebāt erāt inter eos & diuisa officia: in cōitatu regio armigeri qdā. At extrinsec9 singuli custodes locoꝝ erāt. & ianitores: & atriēses. sed inter eos aures regię & iparoris oculi qdā homines uocabātur p quæ officioꝝ genera rex illæ ab hominibꝯ de9 esse credebatur cū omnia quæcūq; ibi gererētur. ille prædictoꝝ delatiōe discebat. Dispēsato

res pecuniæ. q̄stores uectigaliũ: tribunos ærarios hēbat: alios & alios præfecerat cæteris urbibus alii uenatibꝰ agēdis ꝓuinciā nacti: ꝑs dõibꝰ & mũeribꝰ præfecti putabãtur & cæteri ꝑpetuis magnisq; curis obseruatiõe singulaꝝ reꝝ appositi erãt: Duces ac satrape ubiq; dispositi & ꝑmixta locis oĩbꝰ mãcipia regalia ex eo nũero erãt & cursores diurni atq; nocturni exploratores. & ꝑ uices incẽsæ faces ex omnibꝰ regni sublimibꝰ locis in uno die ĩpatori significabãt q̄d erat cito opꝰ. Igitur regnũ illud ita cõpõi oportet cũ mundi aula ut inter se cõpentur sũmꝰ atq; exupantissimus diuũ: & hõ ignauꝰ & pessimꝰ. q̄d si cui uiro uel q̄libet regi indecoꝝ ē ꝑsemetipsũ ꝓcurare oĩa & ꝑficere multo magis deo incõueniēs erit. Quare sic putãdũ ē eũ maxime maiestatē retinere si ipse in alto resideat loco. eas ãt potestates ꝑ oēs mũdi ꝑtes orbisq; dispenset q̄ sint ꝑes solē ac lunã cũctũq; cœlũ. Hoꝝ eni cura salutē terrenoꝝ oĩm gubernat: nec multis ei opꝰ ē: nec ꝑticeps hoĩm cõuersatione: q̄bꝰ ꝑp ignauiã appositũ ē pluribꝰ in digere at nõ eiusmõi cõpendio machinatores fabricaꝝ astutia uniꝰ cõuersionis multa & uaria pariter administrãt ēt illi q̄ in ligneolis hoĩm figuris gestus mouēt q̄n filũ mēbri q; agitari solet: traxerint: torquebitur ceruix: nutabit caput. oculi uibrabunt. manꝰ ad ministeriũ p̄sto erũt nec inuẽuste totꝰ uidebitur uiuere. haud secus ēt cælestis ꝑtãs cũ initiũ sciētia & salutifera oꝑa mouerit ab uno ad secũdũ & deinceps ad tertiũ & usq; ad supremũ: attactu cõtinuo uim suæ maistatis insinuat. aliđ alio cõmouetur motusq; unꝰ alteri mouēdi se originē tradit. Mũdo eq̄dē cõsentiũt. nõ una sed diuersa uia & plerũq; cõtraria. Sed prima remissiore admodũ data simpliciq; inchoato principio. impulsibꝰ mutuis ut supradictũ ē mouetur q̄dē oĩa: sed ita ut si q̄s sphærã aut quadratũ & cylindrũ: & alias figuras in ꝓcliue simul iaciat: deferētur q̄dē oĩa. sed nõ eodē genere mouebũtur nec illud dissimile exēplũ uideri oportet: si quis pariter patefacto gremio aĩaliũ multitudinē simul abire patiatur uolucrũ natatiliũ: atq; terrestriũ eniuero ad suũ locũ q̄q; duce natura ꝓperabũt ꝑs aquã repetēs illa inter agros legibꝰ & institutis suis naturali lege aggregabuntur ibunt ꝑ aeris uias præpetes. quibus hæc natura largita est sic natura uiuendi est cõstituta. Nam cũ omne cælũ simplici circũactu uoluantur nocte dieq; distinctũ diuersis mensuraꝝ æqualitatibꝰ seperatum q̄uis una sphera omnia concluserit: incrementis tamen globi sui decisioneque lumina menstrua luna significat & cæli spatium sol annua reuersione collustrat. eiusque comites amœnus lucifer & cõmunis cyllenius stella. etenim prioribus mauortium sidus circulis in biennio confecit spati: Iouis a clarum fulgensque sexies eadem multiplicatis cursibus suis tempora quæ Saturnus sublimior. xxx. spatiis annorum cirũerrat. Verum inter hæc una mundi conuersio orbis & unus concentus: atque unus stellarum chorus: ex diuersis occasibus ortibusque hoc ornamento: & ut monile rectissime græca lingua significat. At enim ut in choreis: & cum dux carminis hymno præcinit concinentium uulgus uirorum & fœminarum mixtis grauibus & acutis clamoribꝰ unã harmoniam resonant: sic diuina mens mundanas uarietates. ad instar unius concentionis reuelat. Nam cælum confixit ut uaporatis & radiantibus stellis inerranti cursu feratur & reciprocis itineribus astra consurgant. Sol quidem contuens ortu suo diem pandit occasu noctem reducit: conditusque uel relatus per plagas mundi. quattuor temporum uices mutat. His oppositi sunt torrentium cursus & humores undarum emicationesque syluarum. frugalis maturitas fœtus animalium educatiões atq;

obitus singulorum. Cum igitur rex omnium: & pater quem tantummodo mentis oculis nostrae cogitationes uident machinam omnem iugiter per circuitum suis legibus terminatam claram sideribus relucentem: speciesque inumeras modo propalam saepe confectas ab uno ut supradixi principio agitari iubet simile istud esse bellicis rebus hic liceat arbitrari. Nam cum tuba bellicum cecinit: milites clangore incensi: alius accingitur gladio: alius clypeum capit. ille lorica se induit hic galea caput. ille crura ocreis inuoluit: ille aequum temperat frenis & loris iugales ad concordiam copulat: & protinus unusquisque competens capessit officium: milites executione adornant ordines principes curant equites ordinibus praesunt. caeteri negocia quae nacti sunt agitant cum interea unius ducis imperio cunctis exercitus pet. quem rex praefecerit. penes quem est summa rerum. Non aliter diuinarum & humanarum rerum status regitur cum uno moderamine contenta omnia pensum sui operis agnoscunt curaque omnis occulta: uis nullis oculis obuia nisi quibus mens suae lucis aciem intendit. Nec tamen hoc uel illi ad moliendum: uel nobis ad intelligendum obest. De inferiore licet imagine capiamus exempla. anima in homine non uidetur: & tamen fateantur omnes necesse est huius opera omnia quae per hominem praeclara fiunt prouenire neque animae ipsius qualitatem ac figuram oculis occurrere. Sed momentis ab ea gestorum intelligi qualis & quanta sit. Omne quippe humanae uitae praesidium ingenio eius est paratum cultus agrorum ususque frugum artificum sollertia: prouentus artium comoditas uitae humanae. Quid de legibus dicam: qua ui faciente inuentaeque sunt: quid de ciuilibus institutis ac moribus qui nunc populorum accitis conuentibus frequentantur asperitate bellorum & pacata mitigantur quiete. Nisi forte iniustus rerum aestimator potest esse qui haec eadem de deo negetque uideat esse uiribus exuperantissimum augustissimum. inmmortalis aeui genitorem. Vnde nihil mirum est si mortales oculi non capiunt aspectum eius cum diuinorum operum ui sit perspicuus atque manifestus. Huius locum quaerimus quem neque infimus est cum rerum contagionibus neque in aere turbido uerum in mundano fastigio quem graeci τονον ρανον. idest caelum recte uocant: ut quod sit altitudinis finis: & iidem ea ratione eum nominant quem ab omni fuscitate ac perturbatione uident liberum. neque enim caliginem nubium recipit uel pruinas: & niues sustinet: nec pulsatur uentis nec hymbribus ceditur. Haec nimirum de olympo quae est caelsitudinis summae poeta his uerbis cecinit: ζευσ Δελαχου ρανον ευρυν εραι θερει και νεφελησι: i. sors Iouis aula poli enubis super aethere facta est. Hanc opinionem comunis mos & hominum obseruationes secutae affirmant: superira esse deo tradita. namque habitus orantium sic est ut manibus extensis in caelum precemur. Romanus etiam poeta sic sensit. Aspice licet sublime tuens: quem inuocant omnes Iouem. unde illa quae uidentur: sunt quae omnibus praestantia. Easdem sublimitas regionum tenent astra caelestia & mundi lumina ac merito: licet illis ordine perpetuo frui: nec diuersis ea in spaciis temporibusue obseruantissimam legem suorum aliquando itinerum metiuntur: terrena omnia mutationes & conuersiones postremo interitus habent. Postremo quod est in triremi gubernator in curru rector: praecentor in choris. dux in urbe. dux in exercitu: hoc est in mundo deus: nisi quod ceteris erumnosum: & multiplex: & curarum inumerabilium uidetur esse: hoc ipsum: alicuius officii principem fieri. Deo uero nec tristis: nec onerosa est imperii sui cura. Nanque nobis circumfert: & regit cunctas formas natura: quas diuersis regionibus commouens: ut est lex ciuitatis semel promulgata perpetuis obseruationum rationibus fixa. ipsa quidem imutabilis ac eius arbitrio pares mentes agitantur nutuque eius & dominatione flectuntur & scitis eius magistratus tribunalia principia: milites: frequentabunt: recuperatores iudiciis praesidebunt. Videasque illam ci

uitatē pariter spirantē odorib9: & graue olētib9 cęis. & resonātem hymnis. & carminibus: & canticis: eādem ēt lamentis: & ploratib9 eiulentem: & ad hūc modū res agi in mundo estimem9: lex illa. uel gens. ad ęqtatis renorem reducenda sit nulla īdigēs correctiōe mutabili. Quippe sicut mūdi uniuersitas regitur dū speculatur ad oīa rector eius atq3 immutabiliter incūbit: spargiturq3 uis illa seminib9 inclusa: p naturas cium: speciesq3: & genera digesta: sic faciles uiciū lapsus: & palmaꝝ ardua. pficorum robur. leuitas mali: gignitur. sic & quę infœlicia. propter infœcūditatem uocamus tamen utilia sunt alio pacto Platani ut ait poeta: umbras potātib9 ministrantes. Et cū sit unus. pluribꝫ noib9 cietur propter specieꝝ multitudinē. quarū diuersitate fit multiformis & a iuuādis suis Iuppiter dicitur quē zena græci. qđ uitæ nostræ autor sit. rectissime appellāt: fulgurator. & tonitrualis. & fulminator: & itē dicitur serenator. & plures eum frugiferꝝ uocāt. multi urbis custodem. alii hospitalem. amicaleq3. & omniū officiorū nominib9 appellātes & multo plura eiusmodi apud aruspices. & Romanos ueteres iuenies. Orpheus uero hāc effari ptātem uolēs his de eo uerbis canit:

ζεὺς πρῶτος γένετο. ζεὺς ὕστατος ἀρχικέραυνος.
ζεὺς κεφαλή. ζεὺς μέσσα. Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.
ζεὺς πυθμὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
ζεὺς ἄρσην γένετο. ζεὺς ἄμβροτος ἔπλετο νύμφη.
ζεὺς πνοιὴ πάντων. ζεὺς ἀκαμάτου πυρὸς ὁρμή.
ζεὺς πόντου ῥίζα. ζεὺς ἥλιος. ἠδὲ σελήνη.
ζεὺς βασιλεύς. ζεὺς ἀρχὸς ἁπάντων ἀρχικέραυνος.
πάντας γὰρ κρύψας αὖθις φάος ἐς πολύγηθες.
ἐξ ἱερῆς κραδίης ἀνενέγκατο μέρμερα ῥέζων.

Iuppiter oīpotens est prius. & ultim9 idem. Iuppiter est caput. & mediū iouis omnia mun9. Iuppiter est fundamen humi. ac stillantis olympi. Iuppiter & mas est: & nescia fœmina mortis Spiritus est cunctis: ualidi uis iuppiter ignis:
Et pelagi radix: sol. luna est iuppiter ipse.
Omnipotens rex est. rei omnis iuppiter ortus.
Nam simul occuluit: rursum extulit omnia leto.
Corde suo e sacro: consultor lumine. rebus.

Factū qđ græci εἱμαρμένην: tractu quodā iuicē cāꝝ se cōtinētiū. uolūt dici decretū idē pepromenē dicūt: q2 oīa ī hoc statu reꝝ definita sint: nec sit ī hoc mūdo aliqd īterminatū. idē fatū mœrā uocāt: qđ ex ptib9 cōstet hīc emiomō. qđ unicuiq3 āttributio sua sit ascripta. ac pacti eadē reꝝ īeffigabilis necessitas ultiōis. sed tria fata sūt. numerus cū rōe tpis faciēs. si ptātē eaꝝ ad eiusdē similitudinē tpis referas. Nā qđ ī fuso pfectū ē pręteriti tpis hēt spēm: & qđ torquet ī digitis: momēti præsētis īdicat spacia. & qđ nōdū colo tractū ē. subactūq3 cura digitoꝝ. id futuri & cōsequētis sęculi posteriora uī ostēdere. Hęc illis cōditio ex noīum eorūdē ꝓprietate cōtigit ut sit atropos pręteriti tpis fatū. Lechesis a fine cognomiata qđ ēt illis q̄ futura sūt finē suū de9 dederit

Cloto præsentis temporis habet curam ut ipsis actionibus suadeat ne cura sollers rebus omnibus desit deum uero ire per omnes terras non frustra arbitrabitur qui audiet platonis hæc uerba Deus namque inquit sicut & uera cōtinet ratio prīcipia fines & media rerum omnium penetrat atque illustrando cursu uolucri superfertur.

Eundem d eum ultrix necessitas semper. & ubique comitatur eorum qui a sacra lege discesserint. uindex futura quam ille facit mitificam. qui statim a tenero & ipsis incuna bulis intellexit & timuit eique se tutum dedit atque permisit.

Hermetis trimegisti dialogus lutii apuleii madaurensis philosophi platonici in latinum conuersio.

ASclepius iste pro sole mihi est deus Deus te nobis o Asclepi. ut diuino sermoni interesses: adduxit. eiq; tali: q merito omniũ antea a nobis factorum: uel nobis diuino munere ĩspiratorum: uideatur esse religiosa pietate diuinior: quẽ si intelligens uideris: eris omniũ bonoꝶ tota mente plenissimus. Sed cum multa sint bona: & non unum in quo sunt omnia alterum enim alterius consẽtaneum esse dinoscitur omnia unius esse: aut unum esse omnia. Ita enim unum alteri connexũ. ut separi alterum ab utroque nõ possit. Sed de futuro sermõe hoc diligenti intentiõe cognosces. Tu uero o Asclepi procede paululum. atq; nobis qui intersit: euoca. Quo ingresso. Asclepius etiam Ammonẽ interesse suggessit. Trimegist9 ait nulla inuidia Ammonẽ prohibet a nobis etenim ad eius nomen multa meminim9 a nobis esse scripta: sicut & ad amantissimum & bonũ filium multa de physica. & ex eticha q̃plurima tractatum hunc ãt tuo ascribã nomini præter Ammonẽ ue o nullũ u oca alterum ne tantæ rei religiosissimus sermo multorum interuentu uenientiũ præ sentia q; uioletur tractatũ ãt tota numinis maiestate plenissimũ irreligiosæ mentis est multoꝶ conscientiæ publicare. Ammonẽ ẽt aditũ igresso sanctoq; illo quattuor uirorum religione & diuino dei cõplero præsẽtia. cõpetẽti uenerabiliter silẽtio ex ore Hermes animis singulorũ mẽtibusq; pendẽtib9. diuinus Cupido sic exorsus ẽ dicere.

TRIMEGISTVS. O Asclepi oĩs humana imortalis est aĩa: sed nõ uniformiter cũcte: sed aliæ alio more. uel tẽpore. ASCLEPIVS. Nõ enim o Trimegiste oĩ: unius qualitatis ẽ aĩa. TRIME. O Asclepi. ut celeriter de uera rationis cõtinentia didicisti. Non enim hoc dixi. oĩa unũ eẽ & unũ oĩa: ut quæ in creatore sũt oĩa anteq̃ creasset oĩa nec immerito ipse dictus ẽ oĩa: cuius mẽbra sunt oĩa huius itaq; qui est unus oĩa uel ipse ẽ creator oĩum in hac tota disputatione curato meminisse de cælo cuncta descẽdunt in terrã & in aquã & in aera. Ignis solum: q; sursum uersum fertur uiuificat. q d deorsũ ei deseruiens. at uero quicquid de alto descendit generans est quod sursum uersus emanat nutriens. terra sola in seipsam consistens omnium ẽ receptrix. omniumque generum: que accipit restitutrix. Hoc ergo totum sicut meministi. quod est omnium uel omnia anima & mundus: a natura comprehensa agitantur: ita omnium multiformi imaginum æqualitate uariata: ne infinitæ qualitatũ ex interuallo species esse noscãtur. adunatæ tamen ad hoc ut totum unum & ex uno omnia esse uideantur. Totus itaque quibus formatus est mundus: elementa sunt quattuor. ignis aqua: terra: aer: mundus: unus. anima una: deus unus. Nunc mihi adesto totus quantum uales. quantum calles astutia: diuinitatis etenim ratio diuina sensus intentione noscenda: torrenti simillima est fluuio e summo in pronum præcipiti rapacitate currenti. quo efficitur ut intentionem nostram non solum audientium uerum etiam ttactantium ipsorum celeri uelocitate prætereat. Cælum ergo sensibilis Deus administrator est omnium corporum. quorum augmẽta detimẽtaq;

sol & luna sortiti sunt. Cæli uero & ipsius animę & omnium quæ in mūdo sunt ipse gubernator ē qui est oium effector de⁹a supradictis.n. oibus quorum gubernator est omnium frequentatio fertur influens p mundū & per animam omnium generum & specierum omnium: perque rerum naturam. Mundus autē præparatus ē a deo receptaculū omniformium specierum. Naturam autem per species imaginans: mundum per quattuor elementa ad cælum usq; adduxit. cuncta dei uisibus placitura omnia autē desuper pendentia in species diuiduntur: hoc qđ dicturus sū genere. Genera reꝝ oium suas species sequūtur: ut sit ita soliditas genus: species generis particula genus ergo deoꝝ. dæmonūq; genus æque & hoium: similiter uolucrū & oium quæ in se mundus habet sui similes mūdi species generat. genus est & aliud aial genus sine aia quidem nec carens tamē sēsib⁹ unde beneficiis gaudet. & aduersis minuitur atque uitiatur oium dico quæ in terra radicū stirpiūq; incolumitate uiuiscunt: quaꝝ species p totam terrā sparsæ sunt. Ipsū cęlū plenū est deo. Supradicta aūt genera inhabitātus que ad loca specierū: quaꝝ omniū rerū imortales sunt species. Species enim generis ē pars ut hō humanitatis: quā necesse est sequi qualitatē sui generis. Vnde efficitur ut q̄uis omnia genera sint imortalia species tamē nō oēs immortales sunt. Diuinitatis enī genus & ipsum & species immortales sunt. Reliquorū genera quoꝝ æternitas est genus, quāuis per species occidat nascendi tamē fœcūditate seruatur ideoq; species mortales sunt. ut hō mortalis: mortalis humanitas Omnibus tamen generibus omnium generum species miscētur quædam quæ ante factę sunt quædam quæ de his factæ sūt Hęc autē quę fiunt. aut a diis: aut a dæmonibus: aut ab hominibus omnes similimę generibus suis species. Corpora enim impossibile ē conformari sine nutu diuino: species figurari. sine adiutorio dæmonū animalia institui & coli sine hominibus non possunt. Quicunq; igitur dæmonū a genere suo defluentes in speciē fortuito coniuncti sunt alicuius speciei generis diuini proximitate: & cōsortio diis similes habētur. Quorum uero dæmonū species qualitate sui generis pseuerant hi amantes hominum rationem dęmones nuncupantur. Similis est & hominum aut eo amplior multiformis enim uariaq; humani generi species & ipsa a prædicto desuper adueniens consortio omnium aliarum specierum multas: & prope omnium per necessitatem cōiunctiones facit proter quod: & prope deos accedit qui se mente qua diis iunctus est: diuina religiōe diis iunxerit & dæmoēs q iis iūctis ē. Humāi uero q medietate sui generis cōtenti sunt & reliquę oium species iis similes erunt: quorum se generis specieb⁹ adiūxerunt. Propter hoc o Asclepi magū miraculū ē hō aial adorādū & honorādū. Hoc. enim in naturā dei trāsit qa ipse sit deus. hoc dęmonū genus nouit utpote qui cum iisdē ortū se eē cognoscat. Hoc humanæ naturæ partē in seipso despicit alterius partis diuinitate cōfisus. O hoium q̄ta est natura. temperata fœlicius ac diis cognata diuinitate coniunctus partem sui qua terrenus est despicit cætera omnia quibus se necessarium esse cælesti dispositione cognoscit: nexu secum caritatis astringit sicque suspicit cælum sic ergo fœliciore loco medietatis ē posit⁹ ut que infra se sunt diligat ipse a superioribus diligatur elementis uelocitāte miscetur acumine mentis in maris ꝓfunda descendit. omnia illi lucent: non cælum uidetur altissimum. quasi enim e proximo sagacitate animi intuetur. Intentionem aī eius caligo aeris nō cōfūdit: nō dēsitas eius operā eius impedit. nō aquæ altitudo ꝓfūda despectū ei⁹ obtūdit oīa idem

Viuiscunt

Demones

ē & ubiq̃ idē est. Ho℞ oium generū quæ sunt animalia desup deorsū radices pueniē
spirit⁹ tes hēnt aīalia de imo ī supna una radice siluescūt. Quędā duplicib⁹ alūtur elemētis
plena qdā āt simplicib⁹: alimēta āt sūt bina aīæ & corpis e qb⁹ aīalia cōstat. aīa mūdi iqeta
sunt sp agitatiōe nutritur corpora ex aqua & terra inferioris mundi alimentis augescunt.
oīa Spiritus quoque plena sunt oīa. pmixtus cunctis cuncta uiuificat: sensu adito ad ho
minis intelligētiā quę qnta pars sola hoi cōcessa est ex ęthere. Sed de aīalibus cunctis
humanos tantū sensus ad diuinæ rōnis intelligentiam exornat: erigit atque sustolit.
Sed quoniā de sensu cōmoneor: paulopost & hui⁹ rōem uobis exponā. Est.n. sanctis
sima & magna & nō minor q̃ ea quæ est diuinitatis ipsius. Sed nūc uobis expediā quę
cæperā. Dicebā.n. in ipso initio re℞ de cōiunctiōe deo℞ quō hoies soli eorū dignatio
ne pfruuntur. Quicūque etenim hoium tantū fœlicitatis adepti sunt ut illū intelligē
tiæ diuinū pceperent sensum.: q sensus ē diuinior in solo deo & in humana intelligen
tia. ASCLEPIVS. Nō.n. oium hoium o Trimegiste uniformis est sensus.
TRIMEGISTVS. Nō oēs o Asclepi intelligentiā uerā adepti sunt sed ima
ginē temerario impetu: nulla uera rōe inspecta sequentes decipiūtur quæ in mētibus
maliciā parit. & transformat optimū aīal in naturā feræ moresque bestia℞. De sensu
āt & de oīb⁹ sensualib⁹ quādo & de spiritu tunc totā uobis præstabo rōem. Solum
enim aīal hō duplex est: & eius una ps simplex est quæ ut græci aiunt οὐσιώδης. aut
quā uocamus diuinæ similitudinis formā. Est āt quadruplex. qd
græci nos mū
dana dicimus: ex quo factū est corp⁹ quo circūtegitur illud qd in hoīe diuinū eē iam
diximus in quo mētis diuinitas recta sola cū cognatis suis idest mentis puræ sensibus
secū ipsa cōquiescat: tāq̃ muro corpis septa. ASCLEPIVS. Quid ergo opor
tuit. o Trimegiste hominē in mūdo cōstitui. & nō in ea parte qua deus est: eū in sūma
beatitudine degere. TRIMEGISTVS. Recte queris o Asclepi. & nos enim
rogamus deū: ut tribuat nobis facultatē reddēdæ rōis istius. cū.n. omnia uoluntate
Deus eius dependeāt tū illa uel maxime quæ de tota sūmitate tractantur quā rōnem præsē
ti disputatiōe cōquirimus. Audi ergo Asclepi. Dominus & omniū cōformator. quē
recte deū dicimus: quē a se secundū fecerit qui uideri & sentiri possit eūdē secundū sē
sibilē ita dixerim: nō iō qd ipse sentiat. de hoc.n. an ipse sentiat: an nō alio dicemus tē
pore. sed eo qd uidentium sensus incurrit: quoniā ergo hunc fecit ex se primum & a se
secundum. uisusque ē ei pulcher. utpote q sit omniū bonitate plenissimus amauit eū
ut diuinitatis suę partē: ergo ut tantus: & tam bonus eēt uoluit alium. qui illum quē
ex se fecerat. intueri potuisset simulque & rōnis imitatorē. & diligentiæ fecit hominē
Inte- Voluntas etenim dei ipsa summa ē pfectio. utpote cum uoluisse & pfecisse uno eodē
gumē que tēporis puncto compleat. Quum itaque οὐσιώδη animaduerteret deus non
tum posse omnium re℞ eē diligētē nisi eū mundano integumēto cōtegeret. texit eum cor
porea domo talesque oēs esse præcepit ex utraque natura in unum cōfundens miscēs
que quātum satis eē debuisset. Itaque hominē cōformauit ex aī & corpis, id est ex æter
na & mortali natura. ut aīal ita cōfirmatū utrique origini suæ satisfacere possit: & mi
rari: atque orare cęlestia & æterna incolere atque gubernare terrena. Modo autem
dico mortalia nō aquam & terrā q duo de qttuor elemētis subiecit natura hoīb⁹ sed
ea q ab hoibus aut in his: aut de his fiunt: ut ipsius terrę cultus: pascua. ædificatio:

portus navigatiões cõmunicatões commodationes alternæ q̃ ẽ humanitatis firmissi mus nexus & pars mũdi. quæ est aqua & terra: quæ pars terrena mundi artiũ disciplinarũq; cognitiõe: atque usu seruatur: sine q̃bus mundũ deus noluit eẽ pfectũ: placitũ. n. dei necessitas seq̃tur uolũtatẽ cõmitatur effectus. Neq; . n. credibile est deo displicituꝝ eẽ q̃d placuit: cum & futuꝝ id: & placiturũ multo ante sciuerit. Sed o Asclepi aĩaduerto ut celeri mẽtis cupiditate festines audire q̃uo hõ cælũ: uel quæ in eo sũt dilectũ possit habere uel cultum. Audi itaq; o Asclepi: dilectus dei cæli: cũ his quę in sunt oĩbus una est obsequioꝝ frequẽtatio: hãc aliud aĩal nõ cõfecit nec diuinorũ: nec aĩaliũ nisi solus hõ: hoĩum. n. admirationibus adoratiõibus: laudibus obsequiis cælũ cælestesq; delectãtur nec immerito in hoĩum cœtũ musarũ chorus ẽ a sũma diuinitate demissus scilicet ne terrenus mundus uideretur incultior: si moduloꝝ dulcedine caruisset: sed potius ut in usitatis hoĩum cantilenis cõcelebraretur & laudibus nec in terris harmoniæ suauitas defuisset. aliq. n. ipsiq; paucissimi pura mẽte præditi: sortiti sunt cæli suspiciẽdi uenerabiliorẽ curã: q̃cunq; ãt ex duplici naturę suæ cõfusiõe interiorẽ intelligẽtiã mole corporis rescederũt curãdis elemẽtis: hisq; inferioribus sũt præpositi. Aĩal ergo hõ nõ quidẽ est minor quod ex parte mortalis sit: Sed ex eo forte aptius efficatiusq; cõpositus ad certã rõnem mortalitate auctus eẽ uideatur scilicet quoniã utrunq; ubi ex utraque materia substinere non potuisset: ex utraque format9 est. ut & terrenum & diuinũ posset habere dilectũ. Rationẽ uero tractatus istius Asclepi: non solũ sagaci intentione: uerũ etiã cupio te aĩ uiuacitate percipere. Est enim ratio plurimis incredibilis integra ãt & uera percipienda sanctioribus mentib9 itaque hinc exordiar. Aeternitatis dominus deus secundus est mundus homo est tertius effector mundi deus & eoꝝ quę insunt oĩum simul cuncta gubernando cũ ipso hoĩe gubernato re cõposita q̃d ẽ totum suscipiẽs. Hõ idest curã propriẽ efficit diligentiæ suę ut sicut & ipse mundus uterq; ornamento sibi ut ex hac hominis diuina cõpositiõe mundus græce rectius κοσμοσ dictus uideatur. Is nouit se: nouit & mundũ ut meminerit q̃d partib9 cõueniat suis quæ sibi utenda q̃b9 sibi inseruiendũ sit recognoscat. Laudes gratesq; maximas agens deo eius imaginẽ uenerãs non ignarus: sed ẽt secundũ esse imaginẽ dei cuius sunt imagines duæ: mundus scilicet & hõ. unde efficitur ut quoniã est ipsius una compago. parteque ex aĩa & sensu & spiritu atq; rõe diuinus est uelut ex elementis superioribus ascendere posse uideatur ĩ cælum parte uero mundana quę constat ex igne & aqua & aere: mortalis resistat ĩ terrã ut naturæ suæ omnia mundana uidua desertaque dimittat sic enim humanitas ex parte diuina & ex parte mortalis ẽ effecta in corpora cõsistens. Est ãt mensura eius utriusque idest hoĩs ante oẽs religio quã sequitur bonitas: ea demum tunc uidetur eẽ perfecta si etiam cupiditatum omnium alienarum rerum sit despectus uirtute munita. Sunt enim ab oĩbus diuinæ cogitationis partibus aliẽa oĩa quęcũque terrẽa corporali cupiditate possidẽtur: & merito possessionũ noĩe nuncupantur quoniã nõ nata sunt nobiscũ sed postea a nobis possideri cœperunt. Omnia ergo huiusmodi ab homine aliena sunt etiã corpus: ut & ea quæ appetimus & illud ex quo appetentię nobis est uitium despiciamus. Vt enim meum animum rationis ducit intentio hõ hacten9 eẽ debuit ut cõtemplatiõe diuinitatis ptẽ q̃ sibi iũcta mortalis ẽ. mũdi iterioris necessitate seruãdi despiciat atq; cõtemnat. Nã ut hõ ex utraque pte possit eẽ plenissim9 q̃ ternis eũ utriusque

partis elementis aīaduerte eſſe formatū. manibꝰ & pedibus utriſqꝫ binis: aliiſqꝫ cor-
poris mēbris quibus inferiori id eſt terreno mundo deſeruiat. Illis uero partibus q̄t
tuor ſenſus animi memoriæ. atque prouidentiæ. quarū ratione cūcta diuina norit at
que ſuſpiciat. Vnde efficitur ut reꝝ diuerſitates qualitates effectꝰ. quātitates ſuſpitio
ſa indagine hō ſectetur. Retardatus uero graui & nimio corporis uitio has naturæ re
rum cās quæ ſūt ꝓpriæ ꝓuidere nō pōt. Hūc ergo ſic effectum cōformatūque & tali
miniſterio obſequioque præpoſitū a ſūmo deo eumque cōpetenter mundo mūdū ſer
uando. deum pie colendo digne & cōpetenter in utroque dei uoluntati partē talē quo
munere credis eſſe munerandū. Siquidē cum dei opa ſit mundus: eiuſque pulcritudi
nē qui diligētia ſeruat atque auget operāque ſuā cum dei uoluntate cōiungit cum ſpe
ciem quam ille intentione diuina formauit adminiculo ſui corporis diuino opere cu-
raque cōponit: niſi eo quo parentes noſtri munerati ſunt quo ēt nos quoque munera-
ri ſi fuerit diuinæ pietati cōplacitū optamus piiſſimis uotis. ut emeritas atque exutas
mundana cuſtodia nexibus mortalibus abſolutos nec ſuperioris partis id eſt diuinæ
puros ſanctoſque reſtituat. ASCLEPIVS. Iuſte & uere dicis o Trimegiſte.

Hæc eſt enim merces pie ſub deo diligenter cum mundo uiuentibus: ſecus eni im
pieque qui uixerint. & reditus denegatur in cælum. & conſtituitur incorporalia alia i
diga ſancto aīo & fœdaē cōmigratio ut iſte rōnis ſermo ꝓceſſit. o Trimegiſte futuræ
æternitatis ſpe aīæ in humana uita periclitantur. Sed aliis incredibile: aliis fabulo-
ſum: aliis forſitan uideatur eē deridendum. Res. n. dulcis eſt in hac corporali uita
qui capitur de poſſeſſionibus fructus quare animā obtorto ut aiunt detinet collo: ut
in parte ſui quæ mortalis eſt inhæreat: nec ſinit pacem diuinitatis agnoſcere. inuidens
immortalitati malignitas. Ego enim tibi quaſi prędiuinans dixero. nullum poſt
nos habiturum delectum ſimplicem: qui eſt philoſophiæ. quę ſola eſt in cognoſcen-
da diuinitate frequens obtutus & ſancta religio: multi eteni eam multifaria ratiōe cō-
fundunt. Qūo ergo multi incōprehenſibilē philoſophiam afficiunt: aut quemad-
modū multifaria ratione confundunt. TRIMEGISTVS. O Aſclepi hoc mo
do in uarias diſciplinas: nec cōprehenſibiles: eam callida cōmentatione miſcentes.
Arihmeticā. Muſicā. Geometriā. Purā autē philoſophiā: eāque tantū diuīa religio
ne pendētem. tantū intēdere in reliquas oportebit: ut apocataſtaſis aſtroꝝ ſtationes
præfinitas curſūque cōmutatiōis numeris cōſtare miretur. Terræ uero dimēſiones
qualitates quantitates. maris ꝓfūda: & ignis uim & hoꝝ oīum effectꝰ naturā cogno
ſcēs miretur: adoret. atque collaudet artē diuināque mentē. Muſice uero noſce nihil
aliud ē niſi cūctaꝝ reꝝ ordinē ſcire quæque rō diuīa ſortita ē. Ordo. n. reꝝ ſingulaꝝ
ī unū oīum artifici rōe collatꝰ cōcentū quēdā melo diuīo dulciſſonūueriſſimūque cō
ficiet. ASCLEPIVS. Quid ergo hoīes poſt nos. erūt. TRIMEGISTVS.

Sophiſtaꝝ calliditate decepti a uera pura ſanctaque philoſophia auertētur. ſimpli
ci. n. mēte & aīa diuinitatē colere: eiuſque facta uenerari. agere ēt dei uolūtati gratias
quæ ē bōitatis ſola pleniſſima. hęc ē nulla aī īportuna curioſitate uiolata philoſophia
ſpi & de his ſit hucuſque tractatū. De ſpiritu uero & de his ſimilibꝰ hic ſumatur exordiū
Fuit Deꝰ & hyle: quē græce credimꝰ mūdū: & mūdo cōmittabatur ſpiritꝰ. ſed nō ſimi
liter ut deo: nec deus ſunt hęc de quibus mundus eſt. icci rco nō erant quando nata nō
erant: ſed in eo iam tunc erant unde naſci habuerunt. Non enim ea ſola non nata

dicuntur: quæ necdum nata sunt. sed ea quæ carent fœcunditate generandi: ita ut ex
eis nihil nasci potest. Quæcunq; ergo sunt: quibus inest natura generandi: generabi-
lia sunt. de quibus nasci potest: tametsi ea se nata sint. Neque enim dubitatur ex his:
quæ ex se nata sunt facile nasci posse. de quibus cũcta nascũtur. Deus ergo sempi-
ternus. Deus æternus: nec nasci potest. nec potuit: hic est: hic fuit semp: hic erit. Hæc
ergo est: quæ ex se tota est natura dei. Hyle autem uel mũdi natura: & spiritus quã
uis nata uideantur a principio. tamen ex se nascendi procreãdiq; uim possident atque
naturam fœcunditatis: Etenim initiũ in qualitate naturæ est. quæ conceptus & part9
in se possidet uim atq; materiã: Hæc itaq; sine alieno conceptu est sola generabilis.
At uero quæ uim solã concipiendi habeant ex alterius connexione naturæ. ita discer-
nenda sunt: ut hic locus mundi cum his quæ in se sunt uideatur esse non natus. qui uti
que in se uim totius naturæ habet. locum autẽ dico: in quo sunt omnia. Neq; enĩ hæc
omnia oĩa esse potuissent. si locus deesset qui oĩa sustinere potuisset. omnibus enĩ re-
bus quæ fuerunt præcauendum est loco nec qualitates enĩ nec quãtitates: nec positio
nes: nec effectus dignosci potuissent eaꝝ reꝝ quæ nusq̃ sunt. Sic ergo & mũdus q̃uis
natus non sit: in se tamen oĩum naturam habet: utpote qui oĩbꝰ iis ad concipiendum
sinus præstat fœcundissimos: hoc ergo est totum qualitatis: materieque creabilis
est: tametsi creata non est. sicut enim in natura materiæ. qualitas fœcunda est: sic
& malignitatis eadem est æque fœcunda. Nec ego dixi o Asclepi: & Amon: quod
a multis dicitur non poterat Deus incidere atq; auertere a reꝝ natura maliciam q̃bus
respondendũ nihil omnino est. Vnde tamen causa: & id prosequar quod ceperam: &
rationem reddam. dicunt enim ipsi omnifariam deum mundũ a malicia liberasse:
Ita enim in mundo est ut quasi membrum ipsius uideatur esse. his enim rebus quib9
cæteris antestamus animalibus: soli possumus maliciæ fraudes dolos uitiaq; uitare.
Ea enim qui anteq̃ iis implicitus est ex aspectu uitaritis homo est diuina intelligentia
prudentiaq; munitus. Fundamentũ enim est disciplinæ in summa bonitate consi
stens. Spiritu autem ministrantur omnia & uegetantur in mundo & quasi organum
uel machina summi dei uoluntati subiectus est. Itaq; hactenus intelligatur a no-
bis mẽte sola ĩtelligibilis: sũm9: q dicitur deus rector: gubernatorq; sensibilis dei ei9
qui in se complectitur omnem locum: omnem rerũ substantiam: totamq; gignentiũ
creantiũque materiã. & oẽ quicquid est q̃tũcunque est: spiritu uero agitatur. seu gu
bernatur omnis in mundo species unaquæq; secũdũ naturã suã a deo distributã sibi:
Hyle aũt uel mundus omniũ est receptaculũ oĩumq; agitatio atq; frequẽtatio. quo-
rũ deus gubernator dispensans oĩbꝰ rebus humanis q̃tũ unicuique necessarium est.
Spiritus autem implet omnia cuiuscunque naturæ qualitas est. Est enim caua mun-
di rotũditas in modũ sphæræ. Ipsa sibi qualitatis. uel formæ suę causa. ĩuisibilis tota:
Quippe cũ quencũque in ea summũ subter despiciendi causa delegeris locum. ex eo
in imo quid sit uidere non possis. propter quod multis locis instat qualitatemque ha
bere creditur per formas enim sola specierum. quarum imaginibus uidetur inscul-
pta quasi uisibilis creditur cum depicta monstratur. Re autem uera est sibi ipsi
inuisibilis semper ex quo eius unum uel pars locus est in sphæra grece αδης dicitur.
Siquidem ειδειν grece uidere dicitur quo uisu primum sphæræ careãt. unde & ειδη
dicuntur species quod sint inuisibilis formę ab eo itaque quod uisu priuantur. grece

ades: ab eo quod in imo spheræ sunt latine inferi nũcupantur. Hæc ergo principia & antiquiora: & quasi initia: uel capita omniũ quæ sunt in his: aut per hæc: aut de his.

ASCLEPIVS. Omnia ergo ipsa ut dicis o Trimegiste mundana: ut ita dixeri specierũ oĩum quæ insunt in uniuscuiusq; sicuti est tota substantia. TRIMEGISTVS. Mundus itaq; nutrit corpora. spiritus: aĩas: sensus autem quo dono cælesti sola fœlix sit humanitas: alit mentem. Neq; enim oẽs. sed pauci quorũ ita mens est ut tanti beneficii capax esse possit. Vt enim sole mundus. ita mens humana isto lumine clarescit: & eo amplius. Nam sol quicquid illuminat aliquando terræ & lunæ interiectu interueniente nocte eius priuatur lumine. sensus autem cum semel fuerit aĩæ cõmixtus humana fit una ex bene coalescente commixtione. materia ita ut nunquam eiusmodi mentes caliginis impediantur erroribus. unde iuste: sensus deorũ aĩas esse dixerunt. Ergo nec eorum dico omnium: sed magnorum quorũcũq; & principaliũ:

ASCLEPIVS. Quos dicis rerũ capita uel initia primordiorum o Trimegiste.

TRIMEGISTVS Magna tibi pando: & diuina nudo mysteria. cuius rei initium facio ex optato fauore cælesti. Deorum genera mula sunt: eorumque omniũ pars intelligibilis dicitur non ideo quod putentur non subiacere sensibus nostris magis enim sentimus eos q̃ quos uisibiles nũcupamus. sicut disputatio perdocebit sublimis enim ratio eoque diuinior ultra hominum mentes: intentionesque consistens: si nunc attentiore aurium obsequio uerba loquentium acceperit: transuolabit & trãsfluet: aut magis refluet: suique fontis liquoribus miscebit se. sunt ergo omnium specierum principes dii hos sequuntur dii: quorũ est princeps: ȣσία: hi sensibiles utriusq; originis suæ consimiles. qui per sensibilẽ naturam conficiunt: omnia altera per alterũ. unusquisq; opus suũ illuminãs cæli: uel quicquid est quod eo nomine cõprehenditur ȣσία est Iuppiter. per cælum enim iuppiter omnibus præbet uitam. solis οὐσία est lumen. Bonum enim luminis per orbem solis nobis infunditur. xxxvi: quorum uocabulum est Horoscopii. in eodem loco semper defixorum siderum horũ usiarches uel princeps est. quem Pantomorphon uel Omniformem uocant: qui diuersis speciebus diuersas formas facit septem spheræ: quæ uocantur. habent. idest sui principes: quam fortunam dicunt. & hemarmenem. quibus imitantur omnia lege naturæ stabilitate firmissima & sempiterna agitatione uariata. Aer uero organum est uel machina oĩm per quam omnia fiunt est autem usiarches: huius secundus mortalibus & his similia. His ergo ita se habentibus ab imo ad summũ se mouentibus. Sic igitur connexa sunt omnia pertinentia ad se naturaliter: ut mortalibus mortalia: sensibiliaq; sensibilibꝰ annexa sint. Sũma uero gubernationis summo illi domino paret: ut nõ multa aut potius unum ex uno etenim cuncta pendentia ex eoq; potius defluentia cum distantia uidentur creduntur esse plurima diuisim adunata uero unum uel duo unde fiunt omnia. & a quo fiũt: idest de materia de qua fiunt & ex eius uoluntate cuius nutu efficiuntur alia.

ASCLEPIVS: Hæc iterum ratio quæ est o Trimegiste: TRIMEGISTVS: Talis o Asclepi Deus etenim uel pater uel dominus omnium uel quocũque nomine ab omnibꝰ sanctius: & religiosius nũcupetur: quod inter nos intellectꝰ nostri causa debet esse sacrata: tanti eius numinis contemplatione nulla ex iis nominibus eum definite nuncupamus. si enim uox hæc est ex aere percusso spiritu: sonus ē

declarans oēm hoīs uoluntatē uel sensū quē forte ex sensibus mente perceperit. cuius nominis tota substantia paucis cōposita syllabis definita: atq; circūscripta est: ut eēt hoīe necessariū uocis: auriūq; cōmertiū similiter ēt & spirit9 & aeris & oīm in his & p hæc: aut cū his nomē est totū dei. Non enim spero totius maiestatis effectorē oīmq; rerꝝ patrē uel dūm uno posse quis e multis cōposito nomine nuncupari. Hunc uero uno nomine. uel potius oī noīe siquidē sit unus: & oīa ut sit necesse aut oīa eē eius nomine: aut ipsū oīm noīb9 nuncupari. Hic ergo solus ut oīa utriusq; sexus fœcūditate plenissimus: sp uoluntatis suæ prægnans parit qcqd uoluerit ꝓcreare. Voluntas ei9 est bonitas oīs hæc eadē bonitas oīm rerꝝ est: ex diuinitate ei9 natura nata. ut sint oīa sicut sunt: & fuerūt & futuris oīb9 dehinc natura ex se nascendi sufficiat. Hæc ergo rō o Asclepi: sibi sit reddita. quare & quomō fiāt oīa utriusq; sexus. ASCLEPIVS Ergo deum dicis o Trimegiste. TRIMEGISTVS. Non solum deū o Asclepi sed aīalia oīa & inaīalia impossibile enim est aliquid eorꝝ quæ sunt infœcundum eē fœcunditate enim dempta ex omnibus. quę sunt impossibile erit semper esse quæ sunt. Ego enim naturā & sensū: & mūdū dico in se cōtinere naturā: & nata omnia conseruare ꝓcreatione enim uterq; plenus est sexus & eius utriusq; cōnexio: aut quod est uerius unitas incōprehensibilis est quoniam siue Cupidinem siue Venerē: siue utrunque poteris recte nuncupare. Hoc ergo uerius uero mente præcepto quod ex omni illo loco totius naturæ deo hæc sit in æternū cūctis ꝓcreandi iuuentū: tributūq; ministeriū cui sūma caritas lætitia. hilaritas: & cupiditas amorq; diuinus inatus est. & dicendum foret quanta sit eius ministerii uis atq; necessitas nisi ex sui cōtēplatione unicuiq; ex intimo sensu nota esse potuisset. Si enim illud extremū tēporis quo ex cerebro ad ritū puenimus ut utraq; fūdat natura ꝓgeniē aīaduertis ut altera alteri9 auide rapiat semen interiusq; recondat: deniq; eo tempore ex connexione cōi: uirtutē mariū ēt fœminæ adipiscūtur & mares fœmineo corpore latescūt. Effectus itaque huius tā blandi necessariique mysterii in occulto perpetratur ne uulgo irridentibus imperitis utriusque naturæ diuinitatis ex cōmixtione sex9 cogatur erubescere multo magis ēt si uisibus irreligiosorꝝ hominū subiiciatᷣ sūt aūt nō multi aut admodū pauci: ita ut nūerari ēt in mūdo possint religiosi. Vnde cōtingit in multis remanere maliciā defectu prudentiæ sciētiæque rerꝝ oīm q sūt: ex nō intellectu enim religionis diuinæ qua cōstituta sunt omnia cōtēptus medelaque nascitur uitiorꝝ toti9 mūdi pseuerāte aūt impietia atque inscitia uitia omnia conualescunt & uulnerant animā insanabilē uiciisque infecta: iisdem atque uitiata quasi uenenis tumescit. nisi eorꝝ quorꝝ animarꝝ disciplinarꝝ & intellectus & sūma curatio est. Si ergo solis & paucis hoc proderit dignū est hūc ꝓsequi atque expedire tractatū. Quare. s. soli hominib9 intelligētiā & disciplinā suā diuinitas sit impartiri dignata audi itaque. Deus pater & dūs cū post deos homines efficeret expte corruptiore mundi & ex diuina pari lance cōponderans contingit uitia mundi corporib9 cōmixta remanere. & alia pp cibos uictūque: quē necessario hēm9 cū omnib9 animalib9 cōem qb9 de reb9 necesse est cupiditatū desideria & reliqua mētis uitia animis humanis incidere. Diis uero utpote ex parte mundissima naturæ effectis & nullis indigentib9 rōnis disciplineque adminiculis quis immortalitas & uni9 semper ætatis uigor ipse sit prudentia & disciplina tum pp rationis unitatem pro ratione & intellectu ne ab his essent alieni ordinem necessitatis lege conscriptum æterna

lege constituit: hoiem ex aialibꝰ cũctis de sola ratione disciplinaqꝫ cognoscens: ꝑ quę uitia corpoꝝ hoies auertere: atqꝫ abalienare potuissent: ipsos ad intentionem spé q̃ immortalitatis prætẽdẽs deniqꝫ & bonũ hoiem: q posset imortalis esse ex utraqꝫ natura cõposuit diuina atqꝫ mortali: & sic cõpositũ ꝑ uoluntatẽ dei: hoiem cõstitutũ est esse meliorẽ diis: qui sunt ex sola immortali natura formati & oim mortaliũ pp qd homo diis cognatione cõiũctus: ipsos religione & sancta mente ueneratur: diique pio affectu humana oia respiciũt atqꝫ custodiũt. sed de hominibꝰ paucis istud dictũ est pia mente præditis de uitiosis uero nihil dicendũ est. ne sactissimus sermo eoꝝ cõtemplatione uioletur: & quoniã de cognatione & cõsortio hominũ deorũqꝫ sermo nobis indicitur: ꝓtãtem hominis o Asclepi uimque cognosce: dñs & pater uel qd est sũmũ deꝰ ut effector est deoꝝ cælestiũ: ita homo effector est deoꝝ qui in templis sunt humana ꝓximitate cõtenti: & nõ solũ illuminãtur ueꝝ etiã illuminant: nec solum ad deum ꝓficit: uerumetiam cõfirmat deus. Miraris o Asclepi an nunquid diffidis ut multi?

ASCLE. Confundor o Trimegiste: sed tuis uerbis libenter assensꝰ fœlicissimũ hominẽ iudico: qui tantã fœlicitatẽ cõsecutus. TRIME. Nec immerito miraculo enim dignus est: qui maximus est oium deoꝝ. Genus enim omnium confusione manifestũ est: de mundissima ꝑte naturæ ꝓpagatũ signaqꝫ eoꝝ sola ꝓ omnibꝰ eẽ quasi capita: species uero deoꝝ quas cõformat humanitas ex natura utraque conformata est: ex diuina quæ est prior multoque diuinior & ex ea quæ intra homines est. id est ex materia qua fuerunt ꝓcreatæ uel fabricatæ & nõ solũ capitibꝰ solis: sed mẽbris omnibꝰ totoque corpore cõfigurantur. Ita hũanitas sꝑ uicina naturæ & origini suæ in illa diuinitatis imitatione ꝑseuerat ut sicut deꝰ ac dñs ut sui similes eẽnt: deos fecit æternos: ita hũanitas deos suos ex sui uultꝰ similitudinẽ figuraret. ACSLE: Statuas dicis o Trimegiste. TRIME. Statuas o Asclepi: uides ne quatenus tu ipse diffidas. statuas aiatas sensu & spũ plenas tanta & talia facientes statuas futuroꝝ præscias easque forte uates oẽs sõniis multisque aliis rebꝰ prædicẽtes ĩbecillitates hoibꝰ facientes: easque curantes tristiciãque pro meritis. an ignoras o asclepi qꝫ ægyptus imago sit cæli: aut qd est uerius translatio & descensio oim: quæ gubernantur: atque exercentur in cælo: etsi dicẽdũ est: uerius terra nr̃a totius mundi est tẽplũ & tñ quoniã pręscire cuncta prudẽtes decet: istud nos ignorare fas nõ est futuꝝ tẽpꝰ est cũ appareat ægyptios incassũ pia mente diuinitatẽ sedula religione seruasse & omnis eoꝝ sancta ueneratio in irritũ casura frustrabitur: e terris enim ad cælum est recursura diuinitas: linquetur ægyptus terraque quæ fuit diuinitatis sedes religione uiduata: numinum præsentia destituetur alienigenis enim regionẽ istã terramque cõplentibus non solũ neglectus religionum. sed quod est durius quasi de legibus a religione pietate cultuque diuino statuetur proscripta plena prohibitio erit tunc terra ista sãctissima sedes delubrorum atque templorum sepulchrorum etiam mortuorumque plenissima. O ægyptæ ęgyptę religionũ tuaꝝ sole superũt fabulæ & æque icredibiles posteris suis solaque supererunt uerba lapidibus inscisa tua pia facta narrantibus & inhabitabit ægyptum Syrus aut Indus: aut aliquis talis. Diuinitas enim repetet cælum deserti: homines toti morientur atque ita ægyptus deo & homine uiduata deseretur. Te uero appello sanctissimum flumen tibique futura prædico torrenti sanguine plenus ad ripas usque erumpes undeque diuæ non solum proluentur sanguine. sed totæ rũ-

pentur: & uiuis multo maior erit numerus sepultoꝝ. supstes uero q erit lingua sola cognoscetur ægyptiis: actibus uero uidebitur alienis. Quid flos o asclepi: & his amplius: multoque deterius ipsa ægyptus suadebitur: imbueturq; maioribꝫ malis quæ sancta quõdã & diuinitatis amãtissima. deoꝝ in terra religiõis suæ merito. sola seductio sanctitatis & ipietatis magistra erit: maximæ crudelitatis exẽplũ: & tũc tœdio hoĩum adiuuãdus uidebitur mũdus: neq; adorãdus. hoc totum bonum quo meliꝰ nec est nec fuit nec erit qđ uideri possit piclitabitur eritq; tœdiũ oibꝫ: ac p hoc cõtẽnetur: nec diligetur totus hic mũdus. Dei opus ĩmutabile gloriosa constructio. bonũ multiformi imaginũ uarietate cõpositũ machina uolũtatis dei in suo ope sine inuidia suffragantis oĩm in unũ quæ uenerari. laudari. amari deniq; a uidentibꝫ possunt: multiformis adunata congestio. Nã & tenebræ præponẽtur lumini. & mors uita melior iudicabitur: nemo suspiciet cælũ religiosus ꝓ insano. irreligiosus putabitur prudẽs furiosus fortis. ꝓ bono habebitur pessimus. aĩa eni & oĩa circũ eã. quibus aut mortalis nata est: aut ĩmortalitatẽ se consecuturã esse præsumit secũdũ qđ uobis exposui. nõ solũ risꝰ sed ẽt putabitur uanitas. Sed mihi credite ẽt piculũ capitale cõstituetur ĩ eũ q se mentis religioni dederit: noua cõstituentur iura: lex noua. nihil sanctũ nihil religiosũ: nec cælo: nec cælestibꝫ dignũ audietur aut mente credetur. fit deoꝝ ab hoĩbꝰ secessio dolenda soli nocẽtes angeli remanẽt: q hũanitati cõmixti ad oĩa audaciæ mala miseros manu infecta cõpellent ad bella: in rapinas: in fraudes: & in oĩa q̃ sunt aĩarũ naturæ cõtraria tũc nec terra constabit nec nauigabitur mare: nec cælũ astroꝝ cursibꝫ: nec sideꝝ cursus cõstabit ĩ cælũ. oĩs uox diuina necessaria taciturnitate mutescet fructus terræ corrũpentur nec fœcũda erit tellus & aer ipse mœsto corpe languescet. Hæc & talis senectus ueniet mũdi irreligio: & inordinatio: & irrationabilitas bonorũ hoĩum: cũ hæc cũcta contingerint o asclepi. tunc ille dñs & pater. Deus primipotens & unus gubernator mũdi intuẽs in mores factaq; uolunraria uolũtate sua: quæ ẽ dei benignitas. uitiis resistẽs & corruptele oĩm errãtẽ reuocãs malignitatẽ oẽm uel alluuione diluens: uel igne cõsumens uel morbis pestilentibus ubiq; per diuersa loca dispersis finiẽs: ad antiquã faciẽ mũdũ reuocabit ut & mũdus ipse adorandus uideatur & mirandus & tanti operis effector. & restitutor deus ab oĩbꝫ q tunc erunt: frequentibꝫ laudũ præconiis benedictionibusq; cælebretur. Hac enim mundi genitura cũctaꝝ resormatis reꝝ bonaꝝ & naturæ ipsius sanctissima & religiosissima restitutio pacto tẽporis cursũ: quæ est. & fuit sine initio. sẽpiterna uoluntas etenim dei caret initio q̃ eadẽ est & ubiq; ẽ sẽpiterna. ASCLE. Dei enĩ natura cõsiliũ est uoluntatis o Trimegiste. TRIME. O Asclepi uolũtas consilio nascitur. & ipsum uelle est ex uoluntate. neq; enim ĩpense aliqd uult. q̃ est oĩm plenissimus & ea q̃ uult. habet. uult aũt oĩa bona. & habet oĩa q̃ uult. hic autẽ ẽ deus eius boni imago. mũdus. ASCLE. Bonus o Trimegiste. TRIME. Bonus o asclepi. ut ego te docebo: Sicuti enim deus omnibꝫ specíebꝫ uel generibꝫ. q̃ in mũdo sunt distributor dispensatorq; est bonoꝝ id est sensus animæ & uitæ: sic & mundus præstitor est & tributor oĩm q̃ mortalibꝫ uidẽtur bõa id ẽ alternatiõis ptiũ tẽporaliũ fructuũ natiuitatis. augmẽtoꝝ & maturitatis & hoꝝ similiũ ac p hoc de supra uertice sũmi cæli cõsistens ubiq; est oĩaq; circunspicit. sic est enim ultra cælum locus sine stellis ab oĩbꝫ rebꝫ corpulentis alienus dispensator qui est inter cęlum & terram locum obtinet quem Iouẽ

uocam9 terræ uero & mari dominatur Iuppiter. Plutonius & hic nutritorem animantium mortalium & fructiferarum horum omnium uiribus fructus arbusta & terra uegetãtur. aliorum uero uires & effectus per omnia quæ sunt distribuuntur. Distribuentur uero qui terræ dominentur: & collocabuntur in ciuitate in summo initio ęgypti: quæ a pte solis occidẽtis cõdetur ad quã terra mariq; festinabit oẽ mortale genus. ASC. Mõ tũ hoc tpe ubi ille sũt o Trimegi. TRI. Collocati sũt i maxĩa ciuitate ĩ mõte Libyco: & hæc eousque narrata sint De imortali uero & mortali. nũc disserẽdũ ẽ: multos. n. spes timorque mortis ueræ rationis ignaros excruciat. Mors igitur efficitur dissolutione corporis labore defessi: & numeri completi: quo corporis membra in unam machinam aduersus uitales aptantur. Moritur enim corpus quando corporis uitalia ferre posse destitit. hoc ergo est mors corporis dissolutio: & corporalis sensus interitus de quo sollicitudo superuacua est. Sed alia necessaria quam aut ignorantia: aut incredulitas contemnit humana. Audi ergo o asclepi. Cum fuerit animæ a corpore facta discessio tunc abitrium examenque meriti eius transiliet in sũmi demonis potestatem isque eam cum piam iustamque prouiderit: in sui competentibus locis manere permittet. Si autem delictorum illita maculis uitiisque oblitam uiderit: desuper ad ima deturbans procellis turbinibusque aeris: igni: & aquæ: sæpe discordantibus tradet: atque inter cælum & terram mundanis fluctibus in diuersa sẽper æternis pœnis agitata raptabitur ut in hoc obsit animæ æternitas quod sit imortali sententia æterno iudicio subiugata. Ergo ne his implicemur uerendũ tantũdẽ cauendumque esse cognosce. Incredibiles enim post delicta cogentur credere: non uerbis. sed exemplis. nec minis: sed ipsa passione pœnarum. ASCLEPIVS. Nõ ergo Trimegiste hominum delicta sola humana lege puniuntur. TRIMEGISTVS. Primo enim o asclepi terrena omnia quæ sunt mortalia sunt. nunc omnia etiam quæ sunt rationi corporali uiuentia & a uiuendo eadem corporali lege deficientia ea omnia pro uitæ meritis aut delictis pœnis obnoxia. tanto post mortem seuioribus subiiciuntur: quanto multa forsitan fuerunt celata dum uiueret. prescia enĩ rerum omniũ diuinitate reddẽtur perinde ut sint pro delictorum qualitatibus pœnę. ASCLEPIVS. Qui sunt digni maioribus pœnis o Trimegiste: TRIMEGISTVS. Qui damnati humanis legibus uitam uiolenter amittũt: ut nõ naturæ aĩam debitã. sed pœnã ꝑ meritis redidisse uideãtur cõtra iusto hoĩ in dei religione & in sũma pietate præsidium est: deus enim tales ab omnib9 tutatur malis pater enim omnium & dominus qui solus est omnia omnibus se libenter ostendit: Non ubi sit loco nec qualis sit qualitate nec quantus quantitate: sed hominem sola intelligentia mentis illuminans qui discussis ab animo errorum tenebris & ueritatis claritate præcepta toto se sensu intelligentiæ diuinæ commiscet cuius amore a parte naturæ qua mortalis est liberatus immortalitatis futuræ concipit fiduciam. Hoc ergo inter bonos malosque distabit. Vnusquisque enim pietate religione prudẽtia: cultu: & ueneratione dei: clarescit: quasi oculis uera ratione perspecta: & fiducia credulitatis suæ in tantum inter homines præstans quantum sol cæteris astris lumine suo antestat. ipse enĩ sol nõ tã magnitudine nũinis: q̃ diuinitate & scitate cæteras stellas illũinat scdm enĩ deũ hũc c. ede o asclepi cætera gubernãtẽ õĩaq; mũdana illũinãtẽ aĩalia siue aĩantia siue inaĩantia. Si enim aĩal mundus uiuens semper & fuit & est & erit:

nihil in mundo mortale est uiuētis etenim uni9cuiusq; partis quæ ē in ipso mundo sicuti in uno eodéque animali sp uiuente nullus est mortalitatis locus. Ergo uitę æternitatisque deus ipse eē debet plenissimus: si sp eū uiuere necesse est. Sol enim sicut mundus sempiternus sic & ipse semper gubernator uitaliū uel totius uiuacitatis eorum frequentator & dispēsator est. Deus ergo uiuentium uel uitaliū quę sunt in mundo sempiternus gubernator est ipse dispēsator æternus semel āt dispensauit æterna lege cūctis uitalib9 uitā pręstās hoc more quo dicā. In ipsa enim uiuacitate ęternitatis mundus agitatur & ipsa uitali ęternitate locus est mundi propter qđ non corrumpetur aliqādo sempiternitate uiuendi circunuallatus & quasi cōstrictus ipse mundus. Est igitur dispensator uitæ omnib9 quæ in se sunt & est locus omniū quæ sub sole gubernatur cui9 mundi cōmotio ex duplici cōstat effectu. Viuificatur enim ipse extrinsecus ab æternitate uiuificatque ea: quę intra se sunt differens numeris & tēporib9 statutis atq; infixis cuncta p solis effectū stellaꝝque discursum oīa tēporalia rōne diuinaq; lege conscripta terrenū aūt tēpus. aeris qualitate ęstuūque frigorisq; uarietate dignoscitur cæleste uero recursionibus siderū ad eadē loca tēporali cōuersione recurrētium & mundus est receptaculum temporis cuius cursu & agitatione uegetatur tempus autem ordine seruatur ordo & tēpus innouatione omnium rerum quę in mundo sunt per alternationem faciunt. Cunctis ergo ita se habentibus nihil stabile: nihil fixum nihil imobilium nec nascentium nec cælestium nec terrenorum. Solus enim deus & merito solus in se & a se & circum se totus est plenus atque perfect9 isque sua firma stabilitas est nec alicuius impulsu nec loco moueri potest cum in eo sint omnia & in omnibus ipse est solus nisi aliquis audeat dicere sui commotionem in æternitate eē sed magis & ipsa immobilis æternitas iquam omnium tempoꝝ agitatio sumit exordium. Deus igitur stabilis fuit semperque est & cum eo similiter æternitas constitit Mundum non natum quem recte sensibilem dicimus intra se habens. Huius dei imago hic mundus effectus est æternitatis imitator. Habet autem tempus stabilitatis suæ uim atque naturam quāuis semper agitetur ea ipsa in se reuertendi necessitate: itaque quāuis sit æternitatas. stabilis immobilis atque fixe tamen quoniā mobilitate temporis in æternitatem semper reuocatur agitatio ipsius enim magnitudinis immobilis lex est. Hoc ergo quod est tale qđ nō subiicitur sensib9 infinitū incōpræhensibile ē iestimabile nec sustineri nec ferri nec indagari pōt. Vnde. n. & quo & ubi aut qūo aut qle sit icertū ē. Fertur. n. in sūma stabilitate & i ipso stabilitas sua seu deus seu ęternitas seu uterq; seu alter in altero seu uterque in utroque sint pp qđ æternitas sine definitiōe ē tpalis. Tēpus āt qđ definitur pōt uel numero uel alternatione uel per alteri9 ābitudinē ēdiēs ęternū eē. Vtrūq; ergo ifinitū ē utrūque uī æternū: stabilitas. n. utpote defixa quo sustinere q agitabilia sūt possit beneficio ifirmitatis merito obtiet pricipatū. Oium. n. q sūt primordiū de9 ē & ęternitas mūd9 āt qđ sit mobilis nō hēt pricipatū pręuēit. n. mobilitas stabilitatē suā i lege agitatōis sēpiternę hadēdo imobilē firmitatē. Ois ergo sens9 diuinitatis imobilis ē ipse i stabilitate sua se cōmouet. Seūs & icorrupt9 & sēpitern9 ē & siqd meli9 pōt nūcupari dei sūmi i ipsa uolūtate assistens æternitas plenissimus omnium sensibilium & totus disciplinæ consistens: ut ita dixerim cum deo. Sensus uero receptaculum est omnium sensibilium & specierum & disciplinarum. Human9 uero ex memoriæ tenacitate qđ memor sit q̄s

gesserit reru. usque ad humanu tame animal sensus diuinitatis descendendo puenit. Deus enim sensum summu diuinuq cunctis cofundi noluit: ne erubesceret comixtio ne aliorum animantium. Intelligentia enim sensus humani: qualis aut quanta sit: to ta est immemor præteritorum. per ea enim memoriæ tenacitate gubernator effectus est terræ. Intellectus aut naturæ qualitate & sensus mundi ex oibus quæ in mundo se sibilia sunt poterit peruideri. æternitas quæ est ex sensibili mundo sensus datus: quali tasq dignoscitur at intellectus qualitatis: qualitasq sensus sumi dei sola ueritas est: cuius ueritatis in mundo ne quide extrema linea umbra dignoscitur. Vbi sunt meda cia: ubi geniture: ubi errores uidentur. Vides ergo o Asclepi in quibus constituti: q tractemus: aut quæ audeamus attingere. Tibi deus suma gratias ago. qui me uide de diuinitatis tuæ illuminasti luminæ. & uos o Cati & Asclepi & Ammon intra secre ta pectoris diuina mysteria silentio tacete & taciturnitate seruate. Hoc enim diffe runt intellectus a sensu. q intellectus noster ad qualitate sensus mundi intelligenda & dignosceda mentis præuenit intentione. Intellectus aut mundi peruenit ad æter nitate & deos noscendos: qui supra se sunt: & sic contingit hominib9 ut quasi per ca ligine quæ in cælo sunt: uideamus quantu possibile est per coditione sensus humani hec aut intetio angustissima est peruidendis tantis bonis. Latissima uero cum uiderit foelicitate cosciantiæ. De inani uero quodq magnum uidetur esse q plurimis sic sen tio inane nec ee aliquid nec esse potuisse. nec futuru unq: oia enim mundi sunt mem bra plenissima: ut ipse mundus plenus sit atq perfectus corporibo qualitate forma que diuersis specie sua habentib9 & magnitudine quoq unum est alio maius aut alio minus & ualitudine & tenuitate diuersa. Na & quæda eorum ualidiora uidentur. & ma iora minora at & tenuiora aut uix aut oio uideri non possunt quas solu ee attrectatio ne cognoscimus unde cotingit multis credere hic no esse corpora sed inanes locos. qd est impossibile ut hic æther sensibilis mundus qui dicitur plenissimus sit corporu & aialiu nature suæ & qualitati couenientium quorum facies non omnes uidemus: sed quasda ultra modu grades quasda breuissimas: aut propter spacii interiecti logitudi ne aut qd acie sumus obtusi. tales nobis ee uideatur: aut oio propter nimia breuitate a multis no ee credatur. Dico nunc dæmones quos credo comorari nobiscu & heroas quos inter aeris purissima partem supra nos & terra ubi nec nebulis loc9 nec ex signo ru aliquorum agitatione comotio pter qd o Aschlepi inane nihil esse dixeris nisi cuius rei inane sit hoc quod dicis inane prædixeris ut inane ab igne & ab aqua & ab his simi libus quauis breue sit uel magnu qd inane uidetur spiritu tamen & aere uacuu ee no posse. Similiter uero de loco dicendu qd uocabulum intellectu caret. Locus enim ex eo cuius est quid sit apparet. principali etenim noie dempto significatio mutatur. Quare aquæ locus ignis locus aut his similium recte dicimus sicut enim inane ee ali quid ipossibile est sic & locus solus quid sit dignosci non pot. Na si posueris locu si ne eo cui9 e ianis uidebitur loc9 que i mudo ee no credo qd si iane nihil e nec p se qd sit loc9 appet nisi ei aut logitudies aut latitudies addideris ut corpib9 hoium signa. his uero sic se habetibo o asclepi & uos q adestis scitote itelligibile mudu & deu q metis solo obtuitu dignoscit ee icopale nec ei9 nature misceri posse aliqd corpale id est qd possit qlitate qtitate numerisq dignosci i ipso. n. nihil tale osistit. hic ergo mud9 q di citur sensibilis receptaculu oium sensibilium specierum qlitatum uel corporum quæ om-

nia sine dubio uegetari nõ possunt. Oĩa enim deus & ab eo oĩa. & eius uolũtatis om-
nia: qd totũ est bonũ: decens ĩmutabile & prudens: & ipsi soli sensibile atq; intelligi-
bile: & sine hoc nec fuit aliquid: nec ẽ: nec erit. omnia. n. ab eo & in ipso: & per ipsum
& multiformes qualitates: & magnę quantitates & oẽm mensurã excedentes magni-
tudines. & oiformes species: quas si intellexeris o Asclepi grãs acturas es deo. si to-
tum aĩaduertes uera ratione perdisces mundũ ipsum sensibilẽ. & quæ in eo sunt om-
nia a superiore illo mundo. quasi ex uestimẽto eius cõtecta. Vnũ quodque enim ge
nus animaliũ o Asclepi cuiuscunq; uel immortalis uel rõnalis siue sit animas siue ani
ma sit, ꝑut cuiusq; est genus. sic singula secundũ generis imagines habẽt & q̃uis unũ
quodque animalis genus oẽm sui generis possideat formã in eadẽ tamẽ sui forma sin-
gula dissimilia sunt. species enim quæ diuina est incorporalis ẽ. & quicqd mẽte cõpre
henditur. Cũ itaque hæc duo ex quib⁹ constat forma & corporalia & ĩcorporalia sint
impossibile ẽ unamquamque formã alteri simillimã nasci horaꝝ & climatũ distanti-
bus punctus. sed immutatur totiens quot hora momenta habet circuli circũcurren-
tis in quo est ille omniformis quẽ diximus deus. Spẽs ergo per inane ex se totiens pa-
riens imagines tanta tãque diuersas q̃ta habet cõuersio mũdi momẽta q mũdus ĩ cõ
uersione mutatur species uero. nec mutatur nec cõuertitur: sic generum singulorum
formæ sunt permanẽtes in eadem forma sua dissimiles. ASCLEPIVS. Et
mũdus speciem mutat o Trimegiste. TRIMEGISTVS. Vides ergo o Ascle
pi tibi omnia: quasi dormienti eẽ narrata. Quid est enim mundus aut ex quibus.
constat nisi ex omnibus natis. Ergo uis dicere de cęlo: terra: & elementis. Nãque
alia magis frequenter mutantur in species: cęlum humescens uel arescẽs uel frigescẽs
uel clarescẽs uel sordescens in una cæli specie hæ sunt quæ spẽ alternãtur species terra
uero suæ speciei multas immutationes semper habet & cum parturit fruges: & cum
eadem partu nutriat suo. tum reddit omnium fructuum uarias diuersasque qualita
tes & quantitates ac stationes. & cursus ad omnes arborum florum baccharum qua
litates odores sapores species. Ignis etiam facit conuersiões plurimas atque diuersas
solis enim & lunę omniformes imagĩes. sunt autem quasi speculorum nostrorum si-
miles imaginum similitudines emulo splendore reddentium. Sed iam de talibus
sint satis dicta talia. Iterum ad hominẽ rationemque redamus. ex quo diuino dono
homo animal dictum est ratiõale minus autem mirãda de homine dicta: sed omniũ
mirabiliũ uincit admirationem quod homo potuit inuenire naturã eamque efficere:
quoniam ergo proaui nostri multum errabant contra rationem deorum increduli:
& non aĩaduertentes ad cultũ religionẽque diuinã inuenerunt artẽ qua deos efficerẽt
cui inuente adiũxerunt uirtutem de mundi natura conuenientem eamque miscentes
& quoniam animas facere non poterant euocantes animas demonum uel angelorũ
eas indiderunt imaginibus suis diuinisque mysteriis per quas sola idola & benefaciẽ
di & malefaciẽdi uires hr̃e potuissẽt. Au⁹. n. tuus o asclepi medicinæ prim⁹ inuẽtor
cui templum consecratum est in monte Libyę circa litus crocodillorum in quo eius
iacet mũdanus hõ idest corp⁹. Reliquus. n. uel poti⁹ totus sicut homo totus ĩ sensu
uitę melior remeauit ĩ cęlũ oĩa ẽt nũc adiumẽta hoĩb⁹ pręstãs. Hermes cui⁹ noĩ aui
mihi nomẽ ẽ si cognomẽ patriæ ꝯsistẽs oẽs mortales undiq; uẽiẽtes adiuuat atq; ꝯser
uat. Vñ ꝯtingit ab ægyptiis hæc scã aĩalia nũcupari & ꝑ singulas ciuitates coli eoꝝ

aīas quoꝝ sunt consecratæ uiuētes ita ut eoꝝ legib9 incolātur: & eorū noībus nuncupentur. per hanc cām o asclepi q̄ aliis quæ collenda uidētur atq; uenerāda apud alios habetur ac propter bellis se lacessere ægyptioꝝ ciuitatis solent. ASCLEPIVS. Et hoꝝ Trimegiste deoꝝ qui terreni habentur cuiusmodi est qualitas. TRIMEGISTVS. Constat o Asclepi de lapidibus & de aromatibus uim diuinitatis naturalem habentibus i se & propter hanc cām sacrificiis frequētibus oblectantur hymnis & laudib⁹ dulcissimis sonis in modū cælestis harmoniæ concinētibus ut istud qd est cælesti usu & frequentatiōe illectū i idola possit letū humanitas patiens longa durare per tpa sic deoꝝ actor ē hō & ne putasses fortuitos effectus eē terrenorum deorū o Asclepi: dii cælestes inhabitant sūma cælestia unusq̄sq; per ordinē quē accepit complens atq; custodiens. Hi uero nostri sigillatim quędā curātes quędā sortib9 & diuinatione pręcedentes his pro mō subuenientes. humanis quasi amica cognatiōe cōciliantur. ASCLEPIVS. Quā ergo partē rōnis εἱμαρμένη uel facta incolunt. Trimegiste si cælestes dii dominantur terreni incolunt singula quā εἱμαρμένη nuncupamus. TRIMEGISTVS. O Asclepi ea est necessitas omniū quæ geruntur semp sibi catenatis nexibus iuncta. Hæc itaq; ē aut affectrix rerū aut summus deus: aut ab ipso deo qui secundus effectus est deus ut omniū cælestiū terrenarūq; rerū firmata diuinis legibus disciplina. Hæc itaque εἱμαρμένη & necessitas ambe sibi inuicē indiuido cōnexę sunt glutino. quaꝝ prior εἱμαρμένη rerū omniū parit initia. Necessitas uero cogit ad effectum quæ ex illis primordiis dependet. Has ordo cōsequitur idest cōtextus & distinctio tpis rerū pficiendarū. Nihil est enim sine ordinis compositione. In omnib⁹ istis mundus iste pfectus est. ipse enim mundus origine gestatur uel totu s cōstat ex ordīe. Hęc ergo tria: εἱμαρμένη idest fatum necessitas ordo uel maxime dei nutu sunt effecta: qui mundū gubernat sua lege & ratiōe diuina. Ab his ergo oē uelle & nolle diuinitus auersum est totū: nec ira etenim commouētur nec flectuntur gratia: sed seruiunt necessitati rōnis æternæ quæ æternitas inauersabilis immobilis insolubilis ē. Prima ergo εἱμαρμένη est quæ uelut iacto semine futurorum oīum suscipit prolē. sequitur necessitas qua ad effectū coguntur oīa. Tertius ordo textū seruans eaꝝ reꝝ quas εἱμαρμένη necessitasq; disponit. Hęc ergo æternitas quæ nec cæpit eē nec desinet: quæ fixa imutabili lege currendi sempiterna cōmotōe seruatur oriturq; & occidit alterna sæpe per membra ita ut uarietatis temporibus iisdē quibus occiderat membris oriatur sic enim & rotunditatis uolubilis ratio ut ita sint sibi coartata cuncta ut quid sit uolubilitatis initium ignores cum omnia se semper & præcedere & sequi uideantur. Euentus autem uel sors isunt omnibus permixta mundanis. Dictum est nobis de singulis ut humanitas potuit ut uoluit permisitq; diuinitas. Restat hoc solum nobis ut benedicentes deum orantesque ad curam corporis redeamus. satis enī de diuinis rebus tractantes mentem uelut animi pabulis saturauimus. De adyto uero egressi cum deum orare cæpissent in austrum respicientes erant sole etenim occidente cum quis deum orare uoluerit illuc debet respicere sicut & sole oriente in eum qui subsolanus dicitur. Iam ergo dicentibus pręcationem Asclepius. ait. submissa uoce oranti suggeramus patri: quod iusserit: ut thure addito: & pinguētis præcē dicamus deo quē Trimegistus audiēs. atq; cōmotus ait. melius omnia re o Asclepi. hoc. n. sacrilegiis simile ē cū deū roges thus atque cætera in-

cẽdere. Nihil enim deest ei: qui ipse est oĩa. Sed nos agentes gratias adoremus. Hæc enim sunt incessiões dei cũ aguntur grates a mortalibus. Gratias tibi agimus sũme & exuperãtissime: tua enim gratia tantũ sumus cognitiõis tuę lumẽ cõsecuti: nomẽ sã ctũ: & honorãdũ nomẽ unũ. quo solus deus est benedicẽdus religiõe paterna. quoni am oĩbus paternã pietatẽ & religionẽ & amorẽ & quæcunq; ẽ dulcior efficacia prębe re dignaris. & donas nos sensu. rõe intelligẽtia: sensu: ut te cognoscamus rõe ut te su spicionibus idagemus intelligẽtia ut te cognitiõe cognoscẽtes gaudeamus ac numine saluati tuo gaudeamus q͛d nobis te ostẽderis totũ gaudeamus q͛d nos incorporibus sitos & æternitate fueris cõsecrare dignatus. Hæc est enim sola humana gratulatio co gnitio maiestatis tuæ cognouimus te. & lumẽ maximũ solo intellectu sensibili intel leximus te: o uite uera uia. o natorũ oĩum fœcũda generatio: cognouim9 te totius na turæ tuæ plenissime cognouimus te æterna pseueratio. in oĩ enim ista oratiõe adoran tes bonũ bonitatis tuę. hoc tantũ deprecamur: ut nos uelis seruare pseuerãtes in amo re cognitiõis tuæ & nũq̃ ab hoc genere uitę separi. Hoc optantes cõuertimus nos ad pu ram & sine animalibus cœnam.

CVm te intelligã sapientissime atque optime patrũ. tũ Aristotelis acutissimi do ctrinã: cæteroꝝque priscoꝝ philosophoꝝ magnifacere: tũ uero diui Platonis sapiẽtiã purgatissimã in primis admirari sæpe diuque mecum cogitaui suorũ que documẽtoꝝ aliq͛d in latinũ uertere. & q͛d tibi gratũ fore existimarẽ tuo potissimũ nomini dedicare. Itaque cũ libellos meos nup euoluerẽ: Alcinoi opusculũ quoddam reperi in quo sub cõpẽdiaria miraque breuitate opinio atque singula documenta pla tonis attinguntur. Feci igitur ut potui hoc latinum. Tua q͛dẽ fretus humanitate beni uolẽtiaque. quã sp erga me ostẽdisti. Quod si q͛d in eo aut mendosũ aut nõ bene posi tũ reperies tuo recto certoque iudicio corrigeres. Neque sane curaui in cunctis singu lisque uerbis ut facillime uidebis antiquos imitari: sed illis poti9 usus sũ uocabulis in plerisque locis quæ his nostris tẽporib9 in scholis philosophoꝝ frequẽtãtur. putaui enim ad hũc modũ orationẽ fore clariorẽ præsertim cũ pоptime sciã tuę tãtę sapien tię res magis curę eẽ q̃ uerba. Legas igitur uelim hunc libellum sapientissime patrum Quod si tibi tanto uiro tanta doctrina totque uirtutibus donato celitus atque illu strato meus hic transferendi labor dignus uidebitur ad eiusmodi cętera me deincep s q̃ maxime alliciens atque incitabis. Vale.

Alcinoi disciplinarũ platonis Epitoma idest breuiariũ icipit: Episcopi Tropien. ad Nicolaum Cunensem cardinalem conuersio.

QVæ sint ꝓpriissima platonis documenta quę ue doctrina p breui ter hinc ordinare. Philosophia est affectio sapientie quæ soluit ac re ducit ad intelligibilia. Conuertitque nos ad ea que sunt secundum ueritatem. Sapientia autem est scientia humanarum diuinarum que rerum cognitio. Philosophus est qui a philosophia ita denomi natur ut a musica musicus: Hinc enim oportet imprimis affectũ esse erga eas presertim disciplinas. quæ cõuertere atque trahere eũ possunt ad cognitionem intelligibilis substantiæ quæ neque fluxa neque caduca est. deĩde q̃ ardentissime se hẽre erga ueritatem neq; ullo pacto mẽdacio adherere. prete rea & nã q͛dẽ ad modũ honestũ eẽ. ac secũdũ ptẽ aĩæ q̃ passiua ẽ naturaliter remissum

aliur. que ſenſũ

quippe qui erga eorum: quæ sunt: disciplinã affectus est. atque ad eã suũ uertit aium. Illecebras oio spernit uoluptatũ. Opus est ẽt eũ & sententia eẽ liberum: qui philosophus est futurus. Nã pusillanimitas illi aiæ q̃ maxime aduersatur: quę diuina humanaq̃ debeat cõtẽplari. Itẽ erga iusticiã affici. Erga ueritatẽ: liberalitatẽ. & tẽperantiã. Facilitatẽ deniq̃ disciplię: sibi uẽdicare: atque memoriã. siquidẽ res huiscemodi philosophiã pficiunt. Cæterum igenia quæ dignæ sint educata. Vendicaruntq̃ sibi rectã disciplinã: pfectã assequuntur uirtutẽ. Quæ uero negligenter se habent ergo hæc: quæ dicta sũt & male pereunt. & pessimi uadũt. Hæc aũt inter uirtutes plato noiare cõsueuit: tẽperãtiam. scilicet fortitudinẽ. & iustitiã. Duplicẽ esse uitã: contemplatiuã: & practicã. Principatum tenere cõtemplatiuã. quæ cognitiõi ueritatis uacet. practicã uero rebus agendis operã dare: quæ a rõe præcipiuntur. Itaque uenerãdã imprimis esse uitã cõtemplatiuam: deinde practicã necessariã: qđ ãt ita se hẽat: deinceps manifestum erit Est igitur contemplatio actus mentis. intelligibilia intelligentis. Operatio ãt animę rõnalis actus p corpus cõfectus. Aia igitur cõtemplans res diuinas: atque rei diuinę intellectiões: tum bene pati dicitur: quæ qdẽ passio prudentia nuncupatur. qđ nil aliud esse uidetur q̃ rei diuinę assimilari. quã ob rẽ res eximia est. ac ueneranda: cũ acquisibilis sit. nobisque ppriissima. nec ullo mõ phibita: sed penes nos iacet atque cã nobis est ppositi finis. At operatio. & quæ aguntur p corpus phiberi possunt: atque in rebus agendis eorum eget pręsidio. quæ speculantur in uita cõtemplatiua: & meditantur mores hoium. Vir nãque studiosus ad res publicas accedet. cum eas uiderit: a qbusdã male gubernari putãs res claras fore: aut militare: aut iudicar̃ aut legatũ ire & q̃ in rebꝫ agẽdis splẽdide sũt: atque excellentes: ut leges istituere rẽpublicã reformare. Iuuenes instruere: qbꝰ in rebus ne unq̃ qdẽ philosophus. a cõtemplatiõe desistit sed sp eã maiorẽ in modũ nutrit. atque p uiribꝰ auget. ac tãq̃ ex cõsequenti ad res gerendas accedit. Studiũ qppe philosophi: ut platoni placet. tribus in rebus esse uidetur. In eorum scilicet quæ sunt speculatiõe. atque notitia. Itẽ in rebꝫ gerendis. quæ bone sunt. Itẽ in ipsa rõnis speculatiõe. Quæ i noticia rerũ uersatur speculatiua ẽ. Quæ i rebus gerendis practica nominatur. Tertia uero quæ uersatur erga rõnem: dialectica uocatur. Hæc ãt diuiditur in diuisiuã: diffinitiuã. inductiuã & syllogisticã. quæ qdẽ itẽ in demõstratiuã quæ circa necessariũ uersatur syllogismũ: & in pbabile: quæ i opinione fundatur & in rhetoricũ enthimema. s. qui impfectus uocatur syllogismus. itẽ que in sophismate: quæ pars qdem licet apud philosophum nõ sit principalis necessaria tamẽ habetur. qđ practice qdẽ partis aut de moribꝫ aut de re familiari aut de ciuili. de ciuitatisque salute speculatur. Horum qđ primũ est morale uocatur. Alterum domesticum. postremum ciuile. Speculatiuę uero partis: qđ circa immobiles primasque cãs: atque res diuinas theologicũ nũcupatur. qđ circa stellarum fluxũ ac circuitum statumque habetur: atque huiꝰ mũdi cõstitutiõem uocatur naturale: qđ in geometria reliqsque diciplinis uersatur mathematicũ noiatur. itaque hac diuisiõe & philosophiæ specierum ptitiõe præmissa. De speculatiõe dialectica primo dicendum ẽ ut platoni placet. & in primis de re iudiciali cum aliud sit qđ iudicat & aliud qđ iudicatur denique qđ ab his pficitur. iudicium noiamus pprie tamen qdã iudicium ubi res iudicatur. nominaret. sed cõmunius qđ iudicat. hoc ãt est duplex. unum a quo iudicatur. quod iudicatum est alterum per quod quorum. id quidem mens est. Alterum uero per

quod organum naturale potest iudicare principaliter quidē res ueras sed consequenter falsas q̄d ꝑfecto nil aliud ē q̄ naturalis ratio. Verū ut enucleatius id exprimamus iudex quippe phūs diceretur a quo res ipse decernūtur. Iudex item est & ipsa ratio p q̄ ueritas iudicatur quod instrumentū diximus esse. Ratio autē duplex est una quidē i cōprehensibilis atq̄ īmutabilis altera secundū reꝝ notitiā infallibilis: quarū prima deo quidē possibilis. sed hoibus minime. Altera uero quā & hoies aliequi possūt: et duplex est una circa intelligibilia. altera circa sensibilia: quaꝝ e prima scientia & scientifica ratio habetur: ex secunda uero quæ circa sensibilia uersatur & opinio est & opinatiua. Itaq̄ ea quidē pars quæ scientifica est stabilitatis quiddā firmitatisq̄ habet cū de solidis atq̄ firmis pricipiis fiat. At suasiua opinabilisq̄ circa uerisimile uersatur cū in se nihil ꝑmanentiū habeat principia igitur sciētiæ & opinionis quæ circa intelligibilia sensibiliaq̄ uersantur. sunt & intellectio: & sensus. Sensus ergo est passio aiæ p cor pus enūciatiua uirtutis principaliter passiue. quando aūt in aia per organa sensuū secundū sensum impræssio fit. quod quidem sensus est. deinde per multu tempus cum ipsa indelebilis fiat ac permanens & firma: firmitas ipsa mēoria nuncupatur. Opinio autem est complexio memoriæ & sensus. Nam cū aliquod primū sensibile incidim9 a quo sensus in nobis fiat: deinde si in idē sensibile incidam9: præsuppositā memoriā cōponimus huic sensui. secūdo accepto: & in ipsis dicimus: hic Socrates est: equus: ignis & cætera eiusmodi & hæc uocatur opinio: cū cōponamus præsuppositā memoriā ei sensui q nuper fiat quæ quidē cū inuicē consentiunt fit opinio uera cū uero dissētiūt. falsa. Siquis enim socratis memoriā hēret obuiāq̄ fieret Platoni: quē Socratem ob similitudinē putaret: hic quidē sensus a Platone acceptus tāq̄ a Socrate: si cū memoria socratis iungantur falsa fit opinio. Illud autem in quo memoria & sens9 fit Plato cereæ similat impressioni: quæ aūt ex sensu & memoria opinata sunt aia mente reformans in ipsa respicit tanq̄ in ea a quibus facta sunt rē huiuscemodi imaginē uocat. Plato: quoq̄ ēt phantasiā. Mente aūt esse inquit aium apud se ratiocinatē: orationē autē fluentē ab eo per os causatū sonitū. Intellectio aūt est actus intellectus ad primas intelligentias cōtēplandas quæ duplex esse uidetur. Vna anteq̄ aius hoc in corpore fieret cum ipse intelligentias cōtēplabatur. Altera postq̄ huic corpori aduenit et quaꝝ illa quidem quæ anteq̄ aia in corpore fieret intellectio uocabitur quæ uero i corpore fit & tum intellectio uocabitur nunc naturalis intelligentia dicta est quæ intellectio quædā est: in aia adiacens qn̄ igitur dicimus intellectionē principiū esse scientifice rationis non eam quæ nunc dicta est dicimus. sed quæ tunc qn̄ sine corpore aia erat quæ ut diximus: tunc quidem intellectio uocabatur nunc uero naturalis intelligentia. Vocatur autem ab ipso naturalis intelligentia scientia simplex & euolatus. aiæ inter eum etiam & memoriā: Itaq̄ ex his simplicibus scientia scientifica naturalisq̄ rō constituitur quę natura constat: iccirco cum sit scientifica ratio & opinatiua sitque intellectio & sensatio sint etiam quę iis subiiciātur necesse utputa quę intelligenda sunt atq̄ sentienda atq̄ intelligendoꝝ quędā prima consistunt ut ea quę appellantur Ideæ quędam uero secunda in materia sunt species a materia separata. Erit igitur duplex intellectio quędam primorum altera secundorum. Itemq̄ sensibilium quędam prima sunt ut qualitates color & albedo quedam secundum accidens: utputa album coloratum. Pręterea quod compactum est ut ignis & mel sic deniq̄ ille sensus primorum

est qui primus dictus est. Alter uero secundorum secudus: quæ igitur primæ haben tur intelligentiæ intellectus discernũt. Neq; id fit sine scientifica ratione. sed cõprehẽ sione quadã & sine discursu. Secunda scientifica ratio non est sine intellectione. Pri ma uero sensibilia & secũda sensus diiudicat non tamen sine ratione opinatiuã conge riem uero ratio opinatiua: neq; tũ sine sensu. Intelligibilis deniq; mundus primũ in telligibile est: sensibilis uero quid aggregatũ quẽ quidẽ intelligibilem mundũ intelle ctio iudicat. ratione scilicet q̃d est nõ sine ratione. Sensibilem uero ratio opinatiua. & id quidem non sine sensu. Cũ autẽ & speculatio sit & operatio nõ eodem modo recta ratio diiudicat. quæ subiiciuntur speculationi operationique. sed quod uerum est per spicit in speculãdo & q̃d econtrario se habet. In agẽdo uero q̃d familiare. q̃dq; alienũ pficiendũ sit. Nã cũ cognitionem habeamus naturalẽ boni honestiq; utamurq; ratio ne atque ad naturales cognitiones id referamus tanq̃ ad mensurã quãdã determinatã diiudicamus. siue sic hæc huiusmõi se habẽt: siue altero modo. Ars elementũque dia lecticæ. q̃ maxime excellit primũ in considerãda substãtia uniuscuiusque rei: deinde & accidentibus. Considerat aũt quid unũq̃dque sit: aut a superiori deuidendo ac defi niendo: aut ab inferiori resoluendo. Accidentia uero & quæ in substantiis sũt: aut ex rebus contentis p inductionẽ aut ex cõtinentibus p syllogismũ quasi catalogos esset. Dialecticæ ptes una q̃dem diuisiua est altera definitiua. altera resolutiua. Itemque in ductiua & syllogistica. Diuisio quidem est particio generis quæ fit in species: & toti9 in partes. ut quando aĩam diuidimus in partẽ rõnalẽ & passiuam. Itemque passiuam in irascibilẽ & concupiscibilem. atque diuisio uocis in significata. & quando unũ idẽ que nomen ad plures contrahitur res. Diuisio uero accidentium in subiecta. ut quan do dicimus bonoꝝ aut corporis aut aĩæ aut externoꝝ sunt quæ autem subiectoꝝ sũt in accidentia diuidũtur ut qñ dicimus q̃dã boni q̃dã mali quidam medii sunt: Ita que in primis necesse est diuisione generis in species uritur unũq̃dq; q̃d sit sc̃d͂m sub stantiã cognoscatur q̃d quidẽ sine definitione minime fieri põt. Oritur aũt defini tio ex diuisione ad hunc modũ illius rei: quæ definitioni est subiicienda primum eius genus capiendũ est ut hominis aĩal: deinde diuidendũ secundũ adhærentes differen tias quæ ad species usque descendant ut rationale & irrationale. ac mortale & immor tale quapropter si adherentes differentiæ generi componantur hominis definitio con stituitur. Resolutionis aũt species sunt tres siquidẽ: a sensibilib9 ad prima intelligi bilia est ascensus & per ꝓbabilia ad indemonstrabiles & imedietas ꝓpositiones & ẽ ascensus a suppositione ad principia quæ non subiiciuntur. Primus quidem talis est: ut si a bono quod est circa corpus transcendimus ad illud bonum quod in animo cõ sistit ab hoc uero ad id quod est studioꝝ. dei de ab hoc ad illud quod est legibus: po stremo ad illud quod est in legibus postremo ad illud plurimum pelagus boni deni que ita nos permittemus quousque id quod extremum est bonum inueniamus. Se cunda uero species resolutionis ad hunc modum fit. Id quod quæritur oportet sup poni ac speculari: quæ sint eius priora: & demonstrare: quæ sunt ascendentia priora a posterioribus quousque deuentum sit ad id: quod primum & firmum est a quo inci pientes modo compositiuo descendemus ut si quis quærat an immortalis animus sit supponens idipsum quærat an semper mobile sit per se mobile: quo etiam demõstra to perspiciat an per se mobile id principium sit motus deinde si principium an inge-

nitum. quod tanq̃ confitendum esse ponunt. ingenitum atq; incorruptibile cum sit: ab eo igitur: quod manifestū est incipiens compono hanc demonstrationē: principiū ingenitum: & incorruptibile est principium motus est per se mobile quod per se mouetur est aīa incorruptibilis igitur & ingenita atq; imortalis est aīa. Resolutio autem per suppositionē talis est: quærat aliquis quicq̃ idipsum supponit deinde ad suppositionem perspicit quid sequatur postea ad rationē reddendam. Si suppositiōe indiget aliam supponat suppositionē & quærat: an quod prius fuit suppositū rursus ad aliā sequitur suppositionem atq; id quousq; ad quoddam principium in suppositum: deueniat: faciat. Inductio autem est oīs methodus. quæ fit per orationem. uel a simili ī simile transiens uel a singularibus ad uniuersalia. Vtilissima autē inductio est ad naturales sensus commouendos. Orationis uero: quam ꝓpositionem uocam9 duæ sūt species. Vna affirmationis. Affirmatio quidem talis est. Socrates ambulat. Negatio uero: Socrates non ambulat: Negationis aut affirmationis quædā uniuersalis est: q̄dam particularis. Affirmatio particularis talis est. quædam uoluptas est bonū. Negatio uero quædam uoluptas non est bonum. Vniuersalium autem affirmatiua quidem oē turpe malū est. Negatiua uero nullum turpe bonū. Propositionū q̄dā cathegorice q̄dam hypothetice. Cathegorice simplices sūt ut oē iustū bonū est. Hypothetice autem sunt quæ sequentiam autem pugnantiā significant: Plato autem syllogismoꝝ tractatu utitur & arguendo: & demonstrando redarguendo quidē falsa per inquisitionem. Vera quoq; demonstrando per doctrinam quandam. Syllogismus aūt est oratio in qua quibusdam positis alterum quiddam iacentiū p ea quæ posita sūt ex necessitate ꝓuenit. Syllogismorum quidam cathegorici: quidam hypothetici: quidā ex his mixti sunt. Cathegorici quoꝝ premisse & conclusiones simplices sunt propositiones. Hypothetici qui ex hypotheticis propositionibus. Mixti uero q hæc duo cōprehendunt. Vtitur autem hic uir demonstratiuis in narratiuis. dialogis. opinatiuis uero & ad sophistas & adolescentes obiurgatiuis autem ad eos qui proprie obiurgatores dicti sunt ut ad Eutidemum fere. & Hippiam. Cathegoricarū tres figuras posuit: Primam in qua communis terminus & subiicitur & prædicatur. Alteram ī qua cōis terminus prædicatur de duob9. Tertiā in q̄ cōis terminus subiicitur ī utraq;. Terminos autē dico partes propositionū ut in hac homo est animal: homo & animal terminos nuncupamus. ac per primam figuram. Plato sæpenumero interrogat: suasque ducit per secundam & tertiam rationes per primam sic. in Alcibiade: quæ iusta honesta quæ honesta: bona. iusta igitur bona. Per secundam uero ut apud Permenidem: sic quod non habet partes neque rectum est neque obliquum. quod particeps ē figuræ aut rectum est: aut obliquum quod igitur non habet partes omnino expers ē figuræ. Per tertiam sic in eodem libro. Id quod particeps est figuræ: quale ē. quod particeps est figuræ terminatur quod igitur quale: terminatur. Per hypotheticos autem syllogismos in pluribus eius libris reperiemus interrogationes ab eo factas. præsertim in parmenide huiusmodi inuenimus sermones. Si unum non habet partes: neque initium: neque medium: neque finē habet. Si neque initium neque mediū neque finem habet: neque terminum habet: si non habet terminum: neque particeps figuræ est: si igitur unum non habet partes neque figuram habet. Per alteram uero hypotheticam figuram: quam plurimi tertiam uocant: ubi cōis terminus ambas se-

quitur extremitates sic interrogat. Si unum nõ habet partes. neq; rectum est neq; tortuosum: si particeps est figuræ: aut rectũ est aut obliquũ ergo si partẽ non habet neq; figuram habet per tertiam etiam figuram secundum quosdam uero secũdam in qua communis terminus subiicitur in utraque in Phedone sic. Cum potentia accipiam9 scientiam paritatis. & non obliuiscimur: scimus si uero obliti sumus reminiscitur.

Mixtarum autem recordamur probationum quidem ex consequentia sic. Si unũ totum est. & hocquidem terminatum principium medium & finem habens. id & figuræ non est expers quod autem præcedit igitur desinens est. Argumentorum uero q̃ sũt ex consequentia ad hunc modum differentias cõtẽplamur. Itaq; siquis diligẽter discernat: animæ potentias hominumque differentias: & orationum genera: quæ & illi animæ aptandæ sunt: ac persensit ante a quibus orationibus quisq̃ & a quolibet potest persuaderi ipse si ad usum accipiat aptam opportunitatem pfectus rhetor habendus est. atq; sua rethorica scientia benedicendi potest nuncupari. Disciplinam quoque sophismatum apud Platonem quidem in Euthydemo reperiremus scriptã: si diligenter in eo libro: quod ibi mandatum litteris est peruestigemus. quædam quidem sophismata habentur in uoce quædam uero habentur in rebus & horum deinde solutiones. Nempe decem quoque prædicamenta in permenide subiecit & in cæteris præsertim in Cratylo totus etimologiæ: locus expositus est miræ subtilitatis atque aptissimi ingenii fuit uir ipse ad negotium definiendi diuidendique: quæ res præsertĩ omnes dialecticas dilucidat uiris. quæ uero in Cratylo habentur hæc in summa sunt quæritur nanque illic utrum natura nomina sint. an positione placet autem sibi rectã nominum rationem esse positione non simpliciter tamen: nec casu quodam. sed ut positio ipsa: rerum naturam omnino consequatur. Nam neque aliud recta ratio nominis est: q̃ positio: naturæ rerum consona. Nulla enim quamuis positio nominis ad rectum aliquid exprimendum apta sufficiensque est neque natura ipsa primaque uocis expressio: sed quod ex utroque constituitur. ut sit cuiusque nominis secundum quod positum est aliquid proprium naturæ rei. Haud enim siquando nomina casu ponerẽtur. quicq̃ recti significarent: uelut si hoc nomen equus: homini poneremus: & enim ipsum dicere in rebus agendis. quædam denique actio est ut nequaq̃ is rectæ dicat: si quicquid ad buccam uenerit dicat: sed siquis ita loquatur: ut ipsæ res ex se sũt aptæ natæ. Cum autem pars dicendi sit nomina facere ut & pars orationis nomen est rectę & non rectæ nomina facere nequaquam casu quodam fiunt. sed potius secundum naturalem nominis proprietatem ad rem ipsam. At ille profecto foret optimus nominum inuentor qui per nomen naturam rei significandam daret. Si quidẽ nil aliud nomen est q̃ quoddam rei instrumentum: non ut casu contingit. sed quadam inuicem natura: cum per ipsum res doceamus inuicem percipiamusque eas. Nomen nanque est quasi magister quidam atque instrumentum per quod omnes rerum substantias distinguimus: ut textura subteminis: & cætera huiusmodi. apud dialecticos. id quidem principium est ut rectæ nominibus utantur ut enim apud textorem subtemen utendum est. cur uir ipse sciat: quid ad opus perficiendum sibi aptum: commodum que sit: & sic dialecticus nomine ab impositore posito: utitur secundum aptitudinẽ & modum quendam & enim ut a fabro lignario faciendus est clauus: sed a gubernatore bene utendus: ita & impositor nominis caute: atque diligenter sua utatur posi-

tione. Haud aliter q̃ si Dialecticus qui naturam subiectarum re℞ nõ ignorat præses esset. & de dialecticis quidẽ hactenus. Deinceps uero de speculatiuis dicendũ est disciplinis: quas i tres partes Plato diuisit. Theologicã. s. Physicã ac Mathematicã.

Theologicæ finis est prima℞ causa℞ principalium altissimarũq; cognitio: Naturalis autem est discere quid sit natura uniuersi. quale uel quod aĩal sit homo: & quẽ locum in mundo teneat: & an deo re℞ uniuersa℞ curæ sit cæterisq; diis qui sub eo suo ordine habentur quis etiam respectus hominum sit ad deos. Mathematicus uero planiciem triplicemque naturalem distantiam contemplatur & de motu circulaticemque quo pacto se habeant. Ponatur quoque & mathematica speculatio in capitulis. Plato hanc exercuit ad ingenium acuendum excitat enim animum ac diligentem perspicacemque reddit. Numerus aũt qui pars ẽ mathematicæ disciplinæ. haud parum habet proprietatis ad animum ducens ad cognitionẽ primi entis & substantiæ: atq; ad oẽm errorẽ fugandum & in sciẽtia ho℞ sensibilium. Ad exercenda quoq; bella ob mirum ordinem suum aptissimus est. Sed quid de geometria dicẽdũ q̃tũ ad cognitionem boni conferat: quis enim in negociis exercendis non utitur Geometria: quæ eum circa rem generatam aut corruptam non uersetur: semper ad id ascẽdit quod uere est. Est enim utilissima geometria ipsa cũ post secundũ augumentum consequens per sese speculatio tertium habet augumentum: utilis autem est tanq̃ disciplinarum quarta & ipsa astrologia cuius contemplatione astrorum rationẽ & totius cæli perspicimus ac nouimus noctis: & diei. mensium: & annorum fabricatorem: quib9 denique disciplinis imbuti quasi scalis quisdam quæ ad rectam ac propriam uiam tendant omnium rerum creatorem perquirimus. Musicæ quoq; operam dabimus ut ad illa eadem auditum alliciamus trahamusq;. Nã ut oculo℞ acies ad astronomiam: sic auditus ad numerum se habet sonorum. Atque astronomiæ uacantes a uisibilib9 ad inuisibilem illam intelligibileq; substantiam contemplandam ducimur. Ita & uocẽ auribus sonoram percipientes a rebus quæ auditu percipiuntur: ad ea: quæ mente cõtemplanda sunt eodem modo transimus. At si aliter ac dictum est: hisce utimur disciplinis: inutilis ac superuacanea: nulliusq; rationis digna nostra speculatio erit. Si q̃dem in primis opus est: ab hisce uisibilibus. audibilibusq; rebus ad ea transire: quæ sola animi cognitione decernũtur. Nam & ad disciplinarum perceptionẽ haud sec9 animaduertere debemus: q̃ ad eorum quæ sunt: speculationem qui enim cupiunt id asseq: quod est: & geometriam Arithmeticamq; dumtaxat sequuntur circa illud quod est somniant: ac præter illud minime perspicere quicq̃ possunt: principio℞ omnium & quæ ex principiis componuntur ignari uerũtamẽ ut prædiximus utilissime sunt: unde Plato: non scientias: sed disciplinas eas uocauit dialectica tamẽ disciplina a geometricis suppositionibus ad prima: & principalia & insupposita: ostendere apta est: quã obrem. Dialecticam quidem scientiam nuncupauit. disciplinas uero: nõ opinionem: cum clariores sensibilibus sint neque scientias: cum intelligibilibus sint obscuriores. sed opinionem corporum esse sciẽtiam primorum intelligentiam disciplina℞ inquit. Ponit autem & fidem & coniecturam fidem esse sensibilium coniecturã imaginum & specierum. Cum autem dialectica omnium disciplinarum fortissima sit & quasi erga firma: diu naquæ uersetur iccirco omnibus disciplinis superior constituit tanquam arx quædam sit: & conseruatio reliquarum præterea cõsequenter de princi-

piis ac theologicis speculationibus dicendum. Ordiemur nanque a primis supræmissisq́; a quibus descendentes, dicemus de mundi primum deinde hoīum generatione atq; natura. Materiam Plato impressum quoddā ac uniuersū receptaculū nutricēq; nominat: matrem regionem subiectū: atq; palpabile quiddam cū insensibilitate atq; uero legitima cogitatione susceptiuum. Talē autem habere proprietatem ut omnē recipiat generationē rationem nutricis retinens: & eas ferendo: & recipiēdo omnes species: deformis per se est. & sine ulla specie: & qualitate contrita uero: ac taliter impressa ut ab his figurata formataq; nullā propriā figuram aut qualitatem habeat. nā nihil ad uarias impressiones formasq; benæ atque apte paratum esse potest, nisi qualitatū specierūque sit expers quas ipsum receptum est. Videmus aūt qui ex oleo unguēta conficiunt odorabilia: eo ipso fœtido uti. quique ex cera aut luto imagines formāt molles in primis eiusmodi materias: ac pro uiribus infiguratas reddunt. Cōuenit autem oīno susceptibili materiæ. si uarias formas sit susceptura: nulli eorum subesset naturæ. sed nulla sine qualitate ad species suscipiendas ac sine specie esse. Verūtamen cū talis sit: neque res corporea est: neque incorporea: ut es potentia statuam esse dicim9 quia suscepta forma iam statua confecta est. sed principalem rationem materia recipit. Rursus & alia principia amplexus est: quod est. s. idearū & patris & causæ omniū dei. Vniuersaliter autē quicquid fit: secundum intentionē ad aliquid fieri debet tanq̄ si a quodam quicquid fieret: ut a me imago mea ut exemplar ꝓponatur necesse est. Alioquin extra exemplar unusquisque artificum esset qui in se prorsus exemplar continet: cuius formam materiæ apponit. Finiunt autem ideam exemplar externum eorum quæ sunt secundum naturam. Neque Platoni placet pluribus artificum esse ideas utputa scuti aut Lyræ. Neque eorum quæ sunt præter naturam: utputa febris & bilis. neque singularium ut Socratis & Platonis neque minutissimarum rerum ut situs & festuce. neque ad aliquid: ut maioris excellentis. Sunt enim ideæ intelligentiæ æterni dei & res perfectæ: quod autem sint Ideæ sic probari potest. Siue enim deus sit mēs siue intelligentia quædam sunt intellectiones. & hæ quidem æternæ atque immutabiles. Sint autem hoc ē sunt ideæ: etenim si materia secūdum suam rationem sine mensura est. ab altero quodam & immateriali suas mensuras assequi debet. quod quidem præcedit excellitque deficit ergo ipsa. Si autem hoc est sunt ideæ. mensuræ quædam immateriales existentes: Item si mundus non est talis ex casu. non solum ex quodam factus est. sed etiam a quodam: nec solum hoc. sed ad quiddam. Id uero ad quod factū est. qd nā aliud ē. q̄ idea quare sūt igitur ideæ. Verūtū & si ītellectus a uera opiniōe differt. & ītelligibile differt ab opīabili: qđq dē si ē. & ītelligibilia aliēa sūt ab opinabilib9. Iccirco & pria ītelligibilia sūt sicut & prima sēsibilia si āt hoc sunt igitur ideę Itaq; si ītellect9 a uera opiniōe differt: igitur sūt ideę deīceps āt đ tertio pricipio sermo facied9 ē qđ Plato putat min9 oportere neq; de eo dicēdū. Narrem9 tū de ipso scđm hūc modū si āt hæc ītelligibilia. nec sensibilia sūt: nec pticipātia sēsibiliū: sed priorū quorūdā ītelligibiliū sūt pria intelligibilia simplicia sicut & pria sensibilia præcedēs āt est igitur & sequēs hoies qppe tanq̄ passione sens9 affecti repletiq; ut præeligerēt intelligere ītelligibile hēret sensibile in phātasia & magnitudinis sup ītelligūt & figurā ītelligibilia pure nō ītelligūt dii āt remotę a senbilib9 pure & īmixte quoniā aīa: intellect9 melior ē ītellectu uero q̄ ī potētia ē is q scđm actū oīa intelligit & simul & sp hoc autem melior est qui est eius causa ille scilicet qui sublimior his extat. Is est enim

deus prima causa: quæ semper intellectu agit: cum toto cælo agit tamē ī illud ipse im mobilis manens: ut sol oculorum aciē: si quando quisquā in eū intueatur. Utque appetibile mouet appetitū. immobile permanens ita & ipse intellectus una cum toto cælo mouet ītellectū. Cū aūt primus intellectus optimus sit opus est enim: ut illi optimo intellectus subiiciatur: eum nihil melius ipso sit. Seipsum igitur suaque ītelligibilia ītelligit semp. & ipse eius actus habetur idea. At uero prim9 deus ęternus est: ieffabilis: p se perfectus id est semp perfectus omni mō perfectus id ē ex oī tpe perfectus: diuinitas substātialitas ueritas cōmēsuratio. bonū haud quāq̄ tāquā diuidēs hæc dixi sed tāquā secūdū oia uni9 rei ītellecte. & bonū qd ē q oia in sua potentia operat uniuersi boni existēs cā honestū cū & naturæ ipse sit complementū & mensura ueritas qa uniuersæ ueritatis ipsæ principiū est. sicut est sol toti9 luminis pater āt est cum omnium causa sit cūque cæleste ornet intellectum aīamque mundi. & apud semetipsum & apud eius intellectiones. Nā secundū eius uolūtatē oīa replet animā ipsius mūdi excitās & in ipsum reflectitur intellectus. cum sit eius causa: qui a patre ornatus hoc in mundo uniuersam simul naturā ornat. Ineffabilis āt est. ac solo intellectu comprehensibilis. ut prędiximus quoniā neque genus est neque differentia. At uero nihil penit9 sibi accidit nō malū haud enim dictu fas est. nō bonum secundū participationē enim cuiusdā rei ipse & maxime bonitatis est. neque differentia. non enim id est secundū sententiam, neque quale. haud. n. qualificatū est neque effectū ē a q̄litate. neque enim sine q̄litate cum nō priuetur essentia qualitatis. cū ipsum eē aduēiat ipsi qualitati. neque pars alicuius ē neque ut totū habēs quasdā partes. neque ut idē cū aliquo est aut alterum nihil denique sibi accidit secundū q pōt ab aliis separi. neque mouet neque mouetur. Erit igitur prima eius intellectio secūdū hoc semotionē ut & signū intelleximus secundū remotionē a sensibili superficiem primum intelligētes ide lineā postremo pūctum. Secunda āt intellectio ei9 est secundū analogiā ut habet sol quodammodo ppriā rōnem ad aspectū & ad ea quæ uidentur cum ipse aspect9 nō sit. sed qbusdā uisū præbet qbusdā ut uideantur eandē habet intellectus rationē & ad eam quæ est in anima intellectionem & ad ea quæ intelliguntur: qppe cum nō sit intellectio. ei præbet ad intelligendū atque intelligibilibus ut intelligāt illā quæ in seipsa est illuminās ueritatem. Tertia uero intellectio huiuscemodi est prospiciens enī quidā honestū qd in corporib9 est. deinde trāscendat ad eius decorē. tum qd in studiis ē & legibus. postea ad plurimum pelagus honesti post qd intelligit ipsum bonum & rem amandā & desiderandā quasi lumē quoddā apparēs atque irradiās & sic allectā atque tractam sursū animā eo autē bono deum simul ītuetur propter honoris excellētiā & sine magnitudine primum quoddā eius pars enim & id de quo prius est. huius cuius pars etenim superficies prius est quā corp9 & linea pri9 quā superficies. quippe qui partes non habet īmobilis ē secundum locum & alterationē. Nā si alteratur uel a se uel ab altero. Si ab altero illud erit eo forti9. Si n autē a se uel idē teri9 alterabitur uel ī meli9 utrūque denique absurdū. Ex qbus oīb9 inducitur ipsum īcorporeū eē qd ex his quoque demonstrabitur. Si enim deus corpus est ex materia & forma utique esset: cum omne corpus ex binario quodam sit ex materia scilicet & ea quæ cum ipsa est forma quæ quidem ideis similis est & earum particeps. Nefandum autem atque absurdum profecto est. deum ex materia esse & forma cum neque simplex esset: neque principalis.

quapropter īcorporeus erit deus. Si corpus is esset ex aliqua foret materia. aut ignis denique esset: aut aqua. aut terra: aut aer: aut qddā ex his: At & hoꝝ unūquodq;: haud principale est. Pręterea si ex materia esset posterius materia foret: quibus inconuenientibus datis: concedendum est: ipsum incorporeū esse. Nāq; si corpus ē genit9 erit & corruptibilis: atq; trāsmutabilis. quæ omnia in eo absurda sunt. Etenim qualitates ad hūc modū in corpe esse demonstratur. Omne corpus subiectum est: qualitas aūt nō est subiectum sed accidens: non igitur corpus qualitas ē. Itē qualitas qualitati cōtrarium sed corp9 corpi minime: corp9 quoque a corpore inquantū corpus: nihil differt: q̄litati aūt differt minime corpe. Non igitur qualitates sunt corpora. Optime dictum est q̄ materia dicta est sine qualitate. qualitatē īmaterialē eē: si aūt qualitas īmaterialis īcorporea utique qualitas ē. At si qualitates corporea sunt duo tria que corpora eodem in loco erunt quod quidē absurdissimū est. Si igitur qualitates in corpore sunt. & eorum creator incorporeus est. Itē qualificantia nequaq̄ alia sūt: quā īcorpea. Nā corpa passibilia fluxaque sunt. & nō sp̄ secundū eadē & eodē mō se habētia neque manētia neque firma quę qdē in qbus uidentur: qddā agere multo cū aditamento īueniuntur patientia. Itaque quemadmodum quiddam est passibile simpliciter ita adhuc dandum ē simpliciter agens quod ꝑfecto nō aliud quā incorporeū īuenimus. Hæc de theologicis pricipiis dicta sint. Et deinceps ad naturalē locum trāseamus principium hinc sumētes. Cum. n. sensibilium secundum naturam: singulariumque oportet eē ideas. Exēplaria quædā determinata: quoꝝ & scientiæ fiant. & definitiones. Nā præter oēs homines intelligere quendam hominē opus ē & præter oēs equos equum: & præter animalia animal ingenitum: atque incorruptum: & quē admodum ex uno sigillo complures fiunt impræssiones: sic ex uno homine miles milia imaginum quarum Idea causa est principium quoque essendi uniuscuiusque taliū ut ipsa est apparatus quidā necessarius & maxime decorus: ut cum mundus ab illo fabricatore: deo factus ē in quādā ideā mundi ꝑspexit: quæ mundi exēplar ē ac si sculptus ab ea sit: cui assimulatus ē q denique deus secundū mirabilissimā ꝓuidentiā suā & iudicium: suaque bonitate. uenit ad mundum pficiendum. Ex tota igitur materia cōfecit ipsum: quę inordiate: deformiterque mouebatur ante cæli generationē ex sua ordinatione eā recipiēs ad optimum īduxit ordinē. Cōdecentib9 numeris atque figuris eius partes formauit ut discerni dilucide possit quo mō nūc se habeāt ignis & terra ad aerē & aquā: uestigia qdem nup habētia ac receptaculū uirtutis elementoꝝ quæ antea sine mensura rōeque & materiā mouebāt & ab ea ipsa mouebātur. Ex quolibet n. toto q̄ttuor elemētoꝝ generauit: & ex igne toto & terra & aqua & aere nullam partem cuiusuis neque potētiā prætermittens intellexit: primum qdem id quod efficitur oportere corpeū esse ac oīo palpabile uisibileq; sine igne autem & terra nō pōt aliqd uisibile esse aut palpabile. Itaque secundum conuenientem rationem ex terra igneque illum fecit. Cæterum quia aliquo egebant uinculo ad regimen amborum ut manerēt diuinum illud analogiæ uinculum in medio posuit quo ligarentur & seruarentur.

Planus quidem non fuit mundus nam illi una medietas defuisset: sed sphęricus cū ad ordinem complendum duarum medietatum indigeret. Iccirco in medio ignis & terræ aer constitutus est & aqua secundum analogiæ modum: ut sicut se habet ignis ad aerē: ita se heāt & aer ad aquā: & aqua ad terrā: & ecōuerso. Nihil uero foris

reliquit & unigenitum mundũ fecit & secũdum numerum uni ideæ assimilatum. preterea neque ægrotantem eum fecit neque senescentem neque ita: ut aliquid accidere illi posset. quod intentũ ꝓpositũq; auferret ex oĩ parte sufficientẽ. ac nihilo extrisecus omnino egentem ei circumposuit figuram pulcherrimam capacissimaq; figurarum ad motum que aptissimam. Cumque neque uisus indigeret neque auditus neque alius prorsus huiusmodi alicuius non illi præbuit administrationem talia instrumẽta. Pretermissis autem cæteris motibus solum ei tradidit circularem qui proprius est intellectus. & prudentiæ. Duo autem sunt ex quibus constitutus est mundus corpus scilicet & anima. quorum primum uisibile corruptibileque est. Alterum inuisibile & impalpabile: quorumque potentia constitutioque ad alterutrum & iter se magnopere differunt. Corpus nãque eius ex igne terra aqua & aere factum est. Hæc enim quattuor opifex ipse mundi accipiens nondum ordinem habentia elementorum pyramide. cubo octangula figura atque uiginti angula figurauit: ac in omnibus duodecim angula. At secundum quod materia pyramidis accepit figuram. Ignis effectus est figura maxime diuisibilis cum sit angulisque paucioribus constituta ac rarissima secundum autem ꝙ figuram octangulam accepit qualitatem aeris sumpsit. secundũ uero ꝙ figuram uiginti angulam sumpsit qualitatem aquæ habuit. Cubi uero figurã terræ tradidit cum solidissima stabilissimaq; sit. Figuram autem duodecim angulã: ad uniuersum accomodauit. Harum autem principalior omnium natura planorum est quæ plana autem sunt solida præcedunt. Plane uero nature tamquam duo progenitores duo sunt trianguli: qui optimi sunt orthogonii. Scalenus & isosceles. Scalenus unum quidem angulũ habet rectum. Alterum uero angulum duplum. ad tertiũ suũ ãgulũ q igit̃ Scalenꝰ triãgulꝰ pyrrãidis & octaedri & icosideri elemẽtũ fit. pyrrãidẽ qdẽ ex q̃ttuor æqlateribꝰ triãgulis cõstituẽte i sex triãgulos scalẽos q̃ dicta sunt uno quoque diuiso. Octaedro ãt ex octo similiter diuisorum unumquodq; i sex scalenos. Icosidero autem ex uiginti. Alter autem scilicet Isosceles cum conueniunt quadrangulũ constituunt ex quibus sex quadrangulus cubus constituitur. Dodecaedro uero ad uniuersum deus usus ẽ quoniã & in cælo duodecim signa speculamur in Zodiaco circulo quorũ singula in partes triginta diuidũtur. Eodẽ mõ in dodecaedro ex qnquangulis duodecim existẽte diuisis in qnq; triangulos ut singulũ ex sexangulis sit constitutum. In toto dodecaedro trecenti quadraginta inueniũtur triãguli. & tot i zodiaco existũt partes qbꝰ igitur adeo iformata materia primũ qdẽ suis uestigiis iordinate mouebatur deĩde diuinis parẽtia præceptis iuicẽ oĩa aptata sũt analogia. Nõ manẽt ãt hęc discreta secundũ locũ sine intermissiõe ãt & terrę & materię motũ prębẽt quoniã mũdi circũfluxu cõpellũtur atq; cõcretis iuicẽ quæ tenuissima remanẽt ferũtur i ampliorẽ locũ qua qdẽ igitur de causa nullũ uacuũ relictũ ẽ qd corpore desertũ sit. Discordia ãt q̃ adhuc ꝑmanet tonitruũ cãt. Ab his. n. rebꝰ materia mouetur & hæres ab illa. Corpa qdẽ ꝑ potẽtias q̃ i aĩo sũt eiꝰ doctrinã cõficiũt nã cũ eorũ quę sunt unum quodque animus noster iudicet omnium rerum sibi constituit principia. Ita q; semper unumquodq; accidentiũ secũdũ affinitatẽ quãdã ac ꝓpinqtatẽ speculantes cõcordiã operibꝰ est substantiã eius substituamus. Cũ igitur itelligat qdã eẽ itellectualẽ substantiã indiuisibileq; atq; aliã circa corpora diuisibilẽ subiecit esse dẽs: ꝙ utraq; substãtia põt adhærere itellectui. Respiciẽs ãt & similitudinẽ & diuersi

tatem: quæ sunt in rebus intelligẽdis ex omnibus his collectis cõformauit animũ: Aut enim simile simili cognoscitur ut pythagoricis placet. Aut dissimile dissimili: ut Heraclito physico. Cũ uero dicat genitũ esse mundũ: non sic illud audiendum ẽ: ut aliquando tempus fuerit quo non esset mundus. sed quia semper in generatiõe: ac eius substantiæ principalẽ ostendit quandam esse causam atque animam quidem mũdi quæ semper est nequaquã deus facit: sed perornat eamq; excitat. & ad se cõuertit & suum intellectum. A c ex profunda quasi quadam ebrietate aut somno: ut ad eius intelligibilia prospiciens respiciat species & formas eius intelligibilia concupiscat itaq; dilucidũ est quod mundus animal sit & intelligibile quippe cum summus ille artifex deus eum optimum facere uellet. consequenter animatum atque intellectualem ipsũ fecit nam quod animatum est melius est non animato totum melius non toto & intellectuale non intellectuali cum intellectus fortasse sine anima nequeat subsistere. Anima uero extensa cum sit a medio ad extremitates usque contingit ipsam corpus mundi circum circa ubique continere implereque ut in toto mundo ipsa extendatur colligatq; eum atque contineat & quę extrinseca sunt in inferioribus coartentur: nam q̃ extra sunt: abscissa manserũt quæ uero intus in septem circulos diuisa sunt ab initio distributa secundum dupla ac tripla interualla quæ quidem circunducitur: & ipsa imobili sphærę proxima est. quæ uero mouetur altero mouetur. Motus enim cęliq; omnia continet nullo errore uagatur. sed unus est & ordinatus. Qui uero interiorum uarius est. & a primo alienus est ortu & occasu quã de causa & error quidam uocatur

Fertur autem quod extra mouetur uersus dextram ab ortu in occasum quod uero intra est e conuerso in sinistram ab occasu ad ortum mundo aduersans. Fecit autẽ deus & stellas & astra. & horum quædam sine errore. q̃ plurima numero ad ornatum cæli & noctis: quæ uero sunt ad generationem numeri & temporis rerumque probationem, septem sunt. Etenim tempus temporisque iteruallum mundi motus fecit q̃si imaginem quandam sæculi. Stellarum uero inerrantes nec illis similes sunt uirtute. Siquidem & sol omnium dominatur. omnes illuminat omnesque ostendit. Lunam uero ordine secundam ob suam uirtutem speculamur. Aliorum autem planetarum analogice secundum portionem quilibet propriam habet uirtutem. Luna quidem mensis mensuram facit: orbem suum circumagens. quo in tempore solẽ comprehendit: Sol uero in anno circumiens quidem orbem Zodiacum. complet tempora anni. Cæterorumque singuli propriis per se reuolutionibus utũtur quæ non ab omnibus contemplari queunt: sed ab iis duntaxat q disciplinis dediti sunt. Ex omnibus uero reuolutionibus perfectus numerus: ac tempus determinatur cum ad idem punctum planetæ omnes conuenerint atque hunc recipiãt ordiem ut a sphęra non errantium linea intellecta respiciat in terram perpendiculariter eorum centra in ipsa speculemur. Septem igitur globis qui in sphæra non errante sunt septem corporea deus uisibilia condidit ingentis substantiæ ac in altero circulo errante alias aptans sphæras. Lunam quidem ipsam primo circulo imposuit. Solem in secundo luciferum uero & stellam sacram quæ Mercurii nuncupatur hæc in æqua solis celeritate suum trãsigit orbem ab eo tamen remota. Supra cæteros omnes sed illis tamen tardiorem secundum propriam sphęram sub sphæra non errantium: stellam posuit quam quidam Saturni nuncuparunt quæ uero a tarditate secunda ẽ post hãc

Iouis stella est denominata: sub qua stella est martis. Octaua uero quę superior est hos septem orbes ambit. Omnes autem hi itelligibilia sunt animalia: sunt dii & sphęricæ figuræ. Sūt āt & alii dæmões quos q̄spiā uocaret senios deos ī singulis elemētis. Illi q̄dē īuisibiles sunt in æthere scilicet & igne i aere & aqua ut nulla quidē mūdi pars aīæ sit expers cū nullū principiū naturæ sit animali melius his subordinata sūt oīa q̄ sublimia sunt & terrestria. Deus quidē ipse uniuersi conditor ē & deoꝝ & dęmonum qd' quidē uniuersū solutionē interitūq; nō hēt. Cæteroꝝ uero rerū illius filii duces sunt secundū ei9 præceptu. & secundū mutatiões agentes quicquid agāt: a quib9 sortilegia uisa somnia oracula: & quicquid deniq; uaticinii a mortalibus machinātur Terra in medio oium sita ē suo ordine coarta infta polū p totū custos diei ac noctis deorum antiquissima infra cælū & post aīam mundi quę abundanter cibū nobis præbet. Astrū quoddā & ipsa ē quæ in medio iacet ac manet eā continentiū ether āt ab extremo diuisus in sphærā inerrantiū & errantium post quas & sphęra aeris est cuius in medio terra sita est cum suo ipsius humore. Cum aūt illi hęc ornamēta cuncta fecisset. Tria animātiū genera deerāt quę futura mortalia eēnt. Volatile scilicet aquatile: & pedestre. Filius suis diis præcepit horū faciēdoꝝ negocium ne forte si ab eo plasmarentur imortalia fierēt. Nā hi a prima materia q̄sdā partiū mutuo capientes ad determinata tpa tāquā in rursus redituri mortalia animātia cōdiderunt. Cū uero de humano genere tāquā maxime diis finitimo patri oīum rursus curæ fuit una cum suis natis diis in terram misit huius generis aīas oīum plasmator numero astris æquales oīsq; iniiciēs incōstitutum quoddā astrum tāquā in uehiculum. Posuitq; eis more legislatoris fatales leges ne cā ipse foret qd' passiones a corpore mortales nascerentur. Primo quidē sensus adhibit9 ē deinde uoluptas: & dolor & timor & ira qui dominaretur quidē sed nullo mō cogerēt quę iusticiā ergo sequentur uiuēt ac in cōstitutū astrum descendēt. Quæ uero iniusticiā mulieris uitā in secunda generatione uiuēt nō cessātes āt q̄d extremum est in naturā bestiarum atq; finis laborum erit ut uincāt quę sibi īnata sunt ac in proprium deueniāt habitum: dii deniq; hoiem pricipaliter formarunt ex terra igne aere & aqua particulas quasdā mutuo sumentes restituendas. Cōposuerunt singula corpa suo ope inuisibilib9 uinculis infusę animę dominum capiti alligarunt cui quasi cāpum quedā cerebrum subiecerunt. Circa os uultumque instrumēta sensuum posuerunt quæ dignum ꝑficerent ministerium. Cerebrum āt ex inuertibilib9 leuibusq; triāgulis ex q̄b9 elementa cōfecta sunt cōposuerūt ad generationē seminis futuꝝ. Os uero ex terra medullaque cōmixta quæ aqua igneque intincta sit. Nerui uero ex osse carneque: caro āt q̄si cōfecta ex salso ac ideoque Circumposuerunt quidē cerebro ossa. Ossib9 uero ad uinculū eorum neruos ut per neruos annecterētur articuli & facilius flecterentur ac per carnem operimentum esset his quoddam quę tum albatum nigra plasmata est ad bonum corporis usum quibus quidem & maiora uiscera contexta sunt & uenter & interiora circa eum reuoluta ab ore autem arteria & fauces illa quidem in stomachum. ipse uero in pulmonem tēdunt. coquūtur autem cibi in uentre & spiritu caloreque præciduntur & mollificantur. & ita per totum corpus recepti mutantur in proprias substantias. Duæ autē uenæ p renes transeūt q mō ɔtrario caput ɔplicāt sibi iuicē occurrētes ex quo loco deide i plurimas diuidūt. Itaq; cū dii hoiem fecissēt illiusq; aiam corpe iduissent. ei domi-

nantē ipsius principatū secundū rationē in capite formarunt ubi sunt medullę: neruorūq; principia. & secundū suasiones amentiæ ubi & sensus circūdant q principatū in capite muniunt quo in loco potēt a est rōnatiua & iudicatiua & speculatiua. Passibilitatē q dē aię inferius posuerunt. Iracūdiā q dē circa cor. Cōcupiscētiā uero circa iecur. & loca quæ sunt prope umbilicum: de qb9 postea dicetur. Apud faciem uero oculos firmarunt q lucē afferāt sed in ipsis recluserunt uim ignis illum. inatiuā lenem ac densam. quā fratrē sororē ne putauerūt quotidiani luminis. Hęc igitur uis p totos oculos præsertim circa eoꝶ mediū disposita ē quæ purissima pfectissimaq; ē quæ cū re externa cōformata: ut similis simili sensū uisus præbet: Vnde nocte lumine absente. aut pxio aere obtenebrato nō amplius producitur a nobis radioꝶ fluxus: quę uero intus continetur lenefacit & pfundit motus q sunt in nobis ac effectū somni iducit: apud quod palpebræ clauduntur. Itaque profunda quiete facta: somni icidunt in illis q breuia somnia habēt. Susceptis aūt qbusdā motibus frequētia fiunt i nobis phantasmata. fiunt circa nos ac cōstituuntur phantasiæ ductæ secundū pceritatē: ut & uisio & somniū. hæc āt sequuntur imaginationes quæ per specula fiunt. & cæteroꝶ quęcunq; diaphana: leuiaq; sunt nec aliter pficiuntur q secundū refractionē ut si specula cōuexitatē: aut cōcauitatē aut lōgitudinē habeāt differēres causātur phātasiæ. cū ecōtra repellāt uersus alteras partes ac labantur q dē a cōuexitate. sed concurrāt in cōcauitatē. Sic enim in qbusdā quidē & cōtrariis sinistrū & dextrū uidetur. In qbusdā scilicet æqualitatē. In quibusdā aūt inferiora in supiora & econuerso coicidūt Auditus āt factus est ad cognitionē uocis. Incipit a motu q circa caput ē: finit apud sedem principantis. Vox uero ē ad cerebrum. & sanguinē sed delata usq; ad aīam per cussā. Acuta quę celeriter mouetur grauis quæ tarde magna q dē quæ multa ē sed parua quæ pauca hāc uero seqtur uariū uis quæ in sensu odoratoꝶ cōstat. Odoratus āt est passio descendens a uenis quæ sunt in naribus usq; ad loca umbilico propinqua. Species huius sensus nō sunt noīatæ exceptis duab9 & hę quidē generalissimæ. odor .s. & fœtor quę denominationē habēt doloris & uoluptatis. Oēm odoratū aere constat esse crassiorē: sed aqua subtiliorē. Nos uero in qb9 gen9 odoris dicitur quoniam eoꝶ est: quæ nunq mutationem recipiunt perfectā sed cum aere & aqua habent communitatem: hæc āt eē & secundū fumū & caligīnē q cum iuicē uicissitudinem habeāt sensus pficitur odoratus. Gustus quidē ex diuersissimis cibis cum sit regulā q dā posuerunt ei dii ab ipsa usque ad cor uenas extendentes ad futura expimenta & iudicia sapoꝶ hæc āt collata & discreta secūdū accidētia sapoꝶ diuidunt in his differentias: Sunt autem sapoꝶ differentiæ septem dulcis acut9 mordax austerus salsus acerbus: amarus. sed dulcis cæteris oibus cōtrariis habetur difundit āt pprīā humiditatem: quæ apud linguā est. Reliquorum uero sapoꝶ q pturbāt lacerātq; acutos uocāt q calefaciunt ac sursum tendūt mordaces. Qui ualide mundant ac liquefaciunt amaros: q paulatim mundāt ac purgāt salsos uocāt qui uero afferāt indicentque dolores: sint que asperiores acerbi sunt. Qui uero minus id cogant: austeri. Vis āt tactus a diis fabricata est receptiua frigoris & caloris mollium que reꝶ atque durioꝶ. leuium & asperarum. Vtque in his differentias indicemus: conuenientia quidem dicimus quæ tactum recipiunt. Contraria uero quę non sunt similia. Id autem contingit circa fundamenta horum corporum. Quæ quidem habent maiora corpora firma ac stabilia

sunt. Quæ uero procedũt in paruo subtilia & mollita: & quæ de facili mutentur cõsistunt. Asperũ autẽ est qđ nõ lene: sed duꝝ est. Lene ãt qđ cum densitate politum est. Passiones qdem caloris & frigoris cum inuicem quã maxime aduersentur & cõtrariis cãis cõstant. Nã id qđ partes diuidit. acutie quadã ac celeritate calidũ pficit affectum Frig dum uero qđ suo introitu uberius est cum minora ac parua qdem expellant: q uim afferãt ut intrent in eoꝝ sedẽ. Motus enim quidam ac tremor tunc conficitur. & hæc passio in corporibus tremor est. Graue uero & leue p sursum qdem & deorsum minime diuidenda sunt cum horum nihil aut sursum aut deorsum sit. quippe cum totum cęlum sphæricę sit figuræ: & accuratissime perpolitum secundum superficiem exteriorem haud digne q̄squã supra aut infra leuia aut grauia nominaret. Sed illud quidem esse grauem quod difficulter in locum naturam trahitur. Leue aũt qđ facillime. Prꝛterea graue qdem qđ ex pluribus est compositum partibus. Leue autẽ quod ex paucissimis. Respiramus autem hoc modo circunfunditur qdem nobis exterius: aer multus qui per os per nares cæterosq; corporis poros: qui rõne cõprehenduntur intrat q calefactus ad exteriora rursus ad cognatum festinat. Vtq; pars aliq eius exit externum circumpellit contra ille rursus aerem internum & sic sine intermissione is circulus cum conficiatur spiratio & respiratio constituitur. Aegrotationum uero causæ complures sunt. Primum quidem elementorum aut defectus aut superabundãntia ac transmutatio ad aliena loca. Sin autem conuersa homogenorum generatio: ut si ex carne sanguis fiat. Sanguis autem bilis aut pituita. Nam per hęc oia nil aliud fit q̃ cõsũptio. Pituita qdẽ cõsũptio ẽ nouę carnis. Sudor ãt & lachryma est q̄si termin⁹ qdã pituitæ. Pituita extra qdẽ si relinq̃tur maculas & uitiligĩes generat. Int⁹ uero si atræ bili cõmiscetur quẽ sacꝝ morbũ uocãt ĩducit. Acutũ ãt & salsum phlegma sũt ægrotationũ causa quæ in fluxu sũt. Oĩa uero: quæ a colera inflãmãtur a cholera id patiuntur. Innumeras enim passiones cholera & phlegma conficiunt. Febris quidem continua fit: cum ignis superabundet. Quottidiana uero: cum aer. Tertiana cum aqua. Quartana uero cum terra. Deinceps autem de anima dicerem. hinc exordium sumemus q̄uis uideamur reiterare. Animam enim immortalem humanã a supremo deo accepimus ut ipsi demonstrabimus. Dii genera immortalia cum condidissent duas apposuerunt partes mortales: & ne plenæ forent mortalibus nugis diuinum quiddam & immortale in eorum corporibus collocarũt quasi in arce dominans atque regnans caput eis in habitaculum tribuentes demonstrarunt: quod figuram instar uniuersi continet. Aliud autem ad ministerium corpus subiecerunt illud tanq̃ uehiculum adhibentes cuius mortalib⁹ partibus habitaculum: aliud singulis tribuerunt. Irascibilem quidem partem constituerunt in corde. Concupiscibilem in loco qui est inter umbilicum & renes eam illic uincientes tanq̃ asilum quoddam: atque siluestrem beluam pulmones autem cordis causa fabricarunt sine sanguine: molles ac quibusdam foraminibus porisque instar spõgiæ affectos: ut cor eleuatum ira iflammatum que aliquid habeat refrigerii. Iecur & ad excitandam: & ad mitigandam animæ concupiscentiam dulcedinem: ac densitatem habet præsertim ad uaticinium somniorum patefaciendum. Nam in eo propter lenitatem spissitudinem & luciditatem ea uis apparet quæ ex animo fertur: Splen uero est iecinoris gratia quo eũ purget splendidumque reddat corruptiones quæ ex quibusdam ægritudinibus in iecino

re fiunt: in eum recipiuntur. Quod autem anima partita est secundum potentiã & secundum rationem: partes eius quæ propriis locis distribuũtur: hoc in loco addiscemus. Primum quidem illa altera natura. quæ natura sunt separata. Natura autem separantur passibile & rationale: quorum hoc circa itelligibilia: illud circa doloris uoluptatisq; affectiones uersatur. Versatur præsertim apud animalia passibilitas. Itaq; cum alia sint natura passibilitas. & rationabilitas ut locis separentur: cogruum fuit. Siquidem pugnare secum inuicem reperiuntur: cum nihil sit: quod per seipsum contra se pugnare quæat. Neque contrariorum aliqua inuicem circa se secundũ idem tempus constitui possunt. Intelligitur enim in Mœdea ira rationi pugnans. Illud igitur edisco inquit quæ agere debeo mala. Ira autem meis cõsiliis melior est. De Laio autem Chrysippum rapiens libido cogitationi repugnat. Dicit enim sic: aĩa res quippe diuina hominibus mala est: quãdo quispiam bonum uideat quo minime utatur. Item quod alterum sit rationabilitas a passibilitate patet. cum aliud diligẽtiæ adhibeatur rationabilitati scilicet per disciplinam: hunc modum plato demonstrat eẽ immortalem. Anima cui quidem aduenit: huic affert uitam quasi id cognatum sibi existat. aliud passibilitati per exercitum consuetudinis. Animam autem ad quod uero alicui affert uitam incapax est mortis: cum res eiusmodi immortalis sit. Sin autem anima immortalis est: perire non potest: cum incorporea & immortalis secũdũ essentiã ac intellectualis & uniformis sit substãtia. Igitur icõposita: irresolubilis: impartibilisq;. Corpus aũt omnino contrarium sensibile uisibile partibile compositum multiforme. Etenim anima ad rem sensibilem per corpus affecta obtenebratur. & pturbatur & q̃si ebria efficitur. Ad itelligibile uero ipsa p se affecta & pmãet & q̃escit. Illi ergo circa quod pertubatur minime similis est. Assimilatur denique magis intelligibili. Intelligibile uero impartibile est natura: & incorruptibile. Anima nanque natura dominatur. quod uero princeps ẽ natura diuinitati assimilatur. Itaque aĩa diuinitati. similis incorruptibilis est & perire non potest. Quæ uero sunt immediate contraria neque per se. sed secundum accidens nata sunt inuicem fieri contraria. Contrariũ autem est id quod homines uiuere uocant mori ut mors est discretio animæ a corpore sic & uita coniunctio animæ cum corpore: ante corpus scilicet existentis. si quidem & si erit post mortẽ & fuit ante: q̃ in corpus adueniret. eam æternam esse: q̃ maxime credendum est: haud enim intelligi potest eam aliquando corrumpi. Si disciplinæ quidem reminiscentiæ sunt: immortalis denique anima est. quod autem disciplinæ reminiscentiæ sint: ad hunc modum inducitur. Haud enim aliter disciplinæ substarent q̃ secundum eorum reminiscentiam quæ diu cognitæ sũt. Nam si a particularib9 uniuersalia cognoscimus quomodo particularia quæso pertransibimus cum ĩfinita sint aut quomodo in paucis opinio nos falleret: ut id utique solum animal esse iudicemus quod respiratione utatur. Aut quomodo igitur principales erunt animi concessiões: Reminiscentia igitur intelligimus a prauis phantasiis: quibusdamque particularibus incidentibus eorum reminiscentes quæ iam diu acta sunt quorum obliuionem assumpto corpore suscepimus. Item anima neque proprio uitio neque alio quodam neque simpliciter a quouis alio corrumpitur. Cum autem ita se habeat incorruptibilis ergo est: quod quidem per se mobile est principaliter semper mobile est. quod uero huiuscemodi imortale. p se mobilis aũt aĩa q̃d uero per se mobile principium est om

nis motus & generationis. Principiũ autẽ innatũ est & perire nõ potest. Quamobrẽ: si omniũ anima talis sit: & humana ipsa cũ ambæ unius mixtionis participent per se mobilẽ autẽ inquit aĩam cognatã habere uitam sempq; per se agẽtem quod autem aĩę ĩmortales existant: secundũ uiꝝ hunc affirmaret quispiam. Si uero de irrationabilibus quispiã dubitaret. credendũ enim irrationabiles aĩas & nuda phantasia receptas ac neque cogitatione neq; iudicio utentes neq; speculationibus horũq; aggregatione: neq; uniuersalibus perceptionibus non itellectuales oĩo esse. neq; eiusdem substãtiæ esse: cum intellectu rationabiliq; natura: sed mortales esse atque corruptibiles q; autẽ aĩæ sint ĩmortales ratione conclusum est. quia ipsę corporibus decernuntur milibus plasmatis naturis ac multa permutare corpora & humana & non humana uel humeros expectãtes uel deoꝝ uoluntatẽ uel pp luxuriã uel pp corporis amorẽ. Habent aũt quodãmodo proprietatẽ inuicem corpus & aĩa ut ignis & bitumen. qđ aũt deorũ est & ipsa aĩa possidet scilicet iudicatiuũ qđ & cognitiuũ quispiã uocaret: & appetitum quidẽ quã partẽ cupiditatem possumus nuncupare & excandescentiã: aut iram quæ potentiæ cũ in aĩs hoĩum sint post corpus acceptũ quasi mutationem recipiunt ut excandescẽtia in desideriũ: & appetitus in irã. De fato autẽ quæ huic uiro placẽt. talia sũt. Oĩa enim inqt in fato esse nõ tũ oĩa fato agi. quippe cũ fatũ legis ordinẽ cõtineat nõ eiusmodi dicit. quoniã id quidẽ hæc faciet id aũt hæc operabitur. In infinitũ enĩ hoc pgrederetur cũ infinita sint quæ facta sunt infinita essent quæ eisdẽ acciderẽt quoniã laudes auferentur a nobis & uituperationes & qcquid eiusmodi est. At cũ aĩa recipiat talẽ uitã opereturq; aliqua unde & aliqua sequentur. Sine dũo igitur esset aĩa: & nõ necessę in ipsa effectũ esset egisse quidẽ aliquid aut nõ. Id qđ ordine sequitur secundũ fatũ cõplebitur ut hoc Paris rapiet Helenã ea posito illud sequetur. Pugnabunt ꝓpter Helenã græci. Sic enim apollo laio prędixit: Si enim cõcipies filiũ q genitus erit te iterficiet. Itaq; in oraculo cõtinetur quidẽ & Laius & eum generare filiũ. Fatũ uero fuit qđ secutũ est. Natura aũt possibilis in mediũ quodãmõ cecidit & ueri & falsi. Id aũt cum natura in nobis tanquã infinitũ deuehatur nobis eligentibus illud fit hoc erit aut ueꝝ aut falsũ: eius uero potẽtia distulit hæc qđ secundũ habitũ & actũ dicitur qđ uero potentia est aptitudinẽ quãdã significat ad quoddam qđ nondũ habeat habitũ: ut puer potentia grãmaticus tibicen: & faber lignarius dicitur. Erit aũt eo tpe in habitu aut hoꝝ singuloꝝ aut duoꝝ cũ addiscat: & acqrat quẽdã aut quosdã ex eoꝝ habitibus secundũ actum aut cum operatur ab eo habitu quem acquisiuit. fieri autem potest nihil hoꝝ esse futurum. Infinite autẽ dicendum est quod in nobis secundum uertibulum qđã ad utrũq; capitur aut uerificandum aut non. Deinceps autem tangenda sunt capita eorum quæ apud hunc uiꝝ de moribus tractantur. Itaq; honoratissimũ maximũq; bonoꝝ quod ne inuentu quidem facillimũ putauit: neq; securũ inuentoribus ut ad omnes id proferatur ualde profecto paucis cognitum. tradidit tamen de bono prælegentibus audiendum. Bonum quidem nostrum si quis diligenter eius tractatus inspiciat posuit in scientia: speculationeque summi boni: quod & deum & mentem primam quispiam nominaret. Si qdẽ ea quæ apud homines quomodocũq; bona putantur: hanc denominationem receperunt quomodocunque participent illius primi: ac uetustissimi: quæ modo dulcia: calidaque sunt. secundum participationem primoꝝ denominationem habent. Sola autem quæ in nobis sunt ueniuntq;

in eius similitudinis comprehensionem mens scilicet & ratio. Itaq; hoc nostrum bo-
num honestum esse inquit ac dignum diuinum amabile modestum fœliciterq; uoca-
tum. Cætera uero quæ a plurimis dicuntur bona ut ualitudo & pulchritudo: robur
diuitiæ & his similia: nihil horum esse pœnitus bonum: nisi eorũ usus cũ uirtute sit cõ
iuctus: Nã cũ ab ea hæc seperantur ordinẽ dũtaxat materiæ retinent: illis ad malum
effectũ qui eis praue utuntur: bene ergo interdũ ipsa mortalia nominauit bona. Fœli
citatẽ aũt haud in bonis putauit esse hoibus: sed in diuinis: & beatis q̄obrem magnis
ac mirandis rebus refertas esse aĩas uẽre philosophantiũ affirmauit. Cõuiuas eẽ diis
inter eos uersari contemplariq; campum ueritatis quare dum hic uiuerent in eius sciẽ
tia uersatę atque eam in ingenti ueneratõe habuerunt a qua quasi lumen quoddã pur-
gauerunt ac redegerunt ad uitam deperditum & obcecatum ut saluetur melius cum
& possit milia lumina appetere oĩs denique naturæ rei rationalis. Similes enĩ insipien
tes esse hominibus in subterraneis cauernis collocatis qui ne lumen quidem unq̄ splẽ
didum respiciunt caliginosas quasdam umbras corporum quæ apud nos sũt putã
tes earũ rerũ quæ sũt apertam recipere cognitionem. Nam cũ ex tenebroso quodã ascẽ
su ad purum lumen hos accedere contingat: tum ratione ductu contemnunt quęque
prius apparebãt tanq̄ magnopere ab eis decepti. Sic aũt iis euenit. qui ab huius uitæ
tenebris ad diuina quædam & secundũ ueritatem honesta migrant ea quidẽ contem
nunt: quæ prius sibi fuerant admirationi harũ deniq; rerum: quæ huius speculationis
sunt: appetitũ illi ualidiorem habebunt: quibus uis dicendi consona reperietur hoc
dumtaxat inquit bonum esse honestũ ac integram uirtutem ad fœlicitatem: quod q
dem bonum honestumque in primi supræmique scientia sit. Sed cætera secundũ par
ticipationem per omnes tractatus demõstrauit in primo legum sic. Duplicia autem
sunt bona humana quidem ac diuina & quæ hæc sequuntur. Sin autem quicq̄ separa
tũ existat sitque primæ substantiæ expers ac id ab insipientibus bonum nuncupetur
hoc q̄dẽ inq̄t habẽti maius esse malũ. Itẽ in Euthydemo: Quoniã autem uirtutes ꝑ
se eligendas: ut sequitur accipiendum cum ipse solus putaret honestum esse bonum:
q̄d deniq; pluribus in locis apud ipsũ demonstratũ est: & præsertim in toto de repu.
Illud. s. q eam scientiam assequitur de qua prædictũ est fortissimũ fœlicissimũq; foræ
nõ q̄dẽ ꝑꝑ honores: quos ipse cũ talis sit aut pria: recipiat. Verũ & si id oẽs lateat hoiss
si cõuitia: si uitupia. si exilia. si dẽiq; mortes ↄtigat. Qui uero sine hac sciẽtia oĩa q̄ pu-
tãtur bõa asseq̄tur utputa diuitiis ãplũ regnũ corpis ualitudinẽ robur pulchritudinẽ
que nihil magis eẽ fœlicẽ q̄bꝰ oibꝰ miniẽ assecutũ finẽ attigit se. s. deo quoad fieri põt
assimilari q̄ q̄dẽ elegãter ac uarie tractat. Nã q̄ũ similẽ deo hoiem diẽ prudẽtẽ eũ iu
stũ sanctũq; uult eẽ uult ut ĩ Theeteto. Iccirco tẽtare opꝰ ẽ hĩc atq; illinc fugere q̄ma-
xie fuga uero similitudo dei ẽ quoad fieri põt. similis uero deo ẽ q iustꝰ scũs prudẽsq;
efficitur. Interdũ uero dũtaxat si iustꝰ ẽ ut ẽt in ultio reipu. Siq̄dẽ a diis nẽo unq̄ ne-
gligitur q ꝓ uiribus conatur iustꝰ fieri magnifaciat uirtutẽ & quoad fieri põt deo assi
miletur. In phedone ãt similẽ quẽpiã deo dicit fieri si modestꝰ sit simul atq; iustꝰ. Sic
quodãmõ btõs eẽ ĩq̄t ac fœlicissimos ac ẽt optimũ locũ adeptos q suo ioffõ & popula
rẽ & publicã uirtutẽ exerceãt q̄ q̄dẽ modestiã iustitiãq; uocãt. Interdũ q̄ppe deo finẽ
assimilari dicit. Interdum autẽ sequi: ut si quãdo dicatur. Deus q̄dẽ sicut antiq̄ rõ pri
cipiũ & finis est & quæ hęc sequũtur. Interdum autem utraq;: quæ deũ uero sequitur

& assimilatur anima est. & quæ sunt deinceps etenim uoluntatis principium bonum est. Hoc autem ex deo dicitur. sequitur igitur principium. Finis est utique deo assimilari: deo scilicet supercelesti aut per Iouem supracelesti qui uirtutem nõ habet potior hic est hac unde recte siquis dicat infoelicitatem quidem demonis esse maliciam. Fœlicitatem uero bonam demonis habitudinem. Desideremus igitur deo similes fieri.

Vtamur condecenti natura consuetudine: ductu sensuq; secundũ legem quodq; pro prissimum est ratione doctrina diuinorumque uerborum traditione ut plurimis q̃dem humanarum rerum omissis: quæ ad mentem attinent semper rebus uacemus. Hæc imprimis purgamenta medæleque sunt eius demonis. qui in nobis. Si maiores disciplinæ addiscendæ sunt illæ forent quæ per musicam arithmeticã astronomiã geometriamque cura simul adhibita ut corpus per gymnasticam exerceamus quæ & ad bellum & ad pacem corpora bene apta dispositaq; reddit. Re autem diuina uirtuteq; operante hæc dispositio aiæ est perfecta atq; optima quæ formosum aptum ac firmum hoiem reddat. in dicendo in agendo per se & apud alios in eius specie. Sũt aũt rationales partes quæ irrationabilibus utputa fortitudo & modestia. Iræ quidẽ fortitudo obsistit. Appetitiui uero modestia. Quippe cũ alterũ rationabile alterũ irascibile sit horum igitur differens est singulorum pfectio. Rationalis quidem partis prudẽtia perfectio est: Irascibilis fortitudo. Appetitiue modestiã. Prudentia q̃dẽ scientia ẽ bonorum malorumq; atq; neutrorum. Modestia uero est ordo quidam circa desideria & appetitus & persuasionem eorum ad eam partem quæ est pincipalis hæc autem utique est rationalis cum autem dicimus ordinem quendam persuasionemque modestiam tale quiddam ostendimus quod uis quædam sit secundum quam ordinate fideliterque appetitus se habeat erga partem natura principãtem scilicet rationalem. Fortitudo autem est salus quædam opinionis legalis & grauis & non grauis: hoc est uis salutifera opinionis legalis. Iustitia est concordia quædam horum inuicem: uis secundum quam consentiunt. & concordant inter se tres animi partes & circa singulas propria fit atq; aduenit secundum dignitatẽ ut quędã pœnitus perfectio sit trium uirtutum prudentiæ: fortitudinis: modestiæ. Principante q̃dem ratione. Reliquæ uero aiæ partes secundũ suã ꝓprietatem a ratione. suisq; suasionibus contrahũtur uñ putandũ est uirtutes oẽs inuicẽ conseq̃ atq; congruere. Nã fortitudo cũ sit opinionis legalis conseruatrix recte quoq; rationis est conseruatrix. Opinio eni legalis est ratio quędam recta. Ratio autẽ recta a prudentia fit: & enim prudentia cũ fortitudine cõstans est. Scientia enim est bonorum. Nemo autem potest bonum ꝑspicere formidine obtenebratus ac passionibus quę formidinẽ cõsequuntur. Similiter neq; si luxurię quisq̃ affectus sit prudens fieri põt. Deniq; uniuersaliter siquis preter rationem quicq̃ agit a ruditate & imprudentia cęterisq; passionibus superatur. Idipsũ pati inquit Plato. Quare aut luxuriosus aut timidus quisq̃ prudens esse nequit. separandę igitur sunt uirtutes inuicem perfectę dicuntur eni alter uirtutes ut sunt ingenia & processus ad uirtutẽ equoce secundũ similitudinẽ quã habent ad perfectas. Itaq; ad hũc modũ: & quosdã milites fortes uocamus atq; interdũ quosdã dicimus insipientes esse fortes tũ uerba de imperfectis uirtutibus facientes. perfectę igitur uirtutes dilucidum est q̃ neque remittũtur neque intenduntur uitia tamen & intentionem recipiunt & remissionem. Nam alter altero insipientior est atque iniustior uerum uitia inuicem non cõ

sequuntur. Sunt enim aliquæ inter se cõtrariæ quæ penes eũdem minime esse possũt. Ita.n.se hẽt audacia ad timiditatẽ & ꝓdigalitas ad auaritiã. Deniq; fieri minime põt: ita affectũ eẽ & corruptũ queq̃ hoĩem q̃ uniuersis uitiis subiiciatur qũ qdẽ neq̃at cor p9 ullũ oĩa in se hr̃e uitia. Interdũ aũt recipienda ẽ dispositio media q̃ neq; praua sit ne que studiosa neq̃ eni oẽs hoĩes aut studiosi sũt aut praui. Nã q̃ ad dignitatẽ ꝓcedũt sũt eiusmoĩ. haud eni facile q̃ primũ a uitio ad uirtutẽ trãscẽdũt cũ sit hoꝝ extremorũ plurimũ interualli atq; cõtrarietatis. Virtutum ãt qdã principãtes sũt qdã sequẽtes. principãtes q̃ in pte sũt rõnali a qbꝰ & reliq̃ recipiũt pfectiõnẽ. Sequẽtes uero q̃ sũt i affectu. Ipse.n. scdm rõnẽ honesta agũt nõ p se. haud eni hẽnt. sed scdm eũ q traditus ẽ & cõsuetudine atq; exercitatione cõfectę sũt. Cũq; neq; sciẽtia neq; ars in alia pte aĩæ cõstet nisi sola in rõnali. Virtutes qdẽ q̃ circa affectus sũt minime sũt sub disciplina cũ neq; artes sint neq; sciæ neq; ꝓpriã qdẽ hẽant speculatiõẽ. prudẽtia qdẽ cũ scia sit uni cuiq; q̃ ꝓpria sũt tribuit ut & gubernator qdã nautis præcipit ab ipsis minime uisa tñ adhibent ei fidẽ. Eadẽ ãt rõ ẽ & de militibꝰ & de ĩpatore cũ uero uitia & intẽdantur & remittãtur neq; peccata qdẽ pia sũt. sed q̃dã maiora qdã minora q̃ ẽt ea sequũtur a le gislatoribꝰ lata cũ qdã magis qdã min9 puniãtur. Cũ eni uirtutes excelsæ sũmæq; sint q̃a pfecte rectoq; assimilãtur scdm aliũ modũ medie eẽnt cũ circa oẽs pspiciatur aut circa plurimas. Apud singulas ex utraq; pte duo sũt uitia aut p excessũ aut p defe ctũ ut in largitate qdẽ pspicitur in una pte auaritia in altera ꝓdigalitas. Fit ãt & i affe ctibꝰ ut in tẽperantia scdm q̃ cõueniẽtiã excedunt aut deficiunt. Nã si qs non irasce retur uidens parẽtes iniuriis cõuitiisq; affectos ĩpassibilis haberetur. qui uero in oĩb9 & cõtingẽtibꝰ nõ æque passibilis. sed oĩno ex cõtrario. Rursus eodẽ mõ defunctis pa rẽtib9 q dolet qdẽ passibilis est. Qui uero adeo dolore afficitur ut corrũpatur & sup passibilis imodestæque passibilis. Qui uero dolore affectus est & id æq̃ fert: est ęque passibilis. Quippe q oĩa timet q̃uis æq̃liter timidus ẽ q uero nihil timet audax. For tis aũt est qui æque se habet erga audaciam & timorem & de cæteris quoque idem est sermo. Quoniã igitur æquitas quidem in affectibus optima est nil aliud quidem est æquitas q̃ mediocritas quædam inter excessus atque defectus. iccirco huiusmodi uir tutes per medium tendunt quia in affectibus nobis præbent ut mediũ teneamus. Cũ autem & siquid aliud in nobis est quod sine domino sit talis est uirtus: neque bonum aliquod laudandum esset si aut a natura aut a diuina quadam sorte progrederetur ac esset per se sponteque uirtus constaret secundum impetum quendem: aut secundum ardens permanẽsque ingenium ad hoc sequeretur si motus sua quidem sponte consta ret q̃ uitium uoluntarium esset quis enim quæso in optima sui honoratissimaq; par te id habere uellet aut eligeret. quod maximum est malorum. Siquis aũt est qui ad uitium tendat: primum quidem nõ ut ad uitium tendit: sed tanq̃ ad bonum. Si ergo ad uitium quisq̃ accedit eiusmodi homo pœnitus decipitur tanq̃ p minus malũ: ma ius depellat: ad hoc in uoluntarie deueniet. Fieri deniq; nullo modo põt: ut id quisq̃ uolẽs ad malum accedat nem spe boni neq; timore maioris mali quæ igitur qui cum paruus perperam agit: inuoluntaria sunt. Iniuria enim inuoluntaria cum sit lõge ma gis iniuriam inferre inuoluntarium est. Multo maius malum id est iniuria quicquid agere: quam eam in se habere quiescentem: quippe cum iniuriæ non uoluntariæ fiant iniusti differentia quadã sunt puniendi cum multo enim inter se distẽt dãna q̃ afferun

tur. Inuolũtariũq; illud in stulticia. pturbatiõeq; iaceat: cũcta denique eiusmõi. & rõne meditatiõeque: & ciuilib9 morib9 sũt cõprimẽda. Amicitia ãt quę præcipua. & ppria ẽ: haud aliter se habet: q̃ quæ secũdũ reciprocã beniuolẽtiã cõstat: hęc uero pmanet: dũ ex æqualitate quadã uterq; uult: & erga pximũ: & erga semetipsũ bene agere q̃ qdẽ æqualitas minime seruari põt nisi sit inter eos mo℞ similitudo. Nã simile simili amicũ fit: pręsertim si modus seruetur: quæ uero sine mõ sũt neque iter se inuicem neque mẽsura aliq̃ coaptari põt. Sũt ãt & aliæ quædã quę amicitiæ uidẽtur neque utique sub uirtute sũt tanq̃ ab ea sepatę qppe quæ naturalis erga filios ẽ. & quę necessario℞ iter se iuicẽ & quæ ciuilis & quæ denique a cõsuetudíe quadã fit nã hę sp beniuolẽtiã reciprocã nequaq̃ habẽt. Spẽs ãt amicitiæ tres sũt. Vna ciuilis: ac studiosi aĩ. Altera praua. atque iproba. Tertia media: quæ. s. medio mõ disposita ẽ. Itaque ut tres sũt habit9 aĩæ. rõnalis aĩalis. un9 bon9. alter malus. Terti9 medius: sic tres sũt amicitiæ spẽs: inter se differẽtes praua. s. corpis ẽ: a uoluptate sepata: quæ bestialis habetur. Ciuilis uero nude aĩæ gratia in qua pspicitur ad uirtutẽ aptitudo quædã. Media quæ sũt utriusque pulchritudinẽ apperit corpis. s. & aĩ. Si qs igitur est amãdus: cũ neque prauus. neque ciuilis sit: ipse medius qdã est. Quapropter amor qui corpora cõficit ac procreat. dæmon quidã magis fatendus ẽ q̃ deus. nequaquã. n. terreno corpe nat9 est qui diuina hominib9 tribuit: aut econuerso. In tres igitur spẽs cũ amicitia cõmuniter distribuatur ut prædictũ ẽ bõi rõ honestique oẽm depellit. fugatque perturbationem. Vnde qd artificiale ẽ in rõnali parte aĩæ cõsistit. Speculatiões ãt ẽt sũt ad eũ cognoscendũ q amãdus: q acqrendus. & quo uti amico qspiã debeat. Iudicat ãt ipsũ ex illius pposito atque ĩpetu si feruenter: si generose: si denique apte ad bonũ mouetur. sibi autem uendicat amicitiã qui eã acquisiturus est: delitiis uacãs nõ puerilia laudãs uere prohibẽs potius atque ostendẽs qd nõ ita uiuendũ sit: ut impræsentiarum se habet. Ea denique psuadẽs per quæ exercitator erit perfectus. Finis tamẽ eis est: p amaro fore amicos. Tãtũ ãt mali iniusticia est ut magis iniuriã facere quã pati fugiendũ sit nã illud puers hoĩs ẽ alte℞ ægroti: morb9 qdã. Turpe tamẽ utrinque. Ve℞ iniuriã inferre tãto deteri9 ẽ quãto pfecto turpi9. Cõfert ãt facięti iniuriã iniuriæ subiici ut ægrotãti corp9 medico curandũ præbere. Oĩs nãque pœna quædã medela ẽ peccati aĩæ. Cũq; uirtutũ cõplures p affect9 uersentur de affectu dicẽdũ quale aut qd sit Est igit affect9 motus aĩæ sine rõe ut in malo aut ut in bono. Dictũ qppe est motus sine rõe quoniã nõ sũt iudicia affectus neque opiniões. sed irrationabiliũ animæ partiũ motus. Siqdem in pte aĩæ passibili nostræ opatiões cõstant. In nobis denique nolentib9 ac resistentib9 interdũ ẽt cognoscentib9 sepe fiunt quã q̃ neq; dolore affecta: quæ coincidũt neq; iucũda neq; terrenda sint nihilominus ab ipsis ducimur: neque si hæc paciamur quamuis iudiciis eadem sint. Hæc enim cor temnẽtes abiicimus siue decenter siue indecẽter aut in bono aut in malo. quoniã secũdũ indifferẽtes rei spẽm nõ mouet affectus. Nã oĩa cõstãt sub specie bõi aut mali. Si enim bonum adesse intelligimus delectamur. si futu℞ cõcupiscimus & econtra malum. si adesse quidẽ illd intelligimus dolore afficimur. Futu℞ uero metuim9. Sunt aũt passiões simplices & elemẽtales duæ: uoluptas & dolor. Cæterę uero ex his fiũt. haud enim cum his computanda sunt appetitus & timor: quasi principales simplicesq; sint. siqdẽ q timet nõ pœnitus priuatur uoluptate. Neq; si quis desperatione aliqua per tempus afficiatur: circa remotionem: aut leuationem mali abundat tamen dolore: moleste ferendo: &

hac de causa dolori copulatur. Appetens quippe in expectatione manens assequen di boni delectatur neque tamen omnimodam fiduciam habens: neque spem firmã dolet. molesteque fert. Itaque appetitus & metus. cum res non sint principales: concedendum est. neque aliarum quis perturbationum. simplicem: ut scilicet desideriũ: & emulationem. & cæteras eiusmodi: cum in his perlucide inspiciatur: aut uoluptas aut dolor tanquam ex his mixte. Affectuum autem: alii quidem: syluestres sunt: alii domestici: quicunque insunt secundum naturam homini necessarii: & proprii sic autem se habent: quousque & æque moderati sunt. His uero cum accedat immodestia: immoderati habetur. huiusmodi autem sunt uoluptas. dolor: ira. misericordia. pudor: delectari enim proprium est. in iis. quæ sunt secundum naturam. Dolore autẽ in contrariis. Iracundia ad uindictam de inimicis sumendam. ulciscendamque necessaria ẽ. Misericordia autem est propriũ humanitatis. Pudor denique aptus est ad turpitudinem euitandam. Siluestres perturbationes sunt. quæ præter naturam habentur. ac peruersitate quadam paruaque consuetudine constãt: ut sunt. risus: gaudium de malo. immanitas. quæ aut intensa remissaque. aut quomodocunque se habeant. peccata esse constat. nullam recipientia æquitatẽ de uoluptate autem doloreque inqt Plato. has perturbationes. quodam modo naturæ notas a principio ferri. dolore molestiaque aduenientibus. prẹter naturam mouemur. Voluptate uero in iis quæ secundum naturam consti tuimur. Putat autem constitutionem secũdum naturam: medium quoddam esse inter molestiam. & uoluptatem: neque in altero illorum idem ẽ in quo & plus temporis sumus. Docet etiam plures esse species uoluptatum. alias scilicet corporis. alias animæ. Præterea uoluptatum: quasdam ex contrariis permisceri. quasdam puras esse atque integras. quasdam rememoratiuas. quasdam cum spe detentas: & quasdam turpes quæcunque luxu aliquo fiunt atque iniusticia: quasdã deniq; medias quæ quodãmõ boni qddã participant utputa leticiã ĩ bonis ac eas uoluptates quæ de uirtutibus habentur. cũq; plures uoluptates reprobatẹ sint nõ est q̃rendum an simpliciter uoluptas quæat iter bona cõnumerari. tenuis. n. uĩ ac sua q̃dẽ natura minime digna cũ neque pricipale q̃cq̃ quã hẽat neque substãtiale sed etiã cũ cõtrario simul constet cõmiscentur nãque iter se uoluptates & dolor qđ nequaquam cõtigeret: si alteꝝ simplex bonũ alteꝝ malum esset. Reꝝ ãt publicaꝝ iqt quasdã subiectas eẽ ptes de qb⁹ ĩ li. de repu. tractauit ubi primã exptẽ bellli descripsit alterã ardentẽ atque bellatricẽ qb⁹ pquirẽs sique potiores eẽnt & quo & pacto cõstarẽt deniq; istar fere diuisiõis aĩæ ptit⁹ ẽ. In tres. s. rẽpubli. diuisit ptes ĩ municipes adiutores & magistrat⁹. Magistratui ꝯsiliũ & regimẽ tradit: municipib⁹ primũ locũ si op⁹ est ad pugnandũ q ad ptem irascibilẽ sũt ponẽdi q̃si una cũ quadã societate rõnali decertent. Cæteris adiutorib⁹ artes & cæteras opatiões. Principes uero uult philosophos eẽ primi supremique boni cõtẽplatores. Sic. n. adhũc modũ gubernarent. Nã nisi philosophi regnent nũq̃ malis uacabũt res humanæ uel q reges decernũtur. diuina quadã sorte philosophentur. Optĩe q̃ppe & oĩ cũ iusticia ea tempestate traherent ciuitates ad suas ut decet legẹs exercendas. Quapropter in primis suadet ut his & pricipes plebis & cõmilitões pareãt pugnentque ante eos cũ cæteri facile ad cos sequendos suadeãtur. Quiq̃ue igitur iqt esse respublicas. Aristocraciã. s. quãdo optimates dominantur. Imocraciã cũ pricipãtes uenerentur: Tertiam democraciam: Quartã olygarchiam postremam deniquetyrannidem cæteris deteriorem. Subscribit au-

tem ex materia & alias respublicas. quaꝝ illa ē. de qua in libro de legibus tractauit & quæ ex correctione in epistolis ad ægrotātes ciuitates: quę sunt in legibus iā. & locū separatum habent. & hoīes & oī ætate selectos. quare secundū eoꝝ naturæ. locorūq; differentias. ꝓpria disciplina. exercitio armisq; indigere. Itaque q maritimas oras colunt. nauib9 belloque nauali uti. q uero mediterranei habētur: armētur ad pedestrē pugnā. Vsusque armoꝝ mōtanis leuioꝝ sit. sed illis grauiorū q in uallib9 uersātur. Liberi uero eoꝝ ad usum equestrē exerceātur. Veꝝ in eiusmōi ciuitate nequaquā mulieres eē cōes instituit. Est igitur ciuilis uirtus & theoricā & practicā. & inprimis appetitiua ad bonā optimāque ciuitatē cōficiēdā: quę cōsensum habēt ciuiū: & cōcordiamque pręcipiat. ac illas partes subiectas habeat. bellicā scilicet militarē & legalē. Cōsiderat āt respublica & cætera infinita: & illud pręsertim: utꝝ bellādū sit an non. Qualis āt philosophus sit. iā prędictū ē. Differt ab eo sophista hac in re. Mō qdē ipso qđ mercedē iuuenū recipiat. Qđ poti9 existimari uelit quā eē honestus & bonus. Materia uero. quoniā philosophus circa ea: quæ sp: & p se: ac eodē mō se habent: ipse uersatur. Sophista āt circa id: qđ nō ē: exercetur: secedēs in locū: ubi ad tenebras q̄sdā difficulter pspici pōt. Nā illi. qđ ē. nō opponitur qđ nō ē. cū hoc insubstātiale. & nō intelligibile. nec ullā denique substātiā habeat. qđ si qs dicere aut intelligere conatur cū in semetipso pugnet. uacilabit. Est āt qđ nō ē. secundū q auditur: nō nuda negatio ei9: qđ ē. sed cū declaratiōe quadā ad alteꝝ. Cui qdē & primo qđ ē. accidit: ut nisi. & hæc reciperet: qđ nō ē. nō possent. a cæteris separi. Nūc uero quotcūque sūt ea q sunt. tot sunt: ea quæ nō sunt. Nā nō quoddā qđ ē. nō ē: qđ ē. Hæc denique sufficiāt ad introductionē dixisse. ad doctrinā pcipiēdā Platōis: quoꝝ fortasse quædā cū ordine dicta sunt: quędā sine ordīe. atque disperse. Ab iis tamē quæ diximus speculantes & perquirentes cætera Platonis præcepta. consequi possunt.

FINIS

Lucii Apuleii Platonici Madaurensis philosophi metamorphoseos liber. ac nōnulla alia opuscula eiusdē. necnon epitoma Alcinoi in disciplinarum Platonis desinūt.

Impræsa Venetiis per Philippum pinzium Mātuanum Anno domini. M.cccc. lxxxxiii. pridie Kalendas maias Imperāte Augustino Barbadico Serenissimo Venetorum principe. 1493.

Laus deo Amen.

REGISTRVM

a

.L. Apulei
tuli: operulas
patefiunt. Et

patur: sed ut
exhiberi atque
es a primis

c

stilis: cuncti
tius uiæ finis
illa fortunas

d

sumus: maritis
est: opibus
feci: ut bestia

e

dam coercendos
ctis intempestæ
dum: nam præter

f

misit lanceam
ra temporis
ouiculis: conuersus

g

est audi denique
tio intrepidum
tissime fuerat

h

ad iudic um puer
tius munificentiam
sed medullitus

i

tam præclarum
partim nodosis
animi: mecum

k

callidus & amica
nisi æris precium
si ita est inquit

l

gico demutet:
ta: etiam &
Neque enim

m

minibus murmu.
præterea quenquam
cra cum Appio

n

rei cuiusuis
similes futuros
nem: nec debere

o

qui fortunæ
nus: & tantos
nocentia cultus

p

tibus spacia
malum nasci:
tentibus: inutiles

q

qualitas turbidior
luta quibus
res pecuniæ

r

dicuntur: quæ
declarans omnem
pentur. & uiuis

s

quod organum
nitum: quod
tione. Haud

t

sunt. Quæ
nis motus
& assimilatur

